

Türkiye Barolar Birliği
Bülteni

1970

1 - 16

BULTENE YAPILACAK ATIFLARDA TBBB KISALTMASININ KULLANILMASI RİCA OLUNUR.

1970/1-1

BAŞLARKEN

Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulu Genel Kurul'da beliren dilekleri de gözönünde alundurarak bir bülten yayımlanmasına karar ermiştir.

Bu bültende;

- Meslekî sorunlarımıza bütün meslektaşlarımızın ortak ilgisinin sağlanması suretiyle daha isabetli çözümler sağlanabilecektir;
- Yönetim Kurulunca çeşitli konularda varılan kararların elde edilen sonuçların bütün meslektaşlarımıza değerlen dirilebilmesi ve denetlenebilmesi mümkün olabilecektir;
- Özlük hakları ve meslekî işlemler hakkında yazışmalar belgeler ve başka bilgileri bütün meslektaşlarımıza zamanda ve doğrudan doğruya ulaştırılmış olacaktır.

"Bülten"imizin yararlı olmasını dileriz.

Türkiye Barolar Birliği
Yönetim Kurulu

Önemli Not:

Birlikçe çıkarılan bu bültenin bütün meslektaşlarımıza doğrudan doğruya gönderilmesi amacımızdır. Meslektaşlarımızın son işyeri adreslerini bildirmeleri rica olunur.

1970/1-2

KURULUŞ

1136 sayılı Avukatlık Kanunu ile kurulması öngörülen Türkiye Barolar Birliği'nin kuruluş hazırlıkları Kanunun geçici 10. Maddesiyle ayrıca tamamlandıktan sonra ilk toplantı 0 Ağustos 1969 günü Ankara'da Yeni Sahne Salonunda yapılmıştır.

Türkiye Barolarını temsilen seçilen 122 delegeden 106'sının hazır bulunduğu toplantıyı Ankara Barosu Başkanı Av. Rahmi Mağat açmış ve bir konuşma yapmıştır. Bundan sonra İstanbul Barosu Başkanı Av. Ferruh Dereli ile İzmir Barosu Başkanı Av. Enver Arslanalp da birer konuşma yapmışlardır.

Daha sonra delegeler topluca Anıt-Kabir'e giderek Büyük Atatürk'ün ve devrim şehitlerinin kabirlerine birer çelenk koymuş ve saygı yürüşünde bulunmuşlardır.

Öğleden sonraki toplantıyı açan Av. Rahmi Mağat, başkanlığı en yaşlı delege olan Bursa Delegesi Av. Zeki Yücel'e bırakmıştır. Av. Zeki Yücel'in yaptığı kısa konuşmadan sonra toplantıyı yönetmek üzere başkanlık divanının seçimi-ne geçilmiştir.

Genel Kurul Başkanlığına İzmir Delegesi Av. Hulusi Selek, Başkan Vekilliğine Kayseri Delegesi Av. Ömer Gözübüyük üyeliklere de Kırşehir Delegesi Av. Nafiz Bayındır ile Aydın Delegesi Av. Davud Selçuki getirilmiştir.

Toplantı yapılan çeşitli konuşmalarla akşam kadar sürmüştür.

İkinci gün toplantısı 10 Ağustos günü yine aynı salonda yapılmıştır. Gündemde bulunan seçimlerin yapılmasına geçilmiştir. Başkanlığa Ankara Delegesi Av. Faruk Erem; Yönetim Kurulu Üyeliklerine ise Ankara Delegesi Av. Atilâ Sav ve Erdoğan Bigat, İzmir Delegesi Av.

Cengiz İlhan, Eskişehir Delegesi Av. Hikmet Tuncay, Bursa Delegesi Av. Zeki Yücel, İstanbul Delegeleri Av. Tacettin Sırmalı ve Av. Osman Kuntman, Samsun Delegesi Av. İhsan Saraçlar, Konya Delegesi Mehmet Kavaklılar ve Aydın Delegesi Av. Hilmi Becerik seçilmişlerdir.

Disiplin Kurulu Üyeliklerine ise İzmir Delegesi Av. Hulusi Selek, Ankara Delegesi Av. Mehmet Nomer, Tekirdağ Delegesi Av. Hasan Cavit Turgay, Ankara Delegesi Av. Sabahattin Bilge, İstanbul Delegeleri Av. Şem'i Uge ile Av. Fadil Altop ve Kayseri Delegesi Av. Ömer Gözübüyük seçilmişlerdir.

Denetçiliklere de İstanbul Delegesi Av. Refik Belgin, Balıkesir Delegesi Av. Vedat Burcuoğlu, Mersin Delegesi Av. Şinasi Develi seçilmişlerdir.

Böylece görevini bitiren I. Genel Kurul, ertesi Genel Kurul Toplantısının 30 Ekim 1969 tarihinde İstanbul'da yapılmasına karar vererek toplantısını tamamlamıştır.

Birlik Yönetim Kurulu kendi arasında yaptığı iş bölümünde Başkan Yardımcılıklarına Av. Tacettin Sırmalı ile Av. Cengiz İlhan'ı; Genel Sekreterliğe Av. Atilâ Sav'ı; Saymanlığa da Av. Erdoğan Bigat'ı seçmiştir.

Disiplin Kurulu da ilk toplantısında Başkanlığa Av. Mehmet Nomer'i seçmiştir.

1970/1-3

Sosyal Güvenlik - Topluluk Sigortası

Ankara : 21.8.1969
Genelge No.1 2-8

Barosu Başkanlığına

Avukatlık Kanununun 191. Maddesinde öngörülen "Tıp Sözleşme"nin hazırlanması için ilgili makamlarla temasa geçilmiş bulunulmaktadır. Meslektaşlarımızın sosyal sigorta durumunu gruplaştırabilmek için ekli listede gösterilen sorunların Birliğimize bu konuda verilen görev süresi olduğundan, en kısa zamanda cevaplandırılmasını ve başka mülâhazalar mevcut ise onların da yazılmasını rica ederiz.

Saygılarımızla
Başkan

Ek — 1 Liste.

- 1) Baronuza mensup meslektaşlarımızdan:
 - a) Daha evvel Sosyal Sigortalar Kurumu ile malûllük, yaşlılık ölüm, topluluk sigortası akdetmiş olanlar;
 - b) Buna ilâveten analık, hastalık sigortası akdetmiş bulunanlar mevcut mudur?
 - c) Mevcut ise sözleşmelerinden bir örneğin gönderilmesini;
 - ç) Bu gibilerin durumlarının yeni sözleşmeye intibakı bakımından ne düşünüldüğünün bildirilmesini;

rica ederiz.

2) Emekli Sandığına tabi bir hizmette çalışanlarla Sosyal Sigortalar Kanunu kapsamına girenler hariç olmak üzere meslektaşlarımızın malûllük, yaşlılık, ölüm, topluluk sigortasına katılmaları zorunlu olduğundan bu durumda bulunanların;

a) Adedini;

b) Avukatlık Kanununun yürürlüğe girdiği tarih esas tutularak yaş grupları halinde dökümünü;

gösteren bir cetvelin gönderilmesini rica etmekteyiz.

3) Zorunlu olan malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortasına tabi olacaklar arasında:

- "İş Kazaları ve meslek hastalıkları";
- "Hastalık";
- "Analık";

toplulu sigortasına girmek isteyenler varsa, yukarıda (2) numarada gösterilen şekilde bilgi verilmesini istirham etmekteyiz.

4) Topluluk sigortasına girmeleri isteklerine bağlı olan:

- a) Emekli Sandığından emeklilik veya malûllük aylığı alanlardan;
- b) Sosyal Sigortalar Kanununa göre malûllük ve yaşlılık sigortasından;
- c) Sosyal Sigortalar Kanununun geçici 20. maddesine uygun sandıklara bağlı olanlardan;

toplulu sigortaya dahil olmak arzusunda bulunanların sadece adetlerinin bildirilmesini rica ederiz.

1970/1-4

Avukatlık Kanunu - İptal Davası

Ankara : 26.8.1969
Genelge No.: 3-16

Sayın

Anayasa Mahkemesinde 1136 sayılı Avukatlık Kanununun çeşitli maddelerinin iptali için açılan iki dâvaya Türkiye Barolar Birliği adına sözlü açıklamada bulunmak üzere davet edilme isteği belirtilmiş ve acilen hazırlanan ekli mütalâa da birlikte sunulmuştur.

Yüksek Mahkemenin Birliğimizi davet buyurması ihtimaline ve bu konunun en geniş şekilde bütün ilgililere ve kamuya duyurulabilmesi amacıyla çalışmalar Birliğimizce devam olmaktadır.

Sizlerin de bu konudaki kıymetli görüş ve düşüncelerinizi ihtiyaç hissetmekteyiz. Yardımlarınızı esirgemeyerek görüşlerinizi yazılı olarak en kısa zamanda Birliğimize iletmenizi rica ederiz.

Saygılarımızla
Başkan

1. KAMU HİZMETİ - SERBEST MESLEK TARTIŞMASI

"Avukatlık Kanununun 1. Maddesinin Anayasamızın 117. Maddesine aykırı bulunduğu, zira 1. Maddenin Avukatlığı (kamu hizmeti) ve (serbest meslek) olarak nitelendirdiği, kamu hizmetinin aynı zamanda serbest meslek olmayacağı, bunun Devletin genel idare prensiplerinin gereği bulunduğu, Anayasamızın 117. Maddesinin Devletin kamu hizmetlerinin memur eliyle yürütülmesini âmir bulunduğu, memurun kim olduğunun özel kanunlarında belirtildiği, bu duruma göre Avukat'ın mer'i mevzuata göre memur sayılmayacağı" iddia ve dâva edilmiştir.

Sonuç olarak adaletin mevcut sayılabilemesi için savunma mesleğinin küçümsenmemesi gerektiği anlayışı benimsemiş ise, adaletin "kamu hizmeti" olmadığını iddia etmek de mümkün olmayacağından, daha problemin ortaya konulması ile birlikte, mesnetsizliği kendiliğinden anlaşılmaktadır. Kaldı ki diğer iptal talebinde "...Avukatların görmekte oldukları ve kanunda âmmه hizmet niteliğinde sayılan işleri"nden söz edilmektedir.

a) Yukarıdaki mütalâa "âmmه hizmetini ancak memur görür" veya "yalnız memurun yaptığı âmmه hizmetidir" anlamına gelmektedir. Anayasamızın 117. maddesinin vaz'ı sebebi böyle bir sonuç çıkarmaya mânidir. Bu madde kamu hizmetinin mültezimlere bırakılmayacağı göstermek maksadile kaleme alınmıştır.

b) Anayasanın 122. Maddesinde "kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları"ndan bahsedilmekte ve Avukatlık Kanununun 76. maddesi de Baroları "tüzel kişiliğe sahip kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşu" olarak tanımlanmıştır. Anayasanın 117. ve 122. Maddelerinin birbirinde teccrit edilerek incelenmesi sadece "lâfzî yorum"dur.

Avukatlık Kanununun Hükümet Gerekçesinde "Avukatın kamu hizmeti gördüğü", Geçici Komisyon Raporunda "Avukatlığın bir kamu hizmeti olduğu" açıkça tebarüz ettirilmiştir.

İptâl davasının "kamu hizmetinin yalnız memurlar tarafından görülen hizmetlere tahsis" anlayışına dayanarak açmış bulunanların ve bunu "Devletin genel idare hukuku prensipleri"ne istinat ettirenlerin "idare hukuku"na tamamille nüfuz edememiş olmaları da mümkündür: "Bir kısım kamu hizmetleri ilk bakışta muayyen bir topluluğu ilgilendiren bir şekilde görünüyor... Baroların... ve buna benzer meslek teşekküllerinin faaliyetleri bu kabildendir. Bu faaliyetlerin dolayısıyla kamu menfaati ile sıkı bir ilgisi bulunduğu ve bu bakımdan bunların faaliyet konularının da umuma arz edilmiş faaliyetler olduğu ve bundan ötürü kamu hizmeti mahiyeti arzettiği kabul edilmektedir." "Siddık Sami Onar, İdare Hukununun Umumi Esasları, 1, 3. Bası, s. 18).

c) Memurun tarifini özel kanunda (Personel Kanununda) aramak böylece hizmetin kamu hizmeti olup olmadığını tayin ölçütü de memleketimizde hayli zaman evvel terk olunmuştur.

2. SIYASAL BİLGİLER FAKÜLTESİ MEZUNLARI

"Fark imtihanı vermek suretile Avukat olabilmek müktesep hakkının ihlâl edildiği, bunun Anayasanın genel kurul ve ilkelerine aykırı olduğu, Hâkimler Kanununun (3. madde) ve Noterlik Kanununun (7. madde) bu imkânı tanımladığı, Avukatlık Kanununun yürürlüğe girmesine kadar Siyasal Bilgiler Fakültesinden mezun olanlar için muvakkat hüküm koymamakla müktesep hakkın ihlâl edildiği" ileri sürülmektedir.

a) "Müktesep hak" kavramı Anayasamızda diğer haklarla eşit bir vuzuhla kurallara bağlanmış değildir. Avukatlık Kanununun geçici 8. maddesi kanunun yürürlüğe girmesinden önce fark sınavını vermiş olanların haklarını saklı tutmuştur. Bu hükmün sınavı vermemiş olanlara, diğer bir deyimle bu tarihe kadar sınava girmek haklarını hiç bir kanunî engel olmadığı halde, kullanmamış olanlara hak tanımak, iktisap şartı tekemmül etmemiş olanlara hak tanımak olur ki bunun "müktesep hak" kavramı ile bir alakası yoktur.

Diğer kanunlarla beraber eski Avukatlık Kanunu, Hâkim, Avukat, Noter bulunmayan müşkül olduğu zamanlarda kaynakları geniş tutmak ihtiyacı ile, o şekilde hazırlanmıştır. Halen bu ihtiyaç özellikle Avukatlık mesleği için, artık hissedilmektedir. Böyle bir konunun Anayasa ile bir alakası da yoktur. Kanun koyucu ihtiyacın giderilmiş olduğunu takdir edebilir.

b) Siyasal Bilgiler Fakültesi mezunlarının Avukat olamamalarının "Anayasanın 14. Maddesine aykırı olarak kişinin, maddî ve manevî varlığını geliştirmek hak ve hürriyetlerine mâni olduğu" ileri sürülmekte ve Anayasa bu sebeple aykırılığı iddia olunmaktadır. "Kişi dokunulmazlığı" kavramına ilişkin 14. Maddeden böylesine bir sonuç çıkarmak asla mümkün değildir. "Yaşama, maddî ve manevî varlığını geliştirme hakkı"nın konusu tamamilen ayırılır. "Anayasanın 21. Maddesine de aykırıdır" iddia edilmiş, fakat bu iddia ile "bilim ve sanat hürriyeti" arasındaki ilişki nedense izahsız bırakılmıştır.

c) Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının yönetim ve işleyişinin demokratik esaslara uygun bulunmasını emreden Anayasanın 122. Maddesi hükmüne, iptâl istenen kanun maddesinin aykırı düştüğü, "eşit bilgilere sahip ve noksan varsa onu da sınav vererek tamamlama

miş iki zümreden birine kapının kapanması"nın bu aykırılığı meydana getirdiği iddia olunmaktadır.

Bir mesleğin, belli bir Fakülte mezunlarına hasredilmesinin demokratik bir davranış olmadığını ileri sürmek haklı değildir. Fakülte arası fark imtihanının genel bir kural olarak kabul edilmediği bütün memleketlerde olduğu gibi memleketimizde de bu tutumun demokrasiye aykırı tarafı düşünülemez. Sadece ihtiyaç sebebi ile konulmuş bir hükmün kaldırılmasında Anayasaya aykırılık tasavvur edilemez. İktisat Fakültesinde, Ticari İlimler Akademisinde, Siyasal Bilgiler Fakültesinde ve Hukuk Fakültesinde ve bir dereceye kadar sosyal ilimler tedaris eden bütün Fakülte ve konuları müşterek dersler mevcuttur. Bütün bu Fakülte arasında fark sınavları ile diploma istihsalı mümkün değildir, diye bu uygulamanın Anayasaya aykırılığı iddia edilebilir mi?

3. İŞ TAKİBİ

Çekişmeli, çekişmesiz işlerin takibinin yalnız Baroda kayıtlı Avukatlara bırakılmış olmasının "Anayasanın 12. Maddesinin son fıkrasındaki zümre imtiyazı yasağına aykırı olduğu, 31. Maddedeki hak arama hürriyetine de aykırı düştüğü, hak arama hürriyetinin mutlak olduğu, 62. Maddedeki vatandaşın dilekçe hakkını kısıtlandığı" ileri sürülmektedir.

a) Aykırılığa mesnet olarak 31 ve 62. Maddeleri göstermek Avukatlık Kanununun 35. Maddesinin yalnız birinci fıkrasını okumakla kabul olabilir. 31. Maddede göre "herkesin, meşru bütün vasıta ve yollardan faydalanmak suretile yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak, iddia ve savunma hakkına sahiptir". Avukatlık Kanununun 35. Maddesinin 2. ve 3. fıkraları bu hükmü ihlâl etmekte değil, teyit etmektedir. Dilekçe hakkı da hiç bir vechile kısıtlanmamış değildir.

"Hiç bir... zümreye... imtiyaz tanınmaz" kuralı da iptâl talebine mesnet olacak nitelikte kabul olunamamaktadır. Avukatlara bir "zümre imtiyazı" tanındığı iddia olunur. Bir faaliyet şeklinin, yetiştirme, disiplin, denetim kuralları, ehliyet koşulları kanunla düzenlenmiş bir mesleğe mensup olanlara, meslek mensupları arasında hiç bir fark gözetmeksizin, kamu itimadî zarureti ile, tevdi ve emanet edilmiş olmasında "zümre imtiyazı" görülmez. Esasen "Avukatlık zümresi" deyimini dahi hatanın yerini ve payını göstermektedir.

b) "Hayatlarını dilekçe yazarak, iş takip ederek geçinen vatandaşlarımızdan (!) söz edilmektedir. Dilekçe yazmak imkânının dahi Avukatlara hasredildiğinin 35. maddeden nasıl istihraf edildiği anlaşılacaktır. Kanun hiç bir sıfatı, belki de ehliyeti olmadan, her türlü denetim dışında kalan "büyük işler takipçileri"ni bertaraf etmek istemektedir.

Herkesin dilediği alanda çalışma hakkının (Anayasa 40), ihlâl edildiği iddiası ise tamamilen mesnetsizdir. Diplomasız Doktorluğun suç olmasını Anayasaya aykırı saymak ne kadar anlamsız ise bu iddia da aynı şekilde kusurludur. Bahsedilen Anayasanın 40. maddesinin ikinci fıkrasında bu hürriyetin "kamu yararı amacı ile sınırlandırılacağı" açıkça yazılmıştır. Kanun, iş takipçiliğindeki sakıncaları görmüş, bunu sorumsuz kişilere bırakmak istememiştir.

c) Diğer taraftan işlerin çekişmeli hale gelmemesi asıldır ve çekişmenin bulunmadığı bir durumda hukukunun müdahalesi bunu sağlayabilir. Bu sebeple kanunun 35. maddesi Avukatların değil, adaletin çıkarınadır. "Avukatlık Kanunu ile avukatların yalnız ihtilâflı konularla ilgilenebileceğini kabul eden klasik Fransız sistemi terk edilerek Avukata anlaşmazlıkların doğumuna mâni olma, sosyal ve iktisadî alanlardaki hizmetlerinde daha etkili çalışma imkânları sağlanmıştır. Bu madde ile aynı zamanda Devlete vergi ödemeden hiç bir mesleki teşekkülün denetimine tabi olmadan, yetkisiz, sıfatsız ve sorumsuz bazı kişilerin aracılık yaparak menfaat sağlamaları, işleri karıştırmaları, ihtilâflar yaratmaları, önlemek istenmiştir." (Ferruh Dereli, İstanbul Baro Dergisi).

ç) Kaldı ki bir kamu meslek kuruluşu olan Türkiye Barolar Birliğinin 35. maddenin uygulanmasını düzenleyecek ve üyelerini bağlayıcı tasarrufları bilinmeden kötüye kullanılabileceği kuşkusuna bir karar verilemez. Bu kuruluşun, adı geçen 35. maddede kanunun 2. maddesinde gösterilen "Avukatlığın amacı"ndan bahseden prensip maddesi içinde mütalâa edeceği ve her türlü tevsi mantığına karşı çıkacağı pek tabiidir, görevlidir. Bu itibarla iptâl talebinde işaret edildiği üzere "arzuhalicilerin ve muakiplerin gördüğü? özellikle çekişmesiz işler, Avukatların görmekle oldukları ve kanunda âmmeye hizmet niteliğinde sayılan işlerle tedahül de etmemektedir." Türkiye Barolar Birliği de aksi iddiada değildir, fakat iptâl talebi ve mesnedi ile bu ibarenin alakası yoktur çelişme bundadır.

4. KIDEM İNTİBAKI

Avukatlık Kanununun 196. maddesi ile Devlet Memurları Kanununa (657) geçici 25. madde olarak eklenmiş bulunan ve "bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte, bu kanunun kapsamındaki bir memuriyette bulunanların, memuriyetten önce T.C. Emekli Sandığı Kanununa tabi olmadan ve Sosyal Sigortalar Kurumu kapsamına da girmeyen avukatlıkta geçirdikleri fiili hizmet sürelerinin üçte ikisi memuriyet kademelerine sayılır" hükmünün Anayasanın 12, 58 ve 117. maddelerine aykırı olduğu iddia olunmaktadır.

a) Konu, Avukatlık Kanunun bir evvelki maddesi hükmü ile tetkik edilmek icap eder. Avukatlık Kanununun 195. maddesi, bir avukatın topluluk sigortasına girmiş, primlerini ödemiş olması şartı ile, Emekli Sandığına tabi bir memuriyete atandığında sigortalılığına esas tutulan meslek süresinin üçte ikisini memuriyet kademesine ekleneceğini âmir bulunmaktadır. Bu hüküm belki "Avukat"ı koruyan, kamu hizmeti gördükçe geçirdiği emeği değerlendiren bir hükümdür. Halbuki iptâl istenen 196. madde avukatı değil "memuru" koruyan bir hükümdür. Zira bu hüküm Sosyal Sigorta kapsamına girmemiş fakat fiilen ifa edilmiş hizmeti, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte avukatlık ile artık hiç bir alakası kalmamış olan kimseyi de haklılık ve eşitlik kuralı gereğince, himaye etmektedir.

a) 196. madde hükmünün "Anayasa'nın 12. maddesinin son fıkrasına aykırı olduğu, Avukatlık sınıfına (1) memuriyete girişte bir avantaj tanıdığı, diğer memurların önüne geçmelerini sağladığı, eşitliğin ihlâl edildiği, memuriyet düzeninin bir sınıf (1) lehine bozulduğu, böylece bir sınıf imtiyazı tanındığı" ileri sürülmekte ise de;

b) Bir memuriyete "girişte avantaj tanımak" sebepsiz avantaj tanımak şeklinde olursa eşitliğe aykırıdır. Memuriyete girişte tercih sebepleri mevcuttur. Bunların hepsi bir "sebebe" dayanır.

c) İptâl istenen hükmünde avantaj avukatın şahsına değil, bir süre icra ettiği ve kamu niteliği açıkça belli ve kanunlarla kabul edilmiş bir "hizmet" ten gelmektedir. "Kidem", bir memurun diğerinin önüne geçmesini sağlıyabildiğine göre eskiden avukatlık etmiş olanın daha kıdemli sayılmasında isabetsizlik yoktur. Avukatlığın kısmen memurluk kademinden sayılması ne "kişi imtiyazı" ne de "Avukat imtiyazı"dır. "Avukatlık hizmetini ifa etmiş olmanın tabii sonucudur.

b) İptâl istenen hükmün Anayasanın 58. maddesine aykırı olduğu "Avukatların Devlet Memurları Kanununun kapsamına girmedikleri, Avukatlık hizmetlerinin Personel Kanununun saydıkları hizmetlerden olmadığı, bu kanunun kapsamına girmeyen Avukatlık mesleğinin, bir başka kanunun geçici bir maddesi ile kanunun kapsamına imiş gibi istifade ettirildiği, böyle bir durumun Anayasanın 58/2. maddesindeki (hizmete alınmada ödevin gerektirdiği niteliklerden başka hiç bir ayırım gözetilemez hükmüne aykırı düştüğü" ileri sürülmekte ise de:

a) Böylece lâfza bağlı bir yorum sadece lâfza bağlı kalınacak ise tamamilen iddianın aksi sonucu verir: Hâkimler, Savcılar, Askerî Şahıslar da Devlet Memurları Kanununa (657) ta-

bi değildiler. Bu kişilerin memuriyet değiştirmelerinde aynı iddia ileri sürülebilir mi? "Hizmete başından ödevin gerektirdiği niteliklerden başka hiç bir ayırım gözetilmeyeceği" kaidenin kıdem mahsubu ameliesi ile bir alakası yoktur. İptali istenen hüküm kanun yürürlüğe girdiği zaman vazifede bulunan eski-avukatı ilgilendirmektedir, kendisinde memuriyetin gerektirdiği nitelik görülüş ve vazifeye alınmıştır. Eski hizmetlerinin değerlendirilmesinde sadece haklılık esası mevcuttur.

c) İptali istenen hükmün Anayasanın 117. maddesine aykırı olduğu, zira bu maddenin (... memurlarının nitelikleri, atanmaları, ödev ve yetkileri, hakları ve yükümleri aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işleri kanunla düzenlenir) kurulumu koymuş olduğu, Anayasanın bu maddesinin işaret ettiği kanunun 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu olduğu, Avukatlığın o kanuna girmediği iddia olunmaktadır.

Bu mütalâa Anayasanın 117. maddesine, Anayasa dışında bir anlam vermekle, makul olabilir, 117. maddede bazı hususların ancak kanunla düzenleneceğinin açıklanması sebebi memurun yürütme organı karşısında teminatı bırakılmayacağına bildirmektedir. Anayasanın 117. maddesinin anlamı budur.

5. KURULLARA KATILMA ZORUNLULUĞU

Avukatlık Kanununun 20. maddesinde yer alan ve haklı bir engeli olmadan genel kurul toplantılarına gelmemenin para cezası ile cezalandırılmasının Anayasanın 20. maddesine aykırı olduğu, "düşünce ve kanaat hürriyetine sahip olan Avukatın Baro toplantısına katılmayabileceği", "müstenkif kalmayı değil, toplantıya katılmayı dahi, düşünce ve kanaatleri bakımından sakıncalı görmenin Avukatın haklı olduğu" ileri sürülmektedir.

a) Kamu niteliğinde bir meslek kuruluşunun ilgisizlik yüzünden görevini başarmamasını önlemek isteyen bir kanun hükmünün Anayasaya aykırılıkla hiç bir ilişkisi olamaz.

b) "Kimsenin düşünce ve kanaatlarını açıklamaya zorlanamayacağı" (Anayasa 20) kuralının meslek kurallarının işlemesi için zaruri olan hizmetlerden kaçınmayı dahi kapsadığı iddia edilmemek lazımdır.

c) Barolar siyasetle uğraşamayacaklarına göre Baroların genel Kurul toplantılarına katılma zorluğunun "temel haklar" a giren Anayasa hükmü ile ilgisi düşünülemez. Mesleği ilgilendiren bir konuda bir Avukatın kanaatini sözü veya oyu ile açıklanmasında nasıl bir sakınca görüleceği de anlaşılmamaktadır.

ç) Toplantılara katılmamanın müeyyidesi ise "kamu cezası" değildir, sadece mesleki disiplin cezasıdır.

6. MESLEK GELENEKLERİ

"Avukatlık onuruna yahut meslek düzen ve geleneklerine uymayan eylem ve işlemler" in (Avukatlık K. 134, 158) disiplin yoluyla cezalandırılmasının "herhangi bir mesleğin mücerret geleneklerinden bahs ile, bu geleneklere aykırılık hallerini suçlamayı Anayasanın ruhu ve temel ilkeleri ile bağdaşmayacağı", böyle bir halin tesbitinde kullanılacak objektif ölçülere sahip olmanın imkansızlığı bir yana, mesleğin ifasında meslek geleneğine uyma zorunluğu, orta çağda meslek loncalarındaki düşünce ve değer yargılarının ihyasından başka anlam taşımayacağı" iddia olunmaktadır.

a) Bu iddaya gerekçe olarak gösterilen hususların, mesnet sayılan 19, 20 ve 21. maddeleri ile bir alakası yoktur. Esasen Avukatlık Kanununda "meslek gelenekleri" deyimine verilen anlam ile iptal talebinde bu deyimle atfedilmek istenen anlam aynı değildir. Her meslek gelenekleri ile gelişir.

b) Esasen bahis konusu hüküm yalnız başına "geleneğe aykırılıkla bulunmak" değildir. Disiplin hukukunun özelliği oldukça geniş bir takdir gerektirir, hattâ K. muzun 158. maddesi bu hususu açıklamıştır. Geleneklere bağlılığın ge-

lişmeyi önlemesi iddiası ve iptal talebinde zikredilen "Türkiye'de her meslek, Anayasanın başlangıç bölümünde yazılı olduğu üzere (daima yücelmeyi amaç bilerek) geleneklerini aşmak ve gerekirse yıkmak zorunda olduğu" herkesin kabul ettiği bir düşünce değildir. Bu ibarenin içinde kullanılan "Anayasa" kelimesinin yeri de bu değildir.

c) Kanunda "meslek gelenekleri" deyimi mesleğin muhtevasını değil, "mesleğin tarzı icrası" nı ilgilendirir. Zira "Avukat, görevini yerine getirmede bağımsızdır" (Avukatlık K. 1/2). Bu açık hüküm mevcut iken geleneklerde bağlayıcı görmek mümkün olamaz ve kanunu uyulayacak kimselerin bu bağımsızlıktan uzak kalabilecekleri düşünülemez.

7. MUAKKİPLİK

Avukatlık Kanununun geçici 17. maddesinin ve buna ilişkin 194. maddesinin Anayasa aykırılığı, "Avukatlık Kanununun yürürlüğe girmesinden sonra arzuhalcilik ve muakkipliği meslek itihaz edecek olan vatandaşlarımızı bu mesleğin kapılarını kapayacağı" şeklinde ileri sürülmektedir.

Avukatların arzuhalcilikle bir ilgisi yoktur, dava takipçiliği ise mevzuatımızda daima geçici bir nitelik taşımıştır ve böyle bir "meslek" de esasen düşünülemez. Kaldı ki iptali istenen hüküm, ihtiyaç devam ettikçe fiili durumun devamını önlemiş de değildir.

8. SOSYAL SIGORTALAR

Yıllar boyu her türlü sosyal güvenden mahrum kalmış avukatların şu veya bu şekilde bu güvene mazhar kılınmalarını sağlayan bir kanunun Anayasaya aykırılığını idda etmek kadar kendi kendisi ile çelişmeli bir "talep" düşünülemez. Kaldı ki iki iptal talebi birbirine uygun değildir. "Normal ve eşit hükümlerle Avukatların da sosyal sigortanın nimetlerinden faydalanması kadar tabii bir şey olamaz" ibaresi ile "506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu, eski adı ile (İşçi Sigortaları Kanunu) içinde" sosyal statüleri ayrı olduğundan iki zümrenin birleştirilmeyecekleri iddiaları birbirine karşıdır.

a) Avukatlara "başka bir sınıfın güvenliği için bunların ücretlerinden kesilecek toplanmış olan paralara el atıldığı" iddia olunmaktadır.

Avukatlık Kanunu "Malüllük, Yaşlılık ve Ölüm" sigortasını ve münferit değil, topluluk sigortası şeklinde "mecburi" tutmuştur. Sigortalardan kesilecek primlerde hiç bir ayrıcalık yoktur. Sosyal Sigortalar Kanununun 78. maddesi ve 1.3.1965 tarihinden beri uygulanmakta olan "Malüllük, Yaşlılık ve Ölüm Topuluk Sigortası Genel Şartları" nın 7. maddesi "günlük kazanç, Sosyal Sigortalar Kanununun 78. maddesi gereğince 6 liradan aşağı olmamak üzere Bakanlar Kurulu kararı ile tesbit edilecek miktardan az ve 100 liradan fazla olamaz". O halde topluluk sigortasına bağlı bütün vatandaşlar gibi Avukatlar da az ödeyip çok menfaat sağlamak veya pek çok (hudutsuz) ödeyip pek çok (hudutsuz) menfaat sağlamak imkânına sahip değildirler. Sosyal sigortalar mevzuatı yeteri kadar incelenmeden açılan iptal davalarının gerçek ile lākası yoktur.

Durum iddianın tam aksine uygundur. Barolara yazılı olanların miktarı on bin kişi civarında bulunan Avukatların durumu, diğer sigortalıların pek çoğundan daha fena ve "acı" dır.

Memleketimizde işvereni de işçisi de tek kişide toplanmış meslek mensubu olarak Avukatların durumu, Yeni Avukatlık Kanununa rağmen gerekli imkânlarla bağlanamamıştır. "Savunmasız Adalet" düşünülemeyeceğine göre adalet hizmetine katkıda bulunan Avukatların işvereni "Devlet" olmalıydı. Halbuki işveren hissesini de Avukat ödeyecektir. Bu suretle iki hisseyi birlikte ödeyen Avukatın diğer sigortalılardan daha üstün durumda olduğunu idda etmek yanlıştır.

b) Başka bir sınıfın güvenliği için "birikmiş paralara el atmak" deyimi ise her türlü insaftan uzak bir iddia sayılmaktadır. On bin kişi-

nin ödeyeceği çift primle sosyal sigortalara sağlanacak menfaat yanında, sigortanın mükellefiyetleri nedir?

Malüllük, erken ölüm, ihtimali hesaplara nazaran daima cüz'î bir yüzededir. Hastalık ve analık sigortası da ihtiyarı tutulmuştur. O halde yalnız "yaşlılık yardımı" bahis konusu olabilir. Hiçbir Avukat malülîyet durumuna düşmedikçe, alacağı yaşlılık yardımına tamah edemeyeceğine ve halen genç yaşta Avukatlığa başladığına göre ömür boyu ödenecek çifte primler düşünülürse olursa durum şudur: Genç avukatları geçici maddelerin sağladığı haklar dolayısıyla, yaşlı olanlara yardım etmektedir. Gün gelecek bugünkü genç Avukatları, öbür kuşaklar yardım edeceklerdir. Bugün Avukatlara sağlanan sosyal güvenliğin, hakiki mahiyeti sadece budur. Böyle bir durumda kimsenin birikmiş parasına "el atılması" değildir.

c) Sosyal güvenlik hakkından (Anayasa 48) Avukatların yoksun olduklarını iddia anlamına gelen talepler, bir hakkın inkâr edilmediği hususunun iptal dilekçesinde kaydedilmesi ihtimamına rağmen, "hakkın inkâr"ından başka bir şey değildir. Devletin görevleri arasında "sosyal güvenliği" sağlamak da vardır. Belki de "modern Devlet" budur. Şimdiye kadar Devletin haklarında görevini ifa edemediği on bin kişinin, Devletin ödeyeceği primi de ödeyerek, sosyal sigortayı "niyaz" eylemelerinin, yani Devletin büyük bir kütleye karşı ödünü yerine getirmesine imkân sağlayanların eşit durumda olmadıklarını ileri sürmek "büyük haksızlık" tır.

ç) Devlet, adaletin yardımcılarına, dolaylı bir şekilde (yani topluluk sigortası yoluyla) değil doğrudan doğruya sosyal güvenlik sağlamalıdır. Bu açıdan Avukatların "506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa imtiyazlı şekilde sokulduğu" ibare ve iddiası asla varit değildir. Ölüm, erken yaşlanma, malüllük gibi konularda, sadece geçici maddelerle az prim ödenmiş olabileceği ihtimali ile Devletin bazı insanları "bunlar Avukatı" diyerek sefalet içinde ölüme terk etmesini Türk Devletin "sosyal hukuk Devleti" niteliği ile bağdaştırmak mümkün olmaz. Devlet, kendi adaletinin mensuplarına karşı şimdiye kadar yerine getirmede güvenen, görev de ihmalinden dolayı bir Avukatın sefalet ve yokluk içinde çekilip gitmesinden insanlık kurallarına uymanın "mutlak zaruret" sayıldığı çağımızda, ilgisizlik içinde kalabilir mi idi?

d) Geçici maddelerden istifade edecek olanların adedi o kadar cüz'îdir ki konu sadece bir prensibin nazarı olarak kurtarılmış olmasına inhisar edebilir.

e) "Bir işçi ve bir memurun mer'i mevzuata göre sahip olmadığı bir hakkı, o işin kulfetine katlanmadan sahip olma durumunu yaratan Avukatlık Kanunu" nun eşitlik kuralına aykırı olduğu ileri sürülüyor. Çifte ödeme ile âdetâ bir günü iki gün yaşamış sayılan avukatların eşitsizliğe çarptırılmış olmalarını kabul etmek lazımdır.

f) Geçici maddeler dolayısıyla memurun ve işçinin mer'i mevzuata göre sahip olmadığı bir hakkın Avukatlara tanınması iddiası tamamiyle yanlıştır. Halen memur da, işçi de çok büyük sıkıntı içindedir, fakat geçici maddelere muhtaç değildirler. Onları Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı ve Sosyal Sigortalar Kurumu yetersiz de olsa himayesi altına almıştır. Her geçiş döneminde sosyal hukuk devletin bazı kulfetleri olacaktır. Nitekim 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun geçici 8. Maddesi ile aynı mahiyette haklar, 6.000.000 işçiyi tanımıştır Devletin altı milyon güzide vatandaşları tanıdığı hakkın 10.000 Avukatın % 2 si civarında olan yaşlılarına (halen kat'î mi, ihtimali mi olduğu bilinmeyen) bir hak tanımış olmasını eşitsizlik saymak ve bunu "sosyal güvenlik" adına iddia etmek (!) düşündürücüdür.

Avukatlık Kanununun geçici 1. Maddesi ile Sosyal Sigortalar Kanununun "ileri yaşta kişiler" den geçici 8. Maddesinin karşılaştırılması halinde o tarihte işçilere sağlanan, bugün ise iptal davası talebinde "kulfetine katlanmadan ni-

met" diye vasıflandırılan hakların genişliği ortaya çıkacaktır.

Geçiş devresinin böylece prensipleri Sosyal Sigortalar Kanunu ile 1.3.1965 tarihinde konmuş bulunuyordu. O tarihte de Anayasaya aykırılık iddiasını ileri sürmek aynı davacılar için mümkün idi. Bunu yapmamış olmalarının nedenleri üzerinde durmayacağız. Çünkü biz esasında işçi vatandaşlara tanınmış olan hakların yetersiz olduğuna kaniyiz. Eğer onlara tanınmış haklar az, bize tanınmış olanlar çok ise (ki aksi kanaatimiz) eşitliğin kurulması yukarıdaki indirilmesi ile değil, aşağıdaki yukarı çıkarılması ile kurulur. Biz meclisimiz gereği, hakları ve bu arada işçi haklarını da savunduk. Aramızda hiç bir sınıf mücadelesi mevcut ve mu tasavver değildir. Onların haklarını savunmaya devam edeceğiz. İşçi davalarının bugünkü, kısmen de olsa olumlu gelişmesinde bizim de hissemiz vardır.

g) Geçici maddelerin "millî tasarrufa el atışı", onu eritmek havasında olduğu ileri sürülmemekte ve bu hükümlerin Anayasanın 41, 42 ve 48. maddelerine aykırı düştüğü iddia olunmaktadır.

Yukarıdaki maruzatımız eğer sosyal sigortaların varlığı "tasarruf" ise onu eksiltmemiş, süresiz devam edeceği tabii olan primlerle kaynaklarını arttırmıştır. Zikredilen Anayasa hükümleri ile de konunun ilişkisini anlamak mümkün olamadı.

h) "İki zümre olan işçiler ve Avukatların öncelikle (gelirlerini tayin edebilmek imkânları) ve sosyal statüleri yönünden karşılaştırılmalarının gerekli bulunduğu, sosyal güvenlik hakkı elde edebilmek için bu iki zümrenin, Avukatın, gerçekte 100 lira kazansa dahi, bunu (gelir vergisi ödemek kaydıyla) 10.000 lira olarak defterine yazabileceği, bunun bir suç olmadığı, Avukatın kendi gelirini tayin sırasında işçiye nazaran iradesini kullanabileceği durumları bu kadar farklı iki kategorinin bir tek sigorta müessesesine yerleştirilmesinin, gelirlerine göre ödeyecekleri prim nisbetinin sigortadan menfaat sağlamalarına müsaade edildiği, birinin eline küçük kaşık verilip, diğerine (dilediğin büyüklükte kaşık kullanabilirsin) denildikten sonra iki kişinin bir tabak yemek başına oturtulmasından farksız olduğu, bu tabakdaki yemeğin zaten kaşığı küçük tutulan daha önce biriktirdiği paralar ile hazırlandığı" (aynı deyim, ve terimlerle) iddia olunmaktadır.

Anayasa Mahkemesine sunulan bir iptal talebinin bu şekilde kaleme alınmasının muhatabı tayin müşkülâtını doğurduğu aşikârdır. Kaldı ki yazılanlar da doğru değildir.

a) Bahis konusu olan malullük, yaşlılık ve ölüm "topluluk sigortası"dır. Ne kadar çok kazanılırsa, o kadar çok prim ödeneceği, ne kadar çok prim ödenirse o kadar çok sigorta yardımı sağlanacağı düşüncesi varit değildir sebebi yukarıda arz olundu.

b) İddianın takdim tarzı, sosyal sigortanın işçilere ait olduğu kanaati ile hareket edildiğini göstermektedir. Kanunun sadece isminin değişmesine bakmakla da fark anlaşılabilir. Anayasaya aykırılık iddiasının istisnasız "herkesin, sosyal güvenlik hakkına sahip olduğunu" bildiren bir Anayasa için (Madde 48) dermeyer edilmesinde mesnetsizdir. Anayasa sosyal sigortayı açıkça "sosyal güvenlik" araçlarından biri olarak kabul etmiştir. (Anayasa 48, ikinci cümle)

c) Avukatların gelirlerini arttırmak hususunda sadece kendi iradeleri ile hareket ettiklerini kazanmadıklarını kazanmış gösterebileceklerini ileri sürmek gereği bilmemek olur. "Yalan beyan"ın sorumlunu, Avukatların diğer kimşelerden daha az müdrük olacaklarını kabul etmek doğru olmaz, böyle bir "işlemin suç olmadığı" iddiası ise tamamiyle yanlıştır. Kaldı ki gelir vergisi oranı ile prim oranı ve fazla prim ile ne sağlanacağı hususunda en basit bir hesap bu iddianın düşünülmeden ortaya atıldığına göstermektedir.

d) Türkiye'de Avukatlık mesleğinin sosyalleştirilmiş ve Avukatların birer adalet yardımcısı olarak ücretlerini resmi merciler tayin ve

takdir edebilmiş ve çalışan ile çalıştırın arasında mevcut hizmet akdi bütün unsurları ile Avukatlar için dahi söz konusu bulunmuş olsa idi, Avukatlar ile işçilerin aynı Kurumdan sosyal güvenlik sağlanmalarında eşitliği aykırı bir cihetin görülemeyeceği" ileri sürülmektedir. Bu iddia da "Sosyalleştirme" yerinde kullanılmamıştır. Totaliter rejimlerdeki Avukatlık statüsü tamamiyle farklıdır. Fakat o rejimlerde "savunma mesleği"nin niteliği de, tatbikatı da farklıdır. Demokratik düzene bağlı memleketlerde Avukatlar hem bağımsızdırlar ve hem de "sosyal güvenlik"e sahiptirler.

1970/1-5

Avukatların Nakil İstekleri — Avukatların Levhaya Yazılma İstekleri

Ankara, 11 Ekim 1969
Genelge No.: 4216

Baro Başkanlığı

1 — Mersin Barosu Başkanlığının 17.9.1969 tarihli 584 sayılı yazısıyla nakil isteğinde bulunan avukatların nakillerinde ne yolda hareket edileceği konusu Birlik Yönetim Kurulu'na görüşülmüş ve Yönetmelik yürürlüğe girinceye kadar bu konuda uygulama birliğinin sağlanması için asgari esasların tesbitine ve barolara duyurulmasına karar verilmiştir.

Bu bakımdan;

a) Nakil isteğinde bulunan avukatların bu isteklerini, levhasına yazılmak istedikleri baro başkanlığına dilekçeyle yapmaları, bu dilekçeyle birlikte gerekli belgeleri ve giderleri (konut belgesi, nüfus kâğıdı örneği, fotoğraf ve karar giderleri vb.) de vermeleri gerekmektedir;

b) Bu isteği alan baroca Kanuna göre avukatın çalışmasını ve naklini engelleyen konuları kapsayan bir inceleme ve soruşturma yapılır;

c) Bu inceleme sonucunda engeli bulunmayan dilekçenin nakline yönetim kurulunca karar verilir;

ç) Bu nakil işlemi Türkiye Barolar Birliğine ve avukatın ayrıldığı yer barosuna derhal bildirilir;

d) Bildirim üzerine avukatın ayrıldığı yer barosuna tutulan sicil çizdani, yazıldığı yer barosuna gönderilir;

e) Avukatın adı baro levhasına yazılır; liste düzenlenmişse yeni liste düzenleninceye kadar baroya yazıldığını belirten bir geçici belge verilir.

2 — 1136 sayılı Kanunun baroya yazılma ile ilgili 8. maddesinin uygulanmasında barolar arasında ayrılıklar bulunduğu anlaşıldığından Birlik Yönetim Kurulu 4.10.1969 tarihli toplantısında bu uygulama ayrılıklarının giderilmesi için konunun barolara bir genelgeyle duyurulmasına karar vermiştir. Bu bakımdan;

a) Avukatlık Kanununun 8. Maddesi uyarınca Baroya yazılma isteği kabul olunan avukatlara ilişkin kabul kararının doğrudan doğruya Adalet Bakanlığına gönderilmesi gerekmektedir;

b) Adalet Bakanlığınca onanmak suretiyle kesinleşen yazılma kararlarından bir örneği Birliğe gönderilmesi uygun olacaktır.

3 — Eskişehir Barosu Başkanlığının 22.9.1969 tarihli 151 sayılı yazısıyla 1136 sayılı kanunun geçici 6. maddesinin uygulanması bakımından Birlik görüşü istenmiş olduğundan konu Yönetim Kurulumuzun 4/10/1969 tarihli toplantısında görüşülmüştür.

Kanunun geçici 6. Maddesinin ikinci fıkrasında sandıktaki kayıtların silinmesini isteyen avukatların sandıktaki alacaklarının ödemesi şeklini düzenleyecek yönetmeliğin baro yönetim kurulunca hazırlanıp, baro genel kurulunca onanacağı öngörülmüştür. Sandığı bulunan barolarda iki ayrı genel-kurul bulunduğu bilin-

mektedir. Ancak, kanunun hükmü açıkça bu görevi "baro genel kurulu"na vermiş bulunmaktadırlar. Bu itibarla anılan hükmün başka biçimde yorumlanmasına ve görevin "yardımlaşma sandığı genel kurulları"na ait olduğunun yorum yoluyla düşünülmesine imkân bulunmadığına karar verilmiş ve bu kararın bütün barolara duyurulması uygun görülmüştür.

4 — 1136 sayılı kanunun geçici 15. Maddesinde belirtilen sürede avukatlık ücret tarifisinin hazırlanması için gerekli çalışmalar sürdürülmektedir.

Ancak kanunun 168. Maddesinde Birlikçe yapılacak çalışmalarda barolar yönetim kurullarının tekliflerinin de esas alınması öngörülmektedir. Daha önce 12/8/1969 tarihli genelgeyle gönderilmesi rica olunan, tarife teklif ve tasarımların teklifler çalışmalarda büyük yarar sağlamakta bulunduğundan henüz teklif göndermeyen barolara durumun bildirilmesi ve tekliflerini göndermelerinin tekrar istenmesi gerekli görülmüştür.

5 — Adıyaman il merkezinde yeni bir bölge barosu kurulmuştur; yeni baroya başarı dilekleriyle birlikte, duruma bilgilerinize sunarım.

Saygılarımla
Başkan

1970/1-6

Dava ve İş Takipçileri — Listeye Yazılma

Ankara 8.9.1969
Genelge No.: 52-5

Baro Başkanlığına

1136 sayılı Avukatlık Kanununun geçici 13 ve 17. maddeleri uyarınca dava vekilliği ve dava takipçiliği yapmak için Barolarca hazırlanacak listelere yazılmak isteyen kimselerin bir kısım Barolarca bu konuyla ilgili yönetmelik hazırlanmadığı gerekçesiyle isteklerine cevap verilmediği veya reddedildiği bu yoldaki müracaatlardan anlaşılmaktadır.

Anılan maddelerde sözü geçen Avukatlık Kanunu'nun uygulama şeklini gösterecek yönetmelik meslek topluluğumuz için çok önemli olduğundan ciddi ve derinliğine bir çalışmayı gerektirmektedir. Bu nedenle hemen hazırlanması ve yürürlüğe konması beklenemez. Bu bakımdan müracaatçıların isteklerinin yönetmeliğin çıkışına atılması bir kısım hak sahiplerini güç durumda bırakabilecektir.

Dava vekilleri ve dava takipçilerine tanınan haklar kanunda belirtilmiştir. Bu bakımdan müracaatçıların ilişik listede gösterilen belgelerle kanuni niteliklerinin aranması ve incelenmesinden sonra hakları tesbit edilirse yönetmelik çıkıncaya kadar müteşep hak teşkil etmemek kaydıyla bir geçici listeye kaydedilmelerinin ve kendilerine geçici bir belge verilmesinin yerinde olacağına Yönetim Kurulunca karar verildiğini bilgilerinize sunarız.

Saygılarımla
Başkan

1136 SAYILI KANUNUN GEÇİCİ 13 ve 17. MADDELERİ GEREĞİNCE BAROLARCA DÜZENLENECEK LİSTELERE KAYDOLMAK İSTEYENLERDEN ALINACAK BELGELER

- 1 — Dilekçe
- 2 — Onaylı nüfus kâğıdı örneği
- 3 — Çalışacağı yerde ikamet ettiğini belirten belge
- 4 — Adli sicil örneği
- 5 — Vekâlet görevini sürekli yapmasına engel vücut ve akıl hastalığı bulunmadığını gösterir Hükümet Hekimliğince verilmiş rapor.
(gereğince sağlık kurulundan da rapor istenebilir).

- 6 — 1086 sayılı H.U.M.K. 61. maddesi uyarınca 1136 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesinden önce vekâlet görevini hakki ile yaptığına ilişkin C. Savcılığı yazısı.
- 7 — Malmüdürlüğünden vekâlet görevini yaptığına ilişkin belge (halen çalışıp çalışmadığı kaydı da taşıyacak)
- 8 — Listeye kayıt ve geçici belge için gerekli damga pulu
- 9 — Yeter sayıda fotoğraf
- 10 — Avukatlık Kanununun 3/f maddesindeki şartı taşıdığına ilişkin beyanname.
- 11 — Avukatlık Kanununun 5/d. c. f. g maddesine göre belgeler.

1970/1-7

Baro Yönetim Kurulları — Göreve DevamAnkara, 11.11.1969
Genelge No.: 330-7**Baro Başkanlığı**

1136 sayılı Kanun'un geçici 14. Maddesinin uygulanmasında değişik düşünce ve yorumlar bulunması nedeniyle bu maddede ilişkin Birlik görüşünün tesbiti Erzurum Barosu Başkanlığına istenmiştir.

Birlik Yönetim Kurulunca 9.11.1969 tarihli toplantıda bu konu görüşülmüş ve;

Baro organlarına 1136 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesinden önce seçilmiş olanların görevlerine seçim sürelerinin bitimine kadar devam etmelerine; ancak yeniden seçileceklerde yeni yürürlüğe giren 1136 sayılı kanunda belirtilen niteliklerin aranması ve yeni kanuna göre kurulması gerekli yeni organların da kanunda belirtilen esaslara göre kurulması gerekeceğine oybirliğiyle karar verilmiştir.

Birlik Yönetim Kurulunun görüşünü bilgimize sunar, gereğinin takdirdini rica ederim.

Saygılarımızla
Başkan

1970/1-8

Avukatların Yetkisi — Çekişmesiz İşlerAnkara, 19.11.1969
Genelge No: 370-8

1136 sayılı Avukatlık Kanununun 35. Maddesinde yer alan "... resmî dairelerde çekişmeli ve çekişmesiz işleri takip etmek, yalnız baroda yazılı avukatlara aittir." şeklindeki hükmün uygulama alanında değişik biçimlerde yorumlandığını bu suretle Kanunun amacından uzaklaştığını, hukuki bilgisi yeterli olmayan ve daha ziyade ilk kademeleri işgal eden idari memurların kendi anlayışlarına göre madde hükmünü yorumlayarak basında ve bazı çevrelerde haksız yere şikâyetlere sebep olduklarını gören Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulu, Avukatlık Kanununun 110. maddesinin Birliğe yüklediği görevi ve yetkiyi göz önünde tutarak, meslekdaşlarımızın takdirlere ve ilgililerin dikkatlerine sunmak üzere aşağıdaki hususların Barolara ve ilgili mercilere duyurulmasına karar vermiştir:

I — Avukatlık Kanunu'na "çekişmesiz işleri takip etmek, yalnız Baroda yazılı avukatlara aittir" şeklinde bir hüküm koymanın nedeni:

1136 sayılı Avukatlık Kanununa 35. maddede yer alan hüküm, aynı Kanunun 2. Maddesinde yer alan:

"Avukatlığın amacı, hukuki münasebetlerin düzenlenmesine, her türlü hukuki mesele ve anlaşmazlıkların adalet ve hakkaniyete uygun olarak çözümlenmesine ve genellikle hukuk kurallarının tam olarak uygulanması hususunda yargı organları ve hakemlerle, resmî ve özel kurul ve kurumlarına yardım etmektir."

Şeklindeki hükmü tamamlayıcı niteliktedir.

Resmî dairelerdeki işlerin, Büro ve Barolar Birliği gibi meslek kuruluşlarının denetimi ve 1136 sayılı Avukatlık Kanununun 62. ve Türk Ceza Kanununun 230, 240, 294 ve 295. ci maddelerindeki ve diğer hüküm ve kanunlardaki ağır müeyyideler altında çalışacak avukatlar eliyle kovuşturulmasında, iş sahipleri ve görülen hizmet yönünden de kamu'nun yararı bulunduğu şüphesizdir.

1136 sayılı Avukatlık Kanunu'na bu şekilde bir hüküm konulmasındaki amaç; resmî dairelerdeki çekişmesiz işlerin, bu konuda ehil olan meslek mensubu avukatlar tarafından kovuşturulması suretiyle iş sahiplerinin yararlarına sonuçlandırılması; bir yandan ceza işleri çekışmeli hale gelmesini önliyerek, engelleyici avukatlık müessesesini işler duruma getirmektir. Bu hususlar özellikle genelgemizin (III) işaretli bölümünde varılan sonuçlar için hareket noktamıza teşkil etmekte ve meslekî yorum bu anlayış içinde tesbit edilmiş bulunmaktadır.

II — 35. ci maddenin özel kanunlar açısından uygulama alanı:

Bu maddenin uygulanmasında aşağıdaki hususların göz önünde tutulması, gerekir:

1 — "Dava açmağa yeteneği olan herkes kendi dâvasını bizzat açabilir ve işini takip edebilir" (M. 35, f. 2)

2 — "Usul ve furu ile nesp ve sebepten ikinci dereceye kadar (bu derece dahil) civar hısımları ve eşler birbirlerinin yargı mercileri ve adalet daireleri dışında kalan resmî dairelerdeki işlerini vekâleten takip edebilirler" (M. 35, f. 2)

Bu hükme göre iş sahibinin:

- a) Çocukları, torunları,
- b) Ana ve babası, büyük ana ve büyük babaları,
- c) Kardeşleri,
- d) Evlâtlığı, onun çocukları ve torunları,
- e) Eşi,
- f) Eşinin ana ve babası, büyük ana ve büyük babası, eşinin çocukları ve torunları ve kardeşleri;

Onun adına resmî dairelerde iş takip edebilecektir.

3 — "Hukuk ve Ceza Muhakemeleri Usulleri Kanunları ile diğer Kanun hükümleri saklıdır" (M. 35, f. 2)

Bu kısımda bahse konu edilen (diğer Kanun hükümlerinden) amaç başka kanunlarda (vekâleten iş takibi) hususunda özel hükümler varsa o işlerin avukat olmayan kişiler tarafından da takip edilebilmesidir.

Bu konuda, aşağıdaki kanun hükümleri örnek olarak gösterilebilir.

A — Medeni Kanunda bahse konu kanunî mümessiller:

Medeni Kanunun 363. cü maddesinde yer alan (vasi) ve 376. maddesinde yer alan (kayyım), kanunî mümessil olduklarından, temsil ettikleri kişiler adına resmî dairelerde iş takibine yetkilidirler.

B — Tüzel kişilerin temsilcileri :

Medeni Kanun'un 45-52. ci maddelerinde yer alan (Tüzel kişiler) 53-72. maddelerinde yer alan (Cemiyetler) ve 73-81/b maddelerinde yer alan (Vakıflar), Yönetim Kurulları tarafından temsil edilmekte olup, resmî dairelerdeki işlerini yetkili temsilcileriyle takip edebilirler; ancak, yetkili temsilci avukattan başkasına vekâlet veremez.

C — Ticarî mümessiller :

Borçlar Kanunu'nun 449. maddesinde bahse konu ticarî mümessiller, temsil ettikleri kimse adına resmî dairelerdeki işleri takip edebilirler.

Ç — Ticarî vekiller:

Borçlar Kanunu'nun 453. maddesinde yer alan ticarî vekiller de aynı yetkiye sahiptirler.

Ancak, aynı maddede yer alan memur ve müstahdemlerin) resmî dairelerde iş takibine yetkileri yoktur, Çünkü: Kanun onların yetkisini kısıtlamıştır.

D — Gümrük komisyoncuları ve yardımcıları :

5383 sayılı Gümrük Kanunu'nun 133. maddesinde:

"1 — Eşyanın ithal, ihraç ve transit gümrük işlemleri sahipleri veya onlara vekâlet suretiyle gümrük komisyoncular tarafından takip olunur.

2 — Devlet, Belediye ve özel idarelerle diğer kamu hükmî şahıslarının memurları; özel hukuk hükmî şahıslarının müdürleri ve temsil yetkisi olanlar kendi idare ve müesseselerine ait gümrük işlemlerini takip edebilirler.

3 — Kara, deniz ve hava yolu işletmeleri ve nakilleri taşıdıkları eşyanın ihraç ve transit gümrük işlemlerini takip edebilirler.

4 — Zat ve ev eşyasına ait gümrük işlemlerini sahiplerinin tayin edecekleri adamları takip edebilirler."

Dendiğine göre, gümrüklerdeki işlemleri gümrük komisyoncuları, devlet memurları, tüzel kişilerin temsilcileri, zat ve ev eşyasına ait gümrük işlemlerini de eşya sahipleri bizzat veya tayin edecekleri adamları vasıtasıyla takip edebilecek demektir.

Bunun dışında, Gümrük Kanununun 137. maddesi, gümrük komisyoncusu yardımcısına da aynı hakları tanıdığından onlar da gümrük komisyoncuları gibi gümrük dairelerinde iş takip edebilirler.

E — Yüksek Mimar, Yüksek Mühendis, Mimar ve Mühendisler :

6785 sayılı İmar Kanunu'nun 8, 13, 14, 19 ve 23. maddeleri, fenni sorumluluk ve Kanuna aykırı inşaat hallerinde tebligat yönlerinden yukarıda yazılı (meslek mensuplarını) sorumlu adettiğinden, bunların da imar işleri bakımından resmî dairelerde iş takibine yetkileri olmak gerekir.

F — Fen Adamları :

1. Mart 1960 günlü Resmî Gazetede yayınlanan (6875 sayılı Kanun'un 14. maddesine göre fen adamlarının selâhiyetleri ve belediyelere karşı deruhte edebilecekleri fennî mes'uliyet hudutları hakkında (Talimatname) de bahse konu edilen (fen adamları) da, bu talimatnamenin belirttiği sınırlar içinde kalmak kaydıyla resmî dairelerde iş takip edebilirler.

G — 2490 Sayılı Arttırma, Eksiltme ve İhale Kanunu Hükümlerine göre yapılacak işlemler:

2490 sayılı Kanun'un 73. maddesinde :

"Müteahhitler ya, bizzat veyahut vekil veya mümessilleri vasıtasıyla arttırma ve eksiltme yapan devaire müraacaat ederler..." dendiğine göre müteahhitlerin avukat olmayan vekil veya mümessilleri aracılığıyla da resmî dairelerde iş takibi yapabilmeleri mümkündür.

H — İşveren vekilliği :

931 Sayılı İş Kanunu'nda bahse konu edilen işveren vekilleri de ancak İş Kanunu ve Sosyal Sigortalar yönünden resmî dairelerde iş takibine yetkilidirler.

I — Muhasip mutemedlerinin durumu :

14 Haziran 1927 günlü ve 607 sayılı Resmî Gazetede yayınlanan 1050 sayılı Muhasebe Umu mi Kanunu'nun 12. maddesinde:

"Veznedar, tahsil memuru, tahsildar, ambar memuru, tevzi memuru, şebkender, kaçkar gibi unvanlar ile muhasip nam ve hesabına muvakkaten kabz ve sarfa mezun olan memurlara (muhasip mutemedi) denir."

Hükmü bulunduğu göre, resmî daire muhasip mutemedinin, resmî dairelerde, (almaya ve sarfa) yetkisi var demektir.

Yukarıda gösterilen kanun hükümleri, 35. ci maddede bahsi geçen "diğer kanunlar" deyimi

ne örnektir. Burada teker teker sayılması mümkün olmadığından, başka kanunlardaki bu konuya dokunan özel hükümlerin de saklı bulunduğu aşikârdır.

III — 35. maddenin özel hüküm bulunmayan hallerde uygulama alanı :

1 — Yukarıda (I) işaretli bölümde arzulduğu üzere, Kanunumuzun 35. maddesinin, diğer hükümlerden tecridi suretiyle yorumlanmasında isabet görülmemektedir. Bahis konusu hükmün, herseyden evvel "konu"sunun tayin edilmesi gereklidir.

Avukatlık Kanununun 35. Maddesi "Avukatların hak ve ödevleri" başlıklı bölümde yer almaktadır. "Avukatlığın amacı"ni gösteren genel kural ise 2. Maddededir. Ayrıca "Avukatlık kamu hizmetidir" (md. 1) kuralından da bazı sonuçlar çıkmaktadır. Bu nedenlerle Avukatın görevini ancak "hukuk"a nisbeti ile tayin etmek mümkündür. 35. maddede kullanılan "iş" deyimini bu nisbetle sınırlı olmak gereğindedir. Yani Avukatların görevinin "hukukî iş"e yönelik veya yönelebilecek (çekişmeli hale gelebilecek) işlere hasrı gerektiğini kabul etmek uygun olur.

2 — İş takipçiliği (bir kamu kuruluşunun Kanunî görevine dahil tabii bir işlemin sonucunu sormak, bir evrakı, dilekçeyi veya herhangi bir beyannameyi resmi bir makama vermek, bir istihkakı tahsil etmek veya tediyeye emrine bağlanmış bir meblağı ilgili muhasebenden temet eliyle almak, ihaleyi teklif vermek, nüfus, evlenme, benzeri işleri takip etmek, nafaka emekli, dul maaşlarını tahsil etmek, sadece ahzıca işlemleri gibi) diye teşhisi mümkün faaliyetlerin 35. maddede yazılı hizmet ile bir ilgisi düşünülemez. Diğer bir deyimle bu nitelikte olan işlemler muhassıran Avukatlara ait işlerden sayılmaz.

İş takipçiliği bir şahıs adına diğerinin, aldığı yetkiye dayanarak, bir işi yapması anlamındadır. Bir şeyi teslim, teslim almak, tescil, kayıt sildirmek gibi maddî işlemlerin "resmî dairelerde iş takibi" ile alakası yoktur.

Sayın meslektaşlarımızın 35. maddenin çekişmeli bir işe müncer olması düşünülmesiyle işlemlerin dahi avukatların tekelinde olduğu içinde bulduklarını gösteren bir tutum ve davranışlarına rastlanmamıştır. İlk kademe memurlarının —belki de bilgisizlik yüzünden— sebebiyet verdikleri huzurusuzluğun camiamız ile bir alakası yoktur. Avukatlık Kanununun 11. Maddesinde açıklandığı üzere, mensuplarımızın "Mesleğin onuru ile bağdaşması mümkün olmayan her türlü" işden uzak kalmalarına itina gösteren Barolarımızın bu tutumlarına rağmen, mesleğimize yöneltilen küçük düşürücü isnatların haksız olduğu inancındayız.

Türkiye Barolar Birliği bu genelge ile Kanunumuzun 38. maddesinin f bendinde gösterilen "meslekî dayanışma ve düzen gereği" ilkesini açıklamış ve tesbit etmiş durumundadır.

Değerli meslektaşlarımızın tutum ve davranışlarında yukarıda işaret olunan hususlara itina buyurmalarını takdirlerine arz ederim.

Saygılarımla
Başkan

1970/1-9

Avukatlar Listesi — Resmî Kılık

Ankara, 22.XI.1969
Genelge No. : 389-9

Baro Başkanlığı

31 Ekim - 1 Kasım 1969 tarihlerinde İstanbul'da toplanan II. Genel Kurul'da Avukatlar Listesi ve Avukatların resmî kılığının konusuna, Yönetim Kurulu önerisine uygun olarak aşağıda belirtilen kararlar alınmıştır.

1 — Avukatlar Listesi : Çeşitli Baroların ihtiyaç ve imkânlarını ortak noktalarda toplamak gereği bulunmaktadır. Listelerin her yıl düzenlenmesi kanunca gereklidir. Bu listelerin fotoğraflı olması da kullanılış amacına uygun düşmektedir. Ne var ki üyesi çok olan, kalaba-

lık Baroların fotoğraflı listeleri çok büyük giderleri gerektirmekte, buna karşılık üyesi çok az barolarda da, gelir durumu bakımından böyle bir listenin giderinin karşılanması ayrı bir problem olmaktadır.

Bu durumda, Birlikçe şimdilik listelerin fotoğraflı olması zorunluluğundan vazgeçilmesi düşünülmekte ve listelerde gerekli asgari bilgilerin bulunması öngörülmektedir. Şöyleki:

a) Avukatların adlarına göre, alfabe sırasıyla listelerin düzenlenmesi, her avukata ayrılan bölümde baro sicil numarasıyla, ruhsatname numarasının, bürosunun ve konutunun açık adresleri ile varsa telefon numaralarının yazılması uygun olacaktır.

b) Bu listelere aramayı kolaylaştırmak bakımından soyadı ile sicil esasına göre birer de arama çizelgesi eklenmelidir.

c) İmkânları uygun bulunan barolar ayrıca listeleri fotoğraflı yayımlayabileceklerdir. Fotoğraf başının giderlerini yükselttiği nedeniyle fotoğraflı albümleri birkaç yılda bir basma yoluna da gidilebilir. Herhalde bu hallerde albüme bağlanacak avukatlar listelerinin her yıl yenilenmesi gereklidir. Bu bakımdan listelerin yukarıda a. ve b. bendlerinde belirtilen asgari bilgileri kapsamak ve her yıl yenilenmek suretiyle basılması kaydıyla baroların öbür hususlarda serbest bırakılması uygun görülmüştür.

2 — Resmî Kılık: Malûmları olduğu üzere avukatların kılığının Barolar Birliğince tesbiti kanun gereği olduğundan bu hususta çalışmalara başlanılmıştır. Yabancı memleketlerden, o memleket avukatlarının cübbelerinin renkli resimleri ve mümkünse iade edilme veya hatıra olarak saklanmak üzere bir örnek rica edilmiştir. Bu husustaki ihzari çalışmalarımız henüz sonuçlanmadığı için Yönetim Kurulu bir karar vermayı uygun görmemektedir. Bu çalışmaların en kısa zamanda ikmaline gayret edilmektedir.

Bu çalışmaların sonucu alınmaya kadar şimdiki resmî kılığın devamı için Avukatlık Kanununun 49. ve 117/10. maddeleri uyarınca karar alınmıştır.

Gereğini bilgilerinize sunanım,

Saygılarımla
Başkan

1970/1-10

Ruhsatname Harcı

Ankara, 16.12.1969
Genelge No. : 12-535

Baro Başkanlığı

Ordu Barosu Başkanlığınca yazılan 1969-358 sayılı yazı üzerine Avukatlık Ruhsatnamesi harçlarının ne suretle ve ne miktar üzerinden alınması gerekeceği yolundaki tereddütlerin giderilmesi bakımından Maliye Bakanlığının görüşü sorulmuştur.

Bakanlıkça verilen 2 Aralık 1969 tarihli 2232336-85/45146 sayılı cevapta:

"İmtiyazname, ruhsatname ve diplomalardan 492 sayılı Harçlar Kanunu'nun 108. maddesi delâletiyle bu Kanuna bağlı (8) sayılı Tarife gereğince hac alınmaktadır.

Mezkûr 8. Sayılı Tarifenin VI/11 sıra numarasında hususî kanun mucibince verilecek Avukatlık Ruhsatnamelerinden (150,— TL.) harç alınacağı açıklanmıştır.

Bu bakımdan avukatlık ruhsatnamelerinden 150,— TL. harc alınması gerekir.

Diğer taraftan bu harcın, 492 sayılı Kanunun 113. ncü maddesi hükmü muvacehesinde peşin olarak ve aynı Kanunun 112. maddesi hükmü gereğince de evrakına pul yapıştirilmesi veya makbuz karşılığında tahsili icap eder. Makbuzla tahsilât halinde Kanunun 133. Maddesi hükmü gereğince işlem yapılması gerekir" denilmektedir.

Gereğinin yapılması için bilgilerinizi sunarım.

Saygılarımla
Başkan

1970/1-11

Stajyerlerin Yazılması — Belgeler

Ankara, 16.12.1969
Genelge No. 13-536

Baro Başkanlığı

Avukatlık Kanunu'nun 17. Maddesi uyarınca Birliğimize gönderilen stajyerlere ilişkin dosyaların incelenmesinde bir takım eksik belgelerin bulunduğu (Adli sicil özeti, Fakülte bitirme belgesi veya diploma, 5/c maddesi uyarınca tahkikçi raporu vb.) buna rağmen adayın staja başlatıldığı anlaşılmaktadır. Stajın ileri döneminde ya da staj bitim belgesi veya ruhsatnamenin verilmesinden sonra ortaya çıkan engelleri nedeniyle bir takım ciddi uyumsuzlukların çıkması ve konuların yargı yolundan çözümlenmesi Sayın Barolar yöneticileri ve adaylar için üzücü durumlar yaratmaktadır.

Bu bakımdan 1136 sayılı Kanunun 16 ve 17. Maddeleri yoluyla Kanunun 3 ve 5. maddelerinde belirtilen bütün engellerin adayda bulunmadığını belirtilen belgelerin tamamlanmasından önce adayın staja başlatılmamasının ve staj bitim belgesi veya ruhsatnamesinin verilmemesinin uygun olacağını önemle rica ederim.

Saygılarımla
Başkan

Stajyer Adaylarından İstenilecek Belgeler:

- 1 — T.C. vatandaşı olduğunu belirten nüfus kayıt örneği;
- 2 — Hukuk Fakültesi diploması veya yerine geçecek resmî bitirme belgesi;
- 3 — Konut belgesi;
- 4 — Kanunun 3/f ve 5/a maddelerinde belirtilen halleri bulunmadığını gösteren bildiri kağıdı;
- 5 — Adayın ahlak durumu hakkında baroya yazılı iki avukatça düzenlenen tanıtma kağıdı.
- 6 — Avukatlık mesleğiyle birleşmeyen bir işle uğraşmadığını belirten bildiri yazısı;
- 7 — Mahkeme kararıyla kısıtlanmış olmadığını belirten belge.
- 8 — Hakkında iflâs kararı veya aciz belgesi verilmemiş bulunduğu belirten belge;
- 9 — Avukatlığı sürekli yapmaya engel beden veya akıl hastalığı olmadığını gösterir rapor.

1970/1-12

Meslek Kuralları — Kuralların Tesbiti

Ankara, 16.12.1969
Genelge No. : 14-537

Baro Başkanlığı

Birliğimizce Av. Kanununun 110/9, 11, 13, 15, 121/14 ve 38/f maddeleri uyarınca kurulan "Mesleği ve Meslek Kurallarının Geliştirme Komisyonu"na; yapılacak çalışmalarda değerlendirilmek için

a) Baronuzun —varsa— iç yönetmeliğinin bir örneğinin gönderilmesini;

b) Baronuz bünyesinde gelenekleşmiş meslek kuralları varsa, bunların bildirilmesini;

c) Birlikçe geliştirilmesi ve kurallaştırılması istenen meslekî davranış ve gelenekler hakkındaki görüşlerinizin bildirilmesini;

d) Bu konudaki cevaplarınızın 15 Ocak 1970 tarihinden önce Birliğe ulaştırılmasını rica ederim.

Saygılarımla
Başkan

1970/1-13

Sosyal Güvenlik — Topluluk Sigortası — Tip Sözleşme

Ankara, 16.12.1969
Genelge No. : 16-546

Baro Başkanlığı

1136 sayılı Kanunun 191 inci maddesi uyarınca Çalışma Bakanlığı, Türkiye Barolar Birliği ve Sosyal Sigortalar Kurumu arasında hazırlanması gereken tip sözleşme, uzun bir tartışma dönemi sonunda tesbit edilebilmiş ve ilâhikte Sayın Baronuza takdim kılınmıştır.

Sözleşmenin uygulanması sırasında faydalı olacağı ümidiyle bazı açıklamalarda bulunmak uygun mütaalâ edilmiştir:

1 — Barolara tahmil edilen külfetler:

Tip sözleşmenin hazırlanması safhalarında Sosyal Sigortalar Kurumu temsilcileri Baroların işverenin bütün külfet ve mecburiyetlerini yüklenmelerinin gerektiğini, Kurumun çalışma sisteminin karşılığında bir işverenin mevcudiyetine istinat ettiğini, her sigortalının ferden tabibinin mümkün olmadığını, bu itibarla belgelerin ve primlerin Baroca zamanında toplanıp kurum şubelerine tevdi gerektiğini ileri sürmüşlerdir. Birliğimiz temsilcileri ise pek çok baromuzun yeterli kadar teşkilât ve idari elemana sahip olmadığını, yerine getirilmesi imkânsız külfetlerin Barolara tahmili halinde işlemlerin aksayabileceğini, esasen Baroların işveren mesuliyetine tabi tutulmasında kanunî imkân da bulunmadığını savunmuşlardır. Neticede sözleşmeye asgari sayılması mümkün kayıtlar konulmuştur.

Tartışmalar sırasında üzerinde anlaşmaya varılan prensip şudur:

Baroların Toplu Sigorta konusunda yapmaktaki mükellef tutuldukları hususlar sözleşmede tek tek sayılmıştır. Sosyal Sigorta mevzuatının gerektirdiği sair külfetlerin, kıyas yoluyla Barolara tahmili mümkün değildir. Barolarımızın mahalli kurum şubeleri ile olan temaslarında bu hususu nazara almalarını rica ederiz:

a) Levhada kayıtlı avukatlardan Topluluk sigortasına gireceklerin kimler olduğu hakkında 1136 sayılı Kanun hükümlerinin dikkatlice incelenmesi gereklidir.

b) Tip sözleşmede geçen "cetvel", "giriş" bil-dirgeleri" ve "bordrolar"ın şekli ve doldurulması esasları Sosyal Sigortalar Genel Müdürlüğüne Kurum şubelerine bildirilmiştir.

c) Kurum, bazı tasnif zaruretleri ile belgelere, cetvellere ve yazılara "Avukat Topluluk Sigortası" kaşesi vurulmasında zaruret görmüştür. Baronuza böyle bir kaşenin ihzârı gereklidir.

ç) Levhaya yeni yazılanların, naklen gelenlerin ve kaydı silinenlerin durumlarının, gecikmeden incelenmesi varılacak sonuçlara göre kurum şubelerine sözleşmedeki usullere göre bilgi verilmesi zarurî bulunmaktadır.

d) Sözleşmede bazı işlemler için konulmuş sürelerle riayet edilmesi gereklidir.

2 — Beyan Esası: Sosyal yardımlara esas olacak primin hesaplanmasında "günlük kazanç" in sigortalı avukat tarafından serbestçe "beyan esası" kabul ettirilmiştir.

Bu husus ihzârî çalışmalar sırasında Barolarımızdan sorulmuş, bir kısım barolarımız gelir vergisinin, bir kısım barolarımız kademelî dilimlerle kazanç, tesbitinin esas tutulmasını teklif etmişler, fakat barolarımızın büyük ekseriyeti sigortalının beyanının esas tutulmasını tercih eylemişlerdir. Her ne kadar sigortalı beyanının serbest ise de muhterem meslekdaşlarımızın takdirlerini kullanırken bazı hususlarda uyarılmaları lüzumlu görülmüştür:

a) Aşağıdaki cedvel, 55 yaşında emeklilik yardımına ve bu yardımın azamısına (bu gün için 2100 TL, civarında hesaplanmaktadır) ulaşabilmek için ve her yıl % 10 artırmak suretiyle taban günlük kazanç miktarının ne olması lazım geldiğini göstermektedir:

Kadın ise 50, erkek ise 55 yaşında en yüksek 120 lira günlük kazanç üzerinden emekli aylığı bağlanabilmesi için ödeyecekleri prime esas olan % 10 artırımlı günlük kazançların yaşlara göre miktarını gösterir cetvel:

Giriş Yaş	Kadın	Erkek
55	—	120
54	—	120
53	—	120
52	—	109
51	—	99
50	120	90
49	120	82
48	120	75
47	109	68
46	99	62
45	90	56
44	82	51
43	75	46
42	68	42
41	62	38
40	56	35
39	51	32
38	46	29
37	42	26
36	38	24
35	35	22
34	32	20
33	29	18
32	26	16
31	24	15
30	22	13
29	20	12
28	18	12
27	16	12
26	15	12
25	13	12
24	12	12
23	12	12

Not: Kesirler liraya tamamlanmak suretiyle cetvel düzenlenmiştir. Bu sebepten bazı yaşların kazançları, sonunda 120 lirayı geçtiği gibi 120 liraya ulaşmayabilir de. Bunun için her hangi bir yaşta bulunan sigortalının bir yaş sonraki ücretten başlaması daha teminatlı olur.

b) Her üç aylık dönem 90 gün olarak hesaplanmıştır. Primin beyan olunan günlük kazancın % 11 oranında olması kanun gereğidir. Primlerin tamamının sigortalı tarafından ödenmiş olduğu sözleşmede özellikle tasrih edilmiştir. Bu sarahat ilerde bazı ödemelerde faydalı olacaktır.

c) Sayın meslekdaşlarımızın yaşlarına, imkânlarına göre taban günlük kazanç miktarını tesbit etmeleri gerekli bulunmaktadır. Ayrıca, Avukatlık Kanununda tamamiyle adaletsiz ve haksız bir hüküm yer almaktadır. Bu hükme göre primlerin ödenmemesi halinde Barodan sigortalının kaydı silinecektir. Hiç bir meslek için mevcut olmayan bir müeyyide karşısında sayın meslekdaşlarımızın azamî temkinle hareket etmeleri pek zarurî görülmektedir.

ç) Takvim yılı başından en az iki ay önce bildirilmek şartı ile taban günlük kazanç değiştirilebilir. Beyanın indirilmesinde serbesti mevcuttur, artırma ise % 10 oranında olabilecektir. Her sigortalı yaş durumuna göre öyle bir plân içinde hareket etmelidir ki, son beş senelik dönemin en fazla kazanç (120 TL.) gösteren üç yıllık ortalaması azamî yardımı sağlayabilmış olsun.

d) İleri yaştaki meslekdaşlarımıza 1186 sayılı Kanunun getirdiği hükümler yüzünden sigortanın cazip görünmemesi mümkündür. Konu, 506 sayılı Kanunun geçici muaddel 8 inci maddesinin Toplu Sigorta şeklinde fakat mecburi olarak Sosyal Sigortaya tabi tutulmuş kim-selere uygulanıp uygulanmayacağına ilişkindir. Sosyal Sigortalar Kanunu uygulanmayacağı kanaatindedir. Birliğimiz ise incelemeler sonunda aksi kanaata varmıştır. Her ne kadar bu konu beş sene sonra tatbik görebilecek ise de Birliğimiz bu hakkın tesbiti açısından kazâî, idarî ve yasama makamları nezdinde bazı teşebbüflerle kısa zamanda bu hakkın simdiden tesbiti çabasına girmiş bulunmaktadır. Bu itibarla azamî yardım istihsalini düşünen ileri yaştaki meslekdaşlarımızın % 10 tahdidini nazara alarak taban günlük kazançlarını —8 nci mad-

de hakkındaki teşebbüslerimiz neticesine kadar— yüksek tutmalarını takdirlerine arz ederiz. Bu teşebbüslerimiz başarısızlıkla sonuçlanırsa indirme daima mümkündür. Ayrıca Bakanlık ve Kurumla imzalanan tutanakta Avukatlık Kanununun 189 uncu, 506 sayılı Kanununun geçici 8 inci maddesine ilişkin haklarımızı mahfuz tuttuğumuzu kayıt ettirmiş bulunmaktayız.

— Pirimlerin Kurumun bildireceği Banka hesap numarasına yatırılması sigortalıya düşmektedir. Kurum, primlerin barolarca toplanması ve topluca kuruma yatırılması esası üzerinde ısrar etmiş ise de üyesi fazla Barolar için bunun imkânsızlığı, muhataralar ve her hangi ferdî veya idarî bir gecikmenin veya ihmalin diğer sigortalılara tesirinin haksızlığı izah edilmiş ve ödemelerin sigortalılara yapılması esas kabul ettirilmiştir. Primlerin gösterilen sürelerde yatırılması hususunda meslekdaşlarımızın uyarılması isabetli olur. Bu suretle Baro kaydının silinmesi, tekrar yazılma halinde sigortaya gecikme zammı ve faiz ödenmesi gibi sakıncalara meydan verilmemiş olacaktır.

Primler üç aylık devreler sonunda ve Nisan, Temmuz, Ekim ve Ocak aylarının 10 una kadar Bankadaki Kurum hesabına yatırılacak ve aynı yirmisine kadar makbuzu Baroya ibraz edilecektir.

4 — Sözleşmelerin Barolar ile Sosyal Sigortalar Kurumu Genel Müdürlüğünün imzaları ile tekemmül edeceği ve Baro yazısının kurumca alındığı tarihten sonraki ilk dönem başından itibaren yürürlüğe gireceği kararlaştırılmıştır.

Barolarımızca, Genel Müdürlüğe yapılacak müracaatın tarih ve numarasının Birliğimize bildirilmesini, bu suretle Kurum nezdinde takip ile işlemlerin bir an evvel intacına Birliğimizce de gayret sarfedilmesine imkân verilmesini rica ederiz.

5 — 1136 sayılı Kanuna göre ihtiyarî olan iş kazaları, meslek hastalıkları, hastalık ve analık sigortası konusu da Birliğimize ele alınacağından Çalışma Bakanlığı ve Sosyal Sigortalar Kurumu ile yapılacak görüşmelerde hangi hususların nazara alınmasını uygun olacağı konusunda sayın Baronuz görüşlerinin ivedilikle bildirilmesini de rica etmekteyiz.

6 — Birliğimiz, Kanunlar gereğince yapılması zarurî sözleşmeyi imzalamış ise de 506, 1136, 1186 sayılı kanunların getirdiği sosyal güvenliğin yeterli olmadığı ileri yaştakilere gerekli himayeyi sağlamadığı Avukatlık mesleğinin özelliklerine uygun düşmediği kanısındadır. Kanunların getirdiği bu sistemin haksız ve eşitlik dışı olduğuna, ıslahının zarurî bulunduğuna inanmaktayız.

Ayrıca, Avukatlarca ödenecek primlerin, yıllar geçtikçe baliğ olacağı miktar ve çeşitli haklar açısından sosyal sigortalar bünyesinde (Yönetim Kurulunda) mesleğimizin mensuplarının da temsiline zaruret görmekteyiz. Bazı haklarımızın dolaylı şekilde elde edilmesi çok müşkül olacaktır. Bu hususta derhal teşebbüslere geçeceğiz. Bununla beraber Barolarımızın özellikle Parlamentoda hizmet almış meslekdaşlarına Birliğimiz çalışmalarında müzahir olmaları bakımından ısrarlı telkinlerde bulunmak suretiyle bize destek olmalarını istihram etmekteyiz.

Gerek tip sözleşmenin imzasına tekaddüm eden olaylar, gerekse mesleğimize bu vesile ile yöneltilen haksız ithamlar ve bunların tahrikiçisi çevreler, gerekse getirilen sosyal güvenliğin yetersizliği ve ıslahı için düşünülen çareler hakkında Yönetim Kurulumuzun görüşleri Birliğimizin Ocak ayında toplanacak 3. Genel Kuruluna sunulacak ve sayın Baronuza da gönderilecek olan çalışma raporunda etraflıca izah edilecektir.

Yetersiz de olsa ancak bir Sosyal Güvenlik başlangıcı olarak değerlendirdiğimiz bu dönemin sayın meslekdaşlarımızı mutluluk getirmesini temenni ederiz.

Saygılarımızla
Başkan

NOT: Tip sözleşmenin 31.12.1969 gününden önce imzalanarak, sigortalıların beyan edecekleri günlük kazançlarını belirlen listeye birlikte Sosyal Sigortalar Kurumuna gönderilmesi gereklidir.

1970/1-14

Sosyal Güvenlik — Emekli SandığıAnkara, 3.1.1970
Genelge No. : 1-29

Baro Başkanlığı

Bilindiği üzere 1136 sayılı Kanun'un Sosyal Sigortalar dışında kalan Sosyal Güvenlik konularının bir kısmının r.C. Emekli Sandığı aracılığıyla çözümlenmesi gerekli kılınmaktadır.

Avukatlık Kanunu'nun geçici 2. Maddesinde belirtilen süre Sosyal Sigortalar Kurumuyla yapılan tip sözleşmenin imzalanmasından itibaren işlemeye başlamıştır. Bu konuda ilgili meslektaşlarımızı uyarmakta yarar bulunmaktadır.

Kanunumuzun Sosyal Sigortalar Kurumu ile ilişkisini sağlayan hükümlere benzer hükümler mevcut olmamakla beraber, 110/3 ve 121/3. Maddelerin dolaylı da olsa Birliğimize verdiği meslektaşlarımızın menfaatlerini korumağa yönelmiş görevlerle ilgili teşebbüslere devam kararındayız.

Bu itibarla Birlikçe yapılacak temas ve teşebbüslerin konularını tesbit edebilmek için ilgili arkadaşlarımızın varsa şikâyetleri, bunların izah ve gerekçeleri ve benzeri konularda Birliğimize ivedilikle bilgi verilmesine tavassutunuzu rica ederim.

Saygılarımla
Başkan

1970/1-15

Tip Sözleşmenin Uygulanması — Kazanç BildirimiAnkara, 3.1.1970
Genelge No. : 30-2

Baro Başkanlığı

Topluluk sigortası primlerine esas olacak günlük kazancını bildirmeyenler hakkında ne gibi bir işlemlerde bulunulacağı hususunda yapılan ve uygulamada birlik sağlanmasını isteyen müraacaat Yönetim Kurulumuzda görüşülmüş ve bu gibiler hakkında evleviyet kuralı gereğince, Avukatlık Kanunu'nun 190. maddesinin 1. fıkrasının uygulanması gerektiği sonucuna varılmıştır.

Her ne kadar Baroların, mecburi olan sigortada resen beyan yoluna gidebilecekleri düşünülmüş ise de sigortalının kendi durumunu ve özellikle prim arttırmalarında % 10 sınırlamayı, en isabetle takdir durumunda olduğu, bu hakkın Baroca kullanılmasının isabetli olmayacağı, 64. Maddenin uygulanmasının ise yerinde görülemeyeceği, Sosyal Sigortalar Kurumunun resen takdir tatbikatına yönelmesinin daha sakıncalı olabileceği, kaydı silinen meslekdaşlarımızın bu işlemi dilettiği anda giderebilme imkânına sahip olduğu hususları, yukarıdaki kararın alınmasına etkili olmuş düşüncelerdir.

Yönetim Kurulumuzun 27.12.1969 tarih ve 218-1 sayılı kararı gereğince bilgilerinize sunarım.

Saygılarımla
Başkan

1970/1-16

Stajyerlerle İlgili İşlemlerAnkara, 13 Ocak 1970
Genelge No. : 970/77-3

Baro Başkanlığı

Barolardan gelen yazılardan tereddüt konusu hususlardan olduğu anlaşılmakla;

1 — Eski Avukatlık Kanunu yürürlükte iken staja başlayanların stajlarına ilişkin evrakın öncesiyle birleştirilmesi ve denetlenmesinin sağlanması için Adalet Bakanlığına gönderilmesinin uygun olacağını;

2 — 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun 8 ve 9. maddelerine göre Baro levhasına avukat olarak yazılacaklara ilişkin Yönetim Kurulu kararlarının Adalet Bakanlığının onamasıyla kesinleşeceğinden bu gibi kararların da ilgililere avukatlık ruhsatnamesi verilmezden önce onaylanması için Adalet Bakanlığına gönderilmesi gerektiğini;

3 — 1136 sayılı Avukatlık Kanununun yürürlüğe girmesinden sonra staja başlayanlar için 16.12.1969 tarihli 13-536 sayılı genelgemizde belirtilen esaslara göre işlem yapılmasını rica ederim.

Saygılarımla
Başkan

1970/1-17

Avukatlar ListesiAnkara, 13.1.1970
Genelge No. : 970/79-5

Baro Başkanlığı

Bilindiği üzere 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun 75. maddesi uyarınca düzenlenecek avukatlar listesinin Anayasa Mahkemesine, Yüksek Mahkemelere, Adalet Bakanlığına, Türkiye Barolar Birliğine, Türkiye'deki bütün Barolara, Baro bölgesindeki mahkemelere Savcılıklarına, en büyük idare amirine, başkaca yargı yerlerine, noterlere, icra ve iflâs dairelerine gönderilmesi gerekmektedir.

Bu kanunî gereğin yerine getirilmesinde kolaylık sağlanması bakımından 31.12.1969 tarihi itibariyle baroların listesinin ekli olarak sunulduğunu arz ederim.

Saygılarımla
Başkan

- 1 — ADANA
- 2 — ADIYAMAN
- 3 — AFYON
- 4 — AMASYA
- 5 — ANKARA Çankırı
- 6 — ANTALYA
- 7 — AYDIN
- 8 — BALIKESİR
- 9 — BOLU
- 10 — BURSA
- 11 — BURDUR
- 12 — ÇANAKKALE
- 13 — ÇORUM
- 14 — DENİZLİ
- 15 — DİYARBAKIR Bingöl, Siirt
- 16 — EDİRNE
- 17 — ELAZIG Tunceli
- 18 — ERZURUM, Ağrı, Erzincan, Kars, Gümüşhane
- 19 — ESKİŞEHİR
- 20 — GAZİANTEP
- 21 — GİRESUN
- 22 — HATAY
- 23 — İSPARTA
- 24 — İSTANBUL
- 25 — İZMİR
- 26 — KASTAMONU
- 27 — KAYSERİ
- 28 — KIRKLARELİ
- 29 — KIRŞEHİR
- 30 — KOCAELİ
- 31 — KONYA
- 32 — KÜTAHYA
- 33 — MALATYA
- 34 — MANİSA
- 35 — MARAŞ
- 36 — MARDIN
- 37 — MERSİN
- 38 — MUĞLA
- 39 — NEVŞEHİR
- 40 — NİĞDE
- 41 — ORDU
- 42 — RİZE, Artvin
- 43 — SAKARYA
- 44 — SAMSUN, Sinop
- 45 — SİVAS
- 46 — TEKİRDAĞ
- 47 — TOKAT

- 48 — TRABZON
- 49 — URFA
- 50 — UŞAK
- 51 — VAN, Bitlis, Muş, Hakkâri
- 52 — YOZGAT
- 53 — ZONGULDAK

1970/1-18

Sosyal Güvenlik - Yaşlı Avukatların DurumuAnkara, 3 Şubat 1970
Genelge No: 13-194**Yaşlı Avukatların Durum Hakkında (*):**

Mâlûmları olduğu üzere 1136 sayılı Avukatlık Kanununun geçici birinci maddesi ile yaşlı ilerlemiş avukatlara tanınmış olan hakları 1186 Sayılı Kanunla kaldırılmıştır. Bu yasama tasarrufunun Senatoda görüşülmesi sırasında hükümetten yaşlı avukatların durumu sorulmuş, Çalışma Bakanlığının isteği üzerine Komisyon Başkanı bu gibi avukatların durumlarında endişeye mahal olmadığını onlar hakkında 506 sayılı Kanunun geçici değişik 8. maddesinin uygulanacağı beyan etmiş ve Kanun bunun üzerine oylanmıştır. Kanun yürürlüğe girdiğinde Sosyal Sigortalar Genel Müdürlüğü bu konunun açıkça kanunda gösterilmediğinden bahisle yaşlı avukatların böyle bir hakları olmadığını kanaatini izhar etmiştir.

Böylece haksız bir durum ortaya çıktığından bu defa oylarımıza sunulan Avukatlık Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi hakkındaki Kanun tasarısı Adalet Komisyonundan geçmiş ve geçici 8. maddenin Avukatlara uygulanmasına dair olan madde ittifakla kabul edilmiştir.

Türkiye Barolar Birliği, çeşitli vesilelerle ifade ettiği gibi asla diğer çalışanlardan üstün, farklı bir talepte bulunmamaktadır. Her hangi bir zammın uyanmaması için şu hususu arz etmek isteriz:

Tasarının, Avukatlık Kanununun geçici birinci maddesine eklediği hüküm, aynen ve kelime kelime 506 sayılı Kanunun değişik geçici 8. maddesidir. Bu suretle memleketimizde bütün çalışanlar için kabul edilenlerden, farklı hiç bir talepte bulunmadığımız hakkındaki tutumumuz bu tasarıya tamamiyle uygundur.

Halen Avukatların tabii olduğu Sosyal Sigorta "mecburi sigorta" dir, primini ödemeyen avukatın da Barodan kaydı silinecektir. Yaşlı çok ilerlemiş (mesela 70-80 yaşında) bir meslektaşımızın prim ödeyerek 15 sene sonra yardıma kavuşacağını iddia etmek gerçekten mantık dışıdır.

Böylesine ödenen primin hukuki ve insanî mesnedini bulmak mümkün değildir.

Sayın Milletvekili ve Senatör meslekdaşlarımızdan bu konuya en yakın ilgiyi göstermelerini önemle rica ediyoruz.

Türkiye Barolar Birliği

(*) Milletvekillerine ve C. Senatosu üyelerine gönderilmiştir.

**TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ
B Ü L T E N İ**

S a h i b i :

Türkiye Barolar Birliği Adına Başkan

Avukat Faruk EREM

Sorumlu Müdür :

Türkiye Barolar Birliği Genel Sekreteri

Avukat Atılâ SAV

Yönetim Yeri:

Ziya Gökalp Cad. 16/7 Yenışehir - Ankara

Dizgi ve Baskı :

MARS MATBAASI — 1970 ANKARA

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ BÜLTENİ

YIL : 1

TEMMUZ 1970

SAYI 2

BÜLTENE YAPILACAK ATIFLARDA TBBB KISALTMASININ KULLANILMASI RİCA OLUNUR.

1970/2-1

Ayrılan Hakim ve Savcılar — Mahkeme Teriminin Kapsamı

Ankara, 13 Ocak 1970
Genelge No. : 970/80-6

Baro Başkanlığı

1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun 14. Maddesinde yer alan "emeklilik ve istifa gibi sebeplerle görevlerinden ayrılan hakimler, C. Savcılar ile ilgili hükmün uygulanmasında Birlik görüşünün belirtilmesi Antalya Barosu Başkanlığına istenildiğinden Avukatlık Kanununun 110/8 maddesi uyarınca konu incelenmiştir.

1136 sayılı Avukatlık Kanununun 14. Maddesinde "emeklilik ve istifa gibi sebeplerle görevlerinden ayrılan hakimler, Cumhuriyet Savcıları, Anayasa Mahkemesi asli ve geçici rapor-törleri, kanun sözcüleri, Danıştay dava daireleri başyardımcıları ile yardımcıların hizmet gördükleri mahkeme veya dairelerde, burardan ayrılmaları tarihinden itibaren iki yıl süreyle, avukatlık yapmaları yasaktır" hükmü yer almaktadır.

3499 sayılı Kanunun 7. maddesinde yer alan "... hizmet ettikleri mahkeme veya yerlerde..." teriminin yerini "mahkeme veya dairelerde" ibaresi almıştır. Bu durumda öncelikle "Mahkeme" teriminin kapsamını belirtmek gerekmektedir. 468 sayılı Mehakim Teşkilâtına ait Kanun'un 1. Maddesine göre "Mahkeme" bulunduğu yargı çevresi içindeki adli yargı organlarının tümünü kapsayan bir kavramdır. Ankara, İzmir veya Kilis mahkemesi dendiğinde anlatılan, Ankara, İzmir ya da Kilis yargı çevresinde bulunan mercilerin tümüdür.

Bu nedenle bir yer mahkemesinde görev yaparken ayrılan yargıç ve benzerlerinin hizmet gördüğü yer olarak yalnızca o yargı merci'ini değil, yargı çevresi içinde bulunan o "mahkeme"ye bağlı yargı mercilerinin tümünü anlamak gerekmektedir.

Bu bakımdan 3499 sayılı Kanunun 7. maddesiyle, 1136 sayılı Kanun'un 14. maddesi arasında uygunluk vardır.

Cumhuriyet savcılarının durumunda da bir değişiklik yoktur. C. Savcılarının hizmet gördükleri mahkeme o yerde —ağır cezalı davalara müstakilen bakmakla görevli daire-i mahsusası bulunsun veya bulunmasın asliye mahkemeleri yargı çevresidir. Yargıçlar gibi C. Savcılarının da hizmet gördükleri yargı çevresi içinde bulunan yargı organlarını kapsadığı şüphesizdir.

14. Maddede bulunan "mahkeme ve daireler" ibaresindeki "daireler" teriminin 3499 sayılı Kanunun 7. maddesindeki "yer" teriminden değişik bulunmasının "mahkeme" teriminin yukarıda belirtilen açıklanmasını etkilemeyeceği açıktır. Yargıçlarla, savcılar mahkemelerde görev yapmaktadırlar. Yeni Kanun da bu bakımdan eski Kanun'un terimini olduğu gibi getirmektedir.

"Daireler" terimine gelince, kanun koyucunun eski kanundan değişik olarak kullandığı bu terim daha çok 4. maddede yer alan "staj yapmaktan istisna" edilenler arasında olup da belli bir mahkeme veya yargı çevresinde görev yapmıyanlarla ilgilidir. Yeni Kanun'daki 14. maddeyle eski kanundaki 7. madde hükümleri arasında amaç bakımından bir değişiklik bulunmamaktadır. Önemli olan yargıç ve savcılarının görevden ayrıldıktan sonra hemen aynı yargı çevresinde hizmet görmeleri halinde yargı organlarını etkilemeleri kaygısını ya da kamuoyunda bu yolda yanlış bir izlenimin yer etmesini önlemektir.

Bunun avukatlık mesleğini ve iş sahiplerini olduğu kadar bağımsız yargı organlarını korumaya yönelik bir amaç taşıdığı açıktır.

Eğer kanun koyucu, yargıç ve savcılarının görevden ayrılmaları halinde görevli oldukları yer yargı çevresi içindeki adli mercilerin tümünü değil de, yalnızca ayrıldıkları tarihte görev yaptıkları yargı ycrini öngörseydi, bunu aynı Kanun'un 13. maddesinde olduğu gibi "baktığı dava ve işlerde Avukatlık yapamaz" değimiyle belirtirdi. Bir önceki maddede bu terimi kullanan kanun koyucunun bir sonraki maddede değişik bir deyim kullanması rastlantıya bağlanamaz. Kanun koyucunun amacı açıkça iki maddede ayrı ayrı sınırlar çizmektir.

Bu nedenlerle yargıç ve savcılar hakkında ki Kanun hükmünün bu yolda uygulanmasının uygun olacağına karar verilmiştir.

Durumu bilgilerinize sunarım.

Saygılarımla,
Başkan

1970/2-2

Disiplin Dosyaları — Avans Alınması

Ankara, 13 Ocak 1970
Genelge No: 970/81-7

Baro Başkanlığı

Barolarca, Birlik Disiplin Kuruluna sevk edilen disiplin dosyalarının gönderilmesinde;

1 — Disiplin işlem ve kararlarının Birlik Disiplin Kurulu'nda incelenmesi sırasında şikâyet olunan avukatın daha önce disiplin cezası görmüş olup, olmadığı bilinmesinde kanuni uygulama bakımından yarar, hatta zorunluk bulunmaktadır.

Bu bakımdan Baronuz Disiplin Kurulu'na verilen kararlar ilgili dosyanın gönderilmesi sırasında disiplin kovuşturmasına uğrayan avukatın disiplin cezası alıp almadığının, almışsa netliğinin belirtilmesi;

2 —Disiplin dosyasının Birlik Disiplin Kurulu'na incelenip, geri gönderilmesi ve duruşmalı işlerde davetiye çıkarılması posta gideri yapılmasını gerektirmektedir. 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun 161. maddesi yeterli avansın barolarca alınmasını öngörmektedir. Bu bakımdan Baronuzca dosyanın Birliğe gidiş-dönüş posta giderleriyle duruşmalı işler için çıkartılacak davetiyeler pullarının da sağlanmasının uygun olacağı;

Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu Başkanlığına öngörölmüş bulunmaktadır.

Gereğinin buna göre yapılmasını rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

1970/2-3

Adli Yardım — Usul Kanunları — Çocuk Mahkemeleri v.b.

Ankara, 21 Ocak 1970
Genelge No: 9-128

Baro Başkanlığı

Adli yardım, Usul Kanunları, Çocuk Mahkemeleri, Patronaj, Nafaka alacaklarının yabancı ülkelerde tahsili konularında Bakanlığa yazılan yazı cevabı ilişikte, bilgilerinize sunulmuştur.

Bu konularda meydana gelecek gelişmelerden sayın baronuz haberdar edilecektir.

Saygılarımla,
Başkan

T. C.

Adalet Bakanlığı
C. ve T. E. Gnl. Müdürlüğü

Ks. 6

Sayı: 1096

Ankara, 10. Ocak, 1970

Barolar Birliği Başkanlığına

Ankara

İlgili: 16 Aralık 1969 gün ve 540 sayılı yazı.

İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planının 1969 Yılı İcra Programının 131 sıra numarasında yer alan ve ilgi yazınızda kayıtlı, imkânları yetersiz olanların haklarının korunmasını sağlamak amacıyla kurulması öngörölmüş olan adli müzaheret sistemi hakkında Devlet Plânlama Teşkilâtına Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun ilgili bölümünde değişiklik yapılması yeterli bulunmuş ise de, Bakanlığımızca bu hususun kâfi görülmediği, Kanunî ve fiili imkânsızlıklar muvacehesinde, ancak bu konuyu düzenleyen ve Hazine ödemeyi mümkün kılan özel bir Kanun çıkarılması suretiyle meselenin halledilebileceği Devlet Plânlama Teşkilâtına bildirilmiştir. Tahakkuk etmediği halde bu tedbir 1970 Programına konulmamıştır.

Hukuk Usulü Muhakemeleri, Ceza Usulü Muhakemeleri Kanunu ve Çocuk Mahkemeleri Kanunu tasarıları geçen teşri devrede Millet Meclisine sunulmuş olup kadük olan bu tasarılar Hükümetçe tekabül edildiği cihetle halen Mecliste bulunmaktadır.

Cezaların infazı sırasında ve infazdan sonraki korumaya (Patronaj) ait Kanun Tasarısı teşrii devrenin sona ermesi sebebiyle yeniden hazırlanarak Millet Meclisi Başkanlığına sunulmuştur.

Nafaka alacaklarının yabancı ülkelerde tahsili ile ilgili sözleşmeye katılmamın uygun olduğuna dair Kanun Tasarısı, Dışişleri Bakanlığınca hazırlanıp takip edilen bir tasarıdır. Yasama organına tekrar sevki konusunun ise Başkanlığı ilgilendirmekte olduğu malûmlarıdır.

Bilgilerini rica ederim.

Kemâl TEKEREK
Adalet Bakanı Y.
Ceza ve Tev. Ev. Gn. Müdürü

1970/2-4

Avukatlık Kanunu Değişikliği

Ankara, 27.1.1970
Genelge No. : 10-156

TEL

Baro Başkanlığına

İleri yaştaki meslekdaşlarımızın sosyal güvenliğini ilgilendiren geçici 8. maddeyi kapsıyan Kanun teklifi Adalet Komisyonunda kabul edilmiştir. Tasarı Genel Kurula sunulmak üzere. Baronuza mensup milletvekili ve senatörlere yakın alâkalarını isteyen teller çekmenizi takdirlerinize sunarım.

Saygılarımla,
Başkan

1970/2-5

Stajyer Dosyaları — Eksiklerin TamamlattırılmasıAnkara, 30.1.1970
Genelge No. 11-168

Baro Başkanlığı

1136 sayılı Avukatlık Kanunu yürürlüğe girdikten sonra Baronuz stajyer listesine kayıtları yapılarak Birliğimize bu husustaki Yönetim Kurulu kararlarımızla birlikte gönderilen belgelerin incelenmesinde; genellikle Kanunun 5. maddesinin b, c, d, e, f ve g bendlerinde yazılı belgelere rastlanılmamaktadır. Bu belgelerin staj evrakı içinde bulunması Kanun gereği olduğundan iredile stajını tamamlayarak kendilerine avukatlık ruhsatnamesi verilmesine hak kazandıklarında alınan belgelerin o zaman tamamlattırılması yoluna gidilmesi ilgililerin mağduriyetini doğuracaktır.

Aday meslekdaşlarımızı böyle bir durumdan kurtarmak için ilgililerin stajyer listesine kayıtlarını istediklerinde dosyalarının ve belgelerinin tamam olmasına dikkat edilmesi ve engellerinin bulunmadığı kesinlikle anlaşıldıktan sonra stajyer listesine yazılmalarını ve bu husustaki kararın pullu bir örneği ile dayanağı belgelerin ve 6x9 büyüklüğünde iki fotoğrafları ile birlikte Birliğimize gönderilmesinin usul itiraz olunmasını rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

1970/2-6

Personel Kanunu — Mukayyet Avukatların StatüsüAnkara, 29 Ocak, 1970
Genelge No: 166

Baro Başkanlığı

Mukayyet Avukat meslekdaşlarımızın statüleri ve vekâlet ücretinden yoksun kılınmaları hakkında bazı çalışmaların yapıldığı yolunda alınan haber üzerine, Devlet Personel Dairesine ve Maliye Bakanlığına çektiğimiz tel yazısı ile Personel Dairesinden alınan cevabın sureti aşağıya çıkarılmıştır.

— İhtirazî kayıt ile bilgilerinize sunulur.

Saygılarımla,
BaşkanAnkara 29 Ocak 1970
Genelge No. : 166

TEL:

1. Sayın Mesut Erez
Maliye Bakanı2. Sayın Niyazi AKI
Devlet Personel Dairesi Başkanı

— Mukayyet avukatların statüsü ve vekâlet ücreti hakları ve benzeri konularda dairenizce bazı çalışmalar yapıldığı öğrenilmiştir. 1136 sayılı Kanunun 110. maddesi gereğince meslekdaşlarımızın haklarının gözetiminde görevli ve zorunlu olan Birliğimizin bu çalışmalarda mütalâasının alınması gereklidir. Bu hususta hizmete amâde olduğumuzu, emirlerinizi beklediğimizi arzederiz.

Devlet Personel Dairesi Cevabı

Ank, 31.1.1970/H-III/90

— Mukayyet Avukatların statüsü ve vekâlet ücretleri hakkında halen bir çalışma Dairemizde yapılmamaktadır. Ancak, memur avukatların 1384 sayılı kanunla sağlanan hakları 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 148. maddesiyle mahfuz tutulmuş bulunmaktadır.

Diğer taraftan 657 sayılı kanunun malî hükümlerinin uygulanmasına ait çalışmalar ayrıca Dairemiz tarafından tamamlanmış bulunmakta olup halen Maliye Bakanlığı, tasarrufların kanun teklifi niteliğini kazanması ve özellikle Malî

Porte hesaplarının yapılmasına dair bir çalışmayı yürütmektedir.

Bilgi edinilmesini rica eder, saygılarımı sunarım.

Niyazi AKI
Devlet Personel Dairesi
Başkanı

1970/2-7

Personel Kanunu — Mukayyet Avukatlar ToplantısıAnkara, 7 Şubat 1970
Genelge No: 15-223

Baro Başkanlığı

Mukayyet avukatların statüsünün değiştirilmesi ve vekâlet ücretinden yoksun bırakılmaları yolunda bazı çalışmaların yürütüldüğü öğrenilmiş, Birliğimizin mütalâasının alınması zarureti ilgili makamlarla bildirilmiş, yalnız Devlet Personel Dairesinden cevap alınabilmiş, bu cevap bir genelge ile ve ihtirazî kayıtlı bütün barolara duyurulmuştur. Bu yazının ifadesi hilâfına çalışmaların devam ettiği öğrenildiğinden Birliğimiz bazı teşebbüslerde bulunmayı uygun görmektedir. Bu itibarla:

— 25.2.1970 Çarşamba günü saat 15.00'de Ankara Ağır Ceza Mahkemesi salonunda Ankara'da bulunan mukayyet avukatların toplantıya çağrılmaları hususu Ankara Barosundan rica edilmiştir.

Bu toplantıda mukayyet avukatların sorunları etraflıca görüşülecek ve gerekli kararlar alınacaktır.

Bu itibarla Baronuza mensup mukayyet avukat meslekdaşlarımızın aralarından seçecekleri yeterli kadar temsilcinin bu toplantıya iştiraklerinin temin buyrulmasını takdirlerinize sunarız.

Saygılarımla,
Başkan

Bk. TBMM 1970/2-6

1970/2-8

Avukatlık KanunuAnkara, 10 Şubat 1970
Genelge No: 16-225

E L T

Baro Başkanlığı

Avukatlık Kanununun bazı hükümlerini değiştiren ve geçici Sekizinci maddeyi kapsayan Kanun Meclisten geçmiş Senatoya gönderilmiştir.

Saygılar
Başkan

1970/2-9

Savcılık TeminatıAnkara, 11 Şubat 1970
Genelge No : 237-17

Baro Başkanlığı

Savcılar teminatını reddeden tasarı Senatodan çıkmıştır. Birlikte Cumhurbaşkanlığına tekrar görüşme yetkisinin kullanılması hususunda gerekli muhtıra bu gün saat 15 de tevdi edildi. Baronuzca kendilerine telle başvurulmasını ve Birlik teşebbüsünün desteklenmesini takdirlerinize arzederiz.

Saygılarımla,
Başkan**Savcılar Teminatı**

Savcılar Teminatı bakımından C. Savcılığın Kanunu ile ilgili olarak Cumhurbaşkanlığına sunulan Birliğimiz görüşü

Sayın Cevdet Sunay
Cumhurbaşkanı

Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulu, hukukun üstünlüğünü ve Anayasanın itibarını zedeleyen pek önemli bir yasama tasarrufunu Devletimizin en yüksek organını temsil eden zatı devletlerine önemle arzetmediği kararlaştırılmış bulunmaktadır. İzmir'de 9-10 Ocak günlerinde toplanan Türkiye Barolar Birliği Genel Kurulu'ndaki eğilimler de bu yolda tecelli etmiştir.

Konu Savcılık müessesesinin "teminat" ı ile ilgilidir. Yüksek malümları olduğu üzere Anayasanın emrettiği teminatı sağlamayan kanun hükümlerini Anayasa Mahkemesi iptal etmiş ve hükümete iptal kararında işaret edilen yönde bir tasarı hazırlamak görevini vermiştir. Hükümetin hazırladığı tasarı ve Meclisçe kabul edilen metin, Anayasa Mahkemesinin iptal kararına karşı direnme niteliğindedir. Bu maruzatımızın hukuk tekniği açısından dayanaklarını Yönetim Kurulumuzun ilişikte taktim ettiğimiz raporunda açıkça görebilmek mümkündür.

Türk Anayasasının en sorumlu zirvesinde görev almış Devlet Başkanımızın şu pek vahim olaya bir çözüm yolu bulmak gereğini taktir buyurmak durumunda olacağı tabiidir.

Anayasa Mahkemesi, vazifesi icabı, Anayasayı, diğer organlardan daha fazla temsil eder. Yürütmenin görevi de asla küçümsenemez. Bu iki organı karşı karşıya getiren bir anlayışa müdahale zarureti, bunların da üstünde olan "makam" ın taktirine mevduur. Hazırlanan metnin Anayasaya ve evvelce verilen iptal kararına aykırı olduğu açıkça meydandır. O halde bir biri ardından Anayasaya aykırı Kanun yapmak ve birbirini ardınca bunların iptaline şahit olmak niteliğinde bir olay ne sadece Anayasaya aykırılık, ne de sadece iptaldir. Bu bir "Anayasa Buharı" na yol açabilecek bir olaydır. Bu çeşit olayları, Demokratik memleketlerin hukuk doktrinini, Anayasaya aykırılık olarak değil, Anayasayı ihlâl olarak vasıflandırmaktadır.

Anayasaya aykırı bir Kanun yapılmaması asıldır. Fakat Anayasaya aykırı olmadığı zannı ile bir kanun yapılmış olabilir. Anayasa Mahkemesinin iptal kararı ile mesele kapanır. Fakat Anayasaya aykırı olduğunu bilerek ve bütün uyarmalara rağmen sırf iptal edilinceye kadar zaman kazanmak kasdı ile yapılan bir tasarrufun aynı ölçülerle değerlendirilmesine imkân görülmez.

Yeni Anayasamızın yürürlüğünden bu yana Devlet Başkanımızın, bir tasarrufların yeniden görüşülmesini istemek yetkisini gerektiren bundan daha önemli bir olaya rastlanmamıştır. Yetkinin kullanılması lütfunda bulunulan olayların hepsi Türk Anayasa hukuku tarihinde en şerefli Başkanlık Tasarrufu olarak kalacaktır. Bu arzımızla takdirlerinize sunulan olayın da, diğerlerine kıyasla ve evleviyet kuralı gereğince, Devlet Başkanımızın kararlı tutumuna içden bağlanmış tarafsız kişi ve kuruluşların kendilerini ümitde haklı tutmalarına sebep olmaktadır.

Konuyu, yüksek takdirlerinize en derin saygılarımızla arz ederiz.

Başkan

Cumhurbaşkanlığının 22 Şubat 1970 Tarihli ve 4-129 sayılı yazısına ek olarak TBMM ne gönderdiği gerekçe :

"22 Nisan 1962 tarihli ve 45 sayılı Yüksek Hakimler Kurulu Kanunu'nun bazı maddelerinin yeniden düzenlenmesi ve bazı maddelerinin değiştirilmesi için hazırlanmış olan 1234 sayılı ilişik Kanunun, ANAYASA MAHKEMESİNİN bu konudaki, Yasama organı'na da bağlayıcı İptal Kararları ile bu kararlardan T.C. Resmî Gazetesinin 18 NISAN 1968 tarihli ve 12878 sayılı nüshasında yayınlanmış bulunan gerekçe-

si karşısında, Anayasanın 137 nci maddesinde öngörülen Teminatı, mezkûr gerekçede belirtilen mahzurları tamamen gidermiş bir şekilde sağlayıcı ve Anayasanın 8 nci, 152 nci maddelerine uyulduğunu kuşkusuz bir surette gösterir mahiyette olmadığına kanaat getirdim.

Bu sebeple, Anayasayı saymak ve savunmak görevimin icabını yerine getirmek üzere, ANAYASAYA AYKIRI olmaktan başka ANAYASANIN İHLALI gibi ağır bir durum tevhit edebileceği anlaşılan 1234 sayılı Kanunun bir daha görüşülerek Anayasaya göre tedvin edilmesi lüzumunu önemle arz ederim.

CEVDET SUNAY
Cumhurbaşkanı"

1970/2-10

Stajyerlere Yardım Esasları — Barolar Görüşleri

Ankara, 13.2.1970
Genelge No: : 18-251

Baro Başkanlığı

1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun 27. maddesi stajyerlere barolarca yapılacak yardım esaslarının belirlenmesi görevini Birliğimize vermiştir. Yönetim Kurulumuzca bu konuda gerekli çalışmalara başlanmıştır. Bu çalışmalar sırasında bize ışık tutması bakımından Baronuz görüşünün acele bildirilmesini rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

1970/2-11

Usul Kanunları — Değişiklik Çalışmaları

Ankara, 13.2.1970
Genelge No: 19

Baro Başkanlığı

Yürürlükte bulunan Hukuk ve ceza yargılamaları Kanunlarının savunma mesleğinin gereklerini ve büyük faydasını gerçekleştirmeye elverişli hükümlere sahip olmadığını, bu hususun mutlaka ıslâhının icap ettiğini müşahade eden Yönetim Kurulumuz bu konuda Birlik görüşünü tesbit ve bir tasarı hazırlamak (Av. K. 110/6) amacı ile bir inceleme Komisyonunun kurulmasına karar vermiş bulunmaktadır. Bu sebeple:

1 — Adı geçen kanunlarda özellikle savunma mesleği ile ilgili hükümlerde ne gibi değişiklikler yapılması gerekli bulunduğu yönünden Baronuzun, Avukatlık Kanununun 110 (bent 1.) maddesi uyarınca görüşlerinin bildirilmesine müsaadelerinizi;

2 — Bu konuda evvelce Baronuzca çalışma yapılmış ise rapor veya mütalâaların bir suretini lütuf buyrulmasını rica ederiz.

Saygılarımızla,
Başkan

NOT: Komisyonun çalışmalarının sonucu Baronuza bildirilecek nihai mütalâanız ayrıca istihram edilecektir.

Bk. TBBB 1970/2-3

1970/2-12

Sosyal Güvenlik — Emekli Sandığı — İhtilâfların Çözümü

Ankara, 16.2.1970
Genelge No : 20-258

Baro Başkanlığı

Avukatlık Kanununun sağladığı emeklilik haklarına ilişkin bütün sorunlara ve tereddütlere çözüm bulabilmek için Emekli Sandığı ile temasa geçilmiştir. Emekli Sandığı ile ihtilâfa düşmüş meslektaşlarımız varsa konularını aracılığımızla ve süratle birliğimize iletmelerine tavassutunuzu rica ederim.

Saygılarımızla,
Başkan

Bk. TBBB 1970/1-3; 1970/1-13; 1970/1-14; 1970/1-15; 1970/1-18

1970/2-13

Mesleki Toplantılar

Ankara, 13 Şubat 1970
Genelge No: 21-260

Baro Başkanlığı

Mesleğimizin ana sorunları bakımından belli bir inanç ve tutum içinde olması gereken Birliğimiz, kuruluşunun fikirce temellerini açıkça tartışmak meslektaşlarımızın tümünün ilgisini sağlamak, varılacak sonuçları halkoyuna benimsetmek amacı ile bazı teşebbüslerde bulunmak kararındadır. Yönetim Kurulumuz bu sorunların birer Panel toplantısı halinde ve her biri başka bir Baro merkezinde ve barosunca seçilecek bir yöneticinin idaresinde üç konuşmacının, konunun farklı yönlerini açıklamaları ve sonunda dinleyicilerin soru sormaları ve nihayetinde yöneticinin fikirleri toparlaması ve özetlemesi şeklinde ve ayrıca mahalli ilgiyi çekecek, Basın ve TRT'ye aksedecek tarzda düzenlenmesini uygun görmektedir. Yönetim Kurulumuz 1970 yılı için bazı konuları tesbit etmiş bulunmaktadır. Bu konulardan:

— Birincisi "Baroların Bağımsızlığı"dır. Bu konunun Panel'inin izhar ettiği istek üzerine Ankara barosunca düzenlenmesi uygun görülmüştür. Ankara Barosunca bu husustaki çalışmaların sonuçlanmasından sonra toplantı günü, yeri ve konuşmacıları hakkındaki bilgileri bütün Barolarımıza duyurulacaktır.

— İkinci konu olan "Adli Müzaheret" İzmir Barosunca, üçüncü konu olan "Meslek Töreleri" Bursa Barosunca ele alınacak ve bu husustaki çalışmalar sonuçlanınca diğer Barolarımıza bilgi verilecektir.

1970 yılında Panellerde tartışılacak diğer konular yaz aylarına doğru ve özellikle doğu illerimiz Barolarından rica edilecektir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

NOT: Bilgi için bütün Barolara; cevap için Ankara, İzmir, Bursa Barolarına yazılmıştır.

1970/2-14

Avukatlık Kanunu — Kanun Değişikliği — Yaşlı Avukatların Sosyal Güvenliği

Ankara, 27 Şubat 1970
Genelge No: 22-298

ELT

Baro Başkanlığı

Yaşlı ileri meslektaşlarımız hakkındaki 8 inci maddede ve tasarrufların diğer hükümleri kanunlaşmıştır.

27.2.1970 gün 298 sayılıdır.

Saygılarımla,
Başkan

Bk. TBBB 1970/1-4; 1970/2-4; 1970/2-8

1970/2-15

Avukatlarla İlgili Bilgi

Ankara, 27.2.1970
Genelge No: 23-299

Baro Başkanlığı

Baronuza yazılı meslektaşlarımızın Birlikçe bilinmesi uygun bilgileri kapsıyan fişlerden yeter sayıda sunulmuştur.

Hâlen Baronuz levhasına yazılı her avukat için birer fişin doldurularak gönderilmesi rica olunur.

Saygılarımla,
Başkan

1970/2-16

CMUK Değişikliği — Savunmayla İlgili Hükümler

Ankara, 27.2.1970
Genelge No: 24-303

Sayın B.
İsmail Hakkı Tekinel (*)
Adalet Komisyonu Başkanı
TBMM

Malûmları olduğu üzere 1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesini öngören Tasarı (1/472) Sayın Adalet Komisyonunun tetkikine sunulmuş bulunmaktadır.

Türkiye Barolar Birliği Usul Kanununun —savunma mesleğinin gereklerine yeteri kadar imkân vermemiş olması ve başkaca nedenlerle— daha esash bir değişikliğe tabi tutulması lüzumuna inanılmaktadır. Bu husustaki çalışmaların tamamlanmasından sonra yetkili makamlar nezdinde teşebbüse geçecektir.

Bununla beraber halen derdest bulunan Tasarı Birliğimizce incelenmiştir. Bu Tasarının ihtiva ettiği değişiklikler hakkında Sayın Komisyonca talep buyrulduğu takdirde Birliğimiz görüşlerini arza amade bulunmaktadır.

Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulunun 21.2.1970 tarihli toplantısında aldığı karar uyarınca bu yazımızla Sayın Komisyon Başkanından, sadece mesleğimizin icrasını yakinen ilgilendiren ve Birliğimize Barolarca iletilen bazı konuların çözüm şekilleri hakkında, aşağıda arzolunan hususların nazara alınmasını ve bu konular hakkında izahat verebilmek üzere komisyonca çağrılmamızı ve bu suretle Avukatlık Kanununun 110. maddesinde yazılı görevimizin yerine getirilmesine imkân lütf buyrulmasını istihram etmekteyiz:

I. AVUKATIN DURUŞMADAN ÇIKARILMASI:

1) **Gereke:** Duruşmanın inzibati gereklidir, fakat savunma görevi ondan aşağı sayılamaz. Bu itibarla "Duruşmanın disiplini bakımından yetkiler müdafinin hürriyetine engel olmamalıdır." (Kunter Ceza Muhakemesi Hukuku, İstanbul 1961, No. 473) duruşmanın inzibati kavramının makul olmayan bir anlayışa bağlanması halinde Başkanın alacağı tedbirin savunma serbestisini fiilen kaldıracığı muhakkaktır. Avukatın dâvasını "bütün belâgatıyla müdafaa edebilmesinde, jestleriyle, hareketleriyle müdafaa kuvvetlendirebilmesinde meslekî zaruretlere bulunduğu inkâr edilemez" (Belgesay, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun sh. 51)

Bir taraftan savunma dokunulmazlığı (TCK, 486), diğer taraftan duruşmanın inzibati nazara alınması Başkanın duruşmadan çıkarma tedbirini alırken ne kadar dikkatli olması gerektiği kolayca anlaşılır. Kaldı ki, 1136 sayılı Avukatlık Kanunu 2. Maddesiyle şu hükmü getirmiştir: "adli merciler... avukatlara görevlerinin yerine getirilmesinde yardımcı olmakla yükümlüdürler".

Her ne kadar Usul Kanununda duruşmanın inzibatını bozan her şahıstan bahsedilmekte ise de savcı da her şahıs tabirine girer. Savcının katılmadığı mahkeme kanun dairesinde kurulmuş sayılmaz. "Avukat müdafî sıfatıyla kendisine savcı ile eşit muamele yapılmasını istemede haklıdır." (Belgesay sh. 51) O halde savcı duruşmadan çıkarılmayacağına göre avukatın duruşmadan çıkarılabilmesi daima haksız kalacaktır. Yabancı kanunlarda bu durumlarda duruşmanın tehiri ve durumun Baroya bildirilmesi usulü benimsenmiştir.

2) **Teklif:** "Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 378. maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir:

Savcı ve müdafiler duruşma salonundan çıkarılmaz. Lüzumu halinde, mahkemenin kararı ile duruşma tehir olunur ve gerekli tedbirlerin alınması hususu yetkili makamlara bildirilir."

II. MECBURİ MÜDAFİLİK :

1) **Gereke:** Usul Kanunumuzun, çağdaş usul kanunlarından geriliğini en fazla ortaya

— "Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 233. maddesinin ikinci cümlesi kaldırılmıştır.",
— "Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 234. maddesi kaldırılmıştır.

S O N U Ç : Yukarıda, mesleğimizimizin icrası ve adalet hizmetinin gereği gibi yerine getirilmesi açısından en acil olan tadil teklifleri arz edilmiştir. Bu konularda Birliğimize barolarımızdan ve mensuplarımızdan gelen şikâyetleri ve bunların nedenlerini Yüce Meclise, ilgili ve sorumlu olması gerekli makamlara iletmek durumdayız. Fakat böyle bir çabadan evvel Yüksek Komisyonunuzun yukarıdaki maruzatımızı hakkı bulacağını ümit etmekteyiz. Esasında mer'î usul kanununün münferit tadillerle kabili islah olduğu kanısında da değiliz. "Hukuk reformu" hakkında Birliğimizin kesin görüşünü tesbitten sonra Parlamentomuzun değerli hukukçularından ve özellikle meslektaşlarımızdan gerekli istihamlarda bulunmak kararındayız.

Yürürlükte bulunan usul kanunu, çağdaş ölçülere uyumamakta, Ceza adaletinde gerekli hız ve teminatı sağlamamaktadır. Çeşitli usul bölümlerindeki şekilci hükümler, esasın aranmasına vakit bırakmamaktadır. Sanıklar açısından kişi hürriyeti konularında teminat-sız, mağdurlar bakımından yeterli himayeyi getirmeyen usul kanununuzun, bünyeye uygun makul bir usul teorisinde izahını bulan yep yeni bir usul kanununa yerini bırakması zarureti kendini açıkça kabul ettirmektedir.

Saygılarımızın kabulünü istirham ederiz.

Başkan

(* TBMM, de görüşülmekte olan Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun bir kısmı maddelerini değiştiren Kanun çalışmalarını sırasında dikkate alınması için Birlik görüşünü belirten ilişik rapor sunulmuştur.

Bk. TBMM. 1970/2-3; 1970/2-11; 1970/2-16

1970/2-17

Avukatlık Kanunu — C. Senatosu Görüşmeleri

Ankara, 23.1.1970
Genelge No: 25-343

Baro Başkanlığı

1136 sayılı kanunun bazı maddelerini değiştiren, bu meydana ileri yaştaki meslektaşlarımızın sosyal güvenliğini sağlayıcı, Emekli Sandığı ile olan ilişkileri daha isabetli hale getiren tasarı, 26.2.1970 günü Senatodan da geçerek kanunlaşmıştır.

Bu kanunun Senato Müzakeresi sırasında beyanları ile meslek haklarının tahakkukuna büyük yardımları dokunan Senatörlerden:

- Sn. Fehmi Alparlan,
- Sn. Nusret Tuna,
- Sn. Ekrem Özden,
- Sn. Kalpaklıoğlu,
- Sn. Salih Türkmən'in,

sarfettikleri gayretleri Birliğimizin takdirle kaydettiğini bildirir, keyfiyetin Baronuza kayıtlı meslektaşlarınıza duyurulmasını takdirlerinize arz ederim.

Saygılarımla,
Başkan

Bk. TBMM. 1970/1-4; 1970/2-4; 1970/2-8; 1970/2-14

1970/2-18

İdâri Zabıta — Adli Zabıta Ayrımı

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİNİN

23 Nisan 1970 günü

Eskişehir Barosunda yaptığı Yönetim Kurulu Toplantısı sonunda yayımlanan bildiriştir

23 Nisan 1970'de toplanan ilk Büyük Millet Meclisi'nde daha o tarihte nelerin temellerinin atıldığını 1961 Anayasası'nın getirdiği ilkeler açıkça ortaya koymaktadır. Bu büyük yapıt Yü-

ce Atatürk'ün o günlerde ifade buyurduğu "Türklerin hukuku esaslısı" kavramının gelişmesi olarak nitelendirilmektedir.

Demokratik düzeni yitirmiş ülkelerde Barolar görevlerini yapamıyacak hale düşmüşlerdir. Ulusal egemenliğe inanan Birliğimiz, fert, sınıf, zümre diktatoryasına yönelen bütün davranışlara karşıdır.

Demokrasinin gelişerek devamına tek siyasal rejim sayan Türkiye Barolar Birliği bu gelişmenin, yürütme gücü ile kişi arasındaki ilişkilerin çağdaş ölçülere göre düzenlenmesini gerektirdiği kanısındadır.

Adli zabitanın idarî zabıtanın ayrılması bu ölçülerin başında gelmektedir.

Bu nedenle 23 Nisan 1970 günü Eskişehir Barosunda toplanan Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulu bu konuda hazırladığı raporu ilgili makamlara sunmağa karar vermiştir.

Bu raporda:

- Genel anlamda zabitanın bazı uygulamaları eleştirilmiştir;
- İdarî zabıtanın ayrılma adli zabitanın görevini niteliğine uygun biçimde yapmadığı;
- Toplumda bu kaniyi sağlamadığı;
- Savunma hakkına ve savunma mesleğine zarar verdiği örnekleriyle açıklanmıştır.

"Savcılık Teminatı'nın sağlanmış olması kaydı ile idarî âmirlerden ayrılarak her işleminde adli makamlara bağlanacak, görev ve yetkileri yapılacak kanunda açıkça gösterilecek olan Adli Zabitanın pek çok toplum olaylarında ve bu arada üniversite olaylarında tarafsızlığı ile kendini kabul ettirebilecek sonuçlar sağlayacağına inanan Türkiye Barolar Birliği sunduğu raporun gerektirdiği hususların önemle dikkate alınmasını dilemektedir.

1970/2-19

İdâri Zabıta — Adli Zabıta Ayrımı — Zabıta — Avukatlar İlişkileri

Türkiye Barolar Birliğince hazırlanan muhtura (*)

Demokratik düzeni yitiren memleketlerde Barolar görevlerini yapamıyacak duruma düşmüşlerdir. Bu açıdan, Türkiye Barolar Birliği fert, sınıf, zümre diktatoryasını geliştirmek eğilimindeki davranışlara karşıdır. Türkiye'de demokrasinin gelişerek devamını tek siyasal rejim kabul eden Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulu bazı konulardaki kanaatini ilgili makamlara iletmek kararına varmıştır.

Birliğimiz zabıta ile talebe örgütleri arasındaki çatışmayı üzüntü ile izlemektedir. Bu durumun mutlaka bir çözüme bağlanmasında zaruret vardır. Çözüm şeklinin hukukun üstünlüğü ilkesine bağlı bir yolla nasıl çözümlenebileceği düşünülmüştür:

1 — **İdâri - adli zabıta tefriki:** "İdarî zabıta" - "adli zabıta" ayrımını sun'î bulantılar yok değildir. Fakat şöyle düşünmek gerekir: Adli zabitanın yaptığı iş idarî bir işlem midir? Adalete ilişkin bir işlemin özelliği olmak gerektir. Bir işe "adliyenin el koyması" belli bir anlam taşır. Bu o işten, başkalarının ellerini çekmeleri demektir. Fakat gerçeğin daima böyle olduğu iddia edilemez. Gerçek böyle olsa dahi birbirinden ayrılmış idarî ve adli zabıta topluma bu kaniyi veremeyecektir. Hatta karma zabitanın sadece adaleti aramakla görevli olduğuna kendisini dahi inandırmak mümkün olamaz. "Bu iki nevi zabıta arasında fonksiyon bakımından esaslı bir fark vardır. Hatâ bazalarına göre bunları aynı kelime ile göstermek te yanlıştır. Adli - zabıta suç faillerini aramak, tevkif etmek ve mahkemeye teslim etmek gibi zecre ve tenkil takaddim eden amelîyelerden ibaret olduğu halde idarî zabıtarının ceza müeyyidelerine taallük eden takiplerle hiç bir alakası yoktur. Ve idarî zabıta bu sahanın dışında kalır. Bu zabitanın faaliyet mevzuu maddî nizamın devamını teminden ibarettir." (Onar, III, s. 1470).

Adli zabitanın idarî zabıtanın ayrılması zarureti ile Türkiye Barolar Birliğinin ilgilenmesini gerektiren olaylara rastlanmıştır. Şöyleki:

a) Zabıta - Avukat ilişkileri: Bu ilişkilerin özünü olaylara sebebiyet verdiği, şikâyetlerin Birliğimize yetkili mercilere duyurulduğu maldır. Bu konudaki soruşturmalardan sonucuna göre Birliğimiz tutumunu kararlaştıracaktır. Avukatın adli işlemlerde zabıta'yı sadece "adli zabıta" olarak görmesi ve buna göre (kifaysiz de olsa) haklarını kullanmak istemesi zabitanın işe zaman zaman daha ağır basan idarî yükü ile bu hakların izahını bulamaması, bunları kabul edememesi çatışmaya sebep olmaktadır.

b) Savunmanın itham ile birlikte başlaması: Adli zabitanın idarî zabıtanın ayrılması lüzumu Baroları yakından ilgilendirmektedir. İdarî-adli zabıta karması itham ile birlikte savunmanın başlanması ilkesine aykırı düşer. Barolar Birliğinin tutumu ve kararı savunmanın ön alınmasıdır. Karmada, idarî zabıta daima üstün çıkaracak ve müdafinin görevini başlıyacağı çizgiyi daima geriye itecektir. Soruşturma idarî kaldıkça müdafii görevinden geciktirilmiş olacaktır. Bazı uygulamalarda uzun süre adli olması gereken soruşturmanın, idarî sayılması, âni bir kararlar için adliyece sevkini, "süpriizli dâva" tertiplerinin teşhisi gereklidir.

2 — **Karma zabitanın sakıncaları:** Adli zabitanın fiilen "çok başlı zabıta" olmasından doğan sakıncaları küçümsenemez (Chaumeil (J.M.), La police judiciaire (Lille, 1953), S. 14). Bu duruma mutlaka son verilmelidir.

a) Adli zabıta, teminatlı bir itham örgütü içinde yerini bulmalıdır.

"Savcılar adli zabitanın en yüksek âmiridir. Binaenaleyh adli zabıta idare kudretinin bir unsuru olmaktan ziyade, adli kuvvetin bir unsuru ve vasıtasını teşkil eder" (Onar, III, s. 1469). Bu anlayışın adli zabitanın münhasıran adliyenin bir unsuru sayılması şeklinde tadilî daha isabetlidir.

Bazı memleketlerde zabıta soruşturması "savcının gözetimi altında, fakat bağımsız bir soruşturmadır (bk. Granata (L.), Organizzazione giuridica della polizia giudiziaria (Rivista penale, 1952) s. 170). Usul Kanunumuz ise zabıta soruşturmasını hazırlık soruşturması içinde kabul etmiştir. Zabitanın adli görevini, adalet görevinden uzaklaştırmak yolunda her eğilim Usul Kanununa aykırı düşer.

— Adli zabitanın yaptığı görevin "adli görev" olduğunu kabul etmek veya etmemek farklı sonuçlar verir. Eğer bu görevin "adli görev" olduğu kabul edilirse ortaya çıkan "bağdaşmazlık kavramı"dır. Kademesi ne olursa olsun, adli görev, idarî görev ile bağdaşmaz.

"Bağdaşmazlık kavramı" bir usul kuralıdır. "Aynı dâvada adliye zabıta memurluğu" (CMUK, 21/4) yapmış olmağı "râkim olabilemeğe mani sayan, adli işlemlerde zabıta âmirini hâkime eşit tutan (CMUK 154/4) bu kanunun idarî zabıta ve adli zabıta'yı aynı elde toplamağı mübah gördüğü söylenemez. Usul Kanunumuzun sistemi iki ayrı zabıta esasına göre düzenlenmiştir.

Görevi gereğince bir şeyi önleyememiş olmağı Usul Kanunumuz tarafsızlığı giderici bir faktör sayar. Suç, önleyici zabitanın başarısızlığı olarak da düşünülebilir. Geniş bir görüş idarî zabıta'yı suçlar önlememekte itham edecektir. O zaman kuruluş olarak böyle bir itham altında kalan aynı zabitanın adli zabıta işlemleri ile görevli tutulması kamuya tarafsızlık açısından inanç veremez.

"Masumluk karinesi" ne (Kesinleşmiş mahkûmiyet kararı verilmeye kadar herkesin masum sayılacağına) saygı ve ona bağlılık idarî zabıta için bir anlam taşımaz. Halbuki bu kural ihmal edilerek bir adli faaliyetin düşünülmesi bile mümkün değildir.

— Memleketimizde adli zabıta işlemlerini düzenleyici kuralların mevcut olmaması bir çeşit "karakol tatbikatı" nı yaratmış ve bu tatbikat kendini kabul ettirmeye gayret etmiştir. Adli ve idarî zabitanın ayrılması ve zabıta soruşturmasının makul bir düzene bağlanması zamanı gelmiştir.

b) Zabitanın cebir ve bazı usullerle tesbit ettiği "ikrar" a dayanılarak mahkemeye verilen ve sonunda beraet eden sanıkların durumu her memlekette endişe ile karşılanmıştır. Zira bu çeşit davalarda "beraet kararı" aynı zamanda zabitanın kanun dışı tatbikatının zimnen mahkûm edilmesi anlamına gelir. Nitekim bu husus İtalya'da bir meclis soruşturmasına sebep olmuştur. (Giuliano, M. Le conclusioni dell'inchiesta sui metodi e sugli usi della polizia giudiziaria, Riv. Penale, 1954, s. 362)

c) İdarî zabita ile karma Adli zabitanın şikâyetlere rastlanmaktadır:

— Savcı tarafından sorguya çekildikten sonra, sanığın zabıtaya tevdi edilerek tekrar sorguya çekilmesi suretiyle ikrar sağlama usulü;

— Sanığın, hakkında zor kullanılan zabita memurları huzurunda sorguya çekilmesi ve böyle bir sorguya hâkim önünde sorgu niteliği tanınması;

— Savcının sanığı karakolda sorguya çekmesi;

— Tutuklampa tevkifine konulan sanığın, buradan alınarak zabıtaya teslimi sonunda itirafının elde edilmesi, tatbikatı;

— Yakalanan sanığın derhal veya süresinde hâkim önüne çıkarılması hakkını kullanmamasına mani olunması ;

— Hakkında zor kullandığı ileri süren sanıkların bunun delil ve eserlerini tesbit ettir- me isteğine engeller çıkarılması;

— Sanıkların karakollarda döğüldüğü manevi üzüntü doğuran usullerle sanıkların gerçeğe aykırı da olsa ikrara zorlandıkları hakkındaki şikâyetlerin pek yaygın hale geldiği;

— Zabitanın el koyduğu adli olaylardan bazı hallerde adli makamlara geç haber verilmesinin endişelere ve ithamlara sebep olduğu;

— Adli zabitanın sadece delilleri toplamak, tesbit etmek görevini aşarak savcının bilgisi dışında soruşturmaya yön vermede kendisini yetkili sayması.

ç) Adli zabitanın idarî zabitanın ayrılması, sadece "Amir'in değişmesi" değildir. Adli zabita yeniden düzenlenmeli ve görevinin gerektirdiği biçimde donatılmalıdır. Öte yandan Usul Kanununda "zabita soruşturması" ayrı bir bölüm olarak uygun hükümlerle düzenlenmeli ve savcılık ile adli makamlarla ilişkileri teminatlı hükümlere bağlanmalıdır. (Dondina, M. Indagini preliminari e polizia giudiziaria, Riv. pena. le 1953, s. 329)

Yürürlükteki Usul Kanunu adli zabitanın dağınık hükümlerde söz etmektedir. (Zabit: CUMK 90, Arama: 97, Yakalama, 127, Tedbir: 157). Fakat bu hükümler arasında bağdaşım yoktur. Adli zabitanın soruşturma usulü belli değildir ve uygulama, "Kanunsuz ceza usulü olmaz" kuralı dışında yürütmektedir. Bu yüzden neyin ne sebeple "kanunsuz" olduğunu belirtmek mümkün olamamaktadır.

Sanığın teminatı "Adli zabita" dan başlanmalıdır. Adli zabitanın "Kanun öncesi" sayılması ana imkân yoktur.

3 — Zabita ve gençlik sorunları : Üniversite'ye zabitanın girip giremeyeceği konusundaki tartışmalar sürüp gitmektedir. Konu'nun tek çözüm yolunu adli-idarî zabita ayrımının gerçekleştirilmesinde görmekteyiz.

a) İdarî zabita: Bu zabitanın en üstteki amiri en yüksek mülki amirdir. O halde mülki amirlerin buyruğunda olan bir zabitanın çağırılmadan üniversiteye girmesi özerkliğe bu bakımdan aykırıdır. Üniversitelerin yalnız bilimsel özerkliğinin var bulunduğu idarî özerkliği var olmadığı yolundaki düşünceler yerinde değildir.

Mülki amirin buyruğu ile Üniversiteye idarî zabitanın girebileceği sonucuna varılırsa ö-

zerlikten söz edilemez. Üniversitelerin rektör ve dekanları sorumluluklarını müdrik bulmamak durumundadırlar. Veya böyle olmalıdır. Bu bakımdan zabita çağırıp çağırmanın sorumlunu taşımaktadırlar.

Bununla birlikte idarî zabita çağırılınca artık mülki amirin değil, Üniversite makamlarının buyruğu altında sayılması gerekir. Çünkü bu makamların özerkliği devre yetkileri yoktur.

"Toplum Polisi" nin kuruluşu Üniversite içi olaylarda kullanılmasına elverişli değildir. Esasen Toplum Polisinin tarafsız zabita olmak izlemine verecek tarzda kurulamamış olması da ayrı bir kusurdur.

İdarî önleyici zabitanın Üniversiteye girmemesi yolunda önceleri sebebi pek de açıklanmayan bir gelenek kurulmuştur. Halbuki bunun bir sebebi vardır. Ve bu sebep açıkca ortaya konulmalıdır. İdarî özerklik ile en büyük mülki amire bağlı idarî zabıtayı aynı yerde birlikte yürütenin sakıncaları açıktır. Bu nite- likteki idarî zabita özerklikle bağdaşmaz. Fakat, idarî zabita ihtiyacı ortadan kalkmış değildir. Sadece "amirler arası çekişme" bugünkü duruma sebep olmuştur.

İdarî zabitanın Üniversite makamları dışındaki amirlere bağlı olduğu inancı, bu zabitanın örgüt veya gurupları arasında tercihlere gittiği zamanı her zaman uyandıracak ve zabita kendini kabul ettiremeyecektir.

b) Adli Zabita : Adli zabitanın Ünüvertite- ye girebileceği açıktır. Bir suçtan sonra adli zabitanın gelişti sadece memnuluk doğurmak gerekirken tepki ile karşılanmasının sebeplerini araştırmak gerekir. Çünkü gelen zabitanın adli mi, idarî mi? olduğu bilinmez ise ve gelen zabita mülki makamların buyruğunda görülürse adli hizmetin gerektirdiği tarafsızlık bakımından kimseyi inandırmak mümkün olmaz. O halde adli zabitanın idarî zabitanın ayrılması Üniversite içinde işlenmiş suçlarda görevin yapılmasını kolaylaştıracaktır. Fakat bu tedbir de yeterli değildir.

c) Savcılık teminatı : Usul Kanunumuz adli zabitanın amiri olarak savcılar kabul etmiştir. Fakat Anayasa Mahkemesinin iptâl kararı na ve Devlet Başkanın yetkisini kullanmasına rağmen Savcıların teminatını sağlayan kanun yapılmamıştır.

Savcılar özlük işlerinde idarî makamların altında kaldıkları sürece adli zabitanın tarafsızlığından daıma şüphe edilecektir. (bk. Savcılık Teminatı Türkiye Barolar Birliği büro- şürü). Bu bakımdan savcıların teminatı konusunun ivedilikle çözülmesi gereklidir. Gördükleri işin idarî değil, adli bir iş olması Adli zabitanın da bir "teminat" a ihtiyacı olduğunu gösterir. Bazı memleketler bu konuyu Anayasa- da gösterecek kadar önemli bulmuşlardır. İtalyan Anayasasının 109. maddesi adli zabitanın doğrudan doğruya adli makamlara bağlı olduğunu belirtmektedir, 1955 yılında İtalyan Usul Kanununun 120. maddesi değiştirilmiş ve adli zabitanın başsavcılara karşı sorumlu olduğu ve adli zabita mensuplarının başsavcılarının rızası olmadan görevlerinden alınmayacakları kabul edilmiştir. (Leone, Trattato: 1961 s. 4, n.4)

S o n u ç : Türkiye Barolar Birliği yukarıdaki sorunların ivedilikle ele alınmasını temenni etmekte ve Anayasa'ya uygun ve onun gereği olan tedbirlerin alınması ile huzurun sağlanabileceği kamsını taşımaktadır. Bu konuda yapılacak her türlü çalışmaya Birliğimiz yardımcı olmakla kıvanç duyacaktır.

Saygılarımızla,
Başkan

(*) Cumhurbaşkanlığına, başbakanlığa, ilgili bakanlıklara milletvekilleri, C.senatosu üyelerine sunulmuştur.

Bk. TBMM. 1970/2-18.

1970/2-20

AVUKATLIK ÜCRET TARİFESİ

Avukatlık Kanununun 168 ve Geçici 15. Maddeleri uyarınca Birlik Yönetim Kurulu'nca hazırlanarak Adalet Bakanlığına onaylanması için sunulan Avukatlık Asgari Ücret Tarifeleri gerekçesi (*)

G İ R İ Ş

19.3.1969 gün ve 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun asgari ücret tarifeleri ile ilgili onbirinci kısmında 3499 sayılı kanuna kıyasla bir çok yeni ve yapıcı hükümler getirilmiştir.

Son tarifeler Adalet Bakanlığınca 1966 yılında yürürlüğe konmuştur. 1136 sayılı Kanun'un 168. maddesinin gerekçesinde eski Kanun'un ücret tarifelerinin hazırlanması için kabul ettiği dört yıllık devrenin, ekonomik hayattaki dalgalanmaları daha kısa süre içinde takibe imkân vermek amacıyla üç yıla indirdiği belirtilmiştir. Yürdümüzde 1966 dan 1970 yılına kadar geçen devrede ekonomik hayatta büyük dalgalanmalar olduğu gerçektir ve bu husus resmî istatistiklerle de sabittir. O halde, 1136 sayılı kanuna göre Birliğimize hazırlanacak tarifelerde Avukatlık Kanunu'nun getirdiği yeni ve yapıcı hükümler yanında, eski tarifelerden bu yana görülen ekonomik dalgalanmaların gözönünde tutulması zorunludur. Adalet Bakanlığının onaylanı sunulan yeni tarifelerde bu görüşler hareket noktası teşkil etmiştir. Diğer taraftan, geçmiş dönemler tarifelerinin uygulanmasında rastlanan aksaklık ve haksızlıkların giderilmesi için yeni hükümler tedvin edilmiştir.

Avukatlık Kanunu'nun 168. maddesi uyarınca tarifelerin hazırlanmasında Barolarımızın teklifleri de gözönüne alınmış, uygulamada kolaylık sağlamak amacıyla eski tarifeler sistemine sadık kalmıştır.

168. maddede Avukatlık ücret tarifeleri den- diğine, Genel hükümler kısmının 22. maddesinde avukatlar dışında yararlanacaklar belirtildiğine göre tarifelerdeki "vekil" deyimine "avukat" deyimini kullanılmıştır.

Maddelerin gerekçeleri

Madde 1 — Eski tarifeler hükmüne sadık kalınarak kaleme alınan bu maddeye avukatla iş sahibi arasında yazılı sözleşme yapılmayan veya avukatlık ücretinin kanunen karşı tarafa yüklenmesi gereken hallerde Avukatlık Kanununun da uygulanacağı yazılmıştır. 1136 sayılı Kanunun 163-175. maddelerinde mevcut ücretle ilgili hükümlerden tarifeler alınmalarının saklı bulunduğu aşikâr olduğu cihetle bu eklemedeki zorunluk açıktır. Eski tarifelerin birinci maddesi ikinci fıkrası hükmü, 2. maddenin son fıkrasına aktarılacak suretiyle muhafaza edilmiştir.

Madde 2 — Birliğimiz, 1136 sayılı Kanunun 168. maddesi uyarınca Baroları gruplara ayrı- mayı zorunlu bulmuştur. Bakanlıkça hazırlanan tarifeler 53 Baroya göre 3 esasta toplanmış olmakla beraber, ekonomik olanaklar yönünden ve uygulamada kolaylık sağlayacağı düşüncesiyle halen mevcut 54 Baronun iki grupta toplanması zorunlu görülmüştür.

Baro teşkilâtı olan illerin ekonomik, sosyal ve malî gelişmeleri ile nüfus yoğunlukları, toprak ürünleri, ticari, endüstriyel olanakları imkânları geniş bir incelemeye tabi tutularak, Devlet Plânlama Teşkilâtı ve İstatistik Enstitüsünden bilgi ve belge istenmiştir. Devlet Plân- lama Teşkilâtından gönderilen üç ciltlik "1970 yılına giren Bölgele genel bir bakış" adlı ara raporlarındaki haritalarla özellik ve nitelikleri yönünden baroları iki grupta toplama- nın memleketimiz gerçeklerine uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

Bu yönden:

Adana, Ankara, Antalya, Aydın, Balıkesir, Bursa, Denizli, Eskişehir, Gaziantep, Hatay, İstanbul, İzmir, Kayseri, Kocaeli, Konya, Manisa,

(*) 24.3.1970 tarihinde Adalet Bakanlığınca Sunulan Bu teklif Bakanlıkça değiştirilerek onaylanmış ve 22 Nisan 1970 tarihli Resmî Gazetede yayımlanmıştır. Değişikliklerin tesbiti için iki metin karşılaştırılması uygundur.

Mersin, Rize, Sakarya, Samsun, Trabzon, Zonguldak Baroları birinci gruba;

Adıyaman, Afyon, Amasya, Bolu, Burdur, Çanakkale, Çorum, Diyarbakır, Edirne, Elâzığ, Erzurum, Giresun, Isparta, Kastamonu, Kırklareli, Kırşehir, Kütahya, Malatya, Maraş, Mardin, Muğla, Nevşehir, Niğde, Ordu, Sivas, Tekirdağ, Tokat, Urfa, Uşak, Yozgat, Van Baroları da ikinci gruba alınmıştır.

Tarifelerin yürürlüğe girmesinden sonra kurulacak Baroların hangi gruba alınacağı Kanununun 168. maddesindeki esasa göre belirtilmiş ve eski tarifelerden birinci madde ikinci fıkrasına uygun olarak, ücretin tespitinde yardımı yapıldığı yer Baro tarifelerinde uygulanacağı bu maddenin son fıkrasında belirtilmiştir.

Madde 3 — Bu maddenin birinci fıkrası eski tarifelerin 2 maddesi ilk fıkrasına aynen uygulanır. Anayasa Mahkemesi, Yargıtay, Askeri Yargıtayda ilk derecede görülen işlerin ücreti tabii olduğunu belirtmek üzere ikinci fıkraya kaleme alınmıştır. Üçüncü fıkraya Anayasa Mahkemesi ile Vergi itiraz ve temyiz komisyonları da eklenerek Yargıtay, Danıştay ve Askeri Yargıtaydaki duruşmalı işlerle icra takiplerinin ayrı ücreti gerektireceği yazılmıştır. Ek fıkraya kesin hükme kadar ayrı ücret gerektireceğini tespit ettikten, ikinci fıkranın yalnız duruşma için bahse konu olduğu aşıkardır.

Madde 4 — Bu madde 1136 sayılı kanunun 169. ve eski tarifelinin 3. maddelerine uygun olarak kaleme alınmıştır.

Madde 5 — Bu hüküm de eski tarifelinin 4. maddesine uygundur.

Kanununun 166. maddesinin üçüncü fıkrasında bir ilâmin cebri icra yoluyla infazına girişildiğinde icra dairesinin takip talebinden bulunan tarafın ilâmında adı yazılı avukatına tebligat yapılabileceğini hükme bağlamıştır. Bu hükmün avukatlık ücretini teminat altına almak amacıyla düzenlendiği gerekçede belirtilmiştir. Gerektiği takdirde, gerek avukatları uyarıya yönünden; avukatlar arasında bölüşmeyi temin için tarifeye hüküm konması ve bu suretle tedvin gayesinin gerçekleşmesine imkân verilmesinde zorunluk vardır. Bu amaçla ikinci fıkraya hüküm düzenlenmiştir.

Diğer taraftan birden fazla avukatın aynı hukuki yardıma katılması halinde her avukatın tarifeye göre ayrı ücret almış kanunun ruh ve amacına uygundur. Uygulamada ihtilafları azaltma gayesi ile üçüncü fıkranın eklenmesi zorunlu görülmüştür.

Madde 6 — Bu madde hükmü eski tarifelinin 5. maddesine aynen uymaktadır.

Madde 7 — Bu hüküm de eski tarifelinin 6. maddesine mevcuttur.

Ceza davalarının kanuni sebeplerle düşmesi halinde sepkeden mesaisi yönünden avukatın ücretine hak kesilmesinde adalet prensiplerine uygun olduğundan son fıkraya kaleme alınmıştır.

Madde 8 — Görevsizlik, yetkisizlik veya davanın naklinde nisbi tarife üzerinden, delillerin toplanmasından önce yarım, sonra tam ücret ödenmesine dair eski tarife hükümlerinin uygulamada görülen sakıncalar sebebiyle değiştirilmesi zorunlu görülmüştür. Davayı kesin sonuçla başlatılmayarak, başka yargı mercilerinde görülmesine dair bu kararlar, içtihatların istikrar bulmamış olmasından önceden kesinlikle kestirilememektedir. Uygulamada yargıçların esasla girdikten ve uzun zaman geçtikten sonra bu konularda karar vermelerindeki sakıncanın usul kanunları ile halli gerektiğine inanan Birliğimiz müvekkillerin kusurları dışında kalan görev ve yetki konularının maktu ücrette tabii tutulmasını hakkaniyete uygun mütalâa etmiştir.

Madde 9 — Bu hüküm eski tarifelinin 9. maddesine aynen uymaktadır. Davaların ayrılması, tedvin maksadının tabii sonucu sayılarak madde kapsamına alınmıştır.

Madde 10 — Nafaka ve tabliye davaları ile aynı durumda olan kira tespit davaları, tespit olunan kiranın bir yıllık kira farkı tutarı ücret tespitine esas alınarak maddeye eklenmiştir. Tarifelerin üçüncü kısmına göre bulunacak mik-

tarın yarısı gerekçede belirtilen sebeplerle dörtte üçe çıkarılmıştır.

Eski tarifelinin bu işlemi icra takibi ile ilgili son fıkrası, ilgili sebebiyle 13. madde son fıkrasına alınmıştır.

Madde 11 — Manevi tazminat davalarında hüküm altına alınan miktar üzerinden nisbi ücret takdirini esas alan birinci fıkrada aynen muhafaza edilmiştir.

Bu davaların kısmen reddi halinde karşı taraf lehine ücret takdir edilmeyeceği hakkındaki eski tarife hükmü, uygulamada görülen aksaklıklar sebebiyle değiştirilmiş, davacı lehine takdir olunması geçmemek üzere reddedilen miktarlar üzerinden davalı lehine tarifinin üçüncü kısmı uyarınca ücret takdir edileceği belirtilmiştir. Bu suretle, avukatlık ücreti ödenmeyeceği düşüncesiyle gerçek manevi zararın çok üstünde talepte bulunulması kısmen önlenmiştir.

Bu davaların tümünün reddi halinde maktu ücret tespitine dair son fıkraya hüküm davaların özellikleri gözönüne alınarak, eski tarifelerdeki gibi muhafaza edilmiştir.

Madde 12 — Şüyuun giderilmesi davalarının maktu tarife tabii tutulması ötedenberi büyük haksızlıklara ve şikâyetlere yol açmaktadır. Bu davalar çoğunlukla diğer pay sahiplerinin adreslerinin belli olmaması, tapu kayıtlarında yazılı adreslerinde bulunmaması, hasımların çokluk teşkil etmesi, imar ve kadastro parselasyonlarının sık sık değişmesi, gibi nedenlerle tebligat ve taraf teşkilî yollarından çok uzadı gibi, taraflar giyap kararına rağmen her duruşmaya girebilmektedir. Keşif ve bilirkişi tetkikatları sebebiyle ve özellikle bina vesair garsiyat olduğu hallerde büyük gayret ve çalışmayı gerektirmektedir. Bu davaların icradı yapılan satışlar tamamlayıcı işlem olduğundan iki aşamalı olup bu aşamalar birlikte çözülmemeden avukatlık hizmeti tamamlanmış sayılmaz. Şüyuun giderilmesi ile ilgili işlemlerin satış memurluğunda maktu ücretle bağlanması, icralarda nisbi ücret takdirini esas alan istisnasını teşkil ettiğinden, bu davaların nisbi ücrette takdirini bu yönden de haklı kılmaktadır. Bu tür davalarda verilen kararlara karşı kanun yollarına başvurulabilmesinin avukat hizmetini ağırlaştırdığı da bir gerçektir. Bütün bu ağır takip şartları sonunda pay sahipleri büyük yararlar sağladıkları halde, avukatların maktu ücret almaları hakkaniyete aykırı düşmektedir. Avukatlık ücretinin tespitinde, görevin ifasında sarf edilen emek, gösterilen gayret ve işin önem ve niteliğinin göz önünde tutulması esas olduğuna göre, şüyuun giderilmesi davalarının maktu ücretle bağlanması imkân yoktur. 1136 sayılı kanunun 168. maddesi uyarınca istenen tarife ile ilgili görüşlerde, Barolarımızın büyük bir çoğunluğu şüyuun giderilmesi davalarının maktu ücrette tabii tutulmasından yakınmışlar, Birliğimiz eski tarife esasının değiştirilmesi yolundaki dilekleri yerinde bulmuştur.

Taksim ve terekenin tasfiyesi davaları da aynı ağır ve uzun takip şartlarına tabii olduğundan madde kapsamına alınmıştır.

Şüyuun giderilmesi, taksim ve terekenin tasfiyesi davalarında mamelekte artış olmaması maktu esasın muhafazası için sebep teşkil edemez. Avukatın hizmeti müvekkile mamelekte artış sağlayan bir çalışma değildir. Avukat bütün hizmetlerinde müvekkilinin salt hakkını koruma çabasıdır. Borç verdiği parayı geri almaya çalışan avukat da müvekkiline mamelekte artış sağlamaktadır. Kaldı ki, madde kapsamına alınan davaların sonunda müvekkilin bir çok işlerden çok daha kolaylıkla mamelekinde artış sağlandığı ifade edilebilir.

Yukarıda belirtilen nedenlerle şüyuun giderilmesi, taksim ve tereke tasfiyesi davalarında tarifelerin üçüncü kısmına göre hesaplanacak miktarın üçte birinin, maktu ücretten az olmamak üzere avukatlık ücreti olarak tespit edileceği bu maddede hükme bağlanmıştır.

Madde 13 — İcra ve İflas dairelerinde ve tetkik merciiindeki hukuki yardımlarla ilgili bu madde eski tarifelerin 12. maddesine uymaktadır.

Ancak tarifelerin ikinci kısım, ikinci bölümünün 2 ve 3. sıra numaralarında gösterilen iş ve davalarda, hukuki yardımlarda avukatlık

ücretinin takibe esas olacak tutarını geçmeyeceği şeklinde üçüncü fıkraya yeniden düzenlenerek, bu ücrete hakkaniyete uygun bir sınır çizilmiştir.

Eski tarifelinin 10. cu maddesi ilgili sebebiyle bu maddeye alınmıştır.

Madde 14 — Bu maddenin birinci fıkrası eski tarifelinin 13. maddesi ilk fıkrası ile aynıdır.

Borçlunun itiraz müddeti içinde borcunu ödemesi haline, ihtiyati haczin infazından sonra ve takibe geçilmeden önce ödeme hali de eklenerek yarım ücret takdir esasını muhafaza edilmiştir. Takibin ilâma dayanması ayrıcalık sebebi görülmediğinden çıkarılmıştır.

Bu günkü uygulamada, takibe karşı itirazların kabulü halinde yapılan hukuki yardım için avukatlık ücreti takdir edilmemesi haksızlık teşkil ettiğinden, üçüncü fıkraya hüküm tarifeye eklenmiştir.

Konkordato iflastan önce veya sonra çok yönlü avukatlık hizmeti gerektiren bir işlemdir. Avukat yalnız konkordato dilekçesini ve projesini tanzim edip tetkik merciiine vermekle kalmayıp, komerse veya masaya yapılmış olacak iddialarını tek tek inceleyerek sonuçlandırmak durumundadır. Aceze düşmüş bir işlemdede bu işlerin hayli geniş ve dikkatli bir çalışmaya muhtaç bulunduğu şüphesizdir. Bu nedenle konkordatoyu tek bir işlem sayıp ona göre ücret tespit etmek hatalı olacaktır. Esasen konkordato konusuna para olan bir işlemdir ve 492 sayılı Harçlar Kanununa bağlı 1 sayılı tarifelinin iflâs harçları ile ilgili II. kısmında 2 numarada, konkordato alacaklılara verilmesi kararlaştırılan para üzerinden yüzde iki harç ödeneceği hükme bağlanmıştır. Bu yönden konkordato ile ilgili işlemlerde tarifelerin üçüncü kısmına göre avukatlık ücreti takdir zorunludur. Ancak bu miktardan Harçlar Kanunundaki orana göre yarıya indirilmesi hakkaniyete uygun görülmüş ve dördüncü fıkraya maddeye eklenmiştir.

Madde 15 — Tarifelerin ikinci kısmının ikinci bölümünde gösterilen hukuki yardımların konusuna para olması veya para ile değerlendirilmelerinin mümkün görülmesi halinde üçüncü kısma göre ücret takdir edileceği esas, eski tarifelerin 14. maddesine uygundur.

Bu ücretin maktu ücretten aşağı olması, maktu ücret tespitini amacının tabii bir sonucu olduğundan, bu konuda ikinci fıkraya tarifeye eklenmiştir.

Madde 16 — Ceza davalarında tarife hükümlerinin uygulanacağı bu maddede belirtilmiştir. Şahsi dava yoluyla takip edilen ceza davalarında sanığın beraeti halinde lehine avukatlık ücreti takdir, mahkûmiyeti halinde aleyhine ücret takdir edilmesinin tabii bir sonucu olduğundan ikinci fıkraya hüküm düzenlenmiştir.

Ceza hükmü taşıyan özel kanun, tüzük ve kararnamelere göre yalnız para cezasına hükümlenen davalarda, avukatlık ücretinin ceza miktarını geçmemesi hakkaniyete uygun olduğundan son fıkraya kaleme alınmıştır.

Madde 17 — Bu günkü uygulamada, Medeni Kanununun 639. maddesine göre açılan tescil davalarının kazınılması halinde, kanuni hasım olduğu gerekçesiyle Hazine, Belediye ve köyler aleyhine avukatlık ücreti takdir edilememektedir. Davanın kaybı halinde Hazine, Belediye ve Köy lehine avukatlık ücreti ödenmesi, uygulama gerekçesine aykırıdır. Bu yönden tescil ve benzeri davalarda her iki tarafa avukatlık ücreti takdir edilmesi hakkaniyet esaslarına uygundur. Ancak, özellikleri ve mali imkânları sebebiyle köyler kapsam dışında bırakılmıştır.

Madde 18 — Bu maddede yargı mercii terimi, eski tarifelinin 15. maddesine, Anayasa Mahkemesi, Sayıştay, Vergi itiraz ve temyiz komisyonları şerh kadastroru, Tapulama ve Toprak Mahkemeleri eklenerek tanımlanmış ve bu suretle avukatlık ücreti takdir edecek mercilere açıklık verilmiştir.

Madde 19 — Danıştayda açılan davalarda ücret takdirini zorunlu olduğundan bu madde Avukatlık Kanununun 170. maddesine uygun olarak düzenlenmiştir.

Madde 20 — Avukatlık Kanununun 170. maddesindeki hükme paralel olarak Vergi itiraz

ve temyiz komisyonlarında maktu ücret takdir edileceği bu maddede belirtilmiştir.

Madde 21 — Bu madde eski tarifelerin 16. maddesine uygundur.

Madde 22 — Tarifelerin dava vekillerine aynen uygulanması esaslı, eski tarifelerin 17. maddesinde mevcuttur.

1136 sayılı Kanunun geçici 17. maddesinde belirtilen dava ve iş takipçilerinin yarı nispette tarifelerden yararlanmaları hakkaniyete uygun görüldüğünden madde kapsamına alınmıştır.

Madde 23 — Bu madde eski tarifelerin 18. maddesine uygundur.

Madde 24 — Yürürlüğe ilgili bu maddede 1136 sayılı Kanunun 168. maddesi uyarınca tarifelerin Türkiye Barolar Birliğince hazırlanmış ve geçmiş uygulama göz önüne alınarak davaların açılış tarihine bakılmaksızın kaydedilerek eski tarifelerin 19. maddesindeki yürürlük esaslı aynen muhafaza edilmiştir.

Tarifelerin gerekçesi :

Genel hükümlerin ikinci maddesinde tesbit olunan gruplara göre iki tarife hazırlanmıştır.

Tarifeler eski sistem muhafaza edilerek üç kısım olarak tesbit edilmiştir.

Birinci kısımda dava ve takip dışındaki yardımlar ve çekişmesiz işlerin ücretleri, ikinci kısımda iki bölümde maktu ve üçüncü kısımda da nispi ücretler gösterilmiştir.

Yukarıda etraflı şekilde açıklanan nedenlerle ekonomik dalgalanmalar gözönüne alınarak, maktu miktarlarda artış getirilmiştir.

Birinci kısım birinci bölümde 2500 liraya kadar istenen ihtiyati haciz, ihtiyati tedbir, delillerin tesbit için maktu miktardan aşağı olmamak üzere nisbi tarifelerin uygulanacağı belirtilmiştir.

Bu kısım ikinci bölümünde, tapulama ve şehir kadastrası mahkemeleri, vergi itiraz ve temyiz komisyonları, Sayıştay, Anayasa Mahkemesi ve uyuşmazlık mahkemesi ile ilgili hukuki yardımların maktu ücretleri gösterilmiştir.

Tarifelerin üçüncü kısmında nisbi ücretler belirtilmiş, ilk 20 bin lira 50 bin'e, sonra gelen 30 bin lira 50 bin'e, sonra gelen 50 bin 100 bin liraya çıkarılmış, sonra gelen 400 bin lira 300 bin'e indirilmiştir. Bu miktarların yüzde oranları aynen muhafaza edilmiştir.

Hükümlenilecek para matrah alındığından bu kısımda gruplar arasında bir ayırım yapılmamıştır.

1970/2-21

Avukatlık Asgari Ücret Tarifeleri Genel Hükümler

Konu ve kapsam

Madde 1 — Bütün hukuki yardımlarda, avukat ile iş sahibi arasında yazılı ücret sözleşmesi yapılmamış olan veya avukatlık ücretinin kanunen karşı tarafa yükletilmesi gereken hallerde avukatlık Kanunu ve bu tarifeler hükümleri uygulanır.

Baro grupları

Madde 2 — Avukatlık ücret tarifelerinin uygulanması bakımından Barolar aşağıdaki gruba ayrılmıştır.

Birinci grup: Adana, Ankara, Antalya, Aydın, Balıkesir, Bursa, Denizli, Eskişehir, Gaziantep, Hatay, İstanbul, İzmir, Kayseri, Kocaeli, Konya, Manisa, Mersin, Rize, Sakarya, Samsun, Trabzon, Zonguldak.

İkinci grup: Adıyaman, Afyon, Amasya, Bolu, Burdur, Çanakkale, Çorum, Diyarbakır, Edirne, Elazığ, Erzurum, Giresun, Isparta, Kastamonu, Kırklareli, Kırşehir, Kütahya, Malatya, Maraş, Mardin, Muğla, Nevşehir, Niğde, Ordu, Sivas, Tekirdağ, Tokat, Urfa, Uşak, Yozgat, Van.

Tarifelerin yürürlüğe girmesinden sonra kurulacak Baroların hangi gruba girecekleri A-

vukatlık Kanununun 168. maddesindeki usule göre tespit ve ilan olunur.

Avukatlık ücretinin tespitinde hukuki yardım yapıldığı yerin bağlı bulunduğu Baronun tarifesi uygulanır.

Avukatlık ücretinin kapsadığı işler

Madde 3 — Tarifelerde yazılı avukatlık ücreti kesin hüküm elde edinceye kadar olan işlemlerin karşılığıdır. O dava veya işle ilgili olarak düzenlenen lâyiha ve yapılan diğer işlemler ayrı ücreti gerektirmez.

Ancak, Anayasa Mahkemesi, Yargıtay, Danıştay, Askeri Yargıtay, Vergi itiraz ve temyiz komisyonlarındaki duruşmalarla, icra takipleri ayrı ücreti gerektirir.

Danıştaydaki duruşmasız temyiz incelemeleri hakkında da bu tarife hükümleri uygulanır.

Avukatlık ücretinin sınırları

Madde 4 — Yargı mercilerince karşı tarafa yükletilecek avukatlık ücreti, tarifelerde yazılı miktardan az veya üç katından fazla olamaz. Bu ücretin takdirinde, avukatın emeği, gayreti, işin önemi ve niteliği gözönünde tutulur.

Birden çok avukat ile temsil

Madde 5 — Aynı hukuki yardım birden çok avukatça da yapılırsa, karşı tarafa bir avukatlık ücretinden fazlası yükletilemez.

Yargı mercilerince takdir edilecek ücret avukatlar arasında eşit olarak bölüştürülür.

Müvekkil bir hukuki yardımda avukatın izniyle de olsa, birden fazla avukat bulundurmuşsa her avukat tarifeye göre tam ücrete hak kazanır.

Ücretin tamamını haketme

Madde 6 — Hangi safhada olursa olsun, davanın takibini kabul eden avukat tarifede yazılı ücretin tamamına hak kazanır.

Feragat, kabul ve su'ın hallerinde ücret

Madde 7 — Anlaşmazlık, feragat, kabul veya sulh sebepleriyle delillerin toplanmasına başlanmadan önce giderilirse tarifelerde yazılı ücretlerin yarısına; başlandıktan sonra giderilirse tamamına hükümlenir.

Ceza davalarının kanuni sebeplerle düşmesi halinde avukat ücretin tamamına hak kazanır.

Görevsizlik, yetkisizlik ve davanın nakil hallerinde ücret

Madde 8 — Görevsizlik, yetkisizlik sebepleriyle davanın reddedilmesine veya davanın nakline ilişkin kararlarda avukatlık ücreti, tarifelerin ikinci kısmı, ikinci bölümüne göre hükmedilir.

Karşılık davada, davaların birleştirilmesinde veya ayrılmasında ücret

Madde 9 — Bir davanın takibi sırasında, karşılık dava açılması veya diğer bir davanın bu dava ile birleştirilmesi yahut davaların ayrılması hallerinde, her dava ayrı ücreti gerektirir.

Nafaka, kira tespiti ve tahliye davalarında ücret

Madde 10 — Nafaka davalarında takdir olunan nafakanın bir yıllık tutarı; tahliye davalarında bir yıllık kira bedeli tutarı; kira tespiti davalarında tespit olunan kira farkının bir yıllık tutarı üzerinden tarifelerin üçüncü kısmı gereğince hesaplanacak miktarın dörtte üçü avukatlık ücreti olarak takdir edilir.

Manevi tazminat davalarında ücret

Madde 11 — Manevi tazminat davalarında avukatlık ücreti, hüküm altına alınan miktar üzerinden, tarifelerin üçüncü kısmına göre tayin edilir.

Davanın bir kısmının reddi halinde, karşı taraf lehine, davacı için takdir olunamı geçmemek üzere tarifelerin üçüncü kısmı uyarınca avukatlık ücreti hükümlenir.

Bu davaların tümünün reddi halinde avukatlık ücreti, tarifelerin ikinci kısmının ikinci bölümü uyarınca takdir edilir.

Terekenin tasfiyesi, taksim ve şuyunun giderilmesi davalarında ücret

Madde 12 — Terekenin tasfiyesi, taksim ve şuyunun giderilmesi davalarında avukatlık ücreti, varlığın takdir olunan değeri üzerinden tarafların payları esas alınarak, tarifelerin üçüncü kısmına göre hesap edilecek miktarın üçte biridir. Ancak, bu suretle hesaplanacak avukatlık ücreti tarifelerin ikinci kısmı ikinci bölümündeki miktardan aşağı olamaz.

İcra ve İflâs Daireleri ile Tetkik mercilerinde ücret

Madde 13 — İcra ve iflâs dairelerindeki hukuki yardımlara ilişkin avukatlık ücreti, takip sonuçlanıncaya kadar yapılan bütün işlemlerin karşılığıdır.

Duruşma halinde avukata tarife gereğince ayrıca ücret takdir edilir.

Şu kadar ki, tarifelerin ikinci kısmının ikinci bölümünün 2 ve 3 sıra numaralarında gösterilen iş ve davalarla ilgili hukuki yardımlara ilişkin avukatlık ücreti, takibe esas alacak tutarını geçemez.

Nafaka ve tahliyeye ilişkin icra takipleri tarifelerin ikinci kısmı ikinci bölümündeki; tetkik mercilerinde açılan istihkak davaları üçüncü kısımdaki ücretlere tabidir.

İcra ve İflâs Dairelerinde nisbi ücret

Madde 14 — Konusu para veya para ile değerlendirilebilen icra ve iflâs takiplerinde, tarifelerin üçüncü kısmı gereğince hesaplanacak miktarın dörtte üçü avukatlık ücreti olarak takdir edilir.

Borçlu itiraz müddeti içinde veya ihtiyati haczin infazından sonra ve icra takibine geçilmeden önce borcunu öderse yukarıdaki fıkra gereğince hesap edilecek ücretin yarısı takdir edilir.

İcra ve iflâs takibine itiraz edip de bu itiraz kabul edildiğinde, hakkında takip yapılmamış yararına bu maddenin birinci fıkrasına göre hesap edilecek avukatlık ücreti takdir edilir.

Konkordato işlerinde takdir edilecek avukatlık ücreti alacaklılara verilmesi kararlaştırılan para üzerinden tarifelerin üçüncü kısmına göre hesaplanacak ücretin yarısıdır.

Bu madde hükmüne göre takdir edilecek avukatlık ücreti, takip konusu alacağın yüzde üçünden aşağı olamaz.

Tarifelerin üçüncü kısmına göre ücret

Madde 15 — Tarifelerin ikinci kısmının ikinci bölümünde gösterilen hukuki yardımların konusu para veya para ile değerlendirilmesi mümkün bulunuyorsa, avukatlık ücreti tarifelerin üçüncü kısmına göre takdir edilir.

Her ne sebeple olursa olsun tarifelerin üçüncü kısmına göre takdir edilecek avukatlık ücreti, tarifelerin ikinci kısmı ikinci bölümünde yazılı maktu ücretlerden az olamaz.

13. maddenin son fıkrası hükmü saklıdır.

(Devamı gelecek sayıda)

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ BÜLTENİ

Sahibi:

Türkiye Barolar Birliği Adına Başkan

Avukat Faruk Erem

Sorumlu Müdür :
Türkiye Barolar Birliği Genel Sekreteri

Avukat Atilla Sav

Yönetim Yeri:
Ziya Gökalp Cad. 16/7 Yenisehir - Ankara

Dizgi ve Baskı :

MARS MATBAASI — 1970 ANKARA

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ BÜLTENİ

YIL : 1

EYLÜL 1970

SAYI 3

BÜLTENE YAPILACAK ATIFLARDA TBBB KISALTMASININ KULLANILMASI RİCA OLUNUR.

1970/3 - 1

Avukatlık Ücret Tarifeleri

(Geçen sayıdan devam)

Ceza davalarında ücret

Madde 16 — Bu tarifeler hükümleri ceza davalarında da aynen uygulanır.

Şahsi dava yoluyla takip olunan veya müdahale edilen ceza davalarında beraat kararı verildiği takdirde tarifelerin ikinci kısmının ikinci bölümüne göre sanık yararına avukatlık ücreti takdir edilir.

Ceza hükmü taşıyan özel kanun, tüzük ve kararnamelere göre yalnız para cezasına hükümlenen davalarda avukatlık ücreti, hükümlenen para cezası tutarını geçemez.

Hazine ve Belediyelerin zorunlu olarak hasım gösterildiği davalarda ücret

Madde 17 — Hazine ve Belediyeler zorunlu olarak hasım gösterilerek açılan tescil veya benzeri davalarda taraflar avukatları için bu tarifeler hükümleri uyarınca ücret takdir edilir.

Yargı merci'i deyiminin kapsamı

Madde 18 — Tarifelerdeki "yargı merci'i" deyimini, yüksek mahkemeler, Anayasa Mahkemesi, Sayıştay ile diğer adli, askerî, idarî ve mali yargı mercilerini (icra tetkik merci, vergi itiraz ve temyiz komisyonları, şehir kadastro, tapulama ve toprak mahkemeleri dahil) kapsar.

Danıştaydaki davalarda ücret

Madde 19 — Danıştayda açılan davalarda da bu tarife hükümleri uygulanır.

Vergi İtiraz ve Temyiz Komisyonlarında ücret

Madde 20 — Vergi itiraz ve temyiz komisyonlarında görülen işlerde, tarifelerin ikinci kısmının ikinci bölümüne göre avukatlık ücreti takdir edilir.

Tahkimde ücret

Madde 21 — Tarifeler, hakem huzurunda yapılan her türlü hukuki yardımlarda da uygulanır.

Dava vekilli ve iş takipçileri eliyle takip olunan işlerde ücret

Madde 22 — Tarifeler, dava vekillerince takip olunan dava ve işlerde de uygulanır.

Avukatlık Kanunu'nun geçici 17. maddesinde belirtilen dava ve iş takipçilerince takip olunan dava ve işlerde tarifelerde yazılı ücretin yarısı takdir olunur.

Tarifelerde yazılı olmayan işlerde ücret

Madde 23 — Tarifelerde yazılı olmayan hukuki yardımlar için, işin niteliği gözönünde tutularak tarifelerdeki benzeri işlere göre ücret takdir edilir.

Yürürlük

Madde 24 — Avukatlık Kanunu'nun 168. maddesi uyarınca Türkiye Barolar Birliğince hazırlanıp, Adalet Bakanlığınca onaylanmış bulunan tarifeler, Resmî Gazetede yayını tarihinden yedi gün sonra yürürlüğe girer ve davanın açılış tarihine bakılmaksızın bu tarihten sonra takdir olunacak avukatlık ücretleri hakkında uygulanır.

BİRİNCİ GURUBA AIT AVUKATLIK ÜCRET TARİFESİ BİRİNCİ KISIM:

Dava ve takip dışındaki yardımlar ve çekişmesiz işlerin ücretleri

	TL.
1. Büroda sözlü danışma	100,—
2. Davet olunan yerde sözlü danışma	250,—
3. Yazılı danışma	300,—

4. İhbarname, ihtarname, protesto düzenlenmesi	100,—
5. Sözleşme ve benzeri belgelerin hazırlanması	500,—
6. Şirket ana sözleşmeleri, tüzük, yönetmelik, vasiyetname, vakıf senedi ve bunlara benzer belgelerin hazırlanması	1.000,—
7. Dava dilekçesi, lâyiha, vesair dilekçelerin yazılması	300,—
8. Çekişmesiz işlerin takibi için işin önemi ve niteliği, miktarı, avukatın emeği ve gayretine göre	350-5.000,—

İKİNCİ KISIM BİRİNCİ BÖLÜM

Yargı mercilerinde, icra ve iflas dairelerinde vergi itiraz ve temyiz komisyonlarında yapılan ve konusu para olsa veya para ile değerlendirilebilse dahi maktu ücrete tabi bulunan hukuki yardımlar ücretleri.

	TL.
1. İhtiyatî haciz, ihtiyatî tedbir delillerinin tesbiti ve tehiri icra için Şu kadar ki, 2.500,— liraya kadar istenen ihtiyatî haciz ve tedbirler için üçüncü kısma göre avukatlık ücreti uygulanır.	250,—
Bunların duruşmalı olması halinde	350,—
2. İzaleyi şüyu satış memurluğunda yapılacak işlemlerin takibi için	400,—

İKİNCİ BÖLÜM

Yargı mercileriyle icra ve iflas dairelerinde yapılan ve konusu para olmayan veya para ile değerlendirilemeyen hukuki yardımların maktu ücretleri.

	TL.
1. İcra dairelerinde yapılan takipler için	300,—
2. İcra tetkik merciinde takip olunan işler için	250,—
3. İcra tetkik mercilerinde takip olunan dava ve mürafaalı işler için	300,—
4. Sulh Mahkemelerinde takip olunan davalar için	300,—
5. Asliye Mahkemelerinde takip olunan davalar için	750,—
6. Ağır Ceza Mahkemelerinde takip olunan davalar için	1.500,—
7. Tapulama ve şehir kadastro mahkemelerinde takip olunan işler için	500,—
8. Danıştay dışındaki idarî yargı mercileriyle vergi itiraz ve temyiz komisyonlarında takip olunan bildiğimle dava ve başvurular için	500,—
9. Bu bölümün 7. maddesinde yazılı merci ve komisyonlardaki duruşmalı işler için	750,—
10. Askerî Mahkemelerde takip olunan davalar için	750,—
11. Yargıtayda ve Danıştayda ilk derecede görülen davalar için	1.000,—
12. Anayasa Mahkemesi, Yargıtay, Danıştay, Sayıştay ve Askerî Yargıtaydaki duruşmalı işler için	1.000,—
13. Uyuşmazlık Mahkemesindeki davalar için	1.000,—
14. Anayasa Mahkemesindeki davalar için	1.500,—

ÜÇÜNCÜ KISIM

Yargı mercileriyle icra ve iflas dairelerinde yapılan ve konusu para olan veya para ile değerlendirilebilen hukuki yardımların ücretleri.

1. İlk 50 bin lira için	% 10
2. Sonra gelen 50 bin lira için	% 8
3. " " 100 bin lira için	% 6
4. " " 300 bin lira için	% 4
5. 500 bin liradan yukarısı için	% 2

İKİNCİ GURUBA AIT AVUKATLIK ÜCRET TARİFESİ BİRİNCİ KISIM:

Dava ve takip dışındaki yardımlar ve çekişmesiz işlerin ücretleri.

	TL.
1. Büroda sözlü danışma	80,—
2. Davet olunan yerde sözlü danışma	150,—
3. Yazılı danışma	200,—
4. İhbarname, ihtarname, protesto düzenlenmesi	80,—
5. Sözleşme ve benzeri belgelerin hazırlanması	400,—
6. Şirket ana sözleşmeleri, tüzük, yönetmelik, vasiyetname, vakıf senedi ve bunlara benzer belgelerin hazırlanması	600,—
7. Dava dilekçesi, lâyiha, vesair dilekçelerin yazılması	200,—
8. Çekişmesiz işlerin takibi için işin önemi ve niteliği, miktarı, avukatın emeği ve gayretine göre	300-3.000,—

İKİNCİ KISIM BİRİNCİ BÖLÜM

Yargı mercilerinde, icra ve iflas dairelerinde vergi itiraz ve temyiz komisyonlarında yapılan ve konusu para olsa veya para ile değerlendirilebilse dahi maktu ücrete tabi bulunan hukuki yardımlar ücretleri.

	TL.
1. İhtiyatî haciz, ihtiyatî tedbir delillerinin tesbiti ve tehiri icra için Şu kadar ki 2500,— liraya kadar istenen ihtiyatî haciz ve tedbirler için üçüncü kısma göre avukatlık ücreti uygulanır.	200,—
Bunların duruşmalı olması halinde	300,—
2. İzaleyi şüyu satış memurluğunda yapılacak işlemlerin takibi için	300,—

İKİNCİ BÖLÜM

Yargı mercileriyle icra ve iflas dairelerinde yapılan ve konusu para olmayan veya para ile değerlendirilemeyen hukuki yardımların maktu ücretleri.

1. İcra dairelerinde yapılan takipler için	250,—
2. İcra tetkik merciinde takip olunan işler için	200,—
3. İcra tetkik mercilerinde takip olunan dava ve mürafaalı işler için	250,—
4. Sulh Mahkemelerinde takip olunan davalar için	250,—
5. Asliye Mahkemelerinde takip olunan davalar için	500,—
6. Ağır Ceza Mahkemelerinde takip olunan davalar için	1.000,—
7. Tapulama ve şehir kadastro mahkemelerinde takip olunan işler için	500,—
8. Danıştay dışındaki idarî yargı mercileriyle vergi itiraz ve temyiz komisyonlarında takip olunan bildiğimle dava ve başvurular için	400,—
9. Bu bölümün 7. maddesinde yazılı merci ve komisyonlardaki duruşmalı işler için	500,—
10. Askerî Mahkemelerde takip olunan davalar için	500,—

ÜÇÜNCÜ KISIM

Yargı mercileriyle icra ve iflas dairelerinde yapılan ve konusu para olan veya para ile değerlendirilebilen hukuki yardımların ücretleri.

1. İlk 50 bin lira için	% 10
2. Sonra gelen 50 bin lira için	% 8
3. " " 100 bin lira için	% 6
4. " " 300 bin lira için	% 4
5. 500 bin liradan yukarısı için	% 2

Bkz. TBBB 1970/2 - 20, 21

1970/3 - 2

Avukatlık Ücret Tarifesi - Ek Tasarı

Ankara, 6 Nisan 1970
Genelge No: 510Adalet Bakanlığı
Ankaraİlgi: 24.3.1970 tarih ve 474 sayılı yazımıza
ektir.

Yönetim Kurulumuz 5.4.1970 tarihli toplantısında, evvelce kabul edilerek, onay için Bakanlıklarına sunulan "Avukatlık Asgari Ücret Tarifeleri" nin birinci kısmının iki bölüme ayrılması ve yeniden hazırlanan ikinci bölümde Resmî Dairelerde kovuşturulan çekişmesiz işler ücretlerinin tesbitine karar vermiştir.

Bu konuda hazırlanan tarifeler ve gerekçesi ilişikte takdim kılınmıştır.

Evvelce takdim kılınan tarifelerin değişiklik tasarıları nazara alınarak tetkik ve onaylanmasını rica eder, tereddüt olunacak hususlarda gerekli açıklamaları yapmak üzere emirlerinize amade bulunduğumuzu arz ederim.

Saygılarımla,
Türkiye Barolar Birliği Başkanı Y.
Av. Tacettin Sırmalı

Gerekeç

1136 sayılı Kanunun 1238 sayılı kanunla değiştirilen 35. maddesinin ikinci fıkrasında avukatların resmî dairelerdeki bütün işleri takip edebilecekleri hükme bağlanmıştır. Eski metindeki çekişmesiz işleri kapsayan bu işlerin asgari ücretlerini, bütün işleri sayarak belirtmenin mümkün olmadığı açıktır. Genel Hükümlerin 23. maddesine göre emsali hâkim tarafından takdir edilmek üzere, resmî daireleri, ilçe, il, genel müdürlük, bakanlıklar, olarak yürütme kademelelerine göre ayırma tabii tutmanın en adil yol olduğu düşünülerek, tarifelerin birinci kısmı iki bölüme ayrılmış ve ikinci bölümde çekişmesiz işler (Türk Ticaret Kanunu uyarınca şirket ana sözleşmelerinin onanması gibi) bu kısımda belirtilmiş, uzun ve zorlu bir çalışma gerektiren Türk vatandaşlığına kabule ait işler ayrı bir kademede nazara alınmıştır. Çekişmesiz işlerden belirtilemeyenlere genel hükümlerin 23. maddesi uyarınca uygun bir kıstasta bu yolda sağlanmıştır. Bu suretle Avukatlık Kanununun 169. ve genel hükümlerin 4. maddesi gereğince belirtilmeyen işlerde 15 bin liraya kadar ücret takdiri imkânı da sağlanmıştır.

BİRİNCİ GRUBA AİT
AVUKATLIK ÜCRET TARİFESİ
BİRİNCİ KISIM
Birinci Bölüm

Dâva ve takip dışındaki yardımlar.	TL.
1. Büroda sözlü danışma	100.—
2. Davet olunan yerde sözlü danışma ...	250.—
3. Yazılı danışma	300.—
4. İhbarname, ihtarname, protesto düzenlenmesi	100.—
5. Sözleşme ve benzeri belgelerin hazırlanması	500.—
6. Şirket ana sözleşmeleri, tüzük, yönetmelik, vasiyetname, vakıf senedi, ve bunlara benzer belgelerin hazırlanması	1.000.—
7. Dâva dilekçesi, lâyiha vesair dilekçelerin yazılması	300.—

İkinci Bölüm

Resmî dairelerde kovuşturulan çekişmesiz işler.

1. Yargı mercilerindeki işler için	200.—
2. İlçelerde kovuşturulan işler için	300.—
3. İllerde kovuşturulan işler için	700.—
4. Genel Müdürlüklerde ve bunlara bağlı yerlerde takip olunan işler için	800.—
5. Bakanlıklar ve bunlara bağlı yerlerde takip olunan işler için	1.000.—
6. Türk vatandaşlığına kabul ile ilgili işlemler için	5.000.—

İKİNCİ GRUBA AİT
AVUKATLIK ÜCRET TARİFESİ
İKİNCİ KISIM

Birinci Bölüm

Dâva ve takip dışındaki yardımlar	TL.
1. Büroda sözlü danışma	80.—
2. Davet olunan yerde sözlü danışma ...	150.—
3. Yazılı danışma	200.—
4. İhbarname, ihtarname protesto düzenlenmesi	80.—
5. Sözleşme ve benzeri belgelerin hazırlanması	400.—
6. Şirket ana sözleşmeleri, tüzük, yönetmelik, vasiyetname, vakıf senedi, ve bunlara benzer belgelerin hazırlanması	600.—
7. Dâva dilekçesi, lâyiha vesair dilekçelerin yazılması	200.—

İkinci Bölüm

Resmî dairelerde kovuşturulan çekişmesiz işler.

1. Yargı mercilerindeki işler için	200.—
2. İlçelerde kovuşturulan işler için	300.—
3. İllerde kovuşturulan işler için	700.—
4. Genel Müdürlüklerde ve bunlara bağlı yerlerde takip olunan işler için	800.—
5. Bakanlıklar ve bunlara bağlı yerlerde takip olunan işler için	1.000.—
6. Türk vatandaşlığına kabul ile ilgili işlemler için	5.000.—

Bkz. TBBB. 1970/3 - 1

Avukatlık Ücret Tarifesi - Düzeltme.

Resmî Gazete 10.6.1970
Sayı: 13515

İ L Â N :

Adalet Bakanlığından :

1 — Yeni kuruluş bulunan Sinop Barosunun 22 Nisan 1970 gün ve 13478 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Avukatlık Asgari Ücret Tarifelerinin 2 nci maddesinde yazılı 2 nci grupta yer almasının aynı maddenin 3 ncu fıkrası delaletiyle 19 Mart 1970 gün ve 1136 sayılı Avukatlık Kanununun 168 inci maddesi gereğince uygun görüldüğü,

2 — Yukarıda sözü edilen Avukatlık Asgari Ücret tarifelerinin 15 inci maddesinin son fıkrasında sehven yazılmış bulunan "10 uncu madde" tabirinin "11 inci madde" olarak düzeltiliği,

hususları ilân olunur.

Bkz. TBBB. 1970/2 - 20, 21

1970/3 - 3

Avukatlık Ücret Tarifesi

Baro Başkanlığı

Avukatlık Kanunu'nun 168. maddesi uyarınca barolarımızdan gönderilen teklifler nazara alınarak Birliğimiz Yönetim Kurulunca hazırlanan Avukatlık ücret tarifeleri tasarıları, Adalet Bakanlığınca birçok noktalarda değiştirilerek onanmış ve 22.4.1970 gün ve 13478 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Her avukat arkadaşına bir adet verilmek üzere Yönetim Kurulumuz kararı ile yeteri kadar tarife bastırılmıştır.

Ekte gönderilen tarifelerin meslektaşlarımıza birer adet gönderilmesini ve bakiyesinin de Baronuzda saklanmasını rica ederim.

Saygılarımla
Başkan

1970/3 - 4

Avukatlık Ücret Tarifesi (düzeltme)

İ L Â N :

Adalet Bakanlığından: (*)

1 — Yeni kurulmuş bulunan Sinop Barosunun 22 Nisan 1970 gün ve 13478 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Avukatlık Asgari Ücret Tarifelerinin 2 nci maddesinde yazılı 2 nci grupta yer almasının; aynı maddenin 3 ncu fıkrası delaletiyle, 19 Mart 1970 gün ve 1136 sayılı Avukatlık Kanununun 168 inci maddesi gereğince uygun görüldüğü;

2 — Yukarıda sözü edilen Avukatlık Asgari Ücret tarifelerinin 15 inci maddesinin son fıkrasında sehven yazılmış bulunan "10 uncu madde" tabirinin "11 inci madde" olarak düzeltiliği,

hususları ilân olunur.

5627/1-1

(*) Resmî Gazete'nin 10.6.1970 tarihli, 13515 Sayılı nüshasında yayımlanmıştır.

Bkz. TBBB. 1970/2 - 20, 21, 1970/3 - 1

1970/3 - 5

Savunma Hakkı — Sıkı Yönetim

Ankara, 28.6.1970

YILDIRIM:

Sayın General
Kemal Atalay
Sıkı Yönetim Komutanı
İstanbul

Göz altına alınan veya tutuklanan bazı kimşelerin avukatları ile görüşmelerine mani olduğu Birliğimize yapılan müracaatlardan anlaşılmaktadır. Meşruluğunu Anayasadan ve Kanunlardan alan sıkıyönetimin belli kanun kuralına tabi olduğu açıktır. Kişilerin müdafileri ile görüşmelerine mani olunması savunma hakkının ve kişi hürriyetinin anayasal teminatına aykırı düşer. Sıkı yönetimi kanun, hukuk ve insan hakları içinde tutabilen komutan olabilmek yolundaki tarihi imkânı kullanmanızı bütün kalbimle temenni eder bu konu ile şahsen ilgilenmenizi takdirlerinize saygılarımla arz ederim.

Türkiye Barolar Birliği Başkanı

1970/3 - 6

Avukatların Sosyal Güvenliği — Avukatlık Kanunu Değişikliği

Ankara: 27 Mart 1970
Genelge No: 27-478

Baro Başkanlığı

Bilindiği üzere son defa çıkarılan 1238 sayılı Kanunla Avukatlık Kanunu'nun 16, 35, 90, 104, 108, 188, 195. maddeleriyle geçici 1, geçici 3, geçici 4, geçici 7. maddeleri değiştirilmiş; 186. mad. desine geçici 1, geçici 17. maddeyle birer fıkra ve Kanuna bir geçici 8. madde eklenmiş olup; 189, 196, 197 ve 198. maddeleri ile 1186 sayılı Kanunun 19 ve 2. maddeleri kaldırılmıştır.

Bu değişikliklerle 1136 sayılı kanunda meslektaşlarımızın sosyal güvenlikleriyle ilgili bazı aksak hükümler de düzeltilmiş olmaktadır.

1 — 1186 sayılı Kanunla kaldırılan geçici 1. madde yeniden konmuş olup; bu kez konulan hükümden 506 sayılı Kanunun geçici 8. maddesi hükmü esas alınmıştır.

Böylece 1136 sayılı Kanun yürürlüğe girdiği tarihte erkeğe 35 kadına 30 yaşını geçmiş olan meslektaşlarımızın yaşlılık, malûllük hakları sağlan ve adilâne ilkelere bağlanmıştır. Bu suretle Çalışma Bakanlığı Sosyal Sigortalar Kurumu ile Birliğimiz arasında ortaya çıkan bu esaslı görüş ayrılığı bir yasama işlemiyle çözümlenmiştir.

2 — 1238 sayılı Kanun'un yayımlanması üzere Sosyal Sigortalar Kurumu'nca teşkilata uygulamaya ilgili bir genelge yayımlanmıştır. 19.3.1970 tarihli 1970/1283 sayılı bu genelgenin bir örneği bilgi için sunulmaktadır.

Ayrıca bu genelgeye ekli olarak sunulan "Avukatlık süresi belgesi"nin 1136 sayılı Kanunun 1238 sayılı Kanunla değişikliği geçici 1. maddesinin uygulanması bakımından bütün meslektaşlarımız için doldurularak kurum şubelerine verilmesi gerekmektedir. Genelgede de belirtildiği üzere bu belge üç örnek olarak doldurulacaktır. Ve onaylanarak kuruma verilecektir. Kurum'ca iki örneği alıkonularak üçüncü örnek ise ilgili meslektaşımızın dosyasında saklanmak üzere baroya geri verilecektir.

3 — Kanun'un geçici 2, 3 ve 4. maddeleri bildirildiği üzere T.C. Emekli Sandığı ile ilişkileri bulunan meslektaşlarımızın durumlarını düzenlemektedir.

Son defa yapılan değişikliklerle bu hükümlerin aksayan yönlerinin düzeltilmesi yoluna gidilmiştir.

a) Geçici 2. maddede eksik kalan hüküm tamamlanmış; böylece 1136 sayılı Kanun yürürlüğe girdiği tarihte emeklilik keseneği ödedikleri memuriyet veya hizmetten 7 Temmuz 1969 tarihinden önce ayrılmış olup da kendilerine emeklilik veya malullük aylığı bağlanmamış olanlar Sigortaya da tabi olmayan sürelerinin tamamını veya bu sürenin emekliliğe esas olan eski hizmetlerinin süresiyle birlikte 25 yılı doldurmaya yetecek kısmını borçlanabileceklerdir.

Böylece borçlanma hükmünden de yararlanan avukatların intibaklarının nasıl yapılacağı hususundaki boşluk da giderilmiş olup; terfi etme esasları belirtilmiştir.

4 — Geçici 3 ve 4. maddede halen Sandığına tabi görevlerde çalışanlardan daha önce serbest avukatlık yapmış olanların serbest avukatlıkta geçen sürelerin emekliliğe esas olan hizmetlerine eklenme şekli ve usulü belirtilmiştir. Böylece T.C. Emekli Sandığına meslektaşlarımızın kıdem ve intibaklarında duyulan tereddütler sebebiyle ortaya çıkan güçlükler de büyük ölçüde ortadan kalkmış olmaktadır.

5 — 1238 sayılı Kanunun getirdiği hükümlerle, avukatların 212 sayılı kanunla bu kanunu değiştiren 1214 sayılı kanun hükümlerinden de yararlanmaları öngörülmüştür.

Böylece, daha önce Emekli Sandığına tabi bir hizmette çalışmış olup da, emekliliğe hak kazanmadan ayrılmış meslektaşlarımız ile daha önce sigortaya tabi bir hizmette iken ayrılıp emekli sandığına tabi bir işe geçen avukatların bu iki ayrı sosyal güvenlik konularındaki hakları birleştirilebilecektir.

Bu birleşme işlemi için kanunun belirttiği süre içinde doğrudan doğruya ilgili kurullara başvurmaları gerekmektedir. Bu itibarla bu durumdaki meslektaşlarımızın başvurularının Birliğe ya da başka bir mercie yapılmamasının uygun olacağı açıktır.

6 — 1136 sayılı Kanunun 1238 sayılı Kanunla değiştirilen geçici 1. maddesi karşısında meslektaşlarımızın avukatlık kıdem durumlarının değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu itibarla her avukat için bir "hizmet bildirgesi" doldurularak Sosyal Sigorta Kurumu'nun ilgili şubesine verilmesi gerekecektir.

Bu konuda Sosyal Sigortalar Kurumu Genel Müdürlüğüne şubelere genelge yapılmış olup; hizmet bildirgesi örneği de barolara ayrıca sunulacaktır.

Bütün bu genel esaslar içinde hemen her meslektaşımızın durumlarında özellikler bulunabilir. Bu durumdaki meslektaşlarımızın doğmuş hakları kaybetmemeleri ya da muhtemel haklarının kısıtlı kalmaması için kendi özel durumları bakımından da Kanunun ilgili hükümlerini dikkatle incelemeleri yerinde olacaktır.

Bu hususun da bütün meslektaşlarımıza hatırlatılmasının yerinde olacağını arzeder; Birliğin meslektaşlarımızın sosyal güvenliklerinin daha da olgunlaşp mükemmelleşmesi için ça-

lışmalarını sürdürdüğüne emin olmanızı rica ederim.

Saygılarımla
Başkan

Bkz. TBBB. 1970/1 - 4, 13, 14, 18.
1970/2 - 4, 8, 14, 17.

1970/3 - 7

Avukatların Sosyal Güvenliği - Yeni Hükümlerin Uygulanması

SOSYAL SİGORTALAR KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Şube: XI
Sayı: 031-168495 Ankara, 19.3.1970
Eki: 1 Genelge No.: 1970/1283

Özü: Avukatların Malullük,
Yaşlılık ve Ölüm Top-
luluk Sigortası Hk.

8.1.1970 tarihli, 1268 sayılı genelgeye ektir.

Bilindiği üzere, 7.3.1970 tarihinde yürürlüğe giren 1238 sayılı Kanun, 1136 sayılı Avukatlık Kanununun bazı maddelerini değiştirmiş, bazı maddelerine fıkralar ve Kanuna geçici bir madde eklemiş ve bazı maddelerini de ilga etmiş bulunmaktadır.

Söz konusu 1238 sayılı Kanunun, Avukatların, Malullük, Yaşlılık ve Ölüm Topluluk Sigortasıyla ilgili olarak getirdiği belli başlı değişiklikler aşağıda belirtilmiştir:

1 — 1136 sayılı Avukatlık Kanununun Sosyal Sigortalarla ilgili 189 maddesi ile 1186 sayılı Kanunun 19 ve 22 nci maddeleri yürürlükten kaldırılmıştır.

2 — 1238 sayılı Kanun, her ne kadar 1136 sayılı Kanunun 189 uncu maddesini yürürlükten kaldırmış ise de, bu madde kapsamına girenleri, 188 nci maddenin tadil edilen metnine dahil etmiş bulunmaktadır.

Bu itibarla, 1136 sayılı Kanunun muaddel 188 nci maddesinde belirtilen durumda olan Avukatlar, 1970/1268 sayılı Genelgenin 1 nci maddesinin (a) fıkrasında da bildirildiği üzere Topluluk Sigortasına dahil edilmeyeceklerdir.

3 — 1136 sayılı Kanunun 1238 sayılı Kanunla değiştirilen geçici 1 nci maddesi, ve Sosyal Sigortalar Kanununun 60 nci maddesinde yazılı şartları yerine getirememiş durumda bulunan Avukatlara, sözkonusu geçici 1 nci madde hükümleri dairesinde aylık bağlanmasını öngörmektedir.

Geçici 1 nci maddede gösterilen şartlardan birisi de Topluluk Sigortasına tabi oldukları tarihte 30 yaşını geçmiş bulunan Avukatların bu Sigortalılıklarının başladığı tarihten önceki 10 yıl içinde en az (2000) gün Baro levhasında kayıtlı Avukat olduklarını tevsik etmeleridir.

Bu hususun sağlanması için düzenlenen (Avukatlık Süresi Belgesi) örneği ilişiktir.

Bu örnek, bastırılarak Baro Başkanlıklarına yeterli miktarda gönderilmek üzere Türkiye Barolar Birliğine tevdi edilmiş bulunmaktadır.

İlgili Avukatlar, sözkonusu belgeyi, 1136 sayılı Kanuna göre Topluluk Sigortasına ilk defa girdikleri tarihten önceki 10 yıl içinde levhalarına kayıtlı oldukları Baroya veya Barolara üç nüsha halinde ve usulü dairesinde doldurularak hâlen Topluluk Sigortası primi ödedikleri Kurumumuz Şubesine süresi içinde vereceklerdir.

Bu belgelerin her nüshasına Şubelerimizce alındı şerhi verilecek, bu şerh iki imza ile tasdik edilerek birinci nüshaları Genel Müdürlüğe gönderilecek, ikinci nüshaları Avukatların Şubedeki sigortalı dosyalarına konulacak ve üçüncü nüshaları ilgili avukata iade edilecektir.

Bilgi edinilmesini ve gereğinin buna göre yapılmasını rica ederiz.

C. Övül
Genel Müdürlük
Genel Müdür V.
H. Demirer
Genel Müdür Yard.

Bkz. TBBB. 1970/3 - 6

1970/3 - 8

Avukatların Sosyal Güvenliği - Yeni Hükümlerin Uygulanması

1136 sayılı kanunun 1238 sayılı Kanunla değiştirilen geçici 1 inci maddesi gereğince düzenlenen

AVUKATLIK SÜRESİ BELGESİ

Sigorta Sicil Numarası (1) :
Soyadı :
Adı :
Babasının adı :
Doğum yeri ve tarihi :
Açık adresi :
1136 sayılı Kanuna göre
Topluluk Sigortasına ilk
defa girdiği tarih :

1136 sayılı Kanuna göre Topluluk Sigortasına ilk defa girdiği tarihten önceki 10 yıl içinde Baro

Levhasında kayıtlı Avukatlık süresi

Başlangıç tarihi	Bitiş tarihi	Gün sayısı
.....

Bu belgede kimliği yazılı kişinin yukarıda belirtilen Avukatlık süresi / /19 — / /19 tarihleri arasında toplam olarak (2) () gündür.

Bu belgenin kayıtlarımıza ve gerçeğe uygun olduğunu onaylım.

/ /19
Barosu Başkanlığı
Mühür ve İmza (3)

(1) Kurumumuzda işlem gördüğü sigorta sicil numarası yazılacaktır.
(2) Rakam ve yazı ile gösterilecektir.
(3) İmzayanın adı ve soyadı yazılacaktır.

Bkz. TBBB. 1970/3 - 6, 7

1970/3 - 9

Serbest Mali Müşavirlik
Serbest Mali Müşavirlik Kanunu Tasarısı
hakkında T. Barolar Birliği'nin Görüşü (*)

İlk defa 1958 yılında sevk edilen tasarı kanunlaşmamış, çeşitli nedenlerle red'de uğramış, fakat 1970 yılında tekrar Mecliste karma komisyonunda ele alınmıştır. Tetkik edilen tasarı 1966 yılında meclise sevk edilen hükümet tasarıdır.

Yurdumuzun ekonomik gelişmesinde muhasebe uzmanlığının örgütlenmesi lüzumludur. Ancak, tasarı bu amacı karşılamamakta, çok küçük bir zümre için ayrıcalıklar getirmek maksadını taşımaktadır. Tasarının islahı zarurî kusurları şunlardır:

1 — Vergi adaletine müdahale : Kurulması öngörülen örgütler Maliye Bakanlığının denetimi altındadır, böyle olması da tabiidir. bk. 34,44,46,50 nci maddeler) Halbuki tasarıda (mad. 2) yeminli ve yeminsiz malî müşavirlere "Malî Kaza Mercileri" inde bir çeşit mükellefi savunma yetkisi verilmektedir. Vergi dâvalarında savununun bağlı durumu mükellefin kendini serbestçe savunma hakkını zedeleyecektir. Bu, yargıya dolaylı şekilde müdahale sonucunu verecektir.

2 — İdarenin bütünlüğü : Anayasamız (Mad. 112) idarenin bütünlüğü kavramını esas tutmuştur. İdareye kalması gerekli yetkilerin devri düşünülemez. İdareye ait bir görevin serbestçe takdir edilecek bir ücret mukabilinde özel kişilerce yapılması ve buna resmi değer tanınması Anayasaya uygun düşmez. Mükelleflerin beyanlarını "yeminli malî müşavirlere tasdik ettirdikleri takdirde, tasdikin kamu idaresinin yetkili organlarında yapılmış bir inceleme olarak kabul edileceği" yolundaki hüküm (Mad. 18) ayrıca isabetsiz bir hükümdür. Zira:

— Vergi ziyana, çeşitli nedenlerle sebep olacaktır ve bu husus pek açık şekilde anlaşılacaktır.

— Yeminli müşavirlere daimi bir gelir kaynağı haline gelecek veya getirilecek beyan tasdik işlemlerinin mükellef vatandaşlar için münzam ve izahsız bir mükellefiyet teşkil etmesinden ve bu şikâyetlerden endişe edilebilecektir.

— Kir kimseyi idareye karşı yemini ile şahsî menfaati arasını yerleştirmekte her yönden sakınca vardır.

3 — Savunma yetkisinin ona göre yetişmiş olanlara tanınması :

Tasarıda mali müşavirlerin idari mercilerde mükellef adına açıklamalarda bulunacakları hükmü yer almaktadır. Bu tabii karşılanması mümkün bir hükümdür. Fakat aynı maddede (2 nci maddede son cümle) şu hüküm yer almaktadır: Mali müşavirler (ayrıca... dava ve müdafaayı tazammun etmemek üzere... mali kaza mercilerinde yazılı ve sözlü açıklamalarda bulunabilirler). Bu hükmün (bu cümlenin) tasarıdan çıkarılması kesinlikle zaruridir. Zira :

a) Açıklama ile savunma arasındaki sınırlı bölünme çizmege imkân yoktur. Zira kaza mercii önündeki her açıklama dava ve müdafaayı tazammun eder. Açıklama neticede mükellefi ilzam edecektir. O halde bu bir temsildir. Böylece bir mümessil ihdasının hukuk esasları ile alakası yoktur. Açıkça savunma mesleğinin gereklerine göre yetişmemiş olanlara avukatlık tanınmaktadır. Tasarının 50 nci maddesindeki hüküm dahi bu anlayış içinde hareket edildiğini, (dava ve müdafaayı tazammun etmemek) kaydının anlamsız bir formül olduğunu ve bunun baroların direncini kesmek için bahane deyim olarak seçildiğini ortaya koymaktadır.

b) Bu hüküm diğer mercilerde dava ve müdafaayı tazammun etmeyecek açıklamanın yapılması için esasen imkân mevcut olduğundan lüzumlu da değildir. Zira mükellef adına bu çeşit açıklamalarda bulunmak imkânı Vergi Usul Kanununda açıkça öngörülmüştür. (Madde 385/2)

c) Savunma bir meslektir, özel bir kanunla tanımlanmış bir mesleğin konusu olarak kabul edilmiştir. Tasarıda (dava ve müdafaayı tazammun etmemek) kaydının fiili ve hukuki bir değeri olmayacak ve açıklama neticede savunma haline gelecektir. Bu konunun esasını bilmek "veya daha iyi bildiği iddiasında olmak" savunmanın gerektirdiği hukuki ve usulî bilgilere de sahip olmak anlamına gelmez. Böyle olsa idi, Ticaret davalarında tüccarlara inşaat kazalarında mimarlara, avukatlık tanımak gerekirdi.

ç) Sözlü ve yazılı açıklama yetkisi ile yargı organlarında temsil ve vekâleti avukatlara tanınmış ve bunda zaruret görmüş olan Avukatlık Kanunu'na ve müdafa mesleğine müdahale edilmiş olacaktır.

d) Bir kimsenin Kanun hükmü ile müdafî haline gelmesi mümkün değildir. Bir kimsenin hekimlik yapabilmesi tebâbet ve şuaabî sanatlarının tarzı icrası hakkındaki Kanundan gelmez. Bir kimse tip bilgileri ile teşhiz edildiği için hekimdir. Bu itibarla bir Kanun hükmü ile savunma mesleğine göre yetişmemiş olanlara böyle bir yetki vermek isabetli olmaz.

Yargı mercileri önünde savunucu, kendini değil başkasını savunan kimsedir. Bunun gerekleri vardır. Bunlardan biri de savunucunun o işe veya olaya daha evvel karışmamış olmasıdır. Mali müşavirin ilgili olduğu konudaki tutumunun intilâfa müncer olması halinde müşavirin kasdı veya ihmali davranışları kendisine tarafsız bir mudafîi niteliğinin kabulüne engel olacaktır. Çünkü, olaya sebebiyet vermiş veya önleyememiş olmak gibi müdafîlik tarafsızlığını kaybetmiştir.

e) Kaza mercinin davadan, davayı da kaza mercinden ayırmağa imkân yoktur, Usul Kanunları davalarda belli şüpheler kabul etmiştir. Bu itibarla yargı önünde mali müşaviri usul hukuku açısından izaha imkân yoktur. Mali mü-

şavir dâvada normal olmayan bir süje gibi kabul edilecektir.

4 — **Tekelel tutum** : Tasarının 4 cü maddesinin tekelci bir uygulamaya yol açmasından endişe edilmektedir. Bu itibarla maddede (özel kanun "veya Avukatlık Kanunu" hükümleri saklıdır.) ibaresinin ilâvesi gerekirdir.

5 — **Anlaşmazlıkların artacağı** : Barolar ve sair mercilerle görev anlaşmazlıkları pek fazla artmış olacaktır. Tasarıda kapsam anlaşmazlıklarının çözüm mercii olarak (madde 46) birinci derecede Mali müşavirlik Odaları Birliği, ikinci derecede de Maliye Bakanlığı gösterilmiştir. Halbuki bazı anlaşmazlıkların Barolarla Odalar arasında meydana geleceği tabiidir. Bu gibi halde Türkiye Barolar Birliğinin ve Adalet Bakanlığının görüşünü bildirmek imkânından yoksun kılınması, sonuçta Adalet idari bir müdahâleyi doğurmuş olacaktır. **Tasarının bu hükmüne Adalet Bakanlığı ve Barolar Birliğini de yetkili kılacak bir hüküm ilâve edilmelidir. Zira tasarının sevk edildiği tarihte Türkiye Barolar Birliği mevcut değil idi.**

6 — **Tasarının maksadı aştığı** : Tasarının gerekçesinde (serbest mali müşavirlik mesleğinin, derin bir işletme iktisadî bilgisini, mali hukuk ve ticaret hukuku kültürüne dayanarak, işletmelerin muhasebe hesap, istatistik, bütçe ve mali kanunların, plânlama ve bu alanlardaki meselelerin çözülmesi) öngörülmüş, mali müşavirlerin teşebbüslere yardımcı olması gerektiği ileri sürülmüştür. Halbuki Tasarı baştan aşağı Vergi kanunlarına hasredilmiştir. Özellikle bu gerekçenin yargı mercileri önünde temsil ve savunma yetkisini hiçbir şekilde izahına imkân yoktur. Memleketimizde mali müşavirlikten ziyade eğer gerekçeye sadık kılınacak ise - muhasebe uzmanlığına ihtiyaç vardır. Tasarının maksadı aşmasındaki sebep Devlet Memurluğundan ayrılacak olanlara mali müşavirlik içinde müstesna bir mevki ve imkân hazırlamak isteğidir. Bazı değerli elemanların özel sektöre bu şekilde intikalinin doğuracağı boşlukların doldurulması kolay olmayacaktır.

7 — **Sorumsuzluk** : Tasdik yetkisi ve diğer işlemleri ile olağan üstü yetkilerle donatılmış olan ve vergi ziyana da sebep olacak olayların da mümkün bulunması karşısında görev ve yetkileri eşit müeyyidelere ihtiyaç olmak icabeder. Disiplin takibi dışında kalan ceza hükmü "madde 44" genel ve özel kanunlara atf suretiyledir. Kendilerine kamu işlerinde devlet memurlarına eşit yetkiler tanınmış kimselerin, ceza kanunları açısından yine de özel kişi statüsüne tabi kalmaları, aynı suç işleyen devlet memurları ile mali müşavirler arasında, sonuncular lehine büyük bir müsamaha farkı doğuracak ve bundan kamu zararı büyük olacaktır. "Devlet memurları gibi cezalandırmak ilkesi mevzuatımıza pek malûm bir formül iken böyle bir hüküm tasarıda yer almamıştır.

Aynı maddede göre ceza takibi Maliye Bakanlığının iznine bağlı kılınmıştır. Bu suretle mevzuatımıza devletin cezalandırmak hakkını temsil eden Savcılığın re'sen takip yetkisine gereksiz bir istisna ve ayrıcalık getirilmiştir. Bu konunun Adalet Bakanlığına ilişkin yönü ihmal edilmiş olmaktadır.

8 — **Yabancılarla imtiyaz** : Hükümet tasarısında, bazı şartlara bağlı olsa dahi, neticede yabancı mali müşavirlere Türkiye'de mesleklerini yürütme hakkı tanınmış (madde. 11) ve hattâ geçici 5 nci maddede ile de bu husus teyid edilmiştir. Böyle bir hükmün sonuçta - kısmen de olsa - adli ve mali kapitülasyon başlangıcı olduğundan endişe edilebilir.

9 — **Bütçe yardımı** : Tasarı'da (geçici 6 nci maddede) meslek kuruluşlarına Maliye Bakanlığı bütçesinden süreli de olsa yardım yapılacağı bildirilmiştir. (Serbest meslek olduğu (madde 3) bildirilen bu meslek kuruluşuna bütçeden yardım "emsalî kuruluşların durumu nazara alınrsa" isabetli bir hüküm değildir.

(*) İlgili makamlara ve milletvekilleri ile senâtlere sunulmuştur.

1970/3 - 10

Af Yetkisi - Orman Suçlarının Affı

Ankara, 25 Nisan 1970
Genelge No: 34

Af konusunda Türkiye Barolar Birliği duyurusu :

1 — Af yetkisinin kullanılmasında ifrata gildildiğini, bu yetkinin kullanılmasını gerektiren sebepler yerine niteliği tamamiyle farklı nedenlerle, vesailerle af çıkarıldığı memleketimiz için acı bir gerçektir. Cezaların şiddetlendirilmesinden, aflardan fazla "suçlu mutlaka cezasını çeker" kesinliğinin doğuracağı kanaat suçları önler. Cezadan kurtulma ümidini veren her unsur, suçları artırır. Türkiye Barolar Birliği Af yetkisinin yersiz ve sebatsız kullanılmasına karşıdır.

2 — Birliğimiz bu arada orman suçlarının affı yerine başkaca tedbirlerin alınabileceği mülahazasındadır.

— Cezaların ve dâvaların kanunla ertelenmesi, belli bir süre içinde, yeniden orman suçu işenmemesi halinde bunların düşmüş (ortadan kalkmış) sayılması. Bu çeşit "tecil kanunları"na Cumhuriyetin ilk yıllarında rastlanmıştır. Bunlar iyi örneklerdir.

— Şikâyetlerin pek çoğu, Orman Kanununun makul olmayan hükümlerinden, bu hükümleri şiddete yönelmiş bir tutumla yorumlayan Yargıtay içtihadından ileri gelmektedir. "Orman" kavramının "gerçek orman" a hasredilmesi, teknik deyimle "verimli orman" ların ceza kuralları ile, diğerlerinin ise, Devletin mal haklarını ihlâle ilişkin kurullarla korunması kolaylıkla mümkün olabilir.

Keyfiyeti, Yönetim Kurulumuzun 23.4.1970 tarihli toplantısında aldığı karar uyarınca kamu oyna arzederim.

Türkiye Barolar Birliği Başkanı

1970/3 - 11

Stajın düzenlenmesi tedbirleri

Ankara, 27 Nisan 1970
Genelge No: 35-64

Baro Başkanlığı

Çeşitli barolara bağlı olarak staj yapmakta olan stajyerlerden Birliğimize gelen yazıları ve başvurularını dikkate alan Biriik Yönetim Kurulu, geleceğin avukatlarının daha iyi yetişmeleri, stajın daha yararlı kılınabilmesi için baroların da görüşlerini alarak her baronun özel durumu ve olanakları içinde staj konusunda sağlanabilecek gelişmelerin tesbitini öngörmüştür.

Bu bakımdan;

1 — Stajyer sayısı kalabalık olan barolarda kadro ve yer sıkıntısı nedeniyle özellikle mahkemeler yanında yapılan stajın yararlı olması için sağlanacak olanakların neler olabileceği;

2 — İlk altı aylık dönemde stajyerlerin baro işlerinde görevlendirilerek meslek sorunlarına yakınlaşmaları, meslektaşlarla kaynaşmaları bakımından neler yapılabileceği;

Avukat yanında yapılan ikinci dönem stajın bütün stajyerler için aynı derecede yararlı olabilmesi için iş ve büro durumu da dikkate alınarak yanına stajyer alabileceği durumdaki avukatların baro yönetim kurulunca tesbit edilmesi ve stajyerlerin ciddi bir sıra esasına göre dağıtılmalarının sağlanılmasının uygun olup olmayacağı;

4 — Staj sırasında stajyerlikle birleşmeyen işlerde çalıştıkları halde staj yapanların son yıllarda azımsanılmayacak sayıya bulduğu kalabalık üyeli barolarda kanuna açıkça aykırı, olağanüstü de zedeleyen bu durumun önlenmesi için alınabilecek tedbirlerin nelerden ibaret olacağı;

5 — Staj konferanslarının daha verimli ve yararlı kılınabilmesi için pratik ve mesleki sorunlar seçilmesi, konferansçı değişimi konusunda işbirliğinin mümkün olup, olmayacağı;

6 — Benzeri başkaca tedbirlerin nelerden ibaret olabileceği;

Konularındaki görüşlerinizin acele bildirilmesini rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

Bkz. TBBB. 1970/1 - 11, 16

1970/3 - 12

İş davalarının sürüncemede kalması.

Ankara, 27 Nisan 1970
Genelge No: 36-645

İş davalarının sürüncemede kaldığı ve işlerin uzaması nedeniyle adaletin tam gerçekleşmediği konusunda Birliğimize şikâyetler gelmektedir. Bu konuda Birliğimizin yapacağı çalışmalarına esas olmak üzere;

- Bölgenizdeki iş mahkemelerinin sayısı;
- Bu mahkemelerde derdest davalara sayısı;
- Bu davaların,

- a) Ölüm ve malüllükle sonuçlanan iş kazaları nedeniyle tazminat davaları,
- b) İhbar, kıdem ve başkaca fesih tazminatı davaları,
- c) Fazla çalışma ve benzeri haklar nedeniyle alacak davaları,
- ç) Sendikâli haklar ile toplu sözleşme grev ve lokavt uygulamalarından doğan davalar,
- d) Başkaca davalar, olmak üzere gruplara ayrılarak her gruptaki davaların sayıları;

— Duruşma taliklerinin ortalama süreleri (bazı bölgelerde bugünden 1972 yılına gün verildiği bildirilmektedir),

— Birlik işi incelemesi uygulanmasına, bir kısım makam ve mercilerden istenen bilgi ve belgelerin geç gönderilmesine ve başkaca konulara ilişkin bilgi ve uyarılarımızı beklemekteyiz.

Bu arada söz konusu davaların çabuklukla bitirilmesi için alınabilecek kanunî, usulî ve idari tedbirlerin neler olabileceği hakkındaki görüşlerinizin bildirilmesinin çok yararlı olacağını arz ederim.

Saygılarımla,
Başkan

1970/3 - 13

Avukatların Vazifelerinden Doğan Suçlar

Ankara, 11 Mayıs 1970
Genelge No: 38-692

Baro Başkanlığı

Birliğimize intikâl eden bazı olaylardan meslektaşlarımızın zabıtca sorguya çekildikleri öğrenilmiştir. Lüzumu halinde ilgililere duyurulmak üzere, Adalet Bakanlığı ceza işleri genel müdürlüğünün 1.8.1960 tarih ve 58/35 sayılı genelgesinin aşağıya çıkarıldığını bilgilerinize arz ederim.

Saygılarımla,
Başkan

"Avukatların vazifeden doğan veya vazife sırasında işlenen suçlarından dolayı haklarında yapılan soruşturmanın bazı yer C. Savcılarınca zabıtaya bırakıldığı Bakanlığa intikâl eden işlemlerden anlaşılmalıdır.

Avukatlık kanununun 49 ncu maddesine göre (Avukatların vazifelerinden doğan veya vazife sırasında işlenen suçlarından dolayı haklarında takibat icrası Adalet Bakanının iznine bağlıdır.

Tahkikat Adalet Bakanının tensip edeceği makam tarafından yapılır.)

Kanunun sözü geçen hükmü, amme vazifesi ifa eden Avukatlar hakkında teminatır. Bu husustaki soruşturmanın zabıtca memurlarına bırakılması bu teminatı zedeleyici mahiyette bulunmakla beraber kanunun açık görüşünde soruşturmanın zabıtca memurlarına bırakılmamasını ve Bakanın tensip edeceği makam tarafından yapılmasını amir bulunmaktadır.

Bu itibarla Avukatların vazifeden doğan veya vazife sırasında işlenen suçları ile sözü geçen teminat prensibinin ışığı altında sair suçlarından dolayı yapılacak olan soruşturmanın zabıtca makam ve mercilerine bırakılmıyarak doğrudan doğruya C. Savcılar tarafından yapılması ve keyfiyetin kaza çevrenizdeki C. Savcılıklarına da tebliği tamimen ve ehemmiyetle rica olunur.

1970/3 - 14

Büro yönetmeliği - Baro yönetim kurulu kararlarına itiraz - İtra tesbiti davalarında vekâlet ücreti.

Ankara: 26 Mayıs 1970
Genelge : 857-39

Baro Başkanlığı

1 — 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun 43. maddesine göre her avukat levhasına yazılı olduğu baro bölgesinde büro kurmak zorunludur. Kanuna göre büronun nitelikleri barolarca belirtilecektir.

Bu konuda bir kısım barolar "Büro Yönetmeliği" hazırlamış ve bir örneğini de Birliğe göndermiştir. Ancak baroların çoğunlukla büro yönetmeliği yapmadıkları anlaşılmaktadır. Bu durum, bir kısım kararlarda tereddütler yaratmaktadır. Bu bakımdan, mesleğin onuru ve ciddiyetini koruyacak bir büro yönetmeliğinin hazırlanmasını ve bir örneğinin de bilgi için Birliğe gönderilmesini rica ederim.

2 — Barolara yapılan ve disiplin kovuşturması açılması isteğini kapsayan şikâyetler sonucunda verilen kararlarda istegin reddi halinde itiraz merciî olarak Türkiye Barolar Birliğine başvurulması gerekeceğinin ve itiraz süresinin belirtilmesinin usul haline getirilmesinin bir takım yanlış işlemleri önleyeceği düşünülmektedir. Bu itibarla, bu türlü başvurularla ilgili kararlarda böyle bir ibarenin konulmasının uygun olacağını bilgilerinize sunarım.

3 — Edirne Barosu Başkanlığınca sorulan bir soruya karşılık olarak Birlik Yönetim Kurulunca "kira tesbit davalarında, davanın reddedilen kısmı için dâvalı vekiline de ücret taksiri" gerekeceği düşünülmüş ve bu konunun bütün barolara da duyurulmasına karar verilmiştir.

4 — Avukatların Sosyal güvenliklerinin sağlanması için yapılan çalışmalarda bir takım tereddüt ve teşebbüsler bakımından 65 yaşını bitiren meslektaşlarımızın sayılarının bilinmesi gerekli görülmüştür. Bu itibarla 1136 sayılı Kanun'un yürürlüğe girdiği 7.7.1969 ve 31.12.1969 tarihleri itibarıyla Baronz levhasında yazılı olan 65 yaşını geçmiş avukatların sayılarının acele olarak bildirilmesini önemle rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

Bkz. TBBB. 1970/2 - 20, 21, 1970/3 - 1

1970/3 - 15

Personel Kanunu Tasarısı. Türkiye Barolar Birliğinin Personel Kanunu ile ilgili bildirisini:

Büyük bir gizlilik içerisinde dolayısıyla, demokratik tutumun gerektirdiği açıklık zorunluğu savsaklanarak, hazırlıkları tamamlanan 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu değişikliği tasarısı, Adalet mensuplarında haklı tepkilere yol açmıştır. Türkiye Barolar Birliği bunu kamuoyuna arz etmekle kendini görevli saymaktadır.

Tasarıda Yargıtay ve Danıştay Daire Başkanları 1. dereceye lâyık görülmedikleri halde Yargı Oranı niteliğinde bulunmayanlar bu dereceye getirilmiş, Yargıtay ve Danıştay üyeleriyle

le Hâkimlere 1. dereceye yükselme imkânı verilmediği halde, bazı bakanlık mensupları ve diğer bazı idari memurlar 1. dereceye sokulmuşlardır. Savcılara verilmeyen 1. derece Sayıştay Başsavcısına kolaylıkla verilmiştir. Hâkimler Anayasasının 134. maddesi emrine rağmen ödenekten yoksun bırakılmışlardır.

"Hâkimlerin aylıkta farklılığı bir Anayasa hükmüdür" Aylıklarda eşitlik ölçüsü, hâkimlere uygulanamaz. Zira, Anayasamız hâkimleri pek üstün bir görevde saymış, farkın mevcut olmasını ve bu üstünlüğün de daima devamını emretmiştir. Bu her demokratik memlekette kabul edilmiş bir Anayasa kuralıdır, bundan vazgeçilemez.

Türk Milleti adına hüküm veren bağımsız yargı organlarında çok ağır çalışma şartları içinde bulunan Hâkimlere, Savcılara değerleriyle oranlı yerin verilmediği tasarıda, Adaletin vazgeçilmez unsurunu teşkil eden avukatlık mesleği de küçük düşürülmüştür.

Sözde ayrı bir meslek sınıfı haline getirilen avukatlara ilk dört dereceye yükselme imkânı verilmemiştir. Muhakemat Genel Müdürlüğü ve Bakanlık Hukuk Müşavirlikleri kadrolarına atanan avukatların ilk dört dereceye girmesi tasarının 36. maddesine göre Genel İdare Hizmetleri sınıfında da mümkün olduğundan, Avukatlık mesleğinin ayrı sınıf olarak gösterilmesi hiçbir yarar sağlamamıştır.

Avukatlık Mesleğinin Hukuk Fakültesinden sonra birbuçuk yıllık staj ve imtihanla kazanıldığı nazara alınmayarak, lisans öğreniminden sonraki staj süresini ihtisas kabul etmeyen tasarı Genel Prensibine göre 9. dereceden başlatılması gerektiği halde avukatların 10. dereceden göreve alınmalarını kabul etmiştir.

657 sayılı Kanun'un 88. maddesini değiştiren tasarının 40. maddesinde, ikinci görev verilecek olan kamu hizmetlileri eski metnin (c) fıkrasındaki il, ilçe ve bucaklarda bulunan Belediye Avukatlıkları çıkarılmak suretille tespit edilmiş ve yalnız Avukatların ikinci görev alma imkânı ortadan kaldırılarak hiçbir gerekçe de gösterilmemiştir.

Avukatlık ücretinin kaldırılması ile ilgili olarak gerekçe yazılı olanlar haksız, vanlış ve küçültücüdür.

Yüklendikleri sorumluluk, feci çalışma şartları bakımından adil bir seviyeye getirilmesi gerekli, Hâkimler ve Savcılar dışında kalan, Adliye memurlarına da tasarı hiç bir şey getirmemiştir. Bu hizmetlerin ne olduğunu takdir edememiş olmak bir kusurdur.

Anayasaya göre bağımsız yargı organı olan mahkemelerde Türk Milleti adına yargı hakkını kullanan hâkimlere, savcı ve avukatlara, adliye mensuplarına lâyık oldukları değeri ve yeri vermeyen Personel Kanunu tasarısının bu şekliyle yasama meclislerinde kanunlaşamayacağına Türkiye Barolar Birliği inanmaktadır. Adalet kavramının anlaşılmasına karşı çıkan idari tutum ve telkinleri red etmek gereklidir.

Sosyal hukuk devletinin bir türlü anlaşılmasını olmasının, heryönü ile, belgesini teşkil eden bu tasarı, Anayasanın gereği değil, gerilemesidir.

Bu inancımızı kamuoyuna, Senatör ve Milletvekillerimize saygı ile duyurur ve ilgilileri uyarırız.

Türkiye Barolar Birliği Başkanı

Bkz. TBBB. 1970/2 - 6, 7

1970/3 - 16

Avukatlık hizmetinin belgelendirilmesi - belgenin şekli.

Ankara, 15.6.1970
Genelge No: 1062/40

Bazı barolardan gelen yazılardan Avukatlık Kanunu'nun 1238 sayılı Kanun'la değişik geçici 1. maddesinin (a) bendinde yer alan "Sigortalıklarının başladığı tarihten önceki on yıl içinde

en az 2000 gün baro levhasında kayıtlı avukat olduklarını tevsi eden... avukatlar" hükmü te reddüt kaynağı olmaktadır.

Bu itibarla bu konuda bir örnek uygulamayı sağlamak bakımından bir genelge yayınlanması Yönetim Kurulumuzca uygun bulunmuştur.

1. Maddede kullanılan "tevsi" terimi belli bir biçime bağlanmamış olduğundan barolarca

bu konuda başvuran avukatlara son on yıl içindeki hizmet süresini belirten bir belge verilmesinin yeterli sayılacağı;

2. Kanunda kullanılan deyim "süreklilik" şartına bağlanmaması nedeniyle avukatın sigortalılığın başladığı tarihten önceki on yıl içinde aralıkla da olsa ikibin gün levhaya kayıtlı olmasının yeterli sayılması gerekeceğini;

3. Bu hükmün bir borçlanma yükümü getirmediği hak vermesi nedeniyle bu durumdaki avukatın herhangi bir prim borcu ödemesi gerekmiyeceğini;

4. Ancak bu olanaktan yararlanmak isteyenlerin "sigortalılıklarının başladığı tarihten itibaren en geç iki yıl içinde" Sosyal Sigortalar Kurumu'na belgeyle başvurularının gerekli bulunduğunu,

Bilginize sunar, meslektaşlarımıza gerekli uyarmanın ve uygulamanın bu esaslara göre yapılmasını rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

Bkz. TBBB. 1970/3 - 8

1970/3 - 17

Stajyerlere yardım esasları.

Ankara, 19 Haziran 1970
Genelge No: 1065/43

1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun 27. maddesi uyarınca stajyerlere yardım esasları Birlik Yönetim Kurulu'na 7.6.1970 tarih 248/1 sayılı karar altına alınmıştır. Beş maddelik esaslar ilişki olarak sunulmuştur.

Gereğin takdirini rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

Avukat stajyerlerine yapılacak yardım esasları:

Madde 1 — Barolarda, baro genel kurul kararı üzerine avukat stajyerlerine yardım için bir fon ayrılır. Bu fon;

a) Her yıl baro gelirlerinin genel kurulca belirlenecek belli bir yüzdesinden,

b) Türkiye Barolar Birliği bütçesinde bu iş için ayrılacak fasıldan, Barolar Birliği Yönetim Kurulunca barolara yapılacak yardımlardan,

c) Yardım gören stajyerlerin dördüncü maddede gereğince yaptıkları idadelerden,

ç) Devlet, il özel idareleri ve belediyeler bütçelerine konulacak paralar ve başkaca bağışlardan,

d) Fon yararına yapılacak sosyal çalışmalar gelirlerinden, kurulur.

Madde 2 — Yardım, stajın hangi döneminde olursa olsun stajyerin isteği ile yapılır.

Stajyere yardım yapılır yapılmaması, yapılacak yardım miktarı ve alınacak teminatın cinsi baro Yönetim Kurulunca kararlaştırılır.

Madde 3 — Yardım staj süresince yapılır; her ay belli bir paranın stajyere borç şeklinde ödenmesiyle olur.

Yardımların yapılabilmesi için stajyere verilecek para karşılığında teminat alınır.

Madde 4 — Yardım, faizsiz kredi niteliğindedir.

Stajyerin aldığı yardımın ödenmesi şartları baro genel kurullarınca aşağıda yazılı hususlar gözönünde tutularak belirtilir.

a) Ödeme, avukatlığa başlama tarihinden üç yıl sonra başlar,

b) Ödeme aylık taksitlerle yapılır,

c) Yardım gören avukatın üç yıldan önce veya borcunun tümünü ödemediği takdirde ayrılmış halinde yapılan yardımın tümü kendisinden alınır.

ç) Kendisine yardım yapılan stajyerin temerrüdü nedeniyle teminatın paraya çevrilerek baro alacağı istenilebilmesi ve alınabilmesi için arka arkaya üç aylık ödemenin veya bir yıl içinde beş aylık ödemenin hiç veya zamanında yapılmamış olması gerekir.

Ödemesinde temerrüde düşen avukatın borcuna % 5 faiz yürütülür.

Madde 5 — Yukarıdaki esasların uygulanmasında yapılacak yardımın miktarı ile gerekli yüklenme belgesi ve başkaca işlemler barolarınca düzenlenir ve belirtilir.

1970/3 - 18

Hazırlık Soruşturması ve İlk Soruşturma - Avukatın Dosyası İncelemesi (*)

Ankara, 26.1.1970
Sayı: 152 - 153

Adalet Bakanlığı
Ceza İşleri Genel Müdürlüğü
A n k a r a

Yüksek malümları olduğu üzere Avukatlık Kanununun 110. maddesiyle (b. 11) "Kanunların Avukatlara tanıdığı hakların gerçekleştirilmesi" çabalarında bulunmak hususu Birliğimize görev olarak verilmiş ve aynı Kanunun 2. Maddesinin son fıkrası uyarınca "Adli merciler ve diğer resmi daireler, avukatlara görevlerinin yerine getirilmesinde yardımcı olmakla yükümlü" sayılmışlardır.

Mesleğimiz mensuplarının Birliğimize akleden şikâyetleri arasında özellikle şu konulara rastlanmaktadır:

1 — Hazırlık ve ilk soruşturmanın gizli olduğu mülahazası ile sanık müdafisine veya zarar görenin vekiline hiç bir suretle bilgi verilmemektedir. Halbuki soruşturmanın bu safhasında dahi müdafinin vekilin, müvekkillerinin menfaatlerini korumak, savunmalarını sağlamak görevleri vardır.

Ezcümle bazı itirazların (takipsizlik kararı, tutuklamaya, ilk soruşturmada iddianameye itiraz gibi) dosya incelenmeden yapılabileceğine inanmak mümkün değildir. Kanunun hem itiraz hakkı tanıdığı hem de dosyayı gizli tuttuğunu kabul etmek yorum kurallarına uygun düşmemektedir. Kaldı ki "dosyayı tetkik" hakkı Avukatlık Kanunu'nun 46. maddesi ile daha da genişletilmiştir.

2 — Hazırlık ve ilk soruşturmada tahkikatın gayesine hâlel verilmeyeceği anlaşılırsa tahkikata müteallik her nevi evrak ve vesaiğin müdafinin tarafından tetkiki müsaadesinin" verileceğine dair olan usul hükmünün (CMUK. 143) uygulanmadığı, bu yoldaki taleplerin hemen daima reddedildiği görülmektedir. Müdafinin haklarının kısılmasından kayı en büyük olan kavram "Adalet" tir.

3 — Yine ceza usulu kanunu hükümlerine göre hazırlık ve ilk soruşturmada sanığın sorğu zabtını, bilirkişi mütalâasını ve sanığın hazır bulunmağa yetkili olduğu her işleme ait tutanakları incelemek hakkı kesin olarak müdafinin tanınması rağmen bunların dahi gösterilmesinde güçlükler çıkarıldığı hattâ bazı bölgelerde bunların hiç gösterilmediği şikâyetler arasındadır.

4 — Usul Kanunumuzun, çağdaş ceza usulü kanunlarının gerisinde kaldığı, mer'î kanun muvaceshesinde savunma görevinin ithamla birlikte başlaması kuralını kemaliye tatbik etmenin imkânsızlığı malûm bulunmakla beraber hiç olmazsa mevcut hükümleri tatbikte kanunun maksadını esas tutmak suretiyle, gecikmiş dolaşısıyla etkisizliğe itilmiş savunma uygulamasının büyük sakıncaları kısmen de olsa giderilebilir.

Yukarıda işaret edilen konulardaki mütalâanızın lütfu buyurulmasını, mümkün görüldüğü takdirde gereğini takdirlerinize arz ederim.

Saygılarımla,
Başkan

(*) Aynı yazı Yüksek Hâkimler Kuruluna da gönderilmiştir.

1970/3 - 19

Hazırlık Soruşturması ve İlk Soruşturma - Avukatın Dosyası İncelemesi

Ankara, 27 Haziran 1970
Genelge No. 46

Baro Başkanlığı

Sanık müdafii veya suçtan zarar gören vekili olarak görev yapan avukatların hazırlık soruşturması sırasında dosyayı inceleme konusunda Adalet Bakanlığınca C. Savcılıklarına gönderilen genelgenin bir örneği ilişki olarak sunulmuştur.

Bilginize sunar, meslektaşlarımızın da bilgisine iletilmesini rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

T. C.
ADALET BAKANLIĞI
Ceza İş. Gn. Müdürlüğü

Konu: Müdafinin tetkik edeceği Hk.

..... Cumhuriyet Savcılığına

Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu'nun 143. nci maddesine göre "ilk tahkikat neticesinde, ve tahkikat yapılmamışsa, iddianamenin mahkemeye verilmesinden sonra müdafinin, davaya müteallik her nevi evrak ve vesaiğin tetkik etme hakkını haizdir."

"Bundan evvel dahi, tahkikatın gayesine hâlel verilmeyeceği anlaşılırsa, tahkikata müteallik her nevi evrak ve vesaiğin tetkik etmek için müdafinin müsaade olunacağı" maddenin 2 nci fıkrasında tesbit olunmuştur.

3 nci fıkrada ise; "maznun sorgusunu havi zabıtname ile ehlihibre raporlarının ve maznunun hazır bulunmağa selâhiyetli olduğu sair adli muamelelere müteallik zabıt varakasının müdafinin tarafından tetkikine hiç bir vakit muhalefet edilemeyeceği" yolunda isabetli amir bir hüküm sevk edilmiş bulunmaktadır.

Görüldüğü ki Kanun koyucu, gerek hazırlık, gerekse ilk tahkikatta dahi sanığın savunmasının iyice ve gereği gibi tetkikini lüzumlu görmüş ve hakkın meydana çıkarılmasında iddia kadar savunmaya da layık olduğu değeri vermiş bulunmaktadır.

Türkiye Barolar Birliği Başkanlığından alınan bir yazıda; bir çok yerlerde hazırlık ve ilk soruşturmanın gizli olduğu gerekçesiyle, sanık müdafinin veya suçtan zarar görenin vekiline hiç bir suretle bilgi verilmediği, halbuki soruşturmanın bu safhasında dahi müdafinin vekilin müvekkillerinin menfaatlerini korumak ve savunmalarını sağlamak görevleri mevcut olduğu bildirilmektedir.

Kanun (C.M.U.K. Madde 143) müdafinin vekile evrakın tetkiki hususunda geniş yetki verilmiş olduğuna göre, bu yetkinin gereği gibi kullanılmasının; ancak dosyanın incelenmesi suretiyle imkân dahilinde girebileceğini izaha lüzum yoktur.

Bu itibarla, C. Savcılarının, hazırlık tahkikatı sırasında sanık müdafinin veya suçtan zarar gören vekilinin, Kanunun 143. maddesinin şümüli dahiline giren isteklerinin olumlu karşılıp yerine getirilmesinin, hakkın ve adaletin meydana çıkarılmasında yetkili olacağı düşünüldüğünden o yolda işlem yapılması hususunun, yargı çevrenizdeki C. Savcılıklarına tefliğini rica ederim.

Necati Volkan
Adalet Bakanı Y.
Müsteşar

Bkz. TBBB. 1970/3 - 18

1970/3 - 20

Hazırlık Soruşturması ve İlk Soruşturmanın Gizliliği (*)**T.C.
YÜKSEK HÂKİMLER KURULU
BAŞKANLIĞI**Ankara, 14.2.1970
Sayı : 391Türkiye Barolar Birliği Başkanlığına
Ankara

İlgi : 26.1.1970 gün ve 125 sayılı yazınız,

Hazırlık ve ilk tahkikatın gizli olduğu mülahazası ile sanık müdafisine veya zarar gören vekiline hiç bir suretle bilgi verilmemekte, dosyaların tetkikine müsaade edilmemekte olduğundan, bu husustaki mütalâanın bildirilmesi ve mümkün ise gereğinin takdiri hakkındaki isteğinizin, Yüksek Hâkimler Kurulu Genel Kurulunca yapılan inceleme ve görüşülmesi sonunda;

Yukarıda sözü edilen isteğin, yargı yetikisine taallük eylemesi hasebi ile bu hususta mütalâa beyan edilmemesi 10.2.1970 gün ve E: 970/71 ve K: 970/86 sayılı karar verilmiştir.

**ŞEREF ALTAN
Yüksek Hâkimler Kurulu,
Başkanı**

(*) Bkz. TBBB 1970/3-18

Bkz. TBBB. 1970/3 18, 19

1970/3 - 21

Stajyerlerin Askerliği - Staja Devam -**3.7.1970 Tarihinde Türkiye Barolar Birliğinin Yönetim Kurulu Toplantısında Alınan Karar:**

Karar No: 264/9

Niğde Barosu Başkanlığı'nın avukatlık stajına devam ederken askerlik görevini yapmak üzere stajını yarıda bırakanların izni buldukları süre içinde staja devam etmelerinin doğru olup olmayacağı konusunda görüş belirtilmesini isteyen tel yazısı incelendi;

1632 sayılı Askeri Ceza Kanunu'na müzeyyel 2183 sayılı Kanun'un ikinci maddesinin son fıkrasında "ancak tebdilî hava veya resmî mezuniyet suretiyle kıt'a ve müesseselerden ayrılanların askerlik kıyafetinden ayrılmak şartıyla kendi iş ve sanatlarıyla istigalleri caizdir denilmektedir. Askerlik ise 1136 sayılı Kanunun 23. maddesinde belirtilen haklı sebeplerden birisidir. Bu itibarla, askerlik görevi nedeniyle stajına ara verilen stajyerin, engelin-geçici de olsa-kalkması sırasında iş ve sanatı olan staja devamının mümkün olacağına oybirliğiyle karar verildi.

1970/3 - 22

Konya Toplantısı Bildirisi (1) Hukuk Reformu**Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulu'nun Konya Barosunda yaptığı 4.7.1970 tarihli toplantısı dolayısıyla basın'a verilen demeç.**

Yönetim Kurulumuz imkân buldukça toplantılarını değişik illerde yapmaktadır:

1 — En büyük ümanist Mevlânânın şehrinde yapılan toplantısında Yönetim Kurulu'nun ele aldığı konu insan haklarına ilişkin anlaşmalar karşısında Türk mevzuatının durumudur. Bu konu Birliğimizin gerçekleşmesine çalıştığı hukuk reformunun ölçülerinden biridir. Hukukun üstünlüğünü her açıdan sağlamağa yönelik çabaların kaynağında daima insan hakları bulunur. İnsan hakları açısından geri kalmış bazı kanun hükümlerinin sakıncalarını uygulamada en iyi görebilenlerin başında avukatlar gelir. Bu konuda neler yapılabileceğini yetkililere duyuracağız. Ve bunun takipçisi olacağız.

2 — Türk toplumunun Adalet'den şikâyetçi olmasını sağlamak gayretleri içine girmek zamanı gelmiştir. Bu arada Türk avukatları kendilerine düşeni yapmak kararındadırlar. Hâkim, Savcı ve Avukat olarak görevlerimizin nasıl bir sonuç verdiğini, toplumca nasıl değerlendirildiğini, gerçek hizmetimizi başarıp başaramadığımızı, sosyal gelişmeyi takip edip edemediğimizi, bir araya gelecek, kendi kendini denetleyen bir anlayış içinde tartışmamız lazımdır. Adalet kavramında kendi kendini denetlemeyi başta gelen unsurlardan sayıyoruz.

1970/3 - 23

Konya Toplantısı Bildirisi (2) — İnsan Hakları Sözleşmesinin UygulanmasıAnkara, 4.7.1970
Genelde No: 48-1314**Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulu'nun 4.7.1970 tarihinde Konya'da yaptığı toplantı dolayısıyla T.R.T.'ye verilen demeç:**

Türkiye devletinin de katıldığı Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin memleketimiz adalet işlerinde tam bir uygulamaya ulaşmaması nedeni üzerinde duran Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulu 4.7.1970 tarihli Konya toplantısında bu konudaki görüşlerini kamu oyuna duyurmaya ve hazırlanan raporu ilgili mercilere sunmaya karar vermiş bulunmaktadır:

— Usul Kanununda gösterilen bazı tutuklama sebeplerinin, anlaşma hükümlerine aykırı olduğu halde uygulanmasına devam edilmesi;

— Bir kimsenin uzun süre şüphe altında kalmasını önlemek bakımından ceza dâvalarının ve tutuklamanın makul süreyi aşmaması adı geçen anlaşma hükümleri ile açıkca taahhüt edildiği bu konuda şimdiye kadar hiç bir tedbir alınmamış olması,

— Mecburi müdafilik usulünün getirilmesi, kimsenin savunmasız bırakılmaması yolunda anlaşmanın koyduğu esaslara uyulmaması ve gereğinin yapılmaması;

— Ceza dâvalarında itham ile savunmayı karşı karşıya getiren çapraz sorgunun insan haklarını sağlama araçlarından sayıldığı ve anlaşma ile yüklenildiği halde usul kanunu'nda gerekli değişikliğin yapılmamış bulunması;

hususları üzerinde daha fazla geçikmenin sakıncalarını gözönünde tutan Yönetim Kurulumuz ilgilileri uyarmanın gereğine inanmış bulunmaktadır.

Hükümetçe hazırlanıp Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulan usul kanunu değişikliği tasarruflarında taahhütlerden habersiz görünmesi karşısında Birliğimiz uyarısının Büyük Meclis'ce nazara alınmasını dilemekteyiz.

— İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi bir kanun hükmünde olduğundan, savunma mesleğinin icrası sırasında, uygun göreceklere istekleri yargı mercilerine sunmak suretiyle sözleşmenin adli uygulamada dayanak ve emsal kazanması çabasına katılmalarını Türkiye Barolar Birliği meslektaşlarının ve bütün hukukcuların takdirine saygı ile arz eder.

**Türkiye Barolar Birliği
Yönetim Kurulu**

1970/3 - 24

Adalet Bütçesi - Uygulamadaki Aksaklıklar

11.7.1970

Adalet Bakanlığı
Ankara

Barolardan Birliğimize intikâl ettirilen bilgilere göre:

— Pul tahsisatı olmamasından dosyaların Yargıtaya gönderilmediği, hattâ Adli tıp müessesesinden bu sebeple mütalâaların alınmadığı;

— Kâğıt olmadığından kararların başka işte kullanılmış kâğıtların arkasına yazılarak Ada-

let itibarı ile bağdaşmayan durumlara sebebiyet verildiği;

— Tahsisat yokluğundan haklarını alamaları yüzünden taksi şöförlerinin ceza keşiflerine gitmedikleri, keşiflerin yapılmadığı;

— Basılı makbuzların bitmesi yenilerinin basılmaması sebebi ile icra dairelerinde ödemelerin (hatta nafaka ödemelerinin) yapılmadığı;

— ve diğer tahsisata ilişkin sebeplerle dâvaların uzadığı, hakların istihâl edilemediği;

anlaşılmaktadır. Halkın Adalet ve Adalet dairelerine inancına etkili olan bu konuların ivedilikle bir çözüme bağlanması gereklidir. Harçlar ve benzeri kaynaklarla bütçe gelirlerine büyük katkıda bulunan Adliyenin kendi öz hizmetlerinde tahsisat sıkıntısı çekmesi izahsız kalmaktadır. Devlet bütçesi içinde yer alan Adalet kıyasla daha az önemli sayılan hizmetleri için tahsisat kabarcıklığı karşısında "Adalet Bütçesi" nin tanziminde daha büyük gayretlere ve Devlet Maliyesi ve bütçe anlayışında Adliye idaresi lehine kökten değişikliklere ihtiyaç vardır.

Keyfiyeti önemli takdirlerinize arz ederim.

**Saygılarımla,
Başkan**

1970/3 - 25

Sosyal Güvenlik - Serbest Mesleklerde ÇalışanlarAnkara, 16.11.1969
No : 541

Çalışma Bakanlığı

A N K A R A

1 — 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun getirdiği bazı imkânların 1186 sayılı Kanun'la kaldırılmasından sonra, Avukatların sosyal güvenliği pek çok zayıflamış ve plân'ın 1970 programında zirkedilen "Sosyal Adalet'in sağlanmasında en etkili araçlardan biri olan sosyal güvenlik" konusunda Avukatlar açısından büyük boşluklar hasıl olmuştur.

Hazırlanmış olduğu bildirilen "Küçük esnaf ve sanatkarların sosyal güvenlik kanun tasarısı" ile yeni bir çizim açılacağı resmî kaynaklardan bildirilmektedir. Avukatlık Kanunu'nun müzakereleri sırasında daha etkili bir sisteme geçmek için 1136 sayılı Kanunun sosyal güvenlik hükümlerinin bu geçiş devresi ve hazırlığı olarak mütalâa edildiği beyan edilmiştir. Halbuki 1186 sayılı kanunu bunun aksini gösterdi. Esasen bahsi geçen küçük esnafa ait tasarımın dahi Avukatlara yeni güvenlikler getireceği kanaati meslektaşlarımızın arasında mevcut değildir, aksine camiamız yeni tahditlerden endişe etmektedir.

Türkiye'de yüksek okul mezunu serbest meslek mensupları (Hâkimler, Mimarlar, Mühendisler, Avukatlar vs..) belli kanunî statüler içine alınmışlardır. Bunlar kanunla kurulmuş kamu kurumunu niteliğindeki meslek kuruluşlarına bağlıdır. Böylesine bir tahsil niteliğinde müşterek olan münevverler arasında ancak bir kısmı emekli sandığına ve daha cüz'î bir kısmı toplu sigorta dışındaki sosyal sigortaya bağlıdır. Kanunla kurulmuş meslek teşekkülleri mensuplarının özellikleri nazara alırsa tamamiyle ayrı bir sigorta sisteminin ve hattâ bunun küçük esnaf sigortasından evvel ele alınmasının zarurî olduğu aşikârdır. Bu itibarla :

— 1970 programında kurulması öngörülen "sosyal güvenlik kurulu" hakkındaki ihzârî çalışmalara katılacak Birlikler arasında Türkiye Barolar Birliği'nde "diğer ilgili kuruluşlar" ibaresinin gereği olarak yer almasını temenni etmekteyiz. Böyle bir kurulda çalışmaya ve faideli olmaya amâdeyiz. Devlet Plânlama Teşkilâtının davetini beklemekteyiz.

2 — Ayrıca, Anayasa'nın 122. maddesine isnat etmek bakımından müşterek yönleri bulunan kamu kurumunu niteliğindeki meslek kuruluşlarının (Birliklerin) bir araya gelmelerini ve gerek ba-

ğunsuzluk ve gerek sair hakları açısından yeknesak ve Anayasaya uygun kanuni bir satahiye bağlanmasını sağlamak maksadı ile, bu birlikler üstünde bir kurumun teşkilî çabalarında Türkiye Barolar Birliği teşebbüse geçmek kararında-
dır.

Muhterem Bakanlığın bu hususlarda bize yardımcı olmasını dilemekte olduğumuzu bilgilerinize sunarım.

Saygılarımla,
Başkan

Bkz. TBBB. 1970/1 - 4, 13, 14, 15, 18,
1970/2 - 4, 8, 14, 17; 1970/3 - 6.

1970/3 - 26

Personel Kanunu - Maliye Bakanına Başvurma Yazısı.

Ankara, 29.1.1970
No: 167

Sayın Bay,
Mesut Erez
Maliye Bakanı
Ankara

Mukayyet Avukatların statüsü, vekâlet ücretli hakları ve benzeri konularda bazı çalışmalara yapıldığı öğrenilmiştir. Meslekdaşlarımızın haklarını gözetimle görevli Birliğimizin bu konudaki mütalaasının alınması 1136 sayılı Kanun gereğidir. Bu hususta ilgili kuruluşlara gereken uyarmanın yapılmasını takdirlerinize sunarım.

Saygılarımla,
Başkan

Bkz. TBBB. 1970/2 - 6, 7, 1970/3 - 15

1970/3 - 27

Personel Kanunu - Maliye Bakanının Karşılık Yazısı.

Türk. Cumhuriyeti
Maliye Bakanlığı
Hususi

Ankara, 1.2.1970
Sayı: 30131/2148

Sayın Faruk Erem
Türkiye Barolar Birliği
Başkanı

29.1.1969 günlü telinize :

Telinizde temas edilen konuların, bir süredenberi Bakanlığımız bünyesinde yapılmakta olan Personel statüsü çalışmalarile ilgili olduğu anlaşılmaktadır. Ancak, bu husustaki tasarı henüz tamamlanmış değildir. Tamamlandığında, Birliğinizin de mütalaasının alınması yolundaki dileğiniz gözönünde tutulacaktır.

Bilgi edinilmesi rica olunur.

Mesut EREZ
Maliye Bakanı

Bkz. TBBB. 1970/3 - 26

1970/3 - 28

Personel Kanunu Tasarısı - Maliye Bakanına İkinci Başvurma

Ankara, 10 Şubat 1970
No: 226

Sayın Mesut Erez
Maliye Bakanı

Ş E H İ R

1 Şubat 1970 tarih ve 31131/2148 sayılı yazıları cevabıdır. Kişiye özeldir.

Bahis konusu tasarının ikmalinden evvel Türkiye Barolar Birliğinin mütalaasının alınması daha faydalı ve isabetli olacaktır. Bu hususta zatualinizin yakın ilgisini arz ederim. Saygılarımla.

Türkiye Barolar Birliği
Başkanı

Bkz. TBBB. 1970/3 - 26

1970/3 - 29

Ağır Cezalı İşlerde Savunma - Sanığın Duruşmaya Gelmemesi Hali

Ankara, 21.1.1970
No: 125

Yüksek Hâkimler Kurulu
Sayın Başkanlığına
Ankara

**Barolardan Birliğimize gelen müracaatlar-
dan**

— Ağır Cezalı işlerde sanığın tutuksuz olduğu, meşru sebeplerle (Hastalık, Askerlik gibi) duruşmaya gelmediği hallerde müdafinin de duruşmaya alınmadığı, bu suretle belkide önemli bir celsede sanığın savunmasız kaldığı bildirilmekte, bazı mahkemelerde ise meşru olan mazaret hallerinde bu yola gidilmediği, dolayısıyla uygulamada bir vahdet mevcut olmadığı anlaşılmaktadır.

— Her ne kadar yüksek hâkimler kurulu'nca davaların esasına ilişkin konularda tasarruf imkânı yok ise de duruşmanın idaresine ait olan bu konuda birliğin sağlanması da zarurî mütalâa edilmektedir:

Malumları olduğu üzere, sanık hazır değil ise duruşmanın hiç yapılmaması usul kanunumuzun esas kuralıdır. "gıyabi usulî muhakeme" nin mer'î usul kanununca benimsenmediği, "gaipilerin muhakemesi" ve "hazır olmayan sanıklar hakkında yapılacak işlemler" in tahdidi hükümlerle kanunda gösterildiği malûmlarıdır. Gelmeyen sanığın durumu bu hallerden birine girmedikçe duruşmanın yapılmaması usul kanunumuzun gereğidir. Uygulamada kanunî mesnedi olmadığı hallerde duruşmanın yapılmakta olduğu vakıası karşısında hiç olmazsa makbul ve meşru özrü sebebiyle duruşmaya gelmeyen sanığın, müdafinin yardımından yoksun kalmasını sağlamak üzere uygulamanın birleştirilmesi hususunda Sayın Kurulunuzun mütalâasının lütuf buyurulmasını ve mümkün ise gereğini takdirlerinize arz ederim.

Saygılarımla,
Başkan

1970/3 - 30

Ağır Cezalı İşlerde Savunma - Y. Hâkimler Kurulu'nun Görüşü

T.C.
YÜKSEK HÂKİMLER KURULU
BAŞKANLIĞI

Ankara, 14.2.1970
Sayı: 350

Türkiye Barolar Birliği Başkanlığına
Ankara

İLGİ: 21.1.1970 gün ve 125 sayılı yazımız

Bazı Ağır Ceza Mahkemelerince, Ağır Cezalı İşlerde, hastalık, askerlik v.s. gibi meşru maze-

retle duruşmaya gelmeyen Sanığın gönderdiği müdafinin duruşmaya kabul edilmesine rağmen diğerlerince kabul edilmediğinden, hiç olmazsa makbul ve meşru özürü sebebiyle duruşmaya gelmeyen sanığın, müdafinin yardımından mahrum edilmemesi, uygulamada birliğin sağlanması, hususunda Yüksek Hâkimler Kurulunun mütalâasının bildirilmesi ve gereğinin takdiri hakkındaki isteğimizin Yüksek Hâkimler Kurulu Genel Kurulunda yapılan inceleme ve görüşülmesi sonunda;

İşbu isteğin yargı yetkisine taallük eylediğinden bu hususta mütalâa beyan edilmemesine 10.2.1970 gün ve E: 970/60 K: 970/85 sayı ile karar verilmiştir.

Bilgilerinize sunulur.

SEREF ALTAN
Yüksek Hâkimler Kurulu
Başkanı

Bkz. TBBB. 1970/3 - 29

1970/3-31

Ceza dâvasında ara kararı — Savcıların durumu

Ankara, 25.8.1970

Adalet Bakanlığı
ANKARA

Ceza davalarında ara kararlarının ittihazı gerektiğinde savcıların sanık ve müdahil müdafileri gibi karar verilmek üzere tercih edilen mahalden uzaklaşmadıkları Birliğimize vaki müracaatlardan anlaşılmaktadır. Bazı mahkemelerimizin ara kararları için müzakere odasına çekildikleri, bazılarının ise kürsüde kalarak duruşma salonunu boşalttıkları malûmlarımızdır. Hiç şüphe yoktur ki buna yer imkânları sebep olmaktadır. Buna rağmen pek değerli savcılarımızın müzakere mahallinde kalmaları sanık ve müdahil vatandaşlar nazarında çeşitli tepkilere sebep olmakta, müdafilerin ise durumu onlara izahta müşküllere uğramalarına sebep olmaktadır. Değerli savcı meslekdaşlarımızın mahkemelerin ara kararlarına etkili olmak gayretine düşmeyeceklerine olan inancımız tamdır. Bununla beraber Usul Kanunu'nun esaslarına yargıda hizmet görenlerin aynı ölçüde bağlılıkları en iyi sonuçları verebilecektir. Bu konuya dikkat buyurularının savcılıklara tamimem duyurulmasından kamu adaleti yararına faydalar sağlanacağı inancı ile yüksek takdirlerinize sunar; sonuçtan Birliğimize bilgi verilmesine müsaadelerinizi arz ederim.

Saygılarımla,
Başkan

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ
B Ü L T E N İ

S a h i b i :

Türkiye Barolar Birliği Adına Başkan

Avukat Faruk Erem

Sorumlu Müdür :

Türkiye Barolar Birliği Genel Sekreteri

Avukat Atilla Sav

Yönetim Yeri:

Ziya Gökalp Cad. 16/7 Yenışehir Ankara

Dizgi ve Baskı :

MARS MATBAASI — 1970 ANKARA

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ BÜLTENİ

YIL : 1

KASIM 1970

SAYI 4

BÜLTENE YAPILACAK ATIFLARDA TBBS KISALTMASININ KULLANILMASI RİCA OLUNUR.

1970/4-1

Avukatların Sosyal Güvenliği — Emekli Sandığı

Ankara, 27 Mart 1970
Sayı : 479

T. C. Emekli Sandığı
Genel Müdürlüğü
Ankara

Bilindiği üzere 1136 sayılı Avukatlık Kanunu ile bu kanunun bir kısım maddelerini değiştiren 1238 sayılı kanunun 195, 196, geçici 2, 3, 4, 5. maddeleri bir kısım avukatların sosyal güvenliklerinin sağlanması görevini sandığına vermiş bulunmaktadır.

Anayasamızın 48. maddesinin herkesin sosyal güvenlikten yararlanmasını öngördüğü bilinmektedir. Sandığımız bu konuda Devlet'in en önemli iki büyük kuruluşundan biri bulunmaktadır. Kanun koyucunun sandığın bu niteliklerinin gözönüne alarak, bir kısım avukatların geçmiş hizmetlerinin süresini, nitelik ve özelliklerini de gözönünde bulundurarak sandığımız verdiği açıktır.

Birliğimize intikal eden bir kısım olaylarda, Kanun'un uygulanmasında meslektaşlarımızın isteklerinin reddedildiği belirtilmektedir.

Bu konuda Birliğimize gelen başlıca şikâyetler ile bunlara karşı Birliğimizin genel görüşlerini kapsayan bir muhtıra ekli olarak sunulmaktadır.

Daha önce makamınızla vaki temaslarda çikabilecek anlaşmazlıkların öncelikle ve karşılıklı görüşmelerle çözümlenmesi dileğimiz olumlu karşılanmıştır.

Bu itibarla Kanun'un en iyi biçimde uygulanması ve elden geldiğince anlaşmazlıkların yargı yollarına gidilmesi gereği kalmadan çözümlenebilmesi için işbirliği teklifimizi arz ile tesbit olunacak toplantı gününün bildirilmesini rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

Bkz. TBBS 1970/1-14, 1970/2-12.

1970/4-2

Askerî Hâkimlik Kademisi :

T.B.B. Yönetim Kurulu'nun 6.6.1970 tarihli sayılı kararı :

Trabzon Barosu Başkanlığı'nun 25.4.1970 tarihli 58 sayılı yazısı ile Artova Sorgu Yargıcı Fahri Batur'un yazısı birleştirilerek incelendi.

1136 sayılı Kanunun 4. maddesi belli görevlerde dört yıl süreyle çalışanlar stajdan ayrık tutmuştur.

Bu görevler birbirine eklenerek dört yıl tamamlanabilir.

4. maddede "Adli ve askerî hâkimlik ve savcılık" dikkate alınan görevlerdendir.

Bu konuda, hâkimlik görevinin esas alınmasında ortak özellik "kararname ile atanma"dır. Bir kimse askerlik görevini yaparken "kararnameyle atanma" yoluyla askerî yargı ya da savcılık yapmışsa bu görevlerde geçen sürelerinin dört yıllık sürenin hesaplanmasında dikkate alınması gerekeceğine 6.6.1970 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

1970/4-3

Hazırlık Soruşturması ve İlk Soruşturmanın Gizliliği - Avukatın İnceleme Yetkisi :

Ankara, 27.7.1970
Genelge No: 46

Baro Başkanlığı

Sanık müdafii veya suçtan zarar gören vekili olarak görev yapan avukatların hazırlık soruşturması sırasında dosyayı incelemesi konusunda Adalet Bakanlığınca C. Savcılıklarına gönderilen genelgenin bir örneği ilişik olarak sunulmuştur.

Bilginize sunar, meslektaşlarımızın da bilgilerine iletilmesini rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

Ankara, 23.6.1970
Sayı: 23149

T. C.
Adalet Bakanlığı
Ceza İş. G. Müdürlüğü

Türkiye Barolar Birliği Başkanlığına :

Konu: Müdafii'nin tetkik edeceği vesaik Hk.

İlgi: 26.1.1970 gün ve 152 sayılı yazı.

Sanık Müdafii veya suçtan zarar gören vekillerinin hazırlık tahkikatında dava evrakını tetkik etmesi konusunda ilişkin olup C. Savcılıklarına gönderilen tamimden bir adedi birlikte tekdüm kılınmıştır.

Bilgi husulü rica olunur.

Melih Ezgü
Adalet Bakanı Y.
Ceza İşleri Gn. Md.

T.C.
Adalet Bakanlığı
Ceza İş. Gn. Müdürlüğü

.....Cumhuriyet Savcılığına

Konu: Müdafii'nin tetkik edeceği Hk.

Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu'nun 143. nci maddesine göre "ilk tahkikat neticesinde, ve tahkikat yapılmamışsa, iddianamenin mahkemeye verilmesinden sonra müdafii, dāvaya müteallik her nevi evrak ve vesaiki tetkik etmek hakkını daidır".

"Bundan evvel dahi, tahkikatın gayesine hâcel vermiyeceği anlaşılırsa, tahkikata müteallik her nevi evrak ve vesaiki tetkik etmek için müdafie müsaade olunacağı" maddenin 2 nci fıkrasında tesbit olunmuştur.

3 nci fıkrada ise; "maznun sorgusunu havi zabıtname ile ehlihbire raporlarının ve maznunun hazır bulunmağa selâhiyetli olduğu sair adli muamelelere müteallik zabıt varakasının mürafil tarafından tetkikine hiç bir vakit mahalefet edilemiyeceği" yolunda isabetli amir bir hüküm sevkedilmiş bulunmaktadır.

Görüldüğü ki Kanun koyucu, gerek hazırlık, gerekse ilk tahkikatta dahi sanığın savunmasının iyice ve gereği gibi tetkikini lüzumlu görmüş ve hakkın meydana çıkarılmasında iddia kadar savunmaya da lâyik olduğu değeri vermiş bulunmaktadır.

Türkiye Barolar Birliği Başkanlığından alınan bir yazıda; bir çok yerlerde hazırlık ve ilk soruşturmanın gizli olduğu gerekçesiyle, sanık müdafieine veya suçtan zarar görenin vekiline

hiç bir suretle bilgi verilmediği, halbuiki soruşturmanın bu safhasında dahi müdafii ve vekilin, müvekkillerinin menfaatlerini korumak ve savunmalarını sağlamak görevleri mevcut olduğu bildirilmektedir.

Kanun (C.M.U.K. madde, 143) müdafii ve vekile evrakın tetkiki hususunda geniş yetki vermiş olduğuna göre, bu yetkinin gereği gibi kullanılmasının; ancak dosyanın incelenmesi suretiyle imkân dahilinde girebileceğini izaha lüzum yoktur.

Bu itibarla, C. Savcılarının, hazırlık tahkikatı sırasında sanık müdafinin veya suçtan zarar gören vekilin, Kanunun 143. maddesinin şumülü dahiline giren isteklerinin olumlu karşılama yerine getirilmesinin, hakkın ve adalefin meydana çıkarılmasında etkili olacağı düşünüldüğünden o yolda işlem yapılması hususunun, yargı çevresindeki C. Savcılıklarına tebliğini rica ederim.

Necati Volkan
Adalet Bakanı Y.
Müsteşar

Bkz. TBBS. 1970/3-18, 19, 20

1970/4-4

Doğu Sorunları :

Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulu'nun 28 Eylül 1970 günlü Van Bölge Barosunda yaptığı toplantıda yayımlanan bildiri.

Anayasa egemenliği ve Hukukun üstünlüğü ilkeleri, hukuk kurallarının yer ve zaman ayırımı olmadan yarıdan her yerinde aynı biçimde ve güçte uygulanmasını gerektirir.

Bu gereğe aykırı her türlü davranış Anayasa'nun egemenliği ilkesini önemli ölçüde zedeler.

Yurt sorunlarının Anayasal ölçüler içinde çözümlenmesinin millî birlik ve bütünlüğümüzün gerekli kıldığı temel ilkelerden biri olduğuna şüphe yoktur.

Bu bütünlük ve eşitlik, genel hukuk düzeninin yansısı, ekonomik hukuk düzeni açısından da ele alınmayı gerektirir. Bu nedenle, süratli bir hukuk reformu gereği, nedenine inanmış olan Türkiye Barolar Birliği, ekonomik bölgecilik uygulamada hürriyetlerden yararlanma olanaklarında eşitsizlik doğurmaktadır. Bu eşitsizliğin en somut biçimde doğu bölgelerinde hissedildiği bir gerçektir. Türk Ekonomisinin bütünlüğü mutlaka tamamlanmalıdır. Doğunun ekonomik Türkiye bütünlüğüne katılabilmesi başlangıçta diğer bölgelerin fedakârlığına bağlı olabilir. Ekonomik kalkınmada içtenlikle bağdaşabilecek başlangıç ancak bu yoldan gerçekleştirilir. Bu millî ekonomide olduğu kadar uluslararası topluluklar için de denenmiş ve olumlu sonuçlar vermiş bir yoldur.

Türkiye Barolar Birliği, doğu kalkınmasını gereksiz zor tedbirleri dışında bu açıdan ele almaktadır. Doğu ürünlerinin Türk ekonomisi içinde pazarlarının yaratılması elbette başta fedakârlık ister. Doğulu yurttaşlarımızın emeklerini Türkiye sınırları içinde değerlendirmek zorundayız. Bu yapılmadıkça nitelikçe ayrı diğer sorunlara çözüm yolu bulmak çok güçtür.

Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulu, doğu sorununu bu açıdan ele alınması gereğinden özetlenen görüşünü Van Bölge Barosunda yaptığı toplantıda aldığı 28.9.1970 günlü 1 sayılı kararı uyarınca kamu oyuna duyurmaya ve bu ilkeleri ayrıntılarıyla açıklayacak raporunu Devlet ve Hükümet Başkanlıklarına sunmaya karar vermiştir.

1970/4-3

Türkiye Barolar Birliğinin birinci yıldönümü kutlandı:

10.8.1969 tarihinde kurulup çalışmaya başlanan Türkiye Barolar Birliği, 10.8.1970 günü birinci yılını tamamlamıştır.

Bu nedenle Birlik Başkanı Avukat Faruk Erem ve Yönetim Kurulu üyeleri ile, Bursa Barosu Başkanı Avukat İhsan Onar, Burdur Barosu Başkanı Avukat Ali Şahin ile Baromuzdan Başkan Yardımcısı Avukat Fehmi Özçelik ve Genel Sekreter Avukat Önder Sav ile birlikte saat 10'da Anıt Kabri ziyareti ederek büyük önder Atatürk'ün ve devrim şehitlerinin manevi huzurlarında saygı duruşmasında bulunmuşlardır.

Birlik Başkanı Avukat Faruk Erem şeref defterine;

"Aziz Atatürk,

Türkiye Baroları emir buyurduğunuz göreve devam kararındadır, arz ederim".

yazmıştır.

Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay gönderdiği yazıyla Birliğin çalışmalarını övmüş ve hukukun üstünlüğü ilkesini savunan Birliğe başarılar dilemiştir. Sayın Cumhurbaşkanını mektubu şudur:

Sayın Prof. Faruk Erem
Türkiye Barolar Birliği Başkanı
Ankara

Kuruluşunuzun **BİRİNCİ YILDÖNÜMÜ**'nü kutlamak üzere birarada bulunan değerli topluluğunuzu tebrik eder, en iyi temennilerle selamlarım.

Teşkilâtınızı tamamlamak ve mensuplarınızın haklarını sağlamak için bir yıldan beri yaptığınız çalışmaların ve muhtelif yerlerde tertiplediğiniz meslek toplantılarının sonuçlarını alâka ile takip ettim.

Anayasamızın temelinde ve uygulanmasında, yeri ve önemi büyük olan **HUKUKUN ÜSTÜNLÜĞÜ** ilkesini Milletimize yaymak ve benimsetmek için sarfettiğiniz sürekli gayretleri takdirle karşılıyorum.

Memleketimizde, Hukuk Devleti anlayış ve tutumunun geliştirilmesi uğrunda çok yararlı olacağını ümit ettiğim bu gayretlerin, sorunlarının çözümlenmesi, meslek onur ve itibarının yükseltilmesi ve mutlu olmanız bakımlarından da verimli sonuçlara ulaşmasını diler, hepimize sevgi ve saygılar sunarım.

CEVDET SUNAY
Cumhurbaşkanı

Ayrıca Başbakan Süleyman Demirel de bir telgraf çekerek yıldönümünü kutlamıştır. Başbakanın telgrafı şudur:

Sayın,
Prof. Faruk Erem
Türkiye Barolar Birliği Başkanı
Ankara

Türkiye Barolar Birliğinin birinci kuruluş yıldönümü dolayısıyla mümtaz şahsınızda Birlik mensabı değerli hukukçularımızı en iyi duygularla selamlıyorum. Memleketimizde bütün icaplarıyla yerleşip gelişmesine çalıştığımız Demokratik Hukuk Devleti nizamı içinde avukatlık mesleğinin devlet fert münasebetlerinde hakkın tezahürüne yardımcı rolü büyüktür. Bu itibarla mesleğin hakları kadar vecibe ve sorumluluklarını da düzenleyen barolarımızın ve onların zirve kuruluşu olan Türkiye Barolar Birliğinin meslek sorunları yanında Kanunların, ihtiyaçlara uygun olarak gelişmesi ve yürütülmesi amacına yönelen mütalâaları ve ilmi çalışmalarlarıyla da hukuk bünyemizin tekamülünde büyük hizmetler ifa ettiğine inanmaktayım. Bu düşüncelerle tebriklerimi ve devamlı başarı dileklerimi sunarım.

SÜLEYMAN DEMIREL
Başbakan

Birlik Yönetim Kurulu aynı gün toplanmış ve gündemindeki konuları görüşerek karara bağlamıştır.

Akşam saat 16'da Sanat Sevenler Derneğinde verilen kokteyl ile kutlama günü sona ermiştir.

1970/4-6

Haksız Yere Tutuklananlara Tazminat :

Ankara, 25.8.1970

Milli Savunma Bakanlığı
Ankara

Haksız yere tutuklanan kişilere Devletçe tazminat verileceğine ilişkin özel bir yasanın bulunduğu yüksek malûmlardır. Bu yasa uyarınca tazminat hakkında Sıkı Yönetimce tutuklananların da faydalamp, faydalanamayacaklarında tereddüt edilmemek gerektir.

Özel yasa hazırlanırken Sıkı Yönetimce tutuklananların tazminattan faydalanamayacakları teklif edilmişti. Bu teklif, kabul edilmedi. Yasama organlarından geçen bu tasarrufun anlamı Sıkı Yönetimce tutuklananların da tazminat isteyebilecekleri sonucu verir. Sıkı Yönetimin esasları Anayasa'da gösterilmiş bir hukuk müessesesi olduğu düşünülür ve "Hukuk Devleti" ilkesinin etkisi dışında bir müessesenin kabulünün imkânsızlığı nazara alınırsa varılan bu sonuç isabetlidir.

Yukarıdaki açıklamalara rağmen uygulamaya geçildiğinde usul açısından güçlüklerle karşılaşılacaktır. Özel yasa metninde askeri yargı da takip edilecek usul hakkında sarahat yoktur. Geçici Komisyon raporunda "Askeri Yargı" ya tabi kimseler için de "bu Kanun'un uygulanacağı tabii ise de, bu konuda, yetkili askeri yargı mercilerinin tebbiti, askeri yargıya dair kanunlarda yapılmak gerekir" kanaati izhar olunmuştur. Hakkı tanıyıp, onu elde etmek usulünü göstermeyen bir sistem eksiktir, yasama organının bazı tedbirler alınmasında zaruret vardır.

"Dava yolunu kapayacak bir kanun hükmü Anayasa'nın 31. maddesindeki hak arama hürriyetine aykırı düşer" (Anayasa Mahkemesi : 26.12.1968, n. 9/67). Dava yolunu kapayacak bir kanun hükmünün Anayasaya aykırılığı kadar hakkın aranmasını imkânsız kılan kanun boşlukları da Anayasaya aykırılıkta aynı sonuçları verir.

Bununla beraber genel hükümlere müracaatla, özellikle usul hukukunda kıyas yolu ile ağır ceza mahkemesinin görevli saymak mümkündür. Fakat Birliğimize meslektaşlarımızca vaki müracaatlardan uygulamada tereddüde düşüldüğü anlaşılmaktadır. Yüksek Bakanlığına bu hususta Birliğimizi aydınlatmak lütfunda bulunmasını istirham ederiz. Kanun değişikliği zarureti neticesine varıldığında;

Avukatlık kanunu'nun 110. maddesi uyarınca durumu Yönetim Kurulu'nun 10.8.1970 tarihli kararı gereğince, yüksek takdirlerinize sunar, bu konuda emrolunacak hizmete âmade olduğumuzu arz ederiz.

Saygılarımızla
Başkan

1970/4-7

Sıkı Yönetim :

Ankara, 5.9.1970

T. Barolar Birliği Yönetim Kurulunun Sıkı Yönetimle ilgili bildirisi

Türkiye Barolar Birliği, Sıkıyönetim konusunda Avukat, Askeri Hâkim ve Savcı ilişkilerinin dikkat çekici ve üzücü nitelikteki gelişme

eğilimini Türk Toplumunu karşısında Hâkim, Savcı ve Avukat olarak değerce kayba uğradığımızı 5 Eylül 1970 günlü Ankara toplantısında incelemiş, Birliğe ulaştırılan olayları, şikâyetleri değerlendirmiş ve konunun tüm Adalet mensuplarınınca önem kazandığı sonucuna varmıştır.

Tek tek olaylar yerine çatışmaların ve tutum farklarının nedenini aramayı tercih eden Yönetim Kurulu; başlıca aksaklığın, yeni Anayasamızdan önceki biçimde bırakılan 25 Mayıs 1940 tarih 3832 sayılı Örfi İdare Kanunu'nun 1961 Anayasamızdaki değişik anlayış ve gelişime uymamasından doğduğunu görmüş ve karşılıklı hak ve görevlerin Sosyal Hukuk Devleti kavramını zedeleyen uygulamalara sebep olduğunu izlemiştir.

Bu nedenlerle Yönetim Kurulu, yetkililerin zaman geçirmeden Sosyal Hukuk Devleti anlayışı içinde ve demokratik ölçülere göre Sıkıyönetim hukukunun düzenlenmesi çalışmalarına sür'atle başlaması konusunda ısrarlı talep ve takibe geçilmesine karar vermiştir.

Saygılarımızla
Başkan

1970/4-8

Avukatın Nakli - Sicil Dosyasının Gönderilmesi :

T.R.B. Yönetim Kurulunun 6.9.1970 tarihli 363.9 sayılı kararı

...Barosu Başkanlığı'nın 31.8.1970 tarihli 137 sayılı yazısı incelendi;

Avukatların bir barodan öbürüne nakli kanunda belirtilen işlemler tamamlandıktan sonra, avukatın sicil dosyasının da naklonunan baroya gönderilmesini gerektirir. Birlikçe yapılan 11 Ekim 1969 tarihli 4/216 sayılı genelgeyle de belirtildiği gibi sicil cüzdanının avukatın levhasına yazılı olduğu Baroda saklanması gerekli olup; avukatın dosyasında da bu sicil cüzdanındaki bilgilerin dayanağı belgeler bulunmalıdır. Bu bakımdan dosyanın da cüzdanla birlikte gönderilmesi için gereğine uygundur. Avukatın bir barodan öbürüne naklinde yazılma sırasına verdiği belgelerin naklolunacağı baroya verilerek üzere yeniden düzenletilmesi meslektaşlarımızca gereksiz bir güçlük yüklemek olacaktır.

Bu nedenlerle iki baro arasında beliren uygulama anlaşmazlığının bu yolda giderilmesine Barosundan Barosuna nakli yapılan avukat ya ait sicil cüzdanı ile birlikte kişisel dosyasının da Barosuna gönderilmesinin Barosu Başkanlığına yazılmasına oybirliğiyle karar verildi.

1970/4-9

C. Senatosu Üyeleriyle Milletvekillerinin Hazineye Karşı Dava Almaları :

T.R.B. Yönetim Kurulunun 6.9.1970 günlü 354-1 sayılı kararı

Ankara Barosu Avukatlarından F'nin 14 Ağustos 1970 tarihli yazısı incelendi;

Yazıda belirtilen türden döviz işlemlerinde dövizler Maliye Bakanlığının emrindedir. Bu itibarla bu türlü ceza dâvalarına Hazinece katılma isteğinde bulunulmaktadır. Ceza dâvasına katılma bir hukuk dâvasının ceza dâvasıyla birleşmesidir. Bu hukuk dâvasının tarafı Hazine'dir. Bu dâvada özel hukuk kuralları uygulanır. Bu itibarla Hazinesinin döviz suçlarıyla ilgili dâvaya katılması halinde Hazine'nin o hukuk dâvasında taraf olduğu açıktır.

1136 sayılı Kanun'un 12. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan hüküm 3499 sayılı Kanunun 4. maddesinden değişik değildir. 3499 sayılı Kanun'un yürürlükte bulunduğu dönemde Adalet Bakanlığınca da bu konu incelenmiş olup, Hukuk İşleri Genel Müdürlüğünün 11 Kasım 1952

tarihli 15755 sayılı genelgesiyle aynı görüş belirtmiştir. Bu bakımdan uygulama da bu yoldadır.

Nitekim mahkeme kararında belirtildiği üzere Yargıtay'ın görüşü de bu yoldadır. Bu itibarla Cumhuriyet Senatosu üyeleri ile Milletvekillerinin Hazine'nin dāvaya katılmak suretiyle taraf durumuna geçtikleri türden döviz suçlarıyla ilgili dāvalarda vekālet görevi kabul etmelerinin Avukatlık Kanunu'nun 12. maddesine aykırı olacağına oybirliğiyle karar verildi;

1970/4-10

Adalet Yılı Açış :

1970 - 1971 Adalet Yılı'nın başlaması nedeniyle 7 Eylül 1970 Pazartesi günü T.B.M.M.'de yapılan öğrendi Yargıtay Birinci Başkanı Ferruh Adalı'nın ve T.B.B. Başkanı Avukat Faruk Erem'in yaptığı konuşmaları sunuyoruz.

Sayın Ferruh Adalı'nın konuşması :

Sayın konuklarımız, Büyük Milletimizin ta'zileti hâkimleri,

Sayın arkadaşlarımız,

Bu yıl 6 Eylül Pazar gününe rastlaması dolayısıyla Adli yılın açılışı törenini bugün yapıyoruz. Hâkimlerimizimiz, Cumhuriyet Savcılarımızın öğülmeye değer çalışmalarıyla geçen bir adalet yılına daha geride bırakmış, her bakımdan çeşitli ve güçlü sorunları kapsayan yeni Adalet yılına girmiş bulunuyoruz. Yeni Adalet yılına girerken geçen yıl içinde sonsuzluğa göçen feragat sembolü hâkimlerimiz, Savcılarımıza, Hak ve Adalet hizmetinde yer almış meslektaşlara, Adalet görevlilerine, özellikle rahatsızlandığını söylediği halde genel kuruldaki takirlerine devam ve görevi başında vefat eden çok çalışkan üye Yardımcımız Nihat Tokuz'a Tanrıdan rahmet dilerim.

Hayatlarının en verimli yıllarını adalet hizmetinde harcemiş bulunan Ticaret Dairesi Başkanı Sıtkı Akyazan, İkinci Hukuk Dairesi Başkanı Kemal Tan. İkinci Ceza Dairesi Üyesi Nazif Başar, Üçüncü Hukuk Dairesi Üyesi Nezahat Görel ve Üçüncü Ceza Dairesi Üyesi Cemil Milli arkadaşlarımızın geçen Adalet Yılı içinde yaşadığı dolayısıyla aramızdan ayrılmış bulunuyorlar. Kanun hükmü gereği olan bu mümtaz ve güzide hâkimlerimizimiz, Yargıtay'daki faal hizmetlerinden ayrılmalarına üzüntü duymamak mümkün değildir. Bütün meslek hayatları, doğruluk ve feragat ile geçen bu sayın arkadaşlarımıza mesleğe olan hizmetlerinden dolayı Yargıtay ve şahsın adına şükranlarımızı sunarım.

Sayın dinleyicilerim,

Anayasamızda Devlet idaresi kuvvetler ayrılığını dayandırmakta, Millet, egemenliğini Anayasamızın koyduğu esaslara göre yetkili organlarla kullanacağı ilkesi bulunmakta ve 7 inci maddesinde de (yargı yetkisi) Türk Milleti adına bağımsız mahkemelerce kullanılır denmektedir. Yargının kuvvetler ayrılığındaki önemi açıkça belli edilmiş, yasama yetkisi ile eşitliği belirtilmiştir. Nitekim 5 inci maddesinde (yasama yetkisinden) 7 inci maddesinde (yargı yetkisinden) bahsedildiği halde 6 inci maddesinde (yürütme görevinden) bahsolinmiştir. Yetki ve görevin hangi organlar tarafından yerine getirileceği, aynı maddelerde açıklanmıştır. Kısa deyişle 5 inci ve 7 inci maddeler yetkiye 6 inci madde görevle ilişkindir. Bununla beraber kuvvetler arasında dengeli çalışma ilkesi Anayasamız gereğidir. Yargı yetkisinin genişliği ve bu bakımdan yargı organlarının büyük önemini bir kaç örnek vermek suretiyle belirtmek isterim. Türkiye'de yayımlanan gazete, dergiler, Anayasamızın 57 inci maddesindeki şartla ve (mahkeme kararı) ile kapatılabilir. Herkes, meşru bütün vastalardan faydalanmak suretiyle (yargı mercileri) önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma hakkına sahiptir. Diğer bir deyişle yurttaşların can, mal, namus, şeref ve haysiyetlerinin korunması mahkemelerin güvencesi altındadır. Türklere en şerefli hakkı olan vatandaşlık hakkının alınması ka-

rarlarına karşı yargı yolu açıktır. Bu hususta son söz yargındır. Belli seçimler, idarenin eylem ve işlemleri, disiplin kararları yargı mercilerinin denetimindedir. İdare, seçilmiş organları bir yargı mercii kararına dayanmadan görevinden uzaklaştıramaz. Şu bir kaç örnek yargı yetkisinin devlet idaresinde, kapsamının genişliğini ve önemini göstermektedir. Anayasamız, Türkiye Cumhuriyeti (Hukuk Devleti) olarak nitelenmiştir. Hukuk Devletinin güçlü dayanaklarından biri (yargı yetkisi) dir. Türk Milleti adına yargı yetkisini kullanan bağımsız mahkemeleri hâkimler temsil ederler ve Anayasamızın güvencesi altındadırlar.

Hâkimler, görevlerinden Anayasa, kanuna, hukuka ve vicdani kanaatlarına göre hüküm verirler. Hiç bir organ, makam, merci veya kişi yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere, hâkimlere, emir ve talimat veremez, genelge gönderemez, tavsiye telkinde bulunamaz.

Hâkimler azil olunamaz. Kendileri istemedikçe Anayasada gösterilen yaştan önce emekliye ayrılmazlar. Kanunî istisnalar dışında meslekten çıkarılmaz. Ancak bu kadar geniş yetki ve teminat olan hâkimlerin o anda sorumlulukları, ödevleri olacağından şüphe edilemez. Anayasamızın 132 inci maddesinin bir anlamı da hâkimlerin tarafsız olmalarında, Tarafsızlık yalın kararlarda, duruşmalarda değil duruşma ve mahkeme dışındaki davranışlarında da bahis konusudur.

Kanunda yazılı haller dışında (hiç bir mahkeme, görev ve yetkisi içindeki dāvaya bakmaktan kaçınamaz), Anayasa hükmü hâkimlerin ödevleri arasındadır. Bu ödevin yerine getirilmemesi yargı erkini olumsuz yönde etkiler.

Keza Anayasa, hâkimlerin kanunda belirtilenlerden başka genel ve özel hiç bir görev almıyacaklarını öngörmüştür. Bu hükümden hâkimlere ayrı ödev yüklemekte, hâkimliğin özelliğini ifade etmemektedir. Çalışmanın bilimsel sosyal hatta teknolojik ilerlemesini izlemek, kültür seviyelerini daha çok yükseltmek, akımların tez ve antitezleri hakkındaki bilgilerini çoğaltmak, demokratik ve sosyal düzenle ilgili, uygunluğu, aykırılığı hususundaki bilgilerini daha fazla arttırmak durumundadırlar.

Anayasamızın 132 inci maddesi, hâkimlerin, hüküm verirken hangi ilke ve kurallara dayanacağını açıklamıştır.

Hâkimin uygulamalarda Anayasayı (ümü ile mütalâa etmesi ve gözetmesi gerekir. Örneğin Anayasamızın temel ilkelerinden biri lâiklikdir. Lâiklik temel ilkesi karşısında (vicdan hürriyetinin) sınırı olacağı şüphesizdir. Hâkim bu hususu lâiklik ve vicdan hürriyetinin niteliğinden, bunların çalışmaya kadar geçirdiği tarihsel safhalara dair bilgisinden, Anayasamızın hazırlığı sırasındaki konuşma ve gerekçelerden faydalanarak takdir eder. (Kanuna) ve (Hukuka) göre hüküm vermek, kanuna, hukuk kuralları ve ilkelere bağlılığın ifadesidir. Hiç bir etki hâkimin vicdani inancını sarsamaz. Hâkimin vicdani inancına göre hüküm vermesi, Hâkimliğin en özel ve önemli niteliğidir.

Şu söylediklerimle, yargı yetkisini kullanan hâkimler, Anayasa ile tanınan yetkiden, ödev ve görevlerinden, hâkimliğin bazı özelliklerinin bir kısmından özet olarak bahsetmiş oldum.

İnancımıza göre şükranla anmak gerekir ki hâkimlerimiz, savcılarımız geleneksel tarafsızlıklarını korumuşlar, görüş ve düşüncülerinin Anayasa temel hak, ilke ve kurallarının korunması doğrultusunda bulunduğunu göstermişlerdir.

Sayın dinleyicilerim,

Hâkimlerin, geniş yetki ve vicdani sorumluluğu büyük olan görevlerini zor koşullar altında yapmaktaki bulunduğunu açıklamak isterim. Özellikle elverişsiz yerlerde bir kısım mahkemeler Adaletin önemi ile üçülemeyecek niteliktedir. Araç ve gereç bakımından eksiklikleri vardır. Mahkemelerde düzenli bir kitaplık yoktur. Konut sorunu ile karşılaşılır.

Hâkimlik mesleğinin ve hâkimin, hiç bir memuriyet ve memur ile kıyas olunamayacak

önemini, biraz evvelki yargı yetkisine dair konuşmamda belirtmişim. Hâkim huzur içinde olmalı, oturduğu ve alıştığı yer şerefi ve itibarıyla uygun bulunmalıdır. Elverişsiz yerlerden bağlamak üzere ve bir plan çevresinde hâkim konutları konusu ele alınmalı, mahkemeler Adaletin kudret ve önemi ile oranlı hale getirilmeli, araç ve gereç eksiklikleri tamamlanmalıdır. Unutmamak lazımdır ki psikolojik bakımdan bazı maddî unsurlar, manevî unsurların bir nevi desteğini ve itimadın ilk basamağını teşkil eder. Hukuka, sosyal konularla ilişkin yarımlar hâkimlerin, savcılarının şahıslarına gönderilmeli ve Adalet Bakanlığı bütçesinde bu yolda bir bölüm ayrılmalıdır. Anayasamızın 134 üncü maddesi, (hâkimlerin aylık ve ödenekleri (bağımsızlık) esasına göre kanunda düzenlenir) hükmünü koymuştur. Bu hüküm memurlar hakkındaki 117 inci madde hükmü ile karşılaştırılıp bu konuya eşit anlama verilmemelidir. Esasen Anayasada ön görülen yargı yetkisinin kapsam ve önemi böyle bir anlamda yer vermez. Hâkim ödenekleri bağımsızlık esasına göre düzenlenir hükmü, maddî bakımdan mülâhaza edilmemelidir. Bu hüküm yargı yetkisi ve hâkimlik mesleğinin özelliğinin gereğidir. Yargı organlarımızın en yüksek mertebesinde bulunan hâkimlerin emeklilikleri bakımından aleyhde fark vardır. Esasen ilke itibarıyla Personel Kanunu dışında bulunan hâkimler için (yargı yetkisi) önemine uygun bir barem düzenlenmelidir.

Sayın dinleyicilerim,

Yurttaşların zorluğunu çektiği bir gerçek de kısaca değineceğim. Gerek kamu, gerek özel hukuk konularına ilişkin kanunlar hükmülerinin bazı hallerde açık ve seçik olmaması eksiklikleri bulunması yurttaşlara güç anlaşılabilirliğine sebebiyet vermektedir. Yürürlüğe giren bir kanunda, kısa bir süre sonra çok ke-re değişiklik yapılması lüzumu hasıl oluyor. Kanunlar yurttaşları şu veya bu yönden ilgilendirilmekte, onlara bir takım ödev ve görevler yüklemekte olduğuna göre yurttaşın bunları anlaması icap eder. Özellikle me'v- hükmüleri kapsayan kanunlar halk için bir sıkıntı ve zorluk teşkil eder. Kanun, ilkesine uygun bir doğrultuya girinceye kadar, yanlış uygulamalar yüzünden yurttaş zararlarına girer, vakit kaybeder, bir çok dāvaların konusu olur. Kanun hükmünün açık ve seçik olmaması yüzünden merciler arasında yazışmalara sebebiyet verilir. Bir kısım kanunların ise sosyal bünyemize uygun olmadığı uzun süre sonra anlaşılır. Halkı yakından ilgilendiren, ödev ve görev yükleyen ve kamu düzenine ilişkin kanunlar ele alınarak konularına göre bünyemize uygun ve Anayasa doğrultusunda hazırlanmalıdır.

Sayın dinleyicilerim,

Her yıl Yargıtay'a gelen iş sayısı artmaktadır. Yargıtay, 1969 takvim yılında ceza ve hukuk toplamı 188276 iş ile karşılaşmış, bunun 172411 ini sonuçlandırmış, 1970 yılına 15865 iş devredilmiştir. 1970 yılının altı aylık döneminde ceza ve hukuka gelen işin toplamı 106763 e ulaşmış, bunun da 89849 u çıkarılmıştır. Ceza ve Hukuk Genel Kurullarına gelen işler bu sayıların dışındadır.

Mesai saatleri gözetilmeden feragatle olağan üstü bir gayreti yansıtan bu sayılar, Yüksek Hâkimlerin ve onların yardımcıların nasıl yaptıkları bir çalışma düzeni içinde bulunduğlarını gösterir. Bu yoğun çalışmaya çalışma yerlerinin elverişsizliğini de eklemek gerekir. Gerçekten Yargıtay binası rahat bir çalışma yeri olmaktan uzaktır. Bir Yargıtay Hâkimine ayrı bir oda verilememekte, ihtiyaçların bir kısmı yazışmalara, yapılan teşebbüslere rağmen gereği gibi ve zamanında sağlanamamaktadır. Yargıtay'ın ya bağımsız bir bütçe olması veya Adalet Bakanlığı bütçesinde, Yargıtay'ın her bakımdan ihtiyaçlarını karşılayacak surette belli bir bölüm ayrılmalıdır. Yargıtay konusunda geçen Adalet yılı açılış konuşmamda sözünü ettiğim bir yöne tekrar değineceğim. Her yıl nüfusumuzun çoğalması, ekonomik ve sosyal ilişkilerin artması, değişmesi, yeni kanunların yeni hükümler getirmesi, yeni iş ve dāvaların meydana gelmesine sebep olacak, iş hacmi her yıl

artmakta devam edecektir. Ötedenberi olduğu gibi buna karşı daireler sayısının belirli sürelerde çoğaltılması yoluna gidilecektir. Ancak daireler sayısını artırma geçici bir tedbir olabilir. Başka memleketlerde daire ve Üye sayısı bu kadar çok olan bir yüksek mahkeme bulunacağına tahmin etmiyorum. Yargıtay'ın esas görevi, bütün yurtda kanunların bir anlamda ve şekilde uygulanmasını sağlamak, işi hukuki yönden incelemek olduğu halde arada üst mahkemelerin mevcut olmaması yüzünden maddi hukuk bakımından da gerekli inceleme yapılmakta ve bu hal gecikmelerin, iş birikmesinin asli sebebinin teşkil etmektedir. Üst Mahkemeler (İstinaf Mahkemeleri) kurulmadıkça daire ve Üye sayısının bir noktada duracağı düşünülemez. Artırma zaruretinin önüne geçilemeyecektir. (İstinaf Mahkemelerinin kaldırılmasından sonra geçen uzun sürede bir çok değerli hakimlerin yetişmiştir. Bu itibarla üst mahkemeler için kifayetsiz hakim sayısının azlığı ileri sürülemez. İstinaf Mahkemelerinin kaldırılmasına sebep olan koşullar da bugün mevcut değildir. Bün-yemize uygun ve bazı sakıncalar giderilmek suretiyle üst mahkemelerin kurulması mümkündür. Dolayısıyla Yargıtay'daki iş hacmi azalacak, işler daha süratle çıkacak ve bir kısım davaların üst mahkemelerde sonuçlanması, yurttaşların külfetini azaltacaktır.

Sayın dinleyicilerim,

Barolar Adalet cihazının işleminde etkili birer organ. Avukatlar Adaletin meydana çıkarılmasında, bir hakkın yerine getirilmesinde Adaletle, Hâkime yardımcı meslektaşlardır. Hâkim ve avukat arasındaki ilişkiler, daima Adalete, hakka olumlu yönde etkili bir ilişki olmalıdır. Avukatların başka mahallerde veya mahkemelerde işleri olduğu nazara alınarak duruşma saatleri belli fasıllarla ayrılmalıdır. Diğer yönden Anayasa gereği yargı yetkisini kullanan ve mahkemeyi temsil eden hakimlere karşı yurttaşların saygı ve iltifatını sarımsak davranışlardan sakınmak ve görevinin ağırlığını, insan taktinin üstünde çalışma durumunda bulunduğunu göz önünde tutmak bir meslektaşlık borcudur. Aynı suretle avukatın da bir hakkın yerine getirilmesi için çaba sarfeden ve savunma hakkının temsilcisi durumunda olan bir meslektaş olduğu unutulmamalıdır. Adalet cihazının işleminde Baroların önemli organlar olduğunu ifade etmişim. Müccerret yönü Baroların bağımsız bir kuruluş olmasını gerektirir. Avukatlık Kanununda bu yönü kısıtlayan hükümlerin düzeltilmesine, Türkiye Barolar Birliğinin, Dünya Baroları arasında layık olduğu yeri alacağına inanmaktayım.

Sayın dinleyicilerim,

Adalet sorun ve konularının tümünün bir Adalet yılı açılışı konuşmasında ele alınması toplantının niteliği bakımından mümkün olmayacağı takdir buyrulur. Geçen konuşmamda sözünü ettiğim fakat halâ çözümlenmemiş konulardan bir kısmını yine özet olarak tekrar ele almak lüzumunu hissettim. Gerek kamu hukukunda gerek özel hukukta ilke ve kural olarak adaletin ve hakkın sürat ve isabetle yerine getirilmesi bazı koşullara bağlıdır. Yıllar süren bir dava hak sahibi için, mağdur ve hatta suçlu için bir üzüntü kaynağı olur. Adalete karşı yurttaşın güvenini sarsar. Davalarda süratli sağlayacak tedbir ve kanunların bir an evvel hazırlanması ve hazırlanmış bulunanların yüksek meclisten çıkarılmasına gayret gösterilmelidir. Bu tedbir ve kanunların neler olabileceği geçen konuşmamda ifade edilmiştir.

Hâkimlerle birlikte feragatle ve çoğu yerlerde geceleri de çalışmak zorunda kalan zabıtkâtiplerinin, Adalet memurlarının maddi durumları düzeltilmelidir. Üzüntü ile söyliyeğim ki Personel Kanunu bu memurların özel durumunu gözlemlemiştir. Hâkimler Kanunu ve gerekli olan Hâkimler baramı sırasında zabıtkâtipleri ve adalet memurları bu kanunlarda yer almamalıdır.

Adalet düzeni ile ilgili bir konu olan adli zabitanın kurulması geciktirilmemelidir.

1969 Adalet yılı açılışı konuşmamda üzerinde önemle durduğum, memleketimiz için maddi

ve manevî ağır zararlar veren trafik konusu endişeyi gerektiren bir hal almıştır. Ara sıra sıklaştırılan kontroller, durdurulan arabalarda sürücülerden chilyetname ve gerekli belgelerin aranmasından ibaret kalmamaktadır. Sürat kontrolü yapılmalı, araçların yollarda tüzüğe aykırı ne gibi eylem ve hareketlerde bulunduğu kontrola tabi tutulmalıdır. Kazaların çoğu, sürücülerde lüzumlu belgelerin bulunup bulunmamasından değil (seyrisefer) kontrolünün eksikliğinden ileri gelmektedir. Olaylara çoğunlukla kamyonların sebebiyet verdiği, kamyon sürücüsünün arabasının niteliğine dayanarak nizamla riayetlilikte kendisi için tehlike görmediği, esası bir kontrolde ortaya çıkacak bir vakadır. Kontrola çıkan trafik araçları belli olduğundan bir çok hallerde kontrolleri hareket ettiriyi yapmamaktadır. Bu konunun ayrıntılarına girmeye toplantımızın niteliği müsait değildir. Trafik Kanun ve tüzüğünün gerekli değişikliklerin yapılması, Trafik Zabitanının artırılması, Kanun ve Tüzüğün müsamahasız uygulanması gibi ön tedbirlerin bir an önce alınması zorunlu meydana gelmektedir.

Son zamanlarda bahsettiğim noktaların dik-kate alındığını ve bu alanda çalışmalara başlan-dığını memnuniyetle öğrenmiş bulunuyoruz. Bu husustaki uygulamaların aksatılmadan ve sürekli olarak yürütülmesi lüzumuna işaret etmek isterim.

Sayın dinleyicilerim,

Anayasamızda önemle belirtilen bir konuya da özet olarak değineceğim.

Ormanlarımızın yurt dışındaki değer ve önemi şüphe götürmez bir gerçektir. Denebilir ki her geçen gün, tehlikeyi artırmakta, yurdun geleceği için endişe vermektedir. Yurt savun-masının, ekonomisinin, toplum sağlığının, sosyal düzenin bir yünden ormanlarımızın gele-ceğine bağlı bulunduğunu söylemekte mübalaâ olmasa gerektir. Orman suçlarının işlememesi-ne, azalmasını öngörecektir surette çabamızın görüşüne, bilim ve teknoloji uygun ve yalnız yurt ve toplum yararını ve geleceğini gözetilen amaç ile tedbirlerli lvedilikle alınmalı ve Anayasamızın bu husustaki hükümlerini gözden uzak tutma-malıyız.

Sayın konuşlarımız ve değerli arkadaşlarımız,

1970-1971 Adalet yılını kapsayan konuşmamda Adalet işlerini ilişkin konu ve sorunların bir kısmına değinmiş bulunuyorum. Hukuk dü-zeni içinde yargı, düzenin bir bölümünü, fakat en önemli bölümlerini teşkil eder. Anayasamızın 2 inci maddesi Türkiye Cumhuriyetini bir hu-kuk devleti olarak nitelemiştir. Bu bakımdan sorunların, konuların hukuk yoluyla, hukuk düzeni içinde çözümlenmesi Anayasamızın öngör-düğü bir ilkedir. Anayasamızda öngörülen ilke-ler, çağdaş uygarlığın vazgeçilmez ilkeleridir. Bunların tümü ile gerçekleştirilmesi ve varlığını-nun temeli olan Atatürk inkılaplarının korunma-sı yanında hukukun üstünlüğü ilkesine riayet ederek, bütün Milletçe görevli sayılırız.

Konuşmama son verirken bu toplantıya şe-ref veren ve beni dinlemek sabır ve lütfünü gösteren sayın konuklarınıza, sayın Hâkim ve Savcı arkadaşlarıma teşekkürlerimi sunarım. Ulvi Adalet hizmetinin görevlilerine yeni Adalet yılında başarılar dilerim.

Türkiye Barolar Birliği Başkanı Avukat Faruk Erem'in konuşması

Türkiye Barolar Birliği kurulmasının ilk yıl-dönümünü bir ay evvel kutladık. Fikirce güçlü tarafsızlığında titiz, bir kuruluş olan Birliğimiz Türk Adaletinin hizmetinde olmak bilincinde, soru-m ve kararmdadır. Adalet Yılına açılışında Birliğimize de bazı konulara değinmek imkânı veren anlayış, mensuplarımızı kıvanç ve güven vermiştir. Demokratik esaslara gerçek-ten bağlı her ülkede adaletlin elbetteki en di-namik unsuru savunma mesleğidir. Görevimiz gereğince, bizler olaylarla daha yakından temas-tayız. Bu bizlere bazı sorunları hukuki açıdan incelemek, onları görüldür hale getirmek ödevini-de yüklemektedir. Bu açıdan pek seçkin kişile-rin toplandığı huzurda bugün için en önemli

saydığımız bir tek konuyu arzötmekle yetineceğiz:

Pek değerli Yargıtay Başkanımızın Barolar ve Birliğin bağımsızlığı hakkında izhar buyurdukları kanaat bizler için ölçülemeyecek kadar büyük değerdedir. Türk Baroları en yetkिलin bu kanısını daima şükranla anacaklardır.

Bu konu bizim için görevimizi gereği gibi yapabileceğimize değil gayri bir düşünce ürünü değildir. Vesayet altında barolar çağdaş baro anlayışına uygun düşmemektedir. Yapılabilmek-de olan çalışmalar sona erdiğinde ve Avrupa Barosu tahakkuk ettiğinde; koşulan şart gereğince bağımsız olmadıklarından Türk Baroları Avrupa Barosuna kabul edilmezlerse bunun uygun batı adalet anlayışı içerisinde Türk Hukukçularına ne kadar büyük üstünlüğe mal olacağını öngörmek güç değildir (1).

Milletlerarası Hukukçular Komisyonunun 1955-1966 yılları arasında yaptığı toplantılara ait bilgiler bir kitap halinde yayınlandı; bu kitapta "Barolar kendi üyelerini kabulde ve disiplin işle-lerinde bağımsız olmalıdır", "Mesleğe ait hu-susların barolarla bırakılması gereklidir" hu-kukun üstünlüğünü sağlamak hizmetinde baro-ları meslek teşekküllerinin özerk ve serbest olma-sı ile mümkündür".

Klecatsky "hukuk üstünlüğü" adlı ünlü ma-kalesinde şu esas ortaya koymaktadır (2):

"Hukuk üstünlüğü kavramını savunmaya kendiñ hasretmiş, yürütme karşısında bağımsız baronun mevcudiyeti". Bu satırlar, Baroların bağımsızlığının çağdaş anlayışta hangi un-surlarla önemde eşit ve mevcudiyette zaruri sayıldığını açıkça göstermektedir.

İngiliz "Baro Genel Konseyi" (-General Council of the Bar) daha 1946 yılında bazı esaslar koydu. Bunların başlıcaları şunlardır: Baronun şerefini, itibarını ve bilhassa bağımsızlığını sağlamak, adli makamlarla ve hükümet ile olan ilişkilerde Baroyu savunmak" (3).

Milletlerarası Hukukçular Komisyonunun 1959 toplantısı bir kitap halinde yayınlandı: Bu kitapta özetle şu düşünceler yer almaktadır: Kanunilik prensibine bağlı özgür bir toplumda hükümlerle Baronun görevi birbirine sıkıca bağı-lıdır. Gerçekten Avukatlığın "serbest meslek" olup olmadığının sorulabilir. Nasıl hâkimlik keyfi-lik değil ise, nasıl hâkimler bu anlamda bağımsız değil ise, Avukatlar da bağımsız değildir. Bu itibarla Barolar faaliyetlerinde yürütme ve hattâ yargının müdahalesi dışında kalmalıdır.

Vesayet altında Baro Anayasamızın ruhuna uygun sayılamaz. Kuvvetler ayrılığı bir anaya-sal prensip olduğuna göre Baroları vesayet al-tında tutan bir sistem, dolayısıyla adiyeye de müdahale etmiş duruma girer. "Adliyenin bağımsızlığı" fillen ve tamamen sağlanmış olmazsa "hâkimlerin bağımsızlığı" eksik kalmış de-mektir.

Milletlerarası Hukukçular Komisyonun Del-li toplantısına 53 ilkeye mensup hukukçular katıldı. Yayınlanan beyannameye şunlar yer al-maktaydı (4): "Hukukun üstünlüğünün ve haklı bir adliye idaresinin kurulabilmesi için Baroların bağımsızlığına ihtiyaç vardır". Delhi kararları bütün Devletlere resmen duyurulmuş-tur. O halde kanunumuzda "vesayet" hükümleri milletlerarası tutuma karşidir.

Milletlerarası Hukukçular Komisyonunun Atina Kongresi (1955) kararında aynen şu cüm-le yer alır: "Bütün Dünyanın Avukatları meslek-lelerinin bağımsızlığını korumaya mecburdurlar" O halde, biz de kanunumuzun vesayet hüküm-lerinden şikâyetçi olmak zorundayız.

Avukatın görevinde nazarı olarak bağımsız-lığı yeterli değildir. Avukat görevinde kendini gerçekten hür hissetmelidir. Avukatlık Kanunu-na göre (1/2) "Avukat, görevini yerine getir-medeki bağımsızdır." Fakat mensup olduğu ve kendisini destekleyecek, denetleyecek ve koruyacak kuruluş bağlı ise Avukat böyle bir duygu içinde olamayacaktır.

Yeni Avukatlık Kanununun isabetli hüküm-leri az değildir. Fakat Barolar ve özellikle TBB,

nin "vesayet" altında kabulü çağ dışı bir anlayıştır. Kanun mutlakla düzeltilmelidir. Bağımsızlık bir "ayrıcalık" sayılmaz, görev icabıdır.

Baroları vaseset altında tutmak, örtülü şekilde "savunma hakkı"nın sınırlandırılması isteginden gelir. Savunmaya herhangi bir tahdit bu hakın özü ile bağdaşmaz. Avukatlığın tarihi, usul hukukunun tarihidir. Usul hukuku doktrininde hiç bir yön değişikliği yoktur ki Avukatın görevine etkili olmasın (5). Bu görev özgür kalabildiği kadar etkili olabilmelidir. "Gerçekten müdafî, görevini yaparken hür ve serbest olmalıdır. Hür ve serbest olmayan bir müdafî şeklin müdafî olup hakikatte müdafî değildir" (6).

Barolar Birliğinin ve Baroların bağımsız olamayacakları iddiası Anayasamızın ruhu ile çelişmeli bir yoruma dayanmaktadır.

"Anayasamızın 120. maddesinde, özerk bir kuruluş olan üniversitelerin kendileri tarafından seçilen yetkili öğretim üyelerinden kurulu organları eliyle yürütüleceği ve aynı zamanda denetleneceği hükmününün sevk edilmediği suretiyle kendi kendini denetleme kavramının ancak özerk teşkil için söz konusu olduğu ve 122. maddede buna muvazi bir hüküm sevk edilmediğine göre kamu kurumunu niteliğindeki meslek kuruluşları bakımından merkezi idarenin denetleme hakkının mahfuz tutulduğu" (1).

Bu mütalâanın özerklik ile bağımsızlık kavramları karıştırılmaktadır. Serbest meslek mensuplarının kuruluşlarında özerklik pek tabiidir, ayrıca tasrihine bu sebeple lüzum görülmemiştir. Konu bağımsızlıktır. Hâkimlerin bağımsızlığı ne ise Baroların ve Birliğin bağımsızlığı da odur. Baroların ve Birliğin görevlerinde bağımsız olmaları için Anayasada sarahata lüzum yoktur. O halde kanunun vesayet hükümleri, anayasal mesnedi olmayan bir müdahaleden başka şey değildir.

Anayasamıza göre "kamu kurumunu niteliğindeki meslek kuruluşları" bahis konusudur. Bu hükümden çıkan anlam şudur: Bu kuruluşlar, kamu kurumunu değildir, o niteliktedir. O nitelikte olmalarıdır ki, kuruluşları "kanun"la olur. O halde bu kuruluşların işleyişlerine ancak yasamanın müdahalesi meşrudur. Eğer yasama, bu müdahale yetkisini, kanun ile de olsa yürütmeye verirse, bu kanun Anayasaya uygun olamaz. Diğer bir deyimle bir şeyin ancak kanunla yapılabileceği, yürütmenin müdahalesini meşru kılmağa yetmez. Bu formül, bunun tam aksini ifade eder. Kanun ile de olsa, Barolar müdahale yetkisi yürütmeye verilemez.

Anayasamızın sistematigi kendine göre bir anlam içinde hazırlanmıştır. Diğer bir deyimle Anayasamızın sistematiginin dayandığı bir "fikir" vardır. 120. madde Üniversitelerden 121. madde TRT den 122. madde de kamu kurumunu niteliğindeki kuruluşlardaki söz eder. O halde Barolar ve Barolar Birliğinin kamu vesayeti ile ilgili "üçüncü derece"dir. Halbuki 1. ve 2. derecede olanlardan daha fazla, yürütmeye bağlanmıştır.

Anayasamızın başlıkları da önemsiz değildir. Başlıkların metinden sayılamayacağı doğrudur. (Anayasa 156). Fakat bu başlıkların, kuralların tedahürünü önlemek gibi bir görevleri olduğu da açıktır. Anayasamızda "özerk kuruluşlar" (a. Üniversiteler b. radyo, televizyon ve haber ajansları) gösterilmiş başlık değişmiş, "kamu kurumunu niteliğindeki meslek kuruluşları" ayrı bir bölüm olarak ele alınmıştır. O halde lâfzî bir yorumla, özerk olanlar sayılmıştır, bunlar arasında barolar yoktur, düşüncesiz, kavram karışıklığından ileri gelen bir tutumdur.

Baroların bağlı kalmaları asla devam etmez. Barolar Kanunla değişebilecek müesseselerden değildir. Bazı yazarlar, Baroları "tabii hukuk müesseseleri"nden sayarlar. Zira "savunma hakkı" bağımsızdır (7).

Yukarıdaki açıklamalar 1961 Anayasası hakkındaki kanaata, ona verilecek anlama göre haklı veya haksız kabul edilebilir. Bu sebeple "Anayasa anlayışı" üzerinde durulacak bir kavramdır.

Anayasayı "temel"deyimli izah edememektir. Anayasa bir "Kaynak" kabul edilmelidir. Anayasaya ayrılmış kavramı da, bir Kanunun bu kaynağın ürünü olmak niteliğini taşıyıp taşımadığına göre, belli edilmelidir. Bu anlayış bizi Anayasa kurallarını yorum tekiğine götürür. Eğer "lafzî tefsir" esas sayılırsa Anayasa kolaylıkla "tutucu kurallar topluluğu" haline gelecektir ve eskime hızı da artmış olacaktır. O halde soru şöylece düzenlenmelidir. 1961 Anayasası Baroların Bağımsızlığını reddeden bir Anayasa mıdır? Anayasa genel tutumu ile bağımsızlığı reddetmiyorsa, bağımsızlığı kabul etmeyen bir kanun Anayasaya (yani kaynağa) uygun değildir.

Görülüyor ki, "Anayasada özerk müesseseler sayılmıştır, bunlar arasında barolar yoktur. O halde Barolar özerk değildir" mantığı sadece "lafzî tefsir"dir. "Kaynak yorumu" değildir. Bu mantık baroların bağımsızlığını yapılan, en kuvvetli değil en anlamsız itirazdır.

1961 Anayasası bazı kurum ve kurullarla Türkiye'mizde Adalet problemini çözmek istedi, kısmen de çözdü. Fakat bu davranış Adaletin kendi (öz) ihtiyaçlarını karşılamak için değildir. Bu istek eksik kurum ve kurullara adaletin siyasal akım ve kuruluşları koruyamaması sebebi sebebi dayanıyordu veya başka sebebi bu idi. Adaletin öz ihtiyaçları üzerinde durulmaması sonucunda küçüklenmemelidir. Bunun etkisi kendini duyurmağa başladı. Baroların bağımsızlıklarından şikâyetleri buna ancak bir örnektir.

Türk Adaletinde Reform, başka nitelikte ve yüzeyde kalmayacak bir anlayışa geçilmezse, başarısızdır. Fakat bunun için bazı engeller kaldırılmalıdır. Bu engellerin biri de "Baroların bağımsızlığı"dır. 1961 Anayasası Adalet Organlarına müstesna bir yer sağlamakla onlara yürütülmekteki yasalari ilerletici yorumla süresiz geliştirme görevini verdi. Zira, Hukukun Üstünlüğü böyle bir geliştirme çabasına girilmezse sadece tutucu bir kavrama dönebilir.

- (1) Dereli (F), İstanbul Baro dergisi
- (2) Kleatsky H. Reflexion sur la Primauté du droit Rev. de la Cob. Interd. Justice, 1963, n.2.S.215
- (3) Boulton, W. Des. professions judi. civiles et droit juristes, 1957, n.1
- (4) Commission internationale de Juristes, New Delhi, Janvier 1959, s. 303
- (5) Bellavista, Isoni, 1960, s. 195
- (6) Kunter, N. Ceza muhakemesi hukuku, 1961 n. 254; 1967, n. 126
- (7) Garraud, II, n. 516

1970/4-11

Uçak Kaçırma olayları

TBB'nin yetkili mercilere verdiği muhtıra

Bir Sovyet uçağının Litvanya asıllı iki Sovyet yurttaşınca Trabzon'a indirilmesi olayında, yapılan başvuruları da dikkate alan Birliğimiz Yönetim Kurulu aşağıdaki hususları Birlik görüşü olarak yüksek taktirlerinizte sunmaya 31 Ekim 1970 tarihli toplantısında karar vermiştir:

1 — Düşünce ve inançları, amaçları ve uyrukları ne olursa olsun, herkesin savunma haklarından eşit ölçüde yararlanmaları Türk Hukuk Düzeni'nin benimsediği hukukun üstünlüğü ilkesinin bir gereğidir. Türkiye Barolar Birliği, bu ilkenin ışığında, Trabzon olayı sınırlarında da ülkemizde yargılanmaları halinde Türk Usul Hukuku'nun sağladığı savunma hakkından eşitlikte yararlanacaklarından emindir. Türkiye Barolarının bu konudaki titizlikleri geçmiş örnekleri ile bellidir.

2 — Olay failer hakkında uygulanacak işlem öncelikle bağımsız Türk Mahkemelerinin bu konudaki kararına bağlıdır. Suçun siyasi suç veya buna bağlı suç olup olmadığı konusunda verilecek karar idarenin tasarrufuna esas olacaktır.

3 — Uçak kaçırma olayları gün geçtikçe artan bir vahamet göstermektedir. Uluslararası Hukukta bu konudaki boşluğun doldurulması zamanı gelmiştir. Bu itibarla Türkiye Cumhuriyeti'nin bir yasayla, bundan böyle adam öldürme ile sonuçlanan olay failerinin siyasi suçlu sayılmayacağı dünya kamu oyununa durmasını yanında olacaktır. Tamamen siyasi nitelik taşımalarına rağmen Devlet Başkanlarına yapılan suikastların siyasi suç sayılmayacağı ve suçlunun geri verileceği 1854 yılındanberi uygulanan bir hukuk kuralıdır.

Devletimizin katıldığı bütün anlaşmalarda yer alan bu kural onu ilk ortaya koyan devlete izafette "Belçika şartı" diye anılmaktadır. "Yaşama Hakkı" bakımından sifata göre ayırım yapılamayacağı açıktır. Her insan için kutsal olan "Yaşama Hakkı"nın korunması açısından bir kuralın konulması yoluna gidilmelidir. Böylece hukuk bilimine; "Türk şartı" olarak anılabilecek bir kuralın Devletimizin öncülüğü altında Uluslararası Hukuka mal edilmesi insanlık önünde Türk Ulusuna saygı kazandıracak bir davranış olacaktır.

Türkiye Barolar Birliği bu nedenlerle Türkiye Büyük Millet Meclisi'nce yapılacak bir yasama tasarruflarıyla bundan sonra "adam öldürmeyle sonuçlanan uçak kaçırma olaylarının siyasi suç sayılmaması" yoluna gidilmesini ısbetli saymaktadır.

Yukarıda özetlenen Birlik görüşünün gerekçeleri aşağıda arz olmuştur:

1 — Trabzon olayı : Silâh tehdidi ile bir Rus yolcu uçağının Trabzon hava meydanına indirilmesi olayı hakkında hazırlık soruşturmasının gizliliği dolayısıyla ancak aşağıdaki hususlar öğrenilmiştir:

a) Hostes'in öldürülmesi ve yaralama olayının Rus hava ülkesinde mi, deniz üzerinde mi, Türkiye havalarına girmesinden sonra mı vukua geldiği hususu kesinlikle bilinmemektedir. Bazı şahitlerin uçak 200 metre, bazıları 800 metre havalandıktan sonra, bazıların da deniz görüldükten sonra olayın ceşyan ettiği yolundaki şahadetleri karşısında olayın Türkiye'ye gelmeden evvel işlenmiş olması ihtimali daha galip görülmektedir.

b) Katil olayından gayri, bazı müteferrik suçların (Pasaport Kanunu, Ateşli Silâhlar Kanunu, Şahsi Hürriyetten Men, Türk Parasının Kıymetini Koruma Kanunu) Türk kaza hakkına dahil olduğu, bunlar hakkında mahalli Savcılığa resen dava açılabilirliği mevcut ihtimaller dahilindedir.

c) Katil olayının Türk hava ülkesine uçağın dahil olmasından sonra işlendiği veya ölümlün Türk ülkesine girildikten sonra vukua geldiği (neticesi bir süre sonra vukua gelen ani suç ihtimali) varit görüldüğü resen dava açılması gerekecektir. Fakat bu az bir ihtimal olarak mütalaa edilmektedir.

ç) Eğer suç yabancı ülkede işlenmiş kabul edilirse (ki galip ihtimal budur) durum TCK'nun 6. maddesine girer. Bu maddenin koşulları (—failin ve suçtan zarar görenin yabancı olması, suçun Türk Kanunlarına göre aşağı haddi en az üç sene hürriyeti bağlayıcı ceza olması, suçluların geri verme anlaşmasının bulunmaması) olayda bir araya gelmiştir. Yalnız bu madde gereğince Türkiye'de takibat yapılabileceği Adalet Bakanının talebine bağlıdır. Eğer failin geri verilmesi cihetine gidilmezse mutaden Bakanlık bu talepte bulunmaktadır. 1948 Bulgar uçağı olayında da böyle olmuştur. Dava iniş mahalli mahkemesinde açılmak gerekirse de bazı hallerde emniyet mülahazaları ile davanın nakli cihetine de gidilmektedir.

2 — Failin geri verilip verilmeyeceği : Türkiye'nin Sovyetlerle geri verme anlaşması yoktur. Suçluları Geri Verme Avrupa Sözleşmesinde Rusya taraf değildir. Bununla beraber uygulamada kendisi ile geri verme anlaşması bulunmayan Devletlerden Türkiye suçluları geri istemekte veya Türkiye'den istenilen suçluları geri vermektedir. Fakat Türkiye'den, anlaşmasız bir Devletin suçluyu geri istemesi halinde Türk kanunlarına (bilhassa TCK, 9. maddesi) ve bu husustaki usullere riayet edilmektedir:

a) Adalet Bakanlığı tatbikatına göre suçlu geri isteyen Devlet bu husustaki isteğini gerekçelerini gösteren vesaik ile birlikte Dışişleri Bakanlığı delaleti ile Adalet Bakanlığına gönderilmektedir. Bakanlık Savcılık kanalı, suçlunun bulunduğu mahkemeye evrak tevdi edilmektedir. Kanunumuz suçluları geri vermede karma sisteme yalın bir usul kabul ettiğinden eğer mahkemeye suçun "siyasi suç", "siyasi suça murtabat suç" olduğuna karar verilirse Hükümetin suçlu geri verme yetkisi yoktur.

b) Tatbikattan mahkemenin bu çeşit kararları kabul itiraz kararlarından sayılmakta ve Yargıtay'dan geçmeyen kararlardan olduğu için yazılı emre konu olabilecek kararlardan telakki edilmektedir. Eğer suçun adı suçlardan olduğuna mahkemeye karar verilirse Hükümet genel siyaseti açısından geri verme veya vermeme hususunda yetkisini kullanacaktır.

c) Raporumuzun tanzimi ama kadar Sovyet Hükümeti tarafından usulline uygun bir geri verme talebi Hükümete tevdi edilmiştir. Yalnız Devlet Başkanına bir muhtıra tevdi edildiği söylenmektedir.

Resmî ve usulline uygun müraacaat sonra mahkemenin ne karar vereceği şu anda kesinlikle ifade edilemez. Zira yabancı yayınlardan öğrenildiğine göre failin, suçlu geçmişli bir kişi olduğu üzerinde bulunan külliyetli efektilin suç mahsulü telakki edilmesi gerektiği, siyasi bir maksatla değil, adl suçlardan dolayı siyasi sığınma hakkını tasmin talep ettiği iddia olunmaktadır. Eğer bu iddia Türk hakimine, inandırıcı delillerle arz edilecek olursa, "siyasi saik" mahkemeye kabul edilmezse ortada "siyasi suça murtabat suç" mevzuat sayılmayacaktır.

3 — Tutuklanma reddi : Mahalli Savcılığın tevkif talebinde bulunduğu, Sorgu Yargıcının talebi red ettiği, red kararının Asliye Mahkemesince tasdiğ olunduğu Savcılığın Ağır Ceza Mahkemesine itirazı üzerine Ağır Ceza mahkemesinin itirazı red gerekçesi şudur:

"...oluşa, evrak müderezatına ve TCK. nun 69 ve 49/3. maddelerinde amir hükümlerine nazaran varit olmayan itirazı reddine" Sorgu Hakiminin kararında da şu kayda yer verilmiştir: "Türkiye'ye siyasi mülteci olarak sığınmak istediklerinden..."

Ağır Ceza Mahkemesinin TCK. nun 49/3. maddesinden (= zaruret hali) söz etmesi sebebiyle, zamanından evvel esasa girilmiş olduğu itibarıyla uyandırmış olmasından endişe edilebilir Bununla beraber Ağır Ceza Mahkemesinin 1948 olayında teassüs eden edilebilir. Bununla beraber Ağır Ceza Mahkemesinin 1948 olayında teassüs eden Yargıtay içtihadını esas tuttuğu anlaşılmaktadır. Bu durumda 1948 Bulgar uçağı olayındaki Yargıtay içtihadını göz önünde tutmak icap edecektir. Bu içtihad aşağıda incelenmiştir.

4 — Uçak kaçırma olaylarının Dünya hukukundaki gelişimi: Bu konunun etrafına incelenmesinde, mevcut bilgilerin derlenmesinde isabetli bir sonuca varmak için zaruret görülmüştür:

a) Konu : Konu, hava trafiğinin gelişimi ile ilgilidir. Ayrıca hemen her memleket, "hava yolları" işletmesine sahiptir. Milletlerarası trafik büyük ve işletmesi oldukça karşık, bu sebeple güvenliğinin korunması daha zorunlu hale gelmiş bir örgüttür. Bu açıdan, hukuk dışı müdahalelerin önlenmesinde milletlerarası çıkar vardır. Nitekim, son yıllarda pek sık diyebileceğimiz şekilde tekrarlanan uçak kaçırma fiilleri, konunun milletlerarası seviyede düzenlenmesindeki zarureti göstermektedir.

Esasen, hava nakil vasıtaları içinde ve bunlar vasıtasıyla işlenen suçlar bakımından bir milletlerarası anlaşmaya olan ihtiyaç daima hissedilmiştir. Böyle bir ihtiyacı sebepleri ise, bilindiği üzere çeşitlidir: Bir kere, iç hukuk sistemlerinin hava nakil vasıtaları içinde ve bunlar vasıtasıyla işlenen suçlara ilişkin hükümleri arasındaki farklar, konunun milletlerarası düzenlenmesini gerekli kılmaktadır. Öte yandan bir Devletin kendi tabiyatındaki hava nakil vasıtaları içinde veya bunlar vasıtasıyla işlenen

suçlar bakımından ülke dışı kaza yetkisini düzenleyen milletlerarası kurullar da mevcut değildir. Üçüncü olarak da, yetki uyumsuzlukları meselesi, milletlerarası bir anlaşmaya dayanan ihtiyacı en belirli nedenlerden biridir. Gerçekten de, hava nakil vasıtaları içinde işlenen suçlarda kaza yetkisi meselesi, gittikçe genişleyen hava trafiği sebebiyle 1920'lerden beri Devletler Hukuk Cemiyeti'nin önemle üzerinde durduğu konulardan biri olmuştur. Nihayet 1963 de Tokyo'da, bu ve bununla ilgili bazı meseleleri kapsayan bir anlaşma imzalanmıştır.

Nitekim, yetki uyumsuzlukları meselesi, adı suçlar bakımından iki önemli problem doğurmaktadır; İlk olarak, bir Devletin ülkesinde diğer bir devlette tescil edilmiş uçak (yabancı uçak) içinde veya bunun vasıtası ile işlenen suç hangi kanun uygulanacaktır? Öte yandan, herhangi bir devletin ülkesi sayılmayan yerlerde hava nakil vasıtaları içinde veya bunlar tarafından işlenen suçlara hangi kanun uygulanacaktır? Genelikle durumun özelliğine göre, ya suçun işlendiği yer kanunun ya Ceza Usul kanunlarına göre olaya el koyan mahkemenin kanunun ya da bayrak kanununun uygulandığı görülmektedir. Ancak, pozitif hukukta varılan bu sonuçların, çeşitli yetki uyumsuzluklarına yol açtığı da bir gerçektir. Nitekim, uçuş halindeki bir hava nakil vasıtası içinde vuku bulan bir suçun işlenmesinde ilişkin özel şartlar ve bunun gibi aynı olayda birden çok yetkililik iddiasının bulunabilmesi yetki uyumsuzluğu ihtimallerini çoğaltmaktadır. Öte yandan, büyük bir hızla yol almakta olan bir hava nakil vasıtası içinde vuku bulan suçta, hareket bir başka yerde işlenmiş netice de bir başka yerde gerçekleşmiş olabilir ki, bu takdirde, iki yetkililik iddiası (hareketin yapıldığı yer ve neticenin gerçekleştiği yer kanunları) birden ortaya çıkacaktır. Hatta, hava nakil vasıtaları büyük bir süratle ve çok yüksekte uçabilmekte, çok kısa zaman fasılası içinde birkaç ülkenin üzerinden birden geçebilmekte ve bu suretle meselâ fil icra edildiği anda hava nakil vasıtasının hangi ülke üzerinde bulunduğunu tayin imkânsızlaşmaktadır. Bütün bu zorluklar muhtelif yasamalar tarafından, bazan bayrak kanununa, bazan ülkesine inilen devlet kanununa yetki tanımak ve nihayet bazada da özel bir "suçun işlendiği yer" (ki çoğu zaman bu yer uçaktır ve neticede bayrak kanunu uygulanmış olur) tayini suretiyle ortadan kaldırılmağa çalışılmıştır. Adı suçlarda olduğu gibi, uçak kaçırma fiillerinde de hangi kanunun uygulanacağı konusunda tereddütlere rastlanacağı tabiidir. Mülkiyet ilkesinin, failin veya mağdurun tabası bulunduğu Devlet Kanununun failin ele geçirildiği memleket veya imiş mahalli kanununun (bayrak kanunu) uygulanması veyahut hareketin işlendiği her memleketin mahkemelerinin yetkili sayılması veya mühasıran milletlerarası bir mahkemenin yetkili kılınması konularında anlaşmaya ihtiyaç vardır.

Öte yandan, uçak kaçırma suçu, iç hukuka ilişkin bazı meseleler de doğurmaktadır. Zira herseyden evvel, uçak kaçırma fiilinin iç hukuk bakımından nasıl tasvir edilebileceğini araştırmak; ikinci olarak da, ülkesine uçak kaçırılan Devletin ne gibi yetkileri olduğunu tesbit etmek gerekmektedir. Ancak konu, önce mevcut iç ve dış hukuk kuralları bakımından incelenecek, bundan sonra da 14 Eylül 1963 tarihli Tokyo Konvansiyonu'nun ilgili hükümleri açıklanacaktır.

b) Uçak kaçırma fiilinin ceza hukuku yönünden tasviri: Uçak kaçırma fiilinin bir suç teşkil edip etmediği ve suç teşkil ediyorsa bunun hukuki tasvirinin ne olacağı meselesini iki ayrı ayrı incelemek doğru bir yol gibi gözükmektedir: a'. İç hukuk yönünden, b'. Devletler hukuku yönünden.

a') İç hukuk yönünden: Milli mevzuatta yol değiştirme fiillerine kısmen uygulanabilecek hükümler bulunabilir. Uçak adamlarına karşı "silâhla tehdit" (TCK. m. 188/3), yolların "şahıs hürriyetlerine karşı suç" (TCK. m. 179) ve benzeri hükümlerin uygulanabilmesi mümkün görünmektedir. Fakat bunlardan hiçbirisi, milletlerarası hava trafiği bakımından güvenliği bozan asıl hareketi cezalandırmamaktadır. Her ne

kadar iç hukukumuzda genel olarak "büyük tehlike suçları" na ilişkin hükümler (TCK. m. 396 vd.) ve bu arada ayrıca gemilere ve deniz seyrisferinin güvenliğine ilişkin bazı suçlar (TCK. 377, 379) mevcutsa da, ceza hukukundaki kıyas yasası, bu konuda açık bir hüküm zaruri kılmaktadır. Diğer yandan uçak kaçırmanın tek bir ülkenin sınırları içinde vuku bulması halinde, kullanma hürsüzlüğü olarak tasvir edilip hürsüzlüğe veya yağmaya ilişkin hükümlerin (TCK. m. 493) uygulanması düşünülebilir. Ancak bu hükümlerin bir Türk veya yabancı uçağının Türkiye içinde bir yerden diğer bir yere kaçırılması halinde uygulanabileceğini, buna mukabil herhangi bir uçağın dışardan Türkiye'ye veya Türkiye'den bir yabancı ülkeye kaçırılması halinde suçun siyasi olup olmadığının araştırılması gerektiğini ve ayrıca TCK'nun ülke bakımından uygulanmasına ilişkin hükümlere (TCK. m. 3, 4, 5, 6, 7) başvurulması icap edeceğini belirtmek gerekir. Aşlında, uçak kaçırma fiilinin ortaya çıkardığı önemli meseleler, sözü edilen bu son ihtimallerle ilgili olduğundan, konunun milletlerarası düzen ve milletlerarası suç kavramı ile olan ilişkisi kolayca müşahade edilebilmektedir.

b') Uçak kaçırma fiilinin Devletler hukuku kuralları tarafından düzenlenmesi zarureti: Buraya kadar yapılan açıklamalar, mevcut iç hukuk kurallarımızın uçak kaçırma suçlarını ortaya çıkardığı problemleri çözmeye yeterli olmadığını göstermektedir. Öte yandan, meselelerin çözümlenmesi milletlerarası düzeni de ilgilendirmektedir. Bu itibarla, konunun düzenlenmesi için Devletler Hukuku kurallarının konularına ve bundan sonra da konulacak Devletler hukuku kurallarına uygun iç hukuk kurallarına ihtiyaç vardır. Nitekim İngiltere 1963 tarihli Tokyo Konvansiyonu'na nazara alarak, iç hukukuna ilişkin hususları kapsayan bir 1967 tarihli Tokyo Konvansiyonu Kanunu çıkartmak sureti ile, Tokyo Konvansiyonu'nun İngiltere tarafından tasdikini mümkün kılacak iç hukuk değişikliklerini yapmıştır.

c) Görüldüğü üzere, uçak kaçırma fiilleri bakımından, milletlerarası bir düzenlemeye duyulan ihtiyaç açıktır. Bu suretle, uçak kaçırma fiilinin milletlerarası suç olarak tasvifi mümkün olabilecektir. Gerçekten de bu fiilleri meselâ deniz haydutluğu (korsanlık) gibi milletlerarası bir suç haline getirmek için yeterli sebepler vardır. Böylece uçak kaçırma suçu unsurları itibarı ile tarif edilmiş ve yetki meselesinin hali bakımından hangi fiillerin böyle edilmiş ve yetki meselesinin hali bakımından hangi fiillerin böyle bir suç teşkil ettiği tesbit edilmiş olacaktır. Nitekim deniz haydutluğu bakımından bu yola gidilmiş ve hangi fiillerin deniz haydutluğu sayılacağı 1958 Cenevre Açıkdeniz Sözleşmesinin 15. maddesinde gösterilmek sureti ile, sözü edilen milletlerarası suç tarif edilmiş bulunmaktadı. Bundan sonra da, aynı sözleşmenin 19. maddesinde, yetki meselesine ilişkin hükümler yer almaktadır. Fakat herhangi bir Devletin açıkdenizde deniz haydutunu yakalayıp kendi mahkemelerinde yargılayabilmesi, herşeyden evvel, fiilin 1958 tarihli Cenevre Açıkdeniz Sözleşmesi'nin 15. maddesindeki tarife uymasına bağlıdır. Bütün bunlar, ilk olarak, uçak kaçırma fiilini milletlerarası suç haline getiren bir anlaşmanın yapılması ve bu suretle söz konusu suç tarif edildikten sonra da yetki uyumsuzlukları meselesini halleden devletler hukuku kurallarının konması gereğini ortaya çıkarmaktadır. Esasen Avrupa Konseyi, üye devletleri, uçaklara yol değiştirme fiillerine karşı birlikte tedbir almağa davet etmiştir; Türkiye'de Birleşmiş Milletler'de alınan karara katılımı bulunmamaktadır. Bu suretle, Türk hukukunda da bazı yeni hükümlere ihtiyaç hasıl olmuştur. Birleşmiş Milletlerdeki çalışmalarda, uçaklara "hukuk dışı her müdahale"ye karşı üye Devletlerin uygun kanun hükümleri koymaları, gerekli tedbirleri almaları ve suçluların takibi lüzumuna işaret olunmuştur.

ç) Bugün, uçak kaçırma fiilini milletlerarası suç sayan bir Devletler Hukuku kuralına rastlanmamaktadır. Buna mukabil, 1963 tarihli Tokyo Konvansiyonu'nda uçak kaçırma fiillerine ilişkin hükümler yer almaktadır. Ancak bu

Konvansiyon, uçak kaçırma fiillerini bir milletlerarası suç haline getirmedeği gibi, Devletleri söz konusu fiilleri suç saymaya zorlayan hükümler de ihtiva etmemektedir. Tokyo Konvansiyonu'nda, sadece, uçağın idesine ülkesine inilen Devletin yetkilerine, uçak kaçırma fiilini işleyen kimsenin tabi tutulacağı muameleye ilişkin hükümlere rastlanmaktadır.

Sonuç olarak, bugün Devletler Hukukunda uçak kaçırma fiilini milletlerarası suç sayan bir kural yoktur. Tokyo Konvansiyonu, uçuş sırasında işlenen bazı suçlar bakımından yeni hükümler getirmiştir; fakat bu Konvansiyon uçaklara cebirle yol değiştirme konusunda yetersiz kalmaktadır. Bu itibarla, çalışmamızın müteakip kısmında uçak kaçırma suçunu milletlerarası suç saymak düşünüldüğü takdirde hangi ölçülerin nazara alınması gerekeceği üzerinde durulacak ve bir de Tokyo Konvansiyonu'nun uçak kaçırma fiilleri ile ilgili olarak getirmiş bulunduğu düzenleme incelenecektir.

d) Uçak kaçırma fiilini milletlerarası suç saymada kullanılacak ölçüler: Bu yeni suç "uçak çalma", "uçak kaçırma", "hava korsanlığı" adları verilmektedir. Bir çeşit kullanma hırsızlığı, zilyedliğin gayrikanunî ele geçirilmesi anlamlarına gelmek üzere "uçak hırsızlığı", cebir ile işlenmesi sebebi ile de "korsanlık" terimlerini yerinde görülebilir. Fakat bu fiiller, başlıca konusu "mal" olan suçlardan değildir; böyle bir saik ile işlenmiş sayılmazlar; zira fiilleri siyasal saikle hareket etmektedirler. Birleşmiş Milletler çalışmalarıında "uçuş halinde iken cebir kullanmak suretiyle uçağın yolunu değiştirme suçu" deyimi kullanılmıştır ki, bunun maksada daha uygun olduğu ileri sürülmektedir.

Bu fiilleri, "milletlerarası suç" (korsanlık, beyaz kadın ticareti, kalpazanlık, uyaştırucu maddeler, insanlığa karşı cürümler gibi) haline getirmek için yeterli sebepler vardır. Fakat söz konusu suçun tanımında ve unsurlarının tesbitinde "saik" açısından bazı güçlükler kendisini gösterecektir. Gerçi "saik" in, bu suçu benzeri suçlardan ayırmada ölçü teşkil edebileceği düşünülebilir. Bununla beraber, failde mutlaka, bir başka ülkede "sığınma hakkı" elde etmek saikinin bulunması şart değildir. Yolculardan birisini bir başka ülkeye teslim etmek için de bu suç işlenebilir. Öyle ise, bu suçun diğerlerinden ayrılacak "saik" in önceden tesbitinde güçlükler vardır. Öte yandan, genel olarak siyasal saikle işlenen uçak kaçırma fiillerinin milletlerarası suç sayılması düşünülebilir. Ancak unutmamak gerekir ki, söz konusu suçun "saik" açısından siyasal suç sayılması halinde, suçluyu geri verme mümkün olmayacağından, bu çeşit fiillerin milletlerarası suç sayılmasından elde edilecek sonuçlar pek büyük olmayacaktır. Ancak, milletlerarası anlaşmalara komacak ve Belçika şartına benzeyen bir hükümle, uçak kaçırma fiillerinde suçluların geri verilmesini mümkün kılabilmek bakımından, bunların siyasal suç sayılmayacağına öngörülmesi düşünülebilir.

e) 1963 tarihli Tokyo Konvansiyonu'nun uçak kaçırma fiillerine ilişkin hükümleri: Tokyo Konvansiyonu, uçak kaçırma fiilini, bu milletlerarası bir suç saymak yönünden ele almamaktadır. Bu itibarla, Tokyo Konvansiyonu'nda, uçak kaçırma fiili milletlerarası bir suç olarak tarif edilmiş ve unsurları gösterilmiş değildir. Bununla beraber söz konusu Konvansiyon, akit Devletleri, uçağın veya kontrolünün gayrikanunî olarak ele geçirilmesini takiben bazı tedbirler almağa zorlamaktadır. Öyle ise Konvansiyon, sadece bu yönden önemli olabilmektedir. Ancak, uçak mürettebatı, yolcular ve fiili işleyen kimse bakımından ne gibi tedbirler öngörüldüğünü incelemeye başlamadan evvel, bu tedbirlerin hangi hallerde uygulanacağını, yani Tokyo Konvansiyonu hükümlerinin hangi fiillere şamil olduğunu tesbit etmek gerekmektedir.

Bir önceki paragrafta sözü edilen konuda, Tokyo Konvansiyonu'nun 11. maddesine başvurmak gerekmektedir. Nitekim, sözü edilen maddenin 1. fıkrasında, kuvvet kullanmak sureti ile veya tehditle, uçuş halindeki bir hava nakil vasıtasının veya bunun kontrolünün gayrikanunî

şekilde ele geçirilmesinden ve birde aynı şekillerde işlenecek müdahale fiillerinden söz edilmektedir. Hüküm daha yakından incelendiğinde, bunun üç ihtimali kapsadığı görülmektedir.

a) Hava nakil vasıtasının ele geçirilmesi tamamlanmış bir fiil manzarası arz etmektedir; b) Hava nakil vasıtasını ele geçirmeye teşebbüs edilmiş bulunmakta veya böyle bir teşebbüs icra edilmektedir; c) Hava nakil vasıtasını ele geçirmek üzere teşebbüste bulunmağa başlanılmak üzere, işte Konvansiyon, bu sözü edilen durumlarda akit Devletlere, uçağın kontrolünü uçağın kanunî kumandanına iade edecek veya duruma göre bu sonuncunun kontrolünü muhafaza etmesini sağlayacak bütün uygun tedbirleri alma mecburiyetini yüklemektedir. (Konvansiyon, m. 11/1). Bundan başka, söz konusu uçak kendi ülkesine inen devlet, 11. maddenin 1. fıkrasında zikredilen şartlar altında kendi ülkesine inen yolcu ve mürettebatın en kısa zamanda yolculuklarına devam etmelerine müsaade etmek ve ayrıca uçağı ve yükünü (kargo) kanunî maliklerine iade etmek zorundadır (Konvansiyon, m. 11/2).

Tokyo Konvansiyonu, akit Devletlerin yetki ve ödevleri konusunda bir çok başka hükümler daha ihtiva etmektedir. (Bk. Konvansiyon, m. 13-15). Bu hükümler genel olarak, hava nakil vasıtası kumandanının yetki ve ödevlerine ilişkin hükümleri (Bk. Konvansiyon, m. 5-10) tamamlamakta ve hava nakil vasıtasından zorla indirilen şahısların nasıl bir muameleye tabi tutulacaklarına dair feruathat kuraları ihtiva etmektedir. Tokyo Konvansiyonu'nda ayrıca, hava nakil vasıtasını gayrikanunî olarak ele geçiren kimsenin teslimi hakkında da hükümler vardır. (Bk. Konvansiyon, m. 13/1).

Bu itibarla, herşeyden evvel, hava nakil vasıtası kumandanının, bu Konvansiyon'un 1. maddesinde öngörülen fiiller (Konvansiyon, m. 1/1, e. b) bakımından genel olarak ne gibi yetkileri olduğunu incelemek gerekir. Zira Konvansiyon'un 11. maddesinde öngörülen, hava nakil vasıtasını veya bunun kontrolünü gayrikanunî şekilde ele geçirmek fiili, herşeyden evvel 1. maddenin 1. fıkrasında yazılı fiiller içine girer. Bu itibarla, uçuş sırasında, hava nakil vasıtası kumandanının 1. maddede öngörülen fiillere ilişkin yetkileri, 11. maddede zikredilen hava nakil vasıtasını veya bunun kontrolünü gayrikanunî olarak ele geçirme fiili bakımından da caridir.

Tokyo Konvansiyonu, hava nakil vasıtasının kumandanına, uçağın emniyetini tehlikeye düşüren veya uçak içindeki disiplin ve nizamı bozacak fiilleri işleyenler hakkında, bazı kamutlamlar da dahil olmak üzere, makul ve gerekli tedbirleri almak yetkisini tamamlamaktadır. Tokyo Konvansiyonu'ndan anlaşıldığı üzere, ceza kanunu ihlallerinde de aynı yetkiler vardır (Konvansiyon, m. 6/1). Öte yandan, kumandan gerektiğinde mürettebat ve yolculardan da bu konuda yardım isteyebilir; veya tedbirler konusunda bunları yetkili kılabilir (Konvansiyon m. 6/2). Bununla beraber, kumandanın gelen talebi yerine getirmek konusunda, mürettebat ile yolcular arasında fark gözetilmiştir (Bk. Konvansiyon, m. 6/2).

Fail hakkında alınan tedbirler ve özellikle kısıtlamanın ne zamana kadar süreceği de önemli bir mesele olarak ortaya çıkmaktadır. Bu konuda genel kural, kısıtlamaların uygulanmasına hava nakil vasıtasının bir Devlet ülkesine inmesinden sonra devam edilmeyeceğidir (Konvansiyon, m. 7/1). Bununla beraber, ülkesine inen Devletin akit Devletlerden birisi olmayıp da, kısıtlama tedbirine tabi tutulan kimsenin hava nakil vasıtasından indirilmesini kabul etmemesi mümkündür. Bunun gibi, hava nakil vasıtasının hava alanı dışında mecburi iniş yapması ve ilgili şahsı akit Devletin yetkili makamlarına teslim edemeyecek durumda bulunması da ihtimal dahilindedir. Konvansiyon bu gibi durumlarda, kısıtlama tedbirlerinin iniş noktasının ilerisinde de devam edebileceğini kabul etmiş bulunmaktadır. Ancak, böyle bir kısıtlama tedbirine tabi kimsenin uçakta muhafazasının seyrüsefer emniyeti bakımından tehlikeli sayılacağı kabul eden Konvansiyon, hava nakil vasıtası kumandanının ilgili kimseyi herha-

gi bir Devlet ülkesinde uçaktan indirebileceğini kabul etmiş bulunmaktadır. Yani, kumandanın ilgili kimseyi uçaktan indirme yetkisi, akit Devletlerin ülkesi ile sınırlı değildir (Konvansiyon, m. 8/1). Bununla beraber, sözü edilen şahısların kendi ülkelerinde uçaktan indirilmesine müsaade etmek mecburiyeti, sadece akit Devletler bakımından söz konusudur. Anlaşmaya taraf olmayan Devletler bakımından böyle bir mecburiyetin mevcut olmayacağı tabiidir. Bunların o şahsın indirilmesini kabul etmeleri, kendi ihtiyarlarına bırakılmıştır; kabul etmedikleri takdirde m. 7/1, a uyarınca o kişi hakkında alınmış kısıtlama tedbirleri devam edebilecektir. Hava nakil vasıtası kumandanına, bu gibi tehlikeli şahısları akit olmayan Devletlerin ülkesinde dahi uçaktan indirme yetkisi tanıyan Tokyo Konvansiyonu, bu bakımdan kumandanına bazı ödevler de yüklemektedir. Buna göre, faili akit olmayan bir Devletin ülkesinde uçaktan indirmeye karar veren hava nakil vasıtası kumandanı, ilgili Devleti indirme olayından ve bunun sebeplerinden haberdar etmeye mecburdur. (Konvansiyon, m. 8/2).

Kısıtlama tedbirini altında bulunan kimseyi akit olmayan bir Devlet ülkesine indirmek yetkisini daha veren Tokyo Konvansiyonu'nun akit Devletler söz konusu olduğundan daha geniş yetkiler ve mecburiyetler tanıyacağı tabii idi. Nitekim hava nakil vasıtası kumandanı, uçağın tescil edildiği ülkenin ceza kanunlarına göre ağır ve ciddi bir suç işlendiğini gösterir makul sebepler bulunan kimseyi, ülkesine indirdiği herhangi bir akit Devletin yetkili makamlarına teslim edebilir (Konvansiyon, m. 9/1). Görüldüğü üzere, maddedeki yetkinin kullanılabilmesi için ilgili şahs hakkında inişten evvel m. 6/1'de öngörülen kısıtlama tedbirinin alınmış olması şart değildir. Eğer bu gibi kimseler esasen kısıtlama tedbirine tabi tutulmuşlarsa, maddede sarahat bulunmamasına rağmen, kumandanın bu yetkiye sahip olduğunu kabul etmek gerekir. Zira, evvelden kısıtlamaya tabi tutulmamış kimse hakkında bu yetkiyi kabul eden Konvansiyon'un, esasen kısıtlama tedbirinin konusunu teşkil etmiş bulunan ve daha tehlikeli olan şahıs bakımından aynı yetkiyi kabul etmeyeceğini düşünmek imkansızdır. Ancak, Konvansiyon m. 8'de olduğu gibi burada da kumandanına bazı ödevler yüklenmektedir. Bir kere kumandan, herşeyden evvel, ülkesine inerek söz konusu şahsı teslim etmek istediği akit Devlet makamlarını, bu niyetinden ve bunun sebeplerinden haberdar etmek zorundadır. Öte yandan kumandan bu ödevini, pratik bakımdan en kısa zamanda ve mümkünse inmeden evvel yerine getirmelidir. Kumandan bundan başka, elinde bulunan delil ve bilgileri, ilgili şahsı teslim ettiği Devletin yetkili makamlarına verecektir (Konvansiyon, m. 9/2, 3).

Böylece, Tokyo Konvansiyonu'nun hava nakil vasıtası kumandanının yetkilerine ilişkin hükümlerini inceledikten sonra, uçak kaçırma fiili ile ilgili olarak kabul edilen diğer hükümlerin açıklanmasına geçmek gerekmektedir. Bunlar esas itibarıyla Konvansiyon'un 13-15 maddeleri arasında yer almakta ve özellikle ülkesine inilen Devletin ödev ve yetkilerini düzenlemektedirler. Ayrıca teslim edilen şahsın teminatları ve uçağın ve yükünün (kargo) iadesi gibi hususlarda da bazı kuralların mevcut bulunduğu görülmektedir.

Tokyo Konvansiyonunda herşeyden evvel, ülkesine inilen Devlete çeşitli vebibeler yükleyen hükümlere rastlanmaktadır. Bir kere akit Devletler, hava nakil vasıtası kumandanı tarafından uçaktan indirilen veya teslim edilen kimseleri kabul etmeye mecbur tutulmuşlardır (Konvansiyon, m. 13). Nitekim Tokyo Konvansiyonu m. 13/2'ye göre, akit Devletlerden her biri, 11. maddenin 1. fıkrasında öngörülen bir fiili işlemekten şüpheli her şahsı nezaret altında bulundurmakta veya bu gibi kimselerin hazır bulunmasını temin için gerekli değer tedbirleri almağa mecburdur. Öte yandan, nezaret altına alma veya diğer tedbirlere başvurma, ülkesine inilen Devletin hukukuna göre olacaktır. Bununla beraber, nezaret altında bulundurma ve diğer tedbirler, bir ceza kovuşturmasına veya geri verme muamelesine başlayabilmek

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ BÜLTENİ

YIL : 2

OCAK 1971

SAYI 5

BÜLTENE YAPILACAK ATIFLARDA TBMM KISALTMASININ KULLANILMASI RICA OLUNUR.

1971/5 - 1

Belediye Avukatlarının Durumu :

Ankara, 18 Eylül 1970
Sayı: 1684

Baro Başkanlığı
Konya

İlgi: 2.9.1970 tarih ve 970/146 sayılı yazınız.

Belediyeler 3659 ve son defa yürürlüğe konan 1327 sayılı Personel Kanununun ek geçici 9. maddesi uyarınca da anılan kanuna tabi bulunmaktadırlar.

Anılan kanunla, 1136 sayılı Avukatlık Kanununun 12. maddesinin sondan bir önceki fıkrası hükümleri gereğince belediye kadrolarında sürekli olarak hukuk müşavirliği veya avukatlık yapanların, aynı zamanda serbest avukat olarak çalışamayacaklarına Yönetim Kurulumuzun 6.9.1970 tarih ve 361/6 sayılı toplantısında karar verilmiştir.

Bilgilerini rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

1971/5 - 2

Avukatlığa Kabul Kararı - Adalet Bakanlığına Onaylama - İnceleme :

Ankara, 22 Eylül 1970
Genelge No: 56-1719

Baro Başkanlığı

1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun 1238 sayılı Kanunla değişik geçici 7. maddesinin birinci fıkrası uyarınca, anılan Kanunun staj hükümlerine göre stajlarını tamamlayarak baro levhasına yazılanlar hakkındaki baro yönetim kurulu kararlarının onaylamak üzere Adalet Bakanlığına gönderileceği Kanun'un 8. maddesinin dördüncü fıkrası hükmü gereğidir.

Adalet Bakanlığınca bu kararların onaylanması sırasında yapılacak inceleme için adayın dosyasının da gönderilmesi gerekli görülmektedir. Ancak bazı barolarca bu türlü kararların onaylanmak üzere dosyasıyla gönderilmemesi, ya da yanlış mercie gönderilmesi nedeniyle işlerin uzadığı ve adayın ruhsatnamesini almasının ve yemin yaptırılmasının geciktirildiği anlaşılmaktadır.

Bu nedenle, Avukatlık Kanunu'nun 8. maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca adayın levhaya yazılması hakkındaki baro yönetim kurulu kararlarının onaylanmak üzere karar tarihinden başlayarak bir ay içinde Adalet Bakanlığınca gönderilmesini; kararlar birlikte incelenmek üzere kararın dayanağı belgelerin tamamının da gönderilmesinin uygun olacağını bilgilerinize sunarım.

Saygılarımla,
Başkan

1971/5 - 3

Ruhsatname - Gerekli Belgeler :

Ankara, 22 Eylül 1970
Genelge No: 55-718

Baro Başkanlığı

1136 sayılı Avukatlık Kanunu uyarınca Türkiye Barolar Birliğince hazırlanması gereken ruhsatnameler Birliğimizce düzenletirilmiş ve özelin biçimde basılmıştır.

Gerek 1136 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesinden sonra geçen sürede kendilerine geçici ruhsatname verilen meslektaşlarımıza, gerekse bundan sonra ruhsatname verilmesi gere-

kecek olanlara bu yeni ruhsatnameler verilecektir. Ruhsatnameler Birlikçe bir örnek biçimde yazdırılarak Barolara sunulacaktır.

Bu itibarla, ruhsatname alacak avukatlar için;

- Avukatın Adı ve Soyadı,
- Doğum tarihi,
- Baro sicil No. su
- Levhaya yazılmasına ilişkin baro yönetim kurulu kararının tarihi ve numarası,
- 6x9 boyutunda kübyle çekilmiş iki fotoğrafı,

ile ruhsatname bedeli 100 TL. nin Birliğin T.C. Ziraat Bankası Kızılay Ankara Şubesindeki 630-493 No'lu hesabına yatırıldığına dair banka dekontunun gönderilmesi gerekeceği bilgilerinize sunarım.

Saygılarımla,
Başkan

1971/5 - 4

Kars Barosu

53 mevcutlu Kars Barosu'nun kuruluşu 1136 Sayılı Kanunun 77. ve ücret tarifelerinin 2. guruba alınması teklifi de anılan Kanunun 168. maddesi uyarınca Birlikçe 4.1.1971 günü Adalet Bakanlığınca bildirilmiştir. Bu bildirme ile tüzel kişilik kazanan Kars Barosu ücret tarifelerinin 2. guruba dahil edilmiş ve keyfiyet 15.1.1971 gün ve 13724 sayılı Resmî Gazetede yayımlanmıştır.

1971/5 - 5

Avukatlıkla Birleşmeyen İş - Apartman Yöneticiliği :

T.B.B. Yönetim Kurulunun 3.7.1970 günlü 261/6 sayılı kararı:

İstanbul Barosu Başkanlığı'nın 5.6.1970 tarihli 3425 sayılı yazısı incelendi;

a) Kat mülkiyetine konu olan bir apartmanda kat maliki olan bir avukatın yönetici olmasının - avukatlık mesleğiyle ilgili olmayıp; medeni haklarıyla ilgili bir durum ve mülkiyet hakkının bir sonucu olması bakımından - ücretsiz, ücret karşılığı veya giderlere katılmama kaydı ile mümkün olabileceğine;

b) Kat mülkiyetine konu olan bir apartmanda kat maliki olmayan bir avukata yöneticilik mahkemeye verilmiş bir görevse bu takdirde Avukatlık Kanunu'nun 12/d maddesi uyarınca mümkün olabileceğine;

c) Kat mülkiyetine konu olmayan bir apartmanda kat maliki olmayan bir avukatın ücret karşılığı ortaklarca yöneticiliğe seçilmesinin görevin esas niteliğinin hukuki olmaması gözönünde tutularak Avukatlık Kanunu'nun 11, 35 ve 2. maddeleri karşısında mümkün olmayacağına; karar verildi.

Bkz. TBMM. 1970/1 - 8

1971/5 - 6

Uçak Kaçırma Olayları - Siyasî Suç - Savunmada eşitlik :

Türkiye Barolar Birliğinin Uçak Kaçırma Olayları Hakkındaki Görüşü

Bir Sovyet uçağının Litvanya asıllı iki Sovyet yurttaşınca Trabzon'a indirilmesi olayında, yapılan başvurularında da dikkate alan Birliğimiz Yönetim Kurulu aşağıdaki hususları Birlik görüşü olarak kamu oyuna sunmaya 31 Ekim 1970 tarihli toplantısında karar vermiştir.

1 - Düşünce ve inançları amaçları ve uyrukları ne olursa olsun herkesin savunma haklarından eşit ölçüde yararlanmaları Türk Hukuk Düzeni'nin benimsediği hukukun üstünlüğü ilkesinin bir gereğidir. Türkiye Barolar Birliği, bu ilkenin ışığında, Trabzon olayı sanıklarının da ülkemizde yargılanmaları halinde Türk Usul Hukuku'nun sağladığı savunma hakkından eşitlikle yararlanacaklarından emindir. Türkiye Barolarının bu konudaki titizlikleri geçmiş örnekleri ile bellidir.

2 - Olay faileri hakkında uygulanacak işlem öncelikle bağımsız Türk Mahkemelerinin bu konudaki kararına bağlıdır. Suçun siyasî suç veya buna bağlı suç olup, olmadığı konusunda verilecek karar idarenin tasarrufuna esas olacaktır.

3 - Uçak kaçırma olayları gün geçtikçe artan bir vahamet göstermektedir. Uluslararası Hukukta bu konudaki boşluğun doldurulması zamanı gelmiştir. Bu itibarla Türkiye Cumhuriyeti'nin bir yasayla, bundan böyle adam öldürme ile sonuçlanan olay failerini siyasî suçlu saymayacağına Dünya Kamu Oyuna duyurması yerinde olacaktır. Tamamen siyasî nitelik taşımalarına rağmen Devlet Başkanlarına yapılan suikastlerin siyasî suç sayılmayacağı ve suçlunun geri verileceği 1854 yılındanberi uygulanan bir hukuk kuralıdır.

Devletimizin katıldığı bütün anlaşmalarda yer alan bu kural onu ilk ortaya koyan devlete izafetle "Belçika şartı" diye anılmaktadır. "Yaşamak hakkı" bakımından sığara göre ayırım yapılamayacağı açıktır. Her insan için kutsal olan "yaşama hakkı"nın korunması açısından bir kuralın konulması yoluna gidilmelidir. Böylece hukuk biliminde; "Türk şartı" olarak anılabilecek bir kuralın Devletimizin öncülüğü altında Uluslararası Hukuka mal edilmesi insanlık önünde Türk Ulusuna saygı kazandıracak bir davranış olacaktır.

Türkiye Barolar Birliği bu nedenlerle Türkiye Büyük Millet Meclisi'nce yapılacak bir yasa tasarrufla bundan sonra "adam öldürmeyle sonuçlanan uçak kaçırma olaylarının siyasî suç sayılmaması" yoluna gidilmesini isabetli saymaktadır.

Yukarıda özetlenen Birlik görüşü gerekçeleriyle birlikte rapor halinde Devlet, Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Hükümet Başkanlıklarına sunulacaktır.

Bkz. TBMM 1970/4-11.

1971/5 - 7

Hâkim Adaylarının tayini

19 Ekim 1970 Pazartesi günü saat 10'da Yüksek Hâkimler Kurulu Binasında 24 Hâkim adayının kur'a çekilişi sırasında Başkan Şeref Altan'ın yaptığı konuşma

Değerli Hâkim Adayları,

Staj süresini bitirdiğinizden, atama planı hükümleri gereğince açık bulunan hâkimliklere atanmanız için gideceğiniz yeri çekmek üzere toplanmış bulunuyoruz. Biraz sonra adaletin dağıtılmasında, ferdin tecavüz edilen hakkının korunmasında görev almak üzere çok önemli ve kutsî bir vazifeye tayin edilmiş bulunacaksınız. Türk Milletinin hâkimi olacaksınız. Hâkim, Türk Milleti adına muhakeme yapmaya ve hüküm vermeğe yetkili bir organdır. Anayasamıza göre, hâkimler görevlerinde bağımsızdırlar; Anayasaya, Kanuna, Hukuka ve vicdanî kanaatlerine göre hüküm verirler. Hiçbir organ, merci veya kişi yargı yetkisinin kullanılmasında Mahkemelere ve Hâkimlere emir ve talimat veremez, genelge gönderemez, tavsiye ve telkinde bulunamaz.

alınmasını çeşitli bildirilerinde ısrarla savunan Türkiye Barolar Birliği, yıllardır beklenen personel reformunu çözümlenemeyen bu kanunun maksada uymadığı, hatta bazı konularda bu maksada aykırı düştüğüne kanidir.

1327 sayılı Kanunun isabetsiz ve haksız hükümleri, uygulama döneminin başlamasıyla daha somut bir şekilde ortaya çıkmıştır.

Bu kanunun, Anayasaya aykırı ve haksız hükümleri değiştirilmeden uygulama gayretleri, daha büyük haksızlıklara zincirleme yol açacak ve dönüşü imkansız hale getirecektir.

Bu itibarla, yepyeni bir personel politikasının saptanması ve değişiklik tasarısının evvelce olduğu gibi gizlilik içinde değil, demokratik usullere uygun olarak bütün yetkili kuruluşların görüşleri alınmak suretiyle ve tam bir açıklık içinde bir an önce hazırlanarak, diğer kanunlardan öncelikle çıkarılmasını tek çıkar yol kabul eden Türkiye Barolar Birliği, bu inancını kamu oyuna saygı ile duyurur ve ilgilileri bir kez daha uyarıyı görev sayar.

Saygılarımla
Başkan

Bkz. TBBS. 1970/3-15, 26, 27, 28

1971/5-16

931 Sayılı İş Kanunu - Anayasa Mahkemesi İptal Kararı

Türkiye Barolar Birliği'nin İş Kanunu Hakkında Bildirisi

931 sayılı İş Kanununun iptaline ilişkin Anayasa Mahkemesi Kararının yürürlüğe girmesinin sonuçlarını inceleyen Türkiye Barolar Birliği aşağıdaki hususları kamu oyuna duyurmakta karar vermiştir:

1 — Anayasa Mahkemesi kendisine Anayasamızın verdiği olanağı isabetle kullanarak 931 sayılı İş Kanununun iptali kararının yürürlük tarihini altı ay geciktirmiştir. Bu süre gerektiği şekilde değerlendirilmemiştir. Bu tutumun ihtiyat haline gelmemesi Anayasa gereğidir. Birliğimizin o tarihte yaptığı uyarıya Yasama organınca önemsenmemiş olmasaydı böylece hukuk düzeninde işçi-işveren ilişkilerinde, bugün kendini gösteren tereddütlü durum meydana gelmeyecekti.

2 — İptal sonucu olarak evvelki kanunun yürürlüğe avdet edeceği veya etmeyeceği hususunda hukuki tartışma mümkündür. Böylece pek büyük ve pek önemli iki sosyal topluluğu ilgilendiren bir konunun kesinlikle çözümlenmesi hukuka inancını sarsabilir. Bu açıdan Türkiye Barolar Birliği konu ile kendini yakından ilgili görmektedir.

3 — Yasama organı ile Anayasa mahkemesi arasındaki yetkinin sınırları somut olaylarla daha açık hale gelebilecektir. Bu konuda isabetsiz örneklerden kaçınmakta Demokratik düzenin gerektirdiği tenkin gözden uzak tutulmalıdır.

4 — İptal kararı ile bir hukuk boşluğunun meydana gelmediği kanısındayız. Türk hukukunda gerçek bir boşluk düşünülemez. Yeni yasama tasarrufuna kadar Medeni Kanunun birinci maddesinin tanıdığı yetkiye dayanarak yüce hakimlerimizin geçici dönemde en adil kararlara varacaklarına, görülmekte olan davalarda hakkı bekleyenlere haklarını vereceklerine ve bu tereddütlü durumu hukukun üstünlüğü ölçüsüne göre çözümlenebileceklerine ve bu pek önemli konuda en doğru olanı bulacaklarına Türkiye Barolar Birliği tam bir inanç içindedir. Toplu sözleşmelerin yürürlüğünden şüpheye yer yoktur. Başkaca tutumlar sözleşmeye bağlılığı gidermeğe dayanak olamaz.

5 — Demokrasilerde Yasamanın sürekliliği Yürütmenin sürekliliği kadar lüzumludur. Demokratik düzenin sorumluluğu benimsenmelidir. Yasama organının bu konudaki tasarrufunun gecikmesine Anayasal olanak yoktur. Büyük Meclisin bu konuyu ivedilikle öne alacağına inanmaktayız.

Saygılarımla,
Başkan

1971/5-17

Yaşlılık aylığı bağlanması - Avukatların mesleki çalışmaları

Baro Başkanlığı
E s k i ş e h i r

Baronuz avukatlarından A. K. nın "Sosyal Sigortalar Kurumundan yaşlılık nedeniyle emeklilik yardımı almakta olan avukatların, mesleklerini yapmalarına kanuni engel bulunup bulunmadığı" yolundaki başvurusu bütün meslektaşları ilgilendiren önemli bir sorun olduğundan Birlik Yönetim Kurulu'nce 29.11.1970 tarihli toplantısında inceleme konusu yapılmıştır.

1136 sayılı Kanunun 1238 sayılı Kanunla değiştirilen 188. maddesinde; "T.C. Emekli Sandığından emeklilik veya malütlük aylığı almakta olan yahut 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa göre yaşlılık veya malütlük sigortasından faydalanmış bulunanlar"ın 186. madde uyarınca topluluk sigortasına giremeyecekleri hükmü bağlanmıştır.

5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanununun 99. maddesinde, emekli aylığı alanların emeklilik hakkı tanınan ve göreve atanmaları halinde, atanmayı izleyen aybaşından başlayarak emekli aylığının kesileceği belirtilmiştir. Serbest avukatlık T.C. Emekli Sandığı ile ilgili bir hizmet olmadığından yargıçlıktan ya da başkaca kamu görevliliklerinin birinden emekli olanların serbest avukatlık yapmaları halinde hak kazandıkları emekli aylıklarını alacakları açıktır. Bugünkü uygulama da bu yoldadır.

506 Sayılı Kanunun 68. maddesinde de 5434 sayılı Kanun'un 99. maddesi hükmüne benzer bir hüküm yer almaktadır. "Yaşlılık aylığı" almakta iken sigortalı olarak çalışmaya başlayanların yaşlılık aylıklarını çalışmaya başladıkları tarihte kesilir.

1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun 186. maddesi uyarınca avukatlık yaşlılık sigortası ilişkisi kurlmaları kanunî zorunluk olduğundan bu hükümün avukatlara da uygulanma zorunluğu bulunup bulunmadığı tartışma konusu olmaktadır.

Ancak; avukatların Sosyal Sigortalar Kurumu ile ilişkileri öncelikle 1136 sayılı ve onun bir kısım hükümlerini değiştiren 1238 sayılı kanunla kurulmuştur. Anılan Kanun hükümleri özel hükümler olarak genel kanun niteliğinde olan 506 sayılı Kanun hükümlerine göre öncelikle uygulanacaktır.

Öyleyse konu öncelikle 1136 sayılı Kanun hükümlerine göre çözümlenecektir. 1136 sayılı Kanunun 1238 sayılı Kanunla değişik 188. maddesinin son fıkrasında;

"Avukatın yukarıdaki fıkraya göre topluluk sigortasına girmemesi, avukatlık mesleğinin esasına engel teşkil etmez" hükmü yer almaktadır. Bu açık hükme göre kendilerine Sosyal Sigortalar Kurumu'nda yaşlılık aylığı bağlanan avukatların bu aylığı almaları halinde topluluk sigortasından ayrılmaları gerekmektedir. Ancak bu durum kendisinin serbest olarak mesleklerini yapmalarına engel olmayacaktır.

Nitekim 1238 sayılı Kanunun bu maddeyle ilgili Adalet Komisyonu gerekçesinde aynen şöyle denilmektedir:

"Bu maddede yapılan değişiklik topluluk sigortasına girmeyecek olanların genişletilmesi ile topluluk sigortasına girmeyecek olanların avukatlık mesleklerini icrasına devam edebilmelerini sağlamaktan ibarettir.

Birinci fıkranın kapsamı genişletilmiş ve 23 Ekim 1969 gün ve 1186 sayılı Kanunun 19. maddesi hükmüyle yürürlükten kaldırılmış bulunan 1136 sayılı Avukatlık Kanununun 189. maddesindeki kimseler de bu maddenin kapsamı içine alınmıştır. Bu suretle 1136 sayılı Avukatlık Kanununun bir çok tenkit ve şikâyetlere sebep olan 189. maddesi de ortadan kaldırılmış olmaktadır.

"Yeni eklenen ikinci fıkra ile birinci fıkraya göre topluluk sigortasına giremeyen avukatların, yani kendilerine sigortadan yaşlılık veya malütlük aylığı bağlanmış olan kimselerin de avukatlık mesleklerini icra edebilmelerine imkân sağlanmıştır".

denilmek suretiyle, yaşlılık aylığı bağlanan avukatların sigorta ile ilişki kurmadan avukatlık mesleğini ifa etmelerini sağlamak amacıyla maddenin tedvin edildiği açıklanmıştır.

1136 sayılı Kanunun 186. maddesinde "188. maddede yazılı olanlar dışında kalan avukatların..." demek suretiyle yaşlılık aylığı alan avukatların sigorta ile ilişki kurmaları yasaklanmıştır. Bu hükümün de yaşlılık aylığı bağlanmayan avukatları 186. madde dışında tutmak suretiyle yukarıdaki görüşümüzü doğrulamaktadır.

Esasen 5434 sayılı Kanuna tabi olan avukatların, hakimlerin, savcılarının, memurlarının Emekli Sandığından emeklilik aylığı bağlandıktan yani sosyal güvenlikleri sağlandıktan sonra sigorta ile ilişki kurmadan serbest avukatlık yapmalarına cevaz veren kanun koyucununun sosyal sigortadan yaşlılık aylığı bağlanan avukatları serbest avukatlıktan yasaklaması düşünülemez.

Netice olarak;

1 — 506 sayılı Kanunun 63. maddesi hükmünün aynı kanunun 2. maddesi uyarınca sigortalı olanlar hakkında uygulanabileceği, 1136 sayılı Kanunun 186. maddesine göre sosyal Sigorta ile ilişki kuran avukatlar hakkında anılan hükmün uygulanamayacağı,

2 — 1136 sayılı Kanunun 1238 sayılı Kanunla değiştirilen 188. maddesine göre yaşlılık aylığı bağlanan avukatların, sigorta primleri ödemedenden serbest meslek faaliyetlerine devam etmekle beraber, yaşlılık aylıklarını da almaya devam edebilecekleri,

Öngörülmüştür. Bu konudaki 29 Kasım 1970 tarihli 490-6 sayılı Birlik Yönetim Kurulu kararını Av. A. K. ve ilgili meslektaşlarımıza duyurulmasını rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

Bkz. TBBS. 1970/3-7

1971/5-18

A Ç I K L A M A

Sayın okuyucularımıza,

TBBS'nin 2 ve 3. sayılarında yayımlanan Avukatlık Ücret Tarifeleri, Birlik Yönetim Kurulu'nce hazırlanıp Adalet Bakanlığına verilen tasarıdır. Bakanlık 168. maddenin verdiği yetkiye dayanarak bu tasarıda bir takım değişiklikler yaparak onamış ve tarifeler yürürlüğe konmuştur. Resmî Gazetede yayımlanan son şekli ile Birliğimizce bastırılan Tarifeler ayrıca meslektaşlarımıza iletilmesi için barolara yollanmıştır. Bir kısım meslektaşlarımızın Bülten'de yayımlanan metni yürürlükteki metin sanarak tereddüde düştükleri yapılan başvurularından anlaşılmaktadır. Bültenin 2. sayısında da açıkladığı gibi Birlik tasarısı sadece bilgi olarak Bülten'e alınmış olup yürürlükteki metnin Resmî Gazetede yayımlanan metin olduğunu tereddütleri gidermek bakımından arz ederiz.

TBBS.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ
BÜLTENİ
İKİ AYDA BİR ÇIKAR
Sahibi:
Türkiye Barolar Birliği Adına Başkan
Avukat Faruk Erem
Sorumlu Müdür:
Türkiye Barolar Birliği İkinci Başkanı
Avukat Tacettin Sırmal
Yönetim Yeri:
Ziya Gökalp Cad. 16/7 Yenışehir Ankara
Dizgi ve Baskı:
MARS MATBAASI — 1970 ANKARA

GİDECEĞİ YER

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ BÜLTENİ

YIL : 2

MART 1971

SAYI 6

BÜLTENE YAPILACAK ATIFLARDA TBBB KISALTMASININ KULLANILMASI RİCA OLUNUR.

1971/6-1

Baroların Bağımsızlığı

Sayın Senatör Ekrem Özden'in 1971 yılı Bütçesi vesilesiyle zabta geçen beyanı aşağıdadır: "Adalet Bakanlığı, bugün Avukatlık Kanunu hükümlerine göre Barolar Birliğinin bazı kararlarını denetleme mevkiindedir. Tecrübe görmüş hukukçulardan kurulu Barolar Birliği Disiplin Kurulunun verdiği kararların hakka, adalete ve kanunlara uygunluğunu kontrol etmek hakkının Adalet Bakanlığına tanınması Anayasaya uygun değildir. Bu yönden yapılan tenkit ve temennilere karşı Adalet Bakanlığı makamını işgal eden A.P. li Bakanların ısrarlı olmaları tüm hukukçular arasında hayret uyandırmaktadır. Şayet Barolar Birliği tarafından verilen kararları beğenmeyen vatandaş olursa onların Danıştaya müracaatla haklarını almaları tabiidir.

Adalet Bakanının kontrolüne lüzum ve zaruret yoktur. Barolar Birliği gibi büyük bir teşekkülün vesayet altında kaldığını görmek bize acı veriyor.

Türkiye Barolar Birliğinin Dünya Baroları arasında lüyük olduğu yeri alarak bağımsızlığına kavuşması en büyük temennilerimizdendir."

Bkz. TBBB. 1970/4-10.

1971/6-2

Staj Süresi — Staj Bitim Belgesi

Ankara, 15.3.1971

Genelge No: 19-838

Baro Başkanlığı

Staj sürelerinin sonunda staj yaptıkları Baroca 1136 sayılı Yasanın 8. maddesi uyarınca avukatlığa kabul kararı verilen bazı stajyerlerin, başka baro bölgesinde avukatlık yapacaklarını bildirerek, ruhsatnamelerinin yeni barosuna gönderilmesini istedikleri Birliğimize yapılan başvurmalardan anlaşılmaktadır.

1136 sayılı Yasanın 9. maddesi uyarınca mesleğe kabul edilen adaya stajını bitirdiği Baro tarafından ruhsatnamesinin verilmesi ve and içtirilmesi gerekmektedir.

Stajyerlerin mesleğe yeni atıldıkları sırada fazla masraf ihtiyarı etmemeleri bakımından, stajı bitirdikleri Barodan başka bir Baroda avukatlık yapmak isteyenlerin ruhsatname talebini yaparak Avukatlık Yasasının 25. maddesi uyarınca staj bitim belgesi almaları Avukatlık kararı ve ruhsatnamelerini Avukatlığa başlatacakları Barolardan istemleri hususunun stajyerlere hatırlatılmasına ve bu konuda Barolara genelge gönderilmesine Yönetim Kurulumuz 27.2.1971 gün ve 4 sayılı toplantısında 88/27 sayılı karar verilmiştir.

Yönetim Kurulu kararı gereğince stajyerlerin bu konuda aydınlatılmasını rica ederim.

Saygılarımla

Başkan

1971/6-3

Avukatların Sosyal Güvenciliği — S.S.K. Davası

T.C.

Danıştay 8. Daire

Esas No: 1970/213

Karar No: 1970/2483

Davacı : Türkiye Barolar Birliği

Davalı : 1) Çalışma Bakanlığı
2) Sosyal Sigortalar Kurumu Genel Müdürlüğü

Vekili : Av. Necla Kapanlı, aynı adreste

Davanın Özeti : 1136 sayılı Avukatlık Kanununun 1991- ve geçici 1. maddeleri gereğince, Çalış-

ma Bakanlığı, Sosyal Sigortalar Kurumu ve Türkiye Barolar Birliği arasında yapılan müzakereler sonunda hazırlanan tip sözleşmeye ait 8.11.1969 ve 17.12.1969 tarihli tutanaklarda yer alan; davalı idarelerin, nüshası geçen kanunun 189. üncü maddesinde belirtilen durumda olan avukatların topluluk sigortasına giremeyecekleri ve 506 sayılı Kanunun geçici 8. maddesinin topluluk sigortasına giren avukatlar hakkında uygulanamayacağına ilişkin görüşlerinden ibaret idari tasarrufun iptali istenmekle beraber, duruşmada ihtilafın 1238 sayılı Kanunla ortadan kaldırıldığı ve karar itirazına yer olmadığı talebedilmiştir.

Savunma Özeti : Davanın yersiz olduğu ve reddi savunulmakla beraber bilahare ve duruşmada anlaşılmalığın 1238 sayılı Kanunla halledildiği ve karar itirazına yer olduğu belirtilmiştir.

Kanun sözcüsü Muammer Turan'ın Düşüncesi : Sonradan çıkan 1238 sayılı Kanunla ihtilafın halledildiğini, gerek davalı Çalışma Bakanlığı gerekse dâvacı Birlik Başkanı'nun duruşmada yaptığı beyanla da tesbit edilmesine binaen dâva konusu husus hakkında karar verilmesine yer olmadığı düşünülmüştür.

Raportör Abbas Gökçe'nin Düşüncesi: Dâva konusu anlaşmazlık 1238 sayılı Kanunla halledilmesine göre karar itirazına yer olmadığına karar verilmesi gerekir.

Türk Milleti Adına

Hüküm veren Danıştay Sekizinci Dairesince duruşma için belirtilen 24.11.1970 Pazartesi günü davacı Birlik Başkanı Faruk Erem ile davalı Kurum Vekili Avukat Necla Kapanlı'nın geldiği, davalı Bakanlık Temsilcisinin gelmediği anlaşıldıktan ve tarafların iddia ve müdafaaları ile Kanun sözcüsünün düşüncesi alındıktan sonra dosya tetkik olunarak gereği düşünüldü:

Dava açılmasını müteakip yürürlüğe giren 26.2.1970 gün ve 1238 sayılı Kanunla dava konusu anlaşmazlığın çözümlenmiş bulunduğu anlaşıldığından tarafların talepleri veçhile, işbu dâva hakkında karar verilmesine yer olmadığına, karar verilmediğinden ve davada haksız çıkan taraf bulunmadığından yargılama giderlerine hükmedilmesine mahal bulunmadığına 24.11.1970 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

Bkz. TBBB. 1970/1-3, 13, 15, 18 1970/2-14 1970/3-7, 8, 25 1970/4-1 1971/5-17.

1971/6-4

Verile Emirlerine Yapıştırılacak Damga Pulu

Ankara 5 Aralık 1970

Sayı : 2289

Adalet Bakanlığı
Ankara

Türkiye Barolar Birliğine yapılan başvurmalardan; icra veznelerinden alınacak paralar için düzenlenen (verile emirleri) nin her nüshasına % 04 oranında damga pulu yapıştırıldığı anlaşılmaktadır.

Bu uygulama, İcra ve İflas Kanunu Yönetmeliğinin 67 nci maddesindeki "Bu belge, icra ve İflas daireleri tarafından üç nüsha olarak kopye kalem ile doldurulup..." biçimindeki hükümle 488 sayılı Damga Vergisi Kanunu'nun 5 inci maddesindeki "Bir nüshadan fazla olarak düzenlenen kağıtların her nüshası ayrı ayrı aynı miktar veya nispette damga vergisine tabidir..." hükmünden doğmaktadır.

Bu uygulama haksız, icradan para alanlara her nüsha için ayrı damga vergisi ödetilmesi yersizdir. İcradan para alanın bir makbuz vermesi olağan olup, öbür nüshalar mâliyetinin kendi iç denetimi için doldurulmaktadır. Bu

örneklerle de damga pulu yapıştırılması bu harcin da para alana ödetilmesi gereksiz bir külfettir.

Yönetmelikteki, (üç nüsha olarak) biçimindeki hükmün (Biri asıl olmak üzere iki de suret doldurulup.) biçiminde değiştirilmesiyle haksızlığın ortadan kaldırılabilceği düşünülüdüğünden gereğinin takdirini dikkatinize sunarım

Saygılarımla,
Başkan

Ankara, 10 Aralık 1970
Sayı : 25889

T.C.

Adalet Bakanlığı

Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü

Konu: İcra ve İflas daireleri verile emri Hk.

Türkiye Barolar Birliği Başkanlığına.

İlgi: 5 Aralık 1970 gün ve 2289 sayılı yazınız;

İlgideki yazınızda belirtilen husus, Mâliye Bakanlığı ile Bakanlığımız arasında yazışılan ve incelenmekte olan bir konudur.

Bu çalışmalarda mütalaanızın da nazara alınacağına bilgi edinilmesi rica olunur.

Bülent Olçay
Adalet Bakanı Y.
Hukuk İşleri Genel Müdürü

1971/6-5

Personel Kanunu - Avukatların yan ödemeleri

Ankara, 18 Aralık 1970

Sayı: 2412

Sayın Mesut Erez
Mâliye Bakanı
Ankara

5 Aralık 1970 günlü Resmî Gazetede yayınlanan 30 Kasım 1970 tarih ve 7/1633 sayılı kararname ile yasaklanan yan ödemelere cevaz verecek yeni bir kararnamenin Bakanlıklarınca hazırlanmakta olduğu TRT haber bültenlerinde ve gazetelerdeki beyanlarımızdan öğrenilmiştir. 1327 sayılı Kanunun 71. maddesiyle 657 sayılı Kanunla eklenen ek maddede yazılı yan ödemeler için bir başlangıç teşkil edeceği ve çıkarılması öngörülen yönetmeliklere müessir olacağı aşıkâr olan bu kararnamede avukatların haksızlığa maruz kalmamaları için yeni bir uyarımda bulunmayı görev sayıyorum. 1327 sayılı Kanunla kaldırılan avukatlık ücretinin devlet dâvalarının akıbetlerini yakinen etkileyeceği ve devletin kalifiye avukat bulmakta güçlük çekeceği evvelce zatialinize hatırlatılmıştır. Avukatlık mesleğinin özellikle memleketimizdeki icra tarzı hayat ve sağlık için tehlike ve çalışma şartları bakımından güçlük arzeden ve normal üstünde gayret sarfını gerektirdiğinin tartışma kabul etmez bir gerçek olduğunun kabul buyrulacağını ümit ediyorum.

1327 sayılı Kanunun öngördüğü iş gücülüğü, iş riski ve teminindeki güçlük zamlarından kamu kuruluşlarında görevli avukatlar yararlandırılınca kadar, 1389 sayılı Kanun hükümlerinin uygulanmasına devam edilmesi 1327 sayılı Kanunun geçici 20. maddesi gereğidir. Bu itibarla öngörülen yönetmelik veya tüzükler çıkarılınca kadar 1389 sayılı Kanunun uygulanmasına devam edileceğinin hazırlanmakta olan kararnameye darcine delalet buyrulmasını hatırlatır, saygılarımla sunarım.

Türkiye Barolar Birliği Başkanı

Bkz. TBBB. 1970/2-6, 7 1970/3-15, 26, 27, 28
1971/5-15

1971/6-6

Baroların İtiraz Yoluyla İncelenecek KararlarıAnkara, 26. 12. 1970
Karar No: 503/4 - a**Yönetim Kurulu Kararı**

1136 sayılı Kanun'un 121/10. maddesine göre Barolar Birliğinin yetkileri hakkında rapor-tör Hikmet Tuncay'ın 20.12.1970 tarihli raporu okundu;

1136 sayılı Avukatlık Kanunu, merkeziet-cilik sistemi yerine baroların yerinden yönetil-mesi sistemini benimsemiştir. Bu sistem yasa-nın türlü hükümlerinde bellidir. Bu bakımdan temel yönetim birimi barolardır. Üst kuruluş olan Türkiye Barolar Birliğinin baroların bü-tün kararları üzerinde denetim ve gözetim görevinin varlığı kabul edilmemektedir. Avukat-lık Kanununun doğru ve bir örnek uygulamasını sağlamak öncelikle Birliğin görevi ise de bu; kararları itiraz yoluyla inceleme olanağı verme-mektedir. İdari bir kararı itiraz yoluyla ince-le-me ve karara bağlama olanağı ancak kanundan doğan bir yetki ve görevdir. Bir idari işleme iti-raz idare hukuku ilkelerine göre, o idari işle-min gerçekleşmesine engel olan bir olay, ger-çekleşmesi için yasayla belirtilen idari bir yol-dur.

1136 sayılı Kanunda baroların hangi idari işlem ve kararlarına karşı Barolar Birliğine iti-raz edilebileceği gösterilmiştir. Ancak, bu karar-ların gerçekleşmesi ve kesinleşmesi için T.B.B.'den ve Adalet Bakanlığında - itiraz yoluyla-geçmesi gereği saklanmaktadır. Bu nedenle 1136 sayılı Kanun'un 121/10. maddesine göre Türki-ye Barolar Birliğince itiraz yoluyla baroların bütün kararlarını değil, ancak yasadaki itiraz edilebileceği belirtilen kararları inceleme konusu yapılabilecektir. Ancak bu türlü kararların itiraz üzerine incelenilebileceği saptanmış ve inceleme-nin hangi organca yapılabileceği belirtilmiştir.

Nitekim gerçekte de bu bendin konuluş amacı "konularda başka bir merci ve organ gösterilmemesinin Türkiye Barolar Birliğine itiraz edilir" hükmü yer aldığı yerlerde, bu itirazı incelemek ve karara bağlamak görevinin Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kuruluna ait olduğunu belirtmek şeklindedir.

Kanun koyucu'nun amacı böylece daha açık biçimde belirlediği gibi yasanın sistemi de doğru-lamaktadır. Bu nedenlerle 1136 sayılı Kanunun 121. maddesinin 10. bendinin Türkiye Barolar Birliğinin Baroların ancak yasadaki belirtilen kararlarını itiraz yoluyla inceleyebileceği yolun-da bir ilke kararına varılmasına; sonraki uygulamanın da bu ilkeye uygun yönde yapıl-masına, Erdoğan Bigat, Zeki Yücel, Osman Kuntman, Mehmet Kavaklılar'ın karşı oylarıyla ve oy çokluğuyla karar verildi.

1971/6-7

TBB Genel Sekreterliği ve Saymanlığı :

Av. Atilla Sav ve Av. Erdoğan Bigat'ın istifa-ları ile boşalan genel sekreterlik ve sayman-lık seçimleri Birlik Yönetim Kurulunun 30.1.1971 gün ve 2 sayılı toplantısında yapılmış ve 1136 sayılı Kanunun 124. maddesi uyarınca kalan görev sürelerini tamamlamak üzere, ge-nel sekreterliğe Av. Erdoğan Bigat ve Sayman-lığa Av. Hikmet Tuncay seçilmişlerdir.

Bkz. İBBB. 1971/5-9

1971/6-8

Baronun ve Adliyecilerin Protokoldeki YeriYıldırım
Baro Başkanlığı
Diyarbakır

Bu günkü tarihli Cumhuriyet gazetesinde Baronuzla ilgili haber bizlerde üzüntü uyandırdı. Bizim tarafımızdan yapılabilecek teşebbüs-ler bakımından acele bilgi lütfetmenizi rica eder, yönetim kurulu adına üzüntülerinize işti-rak ettiğimizi arz ederim.

Saygı ve sevgilerimle

Türkiye Barolar Birliği Başkanı

Adliyeciler, Sunay şerefine verilen yemeği ter-کتtiler

Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay'ın Diyarbakır gezisiyle ilgili olarak hazırlanan protokol liste-leri karışıklığa ve tepkilere yol açmıştır.

Valilik ve Kolordu Komutanlığınca hazırlanan protokol listelerince bir çok kuruluş temsilcilerine yer verilmemiş, davetlere çağrıl-mamışlardır.

Bunun yanında davetlilere çağrılan zevatin bir kısmına da yer ayrılmamıştır. Özellikle adliyecilere çok güçlük çıkarılmış, Bölge Baro Başkanlığı protokola alınmamış, Kolordunun yemeginde çağrılan Adalet Encümeni Başkanı ile İl Savcısına ise, yer bile verilmemiştir.

Yerleri ayrılmayan adliyeciler, önceki gece-ki yemeği terk ederek Cumhurbaşkanına çektiler-i bir telgrafla durumu protesto etmişlerdir.

Cumhurbaşkanına gönderdikleri telgrafta durumu bildiren adliyeciler, "Demokratik hukuk devletlerinde hususiyetle tarihimizin hiçbir devresinde adalete sirtını çevirmiş kaza kuvve-tini bu derece küçümsemiş bir iktidara rastlan-mamıştır" denilmektedir.

Acele

Sayın Faruk Erem
Türkiye Barolar Birliği Başkanı
Ankara

Sayın Cumhurbaşkanının ilimize teşrifleri dolayısıyla şereflerine tertip edilen gece için il daire müdürlerine davetiye gönderildiği hal-de Barozum Başkanına davetiye gönderilmediği, ilimiz Adalet Komisyonu Başkanı ile C. Savcısı-nın davet edilmelerine rağmen ziyafete gittik-lerinde yerlerine başka şahısların oturtulmalar-ı nedeni ile salonu terk ederek gazetede intişar eden protesto telini ilgilileri uyarmak için Sayın Cumhurbaşkanına arz ettikleri bu yoldaki teşebbüsümüzün vilayetçe olumlu karşılana-rak badema protokol kaidelerine riayet edilmesinin ilgililere not ettirilerek teessürlerinin ifade olunduğu başta Sayın Başkanımız olmak üze-re genel yönetim kurulunun sıcak ve candan ilgisine tüm baro mensupları adına saygı ve şükranlarımızı arz ederim.

Baro Başkanı
Eşref İncooğlu

1971/6/9

Avukatların Görevlerini Yaparken Uğradığı SaldırlarAnkara, 2.2.1971
Sayı: 329Sayın Haldun Menteseoğlu
İçişleri Bakanı
Ankara

İstanbul ve Ankara'daki son olaylar sebe-biyle mahkemeye sevk edilen sanıkların, savun-malarını alan avukatlardan Birliğimize gön-derilen yazılarda; gerek mahkemede savunma sırasında, gerek savunmadan sonra mahkeme koridorunda resmi veya sivil toplum kişileri-nin hakaret ve tecavüzlerine maruz kaldıkları ifade edilmektedir. Bu konuda Birliğimize gön-derilen yazı örnekleri ilişikte sunulmuştur.

Herkesin meşru bütün vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle Yargı Mercileri önünde dāvacı veya dāvahı olarak, iddia ve savunma hakkına sahip olduğu Anayasamızın 31. maddesin-de belirtilmiştir.

Avukatın görevini ifada bağımsız olduğu ve görev sırasında veya yaptığı görevden dolayı avukata karşı işlenen suçlar hakkında bu suç-ların hâkimlere karşı işlenmesine ilişkin hü-kümlerin uygulanacağı 1136 sayılı Kanunun 1. ve 57. maddelerinde hükme bağlanmıştır.

Birliğimiz Yönetim Kurulu 31.1.1971 günü toplantısında konuyu incelemiş ve savunma de-ruhte eden avukatların her türlü tecavüz ve hakaretten masun tutulmalarını teminen gerek-li kanuni tedbirlerin stır'atle alınması için Ba-kanlığınıza başvurulmasına karar vermiştir.

Anayasamızın ve kanunların teminatı altında bulunan savunma hakkına ve bu kutsal görevi ifa eden avukatlara karşı, güvenliği sağlamakla görevli emniyet mensuplarının, hakaret ve tecavüzlere girişmemeleri için gerekli tedbirlerin alınmasını rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

1971/6-10

Hâkim - Avukat İlişkileriAnkara, 17 Şubat 1971
Sayı: 542Baro Başkanlığı
İzmir

İlgi: 28.1.1971 gün ve 380 sayılı yazımız;

İlgideki yazınız üzerine Yönetim Kurulumuz-ca ittibaz olunan 31.1.1971 gün ve 32/5 sayılı ka-rar örneği aşağıya çıkarılmış ve Yüksek Hâkim-ler Kurulu Başkanlığına yazılan mektup örneği ilişikte gönderilmiştir.

Bilginizi rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

31.1.1971 gün ve 32/5 sayılı Yönetim Kurulu ka-rarı

Torbali Asliye Ceza Hâkimi Ömer Akın'ın, Av. Seyfettin Özenç'i duruşmadan çıkardığı ve müteakip oturuma da almadığı hakkında İzmir Barosunun 28.1.1971 gün ve 380 sayılı yazısı okundu, duruşma tutanak örnekleri incelendi;

Torbali Asliye Ceza Hâkimi Ömer Akın'ın, 970/205 Esas sayılı dosyanın 18.12.1970 tarihli ilk celsesinde; "Maznun vekili şahide sorulan hususlar için müdahalede bulunmuş olması se-bebiyle duruşmadan çıkarılmasına karar veril-di" demek suretiyle İzmir Barosu Avu-katlarından Seyfettin Özenç'i duruşmadan çıkardığı ve müteakip 15.1.1971 günlü celsede sanık vekili olan Av. Seyfettin Özenç'i eski karardan bahisle duruşmaya kabul etmediği; evrakın in-celenmesinden anlaşmıştır.

Ceza Usulü Muhakemeleri Kanununun 378. maddesinde öngörülen duruşmadan çıkarma hakkı ancak, duruşmanın inzibatını bozma halinde ve o celse için kullanılabilir. Duruşmadan çıkarma hakkı hiçbir zaman vekâletten azile müncer bir karar niteliği taşıyamayacağı gibi, savunma hakkının en tabii bir gereği olan tanığa soru sorulmamasında da Mahkemenin inzibatını bozduğu ileri sürülemez. Torbali Asliye Ceza Hâkiminin 15.1.1971 tarihli celseye sanık vekilini almamağa yetkisi mevcut olmadığına göre, hâkimin yetkisini aşdığı açıkça anlaşıldığından hakkında kovuşturma yapılması için Yüksek Hâkimler Kuruluna yazılı başvurulmasına, İz-mir Barosuna bu yolda bilgi verilmesine, oybir-liği ile karar verildi.

Ankara, 16 Şubat 1971
Sayı: 523Yüksek Hâkimler Kurulu
Sayın Başkanlığına
Ankara

İlgi: Torbali Asliye Ceza Hâkimi Ömer Akın (8263) hakkında kovuşturma yapılarak cezalandırılması.

İzmir Barosu Başkanlığından Birliğe gön-derilen 28.1.1971 gün ve 380 sayılı yazı ve ek-lerinin tetkikinden; Torbali Asliye Ceza Hâki-mi Ömer Akın'ın (8263), 970/205 esas sayılı da-vanın 18.12.1970 tarihli ilk celsesinde, "şahide sorulan hususlar için müdahalede bulunmuş ol-ması sebebiyle" sanık müdafii Av. Seyfettin Özenç'i duruşmadan çıkardığı ve müteakip, 15.1.1971 tarihli celseye de almadığı" anlaşıl-mıştır.

C.M.U.K. nun 378 maddesindeki duruşma-dan çıkarma hakkının ancak duruşma inzibatını

bozma halinde söz konusu olabileceği, ileriki celselere sirayet edemeyeceği ve vakaletten azle müncer olamayacağı bilinmektedir. Sözü geçen hakünce de bu hususların bilinmesi gerektiğinden aksine davranış Usul Kanununa uygun mü-talaâ edilememektedir.

Anayasa'nın 31. maddesinin teminatı altında bulunan savunma hakkına rağmen savunma mesleğini ifa eden avukatı ileriki celseye kabul etmemek üzüntü ile karşılanmış ve mesleğimizin itibarına aykırı bulunmuştur.

İzmir Barosu Yönetim Kurulunun bir mektup göndererek, Torbalı Asliye Ceza Hâkimi Ömer Akın'ı kınadığı ve hakkında işlem yapılmak üzere Başkanlığımıza başvurduğu anlaşılmaktadır.

Birlik Yönetim Kurulumuzun, 31.1.1971 gün ve 32/5 sayılı kararı uyarınca; Torbalı Asliye Ceza Hâkimi Ömer Akın (8263) hakkında kovuşturma yapılarak sonucundan Birliğimize bilgi verilmesini müsaadelerimize sunarım.

Saygılarımla,
Başkan

1971/6-11

Artvin Barosunun Kurulması

Ankara, 18 Eylül 1970
Say : 1690

Adalet Bakanlığı
Ankara

İi sınırları içinde onbeşten fazla avukatın çalıştığı anlaşılan Artvin ilinde bir baro kurulmasına Yönetim Kurulumuzun 6.9.1970 tarihli toplantısında 355/2 sayılı karar verildiğini Avukatlık Kanununun 77. maddesi uyarınca bilgi ve takdirlerinize sunarım.

Saygılarımla
Başkan

Ankara, 10 Şubat 1971
Sayı : 381

Baro Başkanlığı
Artvin

Baronuzun Avukatlık Asgari Ücret Tarifelerinin 2. grubunda yer almasına ilişkin, Adalet Bakanlığından alınan yazının bir örneği ile Birliğimize bastırılan Asgari Ücret tarifelerinden 20 adet eklice gönderilmiştir.

Bilginize sunarım.

Saygılarımla
Başkan

Eki: 1 yazı örneği 20 adet tarife.

T.C. Adalet Bakanlığı
Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü

Ankara, 5 Ocak 1971
Say : 107

Konu: Artvin Barosu Hk.

Türkiye Barolar Birliği Başkanlığına

İlgi: 14 Aralık 1970 gün ve 30274 sayılı yazımız.

Artvin Barosunun, 22 Nisan 1970 gün ve 13478 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Avukatlık Asgari Ücret Tarifelerinin 2. inci maddesinde yazılı ikinci grupta yer almasının uygun görüldüğüne ilişkin Bakanlığımız İlânı 25 Aralık 1970 gün ve 130705 sayılı Resmî Gazete'nin 16. nci sayfasının birinci sütununun baş tarafında yayımlanmış bulunmaktadır.

Bilgi edinilmesi rica olunur.

Bülent Olçay
Adalet Bakanı Y.
Hukuk İşleri Genel Müdürü

1971/6-12

Avukatların Sosyal Güvenliği — Emekli Sandığına Geçmiş Hizmet.

Ankara, 19.2.1971
Genelge No: 10-567

Baro Başkanlığı

1136 sayılı Avukatlık Kanununun geçici 2. maddesi uyarınca T.C. Emekli Sandığı ile ilgilerini devam ettirmek isteyen meslektaşlarımızın, borçlanmaları ve emekli aylığı bağlanması hususlarında karşılaştıkları zorluklar ilgili başvuruları üzerine, baki isteklerin nazara alınması için 30.1.1971 tarih ve 7/10 sayılı Yönetim Kurulu Kararı uyarınca anılan Sandık yetkilileriyle temasa geçilmiş ve 1.2.1971 gün ve 326 sayılı mektup gönderilmiştir.

İlişikte gönderilen mektubun tetkikiyle de görüleceği üzere, T.C. Emekli Sandığı başlıca üç konuda yanlış uygulama yapmaktadır.

1 — Geçici 2. maddenin (A) bendinin yol-lamada bulunduğu (B) bendinin 2. fıkrasındaki; "ilgilinin T.C. Emekli Sandığına evvelce kesenek ödediği memuriyet ve hizmette son aldığı maaş yahut ödenek derecesindeki kıdeminden itibaren o memuriyet veya hizmetin asgari terfi süresi nazara alınarak 2 veya 3 yılda bir terfi etmiş sayılmak suretiyle....."

Hükmü Emekli Sandığına geriye doğru hesaplanmakta ve bu suretle primler yüksek olan kanun hükümlerine göre alınmakta ve meslektaşlarımızın kanunun aradığının çok üstünde borçlandırılmaktadır. Maddenin açık anlamı ise, borçlanılacak miktardan emekliliğe tabi hizmetten ayrıldığı tarihteki kıdemden başlayarak 2 veya 3 yılda terfi ettirmek suretiyle bulunmasını amirdir.

2 — T.C. Emekli Sandığı emekli keseneğini geri almış olan meslektaşlarımız faizi ile birlikte iade ettikleri halde, 5434 sayılı Kanunun 102. maddesini değiştiren 545 sayılı Kanunun 3. maddesine dayanarak, emekli aylığı tahsis için altı ay beklenmesi gerektiğini ileri sürmektedir.

1136 sayılı Kanunun geçici 2. maddesi (B) bendinin 5. fıkrasındaki "Borçlanan kimseler emekliliğe esas olan eski memuriyet veya hizmet sürelerine borçlandıkları sürenin eklenmesi suretiyle hesaplanacak süre üzerinden ve borçlandıkları miktarın tamamını ödedikleri tarihten itibaren 5434 sayılı Kanuna göre emekli aylığına hak kazanırlar." hükmü borçlanılan miktarın tamamen ödenmesi tarihinden itibaren emekli aylığı bağlanacağı açıkça hükmü bağlandığından aksine yapılan işlem de isabet olmadığı meydandır. 1136 sayılı Kanun özel kanun niteliğinde olduğundan, genel kanun olan 5434 sayılı Kanunun 102. maddesini değiştiren 545 sayılı Kanunun 3. maddesinden, öncelikle uygulanması gerektiği aşıkârdır.

Nitekim Danıştay 10. Dairesi E. 970/1056 sayılı kararı ile konuyu avukatlar lehine sonuçlandırmıştır.

3 — T.C. Emekli Sandığı'nın yanlış uygulamasından üçüncüsü, 65 yaşını doldurmuş bulunan avukatları, 5434 sayılı Kanunun 40. maddesinde kesin yaş haddini doldurdukları iddiasıyla iştirakçi kabul etmek istememesidir.

Avukatlarla ilgili işlemleri, özel kanun olan 1136 sayılı Kanuna göre yapmak durumunda olan T.C. Emekli Sandığı'nın bu yanlış işlemi de Danıştay 10. Dairesinin 25.11.1970 gün ve E. 970/1104, K. 970/1644 sayılı kararı ile iptâl edilmiştir.

Danıştay kararları ile avukatlar lehine çözümlenen bu üç konuda T.C. Emekli Sandığı'nın başka davalara sebebiyet vermeden yanlış uygulamayı düzeltmesi kuvvetle muhtemeldir. Ancak vaki görülmeye konuların Danıştay kararları ışığında yeniden gözden geçirilmekte olduğu belirtilmiştir. Birliğimiz Sandıkla temaslarına devam etmekte ve karşılıklı protokol düzenlenmesine gayret etmektedir.

Bu konuları T.C. Emekli Sandığı ile Birliğimiz arasında kesin çözüme bağlanıncaya ka-

dar, şahsi haklarının kaybolmaması için dava sürelerinin geçirilmemesi de hatırlatılarak, yukarıdaki konuların meslektaşlarımıza duyurulmasını rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

Ankara, 1.2.1971
Sayı: 326

T.C. Emekli Sandığı
Genel Müdürlüğü
Ankara

İlgi: 12.11.1970 gün ve 20-1/XXXIII-30-A sayılı yazınız;

1136 sayılı Kanunun ve onu tadil eden 1238 sayılı Kanunla değişik geçici 2, 3, 4, 5 nci maddelerinin T.C. Emekli Sandığı Genel Müdürlüğü ile ilişkili sağlayan avukat arkadaşlarımızın kanunun uygulanmasından meydana gelen bazı aksaklıkları iş birliği yapılmak suretiyle çözümlenebileceği hususu Genel Müdürlüğümüzün yukarıdaki yazısı ile vaad buyurulmuştur.

Uygulamada, açık ve kesin hükümlerin bulunduğu bazı konularda meslektaşlarımızın mağdur duruma düştikleri vaki şikâyetlerden anlaşılmaktadır. Şöyle ki:

1 — İntibakların, son alınan maaş veya ödenek derecesinden başlayarak serbest avukatlıkta geçen sürenin eklenmesi suretiyle yapılması ve borçlanmanın buna göre hesabı icap ederken aksi yol takibedilmekte, 1136 sayılı Kanunun uygulanmasından yukarıya doğru süreler hesaplanmaktadır.

Borçlanmanın ne suretle yapılacağı, 1136 sayılı Kanunun geçici 2. maddesinin (A) bendi delaletiyle (B) bendinin ikinci fıkrasındaki; (ilgilinin T.C. Emekli Sandığına evvelce kesenek ödediği memuriyet ve hizmette son aldığı maaş veyahut ödenek derecesindeki kıdeminden itibaren o memuriyet ve hizmetin asgari terfi süresi nazara alınarak iki veya üç yılda bir terfi etmiş sayılmak suretiyle...) ile belirtilmiştir.

Bu hüküm, borçlanmanın geriye doğru gitmek suretiyle değil, son aldığı maaş veya ödenek derecesindeki kıdeminden itibaren 2 veya 3 yılda bir terfi ettirmek suretiyle yapılacağını amirdir.

Bundan başka, 1238 sayılı Kanunun geçici 3. maddesiyle değişik 1136 sayılı Kanunun geçici 2. maddesine eklenen fıkralarda (545 sayılı Kanunun 3. maddesiyle eklenen maddedeki esaslara göre borçlanmaları şartıyla emekliliğe esas hizmetlerine eklenir.) hükmü, intibaklarda borçlandırılacak sürenin aldıkları maaş kıdeminden itibaren eklenmeye başlanacağı prensibini kabul ve muhafaza etmiştir.

1136 sayılı Kanunun geçici 2/B bendinin 8. fıkrasında (borçlanan kimseler emekliliğe esas olan eski memuriyet veya hizmet sürelerine borçlandıkları sürenin eklenmesi suretiyle) denilmekle, borçlanmanın geriye doğru değil son alınan maaş ve ödenekdeki kıdeminden itibaren yapılacağı belirtilmiştir.

2 — Sandığın borçlanma hesabını 1136 sayılı Kanunun geçici 2/B bendinin 5. fıkrasındaki (ancak, kesenekler ve kurum hissesini ait oldukları geçmiş yıllarda yürürlükte bulunan T.C. Emekli Sandığı Kanununun hükümlerine göre hesaplanır) hükmünü ihmal ederek borçlanmayı ters yönden hesaplandığından primi yüksek olan son kanun hükümlerine göre borçlanmayı tahakkuk ettirmektedir.

3 — 1136 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte T.C. Emekli Sandığındaki emekliliğe esas teşkil eden hizmetleri toplamı en az 15 yıl olan avukatlar, anılan kanunun geçici 2. maddesi (B) bendi uyarınca, serbest avukatlıkta geçen hizmet sürelerini 30 yılı geçmemek üzere Sandıkla ilgilerini devam ettirebilirler.

Sandığımız, emekli keseneklerini geri almış olan meslektaşlarımız faizi ile birlikte yaptıkları ve borçlandıkları sürelerle ait vebelerini de eda ettikleri halde, emekli aylığı tahsis için 6 ay beklenmesi gerektiğini ileri sürmek-

le ve bu uygulamasını 5434 sayılı Kanunun 102. maddesini değiştiren 545 sayılı Kanunun 3. maddesinin hükümlerine dayandırmaktadır.

Halbuki, 1136 sayılı Kanunun geçici 2/b. maddesinin 5. fıkrası (Emekli aylığına hak kazanmanın borçlanılan miktarın tamamen ödendiği tarihten başlayacağı) aynı bendin 6. fıkrasında (borçlarını tamamen ödeyemeyenlere ödedikleri miktara göre 5434 sayılı Kanun hükmünün uygulanacağı) hükme bağlamıştır.

Bu hükümlerde hesaplanacak süreler için Emekli Sandığı Kanunuyla belli edilmiş olan hakların verilmesine dair yapılacak işlemleri göstermektedir. Bu yoldaki atfın delalet ve tesisi dışına çıkılmıyacağından ve isteklerle emekliye ayrılacak olanların 5434 sayılı kanunun 102. maddesinin 545 sayılı Kanunun 3. maddesile değişik olan (iade edilecek parayı 6 ay önce Sandığa yatırması) şartına atıfta bulunulduğundan, 6 aylık sürenin beklenmesi yolundaki uygulamada hukuki isabet yoktur.

Danıştay 10. Dairesinin 970/1056 Esas sayılı kararı Sandığınız aksine vaki işlemini iptal etmiştir.

4 — T.C. Emekli Sandığınız, 65 yaşını tecavüz eden avukatları iştiraki olarak kabul etmemektedir. Her ne kadar, serbest avukatlar 5434 sayılı Kanunun 40. maddesinde yazılı kesin yaş haddi olan 65 yaşını doldurmuş işlerde avukatlık görevinin niteliği ve 1136 sayılı Özel Kanunda aksine bir sarahat olmaması itibarıyla, mezkur 40. maddede yazılan 65 yaşını istisnalar içinde mütalaa edilmelidirler. Nitekim Danıştay 10. Dairesinin 25.11.1970 tarih ve 970/1144 esas, 970/1644 karar sayılı içtihatı, bu görüşünü zü teyit ederek, Sandığınız aksine vaki işlemini iptal etmiştir.

Uygulamanın kanun ve Danıştay kararlarına göre düzeltilmesi, Sandığınız aleyhine bozulan dava açılmasını önleyeceği gibi, meslekdaşlarımızın da mağdur olmamasını sağlayacaktır.

Sandığınız ilgililerince yapılacak toplantıya katılmak üzere Yönetim Kurulumuz üyeleri Av. Zeki Yücel ve Av. Erdoğan Bigat'ın görevli olduklarını bilgilerine sunarım.

Saygılarımla
Başkan

Bkz. TBBB. 1970/1-14 1970/2-12 1970/3-6, 7, 8, 1970/4-1

1971/6-13

Baro Genel Kurulu — Uygulanacak Hükümler

Ankara, 19.2.1971
Genelge No: 9-566

Baro Başkanlığı

1136 sayılı Avukatlık Kanununun 87. maddesi uyarınca Birliğe gönderilen Baroların Genel Kurul kararları ve seçim sonuçlarını gösteren tutanaklar, Birlik Yönetim Kurulunun 30.1.1971 gün ve 2 nolu toplantısında tetkik edilmiş ve ortak hatalar aşağıdaki şekilde tesbit edilmiştir.

1 — Denetici Seçimi :

1136 sayılı Kanunun 1238 sayılı Kanunla değişik 108. maddesinde deneticilerin görev süreleri belirtilmemiş olmakla beraber, baroların mali işlemlerini denetlemekle görevli bulunan deneticilerin, her toplantı dönemi için seçilmeleri kanunun maksudına uygun düştiğinden her yıl oluşan genel kurul toplantılarında asil ve yedek denetici seçimlerinin yapılması,

2 — Tasnif Kurulları :

1136 sayılı Kanunun 90, 96, 103 ve 108. maddeleri uyarınca yapılacak baro başkanı, yönetim, disiplin ve denetleme kurulları üye seçimleri için aulan maddelerin yollamada bulunduğu 90. maddenin 3. fıkrası gereğince ayrı ayrı tasnif kurullarının ad çekme ile tespiti,

3 — Seçimler Gizliliği:

1136 sayılı Kanunun 90 ve 96. maddesiyle 104 ve 108. maddelerinin yollamada bulunduğu

90. madde hükümleri uyarınca baro başkanı, yönetim, disiplin ve denetleme kurulu üyeleriyile yedeklerinin gizli oyla seçilmesi.

4 — Gündem Dışı Görüşme Yasağı:

1136 sayılı Kanunun 88. maddesi uyarınca gündemde belirtilmemiş konular hakkında genel kurulda karar verilemeyeceğinden, genel kurul kararıyla de olsa gündeme eklemeye yapılamayacağı,

hususlarının barolara duyurulmasına 7/4 sayılı karar verilmiştir.

Yönetim Kurulu kararı uyarınca yukarıdaki hususları temenni niteliğinde olmak üzere bilgilere sunarım.

Saygılarımla,
Başkan

1971/6-14

Anayasa Mahkemesinde Dava açma hakkı

Ankara, 24.2.1971
Genelge No: 11/654

Baro Başkanlığı

Birliğimizin Anayasa Mahkemesinde dava açabilmesi için gerekli Anayasa değişikliği tasarısı Sakarya Barosu avukatlarından Nadir Lâfif İslam tarafından hazırlanmış ve Yönetim Kurulumuzca de görüşülerek kanunlaşması için gerekli çalışmalara başlanılmışına karar verilmiştir.

İlişkide gönderilen tasarının kanunlaşması için Baroza mensup Senatör ve Milletvekili meslekdaşlarımızın alâkalarını celp etmenizi takdirlerinize arz ederim.

Saygılarımla,
Başkan

Ek: 1 kanun tasarısı ve değişikliği

Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine ve Bazı Hükümler Ekleneğine Dair Kanun

Gerekeç

1 — Genel Olarak:

Anayasaya aykırılık iddialarının Anayasa Mahkemesine inçikal yolları, malum olduğu üzere, başlıca ikidir:

Defi yolu, büyük ölçüde tesadüflere bağlı olarak işler. Bu suretle bir kanunun anayasaya aykırılık iddiasıyla Anayasa Mahkemesince tetkikinin yapılabilmesi için, önce bu kanunun tatbiki nedeniyle bir ihtilaf çıkması, bu ihtilafın mahkekeye intikal etmesi ve duruşma sırasında taraflarca aykırılık def'inde bulunulmuş olması veya hâkim tarafından re'sen böyle bir kaniya varılması gibi şartların bir araya toplanması gereklidir (Anayasa, madde 151.) Fakat şurası bir gerçektir ki, kanunların tatbikinde ihtilafların mahkemelere aksetme nisbeti, genel tatbik ölçüsü karşısında çok düşüktür. Bu demektir ki defi yolu, bazan bir kanunun anayasaya aykırılığına rağmen, yıllarca yürürlükte kalabilmesine imkân bırakan mahiyeti itibarıyla noksan bir emniyet tedbiridir. Kaldı ki, defi yolu ile Anayasa Mahkemesine intikal eden iptâl talepleri ile ilgili olarak çok defa, bahis konusu olayda tatbikinin önlenmesiyle yetinilebilmekte, böylece bazı kanunların anayasaya aykırılığı su yüzüne çıkmış olmasına rağmen yine de yürürlükte kalmasına zımnî bir icazet verilmiş olmaktadır.

Kanunların anayasaya aykırılıklarının en müessir giderilme çaresi, iptâl davası yoludur. İptâl davası sisteminde nazara alınması gerekli en önemli noktalardan biri, bu davayı açabilme hakkının kimlere verilmesinin uygun olacağı meselesidir. Bu konuda çeşitli anayasalarda farklı ölçüler kabul edilmiştir. Filhakika, anayasa mahkemesi kurma gereğini, daha ziyade devletin üç kuvveti arasında bir denge meydana getirme açısından ele alınmış olan sistemlerde çoğunlukla, iptâl davası açabilme imkânı iera organına verilmektedir. Def'i yolu da, teşri organ-

nın karşısında yargı organı tarafından harekete geçirilen bir "denge" aracı olarak tanzim edilmektedir. Memleketimizde de, 1961 Anayasamızın hazırlanmış ve müzakere safhalarına rastlayan devrede, Siyasal Bilgiler Fakültesi tarafından nesredilmiş olan bir Anayasa projesinde, aşağı yukarı aynı esaslara yer verilmiş bulunuyordu (SBF, İdari İlimler Enstitüsü Gereçli Anayasa Tasarısı, Ankara 1960).

Kanunların anayasaya aykırılığı meselesini daha başka açılardan ve özellikle hukuk devleti ve insan haklarının korunması yönlerinden önmeyen sistemlerde iptâl davası açabilme hakkı, gayet mahdud sayıdaki yetkililerden başlayarak, derece derece genişlemek suretiyle, bunu bütün vatandaşlara tanımaya kadar vardırıan ve bir "actio popularis" haline getiren çeşitli ölçüde tatbikata mevzu kılınmaktadır.

Bizim Anayasamız, iptâl davası açmağa hak tanıdığı yetkililerin sayısı bakımından, —Temsilciler Meclisi müzakerelerinde geçen bir deyimle "mütedil" bir ölçü tesbit etmiştir. Bunu yaparken de bu hakkın "suistimal edilmesini önlemek" gayesini takip etmiştir. (Temsilciler Meclisi Tutanak Dergisi, 25.4.1961, B.53., O.1.) Nitekim bu düşünce ile, Anayasa Mahkemesinde iptâl davası açabilme hakkı genel ölçüde Cumhurbaşkanı ile son milletvekili seçimlerinde muteber oy sayısının en az yüzde onunu alan veya Türkiye Büyük Millet Meclisinde temsilcisi bulunan siyasi partiler veya bunların meclis grupları; Yasa Meclislerinden birinin üye tam sayısının en az altıda biri tutarındaki üyelerine verilmiş bulunmaktadır. Anayasamızın 149. ncu maddesinin metninde daha sonra yer alan hak sahipleri, ancak kendi varlık ve görevlerini ilgilendiren alanlara münhasıran olarak ve bu kuruluşların bir anayasal teminatı mahiyetinde, bu hakla, iptâl davası açabilme hakkı ile tehciz olunmuşlardır.

Anayasamızın, kendilerine iptâl davası açma hakkı vereceği ehliyet sahiplerini tesbit ederken gösterdiği titizliğe katılmamak mümkün değildir. Fakat, bu ehliyet sahipleri arasında Türkiye Barolar Birliğinin bulunmaması, büyük bir noksanlıktır. Hiç şüphesiz bu noksanlık, kullanılan ölçünün isabetsizliğinin bir sonucu değildir. Filhakika Anayasamızın müzakeresi ve kabulü sırasında Türkiye Barolar Birliği fiilen ve hukuken mevcut değildi, Keza Barolar da bugünkü derecede bağımsız hale gelmemişlerdi. Ancak bugün var olan ve Türk Kamu Düzeni ve hukuk hayatı içinde beklenen ve özlener yerini almış bulunan Türkiye Barolar Birliğinin, Anayasa Mahkemesinde iptâl davası açabilme ehliyetine sahip olduğunu gözmezlikten gelmek mümkün değildir. Bu zaruretini nedenlerini yine Anayasamızın koyduğu ölçüler ve diğer bazı kanunlarımızın tesbit ettiği esaslar içinde bulmaktayız.

Filhakika, 1136 sayılı Kanunda tesbit olduğu veçhile, Türkiye Barolar Birliği Genel Kuruluna ve Yönetim Kuruluna katılabilmek ve başkan veya üye seçilebilmek için asgari onbeş yıllık kıdemli avukat olmak zorunluluğu vardır (1136 s. K. madde 114, 118).

Keza Anayasamızın 145 inci maddesi hükmüne göre de meslekte onbeş yıl kıdemli bulunan avukatlar Anayasa Mahkemesine üye seçilebilirler.

Bu hükümlerden çıkarılabilecek sonuç şudur ki, anayasaya aykırılık iddialarını tetkik ve kanunların iptâlî konusunda en yüksek ölçüde "ehliyetli" olduğu kabul edilen bir kimsenin, iptâl davası açabilmenin ehliyet ve sorumlusu evleviyetle sahip sayılması bir zaruretirdir. Ve üyelerinin tamamı anayasamızın aradığı ölçüler içinde bu derece ehliyetli kimselerden meydana gelen bir teşekkül olarak Türkiye Barolar Birliğinin de iptâl davası açabilme hakkına sahip kılınması tabii ve zaruri bir sonuç olarak belirmektedir.

Gerçekten, henüz mesleğinin ilk gününde bulunan ve hatta ilk davasına bakma durumunda olan bir hâkimin dahi, başkaca bir ölçü ve kıdem aranmaksızın, "velev def'i yolu mekanizmasıyla olsun - bir kanunun veya bir hükmün anayasaya aykırılığının tesbitini isteyebilme hakkı ve imkânı yanında, Türkiye Barolar Birliğinin, bir Kamu Tüzel kişisi olarak, iptâl davası

açabilmesi hakkı ile teçhizi lüzumuna ve gereği-ne karşı çikilabilmesinin makul bir izahı bulu-namaz.

Anayasa Mahkemesinde açılacak iptâl dâva-sı ile ilgili müzakerelerde Kurucu Meclis'te izhar olunan endişelerden biri de; bu hakkın, "suisti-mal" edilib edilmemesi yönünde olmuştur. An-cak hemen belirtmek gerekir ki, bu endişeler iptâl dâvası açılımla hakkının istisnasız "her-kese" verilmesi teklifleri vesilesiyle ortaya ko-nulmuştur. Ve bu endişeleri önlemek için de bu hak herkese verilmemiş, "mutedil" bir yol tutu-larak "chliyetli" eller tesbit olmuştur. Bu eh-liyet ölçüsü içinde kalınarak yapılacak bir geniş-letme hiç şüphesiz, Anayasanın koyduğu pren-sibin ihlâli değil, bil'akis te'yidi demek olacaktır. Bu bakımdan Türkiye Barolar Birliğine tan-ınacak olan iptâl dâvası açma hakkının Ana-yasanın ölçüsüne ve gereklerine ve özellikle "A-nayasaya aykırı kanunların iptâli" müessesesi-nin mahiyetine tamamen uygun düşeceği aşıkâr-dır. Buna bir misâl daha ilâve etmek gerekirse, Parlamentoda, Meclislerden herhangi birinde, bir tek temsilcisi bulunan bir siyasi partide dahi bu hak verildikten sonra, Türkiye Barolar Bir-liğine bu hakkın tanınmaması - belki şimdiki kadar bir noksanlık - fakat bundan sonraki için, bu müessesenin ruhuna ve dolayısıyla Anayasa-ya aykırılık olarak nitelendirilebilir.

Bu konuda, bir hususa daha önemle işaret etmekte fayda vardır. Hiç şüphesiz Parlamento, çıkaracağı kanunların anayasaya uygunluğuna, daha başlangıçtan itibaren, herkesten çok itina etmektedir, edecektir. Böyle olunca, yani, parla-mentonun siyasi atmosferi içindeki oluşumu tamamlanıp kabul olunan kanunlar, hukuk dün-yasına intikâl ettikten sonra, bunların Anayasaya uygunluk tenkidinden geçmesini gayet tabii ve Anayasa sisteminin normal bir işleyişi olarak karşılamak gerekir. Üstelik halihazır metnine göre, Anayasa Mahkemesinde iptâl dâvası açabi-lme hakkına sahip olanların sayıldığı Anayasa'nın 149 ncu maddesindeki genel yetkilerin (Sayın Cumhurbaşkanı dışında) tamamı doğrudan doğruya veya dolaylı olarak teşri organının üniteridir. Teşri organ kanunların kabul mercii olarak anayasaya uygunluk denetimini daha müessir ölçüde esasen kendi bünyesinde yapabi-lmek durumundadır. Böyle olunca, kanunların mer'iyete girişinden sonraki safhada olsun, Tür-kiye Barolar Birliği gibi tamamen hukukî alan-da bulunun ve sivasetle ilgili bulunmayan bir kuruluşu iptâl dâvası yetkisi verilmesi hiç şüp-hesiz isabetli ve faydalı olacaktır.

Kısaca izahına çalışılan bu nedenlerle, Tür-kiye Barolar Birliğine, Anayasa Mahkemesinde genel olarak iptâl dâvası açabilme hakkı verme-siyle ilgili bu teklifimizin gerek Millet Meclisi ve gerekse Cumhuriyet Senatosunun muhterem Genel Kurullarınca tasvip göreceği umidindeyiz.

Türkiye Barolar Birliğine, Anayasa Mahke-mesinde iptâl dâvası açabilme hakkı verilmesi-ne ilişkin olarak 149 uncu maddede yapılacak cüz'î ve ilâve şeklindeki değişiklik, Anayasanın sahip olduğu sistemin bir gereği icabı, diğer bir iki noktada da, şekli bir değişikliği, bir madde numarası ve kenar başlığı değişikliğini ve tena-zur sağlayacak bir madde ilâvesini de davet et-mektedir.

Filhakika, 1136 sayılı Kanunla hukukî var-lık kazanmış olan Türkiye Barolar Birliğinin - görevleri adaletin tahakkukunda mahkemelere yardımcı olmak ve bunun yanında yargı faali-yetinin ayrılmaz bir unsuru olan savunma işini gaye edinmiş bir mesleğin mensupları olarak - avukatların "en yüksek" temsil ve meslek kü-ruluşu olması itibarıyla - Yüksek Hâkimler Ku-rulu'nun durumuna mütenazir bir pozisyon gös-terdiği açıktır. Gerçekten, Türkiye Barolar Bir-liği, yapmakla yükümlü bulunduğu diğer kanu-ni görevlerinden ayrı olarak, avukatların özlük işleri yönünden, -tıpkı Yüksek Hâkimler Ku-rulu gibi - bir üst kuruluştur. Bu arada, Birli-ğın görevleri arasında, "kanunların memleket ihtiyaçlarına uygun bir surette gelişmesine ça-lışmak" (1136 s.K. 110/6), "bir amme hizmeti olan avukatlık mesleğinin gelişmesini teşvik edecek ve sağlayacak her türlü tedbirleri almak" (110/9), "Kanunların avukatlara tanıdığı hakla-rın ve görevlerin şerefli bir şekilde yerine geti-

rilmesini temine çalışmak" (110/11) gibi doğ-rudan doğruya yargı fonksiyonunu etkileyici ve kuvvetlendirici yetkiler de yer almaktadır.

Bu nedenlerle, Türkiye Barolar Birliğinin anayasal bir kuruluş olarak, Yüksek Hâkimler Kurulunun bulunduğu bölüm içinde yer alması ve bunu sağlayacak teknik değişikliğin yapılması uygun mütalaâ edilmiştir.

2 — Maddelerin Gereğesi :

Kanun teklifi, bir muhteva ve bir de yürür-lük maddesinden ibaret bulunmaktadır.

Birinci madde ile, Anayasanın Üçüncü Bö-lümündeki "C-Yüksek Hâkimler Kurulu" şek-lineki kenar başlığı, Türkiye Barolar Birliğini de içine alacak bir muhtevaya kavuşturulmak üzere "C) Yüksek Yargı Kurulları" olarak deği-ş-tirilme ve bunun altında yeralan ve her iki-si de Yüksek Hâkimler Kurulu hakkında hüküm-ler ihtiva eden 143 ve 144 üncü maddeler metin-leri, birleştirilerek, 143 madde numarası ile ay-nen birbirine eklenmekte, boşalan 144 üncü madde de, anayasal bir kuruluş olarak tesbit ol-unan Türkiye Barolar Birliği ile ilgili olarak eklenen maddenin numarası olarak yerinde kal-maktadır. Bu maddede, Türkiye Barolar Birliği-nin kuruluşu ve görevleri belirtilmektedir. Bu şekilde Anayasanın koyduğu sistem ve tasnif tarzı bozulmamakta, birbiriyle mütenazir po-zisyon gösteren Yüksek Hâkimler Kurulu ile Türkiye Barolar Birliğinin, aynı kenar başlığı altında ve fakat ayrı ayrı maddeler içinde du-rumları ve fonksiyonları tesbit olunmaktadır.

Teklif olunan kanunun birinci maddesinin beşinci fıkrası, Anayasanın Yargı Bölümünün İPTAL DAVASI kenar başlığı altında yer alan 149 ncu maddesine: "...Yasama Meclislerinden birinin üye tam sayısının en az altıda biri tu-tarındaki üyeleri" ibaresinden sonra **(Türkiye Barolar Birliği ile)** ibaresinin ilâvesini temin maksadıyla getirilmiştir.

Teklif olunan kanunun ikinci maddesi, yü-rürlük maddesi olup, Yüce Meclislerin kabul ta-rihine göre asıl ifadesini bulacaktır.

Kenar başlıkları Anayasanın metnine dahil bulunmamakla beraber sistem birliğini bozma-mak düşüncesiyle, gerekçe ve vuzuho kolaylaştı-racak şekilde bunların geçireceği değişiklikler de izah olunmuştur.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının bazı madde-lerinin değiştirilmesine ve bazı hükümler ek-lenmesine dair kanun

Madde 1 — Türkiye Cumhuriyeti Anayasa-sı'nın 143, 144 ve 149 ncu maddelerinde ve bun-ların ilgili bulunduğu kenar başlıklarının tertip ve muhtevasının aşağıda gösterildiği şekilde değişiklik yapılmıştır:

1 — 143 üncü maddenin üzerinde yer alan "C) Yüksek Hâkimler Kurulu" başlığı ile onun altındaki "I. Kuruluş" başlığı ve 144 ncu madde-nin üzerindeki "II. Görev ve Yetkileri" şeklindeki başlık yazıları kaldırılmıştır.

2 — 143 ncu madde üzerinde, kaldırılan başlıklar yerine "C) Yüksek Yargı Kurulları" ibaresi, onun altına "I. Yüksek Hâkimler Ku-rulu" ve 144 ncu maddenin üzerine de kenar baş-lığı olarak "II. Türkiye Barolar Birliği" ibaresi konulmuştur.

3 — 144 ncu madde metni, 143 ncu maddenin devamı olarak, 143 ncu maddeye eklenmiştir.

4 — Bu suretle boşalan 144 ncu madde met-ni olarak: "**Madde 144-Türkiye Barolar Birliği kanunla kurulur. Avukatların özlük işle-rinden dolayı Barolarca verilen kararlara karşı üst it-raz mercii olup, avukatlık mesleğinin vaka ve haysiyetinin ve savunma hakkının kutsallığına ve avukatların genel meslek menfaatlerinin ko-runması ve hukuk düzeninin gelişmesi için ça-lışır ve kanunla verilen diğer görevleri yerine getirir**" ibaresi konulmuştur.

5 — 149 ncu maddede, "...Yasama Meclis-le-rinden birinin üye tam sayısının altıda biri tu-tarındaki üyeleri" ibaresinden sonra "**Türkiye Barolar Birliği ile**" ibaresi konulmuştur.

Madde 2 — Bu kanun neşri tarihinde yürür-lüğe girer.

1971/6-15

Avukatların Sosyal Güvenliği — Hizmet Akdi ile Çalışan Avukatların Sigortalıhğı

Ankara, 29 Aralık 1970
Genelge No.: 73-2465

Baro Başkanlığı

Özü: Hizmet akdi ile çalışan Avukatların Sosyal Sigortayla ilişkisi.

Sosyal Sigortalar Kurumu Genel Müdürlü-ğüne barolarla gönderilen genelgede 506 sayılı Kanunun 2. maddesi uyarınca bir hizmet akdine dayanarak bir veya birkaç işverence çalıştırılan ve kendilerine ücret ödenen avukatların bu durumlarının devam ettiği sürece Avukatlık Kanu-nununun 188. maddesi uyarınca topluluk sigorta-sına giremeyecekleri; ancak işverenlerce sigor-ta primi kesilerek sigortalı olabilecekleri belir-tilmiştir. Barolarımızdan gelen yazılarda bu konudaki Birlik görüşünün belirtilmesi isten-miştir.

Konu Yönetim Kurulumuzca incelenmiştir. Yönetim Kurulumuz hizmet akdiyle çalıştırılan avukatların çalışmalarındaki özel durumlara gö-re uygulanacak hükümlerin ayrı olabileceği gö-rüşüne varmıştır.

1 — Bir veya birkaç işverene bağlı olarak aylık ücret karşılığı çalışan avukat çalışma usu-lüne göre 506 sayılı Kanun'un 2. maddesi ya da 1136 sayılı Kanun'un 186. maddesi kapsamına girebilecektir. Bu şüphesiz hizmet veya vekâlet sözleşmesiyle yüklenen işten alınan ücretle ve yapılan işle yakından ilgilidir. Şöyle ki:

Yargıtay 9. Hukuk Dairesinin 9.1.1970 tarih ve E. 10265, K. 91 sayılı içtihadında da "gerçi sigortalı sayılabilmek için işverenden aradaki iliş-kinin "Hizmet Akdi" niteliğinde bulunması gereklidir. Fakat hizmet akdinin varlığı, sigortalı niteliğini kazanmak için yeterli değildir. Ayrıca hizmet akdi konusu işin, tıpkı İş Kanunu anla-mında işçi niteliğini edinme durumunda olduğu üzere, işverene ait işyerinde görülmesi icabeder. Bu yön 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 2 ve 5 nci maddelerinin birlikte incelenmesinden açık surette anlaşılmaktadır. Anılan 2 nci mad-deye ilişkin gerekçe ise, bu hususu başkaca doğ-rulamaktadır. Hakkın ve borcun esası ile ilgili yö-nlerin hakim tarafından görev gereği ince-le-neceği ise, şekli hukuka ait bir temel kuraldır. Bu bakımdan Mahkemece, işin işverene ait iş-yerinde görülüp görülmediği hususu gereği gibi incelenmeksizin istemin hüküm altına alınması usul ve yasaya aykırıdır." (İş Hukuku Kazal ve İlmî İçtihat Dergisi. Nisan, 970 sayı 14, sahife 12-13). denilmek suretiyle, 506 sayılı Kanunun 2. maddesine göre sigortalı sayılabilmek yönünden, işin işverene ait işyerinde görülmesi gerektiği belirtilmiştir.

O halde; bir veya birkaç işverence sözleş-meli olarak avukatlık yapan meslekdaşlarımızın 506 sayılı Kanunundan sigortalı olduk-ları takdirde, duruşma ve takip işleri dışında o işverenlerin işyerlerine giderek hizmet etme-leri gerekecektir. Buna karşılık; 1136 sayılı Kan-un uyarınca topluluk sigortasından yararlan-mak isteyen meslekdaşlarımızın, hizmet akdini kendi bürolarında çalışarak ifa etmeleri gerek-li olacaktır.

Bu takdirde 506 sayılı Kanunun 2. maddesi uyarınca sigortaya girmek durumunda olma-dığı halde Sosyal Sigortalar Kurumunca kap-sama alınan meslekdaşlarımızın Yargıtay 9. Hukuk Dairesinin anılan örnek kararından da bahisle bir dava açmaları gerekecektir. Böyle-ce bir işverenden aylık ücret alarak avukatlık yapan meslekdaşlarımızın durumları tesbit olu-nacaktır.

2 — Buna karşılık 506 sayılı Kanun'un 2. maddesine göre hizmet sözleşmesine göre bir yada birkaç işverenden ücret alan meslekdaş-larımız bu yolla Sosyal Sigorta kapsamına gi-rerlerse 1136 sayılı Kanun'un 188. maddesi uya-rınca topluluk sigortasına girmek zorunluğunda olmayacaklardır.

Bu halde, avukat başkaca sigortalılar gibi % 9 prim ödemek suretiyle dört daldan birden

zorunlu sigortadan yararlanabilecek ve piriminin büyük kısmı da işverence ödenecektir.

1136 sayılı Kanuna göre topluluk sigortasında sigortalılık tavan kazancı günlük 120,- TL'dir. Bu düzeye yakın miktarda bir ya da birkaç işverenden ücret alan meslektaşlarımız için 506 sayılı Kanun kapsamında kalmak şüphesiz daha yararlı olacaktır.

3 — Birbirinden farklı nitelikte vekâlet ya da hizmet sözleşmeleriyle iş gören avukatların yukarıda belirtilen esaslar içinde sosyal güvenlik durumlarının çözümlenmesinin yerinde olduğunu bilgi ve takdirlerinize sunarım.

Saygılarımla,
Başkan

Bkz. TBMM- 1970/1-3, 13, 15, 18 1970/2-14
1970/3-7, 8, 25, 1970/4-1, 1971/5-17 1971/6-2

1971/6-16

Savunma Görevi Yapan Avukatların Uğradığı Saldırıları

Gaziantep, 5.3.1971

TEL

Sayın Faruk Erem
Türkiye Barolar Birliği Başkanı
Ankara

Bu gün bir davanın savunması için İslahiye'ye giden arkadaşımız avukat Orhan Barlas Mahkeme önünde ve civarında yoğun bir şekilde toplanan kimseler tarafından mahkemeye sokulmamış ve tahdit edilmiş ve geri dönerken kömürler civarında yola evvelden hazırlıklı olarak bırakılmış bulunan kimseler tarafından araba durdurulmuş arkadaşımız Orhan Barlas aşırı derecede dövülmüş elbisesi yırtılmış ve yanında bulunan stajyeri Celâl Doğan bir kurşunla yaralanmış ve yine yanında bulunan TÖS başkanı dövülmüştür tahkikat sonucunu ayrıca bildireceğimizden bu şartlar altında avukatlar kendilerine düşen görevi yapabilmek emniyet ve güveninden mahrum bir duruma düşürülmüştür büyük bir üzüntü ile durumu arz ve tevessül olunmasını saygı ile rica ederim.

Gaziantep Barosu Başkanı
Av. Hüseyin Tavşancıl

Ankara, 6.3.1971
Sayı : 737

TEL

Sayın Cevdet Sunay
Cumhurbaşkanı
Ankara

Avukatların savunma görevi ifa ederken maruz kaldıkları tecavüzlerin önlenmesi için sayın Başbakan'a gönderilen telgraf örneği ilishikte takdim kılınmıştır.

Alâka ve uyarılarınızın camiamızı minnet tar kılacığını arz ederiz.

Derin saygılarımla,
Başkan

Ankara, 6.3.1971
Sayı : 732

TEL

Sayın Süleyman Demirel
Başbakan
Ankara

Savunma görevi yüklenen avukatlara karşı uzun süredir devam eden saldırılar son defa Gaziantep Barosu avukatlarına karşı İslahiye'de vuku bulmuştur. Evvelce düzenlenen bu saldırı tertiplerine Resmî Makamların seyirci kaldıkları ve hatta bu gibi kanunsuzlukları önlemekle görevli resmi veya sivil polislerin İstanbul ve Ankarada savunma görevi yapan avukatları tehdit ettikleri ve hakarette buldukları ve bu suretle işlenen suçlara iştirak ettikleri de ileri sürülmektedir. Herkesin meşru bütün vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle bağımsız yargı mercileri önünde dâvacı veya dâvalı olarak iddia ve savunma hakkına sahip olduğu Anayasanın 31. maddesinde belirtilmiştir. Avu-

kathik Kanunu 1. maddesi uyarınca kamu hizmeti gören ve görevini ifada bağımsız olan avukatlara karşı işlenen suçlar hakkında bu suçların hâkimlere karşı işlenmesine ilişkin hükümlerin uygulanacağı Avukatlık Kanununun 57. maddesinde hükme bağlanmıştır. Bu hadiseler sebebiyle mahkemelere başvurulmuştur. Ancak, bu gibi olaylara resmi makamların yukarıda belirtilen önemi vermemiş olmaları camiamızda ileride silinmez izler bırakacak tepkilere yol açmaktadır. 2 Şubat 1971 günü bu konuda İçişleri Bakanına acele kaydıyla gönderilen yazımıza cevap alınmaması vahim bir olay olarak kaydolunmuştur. Avukatların şahsında hukuk devletine kasteden bu kanunsuz davranışlara son verilmesi için gerekli tedbirlerin bir an önce alınması lüzumunu takdirlerinize sunarım. Saygılarımla,

Türkiye Barolar Birliği Başkanı

Ankara, 6.3.1971
Sayı : 731

TEL

Sayın Haldun Menteşeoğlu
İçişleri Bakanı
Ankara

Gaziantep Baro Başkanlığının birliğimize gönderdiği telgraftan Avukat Orhan Barlas'ın mahkeme önünde ve civarında yoğun bir şekilde toplanan kimseler tarafından mahkemeye sokulmadığı tehdit edildiği ve geri dönerken yola evvelden hazırlıklı olarak biriktirilmiş bulunan kimseler tarafından arabası durdurularak aşırı derecede dövüldüğü elbiselerinin yırtıldığı yanındaki stajyeri Celâl Doğan'ın kurşunla yaralandığı anlaşılmıştır. Daha önce İstanbul ve Ankara'da savunma görevi alan meslektaşlarımız resmi ve sivil polisler tarafından hakaret ve tehditte bulunduğu iddiaları üzerine, güvenliği sağlamakla görevli emniyet mensuplarının bu tür hareketlerinin önlenmesi 2.2.1971 günü acele yazımızla zattalimize arz edilmesine rağmen bugüne kadar cevap alınmamıştır. İstanbul ve Ankara'da ve son defa İslahiye'de avukatlara karşı vukubulan tecavüzler sebebiyle idari tahkikat açtırılarak sonucundan bilgi verilmesini müsaadelerine sunarım. Saygılarımla,

Türkiye Barolar Birliği Başkanı

Ankara, 6.3.1971
Sayı : 734

TEL

Sayın Yusuf Ziya Önder
Adalet Bakanı
Ankara

İstanbul ve Ankara'da savunma görevi ifa ederken meslektaşlarımızın maruz kaldıkları tecavüzlere son defa İslahiye'de devam olunduğu Gaziantep Baro Başkanlığının telgrafından anlaşılmıştır. Bu konuda 2.2.1971 tarihinde acele kaydı ile İçişleri Bakanına gönderilen yazımıza da cevap alınmamıştır. Meşru bütün vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya dâvalı olarak iddia ve savunma hakkına Anayasanın 31. maddesiyle sahip olan vatandaşların savunmasını deruhte eden ve kamu hizmeti gören avukatlara karşı uzun süredir devam eden tecavüzlerin gösterilmesi için gerekli ilgi ve hassasiyetin gösterilmesini müsaadelerine sunarım saygılarımla,

Türkiye Barolar Birliği Başkanı

Ankara, 6.3.1971
Sayı : 730

TEL

Gaziantep Valiliği
Gaziantep

Meslekî görevini ifa ederken evvelce düzenlenen saldırıya uğrayan Gaziantep Barosu Avukatlarından Orhan Barlas ve stajyeri Celâl Doğan'la ilgili ve bir an evvel başlanması zorunlu idarî soruşturma sonucunun bildirilmesini rica ederim, saygılarımla.

Türkiye Barolar Birliği Başkanı

Ankara, 6.3.1971
Sayı : 735

TEL

Cumhuriyet Savcılığı
İslahiye

Gaziantep Barosu Avukatlarından Sayın Orhan Barlas ve stajyeri Celâl Doğan'ın meslekî görev ifa ederken uğradıkları saldırılar hakkında memuriyetinizce kovuşturmaya başlandığı Gaziantep Baro Başkanlığının telgrafından öğrenilmiştir. Avukatlara karşı görev sırasında işlenen suçların Avukatlık Kanununun 57. maddesi uyarınca bu suçların hâkimlere karşı işlenmesine ilişkin hükümlere göre cezalandırılması gerektiği gözönünde bulundurulurak kovuşturma sonucundan Birliğimize bilgi verilmesini rica ederim.

Saygılarımla,
Türkiye Barolar Birliği Başkanı

Türkiye Barolar Birliği Başkanı Faruk Erem'in İslahiye olayları hakkında 6.3.1971 tarihli bildirisi :

Son günlerde sanıkları savunmakla görevli meslektaşlarımızın uğradıkları tecavüzler yoğun bir hal almıştır. Düşüncesi, inancı ne olursa olsun üstüne suç atılan herkesin bir savunucu bulabilmesi çağdaş uygar toplumların tanıdığı vazgeçilmez haklardandır. Gün geçtikçe savunma hakkının baskı altına alınması yolundaki davranışları Türkiye Barolar Birliği nefretle karşılamaktadır. Savunma hakkının inkâr etmekle Türk toplumunun itibarından neleri kopardıklarını anhyamıyacak kadar bilimsiz kişilerin birgün bu hakka muhtaç düştükleri zaman Türkiye Baroları yine de onların bir haksızlığa uğramalarını sağlamak gayretini esirgemiyecek kadar asil duygulara sahiptirler. Türkiye Barolar Birliği savunma hakkının gerçekleştirme koşullarını sağlamak ve sürdürmek imkânlarına sahip olduğunu, alacağı tedbirlerle kısa zamanda kâmtlayacaktır. Saygı ile kamu oyuna arz olunur.

Ankara; 10/3/1971
Genelge No: 15-806

Baro Başkanlığı

Savunma mesleğine saldırılar yoğunlaşmıştır. Son günlerde, örneğin İslahiye olaylarında değerli meslektaşlarımıza yönelen davranışlarla ilgili kınayıcı teşebbüslere ve gerekli tedbirlere başvurulmuştur.

Bu konuda geniş bir raporun ilgililere sunulması ve etkili tedbirlerin alınması için yapılacak temaslarda bilgi verilebilmesi maksadıyla son iki yıl içinde Baronuza mensup meslektaşlarımızın uğradıkları haksız tecavüzler hakkında ayrıntılı ve mümkünse belgelere dayanan bilgileri, genel bir raporda yer alacak biçimde ve en çok on gün zarfında Birliğimize lutuf buyurmanızı rica ederim.

Saygılarımla
Başkan

Bkz. TBMM. 1971/6-8

1971/6-17

Kararların Tefhimî ve Yazılması

Ankara, 8.3.1971
Genel No: 13-753

Baro Başkanlığı

İlgi: Şifahi Usulü Muhakemeye tâbi dâvaların kararları Hk.

Hâkim-Avukat ilişkileri konusunda Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanlığına gönderilen 15.10.1970 gün ve 1873 sayılı yazı üzerine anılan kurul başkanlığının, Adalet Komisyonu Başkan-

İlklarına gönderdiği 16.2.1971 gün ve 971/1 sayılı genelgeden bir adet ilişikte sunulmuştur.

Meslekdaşlarımıza duyurulmasını rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

Eki: Yüksek Hâkimler Kurulu genelgesi

T.C. Yüksek Hakimler Kurulu Başkanlığı

Ankara, 16.2.1971
Sayı : 971/1

Konu: Şifahi Usulü muhakemeye tâbi dâvaların kararları Hk.

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Türkiye Barolar Birliği Başkanlığının, 15 Ekim 1970 gün ve 1873 sayılı yazısının, konu ile ilgili kısmının örneği aşağıya çıkarılmış, Kurulumuz Genel Kurulunca 29.12.1970 gün ve 970/413-414 sayılı ile "Türkiye Barolar Birliği Başkanlığının 15 Ekim 1970 gün ve 1873 sayılı yazısının istekle ilgili bu kısmının, duruşmalar bitip, sonuca varıldıktan sonra, kararların usul ve kanun hükümlerine uygun olarak, gecikmeden, zamanında yazılıp tefhim edilmesi kaydının eklenmesi suretiyle mahkemeler ve hâkimlere duyurulmasına" karar verilmiştir.

Keyfiyetin, Yargı çevrenizdeki bütün mahkemelere ve hâkimlere tebliğini rica ederim.

Şeref Altan,
Yüksek Hâkimler Kurulu
Başkanı

Türkiye Barolar Birliği Başkanlığı

Ankara, 15 Ekim 1970
Sayı : 1873

Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanlığına
Ankara

Adaletin yargı ve savunma öğelerinin temsil eden hâkim-avukat ilişkilerinin en iyi biçimde yürütülmesinin adaletin rahatlıkla ve güvenilir yolda gelişmesine büyük katkıda bulunacağı şüphesizdir. Bu bakımdan, bu ilişkilerde sürüşme yaratabilecek uygulamaların düzeltilmesinde Yüksek Kurulun yol göstericilik görevi yapması dileğindedir.

Bu nedenle duruşma tutanaklarının düzenlenmesinde, özellikle sözlü yargılama usulünün uygulandığı dâvalarda bir kısım yargıların kararı ağızdan bildirdikleri halde tutanağa "ilişik karar açıkça anlatıldı" yolunda geçirdikleri bilimindedir. Daha sonra kararın yazılması gecikmekte ve temyiz sürelerinin geçmesinden sonra yazılması halinde ise türlü çatışma ve anlaşmazlıklara konu olmaktadır.

Bu tutum ve çalışma tarzının yargı ile doğrudan ilişkisi bulunmadığından yüksek kurulunuzun denetimi altında bulunması olağan sayılmalıdır. Usul hükümlerinin mahkemelerde ayrı biçimlerde uygulanması ve usule uygun olmayan çekişmeler doğuran bu türlü uygulamaların düzeltilmesi konusunda kurulunuzca gerekli tedbirlerin öngörülmesi dileğiyle durumu takdirlerinize sunarım.

Saygılarımla,
Başkan

Bkz. TBBB. 1971/69

1971/6-18

Nafaka Alacaklarının Yabancı Ülkelerde Tahsili

Ankara, 15.3.1971
Genelge No: 18/837

Baro Başkanlığı

Nafaka alacaklarının yabancı memleketlerde tahsil ile ilgili sözleşmeye katılmamızın uygun bulunduğu dair 1331 sayılı Kanun 5 Şubat 1971 gün ve 13745 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Adalet Bakanlığından temin edilen "Nafaka Alacaklarının Yabancı Memleketlerde Tahsili ile ilgili sözleşme" örneği ilişikte gönderilmiştir.

İlginizi ve meslekdaşlarımıza duyurulmasını rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

Nafaka Alacaklarının Yabancı Memleketlerde Tahsili İle İlgili Sözleşme

D i b a c e

Kanunen kendilerine baktakla mükellef olan kimseleri yabancı memleketlerde bulunan ve ihtiyaç içinde olan şahısların karşılaştığı insanî probleme bir çözüm yolu bulunmasının ivediliğini ve Nafaka dâvalarının yabancı memleketlerde takibî veya nafaka ilâmlarının yabancı memleketlerde tenfizinin ciddi amelî ve kanunî güçlükler yarattığını mütalââ ederek ve bu problemlerin hallini ve bu güçlüklerin yenilmesini mümkün kılacak vasıtaları derpiş etmeye kararlı olarak, Akıd Taraflar aşağıdaki hususlarda mutabık kalmışlardır.

Madde — 1.

Sözleşmenin amacı

1. İşbu sözleşmenin amacı, Akıd Taraflardan birinin ülkesinde bulunan ve bundan sonra alacaklı diye isimlendirilen bir şahsın, Akıd Taraflardan başka birinin yargısına tabi, bundan sonra borçlu diye isimlendirilen, bir şahıstan hakkı olduğunu iddia ettiği nafakayı tahsil etmesini kolaylaştırmaktır. Nafakanın tahsilini kolaylaştırmakta kullanılacak teşekküller bundan sonra gönderici makamlar ve aracı kurumlar olarak isimlendirilmiştir.

2. İşbu sözleşmede öngörülen hukuk yolları, iç veya uluslararası hukukta mevcut diğer hukuk yollarını tamamlar, onların ycrinc geçmez.

Madde — 2.

Kurumların tâyini

1. Onay veya katılma belgesinin tevdiî sırasında her Akıd Taraf kendi ülkesinde gönderici makamların vazifesini yapacak bir veya birkaç idarî veya adli makam tâyin eder.

2. Onay veya katılma belgesinin tevdiî sırasında her Akıd Taraf kendi ülkesinde aracı kurumun vazifelerini yapacak kamusal veya özel bir teşekkül tâyin eder.

3. Her Akıd Taraf 1 nci ve 2 nci fıkraların tabiki cümlesinden olan tâyinleri ve bunlarda vukubulacak bütün değişiklikleri gecikmeksizin genel sekretere bildirir.

4. Gönderici makamlar ve aracı kurumlar, diğer Akıd Tarafların gönderici makamları ve aracı kurumları ile doğrudan doğruya temasa geçebilirler.

Madde — 3.

Talebin gönderici makama sunulması

1. Bir alacaklı bundan sonra alacaklının Devleti diye isimlendirilen bir Akıd Tarafın ülkesinde bulunduğu, borçlu da bundan sonra borçlunun Devleti diye isimlendirilen başka bir Akıd Tarafın yargısına tabi olduğu zaman, alacaklı borçludan nafaka alacağının tahsili için bulunduğu Devletin bir gönderici makamına bir talepte bulunabilir.

2. Her Akıd Taraf, aracı kurumun Devletinin kanununa göre nafaka taleplerinin normal olarak istinadetmesi gereken beyyineyi, bu beyyinenin kabule şayan olması için ne şekilde arz edilmesi gerektiğini ve bu kanunun vazettiği diğer şartları genel sekretere bildirir.

3. Alâkalı bütün belgeler ve icabında bilhassa aracı kuruma alacaklı namına hareket etme veya alacaklı namına hareket etmeye ehil bir şahıs tâyin etme yetkisi veren bir vekâletname ile alacaklının ve mümkünse borçlunun

birer fotoğrafı nafaka talebi ile beraber sunulmalıdır.

4. Gönderici makam, aracı kurumun Devletinin kanununun aradığı bütün şartların yerine getirilmiş olması için mümkün olan bütün tedbirleri alır; bu kanunun hükümleri mahfuz kalmak üzere, nafaka talebi aşağıdaki bilgileri ihtiva eder:

a) Alacaklının soyadı, adı, adresi, doğum tarihi, milliyeti ve mesleki ile icabında kanunî mümessilinin soyadı, adı ve adresi;

b) Borçlunun soyadı, adı, doğum tarihi, milliyeti ve mesleki ile alacaklının malûmu olduğu ölçüde borçlunun son beş sene içindeki adresleri;

c) Nafaka talebinin mucip sebeplerinin teferruatlı bir izahı ile talep olunan şey ve bilhassa alacaklının ve borçlunun gelir kaynakları ve aile durumuna müteallik sair alâkalı bilcümle malûmat.

Madde — 4.

Dosyanın intikâli

1. Gönderici makam, talebi gereksiz mütalââ etmedikçe, dosyayı borçlunun devleti tarafından tâyin edilen aracı kuruma intikâl ettirir.

2. Dosyaları intikâl ettirmeden önce, gönderici makam gönderilecek evrakın alacaklının Devletinin kanununa göre şekil bakımından muntazam bulunduğu kanaat getirir.

3. Gönderici makam, aracı kuruma talebin haklı olup olmadığına dair kendi fikrini bildirebilir. Ve alacaklının adli müzaheret ve masraf muafiyetinden istifade ettirilmesini tavsiye edebilir.

Madde — 5.

Hükümlerin ve diğer adli muamelelerin intikâli

1. Gönderici makam, alacaklının talebi üzerine 4 nci maddenin hükümlerine uygun olarak, Akıd Taraflardan birinin salâhiyetli bir mahkemesinden alacaklı lehine sâdır olan nafaka ile ilgili muvakkat veya nihai her kararı veya diğer her adli muameleyi, lüzumlu ve mümkün olduğu takdirde bu kararın alınmasına müncer olan duruşmanın zabıt varakası ile birlikte intikal ettirir.

2. Yukardaki fıkrada bahsedilen kararlar ve adli muameleler 3 nci maddede zikredilen belgelerin yerine geçebilir veya onları tamamlayabilir.

3. 6 nci maddede öngörülen muhakeme usulü, borçlunun Devletinin kanununa göre ya bir tenfiz kararı veya tescil usulü olabilir ya da 1 nci fıkrâ hükümlerine göre intikal ettirilen karara müstenit yeni bir dâva olabilir.

Madde — 6.

Aracı kurumun görevleri

1. Aracı kurum, alacaklının verdiği yetki sınırları dahilinde hareket ederek, alacaklı namına nafakanın tahsilini temin için icabeden bütün tedbirleri alır. Bu tedbirler meyânında bilhassa sulh yoluna gider, gerekirse bir nafaka dâvası açar ve takibeder ve nafaka tediyeyiyle ilgili her hükmü, emri veya sair adli muameleyi icra ettirir.

2. Aracı kurum gönderici makamı, yapılan işlerden daimi surette malûmattar kılar. Eğer bir işlemde bulunamazsa bunun sebeplerini bildirir ve dosyayı gönderici makama iade eder.

3. Anılan dâvalarda ve bunlarla murtabit bütün meselelerde uygulanacak kanun, işbu sözleşmenin hiçbir hükmü ile bağlı olmaksızın bilhassa devletler hususî hukuku dahındaki hükümleriyle beraber borçlunun devletinin kanunudur.

Madde — 7.

İstinabe

İlgili iki Akıd Tarafın kanunları istinabeyi kabul ettiği hallerde aşağıdaki hükümler uygulanır :

a) Nafaka davasına bakan bir mahkeme, tamamlayıcı belgeler ve başka deliller temin etmek için, ya diğer Akid Tarafın yetkili mahkemesinden ya da Akid Tarafın tayin edeceği başka bir makam veya kurumdan istinabe talebinde bulunabilir.

b) İstinabe talebinde bulunulan makam, tarafların hazır olabilmeleri veya temsil edilmeleri için istinabenin icra edileceği tarihi ve mahalli ilgili gönderici makam ve aracı kuruma, aynı zamanda borçluya bildirmeye mecburdur.

c) İstinabe mümkün olan süratle icra edilmelidir. Alındığı tarihten itibaren dört ay zarfında icra edilemezse, istinabede bulunan makama gecikmenin veya icra edilmemişinin sebepleri bildirilmelidir.

d) İstinabenin icrası hiç bir güne harç ve masraf tediyesini gerektirmez.

e) Aşağıdaki haller dışında istinabenin icrası reddedilemez :

1. Belgenin silhatinin şüpheli olması,
2. İstinabeyi icra edecek Akid Tarafın bunu ehemlineğine veya güvenliğine halel getirecek mahiyette bulunması.

Madde — 8.

Adli kararların tadili

Nafaka kararlarının tadiline müteallik taleplere de bu sözleşmenin hükümleri uygulanır.

Madde — 9.

Muafiyetler ve kolaylıklar

1. İşbu sözleşme altında yapılacak adli muamelelerde nafaka alacaklısı, davanın açıldığı memlekette ikâme eden veya bu memleketin vatandaşı olan alacaklılara tanınan masraf muafiyetinden istifade eder ve onlarla aynı muameleyi görür.

2. Yabancı veya gayrimükim alacaklılar dava masrafları için teminat akçesi yatırmaya ne de başka türlü bir tediyat veya tevdiatta bulunmaya mecbur edilemezler.

3. Gönderici makamlar ve aracı kurumlar bu sözleşmenin hükümlerine uygun olarak ifa ettikleri hizmetler için hiçbir ücret tahsil edemezler.

Madde — 10.

Paraların transferi

Harice yapılan para transferlerini kayıtlı bulunan Akid Taraflar, nafaka olarak tahsil edilen paraların ve bu sözleşmeye müsteniden açılan nafaka davalara münasebetiyle yapılacak masrafları karşılamaya mütefer paraların transferine birinci derecede öncelik tanıyacaklardır.

Madde — 11.

Federal Devlet

Federal bir devlette veya basit olmiyan bir devlette aşağıdaki hükümler uygulanır.

a) İşbu sözleşmenin federal yasama organının yasama yetkisine giren maddeleri hususunda, federal hükümetin vebeleri federal devlet olmiyan tarafların vebelerinin ayıdır.

b) İşbu sözleşmenin, fedcrasyon anayasasına göre teşri tasarrufla bulunmaya mecbur olmiyan federe devlet, vilayet veya kantonların yasama yetkisine giren maddeleri hususunda, federal hükümet mümkün olan en kısa zamanda ve müspet mütalâası ile birlikte bu maddeleri federe devlet vilayet veya kantonların yetkili makamlarının ıtılama sunacaktır.

c) İşbu sözleşmeye taraf olan bir federal devlet, genel sekreter aracılığı ile kendisine intikal ettirilen başka bir Akid Tarafın talebi üzerine, sözleşmenin her hangi bir hükmü hakkında federasyonda veya federasyonu teşkil eden federe devlet, vilayet veya kantonlarda mer'i olan mevzuat ve tatbikat hakkında bir izahnamayı, teşrii veya başka türlü bir tasarrufla bu hükme verilen mer'iyetin şumulünü de belirterek gönderecektir.

Madde — 12.

Ülke bakımından uygulama

Onama veya katılma sırasında Akid Taraf aksine beyanda bulunmadıkça işbu sözleşmenin hükümleri, dış münasebetleri bu Akid Taraf vasıtasıyla temin edilen muhtariyeti olmayan, vesayet altındaki ülkelere de şâmil olur veya aynı şartlarla bu ülkelerde de uygulanır. Böyle bir beyanda bulunmayan her Akid Taraf sonradan her hangi bir anda genel sekretere haber vermek suretiyle sözleşmenin uygulanmasını bu ülkelerden birine veya hepsine teşmil edebilir.

Madde — 13.

İmza, onama ve katılma

1. İşbu sözleşme 31 Aralık 1956 tarihine kadar Birleşmiş Milletler teşkilâtı üyesi bütün devletlerin, Birleşmiş Milletler Teşkilâtı üyesi olmamakla beraber Beynelmillel Adalet Divanı statüsüne taraf olan veya Birleşmiş Milletlerin ihtisas teşekküllerinden birine üye olan devletlerin, aynı zamanda Birleşmiş Milletler teşkilâtı üyesi olmamakla beraber ekonomik ve sosyal konsey tarafından sözleşmeye taraf olmak üzere davet edilmiş bütün devletlerin imzalaması için açık kalacaktır.

2. İşbu sözleşme onaylanacaktır. Onay belgeleri genel sekretere tevdi olunacaktır.

3. 1 nci fıkrada zikredilen bütün devletler işbu sözleşmeye her an katılabilirler. Katılma belgeleri genel sekretere tevdi olunacaktır.

Madde — 14.

Yürürlüğe giriş

1. İşbu sözleşme üçüncü onay veya katılma belgesinin 13 ncü madde hükümlerine uygun olarak tevdi edileceği tarihi takibedecek otuzuncu günde yürürlüğe girecektir.

2. Üçüncü onay veya katılma belgesinin tevdiinden sonra sözleşmeyi onaylıyacak veya katılacak her devlet için sözleşme, bu devlet tarafından kendi onay veya katılma belgesinin tevdiini takibeden otuzuncu günde yürürlüğe girecektir.

Madde — 15.

Fesih

1. Her Akid Taraf, genel sekretere ihbarda bulunmak suretiyle işbu sözleşmeyi feshedebilecektir. Fesih aynı zamanda 12 ncü maddede zikredilen ülkelere birine veya hepsine uygulanabilecektir.

2. Fesih, ihbarın genel sekretere ulaştığı tarihten bir sene sonra tesir icra edecek ve tesir icra etmeye başladığı anda yapılmakta olan işlere müessir olmayacaktır.

Madde — 16.

İhtilâfların halli

Akid Taraflar arasında işbu sözleşmenin tesir ve tetkikine müteallik bir ihtilâf zuhur eder ve başka yollarla halledilemezse Beynelmillel Adalet Divanına götürülür. İhtilâfın divana götürülmesi ya ihtilâfa düşen tarafların kendi aralarında vardıkları hususi bir anlaşmanın ihbarı suretiyle ya da ihtilâfa düşen devletlerden birinin talebetmesi suretiyle olur.

Madde — 17.

İhtirazi kayıtlar

1. İmza, onay veya katılma sırasında bir devlet işbu sözleşmenin maddelerinden birine bir ihtirazi kayıt koyarsa, genel sekreter bu ihtirazi kaydın metnini bu sözleşmeye taraf olan bütün devletlere ve 13 ncü maddede zikredilen diğer devletlere gönderir. Bu ihtirazi kaydı kabul etmeyen her hangi bir Akid Taraf, ihtirazi kayıt metninin gönderildiği tarihten itibaren doksan gün içinde, bu ihtirazi kaydı kabul etmediğini genel sekretere bildirebilir ve bu takdirde sözleşme ihtirazi kaydı koyan devlet ile buna itiraz eden devlet arasında yürürlüğe giremeyecektir. Sözleşmeye bilâhare katılacak her devlet, katılma sırasında kabul etmediği ihtirazi kayıtları genel sekretere bildirebilir.

2. Bir Akid Taraf daha evvel koyduğu bir ihtirazi kaydı her an geri alabilir ve geri aldığı ihtirazi kaydı genel sekretere bildirir.

Madde — 18.

Mütakabiliyet

Bir Akid Taraf işbu sözleşmenin hükümlerini diğer Akid Taraflara karşı ancak kendisinin bu sözleşme ile bağlı olduğu derecede ileri sürer ve bu hükümlere binaen hak iddia edebilir.

Madde — 19.

Genel sekreter tarafından yapılacak bildirimler

1. Genel Sekreter,
- a) 2 nci maddenin 3 ncü fıkrası hükümlerine tevfi kan bildirilecek tayınlari,
- b) 3 ncü maddenin 2 nci fıkrası hükümlerine tevfi kan verilecek bilgileri,
- c) 12 ncü madde hükümlerine tevfi kan yapılan beyan ve bildirimleri,
- d) 13 ncü madde hükümlerine tevfi kan yapılan imza, onay ve katılmaları,
- e) 14 ncü maddenin 1 nci fıkrasına tevfi kan sözleşmenin yürürlüğe girdiği tarihi,
- f) 15 ncü maddenin 1 nci fıkrası hükümlerine tevfi kan yapılan fesihleri,
- g) 17 ncü maddenin hükümlerine tevfi kan konulan ihtirazi kayıtları ve bu kayıtlara yapılan itirazları,

Birleşmiş Milletler Teşkilâtına üye olan bütün devletlere ve 13 ncü maddede zikredilen üye olmayan devletlere bildirecektir.

2. Genel sekreter aynı zamanda 20 ncü maddede gereğince yapılacak tadil taleplerini ve bu taleplere verilecek cevapları da bütün Akid Taraflara bildirecektir.

Madde — 20.

Tadil

1. Her hangi bir Akid Taraf genel sekretere bildirmek suretiyle işbu sözleşmenin tadilini her zaman isteyebilecektir.

2. Genel sekreter bu talebi bütün Akid Taraflara intikal ettirecek ve onları dört ay içinde tadil teklifini incelemek üzere bir konferansın toplanmasına taraf olup olmadıklarını kendisine bildirmeye davet edecektir. Eğer Akid Tarafların çoğunluğu müspet cevap verecek olursa genel sekreter bu konferansı toplayacaktır.

Madde — 21.

Sözleşmenin tevdi ve diller

İngilizce, Çince, İspanyolca, Fransızca ve Rusca metinleri aynı derecede müteber olan işbu sözleşmenin aslı Genel Sekretere tevdi olunacak, o da 13 ncü maddede zikredilen bütün devletlere aslına uygun tasdikli suretlerini gönderecektir.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ BÜLTENİ

İKİ AYDA BİR ÇIKAR

Sahibi:

Türkiye Barolar Birliği Adına Başkan
Avukat Faruk Erem

Sorumlu Müdür:

Türkiye Barolar Birliği Genel Sekreteri
Avukat Erdoğan Bigat

Yönetim Yeri:

Ziya Gökalp Cad. 16/7 Yenışehir Ankara

Dizgi ve Baskı:

MARS MATBAASI — 1971 ANKARA

GİDECEĞİ YER

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ BÜLTENİ

YIL : 2

MAYIS 1971

SAYI 7

BÜLTENE YAPILACAK ATIFLARDA TBBS KISALTMASININ KULLANILMASI RİCA OLUNUR.

1971/7-1

Sosyal Güvenlik — Dava ve İş Takipçilerinin Güvenliği

Ankara, 8.3.1971
Genelge No: 14-754

Baro Başkanlığı

İlgi: Dava ve iş takipçilerinin topluluk sigortalıları.

Dava ve iş takipçilerinin topluluk sigortasına katılmaları hakkında Sosyal Sigortalar Genel Müdürlüğüne gönderilen yazılara karşı alınan cevap örneği aşağıya çıkarılmıştır.

Bilginizi ve 13.4.1970 gün ve 21-551 sayılı genelgemiz uyarınca dava ve iş takipçilerinin Sosyal Sigorta ile ilgilendirilmesini dilerim.

Saygılarımla,
Başkan

Sosyal Sigortalar Kurumu Genel Müdürlüğü

Ankara, 2 Mart 1971
Sayı: 116038-IX. 367-A

Türkiye Barolar Birliği
Başkanlığına
A n k a r a

Dava vekili ve iş takipçileri hakkında.

6.8.1970, 10.11.1970, 7.12.1970, 2040, 2320, 1499 sayılı yazılarınıza karşılıktır.

Dava ve iş takipçilerinin de Avukatlar Topululuk sigortasına katılmalarının gerektiği hakkında ilgili şubelerimize bilgi ve talimat verilmiştir.

Bilgi edinilmesini rica ederiz.

Genel Müdürlük

S. Turla H. Giray
İht. Sig. Müdürü İht. Sig. Md. Y.

Bkz. TBBS. 1970/1-13, 1970/2-14, 1970/3-6, 7, 8, 25, 1971/5-17

1971/7-2

Hakim - Avukat İlişkileri

20 Mart 1971 Cumartesi Günü Saat 9:30'da Yüksek Hâkimler Kurulu Binasında (27) Hâkim Adayının Kur'a Çekilişi Sırasında Başkan Şeref Altan'ın Yaptığı Konuşma:

Değerli Hâkim Adayları :

Bugün açık bulunan hâkimliklere atanmanız için gideceğiniz yeri elinizle çekmek üzere toplanmış bulunuyoruz. Bir saat sonra Adaletin dağıtılmasında, ferdin tecavüz edilen hakkının korunmasında görev almak için çok önemli ve kutsi bir vazifeye tayin edilmiş bulunacaksınız. Türk Milletinin Hâkimi olacaksınız. Hâkim, Türk Milleti adına muhakeme yapmağa ve hüküm vermeye yetkili ve bağımsız bir organdır. Anayasa'ya, kanuna, hukuka ve vicdani kanaatine göre hüküm verir. Hiç bir organ, merci veya kişi yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere ve hâkimlere emir ve talimat veremez, tavsiye ve telkinde bulunamaz. Hâkim gerekirse kanun yapıcı gibi hareket ederek ona göre de bir hüküm verir, geniş takdir hakkını haizdir. Anayasa'mızla teminatları da sağlamıştır. Yalnız şurasını unutmamalı lüzumdur ki tanınan teminat ve bağımsızlık ne kadar geniş ise, sorumlulukta o nisbette ağırdır. Bu itibarla hâkimin, vakit buldukça okuması, gelen işleri süratle sonuçlandırması ve nihayet

bilgisine ve vicdanına göre isabetli hüküm vermenin yolunu araması gerekir, bu sebeplerle hâkimin her olayı anlayabilecek bir derecede genel bilgiye ve hukuk bilimine derin bir vukufa sahip bulunmasında icap eder. Bunlarla beraber derin bilgi sahibi olmanın yanında ve çok üstünde politikanın tamamen dışında, mesleğin gerektirdiği ahlâk, seciye, yeterlilik ve verimliliğe de malik bulunmalı ve politikanın tam manasiyle dışında kaldığı bilgili, seciyeli, karekterli ve her bakımdan ahlâklı olduğu yönünden de kamu oyunda inanç uyandırmalıdır.

Arkadaşlar vatandaş seviniz ve kendimizi onlara sevdiniz, herkese güler yüze muamele yapınız, göreceksiniz kanuna uygun ve hiç bir tesire kapılmadan aleyhine karar vereceğiniz vatandaş dahi sizi sevecek ve sayacaktır. Resmî hayatınızda olduğu kadar özel hayat ve davranışlarınızda da herkese örnek olacak şekilde nazik, sabırlı, metin ve centilmen olacağınız muhakkaktır. Sayın meslektaşlarımız bütün bunlarla beraber hâkim daima Atatürkçü, devrimci ve devrimlerin savunucusu olmuştur ve böyle olmalıdır.

Arkadaşlar, Yüksek Hâkimler Kurulu olarak son iki yıl içinde hâkimlerin sosyal ihtiyaçlarının karşılanması ve özlük işlerinin gözden geçirilmesi hususunda çalışma, teşebbüs ve temennilerde bulunmak üzere verdiğimiz karar gereğince kurduğumuz komisyon Devlet Memurları Kanunu gibi bazı mühim kanunların ortaya çıkması üzerine çalışmasını bu sahaya yönelmiş ve vadedilen diğer işlerin bir kısmını bu sebeple yerine getirememiştir. Hâkimlerin aylık ve ödenekleri Hâkimler Personel Kanunu çıkıncaya kadar 1327 sayılı Kanunun ek geçici 7 ve 8. maddeleri ile düzenlenmiştir. 1971 yılı Bütçe Kanunu ile fiilen alınmakta olan aykırılıkların derecelerine denk kadro verilmiş ve bu kadroların dağıtılmasına başlanmıştır, aynı kanun ile 1971 yılında sırası gelen ve gelecek olan hâkimlerin tümünün bir üst dereceye terfi edebilmesi için ayrıca verilen kadroların da tevzi yoluna gidilmiştir, bununla beraber süresini bitiren her hâkimin, Maliye Bakanlığının tesbit edeceği tarihlere bağlı kalmaksızın, süresini bitirdiği tarihten itibaren geçerli olmak üzere kademe ilerlemesine hak kazandığı hususunda kesinleşmiştir. Hâkimler Yardımlaşma Kanunu hazırlanmaya kadar şimdilik ve yalnız emekli olanlara veya ölen hâkimlerin ailelerine yardım hususundaki çalışmamız ilerlemiştir. Sırası gelmişken bu kanunların çıkarılmasına fazlasıyla emeği geçmiş bulunan sayın Hüseyin Sayılğan, Süleyman Türkoğlu ve Mehmet Elverenli arkadaşlarıma tüm bu mesleğin mensupları adına teşekkür etmeyi borç bilirim. Devlet Memurları Kanunu müvacehesinde çok mağdur duruma düşürülen ve fakat işlerin süratle ve emniyetle çıkması hususunda adalete hâkim kadar yardımcı olan zabıt kâtiplerine fazla mesai zammı verilmesi için tekrar teşebbüse geçildiğini belirtmek isterim.

Sayın Hâkim Adayları, Avukat kamu hizmeti gören ve bağımsız olan serbest meslek sahibi olmakla beraber amacı, hukuki münasebetlerin düzenlenmesinde, her türlü hukuki mesele ve anlaşmazlıkların adalete ve hakkaniyete uygun olarak çözümlenmesinde ve genellikle hukuk kurallarının tam olarak uygulanması hususunda yargı organlarına yardım etmektir. Adli merciler avukatlara görevlerinin yerine getirilmesinde yardımcı olmağa mecburdurlar. Bu itibarla hâkimlerin ve yeni görev alacak sizler gibi genç arkadaşlarımızın avukatın çok mühim olan bu vazifesini ve adalete yardımcı olmak du rumundaki görevini gözönünde bulundurarak onların içimizden ve bizden olduğuna unutmamaları ve ellerinden gelen yardım, sevgi ve saygıyı estiremeyeceklerine emin bulunuyoruz.

Arkadaşlar, hukuk bir ilimdir ve aynı zamanda elastiklidir. Görüşler, içtihat ve düşünceler arasında, delillerin takdirinde ayrıklık olabilir. Bu sebeple kararlarınız münakaşa konusu da yapılabilir. Ama siz bunlara katiyen üzülmeceksiniz, bildiğiniz ve inandığınız yoldan katiyen dönmeceksiniz. Son günlerde, yakalanan suçluların hâkim tarafından serbest bırakıldığı veya suçluların beraatleri yoluna gidildiği söylenerek sanki suçluların artmasına hâkim sebep oluyormuş gibi sözlerin ortaya atıldığı duyulmaktadır. Suçluyu tevkif veya mahkûm etmek hâkimin takdirine aittir. Kaldı ki ve açıkça görüyoruz ki, Hâkim zamanın gelişen olaylarına, suçun niteliğine ve işlendiği yere bakarak ve bilhassa delilde mevcut ise suçluyu tevkif ve icabında mahkûm da etmektedir. Delil yoksa ve vicdanen kanaat getirmemişse tabiiyle kimseyi tevkif etmediği gibi mahkûm da etmemektedir. Esasen hâkimden bundan başka bir şey de beklenmemektedir. Bugün memleketimizde adli zabıta teşkilâtı yoktur, bu günkü zabıta idari zabıta olduğu için tabiiyle adli kanunlar hakkında yeterli kadar bilgili değildir, bununla beraber hazırlık tahkikatı ve ilk tahkikat gizlidir. Bu safhalarla tahkikat hakkında hiç bir açıklama yapılamaz, halbuki herkesinde gördüğü gibi soruşturmanın seyri- ne tesir edecek şekilde gizli olan tahkikat açıklanarak ifşa edilmekte, suçluya bu şekilde başka türlü ipuçları verilmekte, elbetteki neticede delillerde zayıflamakta ve dosya bu zayıf olan delil ile hâkime verilmektedir, bu durumda ne yapın hâkim.

Millî dayanışma, sosyal adalet, huzur ve refahın gerçekleşmesinde hâkimin rolünün büyük olduğu muhakkaktır. Böyle zamanda görevinde daha titiz olan ve bilhassa toplum suçları ve toplunun huzuru hakkında daha dikkatli bulunan hâkim isabetli hüküm ve karar verdiği takdirde bu konuda kendi payına düşeni yapmış sayılır. Türkiyede canını ve sağlığını hiçe sayarak hak ve adalet uğrunda yılmadan savaşan, hiç kimseden korkmuyarak, hiç bir tesire kapılmıyarak, fazilet, feragat, ve metanetle gece gündüz çalışan, herkesin inanabileceği ve itimat edebileceği bağımsız, Cumhuriyetin temel kuruluşlarını koruma hususunda azimli, görevlerini şerefle yapan ve fazilet, feragat ve metanetin adalete tarihinde çeşitli örneklerini vermiş bulunan ve bir yıl içinde ceza ve hukuk mahkemelerine açılan 1.383.255 davadan 1.308.346 sıni sonuçlandırılan Türk hâkimi vardır.

Sayın arkadaşlarımız sözlerime son verirken Yüksek Hâkimler Kurulu adına şimdiden hepimizi kutlular, meslek hayatınızda üstün başarılarla sağlık, sıhhat ve saadetler diler, sevgilerimi sunarım.

Şeref Altan
Yüksek Hâkimler Kurulu
Başkanı

Bkz. TBBS. 1970/3-29, 30, 31; 1971/5-7; 1971/6-10

1971/7-3

Avukatların uğradığı saldırılar

2.4.1971

TEL

Sayın Hamdi Ömeroğlu
İçişleri Bakanı

Bugün Mersin Barosu Başkanı Avukat Şinasi Develinin bir zabıta memuru tarafından cebir kullanılarak karakola götürüldüğü, sorgusunun yapılmasına tevessül edildiği, ilgili memur hakkında dava açıldığı, idarî makamların ise suçluya izin vermek suretile mahkemeye gelmesine sebebiyet verdikleri Birliğimize ihbar edilmiş bulunmaktadır. Avukatların sorgusunun savcılardan gayrisi tarafından yapılamayacağı

hakkındaki Adalet Bakanlığı genelgesine aykırı ve gayri kanunî bu davranış karşısında şahsen ilgi gösterilmesini, sonuçtan bilgi verilmesine müsaadelerinizi arz ederim.

Başkan

Sayın İsmail Arar
Adalet Bakanı
Ankara

Bugün Mersin Barosu Başkanı Avukat Şinasi Develinin bir zabıta memuru tarafından cebir kullanılarak karakola götürüldüğü, sorgusunun yapılmasına tevessül edildiği, büyük bir hassasiyet gösteren savcılığa müdahale edilerek ilgili hakkında dava açıldığı, idari makamların ise suçluya izin vermek suretile mahkemeye gelmemesini sağladıkları Birliğimize bildirilmiş bulunmaktadır. Avukatların sorgularının savcılardan gayrisi tarafından yapılamayacağı yolundaki Adalet Bakanlığı genelgesine tamamen aykırı olan bu davranış karşısında sayın Bakanımızın en yakın ilgiyi göstermesini, tevali eden bu davranışların camiamızda meydana getirdiği infialin nazara alınmasını, saygılarımla arz ederim.

Başkan

2.4.1971

TEL
Valilik Makamına
Mersin

Bugün Mersin Barosu Başkanı Avukat Şinasi Develinin bir zabıta memuru tarafından uğradığı tecavüz olayı Birliğimize Adalet Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığına telle duyurulmuştur. Bu konuda Vilayet Makamının yakın ilgisini rica etmekteyiz. Meslektaşlarımızın tabii olduğu kurallara ve Adalet Bakanlığı Genelgesine aykırı olan bu davranış camiamızda büyük bir infial uyandırmıştır. Sorumlular hakkında yapılacak işlem sonucunun Birliğimize, müteakip teşebbüslerimize esas olmak üzere, ivedilikle bildirilmesine müsaadelerini arz ederim.

Saygılarımla,
Başkan

Ankara, 20.4.1971
Sayı: 1235

Kişiyi Özel

Sayın Hamdi Ömeroğlu
İçişleri Bakanı
Ankara

Mersin Barosu Başkanı Avukat Şinasi Develinin maruz kaldığı haksız işlemin faili bulunan Mersin Trafik Polisi Şerafettin Yağcıoğlu hakkında Mersin Cumhuriyet Savcılığı'ndan alınan yazının fotokopisi takdim kılınmıştır.

Makamınıza arz edilen tel yazımıza bu güne kadar bir cevap alınmamıştır. İlgilere gereken uyarmanın yapılmasını takdirlerinize önemle arz ederim.

Saygılarımla,
Başkan

2.4.1971

TEL
C. Savcılığı
Mersin

Meslektaşımız Avukat Şinasi Develinin uğradığı kanun dışı davranış karşısında yüksek makamınızın gösterdiği hassasiyet ve ilgi takdir ile karşılanmıştır. Olay Birliğimizce ilgili makamlara ulaştırılmış, önemle izlenmesi rica olunmuştur. Soruşturma sonundan Birliğimize bilgi verilmesini müsaadelerine saygı ile arz ederim.

Başkan

T.C.
Mersin C. Savcılığı

Ankara, 20 Nisan 1971
Sayı: Hz. 971/1399

Türkiye Barolar Birliği Başkanlığına
Ankara

2/4/1971 tarihli ve bilâ sayılı tel yazınıza Cevaptır.

1/4/1971 Tarihinde Mersin Barosu Başkanı Şinasi Develi bir işe gitmek üzere yazıhane-

sinden çıkıp otomobili ile hareket etmek istediği esnada önünde duran vasıttadan kurtulmak için geri geldiği ve arkasında duran bir motorsiklete hafifçe çarpması sonucu maddi hasar meydana getirmiştir. Burada Motorsiklet sahibine plâka numarasını ve adını verdikten sonra hareket eden müştekiyi sanık trafik polisi Şerafettin Yağcıoğlu olay mahallinden uzak bir yerde durdurarak ehliyetini alıp cebine koymuş ve müştekiyi karakola götürmek istemiştir. Müşteki karakola gitmesi için bir sebep bulunmadığını hasarı tazmin edeceğini motorsiklet sahibine beyan ettiğini kendisinin baro başkanı olduğunu söylemesine rağmen sanığın ısrarı üzerine karakola gideceğini ancak ehliyetinin kendisine iade edilmesini talep etmiş isede bu kere sanık polis memuru zor kullanmak ve müştekinin kolunu bükme sureti ile otomobilden dışarı çekerek çıkarılmış ve sürükliyerek bir başka vasıtaya bindirip karakola götürmüştür. Karakolda bu nedenle 2 saate yakın bir süre için müştekinin hürriyeti tahdit edilmiş durum bu esnada tarafımıza mesai saati dışında telefonla bildirilince soruşturma derhal durdurulmuş ve olaya savcılığımızca el konulmuştur.

Yapılan soruşturma neticesi sanık Şerafettin Yağcıoğlu hakkında efrada sui muamele ve hürriyeti tahdit etmekten ötürü Mersin Asliye Ceza Mahkemesine İddianame ile dava açılmıştır.

Bilgi edinilmesi saygı ile rica olunur.

Turhan Güven
15390
C. Savcı Yard.

Ankara : 9.4.1971
Sayı : 1095

Eskişehir Valiliği

Eskişehir Barosu avukatlarından Turgut Kazan'ın 2.4.1971 günü Polis Komiseri Sadettin Tantan tarafından üzerinin aratıldığı ve nezarete konduğu, meslektaşlarımızın 3.4.1971 günlü telgrafından ve Eskişehir Baro Başkanlığının 5.4.1971 gün ve 123 sayılı yazısından öğrenilmiştir.

Adalet Bakanlığının 1.8.1960 tarih ve 58/35 sayılı tamiminde avukatların görevlerinden doğan görev sırasında işlenen suçlarıyla sair suçlarından dolayı soruşturmanın Cumhuriyet Savcılığı tarafından yapılması gerektiği belirtilmiştir.

Avukat Turgut Kazan'ın herhangi bir suç isnadı olmaksızın görevi sırasında ve komiserin sanık bulunduğu bir davada müdahil vekilliği görevi sebebiyle komiser Sadettin Tantan'ın keyfi ve kanunsuz davranışlarından dolayı kovuşturma yapılması Eskişehir Cumhuriyet Savcılığından istenmiştir.

1136 sayılı Avukatlık Yasası 57. maddesi görev sırasında veya yaptığı görevden dolayı avukata karşı işlenen suçların, bu suçların hakimlere karşı işlenmesine ilişkin hükümlerin uygulanacağı hükme bağlanmıştır.

Kanuna aykırı davranışlarıyla görevini kasten kötüye kullanan komiser Sadettin Tantan hakkında idari kovuşturma yapılarak sonucundan bilgi verilmesini müsaadelerine sunarım.

Saygılarımla
Başkan

Eskişehir, 21/4/1971
Sayı: 385

Türkiye Barolar Birliği Başkanlığına
Ankara

İlgi: 9.4.1971 gün ve 1095 sayılı yazı.

2.4.1971 günü akşamı solcu bir kaç gencin bir hadise üzerine Otagar polis karakoluna davet edildiğini haber alan İşçi Partisi İl Başkanı ve Genel İdare Heyeti üyesi Turgut Kazan'ın karakola giderek sert bir lisanla Karakol Komiseri Sadettin Tantan'dan hesap sormaya teşebbüs etmesi üzerine adı geçen karakol komiserinin Avukat Turgut Kazan'ı kısa bir müddet karakolda alı koyduğu öğrenilmiştir.

İki gün sonra Turgut Kazan'ın Vilâyete ve Cumhuriyet Savcılığına yapmış olduğu şikâyet üzerine komiser Sadettin Tantan hakkında

idari ve adli soruşturmaya başlanmış olduğunu bilgilerinizi saygılarımla arz ederim.

Mustafa Karaer
Eskişehir Valisi

Ankara, 10.4.1971
Sayı: 1114

Sayın İsmail ARAR
Adalet Bakanı
Ankara

Görevlerini ifa ederken avukatların maruz kaldıkları tecavüz ve hakaret olayları yoğun bir hal almıştır. Hemen hergün Birliğimize bu konuda bir telgraf gelmektedir.

2.4.1971 günü Eskişehir'de; mesleki görevi için karakola giden Av. Turgut Kazan'ın Komiser Sadettin Tantan tarafından üstü aranmış ve nezarete tutulmuştur. Komiser'in sanık bulunduğu davada Av. Turgut Kazan'ın müdahil ve kili olmasından müğber olarak kasten kanunsuz davranışta bulunduğu Baro Başkanlığının Birliğimize gönderdiği 5.4.1971 gün ve 123 sayılı yazısından anlaşılmaktadır.

8.4.1971 günü Çorum Barosuna mensup olup, Kargı'da bulunan Av. Vedat Sözen'in mesleki görevi için gittiği karakolda kaymakamın teşviki ile komiser ve polisler tarafından hakaret edilerek dövüldüğü ve savcının da olay yerinde bulunduğu meslektaşımızın Birliğe gönderdiği 9.4.1971 günlü telgrafta bildirilmiştir.

1136 sayılı Kanununun 57. maddesi hükmü de göz önüne alınarak ilgililer hakkında kovuşturma açılması mahalli Cumhuriyet Savcılıklarından talep edilmiştir.

Ayrıca, idari yönden de konunun tahkiki için Eskişehir ve Çorum Valiliklerine başvurulmuştur.

Bakanlığımızın 27.3.1971 gün ve 11/37 sayılı genelgesinde avukatların yazıhanelerinde yapılacak aramaların ve 1.8.1960 gün ve 58/35 sayılı genelgesinde de avukatların vazifelerinden doğan, vazife sırasında işlenen ve sair suçlarından dolayı soruşturmanın zabıta memurları tarafından değil, savcılar tarafından yapılması gerektiği belirtilmesine rağmen, uygulama anılan genelgelere aykırı olarak yürütülmektedir.

Bu olaylar 30.3.1971 gün ve 1022 sayılı yazımızda talep edilip Bakanlığımızın 6.4.1971 gün ve 16798 sayılı yazısı ile olumlu karşılanmış bulunarak, Bakanlığımız, İçişleri Bakanlığı ve Birliğimiz yetkililerinin katılacağı ortak toplantının bir an önce düzenlenmesini ve Avukatlara karşı polis tarafından girişilen kanunsuz davranışlara son verilmesi için yukarıda belirtilen genelge esaslarına uygun hareket edilmesini teminen avukatların görevleri sırasında, görevlerinden dolayı veya sair suçları sebebiyle soruşturma ve avukat yazıhanelerinde aramaların zabıta memurları tarafından yapılamayacağını İçişleri Bakanlığınca Valiliklere tanımlan edilmesini delâlet buyrulmasını müsaadelerine arz ederim.

Saygılarımla
Başkan

Adalet Bakanlığı
Ceza İş. Gn. Müdürlüğü

Ankara, 30/4/1971
Sayı : 20839

Türkiye Barolar Birliği Başkanlığına
Ankara

İlgi: 10.4.1971 gün ve 1114, 12.4.1971 gün ve 1142 sayılı yazıları.

Eskişehir Barosu avukatlarından Turgut Kazan komiser Sadettin Tantan hakkındaki şikâyeti daha önce Bakanlığımıza intikal etmiş olup halen tahkikata devam edilmektedir.

Kamu görevi ifa eden avukatların can emniyetlerinin sağlanması için alınacak tedbirler konusunda İçişleri Bakanlığımıza yapılacak ortak toplantı hususunda adı geçen Bakanlığa yapılacak tebliğe henüz cevap alınmadığına,

Bilgi edinilmesi rica olunur.

Melih Ezgü
Adalet Bakanı Y.
Ceza İşleri Genel Müdürü

Ankara, 9.4.1971
Sayı : 1094

Cumhuriyet Savcılığı
Eskişehir

Eskişehir Barosu avukatlarından Turgut Kazan'ın 2.4.1971 günü Polis Komiseri Sadettin Tantan tarafından üzerine aratıldığı ve nezarete konduğu, meslektaşlarımızın 3.4.1971 günlü telgrafından ve Eskişehir Baro Başkanlığının 5.4.1971 gün ve 123 sayılı yazısından öğrenilmiştir.

Adalet Bakanlığının 1.8.1960 tarih ve 58/35 sayılı tamiminde avukatların görevlerinden doğan, görev sırasında işlenen suçlarıyla sair suçlarından dolayı soruşturmanın Cumhuriyet Savcılığı tarafından yapılması gerektiği belirtilmiştir.

Avukat Turgut Kazan'ın herhangi bir suç ismadi olmaksızın görevi icabi gittiği karakolda sanık bulunduğu bir davada müdahil vekili olmasından muğber olan komiser Sadettin Tantan'ın tamamen keyfi ve kanunsuz davranışlarının suç teşkil ettiği açıktır. Bu itibarla;

1 — Adalet Bakanlığının yukarıda belirtilen tamiminin bu gibi olayları önlemek üzere zabıta teşkilatına duyurulmasını,

2 — Suç işleyen komiser Sadettin Tantan hakkında görev sırasında veya yaptığı görevden dolayı Avukata karşı işlenen suçlar hakkında bu suçların hâkimlere karşı işlenmesine ilişkin hükümlerin uygulanacağına dair 1136 sayılı kanunun 57. maddesi de göz önüne alınarak kovuşturma yapılarak sonucundan bilgi verilmesini rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

Ankara, 30.3.1971
Sayı: 1021

Yüksek Hâkimler Kurulu
Sayın Başkanlığına
A n k a r a

Antalya Barosu avukatlarından Nuri Güven Birliğimize gönderdiği fotokopileri ekte sunulan telgraflarında 5917 sayılı kanunla ilgili bir keşif sırasında tecavüze uğrayarak dövüldüğünü bildirmiş ve Antalya Bora Başkanlığının fotokopisi ilişikte takdim kılınan 27.3.1971 gün ve 202 sayılı yazısında olay doğrulanmıştır.

Avukat Nuri Güven 26.3.1971 tarihli telgrafta yargıç Behçet Direkci'nin suçlularla temas kurduğu onları himaye ederek tahliye ettiği ve adeta meslektaşlara karşı düşmanlık karakterini yansıttığı iddia olunmaktadır.

Bu iddiaların tahkiki ile subutu halinde gerekli işlemin yapılmasını ve sonucundan bilgi verilmesini rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

Ankara, 30.3.1971
Sayı: 1022

Sayın İsmail Arar
Adalet Bakanı
A n k a r a

Mesleki görev yaparken avukatların maruz kaldıkları tecavüzler son zamanlarda artmıştır.

Son defa Antalya Barosu avukatlarından Nuri Güven 21 Mart 1971 günü 5917 sayılı Yasaya göre yapılan keşifte dövüldüğünü bildirmiş ve Antalya Barosu 27.3.1971 gün ve 202 sayılı yazısı ile olayı doğrulayarak, avukatların mesleki görevlerinin ifası sırasında güvenliklerinin sağlanması için gerekli teşebbüslerde bulunulmasını istemiştir. Başvurma yazıları fotokopileri ilişikte sunulmuştur.

Mesleki görevlerini ifa ederken meslektaşlarımızı vaki tecavüzlerin yoğun bir hal alması, kamu görevi yapan avukatların can emniyetlerinin sağlanması için ivedilikle gerekli tedbirlere tevessül edilmesini zorunlu kılmaktadır.

Memleketimizin genel asayiş problemi ile ilgili bu konuda gerekli tedbirlerin müştereken alınması için toplantı düzenlenmesi ve gününün bildirilmesi sayın İçişleri Bakanına

gönderilen 30.3.1971 günlü yazımızla rica edilmiştir.

Bakanlığınız, İçişleri Bakanlığı ve Birliğimiz yetkililerinin ivedilikle ortak bir toplantıda konuyu görüşerek gerekli tedbirlerin bir an önce alınması için teşebbüste bulunulmasını ve sonucundan bilgi verilmesini müsaadelerine arz ederim.

Saygılarımla,
Başkan

Ankara, 30.3.1971
Sayı: 1023

Sayın Hamdi Ömeroğlu
İçişleri Bakan
A n k a r a

Antalya Barosu avukatlarından Nuri Güven Birliğimize gönderdiği telgrafla 21 Mart 1971 günü 5917 sayılı Yasaya göre yapılan bir inceleme sırasında keşif mahallinde dövüldüğünü bildirmiş ve Antalya Barosu 27.3.1971 günlü yazısı ile olayı doğrulayarak mesleğin ifasında avukatların güvenliğinin sağlanması için gerekli teşebbüslere başvurulmasını istemiştir. İlgili yazı fotokopileri ilişikte sunulmuştur.

Kamu görevi yapan avukatlara mesleki görev sırasında vukubulan tecavüzler yoğun bir hal aldığından meslektaşlarımızın can emniyetlerinin temini yönünde sayın Bakanlığınızın gerekli tedbirleri bir an önce alması zorunluğu bir kere daha anlaşılmıştır.

Bakanlığınız ilgilileri ile bu konularda alınacak tedbirleri müştereken görüşmek üzere bir toplantı tertibini ve gününün bildirilmesini müsaadelerine arz ederim.

Saygılarımla,
Başkan

Ankara, 6.4.1971
Sayı: 16/798

Türkiye Barolar Birliği Başkanlığına
Ankara

İlgi : 30.3.1971 gün ve 1022 sayılı yazıları.

Fiilen taarruza uğruyarak dövüldüğünden bahisle Avukat Nuri Güven tarafından Bakanlığımıza çekilen 23.3.1971 günlü tel üzerine yapılan işlem mahiyeti telle mahalli Cumhuriyet Savcılığında sorulmuş ve adı geçen Avukat imzasıyla sonradan çekilip Hâkim Behçet Direkci'den şikâyeti kapsıyan 26.3.1971 günlü tel yazı Yüksek Hâkimler Kuruluna intikâl ettirilmiştir.

Diğer taraftan kamu görevi yapan avukatların can emniyetlerinin sağlanması için alınacak tedbirler konusunda, ilgi yazınızda sözü edilen ortak toplantı teklifi Bakanlığımızca da olumlu karşılanmış ve bu hususta düzenlenecek toplantı gününün Bakanlığımıza bildirilmesi için İçişleri Bakanlığına müzekere yazılmıştır.

Bilgi edinilmesi rica olunur.

Ceza İşleri Genel Müdürü
Adalet Bakanı Y.
Melih Ezgü

Ankara, 13.4.1971
Sayı: 72521

Türkiye Barolar Birliği Başkanlığına
A n k a r a

İlgi: 30.3.1971 tarih ve 1023 sayılı yazımız.

Avukatlara vazifeleri sırasında vukubulan tecavüzlerin önlenmesi olay faillerinin yakalanarak adli makamlara teslim edilmeleri ve can güvenliklerinin sağlanması için Valiliklerin dikkatleri çekilmiştir.

Bilgilerinizi rica ederim. Saygılarımla

Osman Meriç
Müsteşar
İçişleri Bakanı Y.

Ankara, 10.4.1971
Sayı: 1010

Sayın Hamdi Ömeroğlu
İçişleri Bakanı
A n k a r a

Avukatların görevlerini ifa sırasında maruz kaldıkları tecavüz olayları devam etmektedir.

Evvelce Bakanlığımıza arzedilmiş bulunan olaylara bu defa Eskişehir ve Çorum'da yenileri eklenmiştir.

Eskişehir Barosu avukatlarından Turgut Kazan'ın 2.4.1971 günü mesleki görevini ifa için gittiği karakolda Komser Sadettin Tantan tarafından üzeri aratılarak nezarete tutulmuştur. Komserin bir dayak atma olayı sanığı olarak yargılandığı davada, müdahil vekili bulunan Av. Turgut Kazan'a karşı kasten bu davranışlarda bulunduğu anlaşılmaktadır.

Çorum Barosu avukatlarından Kargı'da mukim Vedat Sözen'in Birliğe gönderdiği telgrafta 8.4.1971 günü saat 22'de mesleki görevini yaparken kaymakamın teşviki ile komser ve polisler tarafından hakaret edilerek dövüldüğünü ve savcının da olay sırasında hazır bulunduğunu bildirmiştir.

Avukatların görevlerinden doğan, görev sırasında işlenen ve sair suçlarından dolayı soruşturma yapma hakkının Cumhuriyet Savcılarına ait bulunduğu Adalet Bakanlığının 1.8.1960 gün ve 58/35 sayılı genelgesinde belirtilmiştir.

Diğer taraftan görev sırasında veya yaptığı görevden dolayı avukata karşı işlenen suçlar hakkında bu suçların hâkimlere karşı işlenmesine ilişkin hükümlerin uygulanacağı 1136 sayılı Avukatlık Yasası'nın 57. maddesinde hükme bağlanmıştır.

1 — Görevinin ifası sırasında avukat Turgut Kazan'a karşı kasten kanunsuz davranışlarından dolayı Eskişehir'de Komser Sadettin Tantan,

2 — Kargı Kaymakamının teşviki iddiası da nazara alınmak suretiyle, mesleki görevini ifa ederken komser ve polisler tarafından savcının huzurunda dövülen Kargı'da avukat Vedat Sözen'in dövülmesi olayı failleri,

hakkında idarî kovuşturma açılması için ilgililere ivedilikle gerekli emrin verilmesini,

3 — Avukatların mesleki görevlerini yaparken maruz kaldıkları hakaret ve tecavüzlerin yoğun bir hal alması sebebiyle meslektaşlarımızın can emniyetlerinin sağlanması için alınacak tedbirler konusunda Bakanlığınız, Adalet Bakanlığı ve Birliğimiz yetkililerinin ortak bir toplantı yapmaları hakkında Adalet Bakanlığına gönderdiğimiz 30.3.1971 gün ve 1022 sayılı yazıya atılan Bakanlığın 6.4.1971 gün ve 16798 sayılı cevabında aynen;

"Diğer taraftan kamu görevi yapan avukatların can emniyetlerinin sağlanması için alınacak tedbirler konusunda, ilgi yazınızda sözü edilen ortak toplantı teklifi Bakanlığımızca olumlu karşılanmış ve bu hususta düzenlenecek toplantı gününün Bakanlığımıza bildirilmesi için İçişleri Bakanına müzekkere yazılmıştır."

denildiğinden Bakanlığımızca da ortak toplantı talebimizin iş'afi ile toplantı gününün ivedilikle bildirilmesini,

4 — Örnekleri ilişikte sunulan; görev sırasında; görevlerinden dolayı işlenen suçlarla, sair suçları sebebiyle avukatlar hakkında soruşturmanın C. Savcılıkları tarafından yapılması gerektiği hakkında Adalet Bakanlığının 1.8.1960 tarih ve 11/35 sayılı genelgesi ile, avukat yazhanelerindeki aramaların C. Savcılarınca icra edilmesi ile ilgili aynı Bakanlığın 27.3.1971 gün ve 11/32 sayılı genelgesinin uygulamadaki yanlışlıkların önlenmesi bakımından Bakanlığınızca da Valiliklere duyurulmasını,

müsaadelerine sunarım.

Saygılarımla,
Başkan

Ankara, 12.4.1971
Sayı: 1113

Adalet Bakanlığı
A n k a r a

Antalya Barosu'nun; Kaş ilçesinde avukat Ümit Veznedoğlu'nun tutuklu müvekkili ile görüşürülmediği hakkındaki müracaatı ve eki evrak örnekleri ile birlikte sunulmuştur.

Birlik Yönetim Kurulumuz, 3.4.1971 günlü toplantısında konuyu incelemiş ve hazırlık tahkikatının gizliliğinin tutuklu sanığın avukatla görüşmesine engel olmadığı, Avukatın vekâlet-name ibraz etmeden de ceza evinde tutuklu müvekkili ile görüşmesinin mümkün bulunduğunu, bu itibarla Antalya Barosu isteğinin yerinde bulunduğu sonucuna varmıştır.

Konunun Bakanlıklarınca da incelenerek Birlik görüşüne katıldığı takdirde, Cumhuriyet Savcılıklarına genelge gönderilmesini müsaadelerine sunarım.

Saygılarımla,
Başkan

Ankara, 20 Nisan 1971
Sayı: 1218

Tel - Acele
Cumhuriyet Savcılığı
S i m a v

Avukat Gültekin Tüfek'e vaki tecavüz bütük üzüntü yaratmıştır. Gerekli teşebbüslere geçebilmemiz için mümkün görebileceğiniz bilgileri lütfetmenizi saygı ile arz ederim.

Başkan

Ankara, 20 Nisan 1971
Sayı: 1219

Tel - Acele
Sayın Gültekin Tüfek
Avukat
S i m a v

Olayı gazetelerden bugün öğrendik Geçmiş olsun. Olay hakkında mümkün ise bilgi vermenezi ve gerekli teşebbüslere bulunulmak üzere vardımı olmanızı rica ederiz.

Saygılarımla,
Başkan

Ankara, 20 Nisan 1971
Sayı: 1217

Tel - Acele
Baro Başkanlığı
K ü t a h y a

Simav avukatlarından meslekdaşımız Gültekin Tüfek'e vaki tecavüzü üzüntü ile öğrendik. Gerekli teşebbüslere geçebilmek için olay hakkında acele bilgi vermenizi rica ederiz.

Saygılarımla,
Başkan

Kütahya Baro Başkanlığı

Kütahya, 5.5.1971
Sayı: 70

Türkiye Barolar Birliği Başkanlığına
A n k a r a

20.4.1971 günlü telinize cevap.

Baromuz avukatlar levhasında kayıtlı 92. sicil numaralı Simav'da icrai vekâlet eden ve aynı zamanda Simav lisesi Öğretmenlerinden Avukat Gültekin Tüfek'e 19.4.1971 tarihinde postadan, Akhisar'dan Ayşe Gül adına kimseden bir paket geliyor. Aynı gün yazıhanesindeki şahısların ayrılması üzerine saat 21.30 sıralarında yazıhanesinde paketi açtığında üzerindeki kutudan lokum çıkıyor ve oğluna lokumları koymak için kâğıt almağa gönderildiğinde altında ikinci bir paketi görüyor ve paketi açmasıyla pakette bulunan bomba infilak ediyor ve sağ eli bilekten kopuyor sol eli parmakları zedeleniyor ve sol el küçük parmağı kopuyor. Patlama sonucu içinde bulunan sivri uçlu çelik teller vücudunun muhtelif 31 yerine saplanıyor ve sağ göz görme kabiliyetini kaybediyor, yazıhanesi oturulmıyacak durumda tahrip oluyor. Patlamaya yetişenler derhal en yakın Uşak Hastahanesine kaldırıyorlar. Hastahane de ka-

nın dindirilmesi uzun bir zaman alıyor ve hiç bir kimse ile temas ettirmiyorlar.

Bir iki gün önce hayati tehlikenin giderilmesi üzerine ziyaretçilerle konuşmasına müsaade ediyorlar ve görme kabiliyetinin de yeniden iadesi ve tedavisi ihtimali artmış durumdadır.

Adli tahkikat devam etmekte olup henüz neticelenmemiştir. Bilgilerinize arz eder, Başkanlığımızın derhal harekete geçerek gönderdiği teli baromuz şükranla karşılamıştır.

Saygılarımla,
Av. M. Şevket Gürcan
Baro Başkanı

Ankara, 16.4.1971
Sayı: 1193

İçişleri Bakanlığı
A n k a r a

İlgi: 13.4.1971 gün ve Emniyet Genel Müdürlüğü ifadesi Asayiş-A 63145-2370 sayılı yazınız;

Avukatlara vazifeleri sırasında vukuu bulan tecavüzlerin önlenmesi, olay faillerinin yakalanarak adli makamlara teslim edilmeleri ve can güvenliklerinin sağlanması için Valiliklerin dikkatlerinin çekilmesi memnuniyetle karşılanmıştır.

Bu konuda Valiliklere gönderilen yazı örneğinin gönderilmesini müsaadelerine arz ederim.

Saygılarımla,
Başkan

Ankara, 27.4.1971
Sayı: 79597

Türkiye Barolar Birliği Başkanlığına
A n k a r a

İlgi: 16/4/1971 tarih ve 1193 sayılı yazınız.

Avukatlara vazifeleri sırasında vukubulan tecavüzlerin önlenmesi hakkında Valiliklere yazılan telsiz yazı örneği ilişikte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi rica ederim.

Ek: 1 yazı

Osman Meriç
Müsteşar
İçişleri Bakanı Y.

Valiliklere

1 — Türkiye Barolar Birliği Başkanlığından alınan bir yazıda; kamu görevi yapan avukatlara vazifeleri sırasında vukubulan tecavüzlerin yoğun bir hal aldığından bahisle avukatların can emniyetlerinin temini yönünden gerekli önleyici tedbirlerin alınması istenmektedir.

Son günlerde bazı şehirlerimizde avukatlara karşı girişilen tecavüzler Bakanlığımızda dikkatini çekmekte olup, kamu görevi ifa eden bu kişilerin hertürlü tecavüzdən korunabilmeleri için çok sıkı tedbir alınması lüzumlu görülmektedir.

Gereğinin yapılmasına, buna rağmen suç vukuunda faillerinin en kısa zamanda yakalanarak adli makamlara teslimini önleme rica.

2 — Valiliklere yazılmıştır.

3 — Em. Gen. Md. Asayiş A. () sayılıdır.

Osman Meriç
Müsteşar
İçişleri Bakanı Y.

Bkz. TBBB, 1971/6-9, 16

1971/74

Avukatlar hakkında soruşturma yetkisi

Ankara, 9.4.1971
Genelge No: 20-1093

Baro Başkanlığı

Avukatların vazifeden doğan veya vazife sırasında işlenen suçlarıyla sair suçlarından do-

layı yapılacak soruşturmanın zabita makam ve mercilerine bırakılmayıp doğrudan doğruya C. Savcılıkları tarafından yapılması hakkında Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürlüğünün 1.8.1960 tarih ve 58/35 sayılı tamimi 11.5.1970 gün ve 38-692 sayılı genelgemimizle barolara gönderilmiştir.

Birliğimize intikâl eden bazı olaylardan avukat yazıhanesinde zabita marifetiyle yapılan aramalarda müessif hadiselerin vukua geldiği belirtilerek, avukat yazıhanelerinde yapılacak aramaların zabıtaya bırakılmayarak savcılar tarafından icrası hususunun genelge ile savcılıklara duyurulması 18.1.1971 gün ve 179 sayılı 12.2.1971 gün ve 439 sayılı yazılarımızla Adalet Bakanlığından rica edilmiştir.

Adalet Bakanlığı bu talebimizi yerinde bulularak, avukat yazıhanelerindeki aramaların bizat savcılar tarafından yapılması gerektiğini 27.3.1971 gün ve 11/37 sayılı tamimle C. Savcılıklarına duyurduğumu tarihsiz 15811 sayılı yazıyla Birliğimize bildirmiş ve genelgeden 5 adedini göndermiştir.

Birlik Yönetim Kurulu 3.4.1971 günlü toplantısında aldığı 160/3 sayılı kararda; avukatların vazifeden doğan veya vazife sırasında işlenen suçlarıyla sair suçlarından dolayı yapılacak soruşturmanın zabita makam ve mercilerine bırakılmayarak doğrudan doğruya savcılar tarafından yapılması hakkındaki Adalet Bakanlığının 1.8.1960 tarih ve 58/35 sayılı tamimi ile birlikte avukatların yazıhanelerindeki aramaların da savcılar tarafından yapılması hakkındaki aynı Bakanlık Ceza İşleri Genel Müdürlüğünün 27.3.1971 gün ve 11/37 sayılı genelgesinin barolara, merkez ve mülhakattaki C. Savcılıklara gönderilmesine karar vermiştir.

Karar uyarınca her iki genelge örnekleri ilişikte gönderilmiştir. Merkez ve mülhakattaki C. Savcılıklarına da Birliğimizce gönderilecek olan genelgelerin meslekdaşlarımızı duyurulmasını rica ederim.

Ek: 2 genelge

Saygılarımla,
Başkan

Ankara, 11 Mayıs 1970
Genelge No: 38-692

Baro Başkanlığı

Birliğimize intikâl eden bazı olaylardan meslekdaşlarımızın zabıtaca sorguya çekildikleri öğrenilmiştir. Lüzumu halinde ilgililere duyurulmak üzere, Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürlüğünün 1.8.1960 tarih ve 58/35 sayılı genelgesinin aşağıya çıkarıldığını bilgilerinize arz ederim.

Saygılarımla
Başkan

"Avukatların vazifeden doğan veya vazife sırasında işlenen suçlarından dolayı haklarında yapılan soruşturmanın bazı yer C. Savcılarınca zabıtaya bırakıldığı Bakanlığa intikâl eden işlemlerden anlaşılmalıdır.

Avukatlık Kanununun 49 ncu maddesine göre (avukatların vazifelerinden doğan veya vazife sırasında işlenen suçlarından dolayı da takibat icrası Adalet Bakanlığının iznine bağlıdır.

Tahkikat Adalet Bakanının tensip edeceği makam tarafından yapılır.)

Kanunun sözü geçen hükmü, amme vazifesi ifa eden avukatlar hakkında teminatır. Bu husustaki soruşturmanın zabita memurlarına bırakılması bu teminatı zedeleyici mahiyette bulunmakla beraber kanunun açık hükmü de soruşturmanın zabita memurlarına bırakılmasını ve Bakanın tensip edeceği makam tarafından yapılmasını amir bulunmaktadır.

Bu itibarla avukatların vazifeden doğan veya vazife sırasında işlenen suçları ile sözü geçen teminat prensibinin ışığı altında sair suçlarından dolayı yapılacak olan soruşturmanın zabita makam ve mercilerine bırakılmayarak doğrudan doğruya C. Savcılıkları tarafından yapılması ve keyfiyetin kaza çevrenizdeki C. Savcılıklarına da tebliği tamamen ve ehemmiyetle rica olunur."

T.C.
Adalet Bakanlığı
Ceza İşleri Umum Müdürlüğü

Ankara, 27.3.1971
Sayı: 11/37

C. Savcılığına

Özü : Avukatlar hakkındaki soruşturmanın zabıta memurlarına bırakılmayarak bizzat C. Savcılar tarafından yapılması HK.

Türkiye Barolar Birliği Başkanlığından alınan bir yazıda; bazı olaylar dolayısıyla avukat yazhanelerinde zabıta tarafından yapılan arama esasında özellikle meslek sırrına ilişkin olması sebebiyle gizli tutulması gereken bazı belgelerin açığa çıkarıldığı bu halin ise Avukatlık mesleğine kanunun bahşeylediği teminatı zedelediği bildirilmektedir.

Malum olduğu üzere 1.8.1960 gün ve 58/35 sayılı bir tamimle, avukatların vazifeden doğan veya vazife sırasında işledikleri suçlar ile Avukatlık Kanununun soruşturma yönünden tamidini teminat prensibinin ışığı altında şahsi suçlarından dolayı yapılacak olan soruşturmanın da zabıta makam ve mercilerine bırakılmayarak doğrudan doğruya C. Savcısı veya yardımcısı tarafından yapılması keyfiyeti açıkca belirtilmiştir.

Genellikle bir suçun subut vasıtalarının elde edilmesini teminen yapılan ve hazırlık soruşturmasının bir cüzünü teşkil eden aramanın, hangi şartlar ve kimler tarafından icra edileceği hususu C.M.U.K. nun 94 ve müteakip maddelerinde tesbit edilmiş ve bu cümleden olarak hangi istisnai hallerde bu işlemin zabıta memurları tarafından yapılabileceği de açıkca belirtilmiş bulunmaktadır. Bilhassa ilgili kanun 97 maddesinin, "Ancak teherrinde mazarrat umulan hallerde Cumhuriyet Müddeiumumileri ve Müddeiumumilerin muavini sıfatıyla emirlerini icraya memur olan zabıta memurları arama yapabilirler" şeklindeki hükmünün de arama hususundaki işlemin, esasında Hâkim ve C. Savcılarında verilmiş bir görev olduğunu teyit etmektedir.

Bu itibarla, usul hükümlerinin gösterdiği istisnai haller dışında, avukatlara ait yazhanelerdeki aramaların savcı veya yardımcısı tarafından yapılmasına azamî dikkat ve itinanın gösterilmesi ve keyfiyetin çevremizdeki C. Savcılıklarına da tebliği tamimen ve ehemmiyetle rica olunur.

İsmail Hakkı Madakbaşı
Adalet Bakanı Y.
Müsteşar M.

Not: Adalet Bakanlığı genelgelerinin uygulamadaki yanlışlıkları önlemek üzere Valiliklere de duyurulması Birliğimizin 10.4.1971 gün ve 1114 sayılı yazı ile İçişleri Bakanlığından rica edilmiştir.

Bkz. TBBB. 1970/3-13

1971/7-5

Avukatlık ücreti

Ankara, 12.4.1971
Sayı: 1159

Baro Başkanlığı
Trabzon

İlgi: 11.3.1971 gün ve 453 sayılı yazınız;

İlgideki yazınız üzerine, Birlik Yönetim Kurulumuzun 3.4.1971 günlü toplantısında verdiği 181/24 sayılı karar örneği aşağıya çıkarılmıştır.

Bilginizi rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

"Avukatla müvekkili arasında yazılı sözleşme bulunmaması halinde, asgari ücret tarifesinin müddeabih veya mahkûmünbihten hangisi üzerinden hesaplanacağını soran Trabzon Barosunun 11.3.1971 gün ve 453 sayılı yazısı okundu, avukatla müvekkil arasında yazılı sözleşme yoksa asgari ücret tarifesinin uygulanması 1136

sayılı Yasanın 163. maddesi son fıkrası hükmü gereğidir. Avukatlık ücretinin tespitinde esas müddeabihdir. Kazanılan miktarın kıstas olarak kabulü düşünülemez, çünkü Avukatlık Yasasının 163. maddesi 1. fıkrasında belirtildiği üzere avukatlık ücreti avukatın vekâlet hizmetine karşılık olan meblağı ifade eder. Bu hizmet karşılığının davanın kazanılması veya kaybedilmesi ile ilgisi yoktur. Bu itibarla yazılı sözleşme yapılması halinde asgari ücret tarifesinin uygulanmasına esas olacak miktarın müddeabih olarak kabulü gerektiği yolundaki Birlik görüşünün tespitine oybirliğiyle karar verildi.

Bkz. TBBB. 1970/2-20,21; 1970/3-1, 2, 3, 4, 1971/5-18

1971/7-6

Yabancı ülkelere gönderilecek tebliğ ve istinabe evrakı

Ankara, 13.4.1971
Genelge No: 21-1109

Baro Başkanlığı

Konu: Yabancı memleketlere gönderilecek tebliğ ve istinabe evrakının tanzim şekli HK.

Yabancı memleketlere gönderilecek Tebliğ ve istinabe evrakının tanzim şekli hakkında Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü tarafından Cumhuriyet Savcılıklarına gönderilen 18.4.1971 tarih ve 35/3-7450 sayılı genelge örneği aşağıya çıkarılmıştır.

Bilginizi ve meslektaşlarınıza duyurulması rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

"Yabancı memleketlere gönderilen tebliğ ve istinabe evrakının tanziminde görülen bazı noksanlar veya fazlalıklar, nedeniyle keyfiyetin yeniden ilgili mercilere duyurulması uygun görülmüştür.

1 — Tebliğ evrakının tanziminde; Tebligat Kanunu'nun 9. maddesi, 11 Eylül 1959 gün ve 10333 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Tebligat Tüzüğü'nün 37 ve 45. maddelerine istinaden her yıl Ocak ayını takip eden günlerde yayımlanması gerekli bulunan ve sonuncusu 1 Nisan 1970 gün ve 13460 sayılı, 11 Nisan 1970 gün ve 13469 sayılı Resmî Gazete'lerde yer alan cetvel ile aynı Tüzüğü üçüncü faslı teşkil eden 36 ve müteakip maddeleri ve III. Tertip Düsturlarda, bulunabilecek yabancı devletlerle yapılan adli yardım anlaşmaları göz önünde tutularak,

1. a — İngiltere ve İsrail haricindeki yabancı memleketlere gönderilecek tebliğ evrakı ve tercümesinin birer nüsha olarak tanzim edilmesi, fazla nüshalar için fuzuli masrafa sebebiyet verilmemesi, sadece İngiltere ve İsrail'e gidecek tebliğ ve istinabe evrakının ikişer nüsha tanzim edilmesi,

b — Tebliğ işlemi gerektiğinde yabancı yetkili merciler tarafından ifa edileceğinden evrakın tanziminde ve sevkinde itina gösterilmesi, pelür kâğıda yazılması, zor okunabilen kopyalı yıpranmış evrakın gönderilmemesi ilgisinden temiz ve birinci nüsha örneklerinin istenmesi veya mahkemece çıkartılacak tasdikli temiz nüshaların evraka eklenmesi, evrak tercüme ettirilirken birinci nüshanın noterlikte bırakılması eğer kalmışsa noter tarafından çıkarılan Türkçe örneğin değil yeniden yazılacak birinci nüshanın evraka eklenmesi,

c — Tebliğ zarfı, davetiye ve giyap tebliği gibi matbu evrak doldurulurken kaydedilecek bilgilerin hususi sütunlara muntazam şekilde ve yazı makinesi ile yazılmasına, imza ve mühür yerlerinin boş kalmamasına dikkat edilmesi

d — Evrakın kontrolünün temini bakımından tebliğ mazbatalı zarfın içine katlanıp sokulmayarak zarfın dışına eklenmesi

2 — Tebligat Tüzüğü'nün 39. maddesinde muayyen günü havi evrakın belli günden en

az üç ay önce Bakanlığımızda bulunması hususu belirtilmiş ise de tebliğ ifasına çok defa bu süre dahi kâfi gelmediğinden tebliğ ve bazen masrafın boşa gitmemesi ve fuzuli yazışmalara mahal verilmemesi için duruşma günlerinin üç aydan daha uzun olarak tesbit edilmesi tebliğ cevabı alınmamışsa yine uzun talik yapılarak icabında evraka ilâve ettirilerek üzere yeni duruşma gününün Bakanlığımıza bildirilmesi faydalı olacaktır.

3 — Resmî Gazete'de Bakanlığımız tarafından yayımlanan yenisi önümüzdeki günlerde yayımlanacak olan cetvelde tebliğ evrakının kaç nüsha olacağı, tercümesinin hangi dilde yapılacağı, tebliğ masrafı talep eden devletler ve yapılacak işlem, belirtilmektedir. İlgisine tebliğ masrafı depo ettirilirken bu hususa bilhassa dikkat edilmesi iş sahiplerini mutazarrır olmaktan kurtaracaktır.

4 — Daha iyi bir tercüme elde edileceği düşüncesiyle tercüme işi noterlikde yapılmadığı takdirde mütercim (Bilirkişi) e yemin verilmiş olduğunun mahkemece tercümenin altında bir satırlık yazı ile belirtilip tasdik edilmesi, ayrıca yemin zaptının evraka eklenmemesi, tercümenin elle değil yazı makinesi ile yazılması uygun olacaktır. Tebliğ veya istinabe evrakının gönderileceği yabancı devlette konuşulan dil kat'i olarak bilinmiyorsa bu dilin tesbiti mütercimin veya noterin takdirine bırakılmayarak Bakanlıktan sorulması uygun olacaktır. Muhataba tebliği kanunen gerekli olan evrakta başka yazıların, sevk müzakeresi ve saire gibi, tercümesine lüzum yoktur.

5 — Bakanlıkla yapılan hukuki mevadla ilgili yazışmalarda evraka posta pulu eklenmesi veya yapıtırılmaması gerekmektedir.

II — İstinabe talimatlarının tanziminde:

1 — Talimatın yetkili yabancı mahkemeye hitaben yazılacak, iddia ve savunmanın kısaca özetinden sonra şahide veya isticvab edilecek kimseye sorulması başka şehirlerde bulunduğu takdirde talimatın Türkçe ve tercüme nüshaların o nisbette çoğaltılacaktır. İlgili (b) de gün ve sayısı belirtilen genelgede bildirildiği üzere A.B.D. ne gönderilecek talimatların Türkçe ve tercümesinin ikişer nüsha olarak tanzim edilmesi,

2 — Tebligatın Tüzüğü'nün 37 ve 45. maddeleri uyarınca 1971 yılında Resmî Gazete'de Bakanlığımız tarafından yayımlanacak cetvelde de belirtileceği üzere beher şahit veya istimar yapılacak kimse için 500 lira hesabıyla tutan kadar paranın mahkeme veznesine depo ettirilmesi, talimatın Bakanlığımıza intikalinden sonra talimattan veya davadan vazgeçilmediği olsa dahi Bakanlığımızın muvafakatı alınmadan depo edilen paranın ilgisizine iade edilmemesi, paranın depo edilmiş olduğunun talimatta gösterilmemesi, talimatın yazıda bildirilmesi, A.B.D. ne gönderilecek talimatta beher şahit için 50,— Dolar karşılığı Türk Parasının (Bugünkü döviz kuru üzerinden 757,50 TL) mahkeme veznesine depo ettirilmesi, muayyen gün kadar ikmal edilmemesi sebebiyle talimatın geri çevrilmemesi için duruşma gününün talimatta gösterilmemesi, gerekmektedir.

III — Yabancı memleketlerde bulunan kimşelerin aylık gelirleri ilgili Konsolosluklarımız vasıtasıyla tahkik ettirildiğinden mahkemelerce bu hususta yazılacak müzakerelerin Cumhuriyet Savcılıklara değil ilgili Konsolosluklara hitaben kaleme alınması ve bu müzakerelere ait kayıt numaraları ile havalelerin aynı müzakerelere üstünde gözükmemesi müzakerenin intizamı bakımından uygun olacaktır. Müzakerenin yabancı devletin diline tercüme ettirilmemesine lüzum yoktur.

Keyfiyetin yargı çevresindeki Cumhuriyet Savcılıklarına, İcra Memurluklarına, Noterliklere duyurulması rica olunur.

I. Hakkı Madakbaşı
Adalet Bakanı Y.
Müsteşar M.

1971/7-7

Avukatın meslektaş hakkında dava açma hakkı — Baro Yönetim Kurulu izni — Anayasa Mahkemesi kararıAnkara, 19.4.1971
Genelge No: 22-1251

Baro Başkanlığı

1136 sayılı Avukatlık Yasası'nın 38. maddesi üçüncü fıkrasında mevcut:

"Avukatlar, baro yönetim kurulunun izni olmadan başka bir avukat aleyhine dava açamazlar. Acele durumlarda, baro yönetim kuruluna önceden bildirimde bulunularak, izin verilmesini dava açtıktan sonra da isteyebilirler."

hükümünün Anayasaya aykırılığından iptaline, Anayasa Mahkemesince örneği ekli 21.1.1971 gün ve Esas 1970/19, Karar 971/9 sayılı karar verilmiş ve anılan karar 18.4.1971 gün ve 13813 sayılı Resmî Gazetede yayımlanmıştır.

Bilginizi ve meslektaşlarınıza duyurulmasını rica ederim.

Ek: 1 karar

Saygılarımla,
BaşkanT.C. Resmî Gazete
18. Nisan Pazar 1971/13813
Anayasa Mahkemesi KararıEsas Sayısı : 1970/19
Karar Sayısı : 1971/9
Karar günü : 21/1/1971

İtiraz yoluna başvuran: Siverek Ağır Ceza Mahkemesi.

İtirazın konusu : Mahkemece, 19.3.1969 günü, 1136 sayılı Avukatlık Kanununun 38. maddesinin f bendi ve avukatların baro yönetim kurulunun izni olmadan başka bir avukat aleyhine dava açmalarını yasaklayan fıkrası Anayasa'nın 12. maddesine aykırılığı görülmüş ve Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 151. maddesine dayanılarak Anayasa Mahkemesine başvurulmuştur.

I. Olay :

Kaymakamı görevi sırasında dövmek ve tahkir etmekten sanık bir avukat hakkında 1136 sayılı Kanunun 59. maddesi uyarınca Urfa 1. Ağır Ceza Mahkemesinin verdiği 11/11/1969 günlü son soruşturmanın açılması kararı üzerine Siverek Ağır Ceza Mahkemesinin 1969/91 esas sayısını alan davanın duruşmasında sanık avukatı müdahil avukatının 1136 sayılı Kanunun 38. maddesine göre barodan karar alınmaksızın bir avukat aleyhine davaya giremeyeceğini ileri sürmüş ve mahkeme söz konusu 38. maddenin f bendinin ve avukatların baro yönetim kurulunun izni olmadan başka bir avukat aleyhine dava açmalarını yasaklayan fıkrasının Anayasa'nın 12. maddesine aykırılığı görüşüne vararak Anayasa Mahkemesine başvurulmasına ve davanın geri bırakılmasına 16/3/1970 tarihinde oybirliğiyle karar vermiştir.

II. Mahkemenin gerekçesi özet:

1136 sayılı Avukatlık Kanununun 38. maddesinin f bendinin ve avukatların baro yönetim kurulunun izni olmadan başka bir avukat aleyhine dava açmalarını yasaklayan fıkrasının Anayasa'ya aykırılığı görüşünü desteklemek üzere mahkemece ileri sürülen gerekçe özet olarak şöyledir:

Anayasa'nın 12. maddesi eşitlik ilkesini düzenlemiş ve imtiyazları yasaklamıştır. Bir kamu hizmeti gören ve belirli durumlar dışında kendilerine gelen işleri kabul yükümlülüğünde bulunan avukatların bir başka avukat aleyhine dava açabilmelerini veya duruşmaya kabullerini sürdüren 1136 sayılı Kanunun mahkemece bu davada uygulanacak hükmü böylece bir sınırı imtiyazlı kılmakta, bu yüzden de Anayasa'ya aykırılık düşmektedir.

III. Yasa metinleri :

1 — İtiraz konusu hükümler:

1136 sayılı kanunun 38. maddesinin itiraz konusu hükümleri aşağıdadır:

(Madde 38 — Avukat ;

f) Görmesi istenilen iş, Türkiye Barolar Birliği tarafından tespit edilen meslekî dayanışma ve düzen gereklerine uygun değilse,

Teklifi reddetmek zorunludur.

Avukatlar, baro yönetim kurulunun izni almadan başka bir avukat aleyhine dava açamazlar. Acele durumlarda, baro yönetim kuruluna önceden bildirimde bulunarak, izin verilmesini dava açtıktan sonra da isteyebilirler.

2 — Dayanak olarak ileri sürülen Anayasa hükümleri:

Anayasa aykırılık görüşünü desteklemek üzere mahkemece ileri sürülen Anayasa'nın 12. ve konuyu ilgilendiren hak arama hürriyetine ilişkin 31. maddeleri aşağıda gösterilmiştir.

(Madde 12 — Herkes dil, ırk, cinsiyet siyasi düşünce, felsefi inanç, din ve mezhep ayrımı gözetilmeksizin, kanun önünde eşittir.

Hiç bir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınmaz.)

(Madde 31 — Herkes, meşru bütün vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma hakkına sahiptir.

Hiç bir mahkeme, görev ve yetkisi içindeki davaya bakmaktan kaçınmaz.)

IV. İlk inceleme:

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 15. maddesi uyarınca 7/4/1970 tarihinde Lütfi Ömerbaş, Salim Başol, A. Şeref Hocaoğlu, Fazıl Öztan, Celâlettin Kuralmen, Hakkı Ketençoğlu, Fazıl Uluocak, Sait Koçak, Avni Givda, Muhittin Taylan, İhsan Ecemiş, Recai Seçkin, Ahmet Akar, Halit Zaruhan ve Muhittin Gürün'un katılmalarıyla yapılan ilk inceleme toplantısında dosyanın eksikliği bulunmadığı anlaşıldığından işin esasının incelenmesi oybirliğiyle kararlaştırılmıştır.

V. Esasın incelenmesi:

İtirazın esasına ilişkin rapor, Siverek Ağır Ceza Mahkemesinin 21/3/1970 günlü, 1969/91 sayılı yazısına bağlı olarak gelen gerekçeli karar ve ekleri, Anayasa'ya aykırılığı ileri sürülen hükümler, Anayasanın konuyu ilgilendiren maddeleri; bunlarla ilgili gerekçeler ve başka yasama belgeleri; konu ile ilişkisi bulunan öteki metinler okunduktan sonra gereği görüşülüp düşünüldü;

I — İtirazın kapsamı:

Görüşmelerin başında esasın incelenmesinin itirazda bulunan mahkemenin istemi çerçevesi içinde mi yoksa sınırlı olarak mı yapılması gerektiği tartışılmıştır.

Anayasa'nın 151. ve 22/4/1962 günlü 44 sayılı Kanunun 27. maddelerine göre bir mahkemenin Anayasa'ya uygunluk denetimi için Anayasa Mahkemesine getirilebileceği hükümler ancak bakmakta bulunduğu davada uygulanacak olanlara sınırlıdır. Bir başka deyimle itiraz yoluna başvuran mahkemenin elinde bakmakta olduğu bir dava bulunmalı ve Anayasa Mahkemesine getirdiği hükümleri o davada uygulamada bulunmalıdır.

Siverek Ağır Ceza Mahkemesinin elinde bakmakta olduğu bir dava bulunduğu kuşku yoktur. Çözümü gereken sorun mahkemenin Anayasa'ya aykırılığı gördüğü hükümlerin her ikisini de bu davada uygulayıp uygulamayacağıdır.

Mahkeme, 1136 sayılı Avukatlık Kanununun 38. maddesinin:

a) Avukatı, görmesi istenilen iş Türkiye Barolar Birliği tarafından tespit edilen meslekî dayanışma ve düzen gereklerine uygun değilse, teklifi reddetmek zorunluluğunda bırakan f bendi,

b) Avukatın baro yönetim kurulunun izni almadan başka bir avukat aleyhine dava aç-

masını yasaklayan, ancak acele durumlarda baro yönetim kuruluna önceden bildirimde bulunarak izin verilmesini davayı açtıktan sonra da isteyebilmesini cevaz veren üçüncü fıkrası,

Hükümlerinin Anayasa'ya uygunluk denetiminin yapılması istemiyle itiraz yoluna baş vurmuştur.

Siverek Ağır Ceza Mahkemesinin bakmakta olduğu davada ise sanık görev sırasında kaymakamı dövmek ve tahkir etmek suçlarından hakkında son soruşturma açılmış bir avukatın ve müdahil avukatının baro yönetim kurulunun izni almadan müdahilin vekillikini kabul edemeyeceği ileri sürülmüştür. Böyle olduğuna göre müdahil avukatı için "Türkiye Barolar Birliğince saptanan meslekî dayanışma ve düzen gereklerine uygun olmayan bir iş" söz konusu değildir. Bir başka deyimle Avukatlık Kanununun 38. maddesinin f bendinin mahkemenin bakmakta olduğu davada uygulama olanağı yoktur. Şu duruma göre itiraz yoluna başvuran mahkemenin bu hükmü Anayasa'ya uygunluk denetimi için Anayasa Mahkemesine getirmesi düşünülemez; çünkü Anayasa'nın 151. ve 44 sayılı Kanunun 27. maddeleri böyle bir başvuruya elverişli değildir.

Böylece incelenenin itiraz yoluna başvuran mahkemenin bakmakta olduğu davada uygulama durumunda bulunduğu 1136 sayılı Kanunun 38. maddesinin avukatların baro yönetim kurulunun izni almadan başka bir avukat aleyhine dava açmalarını yasaklayan üçüncü fıkrası ile sınırlı olarak yapılmasına 21/1/1971 gününde oy birliğiyle karar verildikten sonra bu hükmün Anayasa'ya uygunluk denetimine geçilmiştir.

2 — İnceleme konusu hükmün Anayasa'ya aykırılı olup olmadığı sorunu:

Hak arama hürriyeti Anayasa'nın 31. maddesiyle inanca altına alınmıştır. Bu maddeye göre herkes, meşru bütün vasıta ve yollardan yararlanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma hakkına sahiptir. Hak arama veya savunmada başvurulacak meşru yolların ve vasıtaların başında avukatların hukukî bilgi ve tecrübelerinden yararlanabilme gelir. Avukatlığın ereği 1136 sayılı Kanun'un 2. maddesinde belirtildiği üzere, hukukî ilişkilerin düzenlenmesine, her türlü hukukî sorunların ve anlaşmazlıkların adalet ve hakkaniyete uygun olarak çözülmesine, genellikle hukuk kurallarının tam olarak uygulanması hususunda yargı organlarına, hâkimlere, resmî ve özel kurul ve kurumlara yardım etmektedir. Avukatlar bu erkle hukukî bilgi ve tecrübelerini adalet hizmetine ve kişilerin yararlanmasına tahsis ederler. Hak arama hürriyetinin gereği gibi işleyebilmesinde avukatlığın yeri öylesine önemlidir ki bu mesleğin gördüğü iş bir kamu hizmeti sayılmıştır. (1136 sayılı Kanun-madde 1)

1136 sayılı Kanunun 38. maddesinin inceleme konusu üçüncü fıkrasıyla getirilen yasak hak arama hürriyetinin sınırlandırılması niteliğini taşımaktadır. Bu hükme göre bir hakkın aranmasında karşı taraf avukat ise avukatlık hizmetinin doğrudan doğruya işlemeye geçişinin olanağı yoktur. Avukat ya önceden baro yönetim kurulunun izni alacak yahut da acele durumlarda yine baro yönetim kuruluna önceden bildirimde bulunacak ve izin verilmesini davayı açtıktan sonra isteyecektir. Bu zorunluluk, kendi başına, bir engel demektir. Kaldı ki izni vermemesi her zaman için söz konusu olabilir. Böyle bir durumda ise ya avukatlık hizmetinden yararlanmaktan daha o zaman vazgeçilmesi gerekecek; yahut da baroların kararlarına itiraz edilmesi ve itiraz kesin sonuca varıncaya dek işin takibi yolu tutulursa bu arada hakkın kaybolması gibi bir durumla karşılaşılacaktır. Sınırlama hükmünün, açıkça beliren niteliğine göre, kamu yararına, başka deyimle bir haklı nedene dayandığı da ileri sürülüp savunulamaz. İncelenen hüküm şu halde hak arama hürriyetini zedeler niteliktedir ve Anayasa'nın 31. maddesine aykırıdır. Hükmün iptali gerekir.

VI. Sonuç :

Sınırlama kararına göre incelenen 19/3/1969 günlü, 1136 sayılı Avukatlık Kanununun 38. mad-

desinin avukatların baro yönetim kurulunun iznini almadan başka bir avukat aleyhine dava açmalarını yasaklayan ve acele durumlarda önce baro yönetim kuruluna bildiriye bulunmalarını ve davayı açtıktan sonra yine izin istemelerini zorunlu kılan üçüncü fıkrası hükmünün Anayasa'ya aykırı olduğuna ve iptaline oybirliğiyle ve Anayasa'nın 147., 151 ve 152. maddeleri uyarınca 21/1/1971 gününde karar verildi.

1971/7-8

İtirazı kabil Baro kararlarıAnkara, 28.4.1971
Genelge No. 23-1292**Baro Başkanlığı**

Konu: İtirazı kabil Baro kararlarının tebliği ile ilgili belgenin itiraz dosyasına ilişik olarak gönderilmesi Hk.

İtirazı kabil baro kararları aleyhine; Birliğe yapılan itirazların incelenbilmesi; bilindiği üzere, bu itirazın, 1136 sayılı Yasanın 7, 8, 20, 70, 71, 74, 142 ve geçici 13, 17 maddeleri uyarınca 15 günlük süre içinde yapılmış olmasına bağlı bulunmaktadırlar.

Ancak, Birliğe gönderilen bazı itiraz dosyalarında gerekli bilgiler bulunmadığından baro ile Birlik arasında yazışmalara sebebiyet verilmekte ve Birlik kararları gereksiz olarak gecikmektedir.

Bu nedenle;

1 — Birliğe, Baronuz kanalıyla yapılacak itirazlarla ilgili dosyaların dilekçelere eklenerek gönderilmesini

2 — İtiraza konu olan Baronuz kararının ilgiliye tebliğ edildiğini kanıtlayan tebliğ belgesinin dosyaya konmasını

3 — İtiraz dilekçesinin Baronuza verildiği tarihlerin belirtilmesini,

önemle rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

Bkz. TBBB. 1971/6-6

1971/7-9

Personel Kanunu — Avukatlık ücretiAnkara, 5.5.1971
Sayı: 1331**A c e l e**Sayın Sait Naci Ergin
Maliye Bakanı
A n k a r a

657 sayılı Yasayı değiştiren 1327 sayılı Yasanın ilgili kuruluşların görüşlerinin alınmadan gizlilik içinde hazırlandığı ve bu nedenle tepki ile karşılanarak, huzursuzluklara sebep olduğu bilinmektedir.

Anılan yasa değişiklik tasarılarının Bakanlığınızca hazırlanmakta olduğu ve Mayıs ayı içinde Millet Meclisine sunulacağı duyulmaktadır.

Birliğimiz 1327 sayılı Yasanın tedvini sırasında ısrarla savunularak kanunlaşmasını sağlanmadığı kamu kuruluşlarında görevli avukatlarla ilgili ve devlet alacaklarının tahsil yönünden önem taşıyan görüşlerini zabalinize de sunmak arzusunadadır.

Bakanlar Kuruluna sevk edilmeden önce değişiklik tasarısı hakkında görüşlerimizin arzına imkân verilmesini müsaadelerine sunarım.

Saygılarımla,
BaşkanAnkara, 17.5.1971
Sayı : 1445Sayın Sait Naci Ergin
Maliye Bakanı
A n k a r a

5.5.1971 gün ve 1331 sayılı yazımıza ektir.

Devlet alacaklarının tahsilinde büyük yarar

sağlayan avukatlık ücreti'nin Birliğimizin uyarılarına nazara alınmayarak 1327 sayılı Kanunla kaldırıldığı bilinmektedir.

1327 sayılı Kanun'un ilkelerine aykırı düşmeyen avukatlık ücreti'nin kaldırılması, kamu kesiminde görevli avukatlar arasında büyük huzursuzluklar yaratmış ve geniş çapta istifalara sebep olmuştur.

Bütçeye yük tahmil etmeyen avukatlık ücretinin kaldırılmasının yerinde olmadığı ve tekrar ihdas edilmesi gerektiğinin kabul edildiği memnuniyetle duyulmaktadır.

Avukatlık ücreti hakkında kısa bir açıklama ile, 1327 sayılı Kanunla değişik 657 sayılı Kanunun 146. maddesine eklenmesi takdirlerinize sunulan fıkra metni ilişikte taksim olunmuştur.

İlişikte sunulan metnin 657 sayılı Kanununun 146. maddesine son fıkra olarak eklenmesini müsaadelerine arz ederim.

Saygılarımla,
Başkan

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 146. maddesine ek fıkra:

Ancak, mercilerince hükümlenup, tahsil olunan avukatlık ücreti; kurumların hukuk müşavirliği ve hukuk işleri müdürlüklerinde çalışan baroya kayıtlı hukuk müşaviri, hukuk işleri müdürü ve yardımcıları ile avukatlara ve bu servislerin dava takip işlerinde çalışan personelin kurumlarına tesbit edilecek esaslar dahilinde tevzii ve tediye olunur. Bu şekilde yapılacak ödemeler en yüksek devlet memuru ücretinin yıllık tutarının % 40'ini geçemez. Artan kısım kurumlarına gelir kaydolunur.

Avukatlık ücreti hakkında açıklama**I — Avukatlık Ücretinin Kısa Tarihçesi:**

Devlet avukatlığı vekâlet ücreti, Türkiye'de 85 seneden beri devam eden bir müesseseye olup, 10 muharrem 1304 tarihli "maliye nezaretine merbut hukuk müşavirliği talimatnamesi" ile mevzuatımızda yer almış ve köklü bir teamüle istinat ettirilmiştir.

Bilhare 10.2.1929 tarih ve 1389 sayılı "Devlet Dâvalarını jntaç eden avukat vesaireye verilecek ücreti vekâlet hakkındaki kanun" ile devam ettirilmiş ve personel statüsü ile ilgili 3656, 3659, 7244 ve 440 sayılı Kanunlarla bu hak saklı tutulmuştur.

II — Avukatlık Ücretinin Mahiyeti:**— Tarifi :**

Avukatlık ücreti, kamu idare ve müesseselerinin yargı mercilerinde temsil olunması sonucu kazanılan bir dâvada, hasımdan tahsiline hükmedilen ve tamamen avukatın mesleki faaliyetinin karşılığı olan bir meblağı ifade eder.

a) Avukatlık ücreti avukatın yargı mercileri önünde devleti temsil etmesinden doğmaktadır. (idarenin avukat dışında bir yetkili tarafından temsil edilmesi halinde vekâlet ücretine hükmedilmez)

b) Mahkemece hükmedilip, dâvanın kazanılmasına bağlıdır.

c) Hasımdan tahsiline karar verilen bir meblağ olması sebebiyle BÜTÇEYE YÜK TAHMİL ETMEZ.

d) Mesainin müsmir olmasında ihmal edilemeyecek bir teşvik unsurudur.

e) Avukatlık mesleğinin, diğer büro hizmetlerinden ayrı olarak, mahiyeti icabı hasım tarafı yıpratıcı bir çekişme ortamı yaratması, normalin çok üstünde bir mesaiyi gerektirmesi ve istişari mütalâayı da ihtiva etmesi onu maaş dışında bir vekâlet ücretine müstahak kılmaktadır.

III — Mali Portesi :

Mevcut 1036 kadrolu avukatın aylık ortalama 700,— TL. üzerinden yıllık avukatlık ücreti

tutarı, 8.702.400,— TL. dir ve bu meblağın bütçe ile bir ilgisi yoktur.

Bkz. TBBB. 1970/2-6, 7; 1970/3-15, 26, 27, 28;
9/9/1961 'S1'S/161

1971/7-10

Avukatların sosyal güvenliği — Prim artış beyanlarıAnkara, 12.4.1971
Sayı: 1160Sosyal Sigortalar Kurumu
Genel Müdürlüğü
Ankara

Çanakkale Baro Başkanlığından gönderilen 3.4.1971 gün ve 64 sayılı yazıda, Topluluk Sigortası sözleşmesinin 4. maddesi 3. fıkrası gereğince % 10 prim artışlarının 26.10.1970 gün ve 180 sayılı yazı ile Balıkesir Sosyal Sigortalar Kurumu Şubesine bildirildiği, ancak yazının şubeye 2.11.1970 günü kayda alındığından bahisle prim artışlarının kabul edilmediği, oysaki evrakın 26.10.1970 günü postaya verildiği ve araya 5 günlük Cumhuriyet Bayramı tatili girdiğinden Genel Müdürlüğünüze başvurulduğu bildirilmektedir.

Topluluk Sözleşmesi hükümlerine göre prim artışı taleplerinin Avukatlar tarafından barolara yapılması barolar tarafından da Sosyal Sigortalar Kurumu Şubelerine gönderilmesi gerekmektedir. Bu itibarla Sigortalı avukatların % 10 prim artışı taleplerinin barolara bildirdikleri tarihe göre tip sözleşmenin 4. maddesindeki 2 aylık sürenin hesaplanması gereklidir.

Diğer taraftan Çanakkale Barosunun Balıkesir Sosyal Sigortalar Kurumuna prim artış talepleri hakkındaki 26.10.1970 gün ve 180 sayılı yazısı aynı gün postaya verilmiştir. Cumhuriyet Bayramı tatili sebebiyle sigorta kayıtlarına 2.11.1970 günü evrakın kaydedilmesinin zamanında kullanılan hakkın kaybolmasını gerektirmeyeceği açıktır. Genel Hukuk Kuralı, son günün tatil ile isabet etmesi halinde müddetin tatilden sonraki ilk güne kadar uzamış sayılmasını gerekli kılar.

Çanakkale Barosunun haklı talebinin kabulü ile zamanında yapılan prim artış taleplerinin nazara alınması gerektiğinin Balıkesir Şubesine bildirilmesini arz ve rica ederim.

Saygılarımla,
BaşkanSosyal Sigortalar Kurumu
Genel MüdürlüğüAnkara, 18 Mayıs 1971
Sayı: 284581-IX.367-A-46Türkiye Barolar Birliği Başkanlığı
Ankara

Özeti: Çanakkale Barosu Avukatlarının günlük kazanç değişiklikleri Hk.

İlgi: 12.4.1971 gün 1160 sayılı yazımız.

Yazımızda belirtilen Çanakkale Barosu avukatlarının günlük kazançlarının % 10 oranında artırılmasına dair Baronuz yazısı 26.10.1970 tarihinde postaya verilmiş ise artırma işleminin yapılması hususunda Balıkesir Şubemize gerekli talimat verilmiştir.

Genel Müdürlük

S. Turla
İht. Sig. MüdürüH. Giray
İht. Sig. Md. Yrd.

1971/7-11

Mahkemelerin durumuAnkara, 17.5.1971
Genelge No: 27-1441**Baro Başkanlığı**

Barolarımızdan Birliğimize gönderilen çeşitli yazılarda adliye işlerinin iyi yürümemesi nedenleri üzerinde durularak aksaklıkların giderilmesi için Birliğe gerekli mercilere başvurulması istenmektedir.

Yönetim Kurulumuz 1.5.1971 günlü toplantısında; Tekirdağ Barosunun 23.3.1971 gün ve 74 sayılı yazısına ekli olarak gönderilen Çorlu avukatlarının düzenledikleri raporu incelemiş ve:

- 1 — Adliye binalarının durumunun,
- 2 — Mahkeme ve icra dairelerinin iş hacminin,
- 3 — Hâkim, icra memuru, kâtip ve diğer personel ile kırtasiye ve sair ihtiyaçlarının,

Barolarımızca saptanarak düzenlenecek raporun Adalet Bakanlığına sunulmak üzere Birliğimize gönderilmesinin istenmesine 224/31 sayılı karar verilmiştir.

Türkiye'de adliyenin gerçek durumunu belirteceği kuşkusuz bulunan bu raporların ilgili mercilere sunulmak üzere gerekli tedbirlerin alınmasında önemli rolü olacağına inandığımız anılan raporların kısa sürede düzenlenerek gönderilmesini rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

Bkz. TBBB. 1970/3-24

1971/7-12

Vekâletname örneği — Harç pulu

Ankara Barosu Başkanlığı

27/Şubat/1971
Sayı : 122

Türkiye Barolar Birliği Başkanlığı
A n k a r a

Baromuzda yapılan başvurmalardan anlaşılacağına göre, Avukatlık Kanunu'nun 56. maddesi uyarınca meslektaşlarımızın onayladıkları vekâletname örneklerine bir kısım kuruluşlarca 5 liralık harç pulu yapıştirilmesi istenmekte ve bu konuda ısrar olunmaktadır.

492 sayılı Harçlar Kanunu'na ek 1 sayılı telifinin "diğer yargı harçları" bölümünün 1/c fıkrasında "Avukatların tasdik ettiği vekâletname suretleri"nden 2,5 lira harç alınacağı belirtilmiştir.

29/7/1970 tarihli 1318 sayılı Finansman Kanunu'nun 104. maddesi ile değiştirilen Harçlar Kanunu hükmünde aynı ibareler kullanılmış ancak harç 5 lira olarak belirtilmiştir.

Yasalarımızda yukarıda belirtilen hükümler dışında konuya değinen başkaca bir hükme rastlanmamaktadır. Bu durumda konuyu inceleyen bu hüküm dikkate alınmış olup Anayasa'nın 61. maddesi ışığında hukuki değerlendirme böylece yapılmıştır.

Kanun'da "Avukatların tasdik ettiği vekâletname suretleri"ne ilişkin harç yalnızca "diğer yargı harçları" bölümünde sayıldığına göre bu harcin ancak yargı yerlerine verilen suretlere uygulanacağı açıktır. Bunun dışında kalan yerlere verilecek örnekler genişletme yoluyla bu hükme göre harç yapıştirilmesi düşünülemez. Bu bakımdan yargı görevi yapmayan idarelerle başkaca kuruluşların avukatlarının 1136 sayılı Yasa'nın 56. maddesine uygun olarak düzenledikleri örnekler harç pulu yapıştirilmesi isteklerinin yasal dayanağı bulunmamaktadır.

Yönetim Kurulumuzun 4/2/1971 gün ve 644 sayılı kararıyla benimsenen bu görüşün Birliğe sunulmasına ve gerekli tedbirlerin takdir olunmasına karar verildiğini bilginize sunarım.

Saygılarımla,
Baro Başkanı,
Av. Atılâ Sav

Ankara, 17.5.1971
Genelge No: 28-1442

Baro Başkanlığı

1136 sayılı Yasanın 56. maddesi gereğince avukatların onayladıkları vekâletnamelerin, ba-

zı resmi daire ve kurumlarca 5 lira harç pulu yapıştirilmeden kabul edilmediği, Birliğimize yapılan başvurmalardan anlaşılmaktadır.

Ankara Barosu Başkanlığının 27.2.1971 gün ve 122 sayılı yazısında bu konuda Birlik görüşünün belirtilmesi istenmiş, Yönetim Kurulumuz 1.5.1971 günlü toplantısında konuyu incelemiştir.

492 sayılı Harçlar Kanununa ek 1 sayılı telifinde "diğer yargı harçları" bölümünün 1/c fıkrasında "avukatların tasdik ettiği vekâletname suretleri"nden 2,5 lira harç alınacağı belirtilmiştir. Bu miktar 1318 sayılı Finansman Kanununun 104. maddesi ile 5 liraya çıkarılmıştır.

Yukarıda da belirtildiği üzere 492 sayılı Kanunla harça tabi tutulan vekâletname örnekleri, yalnız yargı yerlerine verilenlerle ilgilidir ve yargı organları dışında kalan yerlere verilecek vekâletname örneklerine harç pulu yapıştirilmesi isteklerinin yasal dayanağı bulunmamaktadır.

Yönetim Kurulumuz 1.5.1971 günlü toplantısında aldığı 221/28 sayılı kararda; 1136 sayılı Yasanın 56. maddesi uyarınca avukatların onayladıkları vekâletname örneklerinden yalnız yargı yerlerine ibraz edilenlere 5 liralık harç pulu yapıştirilmesi gerektiği, bunun dışında vekâletname örneklerinin harca tabi olmadıkları yolundaki Ankara Barosu görüşünün benimsenmesine ve bu görüşün genelge ile barolara duyurulmasına karar verilmiştir.

Bilginizi ve meslektaşlarımıza duyurulmasını rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

1971/7-13

Avukat stajyerlerinin sosyal güvenliği

Ankara, 11.2.1971
Sayı: 655

Sosyal Sigortalar Genel Müdürlüğüne

1136 ve 506 sayılı Kanunlar gereğince avukatlar bakımından mecburi olan malûllük, yaşlılık ve ölüm topluluk sigortası sisteminin baro'ya kayıtlı avukat stajyerlerine de teslinini takdirlerimize sunmağı düşünmekteyiz.

Kanun hükümlerinin stajyerlere bu imkânı vermediği mülahazası ile tereddüt buyrulduğu takdirde stajyerlere mahsus ihtiyari grup sigortası yoluna gidilmesi de imkânsiz değildir. Eğer bu şekil uygun görülüyorsa stajyerin avukat olduğunda, evvelki sigorta durumunun Umum Müdürlüğümüzle imzaladığımız tip sözleşmeye intibakın nasıl sağlanacağına saptayacak esasların müzakere yolu ile kararlaştırılması da mümkün mütalaa olunmaktadır.

Keyfiyeti takdirlerinize sunar, cevabınıza intisar etmekte olduğumuzu arzederiz.

Saygılarımla,
Başkan

Sosyal Sigortalar Kurumu
Genel Müdürlüğü

Ankara, 4 Mayıs 1971
Sayı: 257205 IX. 367-A

Türkiye Barolar Birliği Başkanlığına
A n k a r a

Özeti: Avukat stajyerleri Hk.

İlgi: 11.2.1971 gün ve 655 sayılı yazınız;

Avukat stajyerlerinin, Avukatlık Topluluk Sigortasına tabi tutulmasına gerek 506 ve gerekse 1136 sayılı Kanunlar hükümleri muvaceshinde imkân görülmemektedir.

Ancak, bu gibi stajyerlerin, bağlı oldukları Barolar Başkanlığı ile 506 sayılı Kanunun 86. maddesi gereğince topluluk sigortası sözleşmesi yapılmak suretiyle malûllük, yaşlılık ve ölüm topluluk sigortasına devamları mümkün bulunmaktadır.

Bilgi edinilmesini arz ederiz.

Genel Müdürlük
S. Turla
İht. Sig. Md.

1971/7-14

Avukatların sosyal güvenliği — İhtiyari Sigorta

Ankara, 8/5/1971
Genelge No: 26-1363

ELT

Baro Başkanlığı

Hastalık, analık, işkazaları, meslek hastalıkları ihtiyari sigorta tip sözleşmesi Çalışma Bakanlığı, Sosyal Sigortalar Genel Müdürlüğü ve Birliğimizce imzalanmıştır. Tip sözleşme ile gerekli izahname yakında takdim kılınacaktır.

Saygılarımla,
Başkan

Ankara, 26.5.1971
Genelge No, 33-1559

Baro Başkanlığı

Konu: Avukatların ihtiyari sigortaya alınmaları Hk.

1 — 1136 sayılı Avukatlık Yasasının 186. ve 191. maddeleri ile 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nun 86. maddesi gereğince Çalışma Bakanlığı, Türkiye Barolar Birliği ve Sosyal Sigortalar Kurumu Genel Müdürlüğü temsilcilerinin katılımı ile muhtelif tarihlerde yapılan görüşmeler sonunda kabul edilen, "Avukatlar için Hastalık ve Analık Topluluk Sigortası Tip Sözleşmesi" metinlerinden birer örnek genelgemize ek olarak gönderilmiştir.

2 — İzahname ayrıca gönderilecektir.
3 — İhtiyari sözleşmeden yararlanmak isteyen meslektaşlarımızın tespiti ile, Sosyal Sigortalar Kurumu Şubesi ile sözleşme akdi için gerekli işlemin yapılmasını rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

Ankara, 7.5.1971

Protokol

1136 Sayılı Avukatlık Kanununun 186 ve 191 nci maddeleri ile, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 86 nci maddesi gereğince Çalışma Bakanlığı, Türkiye Barolar Birliği ve Sosyal Sigortalar Kurumu Genel Müdürlüğü temsilcilerinin katılımı ile muhtelif tarihlerde yapılan görüşmeler sonunda, tarafları işbu protokol eki metinlerin "Avukatlar için Hastalık ve Analık Topluluk Sigortası Tip Sözleşmesi" ve "Avukatlar için İşkazaları ve Meslek Hastalıkları Topluluk Sigortası Tip Sözleşmesi" metinleri olarak kabulünü kararlaştırmışlardır.

Avukatlar için Hastalık ve Analık Topluluk Sigortası Tip Sözleşmesi

1 — Sosyal Sigortalar Kurumu ile Barosu arasında 506 sayılı Kanunun 86 nci ve 1136 sayılı Kanunun 186 ve 191 nci maddeleri gereğince, aşağıda belirtilen şartlarla "Hastalık ve Analık Topluluk Sigortası" sözleşmesi yapılmıştır.

Bu sözleşmede "Kurum" kelimesi "Sosyal Sigortalar Kurumu"nu "Baro" kelimesi "..... Barosu" nu ve "Topluluk Sigortası" da "Hastalık ve Analık Topluluk Sigortası" nı göstermektedir.

2 — Baro Başkanlığı, 506 ve 1136 sayılı Kanunlara göre hazırlanan bu Tip Sözleşmeyi, üç nüsha halinde imzalı olarak Kurumun ilgili Şube Müdürlüğüne bir yazı ile baş vurur.

Bu yazıda:

a) Baro levhasına kayıtlı avukatlardan Topluluk Sigortasına gireceklerin adını, soyadını ve Topluluk Sigortasına kaç lira günlük kazanç üzerinden devam edeceklerini gösterir iki nüsha halinde bir cetvel,

b) Örneği Kurumca hazırlanan üç nüsha giriş bildirgesi, eklenir.

Ayrıca, Topluluk Sigortasına girecek avukatların, sağlık durumlarının Kurum veya tam

teşekküllü devlet hastahaneleri sağlık kurullarından alınacak raporlarla belgelenmesi ve bu raporların Kurumun ilgili şubesine verilmesi lâzımdır.

Rapor, Kurum sağlık tesislerinden alındığı taktirde, sağlık kurulu muayeneleri için ücret alınmaz. Ancak, film çekilmesi lüzum görülürse film ücretleri avukatlardan alınır.

Sözleşme yapıldıktan sonra, Topluluk Sigortasına girmek isteyen avukatlar için de, Kurumun ilgili şubesine yukarıda belirtildiği şekilde, (a) ve (b) fıkralarında yazılı belgeler ile sağlık kurulu raporunun gönderilmesi gerekir.

Topluluk Sigortasına giren avukatlar için kuruma verilecek belgelere ve gönderilecek yazılara, Baroca (Avukatlar-Hastalık ve Analık Topluluk Sigortası) kaşesi basılır.

3 — Baro, Topluluk Sigortası ile ilgili olarak bu sözleşmede belirtilenlere ilâveten, aşağıda gösterilen işlemleri de yerine getirir.

a) Sözleşmenin 7 nci maddesinde belirtilen bordrolar ilgili dönemi takibeden takvim ayı sonuna kadar alâkalı kurum şubesine verilir.

b) Bordrolar ikişer nüsha olarak düzenlenir, ilk nüshası ilgili kurum şubesine gönderilir, diğer nüshası baroca saklanır.

c) Avukatlarla ilgili bildirme ve bordroların bütün hanelerinin tam, doğru ve okunaklı olarak yazılması, künye kısımlarının nüfus hüviyet cüzdanından veya bu cüzdan yerine geçen resmi belgelerden aynen alınması, belgelerin bütün nüshalarının baroca usulü dairesinde tasdik olunması lâzımdır.

Bildirme ve bordrolarda kayıtlı hususlarda değişiklik olması halinde, durum yazılı olarak derhal Kurumun ilgili şubesine bildirilir.

4 — Topluluk Sigortasına girecek avukatların münhasıran sigorta primine esas tutulacak günlük kazançları, Sosyal Sigortalar Kanununda belirtilen asgari haddeden az, azami haddeden fazla olamaz.

Prime esas tutulan günlük kazancın alt ve üst sınırlarında yapılacak değişiklikler, bu sözleşmeye tâbi olanlar hakkında da uygulanır.

Bu suretle tesbit olunacak günlük kazançlar, takvim yılı başından en az iki ay önce ilgili kurum şubesine bildirilmek suretiyle değiştirilebilir. Bu değişiklik yazılı talebi takibeden takvim yılı başından itibaren uygulanır.

Günlük kazancın artırılması % 10 oranında olabilir. Ancak, bir takvim yılı başında günlük kazancını azaltan avukatın, o yılı takip eden takvim yılı başında, azalttığı miktarda önceki günlük kazanç üzerinden Topluluk Sigortasına devam etmesi mümkündür.

Bu işlem, her avukat için sadece bir defa yapılabilir.

Topluluk Sigortasına girecek avukatların sigorta primine esas tutulacak günlük kazançları, malullük, yaşlılık, ve ölüm topluluk sigortası için beyan ettikleri miktara eşit olur.

5 — Primler üçer aylık olarak ödenir. Her üç aylık süre bir dönem sayılır.

Ocak-Mart dönemine ait prim, müteakip Nisan ayının 10 una kadar,

Nisan-Haziran dönemine ait prim, müteakip Temmuz ayının 10 una kadar,

Temmuz-Eylül dönemine ait prim, müteakip Ekim ayının 10 una kadar,

Ekim-Aralık dönemine ait prim, müteakip Ocak ayının 10 una kadar,

İlgili avukat tarafından Kurumun bildireceği banka hesap numarasına yatırılır. Bankaca verilecek makbuz o ayın 20 sine kadar baroya ibraz edilir.

Bu hususlarda vuku bulacak gecikmelerin sorumluluğu ilgili avukata aittir.

6 — Topluluk Sigortasına tâbi tutulandan her dönem 90 gün olmak üzere ve beyan olunan

günlük kazancın, (% 4 ü Hastalık) ve (% 1 i Analık) Sigortası için cem'an % 5 i üzerinden prim alınır.

506 sayılı Kanunun 35 inci maddesi hükmünün uygulandığı yerlerde, (% 8 i Hastalık) ve (% 1 i Analık) Sigortası primi olarak cem'an günlük kazancın % 9 u üzerinden prim tahsil olunur.

Prim oranında yapılacak değişiklikler, bu sözleşmeye tâbi olanlar hakkında da uygulanır.

7 — Her dönem için, avukatlarca Kurum hesabına bankaya yatırılan Topluluk Sigortası primlerinin kimlere ait olduğunu göstermek üzere, baro tarafından, Kuruma tespit edilmiş örneğe göre, birer bordro verilir.

Baro, Kuruma vereceği bu bordroda, avukatların Topluluk Sigortasına tâbi olma durumları ile bunların Kurum hesabına bankaya yatırdıkları primler arasındaki mütebakatı sağlar.

Bu bordroda sözleşmeye dahil olupta prim ödememiş avukatların adı, soyadı ve prim ödeme sebebi ilgili kolonda gösterilir.

8 — Kayıtlarını, sözleşme yapılmış bir barodan sözleşme yapılmış diğer bir baroya nakleden avukatların, Topluluk Sigortasına tâbi olma hali, durum her iki baroca Kurumun ilgili şubelerine bildirilmek suretiyle ve nakledilen baronun topluluk sözleşmesi esaslarına göre devam eder. Bu gibilerin nakil tarihini kapsayan üç aylık primleri de yeni kayıt edildikleri baronun bağlı olduğu Kurum şubesi hesabına ödenir.

9 — Bu sözleşme gereğince alınacak primlerin tamamı avukat tarafından ödenir ve hiç bir suretle geri verilemez.

10 — Barodan ayrılan veya levhadan ismi silinen avukatın, barodan ayrıldığı veya levhadan isminin silindiği tarihten itibaren Toplulukla ilişkisi kesilir.

Bu tarihten sonra gerek avukat, gerekse eşi ve geçindirmekle yükümlü olduğu çocukları için Kurumca fuzulen yapılan masraflar tutarı avukattan alınır.

11 — Kurumca kabul edilecek makul bir sebebe istinat etmeksizin, primini, 5 nci maddede öngörülen süreyi takibeden iki ay içinde ve ödeme süresinin bittiği tarihten başlayarak bir aylık süre için % 10 ve bunu takibeden ay için de % 2 gecikme zammı ödemeyen avukatın Toplulukla ilişkisi kesilir.

Yukarıdaki fıkrada belirtilen iki aylık süre içinde meydana gelen Hastalık ve Analık halleri dolayısıyla avukat ile eşi ve geçindirmekle yükümlü olduğu çocukları için Kurumca fuzulen yapılan yardımların tutarı avukattan tahsil olunur.

Kurumca kabul edilecek makul bir sebebe istinaden, primlerini sözleşmede öngörülen süre içinde ödemeyen avukatın bu sebebin sona erdiği tarihten itibaren en geç 2 ay içinde ve ödeme süresinin bittiği tarihten başlayarak, 1 aylık süre için % 10 ve bundan sonraki her ay için % 2 gecikme zammı ve kanuni faiziyle birlikte ödediği taktirde, Toplulukla ilişkisi devam eder. Aksi halde, prim ödeme halinin sona erdiği tarihten sonra gerek avukat, gerekse eşi ve geçindirmekle yükümlü olduğu çocukları için Kurumca fuzulen yapılan masraflar tutarı avukattan tahsil olunur.

Gecikme zammı tutarı, bu zammın uygulandığı prim miktarının % 20 sini geçemez ve kanuni faiz, gecikme zammının uygulandığı sürenin sonundan itibaren hesaplanır.

12 — Avukatlar, 2 nci maddede belirtilen sağlık kurulu raporlarında yazılı hastalık veya arızalarından dolayı, Hastalık Sigortası yardımlarından faydalanamaz.

13 — Sosyal Sigortalar Kanununun uygulandığı bir işte çalışmakta iken buradan ayrılıp Topluluk Sigortasına giren veya Topluluk Sigortasından çıkipta Sosyal Sigortalar Kanununun

uygulandığı bir işe nakleden avukatların, burarlarda çalıştıkları günler sayısı, Hastalık ve Analık Sigortası bakımından muayyen hakların iktisabı için Sosyal Sigortalar Kanununun şart koştuğu sürelerin hesabında nazara alınır.

14 — Topluluk Sigortasına giren avukatlardan bilâhare Sosyal Sigortalar Kanununa tâbi bir işe nakledenlerin, nakil tarihi itibarıyla Toplulukla ilişkileri kesilir.

15 — Kurum, Topluluk Sigortasına giren avukatlar ile bunların eşleri ve geçindirmekle yükümlü oldukları çocuklarının hastalık ve analık hallerinde başvuracakları sağlık tesislerinin yerleri ile hekimlerin adreslerini baroya bildirir. Keyfiyet baroca ilgililere duyurulur.

16 — Topluluk Sigortasına giren avukatlar ile bunların eşleri ve geçindirmekle yükümlü oldukları çocukları, Kurumca tesbit olunan belgelerle Kurumun sağlık tesislerine veya hekimlerinden birine başvurarak kendilerini muayene ve tedavi ettirirler.

17 — Hastalık ve Analık halinde verilecek geçici işgöremezlik ödenekleri, baroca bildirilen ve Topluluk Sigortası primine esas tutulan günlük kazanca göre hesap ve tediye olunur.

18 — Hastalıkları sebebiyle istirahatlı buldukları süre içinde, avukatlık görevlerini yaptıkları Kurumca tesbit edilen avukatlara geçici işgöremezlik ödeneği verilemez, verilmiş olanlar da geri alınır.

19 — Baro, avukatlar ile bunların eş ve geçindirmekle yükümlü oldukları çocuklarının Hastalık ve Analık hallerinde muayene ve tedavilerinin sağlanması için örneği Kurumca tesbit edilen belgeleri (vizite kâğıdı ile eş ve çocukları için Kurumca tanzim edilmiş gereken sağlık karnelerince mesnet teşkil edecek beyannamayı) noksanziz ve gerçeğe uygun olarak düzenliyerek avukata vermekle yükümlüdür.

20 — Avukatların, gerek Kuruma yapacakları müracaat, talep ve itirazlarda, gerekse kendileriyle eş ve geçindirmekle yükümlü oldukları çocuklarının, Hastalık ve Analık Sigortalarından faydalandırılmalarında, bu sözleşme ile Sosyal Sigortalar Kanun ve Tüzüklerinde yazılı hüküm ve esaslar dairesinde işlem yapılır.

21 — Bu sözleşme, Baroca, 2 nci madde gereğince yapılacak müracaat üzerine, Kurumca sözleşmenin imzalandığı tarihi takip eden ilk dönem başından itibaren yürürlüğe girer.

Sözleşme yapıldıktan sonra müracaat eden avukatlar hakkında, Kurumca Topluluğa kabul edildikleri tarihi takip eden dönem başından itibaren bu sözleşme hükümleri uygulanır.

Sosyal Sigortalar Kurumu
Genel Müdürlüğü
Mühür - İmza

Barosu Başkanlığı
Mühür - İmza

Avukatlar İçin İş Kazaları ve Meslek Hastalıkları Topluluk Sigortası Tip Sözleşmesi

1 — Sosyal Sigortalar Kurumu ile Barosu arasında 506 sayılı Kanunun 86 nci ve 1136 sayılı Kanunun 186 ve 191 inci maddeleri gereğince, aşağıda belirtilen şartlarla "İş Kazaları ve Meslek Hastalıkları Topluluk Sigortası" sözleşmesi yapılmıştır.

Bu sözleşmede "Kurum" kelimesi "Sosyal Sigortalar Kurumu" nu, "Baro" kelimesi Barosu" nu ve "Topluluk Sigortası" da "İş Kazaları ve Meslek Hastalıkları Topluluk Sigortası" nı göstermektedir.

2 — Baro Başkanlığı, 506 ve 1136 sayılı Kanunlara göre hazırlanan bu Tip Sözleşmeyi, üç nüsha halinde imzalayarak Kurumun ilgili Şube Müdürlüğüne bir yazı ile başvurur.

Bu yazıya :

a) Baro levhasına kayıtlı avukatlardan Topluluk Sigortasına gireceklerin adını, soyadını ve

Topluluk Sigortasına kaç lira günlük kazanç üzerinden devam edeceklerini gösterir iki nüsha halinde bir cetvel,

b) Örneği Kurumca hazırlanan üç nüsha giriş bildirgesi, eklenir:

Ayrıca, Topluluk Sigortasına girecek avukatların, sağlık durumlarının kurum veya tam teşekküllü devlet hastaneleri, sağlık kurullarından alınacak raporlarla belgelenmesi ve bu raporların Kurumun ilgili şubesine verilmesi lâzımdır.

Rapor, Kurum sağlık tesislerinden alındığı takdirde, sağlık kurulu muayeneleri için ücret alınmaz. Ancak, film çekilmesine lüzum görülürse film ücretleri avukatlardan alınır.

Sözleşme yapıldıktan sonra, Topluluk Sigortasına girmek isteyen avukatlar için de, Kurumun ilgili şubesine yukarıda belirtildiği şekilde, (a) ve (b) fıkralarında yazılı belgeler ile sağlık kurulu raporunun gönderilmesi gerekir.

Topluluk Sigortasına giren avukatlar için Kuruma verilecek belgelere ve gönderilecek yazılara, baroca (Avukatlar-İş Kazaları ve Meslek Hastalıkları Topluluk Sigortası) kaşesi basılır.

3 — Baro, Topluluk Sigortası ile ilgili olarak bu sözleşmede belirtilenlere ilâveten, aşağıda gösterilen işlemleri de yerine getirir:

a) Sözleşmenin 7 nci maddesinde belirtilen bordrolar, ilgili dönemi takibeden takvim ayı sonuna kadar alâkalı kurum şubesine verilir.

b) Bordrolar ikişer nüsha olarak düzenlenir, ilk nüshası ilgili kurum şubesine gönderilir, diğer nüshası baroca saklanır.

c) Avukatlarla ilgili bildirme ve bordroların bütün hanelerinin tam, doğru ve okunaklı olarak yazılması künye kısmının nüfus hüviyet cüzdanından veya bu cüzdan yerine geçen resmi belgelerden aynen alınması, belgelerin bütün nüshalarının baroca usulü dairesinde tasdik olunması lâzımdır.

Bildirme ve bordrolarda kayıtlı hususlarda değişiklik olması halinde, durum yazılı olarak derhal Kuruma ilgili şubesine bildirilir.

4 — Topluluk Sigortasına girecek avukatların münhasıran sigorta primine esas tutulacak günlük kazançları, Sosyal Sigortalar Kanununda belirtilen asgari haddenden az, azami haddenden fazla olamaz.

Prime esas tutulan günlük kazancın alt ve üst sınırlarında yapılacak değişiklikler, bu sözleşmeye tâbi olanlar hakkında da uygulanır.

Bu suretle tespit olunacak günlük kazançlar, takvim yılı başından en az iki ay önce ilgili kurum şubesine bildirilmek suretiyle değiştirilebilir. Bu değişiklik yazılı talebi takibeden takvim yılı başından itibaren uygulanır.

Günlük kazancın artırılması % 10 oranında olabilir. Ancak, bir takvim yılı başında günlük kazancını azaltan avukatın, o yılı takip eden takvim yılı başında, azalttığı miktardan önceki günlük kazanç üzerinden Topluluk Sigortasına devam etmesi mümkündür.

Bu işlem, her avukat için sadece bir defa yapılabilir.

Topluluk Sigortasına girecek avukatların sigorta primine esas tutulacak günlük kazançları, malûllük, yaşlılık ve ölüm Topluluk Sigortası için beyan ettikleri miktara eşit olur.

5 — Primler üçer aylık olarak ödenir. Her üç aylık süre bir dönem sayılır.

Ocak-Mart dönemine ait prim, müteakip Nisan ayının 10 una kadar,

Nisan-Haziran dönemine ait prim, müteakip Temmuz ayının 10 una kadar,

Temmuz-Eylül dönemine ait prim, müteakip Ekim ayının 10 una kadar,

Ekim-Aralık dönemine ait prim, müteakip Ocak ayının 10 una kadar,

İlgili avukat tarafından Kurumun bildireceği banka hesap numarasına yatırılır. Bankaca verilecek makbuz o ayın 20 sine kadar baroya ibraz edilir.

Bu hususlarda vuku bulacak gecikmelerin sorumluluğu ilgili avukata aittir.

6 — Topluluk Sigortasına tâbi tutulan avukatlar için Kuruma ödenecek prim, beyan olunan günlük kazançları üzerinden, İşkazarıyle Meslek Hastalıkları Sigortaları prim tarifesiyle kabul edilmiş bulunan prim nispetine göre hesaplanır.

Topluluğun hangi tehlike sınıfına gireceği Kurumca tesbit olunur.

Prim tarifesinde yapılacak değişiklikler, bu sözleşmeye tâbi olanlar hakkında da uygulanır.

7 — Her dönem için, avukatlarca Kurum hesabına bankaya yatırılan Topluluk Sigortası primlerinin kimlere ait olduğunu göstermek üzere, Baro tarafından, Kurumca tesbit edilmiş örneğe göre, birer bordro verilir.

Baro, Kuruma vereceği bu bordroda, avukatların Topluluk Sigortasına tâbi olma durumları ile bunların Kurum hesabına bankaya yatırdıkları primler arasındaki mütabakatı sağlar.

Bu bordroda, sözleşmeye dahil olupta prim ödemiş avukatların adı ve soyadı ve prim ödeme sebebi ilgili kolonda gösterilir.

8 — Kayıtların, sözleşme yapılmış bir barodan sözleşme yapılmış diğer bir baroya nakleden avukatların, Topluluk Sigortasına tâbi olma hali durum her iki baroca Kurumun ilgili şubelerine bildirilmek suretiyle ve aynı şartlarla devam eder. Bu gibilerin nakil tarihini kapsayan üç aylık primleri de yeni kayıt edildikleri baronun bağı olduğu Kurum şubesi hesabına ödenir.

9 — Bu sözleşme gereğince alınacak primlerin tamamı avukat tarafından ödenir ve hiç bir suretle geri verilmez.

10 — Barodan ayrılan veya Levhadan ismi silinen avukatın barodan ayrıldığı veya Levhadan isminin silindiği tarihten itibaren Toplulukla ilişkisi kesilir.

Bu tarihten sonra Kurumca fuzulen yapılan masraflar tutarı avukattan alınır.

11 — Kurumca kabul edilecek makul bir sebebe istinat etmeksizin primini, 5 nci maddede öngörülen süreyi takibeden iki ay içinde ve ödeme süresinin bittiği tarihten başlayarak bir aylık süre için % 10 ve bunu takibeden ay için de % 2 gecikme zammı ile ödemeyen avukatın Toplulukla ilişkisi kesilir.

Yukarıdaki fıkrada belirtilen iki aylık süre içinde meydana gelen işkazarı ve meslek hastalığı sebebiyle Kurumca fuzulen yapılan yardımların tutarı avukattan tahsil olunur.

Kurumca kabul edilecek makul bir sebebe istinaden primlerini Sözleşmede öngörülen süre içinde ödemeyen avukatın, bu sebebin sona erdiği tarihten itibaren en geç 2 ay içinde ve ödeme süresinin bittiği tarihten başlayarak, 1 aylık süre için % 10 ve bundan sonraki her ay için % 2 gecikme zammı ve kanunî faiziyle birlikte ödemediği takdirde, Toplulukla ilişkisi devam eder.

Aksi halde, prim ödeme halinin sona erdiği tarihten sonra Kurumca fuzulen yapılan masraflar tutarı avukattan tahsil olunur.

Gecikme zammı tutarı, bu zammın uygulandığı prim miktarının % 20 sini geçemez ve kanunî faiz, gecikme zammının uygulandığı sürenin sonundan itibaren hesaplanır.

12 — Avukatlar, 2 nci maddede belirtilen sağlık kurulu raporlarında yazılı meslek hastalığı sayılabilecek hastalık veya arızalarından dolayı 506 sayılı Kanunla sağlanan yardımlardan faydalanamaz.

13 — Topluluk Sigortasına giren avukatlardan bilâhare Sosyal Sigortalar Kanununa tâbi bir işe nakledenlerin, nakil tarihi itibarıyla Toplulukla ilişkileri kesilir.

14 — Kurum, Topluluk Sigortasına giren avukatların, İşkazarı ve meslek hastalığı hallerinde başvuracakları sağlık tesislerinin yerleri ile hekimlerin adreslerini baroya bildirir. Keyfiyet baroca ilgililere duyurulur.

15 — Avukat, işkazarını, en geç kazadan sonraki gün içinde Baroya veya Kuruma bildirmek zorundadır.

İşkazarının, avukat tarafından doğrudan doğruya Kuruma bildirilmesi halinde, Kurumun talebi üzerine; baro, örneği Kurumca hazırlanan belgeyi (vizite kâğıdını) düzenleyerek Kurumun ilgili şubesine göndermekle yükümlüdür.

Baro, avukat tarafından bildirilen veya sair surette haberdar olduğu işkazarını, o yer yetkili zabıtasına derhal ve Kuruma da ittila tarihinden itibaren en geç iki gün içinde yazılı bildirmekle yükümlüdür.

Bu bildirme, örneği Kurumca hazırlanan belgenin (vizite kâğıdının) noksanziz olarak doldurulup Kurumun ilgili Şubesine gönderilmesi suretiyle yapılır.

Kurumca kabul edilecek haklı bir sebebe istinat etmeksizin işkazarının, yukarıda belirtilen önellere içinde avukat veya Baroca Kuruma bildirilmemesi halinde, bildirme tarihine kadar bu işkazarı dolayısıyla avukat veya baroca yapılan harcamalar Kurumca ödenmez.

16 — İşkazarına uğrayan avukat, Kurumca tedavi altına alınmaya kadar, zamanında tedavisini yaptırmamasından dolayı, tedavi süresinin uzamamasına, malûl kalmasına veya malûllük derecesinin artmasına sebep olması halinde, Kurumca, uzayan süreye ait yapılan sağlık yardımları masrafları ile geçici işgöremezlik ödeneği verilmediği gibi, malûl kaldığı takdirde, sürekli işgöremezlik geliri bağlanmaz, malûliyet derecesinin artmış olması halinde de artan malûliyet derecesine ait sürekli işgöremezlik geliri farkı da verilemez.

17 — İş kazası ve meslek hastalığı halinde verilecek geçici işgöremezlik ödenekleri, baroca bildirilen ve Topluluk Sigortası primine esas tutulan günlük kazançla göre hesap ve tedavi olunur.

18 — İş kazası veya meslek hastalığı sebebiyle istiharatlı buldukları süre içinde, avukatlık görevlerini yaptıkları Kurumca tesbit edilen avukatlara geçici işgöremezlik ödeneği verilmez, verilmiş olanlar da geri alınır.

19 — Baro, avukatların işkazarları ve meslek hastalıkları hallerinde muayene ve tedavilerinin sağlanması için örneği Kurumca tespit edilen belgeyi (vizite kâğıdını) noksanziz ve gerçeğe uygun olarak düzenleyerek avukata vermekle yükümlüdür.

20 — Bu sözleşmenin uygulanmasında, işkazarı, avukatın görevini yaptığı sırada meydana gelen ve kendisini hemen veya sonradan bedence veya ruhça arızaya uğratan olaydır.

21 — Avukatların, gerek Kuruma yapacakları müracaat, talep ve itirazlarda, gerekse işkazarı ve meslek hastalığı hallerinde, sigorta yardımlarından faydalandırılmalarına ilişkin hak ve yükümlülüklerinde, bu sözleşme ile Sosyal Sigortalar Kanun ve Tüzüklerinde yazılı hüküm ve esaslar dairesinde işlem yapılır.

22 — Bu sözleşme, baroca 2 nci madde gereğince yapılacak müracaat üzerine, Kurumca sözleşmenin imzalandığı tarihi takip eden ilk dönem başından itibaren yürürlüğe girer.

Sözleşme yapıldıktan sonra müracaat eden avukatlar hakkında, Kurumca Topluluğa kabul edildikleri tarihi takip eden dönem başından itibaren bu sözleşme hükümleri uygulanır.

...../...../.....
Sosyal Sigortalar Kurumu
Genel Müdürlüğü
Mühür - İmza
...../...../.....
..... Barosu Başkanlığı
Mühür - İmza

1971/7-15

Tabanca ruhsatıAnkara, 12.4.1971
Sayı: 1112İçişleri Bakanlığı
Ankara

Meslekî faaliyetleri sırasında avukatlara vaki tecavüz ve hakaret olayları son zamanlarda yoğun bir hal almış, meslektaşlarımız can emniyetinden yoksun bir duruma düşmüşlerdir.

Bu hal uzun yıllardır üzerinde durulan avukatlara tabanca taşıma ruhsatı verilmesi gereğini bir kere daha ortaya koymuştur.

Evvelce vaki başvuruların sayın Bakanlığınızca yönetmelikte değişiklik yapılması gerektiği şeklinde cevaplandırılmış, ancak bugüne kadar olumlu bir sonuç alınmamıştır.

Bakanlığınızca da takdir buyrulmuş avukatların tabanca taşıma ruhsatı alabilmelerinin bir an önce sonuçlandırılması için yönetmelik değişikliğinin yapılmasını müsaadelerine sunarım.

Saygılarımla,
BaşkanAnkara, 12.4.1971
Sayı: 1142Adalet Bakanlığı
Ankara

Avukatların yurdun çeşitli bölgelerinde ve çok güç şartlar altında görev yaptıkları ve bu görevler için gece ve gündüz günün her saatini yollarda geçirdikleri bilinmektedir.

İdeolojik fikir sahiplerinin savunma görevi alan avukatları taraf kabul ederek saldırıda buldukları, ideolojik yönü bulunmayan olaylarda da savundukları görüşlere karşı olanların avukatlara silahla tecavüz ettikleri ve bugüne kadar bir çok meslektaşımızın canına kıyıldığı da malumdur.

Uzun yıllardır bu gerçekler dile getirilen avukatlara tabanca taşıma ruhsatı verilmesi için barolarımızın başvurularının olumlu bir sonuçla bağlanmaması caniamuz arasında tepki yaratmakta ve üzüntü ile karşılanmaktadır.

İçişleri Bakanlığı ilgili yönetmelikte değişiklik yapılacağını bildirmekte yetinmiş ancak sonuç alınmamıştır.

Hâkimlerin, savcılarının, kaymakam, nahiye müdürü ve köy muhtarlarına, doktorlara tabanca taşıma ruhsatı verildiği halde avukatlara bu hakkın tanınmamasını izah mümkün değildir. Avukatların meslekleri icabı silah taşıma sorumluluğunu en iyi şekilde bildikleri izaha muhtaç değildir.

Yönetim Kurulumuz bu konunun ele alınarak ivedilikle sonuçlanması için İçişleri Bakanlığı ile Bakanlığımıza yeniden başvurulmasına karar vermiştir.

İçişleri Bakanlığı ile temas olunarak, avukatlara tabanca taşıma ruhsatı verilmesi için yönetmeliğin bir an önce değiştirilmesinin teminini müsaadelerine sunarım.

Saygılarımla,
BaşkanAnkara, 26.5.1971
Genelge No: 32-1558**Baro Başkanlığı**

Özet: Avukatlara ne suretle tabanca taşıma ruhsatı verileceği İik.

Son zamanlarda meslekî çalışmaları sırasında avukatlara vaki tecavüzlerin artması, uzun süredir Barolarca ve kurulduğundan bu yana Birliğimizce meslektaşlarımıza tabanca taşıma ruhsatı verilmesi isteklerinin haklılığını bir kere daha ortaya koymuş ve konu Adalet ve İçişleri Bakanlıklarında ısrarla kovuşturulmuştur.

İçişleri Bakanlığından alınan 7.5.1971 gün ve Emniyet Genel Müdürlüğü Asayiş Şubesi İfade-i, B-63211/85881 sayılı yazı örneği aşağıda bilgilerine sunulmuştur.

Yönetim Kurulumuz 19.5.1971 gün ve 293/5 sayılı toplantısında İçişleri Bakanlığının görüşünün barolarla duyurulmasına, ancak konunun ısrarla takibine devam edilmesine karar vermiştir.

Çalışma koşulları yönünden hayatları harici bir tehlikeye maruz bulunan meslektaşlarımızın tabanca ruhsatı almak üzere Valliliklere başvurularının temini ve ferdi müracaatların sonuçlarından bilgi verilmesini rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

T. C.

İçişleri Bakanlığı
Emniyet Genel Müdürlüğü
Şube : Asayiş B-63211Türkiye Barolar Birliği Başkanlığına
Ankara

Bütün avukatların silah taşımalarına imkân veren bir hükmün alâkaları yönetmelige dercine lüzum görülmektedir.

Ancak; hayatının harici ciddi bir tehlikeye maruz bulunduğu anlaşılan ve alınan tedbirlere rağmen korunmaları mümkün olmadığı sonucuna varılan avukatlara da ilgili yönetmeliğin 1. maddesinin (k) bendine istinaden silah taşımalarına izin verilebileceğini bilgilerinize rica ederim.

Yusuf Danişman
Müsteşar Muavini
İçişleri Bakanı Y.

1971/7-16

Sayı: 1522
Ankara, 22.5.1971**Sıkı Yönetim**Sıkı Yönetim Komutanlığı
Ankara

Birliğimize başvuran bazı avukatlar, Komutanlığınızca göz altına alınan sanıklarla görüşme olanağı bulamadıklarını, noter götürdükleri halde vekâletname tanzimine izin verilmediğini, ileri sürmekte ve Birliğimizce Komutanlığınız nezdinde gerekli teşebbüslerde bulunulmasını istemektedirler.

Bazı suçlardan zanlı bulunan kişilerin, en geniş ölçüde savunma olanaklarından yararlanmalarını Sayın Komutanlığınızca takdir buyrulacağından eminim.

Savunma haklarının kısıtlanmasının mahkeme kararları ne kadar adil olursa olsun kamuoyunda tereddütlerle karşılanacağını göz önüne alınarak ileri sürülen iddiaların tetkikini ve gerçeklere uygun görüldüğü takdirde avukatların vekâlet almaları ve müvekkilleri ile görüşmelerine olanak sağlanması için ilgililere gerekli emrin verilmesini müsaadelerine arz ederim.

Saygılarımla,
Başkan

1971/7-17

Hukuk kongresi

Samsun; 20.5.1971

Türkiye Barolar Birliğinin Bildirisi

Büyük Atatürk'ün halk iradesini hâkim kılarak gerçekleştirdiği Millî Birlik ve Yurt Bütünlüğümüzün savaşı, Samsun'da başlamış, Milletçe sahip olduğumuz anayasal haklarımızın temeli 52 yıl önce Samsun'da atılmıştır. Bu temel üzerinde yükselmeyi ve bu çizgiden ayrılmamayı, bu günkü ve yarınki Türkiye'nin gücü ve şeref koşulu sayan Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulu, 19 Mayıs 1971'de Samsun'da yaptığı toplantısında, Dördüncü Genel Kurulumuzun kararıyla bu yıl Ekim ayında Ankara'da toplanacak BİRİNCİ TÜRK HUKUK KONGRESİ'nin çalışmalarına başladığını ve Millî Hukukumuzun gelişmesinde büyük katkısı olacak bu kongrenin ilk hazırlıklarının bitirildiğini kamu oyna Samsun'da açıklamayı, hukuk devletine, hukukun üstünlüğüne inanmış, daima hukuka saygılı kalmış Büyük Atatürk'e bağlılığımızın bir gereği saymıştır.

Türkiye Barolar Birliği, bütün Türk Hukukçuları ve kuruluşlar temsilcilerinin, özellikle hâkim, savcı, avukat ve hukuk fakülteleri öğretim üyelerinin davet olunacağı Kongrede, çe-

şitli adalet alanlarında çalışanların emek ve tecrübelerini bir araya getirmek suretiyle "HUKUKUN ÜSTÜNLÜĞÜ"nü sağlayacak gücün meydana geleceği inancındadır.

Türkiye Barolar Birliği
Yönetim Kurulu adına
Başkan

1971/7-18

Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı
Genel MüdürlüğüAnkara, 6.5.1971
Sayı: 20-1/XXXII-30-ATürkiye Barolar Birliği Başkanlığına
Ankara

Konu: 1136 sayılı Kanun Hk.

İlgi: 1.2.1971 gün ve 326 sayılı yazınız;

1136 sayılı Kanunun geçici 2, 3 ve 4 üncü maddelerinin uygulaması sırasında meydana gelen aksaklıkların, bu maddelerle ilgili olarak Danıştayca verilen kararlara göre düzeltilmesi hakkındaki ilgi yazınız üzerine konu Müdürlük Kurulumuzca incelenmiş ve Danıştayın bu konudaki kararları da dikkate alınmak suretiyle,

1) 1136 sayılı Kanunun geçici 2 nci maddesinde, borçlanılan miktarın tamamının ödemesinden itibaren emekli aylığına hak kazanılacağı açıklandığına göre, 5434 sayılı Kanuna ek olarak çıkarılan 545 sayılı Kanundaki, borçlanma talebinden itibaren 6 ay beklemeye ait hükmün uygulanmasına mahal bulunmadığı,

2) Mezkûr geçici 2 nci maddede, borçlanılacak miktarın, ilgililerin Sandığa kesenek ödediği memuriyet veya hizmette son iktisap ettikleri maaş veya ödenek kademinden başlamak üzere hesaplanacağı tasrih edildiğinden, serbest avukatların geçici 2 nci maddeye göre yapılacak borçlanmalarının, ilgililerin Sandığına kesenek ödediği memuriyet ve hizmette enson aldığı maaş veya ödenekten ve tarihten başlamak suretiyle ileriye doğru yapılması,

3) Özel kanunda hüküm bulunduğu takdirde bunun öncelikle uygulanması, özel kanunda hüküm bulunmayan hallerde genel kanuna göre hareket edilmesi gerektiğinden ve 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanununa göre özel bir kanun olan 1136 sayılı Kanunda yaş haddi konusunda özel bir hüküm bulunmadığından, 65 yaşını ikmal edenlerin Sandıkla ilgilendirilmelerine ve borçlanma taleplerinin kabulüne imkân bulunmadığı,

20.4.1971 gün ve 7569 sayılı ile karara bağlanmıştır.

Bilgi edinilmesini rica ederiz.

Celâl Sardan
Genel Müdür MuaviniSacit Böke
Tahsis Müdürü

Bkz. TBMM. 1970/1-14, 1970/2-12, 1970/3-6, 7, 8, 1971/4-1, 1971/6-2

**TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ
BÜLTENİ**

İKİ AYDA BİR ÇIKAR

Sahibi:

Türkiye Barolar Birliği Adına Başkan
Avukat Faruk Erem

Sorumlu Müdür:

Türkiye Barolar Birliği Genel Sekreteri
Avukat Erdoğan Bigat

Yönetim Yeri:

Ziya Gökalp Cad. 16/7 Yenışehir Ankara
Dizgi ve Baskı:

MARS MATBAASI — 1971 ANKARA

GİDECEĞİ YER

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ BÜLTENİ

YIL : 2

TEMMUZ 1971

SAYI 8

BÜLTENE YAPILACAK ATIFLARDA TB88 KISALTMASININ KULLANILMASI RICA OLUNUR.

1971/8-1

Anayasa Değişikliği Tasarısı TBB Görüşü

Ankara, 3.6.1971
Sayı: 1643

Acele
Sayın İsmail Arar
Adalet Bakanı
Ankara

Anayasanın bazı kurallarının değiştirilme-
si hakkındaki ön tasarrımın siyasi partilere gö-
rüşlerini bildirmek üzere sunulacağı basın ha-
berlerini öğrenilmiştir. Avukatlık Kanunu-
nun 110. maddesinde Birliğimize verilen görevi
bu önemli konuda da yerine getirebilmek üze-
re ön tasarrımın Birliğimize de gönderilmesine
müsaadelerinizi Birlik görüşünün ivedilikle su-
nulacağını saygı ile takdirlerinize arz ederim.

Türkiye Barolar Birliği
Başkanı

Ankara, 17.7.1971
Sayı : 1980

Cum. Baş. C. Sunay
Başbakan N. Erim
Dev. Bk. Başbakan Yrd. S. Koças
Dev. Bk. Başbakan Yrd. A. Karaosmanoğlu
Dev. Bk. M. Özgüneş
Devlet Bk. D. Kitaplı
Ad. Bk. İ. Arar
Milli Sa. Bk. F. Melen
İçişleri Bk. H. Ömeroğlu
Dışişleri Bk. O. Olcay
Maliye Bk. S. N. Ergin
Milli Eğ. Bk. Ş. Orel
Bayındırlık Bk. C. Karakas
Dış Ek. İş. Bk. Ö. Derbil
Sağlık ve Sos. Yar. Bk. T. Akyol
Güm. ve Tekel Bk. H. Özalp
Tarım Bk. M.O. Dikmen
Ulaştırma Bk. H. Arık
Kültür Bk. T. Halman
Çalışma Bk. A. Sav
Sanayi ve Tic. A. Çilingiroğlu
En. ve Tb. Kay. Bk. İ. T.
Turizm ve T. Bk. E.Y. Akçal
İm. ve İş. Bk. S. Baburoğlu
Köy İş. Bk. C. Aykan
Orman Bk. S. İnal
Gençlik ve Spor Bk. S. Ergun
Milletvekilleri ve C. Senatosu Üyeleri

Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulu-
nun Anayasa değişikliği hakkındaki görüşlerini
kapsayan broşürden bir adet ilişikte takdir-
lerinize arz olunmuştur.

Saygılarımla,
Başkan

Adalet Bakanlığında gönderilen Anayasa
Öntasarısında yer alan değişiklik hükümleri
Barolar Birliği Yönetim Kurulunca gerektirdiği
önemle incelenmiş, bütün Türkiye Barolarından
mütalaaları rica olunmuş, bunların da işi al-
tında ortaya çıkan kanırları açıklamaya ve ilgili
makamlara arza 10.7.1971 tarihli toplantıda ka-
rar verilmiştir.

I. Genel Değerlendirme

1 — Tethişçilik: Memleketimizde son yıllar-
da gittikçe artan ve tethişçilik diye doktrinde
ve diğer memleketlerin mevzuatında yer alan
eylemlerin meydana geldiğini, bu hareketlerin
aşırı sol biçimli bir diktetorya kurmak istediği
yolundaki gözlemin gerçeğe uygun olduğunu iz-
leyen Yönetim Kurulumuz:

a) Eyselce yayınlanan bildirisinde şukanı-
sını açıklamıştı: "Başkasının yaşama hakkını
inkâr eden anlayışların, bütün kudretini insan-
lıktan alan hukuku yck etmek istediğinde birleş-
tikleri görülmektedir. Örgütleşen katillğin si-

yasal ve hukuki bir düzen kurabildiğine insan-
lık tarihinde örnek bulunamaz".

b) Bu tür eylem ve düşüncelerin Türkiye-
mizde sonuç alamaması elverişli sosyal ortam
bulamaması başta gelen sorundur. Sosyal bün-
yenin belli akımlara karşı kuvvetli kalması ve
ya kuvvetlendirilmesi en doğru yoldur. Yürür-
lükteki Anayasa bu açıdan amaçları çizmiştir;
kifayettir, yeterli gereği yerine getirilmiş ol-
sun.

2 — Ekonomik kamu düzeni: "Ekonomik
kamu düzeni" Anayasanın başta gelen gereğidir.
Anayasamız yürürlüğe girdiği zaman mevcut
ekonomik düzeni kabul etmiş değildi, onun de-
vamını da istemiş olamaz. Yaşadığımız çağda
demokrasinin yürüyebilmesi biçimsel hüküm-
lerle sağlanamamaktadır. Bunu bütün demokra-
tik ülkeler icedenlikle kabul etmişlerdir.

a) "Ekonomik (Demokratik) kamu düzeni"
bir hukuk müessesesidir. "Kişinin temel hak ve
hürriyetlerini, sosyal adalet ilkeleri ile bağdaş-
mayacak surette sınırlayan iktisadi bütün en-
geleri" kaldırmakla (md. 10), "İktisadi ve sos-
yal hayatın tam çalışma esasına ve herkes için
insanlık haysiyetine yarışı bir yaşayış seviye-
si sağlanması" (md. 41) ile devleti görevli kı-
lan bir Anayasa "Ekonomik kamu düze-
ni" anlayışını müesseseleştirmiş ve "İkti-
sadi kalkınmanın demokratik yollarla gerçek-
leştirilmesi" ni de mümkün görmüş (md. 41)
ve bunu şart koşmuştur. O halde "Ekonomik
(demokratik) kamu düzeni" yeni baştan kurul-
mak gereklidir.

b) Anayasamızın emrettiği ekonomik düzen
"sosyalist düzen" değildir. Anaya-
samız "İnsan haysiyeti" ne uygun
bir düzenden söz ederken "İnsanlık
doktrini" ni esas tutmuştur. İnsanın in-
sanı sömürmesini engellemenin tek çaresini sos-
yalizmde görmek, çağını yitirmiş bir anlayıştır.
"İnsanlık doktrinine dayanan hukukun üstünlüğü" ama-
çda ve buna ulaşmak için seçilecek en uygun
yolda Türkiyemizin bütün aydınlarını birleşti-
rebilir.

c) Olayların ve huzursuzluğun sebebinin
Anayasamızın ruhuna ve lafzaına uygun bir uy-
gulamanın sağlanamaması ve kanunlarda ülke-
mizin içinde yaşadığı şartlara uygun bir düzen-
lemenin yapılamaması olmasında da aramak la-
zımdır. Son zamanlarda ülkemizde meydana
gelen ve bir anarşi ortamı yaratma maksadı ile
girişilen olayların sebep olduğu üzüntü görme-
mezlikten gelinemez. Türkiye Barolar Birliği
yetkili kurulları bu tür olayların başlangıcından
beri uyarılarda bulunmuştu.

d) Anayasa Mahkememizin 16.6.1970 tarih
ve 1/31 sayılı kararında aynen şu ölçü saptan-
mış bulunmaktadır.

a) "1961 Anayasası, 9. maddesi ile bir de-
ğişmezlik ilkesi koymuştur. Bu maddeye göre
(Devlet şeklinin Cumhuriyet olduğu hakkında-
ki Anayasa hükmü değiştirilemez ve değiştiril-
mesi teklif edilemez.)

Buradaki değişmezlik ilkesinin sadece (Cum-
huriyet) sözcüğünü hedef almadığını söylemek
bile fazladır. Yani Anayasada sadece (Cumhuri-
yet) sözcüğünün değişmezliğini kabul ederek
onun dışındaki bütün ilke ve kuralların de-
ğişebileceğini düşünenin Anayasamızın bu ilkesi ile
bağdaştırılması mümkün değildir. Zira 9. mad-
dedeki değişmezlik ilkesini amaçının Anayasa-
nın 1., 2. maddelerinde ve 2. maddenin gönderme
yaptığı başlangıç bölümünde yer alan temel il-
kelerle niteliği belirtilmiş, (Cumhuriyet) söz-
cüğü ile ifade edilen Levlet sistemidir. Bir baş-
ka deyimle, 9. madde ile değişmezlik ilkesine
bağlanan "Cumhuriyet" sözcüğü değil, yukarıda
gösterilen Anayasa maddelerinde nitelikleri be-
lirtilmiş olan Cumhuriyet rejimidir. Şu halde

sadece "Cumhuriyet" sözcüğünü saklı tutup, bü-
tün bu nitelikleri, hangi istikamette olursa ol-
sun, tamamen veya kısmen değiştirmek veya
kaldırmak suretiyle 1961 Anayasasının ilkeleriyle
bağdaşması mümkün olmayan bir başka re-
jim meydana getirecek bir Anayasa değişikli-
ğinin teklif ve kabul edilmesinin Anayasaya ay-
kırı düşeceğinin, tartışmayı gerektirmeyecek de-
recede açık olduğu ortadadır.

Bu bakımdan bu ilkelere değişmeyi öngö-
ren veya Anayasamızın sair maddelerinde yapılan
değişikliklerle doğrudan doğruya veya dolaylı
olarak bu ilkeleri değiştirme amacı güden her-
hangi bir kanun teklif ve kabul olunamaz. Bu
esaslara aykırı olarak çıkarılmış bulunan bir
kanunun Anayasamızın mevcut hükümlerinde en
küçük bir etki ve değişme yapması veya yeni
bir Anayasa kuralı koyması mümkün değildir.

Anayasa değişikliğini öngören kanunlar üze-
rinde, Anayasamızın 147. maddesi gereğince, Ana-
yasa Mahkemesine esas yönünden de denetim
görevi düştüğü meydandadır".

Anayasa Mahkemesinin vardığı bu sonuca
aykırı düşen iddialarda hukuki isabet yoktur.

b) Yapılmak istenen değişikliklerin de-
ğerlendirilmesi, sonuçlarının öngörülebilmesi s e-
çim sistemi'ne göre farklı olabilir.
Örneğin çoğunluk esasına dayanan
yürütmenin yetkilerini genişletmek sakınca-
lıdır. Seçim sisteminde değişiklik bir kanunla olabile-
ceğine göre siyasal organlar arasındaki denge
kolaylıkla bozulabilir. Anayasamızın bir "tepkî
Anayasası" olması onun "Tebdîlî Anayasa" üs-
tünlüğünü gölgelemektir.

Egemenliğin millette olması ve bunun "yet-
kili organlar" eliyle kullanılacağı ilkesi (Ana-
yasa 4) Anayasal organların belli bir yetki den-
gesi içinde muhafazasını gerektirir. Anayasa de-
ğişikliğinin bir organ lehine yetki genişlemesi
sonucunu vermesi, diğeri bir organın (örneğin
yargı organlarının) görev kısıntısına uğraması
ile neticelenir. Bu yolla bir rejim değişikliğine
girilmesi haklı ve geçerli sayılmaz.

3 — Sonuç: Bu genel düşüncelerden çıkan
sonuç şudur:

a) Tethişçilik eylemlerine zemin hazırlayan
etkileri gidermek kadar, belki de ondan daha
fazla, "Ekonomik-Demokratik Kamu Düzeni"nin
kurulmasına hiç olmazsa şimdiden başlamak
lazımdır. Aksi takdirde sarfedilen gayretlerin
sonuç vermemesi mümkündür. Bunun yapılması
için de Anayasayı değiştirmeye lüzum yok-
tur.

b) Bundan başka Anayasamızın ruh ve amacı-
na aykırı bir değişiklik yapılmaması zorunludur.
Aksi takdirde yasama organının yetkisi üzerin-
de durulmak gerekecektir.

II. Tasarıya Eklenmesi Gerekliliği Konular

1 — Baroların Bağımsızlığı: Anayasamızın
Adalet ve adliye açısından boşluklar arzettiği
meydandadır. Bunların başında gelen konu Bar-
olar ve Barolar Birliğinin Anayasal yerinin
saptanmamasıdır. Şöyleki:

a) Vesayet altında Barolar çağdaş Baro
anlayışına uygun düşmemektedir. Milletlerara-
sı Hukukçular Komisyonunun 1955-1966 yılları
arasında yaptığı toplantılara ait bilgiler bir ki-
tap halinde yayınlandı (1966) bu kitapta:

"Barolar kendi üyelerini kabulde ve disip-
lin işlerinde bağımsız olmalıdırlar", "mesleğe
ait hususların Baroları bırakılması gereklidir",
"Baroların görevleri hukukçuların yetişmesin-
den başlar", "hukukun üstünlüğünü sağlamak
hizmetinde başarı meslek teşekküllerinin özerk
ve serbest olması ile mümkündür", (s. 40-43).

Klecatsky "hukukun üstünlüğü" adlı maka-
lesinde (Klecatsky (H.), (Reflexion sur la pri-

mauté du droit Rev. de la com. inter. de juristes, 1963, n. 2 s. 215). Bu kavramın müteaddit unsurlardan kurulmuş olduğunu, bu unsurlar arasında önem farkı düşünülmemişliğini, bunlardan birinin tehdit altına girmesinin bütünü etkileyeceğini bildirmiş ve hukukun üstünlüğü kavramının altı unsurdan kurulu olduğunu açıklamış ve bunları şöylece sıralamıştır: 1. Kuvvetler ayrılığı, 2. Hâkim bağımsızlığı, 3. Temel haklar, 4. İdarî tasarrufların kanunluluğu, 5. Kanunların ve idarî tasarrufların bağımsız hâkimlerce denetlenmesi, 6. "Hukuk üstünlüğü kavramını savunmaya kendini basretmiş, yürütme karşısında bağımsız Baronun mevcudiyeti". Bu satırlar, Baroların bağımsızlığının çağdaş anlayışta hangi unsurlarla önemde eşit ve mevcudiyette zarurî sayıldığını açıkca göstermektedir.

İngiliz "Baro Genel Konseyi" (— General concil of the Bar) daha 1946 yılında bazı esaslar koydu. Bunların başlıcaları şunlardır: Baronun şerefini, itibarını ve bilhassa bağımsızlığını sağlamak, adli makamlarla ve Hükümet ile olan ilişkilerde Baroyu savunmak" (bk. Boulton, W. Des professions Judiciaire et droit, le barreau d'Angleterre, Rev. de la com. inter. de juristes, 1957, n. 1).

Milletlerarası Hukukçular Komisyonunun 1959 toplantısı bir kitap halinde yayınlandı: (Commissior. internationale de juristes, le principe de la legalité dans una societie libre raport sur les travaux du congrés international de juristes tenu'a Ne Delhi, Janvier 1959, s. 303). Bu kitapta özetle şu düşünceler yer almaktadır: Kanunilik prensibine bağlı özgür bir toplumdaki hâkimlerle Baronun görevi birbirine sıkıca bağlıdır. Gerçekten Avukatlığın "serbest meslek" olup olmadığı sorulabilir. Nasıl hâkimlik keyfilik değil ise, nasıl hâkimler bu anlamda bağımsız değil ise, Avukatlar da bağımsız değildir. Bu itibarla Barolar faaliyetlerinde yürütme ve hattâ yargının müdahalesi dışında kalmalıdır.

b) Vesayet altında Baro Anayasamızın ruhuna uygun sayılmaz. Kuvvetler ayrılığı bir anayasal prensip olduğuna göre, Baroları vesayet altında tutan bir sistem, dolayısıyla adliye de müdahale etmiş duruma girer. "Adliyenin bağımsızlığı" fiilen ve tamamen sağlanmış olmazsa "hâkimlerin bağımsızlığı" eksik kalıncı demektir.

Milletlerarası Hukukçular Komisyonunun Delhi toplantısına 53 ülkenin hukukçuları katıldı. Yayınlanan beyannameye şunlar yer almaktaydı: "Hukukun üstünlüğünün ve haklı bir adliye idaresinin kurulabilmesi için hâkimlerin ve Baroların bağımsızlığına ihtiyaç vardır".

Milletlerarası Hukukçular Komisyonunun Atina Kongresi (1955) kararında aynı söz cümle yer alır. "Bütün Dünyanın Avukatları mesleklerinin bağımsızlığını korumaya mecburdurlar" O halde biz de kanunumuzun gözetim (belki de bir anlamda dıştan gözetleme) hükümlerinden şikâyetçi durumda olmak zorundayız.

Alman Kanununda (m. 1) "Avukat adaletin tevziinde müstakil bir organdır" hükmü yer almaktadır.

Avukatın görevinde nazarı olarak bağımsızlığı yeterli değildir. Avukat görevinde kendini gerçekten hür hissetmelidir. (bk. profession d. Avocat, Bulletin de la com. inter. de juristes, 1965, n. 24, s. 5) Avukatlık Kanununa göre (1/2) "Avukat, görevini yerine getirmede bağımsızdır". Fakat mensup olduğu ve kendisini destekleyecek ve koruyacak kuruluşa bağlı ise Avukat böyle bir duygu içinde olamayacaktır.

Adaletin üç unsuru görevde eşittir. Hâkim Savcı-Avukatın aynı prensiplere tâbi tutulması şarttır. Yeni Anayasamızdan sonra hâkimlerin bağımsızlığı ve teminatı sağlandı. Savcılık teminatı üzerinde tereddüt edildi. Fakat Anayasa Mahkemesi Bakanlığın Savcıları tâyin yetkisini, selâhiyetle çalıştırma yetkisini iptal etti. Yeni hazırlanacak Savcılar Kanunu bu esaslara aykırı olamayacaktır. Bu gelişme içinde yeni Avukatlık Kanunu izahsız kalmaktadır. Adalet Bakanlığı savcıyı tâyin edemezken aynı Bakanlığın bir kimsenin Avukatlığa kabul edilip edilmemesinde ve disiplin konularında "son söz"ün sahibi kılınması yersizdir.

c) Barolar vesayet altında tutmak, örtülü şekilde "savunma hakkı"nın sınırlandırılması istediğinden gelir. Savunmaya her hangi bir tehdit bu hakkın özü ile bağdaşmaz. Bu sebeple iddialı bir görüşe nazaran- savunmayı Usul Kanununa bağlamamız dahi bir tehdit olduğu ileri sürülmüştür (kşz. Funaro G. la rifeza del processo penale, Riv. Penale, 1955, s. 807). "Savunma disiplini" çok kere savunma hakkının tahdidine götürülen bahane fikiridir. Avukatlığın tarihi usul hukukunun tarihidir. Usul hukuku doktrininde hiç bir yön değişikliği yoktur ki Avukatın görevine etkili olmasın (Bellevista, Lezioni..., 1960, s. 195). Bu görev özgür kalabilirdi faydalı olabilirdi. "Gerçekten müdafî, görevini yaparken hür ve serbest olmalıdır. Hür ve serbest olmayan bir müdafî şeklin müdafî olup hakikatte müdafî değildir" (Kunter, N. Ceza Muhakemesi Hukuku 1961 n. 254; 1967, n. 126).

ç) Anayasamızın 122. maddesine göre

— "Kamu Kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, kanunla meydana getirilir";
— "Bu kuruluşların "organları kendileri tarafından ve kendi üyeleri arasından seçilir";
— "İdare, seçilmiş organları, bir yargı mercii kararına dayanmaksızın, geçici veya süreklî olarak görevinden uzaklaştırılmaz";
— "Meslek kuruluşlarının tüzükleri, yönetim ve işleyişleri demokratik esaslara aykırı olamaz".

O halde Anayasamız kamu niteliğindeki meslek kuruluşları hakkında şu prensipleri kabul etmiştir: Kanunilik; demokrasiye uygunluk; kendi kendini idare; görevde süreklilik. Bu esasları açıklamak gerekir:

Anayasamıza göre "kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları" bahis konusudur. Bu hükümden çıkan anlam şudur: Bu kuruluşlar, kamu kurumu değildir, o niteliktedir. O nitelikte olmalarından dolayı ki kuruluşları "kanun" la olur. O halde bu kuruluşların işleyişlerine ancak yasamının müdahalesi meşrudur. Eğer yasama, bu müdahale yetkisini, kanun ile de olsa yürütmeye verirse, bu kanun Anayasaya uygun olmaz. Diğer bir deyimle bir şeyin ancak kanunla yapılabilirliği, yürütmenin müdahalesini meşru kılmağa yetmez. Bu formül, bunun tam aksini ifade eder. Kanun ile de olsa, Barolara müdahale yetkisi yürütmeye verilemez.

Anayasa hazırlanırken Baroların niteliğinin örneğin -Hâkimlerin bağımsızlığı kadar- ısrarla ilâh ve müdafaası yoluna gidilse idi, "Barolar" adlarını ve yerlerini Anayasada kolayca ve isabetle bulabileceklerdi.

Anayasamızın 122. maddesinin içinde bulunduğu bölümün (C. bölümü) adı, "idare" dir. Türkiye Baroları ve Barolar Birliği "idare midir" (?) (!).

Baroların bağlı kalmaları asla devam edemez. Barolar kanunla değişebilecek müesseselerdir. Bazı yazarlar, Baroları "tabii hukuk müesseseleri"den sayarlar. Zira "savunma hakkı" bağımsızdır (Graud, III, n. 516).

d) Yukarıdaki açıklamalar 961 Anayasası hakkındaki kanaata, ona verilecek anlama göre haklı veya haksız kabul edilebilir. Bu sebeple "Anayasa anlayışı" durulacak bir kavramdır.

Anayasayı "temel" deyimini izah edememektedir. Anayasa bir "Kaynak" kabul edilmektedir. Anayasaya aykırılık kavramı da bir Kanunun bu kaynağın ürünü niteliğini taşıyıp taşımadığına göre belli edilmektedir. Bu anlayış biz Anayasa kurallarını yorum tekniğine götürür. Eğer "lafzi tefsir" esas sayılırsa Anayasa kolaylıkla "tutucu kurallar topluluğu" haline gelecektir ve eskime hızı da artmış olacaktır. O halde soru şöyle düzenlenmelidir: 1961 Anayasası Baroların Bağımsızlığını reddeden bir Anayasadır mı? Anayasa genel tutumu ile bağımsızlığı reddetmiyorsa, bağımsızlığı kabul etmeyen bir kanun Anayasaya (yani kaynağı) uygun değildir.

1961 Anayasası bazı kurum ve kurullarla Türkiye'mizde Adalet Problemini çözmek iste-di, kısmen de çözdü. Fakat bu davramız Adaletin kendi (öz) ihtiyaçlarını karşılamak için değildir. Bu istek eksik kurum ve kurullarla Adaletin siyasal akm ve kuruluşları koruyamamış olması sebebine dayanıyordu veya başlı-

ca sebebi bu idi. Adaletin öz ihtiyaçları üzerinde durulmamış olmasının sonuçları küçüm-senmemelidir. Bu savsamının etkisi kendisini duyurmağa başladı. Baroların bağlılığı şikâyetleri buna ancak bir örnek tir.

e) Sonuç : Anayasamızın yargı bölümüne şu hüküm eklenmelidir "Türkiye Baroları ve Türkiye Barolar Birliği Bağımsızdır".

2 — TBB. nin Anayasa mahkemesine başvurma yetkisi : Anayasamızın 149. maddesine verilmek istenen şekil dava hakkını daha dâ-raltan dolayısı ile dava hakkının tahdidinden gelen sakıncaları arttıran niteliktedir. "Sınırsız dava hakkı" düşünülmezse de dengeli ve makul bir dava hakkı sağlayan bir sisteme ihtiyaç vardır. Dava hakkı düzenlenirken şu ölçü gerektir: Öyle bir sistem kurulmalıdır ki, Anayasa aykırı olduğu halde hiç bir kanun yürürlükte kalmayın. Anayasa mahkemesine götürül-mek için yolların tıkanması halinde "Anayasaya aykırılık iddiası" nı taniyan bir Anayasa iç-denlikten uzaklaşmış olur. O halde yapılacak iş, tarafsız ve adalet ile görevli bir organa dava hakkı tanınmalıdır. Bu düşüncelerimiz aşağıda etraflıca açıklanmıştır:

a) Anayasaya aykırılık iddialarının Anayasa Mahkemesine intikal yolları, malûm olduğu üzere, başlıca ikidir:

Defi yolu, büyük ölçüde tesadüflere bağlı olarak işler. Bu suretle bir kanunun Anayasa ya aykırılık iddiasıyla Anayasa Mahkemesince tetkikinin yapılabilmesi için, önce bu kanunun tabiki nedeniyle bir ihtilâf çıkması, bu ihtilâfın mahkemeye intikal etmesi ve duruşma sırasında taraflarca aykırılık def'inde bulunmuş olması veya hâkim tarafından re'sen böyle bir kaniya varılmış olması gibi şartların bir araya toplanması gereklidir. (Anayasa, md. 151). Fakat şurası bir gerçek tir ki, kanunların tabikâtında ihtilâfların mahkemelere aktetme nis-beti, genel tatbik ölçüsü karşısında çok düşüktür. Bu demektir ki, defi yolu bazan bir ka-nunun Anayasaya aykırılığına rağmen, yıllarca yürürlükte kalabilmesine imkân bırakan mahi-yeti itibariyle noksan bir emniyet tedbiridir. Kaldı ki, defi yolu ile Anayasa Mahkemesine intikal eden iptal talepleri ile ilgili olarak çok defa bahis konusu olayda tabikinin önlenmesiyle yetinilebilmekte, böylece bazı kanunların Anayasaya aykırılığı su yüzüne çıkmış olmasın-a rağmen yine de yürürlükte kalmasına zım-ni bir icazet verilmiş olmaktadır.

Kanunların Anayasaya aykırılıklarının en müessir giderilme çaresi, iptal davası yoludur. İptal davası sistemine nazara alınması gerek-li en önemli noktalardan biri, bu davayı açabilme hakkının kimlere verilmesinin uygun ola-cağı meselesidir. Bu konuda çeşitli anlayışlar-da farklı ölçüler kabul edilmiştir. Filhakika, Anayasa Mahkemesi kurma gereğini, daha zi-yade devletin üç kuvveti arasında bir denge meydana getirme açısından ele alınmış olan sistemlerde çoğunlukla iptal davası açabilme im-kânı icra organına verilmektedir. Def'i yolu da, teşri organı karşısında yargı organı tarafından hareketle geçirilen bir "denge" aracı olarak tan-zim edilmektedir. Memleketimizde de, 1961 Anayasamızın hazırlanış ve müzakere saf alarına rastlayan devrede, Siyasal Bilgiler Fakültesi tarafından neşredilmiş olan bir Anayasa projesinde, aşağı yukarı aynı esaslara yer verilm-iş bulunuyordu (SBF. İdarî İlimler Enstitüsü Gerekeçli Anayasa Tasarısı, Ankara 1960).

Kanunların Anayasaya aykırılığı meselesini daha başka açılardan ve özellikle hukuk devleti ve insan haklarının korunması yönlerinden önemseyen sistemlerde iptal davası açabilme hakkı, gayet mahdut sayıdaki yetkililerden baş-lıyarak, derece derece genişlemek suretiyle, bu-nu bütün vatandaşlara tanımaya kadar var-dıran ve bir "actio popularis" haline getiren çeşitli ölçüde tabikata mevzu kılınmaktadır.

b) Bizim Anayasamız, iptal davası açmağa hak tanıdığı yetkililerin sayısı bakımından,— Temsilciler Meclisi Müzakerelerinden geçen bir deyimler—"mutedil" bir ölçü tesbit etmiştir. Bunu yaparken de ou hakkın "suistimal edil-mesini önlemek" gayesi tâkibetmiştir. (Temsil-ciler Meclisi Tutanak Dergisi, 25.4.1961 B. 53, O.; 1). Nitekim bu düşünce ile, Anayasa Mahkemesinde iptal davası açabilme hakkı genel

öçüde Cumhurbaşkanı ile son Milletvekili seçimlerinde muteber üye sayısının en az yüzde onunu alan veya Türkiye Büyük Millet Meclisinde temsilcisi bulunan siyasi partiler veya bunların meclis gurupları; Yasama Meclislerinden birinin üye tam sayısının en az altıda biri tutarındaki üyelerine verilmiş bulunmaktadır. Anayasamızın 149 ncu maddesinin metninde daha sonra yer alan hak sahipleri, ancak kendi varlığı ve görevlerini ilgilendiren alanlara münhasır olarak ve bu kuruluşların bir Anayasal teminatı mahiyetinde, bu hakla; iptal davası açılabilir hakkı ile teçhiz olunmuşlardır.

Anayasamızın, kendilerine iptal davası açma hakkı vereceği ehliyet sahiplerini tesbit ederken gösterdiği titizliğe katılmamak mümkün değildir. Fakat, bu ehliyet sahipleri arasında Türkiye Barolar Birliğinin bulunmaması, büyük bir noksanlıktır. Hiç şüphesiz bu noksanlık, kullanılan ölçünün isabetsizliğinin sonucu değildir. Filhakika Anayasamızın müzakeresi ve kabulü sırasında Türkiye Barolar Birliği fiilen ve hukukun mevcut olduğu. Keza Barolar da bugünkü derecede önemli hale gelmişlerdir. Ancak bugün var olan ve Türk Kamu Düzeni ve hukuk hayatı içinde beklenen ve özlene yerini almış bulunan Türkiye Barolar Birliğinin, Anayasa Mahkemesinde iptal davası açabilmek ehliyetine sahip olduğunu görmemiz gerekmez mümkün değildir. Bu zaruretten nedenlerini yine Anayasamızın koyduğu ölçüler ve diğer bazı kanunlarımızın tesbit ettiği esaslar içinde bulmaktayız.

Filhakika, 1136 sayılı Kanunla tesbit olduğu ve hatta Türkiye Barolar Birliği Genel Kuruluna ve Yönetim Kuruluna katılabilmek ve başkan veya üye seçilebilmek için asgari onbeş yıllık kademli avukat olmak zorunluluğu vardır (1136 s. K. md. 14, 118).

Keza Anayasamızın 145 inci maddesi hükmüne göre de meslekte onbeş yıl kademi bulunan avukatlar Anayasa Mahkemesine üye seçilebilirler.

Bu hükümlerden çıkarılabilecek sonuç şudur ki, Anayasaya aykırılık iddialarını tetkik ve kanunların iptali konusunda en yüksek ölçüde "ehliyetli" olduğu kabul edilen bir kimsenin, iptal davası açılabilen ehliyet ve sorumluna evleviyetle sahip sayılması zarurettir. Ve üyelerinin tamamı Anayasamızın aradığı ölçüler içinde bu derece ehliyetli kimselerden meydana gelen bir teşekkül olarak Türkiye Barolar Birliğinin de iptal davası açabilmek hakkına sahip kılınması tabii ve zarururi bir sonuç olarak belirmektedir.

Gerçekten, henüz mesleğinin ilk gününde bulunan ve hatta ilk davasına bakma durumunda olan bir hâkimin dahi, başkaca bir ölçü ve kadem aranmaksızın —velev defi yolu mekanizmasıyla olsun— bir kanunun veya bir hükmünün Anayasaya aykırılığının tesbitini isteyebilme hakkı ve imkân yanında, Türkiye Barolar Birliğinin bir Kamu Tüzel Kişisi olarak, iptal davası açabilmek hakkı ile teçhizi lüzumuna ve gereğine karşı çıkabilmesinin makul bir izahı bulunamaz.

Anayasa Mahkemesinde açılacak iptal davası ile ilgili müzakerelerde Kurucu Meclis'te izhar olunan endişelerden biri de, bu hakkın, "suistimal" edilip edilmemesi yönünde olmuştur. Ancak hemen belirtmek gerekir ki, bu endişeler iptal davası açabilmek hakkının istisnasız "herkese" verilmesi teklifleri vesilesiyle ortaya konulmuştur. Ve bu endişeleri önlemek için de bu hak herkese verilmemiş, "muteditil" bir yol tutularak "ehliyetli eller" tesbit olunmuştur. Bu ehliyet ölçüsünde kılınarak yapılacak bir genişletme hiç şüphesiz, Anayasamızın koyduğu prensibin ihlali değil, bilakis teyidi demek olacaktır. Bu bakımdan Türkiye Barolar Birliğine tanınacak olan iptal davası açma hakkının Anayasamızın ölçüsüne ve gereklerine ve özellikle "Anayasaya aykırı kanunların iptali" müessesesinin mahiyetine tamamen uygun düşeceği aşikârdır. Buna bir misal daha ilâve etmek gerekirse, Parlamentoda, Meclislerden herhangi birinde, bir tek temsilcisi bulunan bir siyasi partiye dahi bu hak verildikten sonra, Türkiye Barolar Birliğine bu hakkın tanınması —belki şimdiye kadar bir noksanlık— fakat bundan sonrası için bu müessesenin ruhuna

ve dolayısıyla Anayasaya aykırılık olarak nitelendirilebilir.

ç) Bu konuda, bir hususu daha önemle işaret etmekte fayda vardır. Hiç şüphesiz Parlamento, çıkaracağı kanunların Anayasaya uygunluğuna, daha başlangıçtan itibaren, herkesten çok itina etmektedir, edecektir. Böyle olunca; yani Parlemtentonun siyasi atmosferi içindeki oluşumu tamamlamış, kabul olunan kanunlar hukuk dünyasına intikal ettikten sonra, bunların Anayasaya uygunluk tenkidinden geçmesini gayet tabii ve Anayasa sistemimizin normal bir işleyişi olarak karşılamak gerekir. Üstelik halihazır metine göre, Anayasa Mahkemesinde iptal davası açabilmek hakkına sahip olanların sayıldığı; Anayasamızın 149 ncu maddesindeki genel yetkilerin (Sayın Cumhurbaşkanı dışında) tamamı doğrudan doğruya veya dolaylı olarak teşri organını üniteleridir. Teşri organ kanunların kabul mercii olarak Anayasaya uygunluk denetimini daha müessir ölçüde esasen kendi bünyesinde yapabilmek durumundadır. Böyle olunca, kanunların meriyete girişinden sonraki safhada olsun, Türkiye Barolar Birliği gibi tamamen hukuki alanda bulunan ve siyasetle ilgisi bulunmayan bir kuruluşa iptal davası yetkisi verilmesi hiç şüphesiz isabetli ve faydalı olacaktır.

d) Tasarımın 149. maddesinin birinci fıkrasına "Türkiye Barolar Birliği'nin de eklenmesinde zaruret ve pek büyük Anayasal faide vardır.

II. ve 13. maddeler

Esas Metin:

II. Temel hakların özü

Madde 11 — Temel hak ve hürriyetler, Anayasamızın sözüne ve ruhuna uygun olarak ancak kanunla sınırlanabilir.

Kanun, kamu yararı, genel ahlak, kamu düzeni, sosyal adalet ve milli güvenlik gibi sebeplerle de olsa, bir hakkın ve hürriyetin özüne dokunamaz.

Öneri :

II. Temel hak ve hürriyetlerin sınırlanması

Madde 11 — Temel hak ve hürriyetler, Devletin ülkesi ve milletiyle bütünlüğünün, cumhuriyetin, milli güvenliğinin, kamu düzeninin, genel ahlakın veya genel sağlığın korunması sebebiyle veya Anayasamızın diğer maddelerinde gösterilen sebeplerle ve ancak kanunla sınırlanabilir.

Kanun, temel hak ve hürriyetlerin özüne dokunamaz.

V. Temel hak ve hürriyetlerin kötüye kullanılması

Madde 13 a — Bu Anayasada yer alan hak ve hürriyetlerden hiç birisi, dil, ırk, sınıf, din, mezhep kavgası yaratacak veya Türk Devletinin ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütün olduğuna dair temel ilkeyi bozabilecek biçimde kullanılamaz.

Bu hak ve hürriyetlerden hiç birisi insan hak ve hürriyetlerini ortadan kaldırmaya ve bunlara dayanan demokratik ve laik Cumhuriyeti yıkmaya veya zedelemeye anlamında yorumlanamaz.

Bu hükümlere aykırı eylem ve davranışların cezası kanunda gösterilir.

1) Yürürlükteki Anayasamızın 11. maddesinin başlığı "**temel hakların özü**" dır, bunun "**temel hak ve hürriyetlerin sınırlanması**" şeklinde değiştirilmesi isabetli değildir. Her ne kadar başlıklar metinden sayılmıyorsa da (Anayasa 156) maddenin anlamca ağırlığına, sınırlamada toplamak sakınca yoktur. Yeni metinde dahi en önemli hüküm "**temel hak ve hürriyetlerin özüne dokunulmaması**" dır.

Diğer taraftan 11. maddede yapılacak her türlü değişiklik madde hükmünün gücünü azaltır.

2) Tasarıda İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinin 29. maddesine uyabilen bir şekilde 13. maddeye verilmiş istenen yeni şekil esas tutulursa 11. maddenin değiştirilmesinden vaz geçmek kabildir. 11. maddenin eski metni ve 13. maddeye verilecek yeni bir şekil sakıncaları önler.

Öneride (13 a) olarak gösterilen fıkra şöyle olmalıdır: "Bu Anayasada yer alan hak ve hürriyetlerden hiç birisi, dil, ırk sınıf, din, mezhep kavgası yaratacak veya Türk Devletinin ülkesi ve milleti ile bölünmez bir bütün olduğuna dair temel ilkeyi bozabilecek, insan hak ve hürriyetlerini kaldırarak biçimde kullanılamaz".

Bu suretle teklifin (13 a) maddesi tek fıkra halinde kalabilecektir. İkinci fıkranın Anayasamızın 1 ve 2. maddeleri serahati karşısında, üçüncü fıkranın ceza kanununa atfın Anayasada yer almasının Anayasa tekniğine uygun bulunmamasına göre tasarıdan çıkarılması gerekli mütalaa olunmaktadır.

14. madde

Esas Metin :

Madde 14 — (2. fıkra)

Kişi dokunulmazlığı ve hürriyeti, kanunun açıkça gösterdiği hallerde, usulüne göre verilmiş hüküm kararı olmadıkça kayıtlanamaz.

Öneri

Madde 14 — (2. fıkra)

Kişi dokunulmazlığı ve hürriyeti kanunun açıkça gösterdiği haller dışında kayıtlanamaz.

"**Hâkim kararı olmadıkça**" kişi dokunulmazlığının kayıtlanamayacağı hakkındaki ibarenin maddeden çıkarılması istenmekte ise de böyle bir tadil kişi hürriyetini sağlayan en büyük tedbirden ferağat anlamına gelmektedir.

Kişi hürriyetine ilişkin konularda sadece kanuna dayanmak yeterli değildir. Hâkimin takdirinde gelen Anayasal teminattır. Yürürlükteki Anayasada mevcut olan böyle bir kayıdn çıkarılması dahi bir anlam taşıyacak, yorumlar kişi hürriyeti aleyhine olabilecektir. İdari takdir ile yargısal takdirin her zaman aynı şekilde tecessülü etmesi mümkün değildir.

Esas Metin :

II. Özel hayatın korunması

a) Özel hayatın gizliliği

Madde 15 — (2. fıkra)

Kanunun açıkça gösterdiği hallerde, usulüne göre verilmiş hâkim kararı olmadıkça; kamu düzeninin gerektirdiği hallerde de, kanunla yetkili kılınan mercin emri bulunmadıkça, kimsenin üstü, özel kâğıtları ve eşyası aranamaz.

Öneri :

II. Özel hayatın korunması

a) Özel hayatın gizliliği

Madde 15 — (2. fıkra)

Kanunun açıkça gösterdiği hallerde, usulüne göre verilmiş hâkim kararı olmadıkça; milli güvenlik veya kamu düzeni bakımından gecikme sakınca bulunan hallerde de kanunla yetkili kılınan mercin emri bulunmadıkça kimsenin üstü, özel kâğıtları ve eşyası aranamaz.

1) Özel hayata saygı hakkı: Özel hayatın gizliliği kavramı demokratik rejime gerçekten bağlı memleketlerde büyük bir gelişme kaydetmiş ve artık bir hak olarak tanınmıştır. Bu gelişme karşısında yürürlükteki Anayasa dahi yetersiz hale gelmişken 15. maddeye "gecikmede sakınca bulunan haller" le sınırlı olsa dahi getirilmek istenen değişiklik, "Özel hayata saygı gösterilmesini istemek hakkı" kavramının son yıllarda kaydettiği gelişme ile ters orantılıdır. Şöyleki:

Birliğimiz Yönetim Kurulu, Adana toplantısında (Ocak, 1971) şu bildiri yayınlamıştı:

— Anayasanın 15. maddesinde yer alan "özel hayatın gizliliği", 17. maddesinde yer alan "haberleşme hürriyeti" kavramlarının gerektiği mahremiyete yeteri kadar riayet edilmediği;

— Gizli dinleme, teyp, teleobjektif ve benzeri cihazların kaydettiği teknik ilerleme ile "özel hayata saygı hakkı" nı bağdaştırabilmek için yeni hukuk kurallarına ihtiyaç duyulduğu;

— Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve 1970 yılında Avrupa Adalet Bakanları toplantısında "özel hayata saygı hakkı" nın gereği gibi korunma hususlarında tedbirler alınmasında devletimizin taahhütlerini yerine getirmesi zorunluğunu;

— Millî güvenlik zaruretleri ile teknik cihazların kullanılması yolundaki uygulamanın kanuni bir statüye bağlanması lüzumunu, bu konuda diğer memleketlerin çalışmalarını;

Gözönünde tutan Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulu Adana Barosunda yaptığı toplantıda, bu konuda mukayeseli hukuk anlayışı içinde hazırlanmış rapor incelemiş ve gerekli çalışmaların bir an evvel başlanması temennisi ile adı geçen raporu ilgili makamlara sunmağa ve hizmete hazır olduğunu beyana karar vermiştir.

Yönetim Kurulunun çalışmalarında nasıl bir tutum içinde tarafsızlığına titizlikle bağlı ve sadece objektif araştırmaların sonucunu değerlendirmeye yönelmiş çabalara değer verdiğini arzedelebilmek maksadıyla, biraz evvel metnini sunduğumuz bildiriye bizleri sevk eden ihtiyaçları, düşünceleri, diğer memleketlerdeki çalışmaları aktiren bir açıklamayı faydalı görmekteyiz.

2) **Teknik özellikler:** Yeni teknik cihazların gelişimi ile "özel hayata saygı hakkı" nın bağdaştırılması konusunda, aşağıdaki açıklamaları-mızda 1968 tarihli İsviçre kanununa, diğerlerinden daha fazla önem verdik. Sebepi şudur. Bu konuda demokratik rejime bağlı memleketlerden alınacak örneklerle daha iyi çözümlenebilir. Ayrıca İsviçre mehzaz kanunlarımızın getirdiği düzen, İsviçre 1968 kanununun benimsenmesinde bazı kolaylıklar sağlamaktadır. İsviçre kanununun gerekçesinde ses alıcı, nakledici, kaydedici, dinleyici cihazlarla resim çekici ve nakledici cihazların teknik özellikleri üzerinde de durulmuştur: Halen manyetik bantlı o kadar küçük cihazlar yapılmıştır ki bunları bir cepte saklamak ve bobin değiştirmeksizin saatlerce kaydetmek mümkün olabilmektedir. Dolma kalem, kol saati gibi dikkati çekmeyen cihazlar görülmüştür. Ufak bir evrak çantası gibi hazırlanmış, en küçük bir seste çalışan, sessizlik halinde kendiliğinden duran, hiç bir gürültü yapmadan işleyen aletler vardır. Gizli vericiler arasında bir kilometre veya daha fazla uzağa sesi iletenlere, bir kaç saat veya bir kaç gün çalışanlara rastlanmıştır. Vericilerin en kısa dalga üzerine ve ekseriya 60-110 megahertz'de çalıştıkları malumdur. Bu suretle konuşmalar, kuçüklükleri itibarile kolayca yerleştirilen bu cihazlarla, uygun bir mesafede (meselâ bir otomobil içinde) bulunan bir kaydedici aracılığı ile banda geçirilmektedir. Duvarlar ötesinden dinlemek artık güç değildir. Telsiz ve elde kullanılan mikrofonlar ayrı bir özellik gösterir. Telefon görüşmeleri ise bir "dinleme başlığı" geçirmek, bir band almak suretiyle dinlenmektedir. Telefon hattı üzerinde sadece iki pense bu aletlerin yerleştirilmesi mümkün olabilmektedir. Telefon hatlarına bu tür minyatür vericiler de konulabilmektedir. Bundan başka telefon tellerine yerleştirilmesi zarureti de kaldırılan aletler de vardır. Bunların telefon konuşmasının geçtiği tellerin manyetik alanı içinde herhangi bir yere konmaları kâfidir. Telefon hattına gizlice yerleştirilen başka bir ahiye ile dinlemek şekli de vardır.

Gizli gözetleme fotoğraf cihazları, hattâ gizli televizyon alıcıları arasında cep modelleri yapılmıştır. Bunlar transistör esasına dayanmakta ve pil ile çalışmakta ve istenilen yere gizlice konulabilmektedir. Bu suretle kullanılan alıcı

belli bir mesafedeki tesbit edici cihaza resimleri gönderebilmektedir. Bundan başka, tamamiyle karanlık bir yerde geçenleri, enfraruj ışınları tesbit eden aletler de icat edilmiştir.

Özel kişilerin tertipleri, bu teknik araçların halk arasında fazla yaygınlaşması "özel çıkarlar adına casuslar" denilmesi mümkün uygulamalara sebep olmaktadır.

İsviçre Kanununun gerekçesinde bunlara işaret olunmaktadır: Ses alıcıları, bilhassa küçük dinleme cihazlarının mütemadiyen gelişmesi, nisbeten ucuz olmaları, yakından veya uzaktan, başkaları arasındaki konuşmaları gizlice kaydetmeği mümkün kılmaktadır. Son zamanlarda bu aletlerin satılması ve kullanılması endişeyi gerektirecek derecede yaygınlaşmıştır. Bu suretle teknik gelişme, insan şahsiyetinin mahrem alanı için yeni ve ağır bir tehdit meydana getirmiştir. İnsan vakarına saygıdan yoksunluğa, şöhret veya kazanç hırsı eklenince bu tehlike daha da ağırlaşmaktadır.

İsviçre Kanununun gerekçesinde ifade edildiği üzere özel hayatın gizliliğinin korunması hakkı şu inanca dayanır: Kişi, devletin ve diğer kişilerin özel hayatına sızmalarına karşı korunmazsa, kişiliğini geliştiremez. Bu hakkı korumak "hukuk devleti" nin görevidir.

3) **Anayasa kuralları:** Anayasamıza (15) göre "özel hayatın gizliliğine dokunulamaz". Uygulamada bu Anayasa kurahının gereklerine uyulduğunu söylemek mümkün değildir. Anayasaya göre (17) "haberleşmenin gizliliği esastır. Kanunun gösterdiği hallerde, hâkim tarafından kanuna uygun olarak verilmiş bir karar olmadıkça, bu gizliliğe dokunulamaz". Uygulamada "teknik dinleme" adı altında yetki istemesine, ancak bazı resmi araştırmalarda ve sadece jlerde adliye intikalinde ibraz lüzumunda zaruret görülen hallerde rastlanmaktadır.

Gizli dinleme ve kayıt uygulamasının memleketimizde hem hukuki, hem de teknik açıdan bazı tepkilere yol açtığı görülmektedir.

4) **Bakanlar toplantısı:** Lahey'de toplanan Avrupa Adalet Bakanları 6 ncı Konferansı'na Türkiye Adalet Bakanı da katılmış ve bu konudaki karara iltihak etmiştir. Konferans kararını da şu fikirler yer almaktadır:

— İlimi ve teknolojik gelişmenin sonucu olan öyle yeni cihazlar yapılmıştır ki, bunların kullanılması "özel hayata saygı hakkı" nı, şimdiye kadar rastlanmayan bir derecede, tehdit etmektedir. Bu yeni durumu karşılamak ve ister devletin, ister kişilerden gelsin, özel hayata sızmaları önlemek üzere, medeni hukuk ve ceza hukuku sahasında yeni kanunlara ihtiyaç vardır. Bu problem bütün Avrupa Devletlerinde kendini gösterdiği için Milletlerarası bir işbirliğine de gidilmelidir.

Birleşmiş Devletlerde, hukuk komisyonu, dinleme cihazları konusundaki mevzuatı incelemeğe ve bir rapor hazırlamağa memur edilmiştir. (Document no. 2226, 26 April 1967).

5) **İnsan hakları komisyonu:** 1970 yılında İnsan Hakları Komisyonuna, kendi memleketi aleyhine müracaat eden Avusturyalı bir sanık, bir başka şahıs ile arasında geçen konuşmayı gizlice tesbit eden bir bantın delil olarak kullanılacağına karar verilmesini istedi. Zira mahkeme, bandın da hakikatini aramasını kolaylaştıran bir delil olacağına karar vermişti. Sanık ise, İnsan Hakları Komisyonu'na yaptığı müracaatta şu gerekçeyi gösteriyordu: Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 8. maddesine göre: "**Herkes, özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini istemek hakkına, mesken ev haberleşme (muhaberat) masumiyetine sahiptir**". Komisyon, müracaatı kabul etti.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesine Devletin de katıldığı ve gereğinin yapılması yükümü altına da girildiği düşünülürse 8. maddenin yorumu önem kazanır. Bu maddedeki "muhaberat hakkı" kavramına yazılı olmayan haberleşmeler girecek midir? 1970 yılında Brüksel'de toplanan "Avrupa İnsan Hakları sözleşmesi hakkında 3 ncü Milletlerarası Toplantı" ya verilen raporda (Troisième colloque international sur la convention européenne des droits de l'home, Bruxelles 30 septembre— 3 octobre

1970: Rapport de Jacques velu) olumlu sonuca varılmıştır. (s. 52). "Muhabere", "mükaleme" deyimleri şüphesiz, "haberleşme" kadar geniş kavramlar değildir. Fakat kamu haberleşmesi (haber alma hürriyeti) elbette farklı bir kavramdır. Fakat kişiler arasındaki haberleşmeyi dar tutmak için de sebep yoktur. Yukarıda adı geçen raporda varılan sonuç şudur: Telefon, Telgraf, Radyo Elektrik veya mahiyeti ne olursa olsun, her türlü haberleşmeyi Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi haberleşmeye saygı, hakkına dahil sayar. Başkaları arasındaki haberleşmeleri, herhangi bir araçla kasten ele geçirmeye ilişkin hareketlerin meşru sayılması, İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesinin gerektirdiği yükümlülükle bağdaşmaz.

6) **Diğer memleketlerin kanunları:** Özel Kanunlara rastlanmaktadır.

— 1970 yılında Fransız Hükümetinin, Fransız Danıştay'ına sunduğu bir kanun tasarısı, bir kimsenin rızası olmaksızın, özel hayatına zarar verebilecek bir vesikânın müsaderecinin mahkemenin isteyebileceğini öngörmektedir. Tasarı herhangi bir cihazla dinleme, kaydetme, radyoda çekilen resimleri de kapsamaktadır. Tasarı, Mahkemece, bir gazetenin bütün nüshalarının dahi müsadere edileceğini kabul etmektedir.

— 19 Nisan 1967 tarihli Alman Kanunu projesine göre, dinleme cihazlarının yapılması, ithali ve satışı yasaklanmıştır.

— New York Devleti Ceza Kanunu 1965 yılında değiştirilmiş ve telefon konuşmalarını dinleyici, telgrafları kapıcı, başkaları arasındaki konuşmaları dinleyici cihazları, bu maksatlarla bulundurmaya suç saymıştır.

— Amerikan Hukuk Enstitüsünün (American law institute) Amerikan Devletlerinde örnek sayılması maksadıyla hazırlanan (1962) "Model ceza kanunu"nda dinleme ve kayıt cihazlarının kullanılmasının suistimali cezalandırılmaktadır.

— Norveç Ceza Kanunu'nun 145. maddesine 1958 yılında yapılan bir ek ile dinleme cihazı, yerleştirilmesi, kullanılması yasaklanmıştır.

Başkaları arasındaki görüşmelerin dinlenmesi ve kaydedilmesi, 1965 yılında yapılan bir değişikliklikle Avusturya Ceza Kanunu'nun 310. maddesine eklenen hükümle suç sayılmıştır.

— İngiltere, İsveç ve Hollan'da da bu konuda hazırlayıcı çalışmalara rastlanmaktadır.

— 20 Aralık 1968 tarihli bir kanunla İsviçre Ceza Kanunu değiştirilmiştir.

7) **Sonuç:** Özel hayata saygı gösterilmesini istemek hakkının kişiye demokratik memleketlerde ne şekilde tanındığı hakkındaki yukarıda yer alan bilgilerle Anayasanın bahis konusu maddesinde yapılmak istenen değişikliğin ayrı ayrı ayrı ayrı halinde kaldığı görülmektedir.

16. Madde

Esas metin :

b) Konut dokunulmazlığı

Madde 16 — (2. fıkra)

Kanunun açıkça gösterdiği hallerde usulüne göre verilmiş hâkim kararı olmadıkça, millî güvenlik veya kamu düzeni bakımından gecikmede sakınca bulunan hallerde de, kanunla yetkili kılınan mercinin emri bulunmadıkça, konuta girilemez, arama yapılamaz ve buradaki eşya ya el konulamaz.

Öneri :

b) Konut dokunulmazlığı

Madde 16 — (2. fıkra)

Kanunun açıkça gösterdiği hallerde, usulüne göre verilmiş hâkim kararı olmadıkça, millî güvenlik, kamu düzeni, genel sağlık, genel hâkim veya başkalarının hayat ve hürriyetlerinin korunması bakımından geciktirmede sakınca bulunan hallerde de, kanunla yetkili kılınan

merciin emri bulunmadıkça, konuta girilemez, arama yapılamaz ve buradaki eşyaya el konulamaz.

16. Madde hakkında düşünceler:

Değişiklikle maddeye eklenmek istenen "genel sağlık", deyiminde ve "başkalarının hayat ve hürriyetlerinin korunması" yolundaki deyimde bazı ihtiyaçları karşılamak maksadına matuf bulunmaları bakımından, sakınca görülmemiştir. Fakat "genel ahlâk" deyiminde işabet yoktur, kötüye kullanılan yetki neticede konut dokunulmazlığını yok edebilir. Böyle hallerde mutlaka hâkim kararı aranmalıdır. Bu husus kamu hukukunun genel prensiplerinin zaruri bir neticesidir.

17. Madde

Esas Metin :

c) Haberleşme hürriyeti

Madde 17 — (2. fıkra)

Haberleşmenin gizliliği esastır. Kanunun gösterdiği hallerde, hâkim tarafından kanuna uygun olarak verilmiş bir karar olmadıkça, bu gizliliğe dokunulamaz.

Öneri :

c) Haberleşme hürriyeti

Madde 17 — (2. fıkra)

Haberleşmenin gizliliği esastır. Kanunun gösterdiği hallerde, hâkim tarafından kanuna uygun olarak verilmiş bir karar olmadıkça, Devletin ülkesi ve milletiyle bütünlüğünün korunması, milli güvenlik veya kamu düzeni bakımından gecikmede sakınca bulunan hallerde de, kanunla yetkili kılınan merciin emri bulunmadıkça, bu gizliliğe dokunulamaz.

17. Madde hakkında düşüncemiz :

Haberleşmenin gizliliğinin esas olduğu yolundaki kuralı muhafaza etmek ve buna mukabil öngörülen istisnayı getirmek tam bir bağdaşmazlıktır. Böylesine bir istisna haberleşme hürriyetini yok eder. "Özel hayatına saygı gösterilmesini istemek hakkı" bakımından evvelce verilen izahat bu maddenin eski halinin muhafazasını zorunlu kılmaktadır. İnsan Hakları ve Ana Hürriyetlerini Korumaya Dair Sözleşmenin 8. maddesi tadil metnini değil, maddenin esasını teyit etmektedir.

19. Madde

Esas metin:

IV. Düşünce ve inanç hak ve hürriyetleri

a) Vicdan ve din hürriyeti

Madde 19 — (Son fıkra)

Kimse, Devletin sosyal, iktisadi, siyasi veya hukuki temel düzenini, kısmen de olsa, din kurallarına dayandırma veya siyasi veya şahsî çıkar veya nüfuz sağlama amacıyla, her ne suretle olursa olsun, dini veya din duygularını yahut dince kutsal sayılan şeyleri istismar edemez ve kötüye kullanamaz. Bu yasak dışına çıkan veya başkasını bu yolda kışkırtanlar kanuna göre cezalandırılır, dernekler, yetkili mahkemeler ve siyasi partiler, Anayasa Mahkemesince temelli kapatılır.

Öneri :

IV. Düşünce ve inanış hak ve hürriyetleri

a) Vicdan ve din hürriyeti

Madde 19 — (Son fıkra)

Kimse, Devletin sosyal, iktisadi, siyasi veya hukuki temel düzenini, kısmen de olsa, din kurallarına dayandırma veya siyasi veya şahsî çıkar ve nüfuz sağlama amacıyla, her

ne suretle olursa olsun, dini veya din duygularını yahut dince kutsal sayılan şeyleri istismar edemez ve kötüye kullanamaz. Bu yasak dışına çıkan veya başkasını bu yolda kışkırtan gerçek ve tüzel kişiler hakkında, kanunun gösterdiği hükümler uygulanır ve siyasi partiler Anayasa Mahkemesince temelli kapatılır.

19. Madde hakkında düşünceler :

Derneklerin mahkeme kararı olmadan kapatılması prensip itibarıyla uygun görülmemektedir. Bu itibarla bu maddede yapılmak istenen değişikliğin genellikle dernek kapatma hakkındaki mütalâamız ile birlikte incelenmesini temenni ederiz.

21. Madde

Esas metin:

V. Bilim ve sanat hürriyeti

Madde 21 — (3. ncü fıkra)

Özel okulların bağlı olduğu esaslar devlet okulları ile erişilmek istenen seviyeye uygun olarak kanunla düzenlenir.

Öneri:

V. Bilim ve sanat hürriyeti

Madde 21 — (3. ncü fıkra)

Bu hürriyet, ancak 11 nci maddede gösterilen sebeplerle ve kanunla sınırlanabilir.

21. Madde hakkında düşünceler :

Bu maddede yapılmak istenen değişikliğin yazılış şekli "özel okul uygulaması"na anayasal bir meşruiyet tanımak gibi, Anayasa Mahkemesi içtihadı ile de, ters orantılı bir anlam getirmiş olabilecektir.

22. Madde

Esas metin:

VI. Basın ve yayımla ilgili hükümler

a) Basın hürriyeti

Madde 22 — (3,5 ve 6 ncı fıkra)

Basın ve haber alma hürriyeti, ancak milli güvenliği veya genel ahlâkı korumak, kişilerin haysiyet, şeref ve haklarına tecavüzü, suç işlemeğe kışkırtmayı önlemek ve yargı görevinin amacına uygun olarak yerine getirilmesini sağlamak için kanunla sınırlanabilir.

Türkiye'de yayımlanan gazete ve dergilerin toplatılması, bu tedbirlerin uygulanacağını kanunun açıkça gösterdiği suçların işlenmesi halinde ve ancak hâkim kararıyla olabilir.

Türkiye'de yayımlanan gazete ve dergiler, ancak 57 nci maddede belirtilen fiillerden mahkûm olma halinde mahkeme kararıyla kapatılabilir.

Öneri :

VI. Basın ve yayımla ilgili hükümler

a) Basın hürriyeti

Madde 22 — (3,5 ve 6 ncı fıkra)

Basın ve haber alma hürriyeti, ancak Devletin ülkesi ve milletiyle bütünlüğünü, kamu düzenini, milli güvenliği veya genel ahlâkı korumak, kişilerin haysiyet, şeref ve haklarına tecavüzü, suç işlemeye kışkırtmayı veya gizli haberlerin açıklanmasını önlemek veya yargı görevinin amacına uygun olarak yerine getirilmesini sağlamak için kanunla sınırlanabilir.

Türkiye'de yayımlanan gazete ve dergiler, kanunun gösterdiği suçların işlenmesi halinde hâkim kararıyla; Devletin ülkesi ve milletiyle bütünlüğünün, milli güvenliğinin, kamu düzeninin veya genel ahlâkın korunması bakımından gecikmede sakınca bulunan hallerde de, kanunun açıkça yetkili kıldığı merciin emri ile toplatılabilir.

Türkiye'de yayımlanan gazete ve dergiler, milli güvenliğe, kamu düzenine, genel ahlâka, demokratik ve laik cumhuriyet ilkelerine veya Devletin ülkesi ve milletiyle bütünlüğüne temel hükmüne aykırı yayımlar sebebiyle ve hâkim kararı ile kapatılabilir.

22. Madde hakkında düşünceler :

1) Maddeye eklenmek istenen "gizli haber" deyimini vazih değildir, bu hali ile basın hürriyetini zedeleyebilir.

2) İdari kararlar kitap toplattırılması sakıncalıdır. Adli kararların geç alınmasından ileri geldiği iddia olunun sakıncanın usul kanunda yapılacak tadil ile giderilmesi imkânsız değildir. Gazete, dergi toplatmak yolundaki uygulamaların sebep olduğu şikâyetler unutulmamalıdır.

25. Madde

Esas metin:

d) Basın araçlarının korunması

Madde 25 — Basımevi ve eklentileri ve basın araçları, suç vasıtası gerekçesiyle de olsa, zapt veya müsadere edilemez veya işletilmekten ahkonularaz.

Öneri:

d) Basın araçlarının korunması

Madde 25 — Basımevi ve eklentileri ve basın araçları, ancak sahiplerinin kanuna göre ceza sorumlulukları sonucu olarak zapt veya müsadere edilebilir veya işletilmekten ahkonulabilir.

25. Madde hakkında düşünceler :

1) Yapılmak istenen değişiklikle yürürlükte, ki maddenin taşıdığı anlam ve prensip tamamile terk edilmiş olacaktır. Kaldı ki teklif edilen hüküm esasında lüzumsuzdur. Zira T.C.K. nun 36. maddesinin tekrarıdır ibarettir. Halbuki 36. madde uygulanmasını diye mer' 25. madde Anayasaya alınmıştır. Kaldı ki yeni teklif edilen metin âdeti genel müsadeye yaklaşan (ki yasaktır, Anayasa 33) pek geniş bir müsadere imkânı yaratmaktadır. Suç işlemiş ise cezasını çeken kişinin bundan sonra meşru bir çalışmaya devam etmek istemesi halinde iş araçlarından mahrum kalması haksızdır.

2) Anayasanın bu madde hakkındaki gerekçesinde şu satırlar yer almaktadır "... totaliter istikâmette yol almakta isteyen iktidarlar, geçici de olsa, basımevlerini faaliyetten ahkoyarak, böylece gazeteleri fiilen iflâsa mahkûm etmek yoluna gitmeği ihmal etmemişlerdir. Bu sebeplerdir ki, Anayasalarda basın araçlarının ya asla müsadere edilemeyeceği, zabtedilmeyeceği yahutta bu tedbirlere son derecede istisna hallerde başvurulabileceği açıklanmıştır". Bu gerekçe değerini kaybetmiş değildir.

26. Madde :

Esas metin:

e) Basın dışı haberleşme araçlarından faydalanma hakkı

Madde 26 — Kişiler ve siyasi partiler, kamu tüzel kişileri elindeki basın dışı haberleşme veya araçlarından faydalanma hakkına sahiptir. Bu faydalanmanın şartları ve usulleri, demokratik esaslara ve hakkaniyet ölçülerine uygun olarak kanunla düzenlenir. Kanun, halkın bu araçlarla haber almasını, düşün-

ce ve kanaatlara ulaşmasını ve kamu oyunun serbestçe oluşumunu köstekleyici kayıtlamalar koyamaz.

Öneri:

- e) Basın dışı haberleşme araçlarından faydalanma hakkı

Madde 26 — Kişiler ve siyasi partiler, kamu tüzel kişileri elindeki basın dışı haberleşme ve yayın araçlarından faydalanma hakkına sahiptir. Bu faydalanmanın şartları ve usulleri demokratik esaslara ve hakaniyet ölçülerine uygun olarak kanunla düzenlenir. Kanun, 11 nci maddedeki haller dışında bir sebebe dayanarak halkın bu araçlarla haber almasını, düşünce ve kanaatlara ulaşmasını ve kamu oyunun serbestçe oluşumunu kayıtlamaz.

26. Madde hakkında düşünceler :

Yukarıda arzolunan sebepler gereğince 26. maddede yer verilmek istenen "11. maddedeki haller dışında" ibaresinin "13. maddedeki haller dışında" şeklinde değiştirilmelidir.

29. Madde

Esas metin:

- b) Dernek kurma hakkı

Madde 29 — Herkes, önceden izin almaksızın dernek kurma hakkına sahiptir. Bu hak, ancak kamu düzenini veya genel ahlakı korumak için kanunla sınırlanabilir.

Öneri:

- b) Dernek kurma hakkı

Madde 29 — Herkes, dernek kurma hakkına sahiptir. Bu hak, Devletin ülkesi ve milletiyle bütünlüğünün, milli güvenliğinin, kamu düzeninin veya genel ahlakın korunması maksadıyla ve kanunla sınırlanabilir.

Hiç kimse bir derneğe üye olmaya zorlanamaz.

Dernekler, kanunun gösterdiği hallerde hâkim kararıyla, devletin ülkesi ve milletiyle bütünlüğünün, milli güvenliğinin, kamu düzeninin veya genel ahlakın korunması bakımından gecikmede sakınca bulunan hallerde de, kanunun açıkça yetkili kıldığı mercinin emriyle kapatılabilir.

29. Madde hakkında düşünceler:

1) Dernek kurmak için önceden izin almak usulü bugünkü sistemin tamamıyla zıddıdır. Esasen kapatma yetkisi de genişletilmektedir. Bu durumda dernek kurma özgürlüğünden söz edilemez. Dernek kurma hakkının izin usulü ile özine dokunulmuş olacaktır.

2) Değişiklik metninde gösterilen sebepler bir ihtiyaç halinde görünüyorsa, idareye derneğin faaliyetini durdurma yetkisi tanılabilir. Fakat bu yolda verilecek karar hâkimin tasdikine tabi kılınmalıdır. Hâkim kararı ile derneğin kapatılacağı tabiidir.

30. Madde

Esas metin:

VIII. Hakların korunmasıyla ilgili hükümler

- a) Kişi güvenliği

Madde 30 — (4 ncu fıkrası)

Yakalanan veya tutuklanan kimse, tutulma yerine en yakın mahkemeye gönderilmesi için gerekli süre hariç, kırk sekiz saat içinde hâkim önüne çıkarılır ve bu süre geçtikten sonra hâkim kararı olmaksızın hürriyetinden yoksun kılınmaz.

Öneri:

VIII. Hakların korunmasıyla ilgili hükümler

- a) Kişi güvenliği

Madde 30 — (4 ncu fıkrası)

Yakalanan veya tutuklanan kimse, tutulma yerine en yakın mahkemeye gönderilmesi için gerekli süre hariç, kırk sekiz saat içinde hâkim önüne çıkarılır ve bu süre geçtikten sonra hâkim kararı olmaksızın hürriyetinden yoksun kılınmaz. Olağanüstü yönetim usullerinin uygulandığı haller ve toplu olarak işlenen suçlar hakkındaki hükümler saklıdır.

30. Madde hakkında düşünceler :

1) **Toplu suçlar:** Maddeye eklenmek istenen "... toplu suçlar hakkında işlenen suçlar saklıdır", ibaresinde Anayasal teminat görmek mümkün değildir. Zira toplu olarak işlenen suçların belli bir tanımı yoktur. İki kişinin birleşmesi ile (adı iştirak) işlenen suçların dahi bu hükme girebileceği düşünülebilir. Maksat elbette bu değildir. Kaldı ki yakalama daha iş adliyyeye intikal etmeden meydana gelen bir işlem olduğuna göre yersiz bir idari takdir, kişi hürriyetini tümden yok eden bir tutumun meydana gelmesine sebep olabilecektir. Sürenin 48 saate çıkarılması da isabetli değildir.

2) **Tevkif sebepleri:** Eğer 30 ncu madde değiştirilecek ise mer'î hükmünde yer alan tevkif sebeplerini anlaşılacak şekilde genişleten "... veya bu gibi tutuklamayı zorunlu kılan... haller" ibaresinin sakıncaları hakkındaki düşünceleri kısaca özetlemekte fayda vardır: "Tutma sebeplerinin sınırlı olmasını haklı gösteren kuvvetli bir gerekçe varken ve tutmayı mümkün kılan halleri genişleten hükümlerin kişi hürriyet ve dokunulmazlığı bakımından arzettiği tehlike açıkça ifade edilmiş iken, kurucu organın nasıl olup da, böyle bir hükümü Anayasaya soktuğu anlaşlamamaktadır" Anayasa Mahkemesinin kararına rağmen (13.5.1963, 200/110) tevkif sebeplerinin Anayasadaki durumu üzerinde ısrarla durulması gereklidir.

3) **Tazminat:** Anayasamızın 30 ncu maddesinin son fıkrası "haksız tevkif tazminatı" nı öngörmüş bu konudaki özel kanun da aynı ölçü içinde kalmıştır. Halbuki haksız tevkifi aşan diğer bir husus, "iade muhakeme" sonunda beraset edenlere tazminat düşünülmemiştir. Azı kabul eden bir Anayasamızın çoğu reddetmiş olmasına imkân yoktur. Bu itibarla, 1895 yılından beri Fransada ve en sonra 1960 kanunu ile İtalya'da kabul edilen tazminat sistemine imkân verecek değişikliğin Anayasamızda yapılmasına zaruret vardır. Ayrıca askeri mahkeme tutuklamalarına da tazminat usulü teşmil edilmelidir.

32. Madde

Esas metin:

- c) Tabii yargı yolu

Madde 32 — Hiç kimse, tabii hâkiminden başka bir mercii önüne çıkarılamaz.

Bir kimseyi tabii hâkiminden başka bir mercii önüne çıkarma sonucunu doğuran yargı yetkisine sahip olağanüstü merciler kurulamaz.

Öneri :

- c) Tabii Yargı yolu

Madde 32 — Hiç kimse, kanunen tabii olduğu mahkemeden başka bir mercii önüne çıkarılamaz.

32. Madde hakkında düşünceler :

Yapılmak istenen değişiklik "Hiç kimse, kanunen tabii olduğu mahkemeden başka bir mercii önüne çıkarılamaz" tarzındadır. Yürürlükteki hüküm "hiç kimse tabii hâkiminden başka bir mercii önüne çıkarılamaz" şeklindedir. Bu suretle tabii hâkim teminatının mahkemenin kanunla gösterilmesi ile yeterli olacağı kanaatından hareket edildiği anlaşılmaktadır. Bu suretle

birinci fıkraya yapılmış bu ilâve, ikinci fıkrada yer alan "bir kimseyi tabii hâkiminden başka bir mercii önüne çıkarma sonucunu doğuran yargı yetkisine sahip olağanüstü merciler kurulamaz" yolundaki yasağı kanunla yapıldığı takdirde, bertaraf etmek sonucunu verecektir. Bu konuda Yönetim Kurulumuz 25.4.1961 tarihli bildirisinde şu kanaatını açıklamıştır:

"Bütün demokratik Anayasalar gibi, bizim Anayasamız da, 32. maddesinde şu hükümü getirmiştir: Hiç kimse, tabii hâkimden başka bir mercii önüne çıkarılamaz. Bir kimseyi tabii hâkimden başka bir mercii önüne çıkarma sonucunu doğuran yargı yetkisine sahip olağanüstü merciler kurulamaz.

Anayasamızın 136. maddesine göre "mahkemelerin kuruluşu, görev ve yetkileri, işleyişi ve yargılama usulleri kanunla düzenlenir." Bu hüküm "kanunsuz usul olmaz" kuralının açık ifadesidir. Anayasa Olağanüstü mahkemeler kurulmaya cağına ilişkin hükme, bu maddede değil tabii hâkim ile ilgili maddede yer vermediği uygun görmüştür. 32 nci madde Anayasamızın "temel haklar" bölümünde, 136 nci madde ise "yargı" bölümünde yer almaktadır.

Bunun bir anlamı olmak gerekir. Anayasamızın olağanüstü mahkeme kurmak yasağını kesinlikle açıklamamıştır. Tabii hâkim kuralını ihlâl etmeyen olağanüstü mahkeme mantiki olarak kabul edilemez. Kaldı ki Anayasamız yargı organlarını bir düzen içinde kabul etmiştir. Olağanüstü yargı mercii bu düzen içinde düşünülemez, olağanüstüde mevcut düzeni aşan bir nitelik vardır.

"Devlet Güvenlik Mahkemesi" ister istemez olağanüstü Mahkeme haline alacaktır. Böylesine mahkemelerin kuruluşu sırasında hâkimlerin bazı ölçülere göre seçileceği şüphesi toplumda uyanabilir. Bu şekilde kurulan mahkemeler adalet organı olmak niteliğini hızla kaybederler."

Tabii hâkim kavramı Anayasa Hukukunun temel kurallarından biridir. Bu kavram "kanunla gösterilen mahkeme" haline münhasır saydığımızda teminat ortadan kalkacaktır. Bu itibarla tabii hâkim kavramının klasik Anayasa Hukukundaki anlamına dahi aykırı düşen olağanüstü mahkeme kurulabilmesi yetkisinin savunulması imkânsızdır.

İhtisaslaşmış mahkeme kurmakla olağanüstü mahkeme kurmak aynı şey değildir. Bugün ihtisaslaşmış mahkemelerimiz vardır. Bunları kurmak için de Anayasamızın değiştirilmesine lüzum görülmemiştir. Mer'î kuruluş ve usul kanunları bu ihtiyacı karşılayacak niteliktedir. "Yargı yetkisi normal mahkemelerden yürütme organına geçince daima kötüye kullanılır." "kişisel özgürlükler en belirli şekilde olağanüstü mahkemelerin kurulması ile kısıtlanır", Olağanüstü mahkemelerin "mutlaka bir mahkûmiyete varmak için araç olduğunu tecrübe göstermiştir."

38. Madde

Esas metin:

- c) Kamulaştırma

Madde 38 — (1 ve 2 nci fıkrası)

Devlet ve kamu tüzel kişileri, kamu yararının gerektirdiği hallerde, gerçek karşılıklarını peşin ödemek şartıyla, özel mülkiyette bulunan taşınmaz malların, kanunda gösterilen esas ve usullere göre, tamamını veya bir kısmını kamulaştırmaya veya bunlar üzerinde idari irtifaklar kurmaya yetkilidir.

Çiftçinin topraklandırılması, ormanların devletleştirilmesi, yeni or-

man yetiştirilmesi ve iskân projelerinin gerçekleştirilmesi amaçlarıyla kamulaştırılan toprak bedellerinin ödeme şekli kanunla gösterilir. Kanunun taksitle ödemeyi öngördüğü hallerde, ödeme süresi on yılı aşamaz. Bu takdirde taksitler eşit olarak ödenir ve kanunla gösterilen faiz haddine bağlanır.

Öneri:

c) Kamulaştırma

Madde 38 — (1 ve 2 nci fıkrası)

Devlet ve kamu tüzel kişileri, kamu yararının gerektirdiği hallerde, karşılıklarını peşin ödemek şartıyla, özel mülkiyette bulunan taşınmaz malların, kanunla gösterilen esas ve usullere göre, tamamını veya bir kısmını kamulaştırmaya veya bunlar üzerinde idari irtilaklar kurmaya yetkilidir. Ödenecek karşılık, taşınmaz malın tamamının kamulaştırılması halinde, o malın vergi değerini, kısmen kamulaştırmada da, vergi değerinin kamulaştırılan kısma düşen miktarını aşamaz.

Çiftçinin topraklandırılması, ormanların devletleştirilmesi, yeni orman yetiştirilmesi, turizm ve iskân projelerinin gerçekleştirilmesi ve kalkınma planı kanununda gösterilen diğer amaçlarla kamulaştırılan taşınmaz mal bedellerinin ödeme şekli kanunla gösterilir. Kanunun taksitle ödemeyi öngördüğü hallerde, ödeme süresi yirmi yılı aşamaz. Bu takdirde, taksitler eşit olarak ödenir ve kanunla gösterilen faiz haddine bağlanır.

38. Madde hakkında düşünceler :

1) Gerçek değer muhafazası lehinde düşünceler mevcut ise de "gerçek karşılıklarını peşin ödemek şartı ile..." deyiminin "karşılıkları peşin ödemek şartı ile" yolundaki değişiklik bedellerin haksız şekilde fazla tutulmasına sebebiyet verdiği gerekçesi ile değiştiriliyorsa isabetlidir. Birliğimiz toprak reformunun başarılması tedbirlerinin alınmasını uygun göremektedir.

Anayasa Mahkemesi "serbest alım-satım ile beliren değer"i "gerçek değer" olarak yorumlamıştır. Devletçe ziraat ürünlerine tanınmış olan menfaatler (muafiyetler, yardımlar, kolaylıklar) değerinde harici bir sebeple artışlara imkân vermiştir. Devletin kendi eli ile değer artışlarına (şüphesiz bunlar faydalı ve zaruri tedbirlerdir) sebep olması, sonra kamulaştırmada fazla ödemede bulunması haklı değildir.

Kamulaştırmanın uygulamaya başlaması ile değerinde artış görülecek, muvazaalı emsaller yaratılabilecektir. Keban uygulaması bunu göstermiştir. Bununla beraber çok dağınık ve çeşitli kamulaştırma yasalarının bir araya getirilmesi ile uygulamada vuzuh kazanan "gerçek değer" kavramının ihtimal edilmesini izah etmek kolay değildir.

2) Değişiklikle "vergi değerinin aşılabilirliği prensibi getirilmiştir. Halen vergi değerleri pek düşüktür. O zaman kamulaştırma zoralmı gibi gözükür. Bina ve Arazi Vergilerinin tesbiti işlemleri şimdiye kadar memleketimizde pek dağınık ve belli kurallara bağlanamamıştır. Bunlara dayanmak, her alanda haklı sonuçlar veremeyecektir. Diğer taraftan vergi değeri bir kanunla değiştirilmesi mümkün bir esastır, bu değer bölgesi veya siyasal nedenlerle fazla arttırsa kamulaştırma yükü çok ağırlaşabilir.

3) Taksitle ödeme süresinin 10 yıldan 20 yıla çıkarılması sebebi çiftçiye topraklandırma amaç ise haklı gözükür. Başka memleketlerden emsal alırsak, en kısa süre Finlandiya ve İran'da 15 yıl, en uzun süre ise İtalya'da ve Pakistan'da 25 yıl, Mısır'da 40 yıldır. Bununla beraber 10 yıldan aşığı süreyi kabul eden ülkeler de yok değildir. Değişikliğin 2. fıkrasından sayılan gayeler esas tutulunca sürenin 20 yıla çıkarılması sakıncalı görünmemektedir. Kaldı

ki faiz ödeme zorunluğu bir telâfi sayılabilir. Bununla beraber para değerinde inkârı kabul olmayan hızlı düşmeler karşısında faiz telâfinin inandırıcı gözükmemesi de mümkündür. Belli bir istikrara bağlanmayan veya değişimlere göre kendiliğinden bir ayarlama usulü getirilmeyen para sistemlerinde uzun süre, bir zaman sonra çok haksız durumlar doğurabilir.

39. Madde

Esas metin:

d) Devletleştirme

Madde 39 — Kamu hizmeti niteliği taşıyan özel teşebbüsler, kamu yararının gerektirdiği hallerde, gerçek karşılığı kanunla gösterilen şekilde ödenmek şartıyla devletleştirilebilir. Kanunun taksitle ödemeyi öngördüğü hallerde, ödeme süresi on yılı aşamaz ve taksitler kanunla gösterilen faiz haddine bağlanır.

Öneri:

d) Devletleştirme

Kamu hizmeti niteliği taşıyan özel teşebbüsler, kamu yararının gerektirdiği hallerde, karşılığı kanunla gösterilen şekilde tesbit ve ödenmek şartıyla devletleştirilebilir. Kanunun taksitle ödemeyi öngördüğü hallerde, ödeme süresi yirmi yılı aşamaz ve taksitler eşit olarak ödenir; bu taksitler kanunla gösterilen faiz haddine bağlanır.

39. Madde hakkında düşünceler :

"Kamu hizmeti niteliği taşıyan özel teşebbüsler" in devletleştirilmesinde "gerçek karşılık" yerine "kanunla gösterilen karşılık" ın ödenmesi şeklinde bir değişiklik karma ekonominin kabul edildiği bir sistem içinde bazı esaslara (blâncô, kâr, zarar hesabı vesaire gibi) bağlanması zaruridir. Süre açısından kamulaştırma hakkındaki maruz endişeler, devletleştirme için de geçerlidir.

46. Madde

Esas metin:

e) Sendika kurma hakkı

Madde 46 — (1 ve 2 nci fıkrası)

Çalışanlar ve İşverenler, önceden izin almaksızın, sendikalar ve sendika birlikleri kurma, bunlara serbestçe üye olma ve üyelikten ayrılma hakkına sahiptir.

İşçi niteliği taşımayan kamu hizmeti görevlilerinin bu alandaki hakları kanunla düzenlenir.

Öneri:

e) Sendika kurma hakkı

Madde 46 — (1 nci fıkrası)

(2 nci fıkrası kaldırılmıştır.)

İşçiler ve İşverenler, önceden izin almaksızın, sendikalar ve sendika birlikleri kurma, bunlara serbestçe üye olma, üyelikten ayrılma hakkına sahiptirler. Bu hak, Devletin ülkesi ve milletiyle bütünlüğünün, milli güvenliğinin, kamu düzeninin veya genel ahlakın korunması maksadıyla ve kanunla sınırlanabilir.

46. Madde hakkında düşünceler:

Kamu işlerinde görevli olanların "sendika hakkı" kaldırılmak istenmektedir. Tanınmış bir hakkın kaldırılması isabetli değildir. Kaldı ki yürürlükteki metin sadece "kanunla düzenlenecek" teminattan fazlasını kapsamadığına göre hakkın tamamen kaldırılması doğru değildir. Esasında "memur grevi" nin mevcut olmadığı bir sistem içinde memurları haklarını değerlendirmekten yoksun tutan bir usul izahsız kalmaktadır.

Esas metin:

V — Milli Savunma
Hak ve Ödevi

Madde: 60 — Yurt savunmasına katılma, her Türkün hakkı ve ödevidir. Bu ödev ve askerlik yükümü kanunla düzenlenir.

Öneri:

V — Vatan hizmeti:

Madde: 60 — Vatan hizmeti, her Türkün hakkı ve ödevidir.

Bu ödevin askerlik hizmeti veya başka kamu hizmetleri olarak ne şekilde yerine getirileceği kanunla düzenlenir.

60. Madde hakkında düşünceler :

Askerlik hizmetinin "kamu hizmetleri" nde de yerine getirilebileceği hakkındaki değişiklik isabetlidir. Bunun yapılacak özel kanunda bir çeşit angarya şeklinde anlaşılmayacağı ümit etmekteyiz. "Askerlik hizmet" i yerine meselâ "belediye hizmetleri" nde istihdam haklı olacaktır. Bu sebeple askerlik hizmetlerine etkili yan hizmetlerin kast edildiğinin değişiklik metninde açıklanması doğru olur. Aksi takdirde bir kısım genç vatandaşın kendilerini diğerlerine kıyasla alçaltıcı ve eşitliğe aykırı bir durumda hissetmeleri mümkündür.

89. Madde

Esas metin:

Madde 89 — (2 nci fıkrası)

Milletvekillerce veya bir siyasi parti grubunca verilen gensoru önergesinin gündeme alınıp alınmayacağı, verilisinden sonraki ilk birleşme görüşülür. Bu görüşmede, ancak önerge sahibi veya önerge sahiplerinden biri, siyasi parti gurupları adına birer milletvekili, bakanlar kurulu adına başbakan veya bir bakan konuşabilir.

II. Bütçenin görüşülmesi ve kabulü; gider artırıcı ve gelir azaltıcı teklifler.

Madde 94 — (3, 4, 5 ve 6. fıkrası)

Karma komisyonun en çok sekiz hafta içinde kabul edeceği metin, önce cumhuriyet senatosunda görüşülür ve en çok on gün içinde karara bağlanır.

Cumhuriyet Senatosunca kabul edilen metin, en geç bir hafta içinde yeniden görüşülmek üzere, karma komisyona verilir. Karma komisyonun kabul ettiği son metin Millet Meclisinde görüşülür ve mali yılbaşına kadar karara bağlanır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri, Meclislerinin genel kurullarında, Bakanlık ve daire bütçeleriyle katma bütçeler hakkındaki düşüncelerini, her bütçenin tümü üzerindeki görüşmeler sırasında açıklarlar; bölümler ve değişiklik önergeleri ayrıca görüşme yapılmaksızın okunur ve oya konur.

Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri, bütçe kanunu tasarılarının genel kurullarda görüşülmesi sırasında gider artırıcı veya belli gelirleri azaltıcı teklifler yapamazlar.

Öneri:

Madde: 89 — (2 nci fıkrası)

Milletvekillerce veya bir siyasi parti grubunca verilen gensoru önergesinin gündeme alınıp alınmayacağı, verilisinden başlayarak en çok yedi gün içinde görüşülür. Bu görüşmede, ancak önerge sahibi veya önerge sahiplerinden biri, siyasi parti gurupları adına birer millet-

vekilli, bakanlar kurulu adına başbakan veya bir bakan konuşabilir.

II. Bütçenin görüşülmesi ve kabulü, gider artırıcı ve gelir azaltıcı teklifler

Madde 94 — (3,4,5, ve 6 ncı fıkralar yerine kaim olacak metin)

Karma komisyonun en çok seçiz hafta içinde kabul edeceği metin, Türkiye Büyük Millet Meclisi birleşik toplantısında görüşülür ve Millet Meclisinde oylanarak mali yılbaşına kadar karara bağlanır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri, Bakanlık ve Daire bütçeleriyle katma bütçeler hakkındaki düşüncelerini, her bütçenin tümü üzerindeki görüşmeler arasında açıklar, bölümler ve değişiklik önerileri, üzerlerinde ayrıca görüşme yapılmaksızın okunur ve oya konur.

Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri, bütçe kanunu tasarılarının görüşülmesi sırasında gider artırıcı veya belli gelirleri azaltıcı teklifler yapamazlar.

89, 94. Maddeler hakkında düşünceler :

Bu maddelerdeki değişiklik isabetli bulunmuştur.

107. Madde

Esas metin:

V. Tüzükler

Madde 107 — Bakanlar Kurulu, kanunun uygulanmasını göstermek veya kanunun emrettiği işleri belirtmek üzere, kanunlara aykırı olmamak şartıyla ve Danıştayın incelemesinden geçilerek, tüzükler çıkarabilir.

Tüzükler, Cumhurbaşkanınca imzalanır ve kanunlar gibi yayımlanır.

Öneri:

V. Kanun hükmünde kararname, tüzükler

Madde 107 — A) Türkiye Büyük Millet Meclisi kanunla, belli konular da Bakanlar Kuruluna kanun hükmünde kararname çıkarmak yetkisini verebilir. Yetkiyi veren kanunda, çıkarılacak kararnamelelerin amaç ve kapsamı ile yetkiyi kullanma süresinin gösterilmesi lazımdır.

Kararname metninde, yetkinin hangi kanunla verilmiş olduğunun belirtilmesi şarttır.

Bu kararnameleler Resmî Gazetede yayımlandıkları gün yürürlüğe girerler. Ancak, kararname metninde, yürürlük tarihi olarak daha sonraki bir tarih gösterilebilir.

Kararnameleler, onaylanmak üzere, yetki kanununda gösterilen süre içinde, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulur.

Bakanlar Kurulu, olağanüstü zorunluk ve gecikmesinde büyük sakınca bulunan hallerde, bir yetki kanununa dayanmaksızın da kanun hükmünde kararnameleler çıkarabilir. Ancak, bu kararnamelelerin üç gün içinde Türkiye Büyük Millet Meclisinin onayına sunulması gereklidir. Meclisler toplantı değilse derhal toplantıya çağırılır.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin onayına sunulan kararnameleler, Anayasanın ve Yasama Meclisleri İçtüzüklerinin kanunların görüşülmesi için koydukları kurallara göre görüşülüp karara bağlanır.

Süresi içinde Türkiye Büyük Millet Meclisinin onayına sunulmayan kararnameleler, çıkarıldıkları tarihten, Türkiye Büyük Millet Meclisinin onaylanmayan kararnameleler, Meclisin bu husustaki kararı tarihinden itibaren yürürlükten kalkar.

B) Bakanlar Kurulu, kanunun uygulanmasını göstermek veya kanunun emrettiği işleri belirtmek üzere, kanunlara aykırı olmamak şartıyla ve Danıştayın incelemesinden geçilerek tüzükler çıkarılabilir.

107. Madde hakkında düşünceler :

1) Kanun kuvvetinde kararname kavramı: Anayasa hukukunda oldukça tartışmalı bir konu olan kanun kuvvetindeki kararname kavramının, emsaller de gözönünde tutularak incelenmesinde fayda vardır:

"Kanun niteliğinde kararname" yapabilmek yetkisinin bir Anayasa değişikliği ile hükümete verilmesi pek ciddi ve pek önemli bir Anayasa Hukuku konusudur. Zira, "yasama yetkisinin devredilemezliği" yürürlükteki Anayasanın temel kurallarından biridir (md. 5). Anayasa hukukumuzda bu yolun açılmasını temenni etmemekteyiz.

2) Usuller: Kanun niteliğinde kararnamenin iki şekilde uygulanmasına rastlanmıştır:

Birinci şekilde göre, yasama organı şu veya bu sebeple çalışamaz hale düşmüş veya terk edilmiştir. Hükümet, yine parlamentonun tasdikine tâbi olmak kaydıyla bu çeşit kararnameleler çıkarmak yetkisine sahip kılınabilir.

İkinci şekilde göre, parlamento çalışmaktadır. Mevcut parlamentoya rağmen hükümete yetki verilmiştir. Halen yapılmak istenen bu şekildedir.

— Emsal: Fransız Anayasası'nın 38. maddesine göre: Fransız hükümeti, programının icrası maksadıyla parlamentodan normal olarak kanun konusu olması gerekli tedbirleri, kararnamelele belli bir süre için itiraz etmek müsaadesini isteyebilir. Kararnameleler, Danıştayın mütalâasından sonra Bakanlar Kurulunca itiraz olunur ve yayımları ile yürürlüğe girerler. Fakat tasdiklerine dair, kanun teklifi yetki kanununda tespit edilen tarihe kadar, parlamentoya sunulmamış ise kararnameleler hükümsüz hale gelir. Belli bir süre için itiraz edilmiş olan kararnameleler bu süre zarfında ancak, kanunla tadil edilebilir.

Görüyoruz ki, Fransız (Degeulle) örneği olarak kamu oyuna duyurulan "kanun hükmünde kararname" umulan serbestiyi sağlayabilecek nitelikte ve genişlikte bir emsal değildir.

— İtalyan Anayasası'nın 77. maddesine göre: Hükümet Meclisten yetki almadıkça, kanun değerinde kararname yapamaz. Acele ve olağanüstü hallerde, hükümet kendi sorumluluğu altında kanun kuvvetinde geçici tedbirler itiraz edebilir. Fakat aynı gün bunları kanun haline getirilmeleri için mecbur sunar. Eğer yayımdan itibaren 60 gün içinde tedbirler kanun haline getirilmemiş iseler hükümsüz kahrılır.

İtalyan Anayasası Hukuku yapıtlarında şu bilgilere yer verilmektedir: Kanun hükmünde kararname bir ihtiyaç eseridir. Bu ihtiyacın dolaylı şekilde yerine getirilmesi sakıncalıdır. Bu itibarla Kanun hükmünde kararname müessesesinin bir Anayasa kuralı ile tanzimi daha az mahsurludur.

İtalyan Anayasasında kabul ettiği sistem Fransız Usulünden daha geniştir. Zira peşinen bir yetki kanununa ihtiyaç göstermemektedir. İtalyan yazarları kendi sistemlerine kanun haline çevrilecek kararname demektirler.

Kararnamelelerin yayımlandıkları gün, meclise kanun haline getirilmeleri için mürcacaat zorunluğu vardır. Bu talep meclislerce hemen incelenmektedir. Meclisler toplantı halinde değil iseler 5 gün içinde toplanmaları lazımdır.

Eğer Meclis kararnameyi kanun haline getirmeyi reddederse veya 60 gün içinde bir karar verilmemiş olursa, kararname, yayımlandığı günden kalkmış sayılır. Buna verilen anlam ilga

değil hiç mevcut olmamaklıktır. Bu itibarla kararnameye göre yapılan işlemler yok farz olunur, meselâ gümrük vergisi arttırılmış ise fazla tahsilat iade edilir. Bununla beraber kararnamelelerin yok farzedilmelerinin sonuçlarının vahim olabileceği düşüncesiyle İtalyan Anayasası Parlamento işlemlerin tasfiyesine dair hükümler koymak yetkisini vermiştir. Bu suretle Parlamento kanunlaşmamış kararnameden doğan hukuki münasabetleri kanunla tanzim edilebilir.

Yetki hükümete aittir. Bu itibarla kararların Bakanlar Kurulunca itirazı şarttır. Daha küçük idari organlara yetkinin intikalı anlamına gelecek tasarruflar hükümsüzdür.

Kararlar kanun gibi istisnasız yayımlanır. Yayınlamak yetkisi Devlet Başkanındır.

3) Türk Hukukunda Kararname : Halen Türk İdare Hukukunda "kararname" kavramına verilen anlam ile getirilmek istenen "kanun hükmünde kararname" kavramı birbirine tamamiyle uygun sayılmaz. Esasen Anayasa Mahkemesi (25.10.1969, 41/57, RG. 12.3.1971, n. 13776) kararnamelelerin "hukukça, Bakanlar Kurulunun çıkardığı Yönetmelik" saymaktadır. Yine Ana yasa Mahkemesinin bu kararına göre "genel kuralları koyma ve bunları değiştirme veya kaldırma yetkisi Anayasanın 5 ve 64. maddeleri uyarınca Türkiye Büyük Millet Meclisinin ilkel yetkileri olup, Meclisin bu yetkilerini herhangi bir kuruluş veya kişiye aktarmasının yine Anayasanın 5. maddesi ile yasak edilmiş bulunmasına ve Anayasanın 6. maddesi uyarınca yürütme yetkisinin ancak bir yasaya dayanmasının zorunlu olmasına göre, ister tüzük ister yönetmelik, isterse Bakanlar Kurulu kararnamesi olsun, idarenin koyacağı düzenleyici kuralları, idarenin, yetkisi sınırlarını aşmamış ve yasama yetkisi alanına taşınmamış bulunması, vazgeçilmez bir koşuldur". Görülüyor ki kanun kuvvetinde kararname Türk Anayasa sistemini saracak, intizamını bozacak, sakınca olacak.

Getirmek istenen usul kanunlara dayanan kararnameleler değil, "kanun hükmünde kararnameleler" dir. Evvelâ bir yetki kanunu sonra da kararnameyi onaylayan bir "tasdik kanunu, zorunlu sayılsa dahi, bu çeşit kararnameleler yasama yetkisinin belli bir konuda devri anlamına gelir. Bu itibarla Anayasanın belli bir kuralına bir istisna getirilmiş olacaktır. Bu sırada getirilecek istisnanın kuralı hükümsüz ve lüzumsuz hale getirebilecek uygulamalarına karşı çok dikkatli olmak ve ihtimalleri öngörmek lazımdır. Öneri de yetki kanunları için konu tahdidi dahi düşünülmemiştir (1).

Türk Hukukunda kanun konusu olması gerekli kararnamelelerin fiilen mevcut olduğu geniş yaygındır. Pek müphem ve oldukça geniş formül içinde hükümete kararname imkânını veren kanunlarımız vardır. Anayasa Mahkemesinin bunlardan bazılarını Anayasaya aykırı bulmadığı bir gerçektir. Fakat bu genişlikte emsal yoktur.

— Şüphesiz, "kanun niteliğinde kararname" pek farklı bir sistem getirecektir. Fakat pek çok soruları da beraber getirecektir:

Yapılacak kararnameleler, sonradan meclisin tasdikine sunulacak ise arada yapılan işlemler kararnamenin tasdik edilmemesi halinde nasıl bir tasfiyeye tâbi tutulacaktır? bundan sorumluluk doğacak mıdır?

— Kararnamelele yürürlükte bulunan kanun hükümlerini sarahaten veya zimmen ilga veya tadil mümkün müdür

— Her hükümete böylesine bir yetki vermeğe Türk Toplumuna istekli midir? Böyle bir yetki, nasıl kullanılacağı hakkında kesin bir kanaat uyandıran hükümetlere verilebilir.

— Her konuda kararname yetkisi verilebilir mi? Bu üzerinde titizlikle durulması gereken bir sorundur. Yürürlükteki Anayasanın bütün hükümlerini değiştirmek düşünülmediğine göre Anayasanın diğer hükümlerini ihmal etmeğe imkân yoktur. Yasama Organı kendisinde olmayan bir yetkiyi hükümete devir edemez. Örneğin yargıya ait bir işlemin idari nitelikteki bir organa verilmesine imkân görülemez. Çünkü yasama dahi, bunu bir kanunla yapmağa yetkili

değildir. Temel hakların dokunulmazlığı, devredilemezliği kuralına aykırı düşecek yetkilerin verilmesine imkân yoktur. Kararnamelerle bunun yapılabileceği de ümit edilmemelidir. "Kanun hükmünde kararname" nin bütün sorunları çözebilecek çare olduğu inancı kısmen hatalı, fakat her halde mübalâğalıdır. Hakkın özine de dokunulabileceği hakkındaki değişiklik teklifi karşısında kanun hükmünde kararname kavramı, emsallerdekinden daha uzağa giden bir yetki kanunu haline gelebilecektir. Türk toplumu yetkilerini isabetli şekilde kullanmayan hükümetlere rastlamıştır. Böyle bir dönemin gelebilmesi ihtimalleri karşısında kanun hükmünde kararname yolunun Anayasa müessesesi haline getirilmesinden evvel çok düşünmek lâzımdır.

4) **Yargı Denetimi:** Kanunların dahi faydalanamadıkları bir ayrıcalıktan, kararnamelerin faydalanmalarını izah imkânsızdır. Görülmekte olan bir dava sırasında Anayasaya aykırılığına inandığı bir kararnameyi Anayasa Mahkemesine göndermeğe bir hâkimin yetkisi olmazsa her şeyden evvel adalette büyük duraklama olacaktır. Eğer kararnameleri imzalamak zorluğu yolundaki mütalâa doğru kabul edilirse Cumhurbaşkanının dahi Anayasa mahkemesine başvurmak yetkisinin kaldırılmasını izah imkânsızdır. Kaldı ki, Anayasaya aykırı bir kanunla Anayasaya aykırı kanun hükmünde kararname arasında hiç bir fark yoktur.

111. Madde

Esas metin:

b) Millî Güvenlik Kurulu

Madde 111 — (İlk fıkrâ)

Millî Güvenlik Kurulu, kanunun gösterdiği Bakanlar ile Genelkurmay Başkanı ve Kuvvet temsilcilerinden kuruludur.

Öneri:

b) Millî Güvenlik Kurulu

Madde 111 — (İlk fıkrâ)

Millî Güvenlik Kurulu, kanunun gösterdiği Bakanlar ile Genelkurmay Başkanı ve Kuvvet Komutanlarından kuruludur.

111. Madde hakkında düşünceler :

"Kuvvet temsilcisi" deyimi yerine "kuvvet komutanları" deyiminin tercihi sebebi anlaşılabilir. Mühim olan kuvvetlerin temsilidir.

114. Madde

c) Yargı denetimi

Madde 114 —

Öneri :

c) Yargı denetimi

Madde 114 — (1 ve 2 nci fıkralar arasında ek fıkrâ)

Bu denetim, yürütme görevinin kanunlar çerçevesinde yerine getirilmesi imkânını sınırlayacak şekilde kullanılabilir.

114. Madde hakkında düşünceler :

1) Bu Anayasa hükmü değil, bir çeşit "yorum hükmü" dür. İdarıye yeni bir katkı sayılamaz. İdare ile yargı organları arasında çelişmelere de sebep olabilir. Yargı denetiminin daraltılması düşünülmüyorsa bu hüküm sakıncalı olacaktır. Eğer bir kısım idari işlem ve eylemlerin denetim dışı bırakılması maksadı güdülmüyorsa sakınca daha büyüktür. Bazı kararlar aleyhine hiç bir yargı yoluna başvurulamayacağını sağlamak yolunda istekler ve iddialar zaman zaman ortaya atılmıştır. Eğer bu hüküm, aynı mahiyette bir isteğe dayanıyorsa sadece başta şekilde ifade edilmesinin esası değiştirilmeyeceği tabiidir. Mer'î hüküm ve Danıştay Kanununun 30. maddesi sarahatını ihmal etmek hukuk devletinden ayrılmaktır. Danıştay esasen, kanunların verdiği imkânlar içinde, idari zaruretleri küçümsemek durumunda da değildir. Bir idari işlem haksız olmayabilir, fakat hak-

sızlığa uğradığını sanan kimseye yargı mercii kapatılırsa bu durum haksızlığa eşit bir sonuç kazanır. "hak arama hürriyeti" (Anayasa 31) sınırlanırsa hukuk devletinden ve hukukun üstünlüğünden çok şey kaybedilmiş olacaktır. İdarinin "takdir hakkı" diye ortaya atılan düşünce, bu takdirin yargı denetimi dışında kalmak imtiyazını da kapsadığına delâlet etmemektedir. Danıştayın pek çok kararları idari takdirin isabetsizliğini ortaya koymuştur. Bu imkân Danıştaydan alınırsa iptal dâvaları imkânsız, Danıştay da lüzumsuz hale gelecektir.

2) Yargı organı hiç bir zaman yetkisini "yürütme görevinin kanunlar çerçevesinde yerine getirilmesi imkânını sınırlayacak şekilde" kullanamaz. Yargı böyle bir durum yaratacak olursa hukukun üstünlüğü fikrine aykırı bir davranış içine düşer ve kamu oyunda itibarını zedeler.

120. Madde

Esas metin :

IV. Özerk kuruluşlar

a) Üniversiteler

Madde 120 — Üniversiteler, ancak Devlet eliyle ve kanunla kurulur. Üniversiteler bilimsel ve idari özerkliğe sahip kamu tüzel kişileridir.

Üniversiteler, kendileri tarafından seçilen yetkili öğretim üyelerinden kurulu organları eliyle yönetilir ve denetlenir, özel kanuna göre kurulmuş Devlet üniversiteleri hakkındaki hükümler saklıdır.

Üniversite organları, öğretim üyeleri ve yardımcıları, Üniversite dışındaki makamlarca, her ne suretle olursa olsun, görevlerinden uzaklaştırılmazlar.

Üniversite öğretim üyeleri ve yardımcıları serbestçe araştırma ve yayında bulunabilirler.

Üniversitelerin kuruluş ve işleyişleri, organları ve bunların seçimleri, görev ve yetkileri, öğretim ve araştırma görevlerinin üniversite organlarınınca denetlenmesi, bu esaslara göre kanunla düzenlenir.

Siyasi partilere üye olma yasağı, üniversite öğretim üyeleri ve yardımcıları hakkında uygulanmaz. Ancak, bunlar partilerin genel merkezleri dışında yönetim görevi alamazlar.

Öneri:

IV. Özerk kuruluşlar

Üniversiteler, Radyo ve Televizyon İdaresi

a) Üniversiteler

Madde 120 — Üniversiteler, ancak Devlet eliyle ve kanunla kurulur. Üniversiteler, bilimsel özerkliğe sahip kamu tüzel kişileridir.

Üniversite öğretim üyeleri ve yardımcıları, 21 nci maddedeki esaslar içinde, serbestçe araştırma ve yayında bulunabilirler.

Üniversitelerin kuruluş ve işleyişleri, yönetim ve denetimleri, organları ve bunların seçimleri, görev ve yetkileri, bilimsel özerkliğe gereklerine uygun olarak, kanunla düzenlenir.

120. Madde hakkında düşünceler :

Üniversitelerden idari özerklik alınmakta, yalnız "İlmi özerklik" bırakılmaktadır. Böyle bir değişiklik neticede ilmi özerkliği de fiilen kaldıracaktır. Zira idari özerklik, ilmi özerkliği sağlayacak yegâne çaredir.

Üniversitelerin toplum içindeki bazı güçlere gereğinde karşı çıkmak görevleri vardır.

Özerklik tek kavramdır. Parçalanamaz. İlmi, idari, malî özerklik deyimleri anlamsızdır. Yarı veya üçte bir özerklik olamaz. Eğer bir Üniversiteyi kendinden başkası yönetsen özerklikten söz edilemez. Şu veya bu memlekette bizdeki gibi yazılı kurallara bağlanmış özerkliğe rastlanmadığı iddia edilebilir. O memleketlerdeki gelecek, yüz yıllar sonunda ilmi özerkliği gözeleyemeyecek hale gelmiştir. Batıda kanunen veya fiilen özerkliği sağlanmamış tek ciddi Üniversite yoktur. Ülkemizde özerklik geleneği kurulmamış olduğundan 1946 yılında, çok partili demokratik rejime geçmeğe ve 4936 sayılı Kanunla Üniversitelere hem bilimsel, hem de idari özerklik tanınmıştır. Anayasada yapılmak istenen değişiklik 1946 dan daha geriye gitmek olacaktır. Üniversitelerimize 1946 kanunu ile tanınmış olan özerklik Anayasa teminatı olmadan sürüp gidebilirdi. Fakat 1950-1960 döneminde, Üniversite öğretim üyelerinin bilim özgürlüğünün gerektirdiği her şeyden onları yoksun bırakması yolundaki uygulama Anayasa teminatına ihtiyaç gösterdi. İdari özerkliğin kaldırılması ile 1950-1960 uygulamasının geri gelmeyeceğine ilişkin bir teminat değişikliğinde rastlanamamaktadır. Ancak hoşgörüyü dayanan bir özerklik teminatı değildir. Özerklikten vaz geçmek demokrasiden bir ölçüde ayrılmakla mümkündür. Zor rejimli memleketlerde özerklik düşünülemez. Fakat o rejimlere özenmek için de sebep yoktur. Mevcut Üniversitelerin yeni Üniversitelere yardım etmesi ve benzeri ihtiyaçların karşılanması Anayasa meselesi değil, kanun meselesidir.

"Üniversiteleri diğer öğretim kurumlarından ayıran başlıca özellik, bunların eldeki bilgileri genç kuşaklara aktarmaları ve araştırma yolu ile bilim ve teknolojinin gelişmesine hizmet etmeleri yanında, ulusal ve uluslararası alanlardaki her türlü gelişmeleri izleyerek ülkenin içinde bulunduğu durumu eleştiren ve ulusun daha iyi ve daha güvenilir bir yarıma sahip olmasını amaç eden önerilerde de bulunmasıdır.

Üniversitelerin bu özellikleri, onları, kamusal, özel ve ekonomik güçlerin veya bazı grupların, inanç veya günlük çıkarlarına aykırı beyanlarda bulunmağa zorlayabilir. Ashınan toplumun ve çoğu zaman yukarıda belirtilen güçlerin, yararına olabilecek uyarı, eleştiri ve önerilerin Üniversitelere karşı bir tepki, hattâ bir baskı arzusu uyandırması ve böylelikle toplumun Üniversitelerin gerçek hizmetinden yoksun bırakılması tehlikesinin doğması mümkündür.

İşte bu tehlikeleri önlemek ve üniversitelerin muhtemel baskılardan uzak bir şekilde çalışmalarını yürütebilmelerini sağlamak için üniversitelerin özerkliği dediğimiz bir tedbir, hemen hemen, ilk üniversitelerle beraber ortaya çıkmıştır.

Özerk üniversite "yönetimi, denetimi ile ilgili kuralları kendisi koyup, kendisi uygulayan; öğretim ve araştırmalarının niteliğini ve gerçekleştirme yol ve yöntemlerini kendisi saptayan bir üniversitedir" diye tanımlanabilir. Bu tanım, Anayasa Mahkemesinin 12.1.1971 gün ve 1971/3 sayılı kararında "Üniversitelerle yönetim ve bilim açısından özerklik tanınmasının gerekçesi siyasal çevrelerin ve özellikle iktidarın Üniversite çalışma, öğretim ve eğitimini etkisi altında bulundurma yolunu kapamak ve üniversite çalışmalarını ile öğretim ve eğitimi her türlü dış etkiden uzak bir ortam içinde sürdürmektedir." (R. G. 26 Mart 1971, sh. 4) denilmek suretiyle de doğrulanmış bulunmaktadır.

"Sorun, ne sınırsız bir özerklik, ne de tam bağımsızlıktan birini seçmektir. Sorun, bu iki aşırı uç arasında, özerk üniversitenin içinde bu-

lunduğu topluma, parçası olduğu devlete, üniversite içinden ve dışından gelen baskıların esiri olmaksızın serbestçe hizmet edebilme imkânını sağlayacak tedbirlerin alınmasıdır. Özerkliği Anayasa teminatı altına alınmamış olan Üniversitelerin, ancak siyasi iktidarların iyi niyet ve müsamaha sınırları yani, onların lütfedecekleri ölçüler içinde bilimsel özerklikten yararlanabilecekleri hususundan gözden kaçırılmaması noktasında tekrar ve ısrarla durmak isteriz.

Bazı ülkelerdeki üniversitelerin ne idari, ne bilimsel özerklikleri vardır. Üniversiteler ve öğretim üyeleri "parti" nin çizdiği sınırlar içinde çalışabilir. Ancak, bu ülkelerinin siyasal rejimleri, bizim seçtiğimiz, Anayasamızın seçtiği rejim değildir. Her siyasal rejim, kendine özgü kuruluşları, fayda ve mahzurları ile birlikte getirir ve yine kendine özgü yöntemlerle mahzurları azaltmaya, faydaları arttırmaya gayret eder. Özerk üniversite, bu gün bizim bir parçası olduğumuz batı demokrasileri ailesinin kuruluşlarından biridir. Onun memleketimizde uygulanmasını ortaya çıkardığı sakıncaları ve onları gidermek çarelerini, elbette aramak zorundayız. Ama bu çare, her halde, üniversite özerkliğinin ortadan kaldırılabilmesi hukuki imkânları hazırlamak şeklinde olmamalıdır".

"Üniversitelerimizde işlerin iyi gitmediği yolunda genel inanç bulunduğunu doğrudur. Gerçekten gerek anarşik olayların başlaması ve gelişmesinde, gerek diğer konularda Üniversitelere yönümlenmiş bir çoğunda büyük bir hakikat payı vardır. Fakat bu aksaklıkların temel sebebinin özerkliğe aramak isabetli bir teşhis değildir. Sadece şu kadarını hatırlatmakla yetinelim ki, doğrudan doğruya Milli Eğitim Bakanlığına bağlı kuruluşlarda aynı anarşik olayların bazan daha büyük şiddette cereyan etmiş olduğu, özerk olmayan Üniversitelerde kargaşalar ve atış talim alanları tesis edildiği bir vakiydir. Binaenaleyh bu konudaki aksaklığın temel sebebi özerklik değil, azında o tarihte devlet otoritesinin kendini hissettirmekte aciz göstermesidir.

Özerklik konusundaki bazı yanlış yorumların özerklik aleyhine ortaya çıkan akımın gelişmesinde rol oynadığı da şüphesizdir. Halbuki devlet emniyet kuvvetlerinin, Üniversite yetkilileri çağırılmadıkça hiç bir şekilde Üniversiteyi giremeyecekleri yola çıkarak yolum gibi aslında, Üniversiteleri suçlarının bannağı haline getirecek, Üniversiteleri memleket dışı birer kale hüviyetine büründürerek yorumlar yanlışdır. Üniversite içinde işlenen bir suçta müdahale veya Üniversite içindeki bir sanığı yakalama imkânlarını sağlamak için Üniversitenin idari özerkliğini kaldırmaya lüzum ve ihtiyaç yoktur. Çünkü özerklik buna engel değildir. Ancak tereddütleri bertaraf için bu konuda bir açıklık getirilebilir.

Üniversitelerin işleyişinde görülen diğer çeşitli aksaklıklar, idari özerklikten değil, Üniversitelerin kendileri tarafından ve devletle denetiminin (otokontrol ve devlet kontrolünün) yeterli olmamasından dolayıdır. Üniversiteleri amaçlarına uygun şekilde işletmek için idari özerkliği kaldırmak değil, Üniversitelerin denetimini iyi bir düzene bağlamak şarttır ve yeterlidir.

Üniversite kürsüsünü, şu veya bu politik amaç uğrunda vasıta olarak kullanmaya imkân verilmemesi fikrine katılırız. Bunu önleyecek yolun da yine iç ve dış denetim olduğuna kaniyiz.

Anayasanın 120. maddesinde yapılacak değişiklikte Üniversitelerin idari özerkliğinin Anayasa teminatından yoksun bırakılmasının isabetli bir değişiklik olmayacağı, bunun, Üniversitelerin yönetiminin iktidarların üniversite dışından tayin edeceği kişilere bırakılması imkânını açan bir kapı olacağı kanaatindeyiz.

Memleketin bugün karşı karşıya kaldığı Üniversite sorununun çözümünü, idari özerkliği Anayasa teminatından yoksun kılmak değil, Üniversitelerin kendileri tarafından ve devletçe denetimini sağlam esaslara bağlamakta aramalıdır. Görevini yerine getirmeyen veya kötüye kullanan yöneticilerin sorumluluğu hattâ görevlerine son verilebilmesi imkânları kabul edilebilir".

121. Madde

Esas metin:

b) Radyo ve televizyonun idaresi ve haber ajansları

Madde 121 — Radyo ve televizyon istasyonlarının idaresi, **özerk** kamu tüzel kişiliği halinde, kanunla düzenlenir.

Her türlü radyo ve televizyon yayımları, tarafsızlık esaslarına göre yapılır.

Radyo ve televizyon idaresi, kültür ve eğitime yardımcı görevinin gerektirdiği yetkilere sahip kılınır.

Devlet tarafından kurulan veya Devletten malî yardım alan haber ajanslarının tarafsızlığı esastır.

Öneri:

b) Radyo ve televizyon idaresi ve haber ajansları

Madde 121 — Radyo ve Televizyon İstasyonlarının kuruluşu ve yönetimi bir kamu tüzel kişiliği halinde kanunla düzenlenir.

Her türlü radyo ve televizyon yayımlarında 11 nci madde ile konularını öngörülen ilke ve esaslara uyulması, Devletin yüksek çıkarlarının gözönünde tutulması, haberlerin doğruluğunun sağlanması ve resmi olan veya olmayan bütün kuruluşlara karşı tarafsızlığın korunması zorunludur.

(Son iki fıkra esas metindeki gibidir).

121. Madde hakkında düşünceler :

TRT. nin özerkliğinin kaldırılmamasını, buna mukabil teklifin ikinci fıkrasındaki 11. maddede olan atıf, kapsamı daha geniş olan 13. maddede atıf şeklinde değiştirilmesini uygun bulmaktayız. Bu itibarla TRT. özerkliğinin hukuki niteliği üzerinde aşağıdaki açıklamalarda bulunmayı zaruri görmekteyiz:

1) Bazı anayasal metinlerde ve kamu hukuku eserlerinde "düşünce özgürlüğü" şeklinde yer alan kavramın, düşünceleri açıklama özgürlüğünü ifade ettiği açıktır. Düşünce özgürlüğü deyimi yerine "düşüncelerin açıklama özgürlüğü" söz etmenince daha doğru olacağına Anayasa müelliflerince belirtilmesinin nedeni de budur. Esasen yolunda sayısız kurbanlar verilen düşünce özgürlüğü değil düşünceleri açıklama özgürlüğüdür. Tarih boyunca özgürlük bildirenlerin ve Anayasaların teminat altına almaya çalıştığı özgürlük budur. İnsanın gelişmesi kadar, insanlığın gelişmesi de bu imkânın, böyle bir özgürlük ortamının var olması şartına bağlıdır.

2) Önemli olanın düşünce özgürlüğü değil, düşünceleri açıklama özgürlüğü olduğu tesbit edilince, düşüncelerin etkili ve yaygın bir biçimde yayılmasının araçları olan basın ve radyodifüzyon alanlarında sahip olunacak özgürlüklerin de düşünce özgürlüğünün temel olacağı aşikârdır. 1961 tarihli T. C. Anayasasının 19. maddesi düşünce özgürlüğünü özel bir itina ile düzenlemiştir. Zira bu özgürlük, Anayasa komisyonunca hazırlanan gerekçede de belirtildiği gibi, bütün ferdi hakların temeli niteliğindedir. Bu temel hakkın noksatsız olarak var olabilmesi, kişilerin serbestçe haber almaları, haber verebilmeleri; serbest kanaat edinebilmeleri ve kamu oyunu oluşturmaya yarayan basın ve radyo gibi önemli ve büyük, iki kitle haberleşme aracının görevlerini serbestçe, özgürlük ortamı içinde, yapabilmeleri şartına bağlıdır. Buna göre siyasi iktidarın tekelinde ve yönetiminde olmayan ve onun baskı alanı dışında bırakılmış bir radyo ve basının varlığı halindedir ki, basın ve yayın özgürlüğünden, düşünceleri açıklama özgürlüğünden ve dolayısıyla klasik demokrasinin gereği olan diğer özgürlüklerden söz edilebilir. Başka bir ifade ile siyasi iktidara karşı özgür bir basın ve özerk bir radyo, düşünceleri açıklama özgürlüğünün gerekli bir şartı, diğer özgürlüklerin teminatıdır. Nitekim Temsilciler Meclisi Anayasa Komisyonunun genel gerekçesinde "hürriyetler rejimi kısmında", "hürriyetlerin teminatıdır" başlığı altında bu husus: "tasarı, hürriyetlerin ve demokratik düzenin teminatının üniversite, radyo-televizyon idaresi, ajans gibi muhtar müesseselerin sosyal yapı içinde yer almasında görmüştür." demek suretiyle belirtilmiştir. Keza Anayasamız radyo ve televizyon idaresi ve haber ajansları ile ilgili 121. maddesinin gerekçesinde de "radyoların partizan tutumu ve partizan yayın vasıtası haline getirilmesi, memleketimizde uzun seneler ciddi bir huzursuzluk konusu olmuştur. Bu sebeple radyo muhtariyeti ve tarafsızlığı Anayasa teminatı altına alınmak istenmiştir." ifadesiyle aynı görüş doğrulanmıştır.

3) 1961 Anayasası vatandaşa, 19. maddesinde kanaat edinme özgürlüğünü; 20. maddesinde ise düşünce, kanaat ve bu düşünce ve kanaatleri açıklama özgürlüğünü gayet açık bir şekilde tanımıştır. Anayasamızın 26. maddesi ise kanunun, basını dışı haberleşme ve yayın araçlarından faydalanırken, halkın düşünce ve kanaatlere ulaşmasını ve kamu oyunun serbestçe oluşmasını köstekleyici kayıtlar koyamayacağını öngörmüştür. Anayasamız 26. maddesiyle düzenlediği basın dışı kitle haberleşme araçlarından ne şekilde yararlanılacağına dair bu hükmünü, bir başka Anayasa maddesiyle teyid etmiş, bu alanın düzenlenmesini sadece bir kanun konusu olmak durumunda bırakmaksızın anayasal terahin de ne olduğunu belirtmiştir: Örnek bir kamu tüzel kişiliği gerçekten Anayasamızın 121. maddesi ile, 26. maddede öngörülen hakların radyo alanında nasıl kullanılıp, ne şekilde organize edilme istendiği "özerk kamu tüzel kişiliği" hükmü getirilmek suretiyle açıkca belirtilmiş olmaktadır.

Anayasamızın radyo televizyon hizmetlerinin "özerk bir kamu tüzel kişiliği halinde" düzenlenmesini öngören 121. maddesi muvacehesinde, radyonun sadece bir hizmet ademi merkezieti halinde organize edilmesinin yeterli olamayacağı, idari vesayet dışında anayasal himayeye sahip özerk bir kamu kurumu olarak düzenlenmesi bir anayasal gereklilik olmaktadır.

4) Tek başına seçim müessesesinin varlığı, siyasi rejimin, klasik demokrasinin bütün isteklerini karşıladığı anlamına gelmez. Politik ve karşı inançların serbestçe ifade edilemediği; devletten bağımsız kanaat edinmenin mümkün olmadığı, nihayet bir yanlı bir eğitim sisteminin uygulandığı bir ortamda ya şekli bir demokrasi ya da klasik demokrasiyle sadece bir isim benzerliği olan marksist demokrasi söz konusudur:

a) Serbestçe kanaat edinme imkânını sağlayan bir basın ve radyo ile, tek yönlü bir fikir ve ideolojiyi telkin etmeyen eğitim klasik demokrasinin vazgeçilmez şartlarındandır. Gerçekten radyo ve basın "özgür" değilse; bu kitle haberleşme araçları, belli bir güç, parti veya gurubun tekelinde ve yalnız onun tercihi olan

ideolojiyi telkin eden bir araç halinde kullanıl-
makta ise, o ülkede ne seçimlerin varlığı ne de
bu seçimlerin görünüşteki "serbest" liği, demok-
rasinin var olduğu anlamına gelmez. Özellikle
kamu oyunun oluşmasında son derece etkili bir
amil olan radyonun tek yönlü bir propaganda
aracı olarak kullanıldığı hallerde kamu oyunun
serbestçe oluştuğundan dolayısıyla serbest bir
seçim yapıldığından söz etmeye elbette imkân
olamaz.

b) Düşünce ve kanaatlerin açıklanmasının
en etkili ve yaygın aracı radyo ve basın oldu-
ğuna göre, siyasi iktidarın baskısından korun-
muş bir basın ve radyonun varlığı, kamu oyu-
nun serbestçe oluşumunun dolayısıyla klasik
demokrasinin vazgeçilmez şartıdır. "Özerklik"
bu şartın gerçekleştirilmesi için düşünülmüş
bir vasitadır.

5) Özerkliğin, kamu kurumunun kendi ken-
disini kendi organlarıyla serbestçe yönetmesi
demek olunca bu kerre serbestçe yönetimden
neyi anlamak gerektiğini tesbite ihtiyaç doğ-
maktadır.

Anayasanın 121. maddesi gereğince çıkarılan
yürürlükteki 359 sayılı Türkiye Radyo-Televizyon
Kurumu Kanununun 3. maddesi en yüksek kar-
rar ve yönetim organının yönetim kurulu oldu-
ğuna, aynı maddenin 2. fıkrasında, kurumun,
yönetim kurulunun aldığı kararlar çerçevesinde
ve onun gözetimi altında Genel Müdür tarafın-
dan yönetileceğini öngörmüştür.

Bir kamu kurumu, devlet idaresine bir emir
hiyerarşisiyle bağlı değil de, kendi kendisini
yönetmek hakkına sahip kılınmış ise bu kamu
kurumunun, diğer klasik kamu kurumlarından
bir ayrıcalığı bulunduğunu kabul etmek gere-
kir. Bunun içindir ki TRT Kurumunun tipik
benzeri olan Federal Almanya Radyo Kurumla-
rından, sadece bir kamu hukuku kurumu ola-
rak değil "kendi kendisini yönetmek hakkında
sahip kamu hukuku kurumu" olarak söz edilir.

6) Radyoya tek başına, belli bir dünya gö-
rüşü veya siyasi akideyi telkin etmek üzere
sahip olmak hususunda bir ihtirası olan kişi,
zümre ya da gruba radyonun denetçisi olmak
hakkı tanınmaz. Radyoya münhasıran sahip
olmak hedef ve emelinde olan ilk ve muhtemel
organize kuvvet siyasi iktidarın kendisidir. An-
cak siyasi iktidarı bu alanda tek muhtemel mü-
dahaleci olarak da düşünmek hatalıdır. Bu bü-
yük ve güçlü kitle haberleşme aracı ele ge-
çirmek hedef ve ihtirası bütün menfaat grupla-
rında ve ideolojik mihraklarda mevcuttur.

123. Madde

Esas metin:

VI. Olağanüstü yönetim usulleri

a) Olağanüstü haller

Madde 123 — Olağanüstü haller-
de vatandaşlar için konulabilecek
para, mal ve çalışma yükümleri ile
bu hallerin ilanı, yürütülmesi ve
kaldırılması ile ilgili usuller kanunla
düzenlenir.

Öneri:

VI. Olağanüstü yönetim usulleri

a) Olağanüstü haller

Madde 123 — Tabii afetlerin,
salgın hastalıkların veya ağır ikti-
sadi bunalmaların varlığı olağanüs-
tî hal sayılır.

Bakanlar Kurulu, yurdun bü-
tününde veya bir veya birden fazla
bölgesinde, olağanüstü hal ilân ede-
bilir. Olağanüstü hal, Bakanlar Ku-
rulu tarafından kararnameyle veya
Türkiye Büyük Millet Meclisi birle-
şik toplantısında alınacak kararla
kaldırılabilir.

Olağanüstü hallerde vatandaşlar
için konulabilecek yükümler ile bu
hallerin yürütülmesine ve bu haller
sirasında idarenin özel yetkilerine
ilişkin hükümler ve usuller kanunla
düzenlenir.

123. Madde hakkında düşünceler :

Olağanüstü halin tarif edilmesi isabetlidir.
Fakat olağanüstü halin Bakanlar Kurulunca
kararlaştırılmasının siyasi sebeplerle isabetsiz
bir takdir tabii tutulmasından endişe edilebi-
lir. Bu kararın süreye ve tasdik usulüne veya
başka bir teminat hükmüne bağlanmadığı da
görülmektedir. Eski hükmün muhafazası ge-
rekli görülmektedir.

127. Madde

Esas metin:

II. Sayıştay, kamu iktisadi te-
şebbüslerinin denetlenmesi

Madde 127 — (2 ve 3 ncü fıkrala-
rı arasına karşı taraftaki fıkra
eklenmiştir.)

Öneri :

II. -Sayıştay, Silâhlı Kuvvetlerin
mallarının ve kamu iktisadi
teşebbüslerinin denetlenme-
si

Madde 127 — (2 ve 3 fıkraları
arasına eklenecek fıkra)

Silâhlı Kuvvetler elinde bulunan
devlet mallarının Türkiye Büyük
Millet Meclisi adına denetlenmesi,
Silâhlı Kuvvetler bünyesinde kan-
unla kurulan organlar tarafından
yapılır.

127. Madde hakkında düşünceler :

Silâhlı kuvvetlere ilişkin gizlilik ikesi ile
Sayıştay denetimindeki aleniyeti bağdaştırmak
imkânsızlığı kabulü gerekli bir sakınca-
dır. Fakat "silâhlı kuvvetler bünyesinde kanunla
kurulması" düşünülen "organ" yasama organı adı-
na denetleme ilkesine aykırı düşer. Sayıştay Ka-
nununda yapılacak bir değişiklikle onun bünyesin-
de, gizlilik ihtiyacını karşılayacak şekilde özel
bir bölüm kurulması imkânsız değildir.

137. Madde

Esas metin:

VI. Savcılık

Madde 137 — Kanun, Cumhuri-
yet Savcılarının ve Kanunsözcüle-
rinin özlük işlerinde ve görevini
yapmalarında teminat sağlayıcı hü-
kümler koyar.

Cumhuriyet Başsavcısı, Başka-
nın sözcüsü ve Askeri Yargıtay Baş-
savcısı yüksek mahkemeler hâkim-
leri hakkındaki hükümlere tabidir.

Öneri :

VI. Savcılık

Madde 137 — Cumhuriyet Sav-
cıları, özlük işleri ve idari görevleri
yönünden Adalet Bakanlığına bağlı-
dır.

Kanun, Cumhuriyet Savcılarının
ve kanunsözcülerinin görevlerini
yapmalarında teminat sağlayıcı hü-
kümler koyar.

(3. ncü fıkra, esas metindeki 2
nci fıkranın aynidir.)

137. Madde hakkında düşünceler :

Anayasamızın 137. maddesinde yer alan "Ka-
nun, Cumhuriyet savcılarının ve kanun sözcü-
lerinin özlük işlerinde ve görevlerinde teminat
sağlayıcı hükümler koyar" hükmü yerine "Cum-
huriyet savcıları, özlük işleri ve idari görevleri
yönünden Adalet Bakanlığına bağlıdır. Kanun
Cumhuriyet savcılarının ve kanun sözcülerinin
görevlerini yapmalarında teminat sağlayıcı hü-
kümler koyar." hükmü getirilmek istenmektedir.

Özlük işlerinde teminatın kaldırılması ha-
linde görevde teminatın sağlanmasına imkân
olmadığı hususunda, savcılara ilişkin kanun hü-
kümlerinin Anayasa Mahkemesince iki defa
iptal edilmiş ve Cumhurbaşkanının gerekçeli
olarak "bir kerre daha görüşme" ikazına uğra-

muş bir konuda böyle bir değişiklik isabetli mü-
talâa edilmemektedir. Konuyu memleketimizde
gösterdiği gelişmeye değinmek ve Türkiye Baro-
lar Birliğinin bu husustaki çabalarını açıklamak
suretiyle incelemek doğru olacaktır:

1) Anayasa Mahkemesi Kararı: Şu esasları
getirmiştir;

"1 — İtiraz konusu maddelerden Hâkimler
Kanununun değişik 63. maddesi, Bakana savcı-
ların yerini gereğine göre değiştime yetkisi ta-
nımaktadır. Bu gereği, Bakan takdir edecektir.
Bir Bakanın takdirine göre savcının yerinin de-
ğiştirilmesi olancağı taniyan bu hükmün, şu
veya bu işte yapacağı işlem veya ileri süreceği
düşünce sonunda Bakanın kendisine olumlu veya
olumsuz hiç bir şey yapamayacağı duygusu-
nu, her hangi bir savcıya verebilecek nitelikte
bir hüküm sayılamaz. Hukuk düzeninde yete-
rince korunmayan bir görevlinin kendi kaderi
üzerinde söz sahibi bulunan kişinin dileklerine
aykırı davranmamak eğilimini duyması ve bu
eğilimin onun görevini aksatabilmesi, insan
denilen varlığın zayıf yanlarındandır.

Görevlilerin hepsinin kanun dışı etkilerle
kapılmaksızın görevlerini yerine getirmeleri
kuraldır; ancak görevliler arasında az da olsa,
kimi güçsüz kişilerin bulunabileceği ve bunların
görevlerinde kanun dışı etkiler altında kılabil-
cekleri de bir gerçektir; genellikle hukuk kural-
larının ve özellikle teminat sağlayan hükümle-
rin bu gibi durumları önleyecek nitelikte bulun-
ması bir zorunluktur. Anayasamızın 137. madde-
sinde savcıların donatılması kanun koyucuya
buyrulmuş teminatın belli bir hükümünde gerçek-
leşmiş olup olmadığına da yine bu ölçüyü kul-
lanarak bulabiliriz. Buna göre, tartışma konusu
hüküm savcılarının, kayyuna düşmedene veya baş-
ka bir düşünceinin etkisi altında kalmadığına gö-
revlerini güvenlik içinde yapmalarına elverişli
olmaktan uzaktır ve bu yüzden, Anayasa'nın
137. maddesine aykırıdır.

2 — Her ne kadar Anayasa'nın 114. maddesi
uyarınca idarenin bütün işlemlerine karşı dava
açmak yolu bulunduğu için Bakanın sınırsız
gibi görünen yetkisinin idari yargının denetimi
altında olacağından dolayı savcılarının yerlerinin
değiştirilmesi bakımından teminatlı sayılamay-
acakları ileri sürülebilse de, sözü edilen 114.
madde hükmü varken, Anayasa koyucunun ayrı-
ca Anayasa'nın 137. maddesini de kabul etmiş
olması karşısında, savcılar için bu yargı deneti-
mini yeterli görmediği açıkça anlaşılmalıdır.
Kaldı ki, 114. madde hükmünce yargı deneti-
minin saklı tutulması 137. maddede aykırılık
durumunu ve inceleme konusu hükmün Anaya-
sa Mahkemesince iptal gereğini ortadan kaldı-
ramaz. Su da unutulmamalıdır ki, yargı yolu
hakkın yerine gelmesi için vazgeçilmez bir yol
ise de teminat hükümleri, kanun dışı etkileri ve
işlemleri olabildiğince önleyen ve böylece yargı
yoluna başvurmaya ihtiyaç kalmadan hukuki
durumların korunmasını erek edinen hükümler-
dir; bundan ötürü yargı denetimi, teminat sağ-
layan hükümleri hiçbir zaman gereksiz kılmaz.

3 — Bu konuda savcılarının bağımsız bulun-
malarını dolayısıyla Adalet Bakanlığına bağlı
görevlilerden buldukları ve bu bağlılığın ise
Bakanın dileğine göre yer değiştirme yetkisini
zorunlu olarak kapsadığı ve hatta Anayasa'nın
105. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca her ba-
kanın, kendi yetkisi içindeki işlerden ve emri
altındakilerin eylem ve işlemlerinden sorumlu
bulunması savcılarının da Adalet Bakanının yet-
kisi içindeki işleri, onun buyruğu altında gören
görevlilerden olmaları dolayısıyla, özlük işlerin-
de sağlanacak teminatın Bakanın onların görev
yerlerinin değiştirilmesi yetkisinde herhangi bir
sınırlandırmayı kapsamayıp ancak savcılara
bunun dışında bir takım haklar tanınması an-
lamına gelebileceği ortaya atılabilir.

Anayasa koyucu tarafından, savcılarının özlük
işlerinde ancak ve ancak yürütmeye ve Adalet
Bakanına karşı bir anlamı olabilen bir teminatın
tanınması, savcılarının Adalet Bakanına bağlı
olmaları durumunu etkilemez. Bu böyle olun-
ca, Bakanın, savcılarının özlük işlerindeki ve bu
arada yer değiştirme konusundaki yetkisinin
sınırlandırılması da, Anayasa'nın 137. maddesine
dayanmış ve yine böyle bir sınırlandırmayı be-
nimseyen Anayasa koyucu tarafından, bu sınırl-

landırmanın zorunu sonucu olduğu anlaşılacak durumlardan Bakanın sorumlu bulunmayacağı da kabul edilmiş demektir. Nitekim, Anayasa'nın 105. maddesinin 2. fıkrasında öngörülen sorum, Bakanın hukuk bakımından etkili olabileceği eylem ve işlemler için düşünülmüştür; bu metinde (Yetkisi içindeki işlerden ve emri altındaki eylem ve işlemlerinden...) denilmiş olması, bu yönünü göstermektedir. Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu Savcıya yalnız ceza davası açması için Bakanın buyruk verebileceğini kabul etmiş, ceza davası ilgilendirip de dava açılması işlemi dışında kalan savetlik işlemleri için (Örneğin, bir ceza kararını temiz etmesi veya etmemesi konusunda) Bakana, herhangi bir buyruk verme veya savcının işine karışma yetkisi tanımamıştır. Buyruk verme yetkisi dışında kalan bir alanda savcıya buyruk vermemiş olmasından dolayı Bakanın sorumlu tutulması ise, söz konusu edilemez.

Şu yön belirtilmelidir ki, savcılarının yönetim alanına giren öbür işlerinde Bakanın savcılara buyruk verme yetkisi vardır. Ancak, Anayasa, özlük işlerindeki teminatı, savcılarının yargıyı ilgilendiren çalışma alanları ile sınırlandırmayıp, salt olarak öngörmüştür. Ve yönetime ilişkin işlemlerle yargıya ilişkin işlemler bakımından özlük işlerini ilgilendiren teminat hükümlerinin bölünmesi, hem maddî bakımından olanaksız hem de teminatın zedelenmesine yol açması bakımından sakıncalı bulunmuştur. Bundan dolayı, savcılarının bütün özlük işleri, teminat hükümlerine bağlı kalacaktır. Demek ki, savcının kanuna aykırı bir davranışı karşısında teminat ilkesi uyarınca konulacak hükümlerin uygulanması için gereken başvurmalarda bulunulmuş olan Bakanın, Anayasa'nın 105. maddesi uyarınca sorumlu tutulması artık söz konusu olamaz.

4 — Bakanın, kanunun yüklediği ödevleri ve özellikle Bakanın verdiği dava açma emrini yerine getirmemesi durumlarında bir savcının, yerini değiştirememesinin kamu hizmetinin yürütülmesinde büyük sakıncalar doğurabileceği ileri sürülebilir.

Böyle durumlarda, bakan, yetkili tarafsız kuruldan ivedilikle karar alarak, savcının yerini değiştirme yoluna gidebilir. Bundan başka, Bakanın dava açma buyruğunu yerine getirmemiş olan savcıya karşı disiplin kovuşturması ve belki ceza kovuşturması söz konusu olabilir. Kaldı ki, görevinin gereğini ağır biçimde çiğnemiş olan böyle bir görevlinin yalnızca görev yerinin değiştirilmesi ile yetinilmesi, hiç bir zaman elverişli bir tedbir niteliğini gösteremez. Bunun için de Bakana böyle bir yetki tanınması yerinde ve Anayasa'nın öngördüğü teminata uygun bulunmaz.

5 — Bu konuda teminat yüzünden küçük de olsa bir takım sakıncaların doğabileceği düşünülebilir. Ancak Anayasa koyucu, savcılarını teminatsız bırakmaktan doğacak sakıncalar ile onlara teminat tanıtmaktan doğabilecek sakıncaları karşılaştırmış ve teminatsızlıktan doğacak sakıncaları sosyal ve hukukî bakımdan daha ağır gördüğü için teminata ilişkin 137. madde hükümünü benimsemiştir. Anayasa koyucunun bu tutumu karşısında, teminat ilkesinin, ereğe aykırı olarak sınırlandırılması yolu benimsenemez. Unutulmalıdır ki, sosyal hayatta tutulan her yolun yararlı ve zararlı yanları vardır; kural koyucular, her zaman yararları zararlarına üstün olan yolu araştırmış ve yolu tutarlar. Türk Anayasa koyucusu da akla ve ihtiyaçlara uygun böyle bir yol seçerek hüküm koymuştur. Kaldı ki sakınca gibi görünen durumların teminata uygun tedbirlerle önlenmesi de mümkündür.

6 — Bakanlığın Danıştaya verdiği karşılık yazısında savcılara Anayasa'nın kabul etmediği ölçülerde geniş, bir çok bakımlardan Anayasamın hükümlere sağlamış olduğu teminata benzer hükümler konulmuş bulunduğunu ileri sürülerek Anayasa'nın 137. maddesi hükümünün gereği gibi ve hattâ gereğinden fazla olarak yerine getirilmiş bulunduğu görüşü savunulmaktadır. Bu görüş doğru değildir. Gerçekten savcılara hâkimlere sağlanandan daha çok ve daha ileri teminat sağlayıcı bir takım hükümler konulmuş bulunduğu kabul edilse bile, bunların yanında savcılara belli yönlerden teminatsız duruma sokan ve böylece onların işlemleri üzerinde siyasi

güç sahiplerinin etkisini duyurmağa elverişli bir nitelik gösteren bir takım hükümlerin Anayasa'nın öngördüğü teminat ilkesine aykırı bulunmaları önlenmiş olamaz. Bundan ötürü, tartışma konusu 63. maddenin, yer değiştirmeyi Bakanın takdirine bağlı bir işlem olarak düzenleyen hükmü, Anayasa'ya aykırı niteliğini yitirmez.

7 — Teminat konularında gözönünde tutulacak önemli bir yön, halkın gözünde belli devlet görevlisini siyasi güç sahiplerinin dileklerine karşı korunmamış gibi gösteren hükümlere kanunda yer verilmemesidir. Buna göre yetinerince koruyucu tedbirler alınmaksızın kanunlara konulan hükümler, savcılara halkın gözünde siyasi güç sahiplerine karşı teminatsız görevler olarak gösterir ve bu görünüş onların hukuka uygun işlemlerini bile halkın gözünde kuşku ile karşılanan işlemler durumuna sokar ki, bu dahî adalet işlerinin görülmesi yolunda halk açısından güven verici sayılamaz ve yurtaşları tedirgin eder, başka bir deyimle sosyal iç rahathığını giderir.

8 — Bundan önce de açıklandığı üzere, Anayasa'nın 137. maddesinde savcılara hem görevlerini yapmalarından, hem de özlük işlerinde teminat sağlayıcı hükümlerin konulması öngörülmüştür. Bu, Anayasa koyucunun savcılarının görev teminatı ile yetinmek istemediğini, görevin gereğini yerine getirilebilmesi için onların özlük işlerinde de teminata ihtiyaç gördüğünü belirtmektedir. Bundan başka, daha önce de açıklandığı gibi, teminata ilişkin bir takım hükümlerin kanunlara konulmuş bulunması, belli bir madde hükümünün teminatı zedeleyici niteliği varsa, o hükmün Anayasa'ya aykırılığını önleyemez. Bundan ötürü, savcılarının görevlerini yerine getirmelerini sağlamak üzere, ayrıca özlük işlerinde de özel bir teminata ihtiyaç bulunmadığı yollu düşünce doğru sayılamaz.

9 — Anayasa Mahkemesinin, Adalet Bakanına ceza davası açması için savcılara buyruk verebileceğini bildiren Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 148. maddesinin ikinci fıkrası hükmünün Anayasa'ya aykırı olmadığına ilişkin Esas 1963/149, Karar 22.9.1964 günlü kararında (Anayasa Mahkemesi Kararları Dergisi, Sayı: 2, S. 127-128, Resmî Gazete Sayı: 11925, gün 10.2.1965) belirtilen yöner, savcılarının bağımsızlıklarının bulunmadığı ve onlara teminat sağlayan bir takım hükümlerin kanunda yer almış olduğudur. Söz konusu kararda savcılara uygulanan bütün hükümlerin Anayasa'nın 137. maddesinde öngörülen teminat ilkesine uygun olduğu yolu bir gerekçe bulunmadığından dolayı, savcılarının yerlerinin değiştirilmesine ilişkin tartışma konusu hükmün Anayasaya uygunluğunun o kararda benimsenmiş olduğu, ileri sürülemez.

2) Birliğimizin katıldığı görüş şöyle özetlenebilir :

— Yürütme organının adalette temsili zaruri midir? Ceza Usulü Hukukuna değerini veren "h u k u k i m ü n a s e b e t" kavramına en fazla karşı koyan adalette "İdari anlayış" dir. Bu görüş daha ziyade eski Fransız doktrininde zaman zaman hâkim olabilmıştır. Fransa'da adliye, bazı devirlerde, yürütmenin denetiminde sayılan bir organ olarak anlaşılmıştır. Bu görüş Fransız doktrininin memleketimizde fazlaca etkili olduğu zamanlarda adliyemiz tabikatına nüfuz etmiş, bu etki altında bazı kavramlar tartışmasız doğru olarak benimsenmiştir. Bu kavramlar arasında "Adalet Bakanının emrinde savcılık" anlayışı da yer almaktadır.

— Halbuki yürütmenin görevi olaya adaletin el koymasıyla sona erer. Bu itibarla savcılarını yürütmeye bağlı tutmakta görevden gelen zaruret yoktur. Aksinin kabulünde adaleti idareden ayırmak imkânını sağlamak mümkün olamamaktadır. "Hüküm vermek de idare etmektir" anlayışı totaliter çağdan kalma düşüncelerdendir.

— Usul Hukukumuzda kabul edilen sistem kamu davasını açmakla "k a n u n i l i k s i s t e m i" dir. Bu sistem "Cumhuriyet Müddetlülmesi ceza takibini istilzam edebilecek hususlarda kâfi emareler teskil edecek vakıalar mevcut ise hukuku ämme davasını açmakla mükelleftir" (CMUK, 148) şeklinde ifade olmuştur.

Bu sistemin karşısında yer alan uygunluk sistemine göre Savcı, çeşitli mülâhazalarla kamu davasını açmayı veya açmamağı takdir edebilecektir. Suça rağmen dava açmanın daha sakıncalı görüldüğü hallerde dava açmamak Savcı için ancak bu sistemde mümkündür. Usul Kanunumuz ise kanunilik sistemini kabul etmek suretile her türlü takdir, (dolayısıyla siyasi takdir) bertaraf etmiştir. Kamu davasının açılmasını gerekli kılacak "kâfi emare" mevcut ise dava mutlaka açılacak "mevcut değil ise" dava mutlaka açılmayacaktır. O halde "görev" ile "teminat" arasındaki ilişki buna göre tanzim edilmelidir.

— Anayasa'nın 137/1 maddesine göre:

"Kanun, Cumhuriyet Savcılarının ve Kanun Sözcülerinin özlük işlerinde ve görevlerini yapmalarında teminat sağlayıcı hükümler koyar".

Anayasa Komisyonunun raporunda (9.5.1961, n. 27) bu hüküm ile "Savcılarının teminat sağlayıcı bir statüye sahip kılınmaları esasının tanzim edildiği", böyle bir esasın "yargı görevinin yerine getirilmesinde lüzumlu bulunduğu" açıklanmıştır.

Anayasa Savcılara teminat sağlamasını emretmiş ve bu teminatın genişlik ve niteliğini "görev" in yerine getirilmesi için zarurî sınırlar olarak kabul etmiştir. O halde Anayasa'da "Savcılarının görevi" nden ne kastolunduğunu anlamak imkânsız değildir.

Anayasa "sistem atik yorum" a imkân verecek şekilde tanzim olunmuştur. Hükümlerinin Anayasa'da bulunduğu yerler bir sistemi kuran düşünceleri aksettirmekte, dolayısıyla fikri sonuçlar çıkarmağa elverişli bulunmaktadır.

137. maddeye Anayasa'da "y ü r ü t m e" değil "yargı" başlıklı bölümde yer verilmiştir. O halde Anayasa'mız Savcılıkta idari görüşü benimsemiş sayılamaz. Bu itibarla "Savcılık teminatı" yargı içinde, görevleri ile orantılı ve zorunlu bir teminat olmak durumundadır.

— Anayasa Savcılara özlük işlerinde ve görevlerinde "teminat" sağlanmasını emretmektedir. O halde teminat kavramının belirli anlamından ayrılmak mümkün olamaz.

Anayasanın istediği teminatın, her halde bütün Devlet Memurlarına tanınmış haklardan başka, bunlardan daha fazla bir şey olması lâzımdır. Aksi takdirde Savcılar için Anayasada tasrih edilecek kadar önemli bir "t e m i n a t" dan bahsetmeğe lüzum kalmazdı.

Teminat bir şeye karşıdır. Karşıtı olmayana teminat denilemez. Devlet nazariyesinde "teminat" çeşitli karşıtlara göredir. Adalet Bakanından teminat yürütme organı karşısında anlamlandır. Yürütme organı karşısında teminat sağlanmamış ise ve bilhassa iptal edilen hükümlerde olduğu gibi idari erkandan müteşekkil kurul yetkili sayılmış ise, teminat sağlanamamış, teminata karşı gelinmiştir.

Herhangi bir vatandaşın diğerini Ceza Mahkemesine götürüldüğü çağlarda (halk ithamı usulünde) sustimmaller görüldü. İtham için resmî bir makama ihtiyaç duyuldu. Fakat daha sonraları itham imkânının fertlerce kötüye kullanılması, mahzuru yerine siyasi sakıncalar kendini gösterdi. Bu suretle görevin teminatı gerektirdiği anlaşıldı. Bu gelişim bazı memleketlerde temül ve siyasal olgunlukla sağlanabildi. Bazı memleketlerde ise sarh kanun hükmüne ihtiyaç duyuldu.

Hâkime lâzım olan, teminat Savcı için de zaruridir. Haksız hükümler haksız itham arasında —bir bakıma— fark yoktur.

Yukarıda özetlenen esaslardan anlaşılacağı üzere Anayasa yapıcısının amacı (Savcılık) ı yargı mekanizmasıdır bir parçası haline getirmek, yürütme görevinin tesir alanı içinde bırakmamaktır.

3) Sonuç: Savcılarını özlük işlerinde Adalet Bakanlığına bağlamak her türlü teminat fikrine aykırıdır. İdari işlerde Bakanlığa bağlılık anlamından yoksundur. Zira savcının idari işleri ârizidir, bunun için de Bakanlığa tâbi olacağı pek tâbidir. Fakat tayin, terfi, nakil gibi hu-

suslarda Bakanlığa bağlı bir savcılık teşkilâtı Anayasamızı geriye götüren ciddi bir sakıncadır.

138. Madde

Esas metin:

VII. Askerî Yargı

Madde 138 — (4 ncü fıkrâ)

Askerî mahkemelerde üyelerin çoğunluğunun hâkimlik niteliğine sahip olması şarttır.

Öneri:

VII. Askerî Yargı

Madde 138 — (4 ncü fıkrâ)

Askerî mahkemelerde üyelerin çoğunluğunun sırf askerî suçlarla ilgili davalarda görülürken muharip subaylardan, diğer davalarda askerî hâkimlerden olması gereklidir.

138. Madde hakkında düşünceler :

1) Kaldırılmak istenen fıkrâ şudur: "Askerî mahkemelerde üyelerin çoğunluğunun hâkimlik niteliğine sahip olması şarttır". Bu hüküm Türk Askerî Ceza Hukukunda bir aşamadır. Bundan gerilemek isabetli olamaz. Disiplin mahkemelerinde çoğunluğun muharip sınıftan olmasında sakınca görülemezse de askerî mahkemelerde bu yola gitmek mahsurludur.

2) 138. maddenin kaldırılmak istenen 4. fıkrâsı sadece "askerî mahkemeleri" öngörmektedir. Disiplin mahkemeleri hakkındaki 477 sayılı Kanunun yeniden düzenlenmesi ile istenen maksat sakıncasız sağlanabilir.

139. Madde

Eski metin:

I. Yargıtay

Madde 139 — (2 nci fıkrâ)

Yargıtay üyeleri Yüksek Hâkimler Kurulunca, Yargıtay Birinci Başkanlığı ile İkinci Başkanlığı ve Cumhuriyet Başsavcısı Yargıtay Büyük Genel Kurulunca, üye tamsayısının salt çoğunluğu ile ve gizli oyla seçilir.

Öneri:

I. Yargıtay

Madde 139 — (2 nci fıkrâ yerini konulan fıkralar)

Yargıtay üyeleri, birinci sınıfa ayrılmış hâkim ve cumhuriyet savcıları ile bu mesleklerden sayılanlar arasında; Cumhuriyet Başsavcısı ile Yargıtay başkanları ve üyeleri arasından, Yargıtay Genel Kurulunun üye tamsayısının salt çoğunluğu ile ve gizli oyla boş yerin üç misli olarak gösterdiği adaylardan Cumhurbaşkanınca seçilir.

Yargıtay, Birinci Başkanlığı ile İkinci Başkanlığı, kendi üyeleri arasından, üye tam sayısının salt çoğunluğu ile ve gizli oyla seçer.

Yargıtay Birinci Başkanı ile İkinci Başkanlığının ve Cumhuriyet Başsavcısının görev süreleri dört yıldır. Yeniden seçilmek caizdir.

139. Madde hakkında düşünceler :

1) Seçimlerin, Yüksek Hâkimler Kurulu hakkında Birliğimizin görüşü esas tutulduğu takdirde bu kurulda muhafazası gerekli görülmektedir.

2) Anayasamızın sistemine göre Cumhurbaşkanına hâkim atama yetkisi tanınmaz. Anayasamızın 98. maddesine göre bu çeşit atamalar bir kararname ile olacağına göre Başbakan ve ilgili Bakanın da müdahale ettiği böyle bir tasarrufla yargıya müdahale anlamına sebebiyet vereceğinden endişe edilmektedir.

3) Tasarıdaki I. sınıf hâkim ve C. savcılarında, Yargıtay Genel Kurulunun salt çoğun-

luğuyla, boş yerin 3 misli aday arasından Cumhurbaşkanınca seçim ile istenilen amaca imkân verilmeyecektir.

a) Yargıtay Genel Kurulu, kendi bünyesinde genel kurul olarak toplanmada veya seçim dolayısıyla (misâl, daire başkanlığı seçimi) çok defa salt çoğunluğu sağlamadığı gibi bir konu veya şahısta, aylarca irtifak edilemediğinden toplantı günü ve turlar devam etmekte, sonuca varmak güç ve geç olmaktadır.

b) Takriben 2000 e yaklaşan I. sınıf hâkim ve C. Savcısı arasından, bir münhal için 3 adayın seçimini hangi kural yapacak, 2000 şahsın dosyası kimler tarafından nasıl süzgeçten geçilecek ve sonra da salt çoğunluk ne kadar zamanda sağlanabilecektir.

c) Tasarıdaki hükme göre, I. sınıf C. Savcılarında Yargıtay Üyelikine seçilebilme ise muhaldir. Yargıtay Başkan ve Üyelerinin C. Savcılarını lehine oy kullanmaları uzak ihtimal ve ekseriyet sağlamak mümkün gözükmemektedir.

141. Madde

Esas metin:

III. Askerî Yargıtay

Madde 141 — Askerî Yargıtay askerî mahkemelerde verilen karar ve hükümlerin son inceleme mercii'dir. Ayrıca, kanunla gösterilen askerî işlere ait belli davalara ilk ve son derece mahkemesi olarak bakar. Askerî Yargıtay üyeleriyle Başsavcısı, hâkimlik niteliğine sahip, kırk yaşını bitirmiş ve en az on yıl askerî hâkimlik ve askerî savcılık yapmış kimseler arasından, Askerî Yargıtay genel kurulunun üye tamsayısının salt çoğunluğuyla boş yerin üç misli olarak gösterdiği adaylar arasından Cumhurbaşkanınca seçilir.

Askerî Yargıtay, başkanlarını kendi üyeleri arasından seçer.

Askerî Yargıtayın kuruluşu, işleyişi, yargılama usulleri, üyeler hakkındaki disiplin işleri, mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esaslarına göre, kanunla düzenlenir.

Öneri:

III. Askerî Yargıtay

Madde 141 — Askerî Yargıtay, askerî mahkemelerde verilen karar ve hükümlerin son inceleme mercii'dir. Ayrıca, kanunla gösterilen askerî işlere ait belli davalara ilk ve son derece mahkemesi olarak bakar, askerî nitelikteki idarî eylem ve işlemlerin yargısal denetimini yapar.

Askerî Yargıtayın askerî hâkim üyeleriyle Başsavcısı, birinci sınıf askerî hâkimler arasından, Askerî Yargıtay Genel Kurulunun üye tamsayısının salt çoğunluğuyla boş yerin üç misli olarak gösterdiği adaylardan Cumhurbaşkanınca seçilir. Muharip subay üyelerin atanma usulü kanunla düzenlenir.

Askerî Yargıtay Başkanı ve Başkan yardımcısı, muharip sınıf generalleri arasından atanır. Dairelerde başkanlık görevini, en kıdemli üye yapar.

Ceza daireleri, askerî hâkimlerden, idarî dâva daireleri, çoğunluğu muharip subay üyelerden olacak şekilde, askerî hâkim ve muharip subaylardan kurulur.

Askerî yargıtayın kuruluşu, işleyişi, yargılama usulleri, üyeler hakkındaki disiplin işleri, mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esaslarına göre kanunla düzenlenir. Muharip subay üyelerin teminatı da kanunda gösterilir.

141 Madde hakkında düşünceler :

1) Getirilmek istenen, Askerî Yargıtay "... idarenin asker kişilerin özlük işleri hakkındaki eylem ve işlemlerinin yargısal denetimini yapar" hükmü üzerinde durulacak bir hükümdür. Ayrıca Askerî Yargıtay Başkan ve başkan yardımcılarının muharip sınıftan seçilmeleri halinde konunun önemi bir kat daha artmaktadır.

Askerî Yargıtayımızdan 1963 yılından bu yana Başkan seçimlerinde herhangi bir aksama olmamıştır. Başkanların pek çeşitli Yargıtay'a ilişkin görevleri vardır. Meslekten olmayanlar bu görevde başarı gösteremez.

2) Asker kişilere ait idarî dâvaların Askerî Yargıtay'a verilmesi isteği ile "idarenin hiç bir eylem ve işleminin yargı denetimi dışında kalamayacağı" kuralını bertaraf etmek niteliği ortaya çıkmaktadır. Askerî yargı ile idarî yargının ayrılmasında görülen işlerin mahiyeti bakımından zaruret vardır. Bu suretle meydana gelecek istihdam farkları izahsız kalabilecektir. Eğer asker kişilerin özlük işlerinde bir hususiyet bulunduğu gerekçe olarak gösterilmek isteniyorsa o zaman yine Danıştay bünyesinde bir özel daire kurmak ve bunu sadece Danıştay Kanununda yapılacak bir değişiklik ile sağlamak mümkündür. Halen uygulanan 521 sayılı Danıştay Kanunu yüksek rütbeli askerlerin Danıştay üyeliklerine seçilmelerini mümkün görmektedir.

Esas metin:

C) Yüksek Hâkimler Kurulu

I. Kuruluş

Madde 143 — Yüksek Hâkimler Kurulu, onsekiz asil ve beş yedek üyeden kurulur. Bu üyelerden altısı Yargıtay genel kurulunca, altısı birinci sınıfa ayrılmış hâkimlerce ve kendi aralarından gizli oyla seçilir. Millet Meclisi ve Cumhuriyet Senatosu, yüksek mahkemelerde hâkimlik etmiş veya bunlara üye olma şartlarını kazanmış kimseler arasından gizli oyla ve üye tamsayısının salt çoğunluğu ile beşer üye seçerler. Bu usulle Yargıtay genel kurulunca iki, birinci sınıfa ayrılmış hâkimler ile Millet Meclisi ve Cumhuriyet Senatosu tarafından birer yedek üye seçilir.

Yüksek Hâkimler Kurulu, üye tamsayısının salt çoğunluğu ile kendi içinden başkanını seçer.

Yüksek Hâkimler Kurulu üyelerinin görev süresi dört yıldır. Her iki yılda yarısının seçimi yenilenir. Hâkimlik görevinde iken seçilmiş olan üyeler ardı ardına iki defa seçilemez.

Yüksek Hâkimler Kurulu üyeleri, görevleri süresince başka bir iş ve görev alamazlar.

Yüksek Hâkimler Kurulunun kuruluşu, çalışan usulleri, bölümleri ve bu bölümlerin görevleriyle toplantı ve karar yeter sayıları, Başkan ve üyelerinin aylık ve ödenekleri kanunla düzenlenir.

Adalet Bakanı, Yüksek Hâkimler Kurulu toplantılarına katılabılır, oylamaya katılamaz.

II. Görev ve yetkileri

Madde 144 — Hâkimlerin bütün özlük işleri hakkında karar verme yetkisi Yüksek Hâkimler Kurulundadır.

Bir hâkimin, her ne sebeple olursa olsun, meslekten çıkarılması hakkındaki karar, genel kurulun salt çoğunluğu ile alınır.

Adalet Bakanı, gerekli gördüğü hallerde, bir hâkim hakkında disiplin kovuşturması açılması için Yük-

sek Hâkimler Kuruluna başvurabilir. Bir Mahkemenin veya bir kadronun kaldırılması veya bir mahkemenin yargı çevresinin değiştirilmesi, Yüksek Hâkimler Kurulunun uygun görmesine bağlıdır.

Hâkimlerin denetimi, belli konular için Yüksek Hâkimler Kurulunca görevlendirilecek üst derecedeki hâkimler eliyle yapılır.

Öneri :

C) Yüksek Hâkimler Kurulu

II. Kuruluş

Madde 143 — Yüksek Hâkimler Kurulu, onbir asil ve üç yedek üyeden kurulur. Üyeler, Yargıtay genel kurulunca, kendi üyeleri arasından ve üye tamsayısının salt çoğunluğu ile, gizli oyla seçilir.

Yüksek Hâkimler Kurulu, üye tamsayısının salt çoğunluğu ile kendi içinden Başkanını ve bölüm başkanlarını seçer.

Yüksek Hâkimler Kurulu üyelerinin görev süresi altı yıldır. Her üç yılda yarısının seçimi yenilenir. Üyeler ardi ardına iki defa seçilemez.

Yüksek Hâkimler Kurulu üyeleri süresince başka bir iş ve görev alamazlar.

Yüksek Hâkimler Kurulunun kuruluşu, çalışma usulleri, bölümleri ve bu bölümlerin görevleriyle toplantı ve karar yeter sayıları kanunla düzenlenir.

Adalet Bakanı, Yüksek Hâkimler Kurulu toplantılarına katıldığı hallerde toplantıya başkanlık eder, ancak oylamaya katılamaz.

II. Görev ve yetkileri

Madde 144 — Yüksek Hâkimler Kurulu Adliye Mahkemeleri hâkimlerinin özlük işleri hakkında karar verir.

Hâkimlerin atanması, görev yerlerinin sürekli olarak değiştirilmesi ve mesteken çıkarılmaları, Yüksek Hâkimler Kurulunun teklifi ve Cumhurbaşkanının onayı ile yapılır.

Bir Hâkimin, her ne suretle olursa olsun, meslekten çıkarılması hakkındaki karar Yüksek Hâkimler Kurulu genel kurulunun salt çoğunluğu ile alınır.

Adalet Bakanı, gerekli gördüğü hallerde, bir hâkim hakkında disiplin kovuşturması açılması için Yüksek Hâkimler Kuruluna başvurabilir.

(Son iki fıkra esas metindeki gibi aynıdır. Ancak "üst derecedeki hâkimler" yerine "müfettiş hâkimler" denilmiştir. Daha önceki fıkra "bir kadronun kaldırılması" yerine "bu hâkimin kadrosunun kaldırılması" denmiştir.)

143. 144. Maddeler hakkında düşünceler :

1) Siyasal organlar tarafından Yüksek Hâkimler Kuruluna seçim usulünün kaldırılması isabetli bulmaktavız. Yalnız Yüksek Hâkimler Kurulu üyelerinin münhasıran Yargıtay tarafından, kendi üyeleri arasında seçilmesi yolunda getirilmek istenen usulün sakıncaları üzerinde de durmakta fayda vardır. Bu sakıncaların varit görülmesi halinde, bütün hâkimlerin katılması ile buldukları yerden seçimlere iştirak şeklinde bir usul daha isabetli olacaktır.

a) Yargıtay üyelerince, kendi aralarından Yüksek Hâkimler Kuruluna seçim, bu Kurulun Yargıtay'ın bir Dairesi haline getirecektir. Hal-

buki bu usul memleketimizde denenmişti. Fayda sağlamadı. Tekrar denemek için sebep yoktur.

b) Diğer taraftan, yargısal görevi ile niteliğini kazanmış olan Yargıtay'a özlük işlerde yetki tanımak sakıncalı olacaktır. Zira Yargıtay'ın özlük işlerde verdiği kararlar Danıştay'ın denetimine tabi olmak gerekecektir. Kaldı ki özlük işlerde etkili bir Yargıtay pek garip bir kuruluş haline gelecek ve özlük işlerindeki yetkinin, hâkimlerin yargı özgürlüğüne etkili olabileceği intibahı uyandıracak, bundan sayısız huzursuzluklar doğabilecektir.

Türkiye'de 3500 hâkim vardır. Yargıtay üyeleri 150 civarındadır. Her biri yüksek okul mezunu hâkimlerin, kıdemleri ne olursa olsun belli sayıdakilerin iradesine tabi kılınması yersizdir. Bir çeşit "Yargıtay vesayeti" kurulması ilerletici ve yaratıcı içtihadın kurulmasına engel olabilecek, diğer bir deyişle özlük hakları üzerindeki yetki adalete tesir edebilecektir.

2) Seçim tertiplerinin mesleği zayıflattığı, Kurulun etkili kararlar almasına engel olduğu ve benzeri bazı tenkitlere rastlanmıştır. Fakat bu hiç bir zaman seçim hakkının ortadan kaldırılmasını gerektirmez. Hukuk Fakültesini bitirmiş kimselerin, kıdemleri ne olursa olsun, kendilerini yönetecekleri seçmek yeterliğinden yoksun olduklarını savunmaya imkân yoktur. Bütün Türkiye'de hâkimlerin buldukları yerden seçim haklarını kullanmalarını sağlayacak bir usul, seçim çevresini bütün Türkiye sathına yayacak ve şikâyetlerin hemen hepsinin bertaraf edilmesini sağlayabilecektir.

3) Atama ve diğer işlemlerin Cumhurbaşkanının onayına sunulması müşterek imzalı kararname usulüne göre olacak ise (ki mer'i sisteme göre başka bir usul düşünülemez) adaletin bağımsızlığı prensibi ihlâl edilmiş olur.

4) "Müfettiş hâkimlik" kuruluşu tamamiyle isabetlidir. Uygulamadan alınan örnekler nazaran adaletin, kendi kendini, fakat en etkili şekilde denetlemesi lüzumu açıkça hissolunmaktadır. Yargıtay bakımından da kendi kendini denetimi sağlayacak hükümlere ihtiyaç vardır.

5) Yürürlükteki kanun hükümleri, Yüksek Hâkimler Kurulu ile idare arasında çelişmelere yol açmaktadır, kadro, bütçe, mahkemelerin kuruluşu gibi konularda Yüksek Hâkimler Kurulunun yetkilerini arttıran veya yetkili kılan bir usule ihtiyaç duyulmaktadır.

145, 148, 149, 151, 152. Maddeler

D) Anayasa Mahkemesi

I. Kuruluş

a) Üyelerin seçimi

Madde 145 — Anayasa Mahkemesi, onbeş asil ve beş yedek üyeden kuruludur. Asil üyelerden dördü Yargıtay, üçü Danıştay genel kurullarınca kendi başkan ve üyeleriyle Başsavcı ve Başkanunözcüsü arasından üye tamsayılarının salt çoğunluğu ile ve gizli oyla seçilir. Bir üye Sayıştay genel kurulunca, kendi Başkan ve üyeleri arasından aynı usulle seçilir. Millet Meclisi üç, Cumhuriyet Senatosu iki üye seçer. Cumhurbaşkanınca da iki üye seçilir. Cumhurbaşkanını, bu üyelerden birini Askerî Yargıtay Genel Kurulunun üye tamsayısının salt çoğunluğuyla ve gizli oyla göstereceği üç aday arasından seçer. Anayasa Mahkemesi, kendi üyeleri arasından, gizli oyla ve üçte iki çoğunlukla, dört yıl içinde, bir Başkan ve bir Başkanvekili seçer, yeniden seçilmek caizdir.

Yasama Meclisleri, bu seçimleri, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri dışından, üye tamsayısının üçte iki çoğunluğu ile ve gizli oyla yaparlar. İlk iki oylamada bu çoğunluk sağlanamazsa, salt çoğun-

lukla yetinilir. Yasama Meclislerince seçilecek üyelerden birer kişinin, Üniversitelerin hukuk, iktisat, siyasal bilimler öğretim üyelerinin birlikte toplanarak, açık üyeliklerin üç katı tutarında ve gizli oyla gösterecekleri adaylar arasından olması gereklidir.

Anayasa Mahkemesine asil veya yedek üye olabilmek için, kırk yaşını doldurmuş bulunmak ve Yargıtay, Danıştay, Askerî Yargıtay veya Sayıştayda Başkanlık, üyelik, Başsavcılık, Başkanunözcülüğü veya üniversitelerde hukuk, iktisat, siyasal bilimler alanlarında en az beş yıl öğretim üyeliği veya onbeş yıl avukatlık yapmış olmak şarttır.

Anayasa Mahkemesine, Yargıtay iki, Danıştay ile Yasama Meclislerinin herbiri birer yedek üye seçerler. Yedek üyelerin seçiminde de, asılların seçimindeki usul uygulanır.

Anayasa Mahkemesi üyeleri, resmî veya özel hiç bir görev alamazlar.

III. Yargılama ve çalışma usulü

Madde 148 — (2 nci fıkra)

Anayasa Mahkemesi, Yüce Divan sıfatıyla baktığı davalardan dışındaki işleri, dosya üzerinde inceler. Ancak, gerekli gördüğü hallerde, sözlü açıklamalarını dinlemek üzere ilgilileri çağırır.

IV. İptal davası

a) Dava hakkı

Madde 149 — Cumhurbaşkanını, son milletvekili genel seçimlerinde muteber cy sayısının en az yüzde onunu alan veya Türkiye Büyük Millet Meclisinde temsilcisi bulunan siyasi partiler veya bunların meclis gurupları; Yasama Meclislerinden birinin üye tamsayısının en az altıda biri tutarındaki üyeler, kendi varlık ve görevlerini ilgilendiren alanlarda Yüksek Hâkimler Kurulu, Yargıtay, Danıştay, Askerî Yargıtay ve Üniversiteler, kanunların veya Türkiye Büyük Millet Meclisi içtüzüklerinin veya bunların belirli madde ve hükümlerinin Anayasaya aykırılığı iddiasıyla, Anayasa Mahkemesinde doğrudan doğruya iptal davası açabilirler.

c) Anayasaya aykırılığın diğer mahkemelerde ileri sürülmesi

Madde 151 — (3 nci fıkra)

Anayasa Mahkemesi, işin kendisine gelişinden başlamak üzere üç ay içinde kararını verir.

V. Anayasa Mahkemesinin kararları

Madde 152 — Anayasa Mahkemesinin kararları kesindir.

Anayasa Mahkemesince, Anayasaya aykırı olduğundan iptaline karar verilen kanun veya içtüzük veya bunların iptal edilen hükümleri, karar tarihinde yürürlükten kalkar. Gereken hallerde, Anayasa Mahkemesi, iptal hükmünün yürürlüğe gireceği tarihi ayrıca kararlaştırabilir. Bu tarih, kararın verildiği günden başlayarak altı ayı geçemez.

(3, 4 ve 5 nci fıkralar aynı kalmaktadır.)

Öneri :

I. Kuruluş

a) Üyelerin seçimi

Madde 145 — Anayasa Mahkemesi, onbeş asil ve beş yedek üye-

den kurulur. Asıl üyelere beşi ve yedek üyelere üçü Yargıtay, asıl üyelere beşi ve yedek üyelere ikisi Danıştay genel kurullarınca kendi Başkan ve üyeleriyle Cumhuriyet Başsavcısı ve Başkanunsozcüsü arasında, üye tamsayılarının salt çoğunluğu ile ve gizli oyla seçilir.

Bir asıl üye, Sayıştay genel kurulunca, kendi Başkan ve üyeleri arasında aynı usulle seçilir, Cumhurbaşkanı da dört asıl üye seçer.

Anayasa Mahkemesine asıl veya yedek üye seçilebilmek için kırk yaşını doldurmuş bulunmak şarttır. Cumhurbaşkanı tarafından seçilecek üyelerin, Yargıtay, Danıştay, Askeri Yargıtay veya Sayıştayda Başkanlık, üyelik, Cumhuriyet Başsavcılığı, Başkanunsozcülüğü veya Üniversitelerde hukuk, iktisat ve siyaset bilimleri alanlarında en az beş yıl öğretim üyeliği yapmış olmaları şarttır.

Anayasa Mahkemesi, kendi asıl üyeleri arasında, gizli oyla ve asıl üye tamsayısının üçte iki çoğunluğu ile dört yıl için bir Başkan ve bir Başkanvekili seçer. İlk iki yıl içinde bu çoğunluk sağlanamazsa, asıl üye tamsayısının salt çoğunluğu ile yetinilir. Yeniden seçilmek caizdir.

Anayasa Mahkemesi üyeleri, resmi veya özel hiç bir görev alamazlar.

IV. İptal Davalı

a) Dava hakkı

Madde 149 — Cumhurbaşkanı;

Yasama Meclislerinden birinin üye tamsayısının en az altıda biri tutarındaki üyeleri ve bu Meclislerin birinde gurubu olan siyasi partiler veya bunların meclis gurupları, kanunların veya Türkiye Büyük Millet Meclisi içtüzüklerinin veya bunların belirli madde ve hükümlerinin Anayasaya aykırılığı iddiasıyla, Anayasa Mahkemesinde doğrudan doğruya iptal davası açabilirler.

c) Anayasaya aykırılığın diğer mahkemelerde ileri sürülmesi

Madde 151 — (3 ncü fıkra)

Anayasa Mahkemesi, işin kendisine gelişinden başlamak üzere altı ay içinde kararını verir ve açıklar.

V. Anayasa Mahkemesinin kararları

Madde 152 — Anayasa Mahkemesinin kararları kesindir. Kararlar, gerekçesi yazılmadan açıklanamaz.

Anayasa Mahkemesince, Anayasaya aykırı olduğundan iptaline karar verilen kanun veya içtüzük veya bunların iptal edilen hükümleri, gerekçeli kararının Resmi Gazetede yayınlandığı tarihte yürürlükten kalkar. Gereken hallerde, Anayasa Mahkemesi, iptal hükmünün yürürlüğe gireceği tarihi ayrıca kararlaştırabilir. Bu tarih, kararın verildiği günden başlayarak bir yılı geçemez.

3) Bazı anayasal kuruluşların "kendi varlık ve görevlerine" münhasır olan dava haklarının kaldırılması için sebep yoktur. Bu hakkın kaldırılması bu müesseselere Anayasamızın tanıdığı niteliği de ortadan kaldıracaktır.

4) Karar süresinin arttırılması isabetlidir, zaruret bunu gerektirmektedir, fakat kararların yazılması ve Resmi Gazetede yayınlanmasının da açıkca süreye bağlanması zorunludur.

5) Vergi adaletinin öneminden ötürü Anayasaya aykırılık iddialarının vergi itiraz ve temyiz komisyonlarında da ileriye sürülmesi ve bu komisyonların gerekli havale kararını verebilmeleri isabetli olacaktır.

6) "Kendi varlık ve görevlerini ilgilendiren alanlarda Yargıtay, Danıştay gibi Anayasal kuruluşların Anayasa Mahkemesinde iptal davaları açabileceğine" dair olan hükmün taslağa alınmaması sebebi anlaşılmalıdır.

Yüksek yargı yerlerinin Anayasal bağımsızlıklarını koruyabilmelerinin teminatı olarak gördüğümüz eski hükmün ipkasında zaruret bulunduğu inancındayız.

Başkan	Başkan Y.
Av. Faruk Erem	Av. Tacettin Sırmalı
Başkan Y.	Genel Sekreter
Av. Cengiz İlhan	Av. Erdoğan Bigat
Sayman	Üye
Av. Hikmet Tuncay	Av. Zeki Yücel
Üye	Üye
Av. Osman Kuntman	Av. Hilmi Becerik
Üye	Üye
Av. Mehmet Kavaklılar	Av. İhsan Saraçlar
Üye	
Av. Sadettin Tokbey	

1971/8-2

Avukatların Uğradığı Saldırıları

Kütahya Baro Başkanlığı

Kütahya, 5.5.1971
Sayı: 70

Türkiye Barolar Birliği
Başkanlığına
Yenişehir/Ankara

İlgi: 20.4.1971 günlü telinize cevap.

Baromuz Avukatlar Levhasında kayıtlı 92. sicil numaralı Simav da icra vekalet eden ve aynı zamanda Simav Lisesi Öğretmenlerinden Avukat Gültekin Tüfek'e 19/4/1971 tarihinde postadan, Akhisardan Ayşe Güler adında kim-seden bir paket geliyor. Aynı gün yazıhanesindeki şahısların ayrılması üzerine saat 21.30 sıralarında yazıhanesinde paketi açtığımda üzerindeki kutudan lokum çıkıyor ve oğluna lokumları koymak için kağıt almağa gönderdiğimde altında ikinci bir paketi görüyorum ve paketi açmasıyla pakette bulunan bomba infilak ediyor ve sağ eli bilekten kopuyor sol eli parmakları zedeleniyor ve sol el küçük parmağı kopuyor. Patlama sonucu içinde bulunan sivri uçlu çelik teller vücudunun muhtelif 31 yeri ne saplanıyor ve sağ göz görme kabiliyetini kaybediyor, yazıhanesi oturulmayacak durumda tahrip oluyor. Patlamaya yetişenler derhal en yakın Uşak hastahanesine kaldırıyorlar, Hastahane de kamu dindirilmesi uzun bir zaman alıyor ve hiç bir kimse ile temas ettirmiyorlar.

Bir iki gün önce hayati tehlikenin giderilmesi üzerine ziyaretçilerle konuşmasına müsaade ediyorlar ve görme kabiliyetinin de yeniden iyadesi ve tedavisi ihtimali artmış durumdadır.

Adli tahkikat devam etmekte olup henüz neticelenmemiştir. Bilgilerinize arz eder, Başkanlığınızın derhal harekete geçerek gönderdiğiniz teli baromuz şükranla karşılamıştır.

Saygılarımla,
Av. M. Şevket Gürçan
Baro Başkanı

Ankara, 1.6.1971

Sayı: 1604

Simav Cumhuriyet Savcılığı
K ü t a h y a

Simav'da avukat Gültekin Tüfek'in elinde patlayan bomba ile ağır surette yaralanması olayı ile ilgili olarak Savcılığımızca yürütülmekte olan tahkikat sonucundan Birliğimize bilgi verilmesini rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

Ankara, 1.6.1971

Sayı: 354 Hz.

T. C.
Simav
C. Savcılığı

Türkiye Barolar Birliği Başkanlığına
A n k a r a

1.6.1971 tarih ve 1604 sayılı yazılarınıza c:

Simavda Avukat Gültekin'in elinde patlayan bomba ile ağır yaralanmasından dolayı hazırlık tahkikatı yapılmaktadır.

Gültekin Tüfek, adına Akhisar Postanesinden gönderilen kolın sahibinin bulunması hususunda Akhisar C. Savcılığına talimat yazılmış, sanıkların bulunulması istenmiş, olup henüz sanıkların yakalandığına dair, mezkûr Savcılıktan bir cevap alınmamıştır.

Tahkikat hitamında ayrıca bilgi verileceğinin bilgileri saygı ile arz ve rica olunur. 3/6/1971

C. Savcısı
16650

Ankara, 9.7.1971

Sayı: 1900

Sayın Av. Gültekin Tüfek
S i m a v

15.6.1971 tarihli dilekçe ile Birliğimize gönderdiğiniz şikâyet, gereğinin önemle yapılması için Adalet Bakanlığımıza iletilmiştir.

Bilginizi rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

Ankara, 14.6.1971

Sayı : 1716

Adalet Bakanlığı

A n k a r a

Çanakkale Barosu avukatlarından Cemil Fişkın, Birliğimize gönderdiği 2.6.1971 tarihli yazısında, 28.5.1971 gecesi bir polisle inzibat erinin kendisini yakalayıp, Emniyete götürdüklerini, karakolda Başkomiserin hakaret ve dövmelerine maruz kaldığını bütün gece gözaltında tutulduktan sonra serbest bırakıldığını bildirmektedir.

Şahıs, can ve mal emniyetini korumakla görevli Güvenlik Kuvvetleri mensubu bazı polis ve komiserlerin, bu görevlerini kötüye kullanmak suretiyle vahim olaylara sebebiyet verdikleri, bu arada bazı meslektaşlarımızın da bu davranışlara hedef yapılmakta olduğu görülmektedir.

Şahıs, can ve mal güvenliğini korumakla görevli emniyet kuvvetlerinin bu görevlerini yasalara uygun biçimde yerine getirmeleri zorunludur.

Bir süreden beri devam etmekte olan avukatlara tecavüz olaylarının önlenmesinde Bakanlığımızca gerekli tedbirlerin alınmasını ve Av. Cemil Fişkın'a yapılan tecavüz olayının tahkikiyle sonucundan bilgi verilmesini rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

145, 148, 149, 151 152. Maddeler hakkında düşünceler :

1) Siyasal organların seçime müdahalesini kaldıran anlayışta isabet bulmaktayız.

2) Siyasi partilerin kapatılması hakkındaki işlemlerde "sözlü açıklamalarda bulunmak üzere" çağırma hususundaki takdirin muhafazası isabetli olur.

Ankara, 14.6.1971
Sayı: 1717

İçişleri Bakanlığı
Ankara

10.4.1971 gün ve 1010 sayılı ilgi yazımızdaki, avukatlara vaki tecavüz olayları ile ilgili ortak toplantı teklifimize henüz olumlu bir cevap alınmamıştır. Ancak, avukatlara saldırılar devam etmektedir.

Çanakkale Barosu avukatlarından Cemil Fişkin, Birliğimize gönderdiği 2.6.1971 tarihli yazısında, 28.5.1971 gecesi bir polisle inzibat erinin kendisini yakalayarak emniyete götürdüklerini, karakolda Başkomiserin hakaret ve dövmelelerine maruz kaldığını bütün gece gözaltında tutulduktan sonra serbest bırakıldığını bildirmektedir.

Şahıs can ve mal emniyetini korumakla görevli güvenlik kuvvetleri mensubu bazı polis ve komiserlerin, bu görevlerini kötüye kullanmak suretiyle vahim olaylara sebebiyet verdikleri, bu arada bazı meslektaşlarımızın da bu davranışlara hedef yapılmakta olduğu görülmektedir.

Esasen avukatlar polis nezaretinde tutulmayacağı gibi sorgularının da ancak C. Savcılarınca yapılabileceği Adalet Bakanlığı genelgelemleri ile saptanmış bulunmaktadır.

Sayın Başbakan Nihat Erim, bir gazetecinin toplum polisi tarafından tartaklanması olayı ile ilgili olarak Bakanlığımıza verdiği talimatla, "..... iddia edildiği şekilde bir eylem geçmiş ise, bunu yapan hakkında derhal kanunî işleme geçilmesi" ni istediği gazete ve radyolardan öğrenilmiştir.

Bakanlığınıza, bir dilekçe ile intikal ettirdiği bildirilen, Av. Cemil Fişkin'a vaki tecavüz olayı ile ilgili gerekli tahkikatın yaptırılarak sonucundan bilgi verilmesine müsaadelerini rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

T.C.
İçişleri Bakanlığı
Emniyet Genel Müdürlüğü

Ankara, 29.6.1971
Sayı: 117/654
Şube : 3.B.3

Sayın Faruk Erem
Türkiye Barolar Birliği Başkanı

Polis Memuru Şerafettin Yağcıoğlu'nun Mersin Barosu Başkanı Avukat Şinasi Develli'yi cebir kullanarak karakola götürdüğü idari makamların adı geçen polis memuruna izin

vermek suretiyle mahkemeye gelmemesine sebebiyet verdiklerine dair olan, tel şikâyetiniz İçel Valiliğine tahkik ettirildiğinde;

Tarafların Adliyeye verilmiş olup serbest bırakıldıkları, Polis memurunun mahkemeye gönderilmemesi diye bir durumun bahis konusu olmadığı anlaşılmıştır.

Keyfiyet 24-1971 tarihli tel dilekçeniz karışığı tebliğ olunur.

İçişleri Bakanı Y.

Ankara, 6.7.1971
Sayı: 1872

İçişleri Bakanlığına
Ankara

Bafra'da avukat üç meslektaşımız; Bafra Kaymakamının, Avukat Mahmut Bayrakçı'yı sebepsiz yere nezarete tuttuğunu bildirmektedir.

Bakanlığınıza verilen yetkiyi kötüye kullanmak ve kanunsuz işlemlere girişmek suretiyle, meslek güvenliğini yok eden bu gibi davranışların önlenmesi için gerekli tedbirlerin alınmasını ve bahsi geçen kaymakam hakkında gerekli işlemin yapılmasını müsaadelerine sunarım.

Saygılarımla,
Başkan

Ankara, 6.7.1971
Sayı: 1871

Valilik Makamına
Samsun

Bafra'da avukat üç meslektaşımızın birlikte gönderdikleri tel yazısında, Bafra Kaymakamının, Avukat Mahmut Bayrakçı'yı sebepsiz yere nezarete tuttuğu, bildirilmektedir.

Yetkinin suistimali niteliğinde olan bu tür olaylara meydan verilmemesi için gerekli emrin verilmesini, olayla ilgili soruşturmanın yaptırılarak sonucundan Birliğimize bilgi verilmesini rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

Samsun, 10.7.1971
Sayı : 292

T.C.
Samsun Valiliği

Türkiye Barolar Birliği
Başkanlığına,
Ankara

Avukat Mahmut Bayrakçıyı sebepsiz yere nezarete tuttuğu şikâyet edilen Bafra Kaymakamı Yahya Saip Ün hakkında, İçişleri Bakanlığı tarafından gönderilen bir Mülkiye Müfetişince gerekli tahkikat yapılmış olup tahkikat evrakı görevli İdari Yargı Mercii'ne intikal ettirilmiştir.

Bilgilerinizi rica ederim.

A. Haydar Özkan
Samsun Valisi

Ankara, 21.7.1971
Sayı: 2023

İçişleri Bakanlığı
Ankara

Diyarbakır Barosu Yönetim Kurulu Üyesi Av. Abdülhamit Karakoç'un Adana'da hüviyet kontrolü nedeniyle çıkan tartışmada polis karakoluna ve atış poligonuna götürülerek dövüldüğü ve işkenceye maruz kaldığı; Diyarbakır Barosunun 3.7.1971 gün ve 971/446 sayılı yazısından anlaşılmıştır.

Olayın tahkikiyle gereğinin yapılmasını ve sonucundan Birliğimize bilgi verilmesini rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

Ankara, 21.7.1971
Sayı: 2024

İçişleri Bakanlığı
Ankara

Mersin Barosu avukatlarından M. Müfit Seymen'in, Mut Kaymakamı Avni Elyorgun, Mut Emniyet Komiseri Ömer İleri ve Mut Emniyet Polisi Kemal Sözdüvar'ı şikâyeti ile ilgili dilekçesi örneği, Yönetim Kurulumuzun 11.7.1971 gün ve 449/38 sayılı kararı gereğince ekte sunulmuştur.

Şikâyet konusu hakkında gerekli tahkikatın yaptırılmasına emirlerinizi rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

Ankara, 21.7.1971
Sayı: 2025

C. Savcılığı
Mut

Mersin Barosu avukatlarından M. Müfit Seymen'in; ilçemiz kaymakamı Avni Elyorgun, Emniyet Komiseri Ömer İleri ve Emniyet polisi Kemal Sözdüvar'ı şikâyeti ile ilgili dilekçe, Yönetim Kurulumuzun 11.7.1971 gün ve 449/38 sayılı kararı gereğince ekte gönderilmiştir.

Gerekli tahkikatın ıcrasıyla sonucundan Birliğimize bilgi verilmesini rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

Bkz. TBBB. 1971/6-9, 16; 1971/7-3

1971/8-3

Personel Kanunu - Avukatlık Ücreti

Ankara, 17.7.1971
Sayı: 1975

Sayın Sait Naci Ergin
Maliye Bakanı
Ankara

22.6.1971 günü Genel Sekreter Erdoğan Bigat'la birlikte vaki ziyaretimde, Bakanlığınızca hazırlanmış Bakanlıkların görünüşü alındıktan sonra kesin şeklini alacağı ifade buyrulmuş bir nüshası tarafımıza verilen "Devlet Memurları Kanunu'nda değişiklik yapılması hakkında Kanun Tasarısı ve Gerektirici" tetkik olunmuş ve aşağıdaki hususların bilginize sunulmasında büyük yarar görülmüştür.

657 sayılı Devlet Memurları Yasasını değiştiren 1327 sayılı Yasanın hazırlanması ve Yasama organında görüşülmesi sırasında, yasanın personel reformunun gereklerine ve hizmetin özelliklerine uygun biçimde kanunlaşmasını sağlamak üzere yaptığımız çalışma ve teşebbüs ve çabalarımız sonuç vermemiş ve sözü geçen yasa personel reformunu sağlamaktan ziyade yönetimde geniş oranda huzursuzluk ve adaletsizliklere yol açmıştır.

Hemen belirtelim ki, incelemek olanağım elde ettiğimiz yeni metin, objektif ölçülerle huzursuzlukları gidermek ve adalet sağlamak yönünde iyi niyetli bir çalışmanın eseri olarak görünmekle beraber, 1327 sayılı Kanunun haksızlıklarını gidermekten uzak kalmıştır.

Yeni tasarıya Avukatlık Hizmetleri için eklenmesi zorunlu olan hususlar aşağıda bilgilerin sunulmuştur.

1 — a) Avukatlık mesleğinin tabiatından doğan avukatlık ücretinin belli oranda avukata bırakılması suretiyle de, hem hizmetin daha verimli ve yararlı bir şekilde görülmesi olanağı sağlanmış ve hem de bu sınıf mensuplarına yapılmış bulunan haksızlık giderilmiştir.

Ancak, 1327 sayılı Kanuna esas aylık ücretleri yönünden tabii tutulan İktisadi Devlet Teşekkülleri, Sosyal Sigortalar Kurumu, Belediyeler ve diğer kamu kuruluşlarında görevli avukatların 146. madde ile ihdas edilen avukatlık ücretinden yararlanmaları ve herhangi bir yanlışlığa mahal bırakılmaması için ek geçici 21. maddeye,

"İkinci fıkraya kapsamına giren kurum ve kuruluşların özel kanunlarında hükme bağlanan avukatlık ücretleri 146 nci madde son fıkrasında belirtilen oranda ödenir."

Hükümün son fıkraya olarak derci yerinde olacaktır. Yeni tasarıda 146. maddeye eklenen son fıkranın yalnız hazine ve katma bütçeli idareleri kapsadığı yolundaki tereddütleri ortadan kaldıracak olan bu fıkranın tasarıya eklenmesi, değişiklik arzusunun ve gerekçesinin tabii bir sonucudur.

b) Avukatlık ücreti oranının % 30 olarak tesbiti de teşvik unsuru olma yönünden arzulanan maddi olanağı teminde yetersizdir. Bu miktarın evvelce de arz edildiği gibi % 40'a çıkarılması yerinde olacaktır.

2 — 1327 sayılı Yasanın hazırlanması sırasında, avukatlar Genel İdare Hizmetleri sınıfına alınmış ve taban göstergeleri 9 ncu derecenin birinci kademesi olarak tesbit edilmiş idi. Sonra da avukatların ayrı bir hizmet sınıfı olarak sınıflandırılması üzerine anlaşılamayan bir sebeple taban göstergeleri 10 ncu dereceye indirilmiş ve bu suretle hukuk fakültesi mezunu ile avukat aynı dereceden işe başlama durumuna sokulmuştur. O tarihlere selevinin Bakan bunun bir hata eseri olduğunu ve Parlamento'da mutlaka düzeltileceğini kesinlikle vaatmesine rağmen bu vaad gerçekleştirilmemiş Millet Meclisi Bütçe ve Plan Komisyonu da 10 ncu derecenin 3 ncu kademesini bu sınıfın taban göstergesi olarak tesbit etmek suretiyle maddeyi tedvin etmiştir.

Bu durumdaki adaletsizlikler şöyle sıralanabilir:

— 3656 sayılı Kanuna göre; yüksek öğrenim görmüş olanların hizmete ilk girişleri 30 lira

aslı maaşla olurken, kamu kesimi avukatları en az 50 lira aslı maaşla işe başlama olanağına sahip idiler. Yeni istihdam düzeninde bu fark bütünüyle kaldırılmış ve hatta aleyhe bir durum yaratılmıştır.

— Teknik hizmetler ve Sağlık hizmetleri sınıfında 4 yıl süreli Yüksek Öğrenim görmüş olanların 10 ncu derecenin 3 ncu kademesinden, 5 yıl süreli yüksek öğrenim görenler ise 9 ncu derecenin 3 ncu kademesinde işe başlamaları kabul edilmiştir.

— Mesleğe özel yarışma sınavına tabi tutulmak suretiyle alınan ve yeterlik sınavına veya bir kursa tâbi kılan Bakanlık Müfettişi, Kaymakam, Maliye Bakanlığı Hesap Uzmanı, Bankalar Yeminli Murakibi ile Dışişleri Bakanlığında Başkâtiplik ünvanı alanların bir derece yükselmesine imkân verilmiştir.

Oysa ki,

Avukatlık sıfatı, 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'na göre en az 1,5 yıl stajdan sonra geçirecek başarılı bir avukatlık sınavı sonunda iktisap edilir. Bu devreyi avukat stajveri, Devletten veya sair bir yerden maaş veya ücret almadan kendi mali imkânları ile tamamlamak durumundadır. Buna karşılık kaymakamlık kursu maaşlıdır. Ve geçirilen süre hizmetlinin özlük haklarında dikkate alınır. Hesap uzmanlığı, Bankalar Yeminli Murakipliği, Bakanlık Müfettişliği yine maaşlı ve özlük haklarına sayılan bir muavinlik devresinden sonra bir yeterlik sınavını gerektirir. Bu sınavın geçirilmesi onları yetiştirme ve yetiştirilme konusunda Devletin bütün maddi ve manevî olanaklarını sahip kılar. (Diğer Devlet Memurlarından farklı imkânlarla harice gönderilmek suretiyle mastır veya doktora imkânının sağlanmasında olduğu gibi). Şu durumda, geçirilen bir imtihan veya maaşlı bir kurs devresi, zmsallerine göre bir derece birden yükselme hak kazandırırken, Avukatlık Hizmetleri Sınıfı mensuplarının da yetiştirme şartları ve serbest çalışabilme olanakları dikkate alındığında, en az 9 ncu derecede hizmete başlama imkânına sahip kılınmayı istemeleri tabii hakları olur.

Bu itibarla, taban göstergesinin tesbitinde ortaya çıkan bu eşitsizliğin giderilmesi 1327 sayılı Kanunun maksadına ve tahsil süresine göre kabul ettiği esasa uygundur.

Yukarıda arz edilen hususların dikkate alınarak taslağın bu yönden tamamlanması suretiyle şikâyetlerin önlenmesini takdirlerine arz ederim.

Saygılarımla,
Türkiye Barolar Birliği
Başkanı

Bkz. TBBB. 1970/2-6-7; 1970/3-15, 26, 27, 28; 1971/5-15; 1971/6-5; 1971/7-9

1971/8-4

Kırıkhan Adalet Binası

Antakya 17.4.1971
Sayı: 95

Türkiye Barolar Birliği Başkanlığına
A n k a r a

Baromuz çevresi içerisinde bulunan Kırıkhan Adalet binası içerisindeki Baroya tahsis edilen Avukatlar Odası, Kırıkhan'a tayin edilen yeni bir Hâkim için Barodan geri alınarak bu Hâkime tahsis edilmek istenmektedir.

Başlangıçta Kırıkhan Savcısınca zorla boşaltılan oda, Hatay Savcılığına ve Adalet Bakanlığımıza yaptığımız müracaatlar sonunda Baroya geri verilmiş ve yüksek Adalet Bakanlığının 25.3.1971 gün ve 2255 sayılı yazıları ile de her iki hâkimin bir odada oturmaları ve yeni atanan hâkime ayrı bir oda tahsis edilmemesi uygun görülerek bu yolda Kırıkhan Hâkimine Bakanlık yazısı duyurulmuş idi.

Kırıkhan Hâkimi Turan Cebeci'nin Baro Başkanlığına 14.4.1971 gün ve 21 sayılı yazısıyla Bakanlığın kararının tamınmadığı ve Kırıkhan Adalet binası içerisinde Baro odasının kalmadığı bu suretle Baroya ait odanın adı geçen Hâkimce bizden alındığı adete ihtar edilmiştir.

Kırıkhan Hâkiminin bu davranışı bir yandan yetki tecavüzü mahiyetindedir. Zira hâkim hiç bir zaman idari işlerle uğraşamaz ve Adalet binalarının idaresi ve tahsisleri tamamen Bakanlığa ve onların temsilcileri C. Savcılarına aittir. Öte yandan aynı hâkimin davranışı Avukatlık müessesesine ve kamu kuruluşu olan Barolara yöneltilmiş tasvip görmeyecek bir zihniyetin aksi mahiyetindedir.

Yönetim Kurulumuz 16.4.1971 tarihinde toplanarak durumu görüşmüş ve ilgili yerlere gerekli müracaatların yazılmasını kararlaştırmıştır. Bu arada durumu Barolar Birliğinin de bilgilerine sunmakta fayda görmüştür.

Hâkim C. Savcılığına, Adalet Bakanlığımıza, Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanlığına yapılan müracaatların örnekleri ile Adalet Bakanlığının daha önceki müracaatımıza verdiği cevabın ve Kırıkhan Hâkiminin yazılarının da birer tasdikli örnekleri eklice sunulmuştur.

Türkiye Barolar Birliğince de gerekli teşebbüslerin yapılması ve Baro camiasına karşı takınılan bu garip tutumun kınanması hususlarını takdirlerinize arz ederim. Saygılarımla, 17.4.1971

Hatay Barosu Başkan Vekili
Avukat
M. Nabi İnal

Ankara, 1.6.1971
Sayı: 1602

Adalet Bakanlığı
A n k a r a

Hatay Baro Başkanlığının Birliğimize gönderdiği 17.4.1971 gün ve 95 sayılı yazısı ile eklerini 19.5.1971 günlü toplantısında inceleyen Yönetim Kurulumuz, baro görüşüne katıldığından konuyu Bakanlığımıza iletmeye karar vermiştir.

Baro yazısında, Hatay Barosu çevresi içinde bulunan Kırıkhan Adalet Binası içinde ve Baroya tahsis edilmiş olan Avukatlar Odasının, Kırıkhan'a tayin edilen yeni bir hakim için Barodan geri alınmak istendiği ifade edilmektedir.

1136 sayılı Avukatlık Yasasının 50. maddesi gereğince avukatlar için mahkeme salonunda ve icra dairesinde ihtiyaca yetecek nitelikte yer ayrılması zorunluluğu hükme bağlanmıştır. Bundan başka, Bakanlığımız levazım müdürlüğü Hatay C. Savcılığına gönderdiği 25.1.1971 gün ve 2255 sayılı yazısında selâhiyetli Sulh Hâkimine oda tahsisine ihtiyaç olmadığını bildirmiş, ancak dikkate alınmadığı anlaşılmıştır.

Avukatlık Mesleğine ve kamu kuruluşu niteliğindeki baroya karşı takınılan bu tavır tasvibe imkân görülemezdir. Yargılamamız vazgeçilmez unsurları olan avukatların bu tür davranışlara maruz bırakılmamasında, Bakanlığımızca etkin teşebbüslerde bulunulmasını takdirlerinize sunarım.

Saygılarımla,
Başkan

Ankara, 20.7.1971
Sayı: 2005

Baro Başkanlığına
A n t a l y a

İlgi: 3.5.1971 gün ve 256 sayılı yazımız,

İlgi yazımız üzerine Adalet Bakanı Sayın İsmail Arar'a gönderdiğimiz 10.6.1971 gün ve 1680 sayılı yazımız ile Adalet Bakanlığının 23.6.1971 gün ve 28339 sayılı cevabi yazı örnekleri ekte gönderilmiştir.

Bilginizi rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

Eki: 2 yazı örneği.

Ankara, 10.6.1971
Sayı: 1680

Sayın İsmail Arar
Adalet Bakanı
A n k a r a

Birliğimiz Genel Sekreteri Erdoğan Bigat ve Antalya Barosu Başkanı, Av. Zeki Şeremet ile

birlikte şahsınızı ziyaretimizde, Antalya Adalet Dairesinin islahı ve ihtiyaçlarının giderilmesi konusundaki görüşmemiz bizde olumlu intiba bırakmıştır.

Ancak, Antalya Barosu Başkanının, Birliğimize gönderdiği, 5.5.1971 gün ve 293 sayılı yazısında da belirtildiği üzere aynı konuda Baromuzun daha önce yaptığı başvuruma üzerine Bakanlığınız, Baro yasasını da ekliyerek Antalya C. Savcılığına gönderdiği, 16.4.1971 gün ve 1371 sayılı yazısında "Adalet Dairesinin ihtiyacı için Vakıflar İş Hanı tarafından yaptırılan binanın bir katının adliye binası olarak kullanılması için istenilen ücret çok fahiş görüldüğünden başka bir yer temini ile kira miktarının bildirilmesini veya aynı binanın kira ücretinin indirilmesi için ilgililerle temasa geçilip neticesinin iş "arını" demektedir.

Antalya C. Savcılığına gönderilen bu yazı konu ile ilgili görüşmemizden önce yazılmış olmakla beraber, Bakanlığın genel toplantısının bu tarzda tasdik etmekte olduğu, Antalya Barosu yazısında ifade edilmektedir.

Adliye binalarının iyi şartlar altında çalışabilir olmasının temininde ve genel olarak Adalet Daireleri ile görüşlerinin islahında Bakanlığımızca gerekli teşebbüslerde bulunulacağı inancı ile konunun tekrar tetkikini müsaadelerine sunarım.

Saygılarımla,
Başkan

T. C.
Adalet Bakanlığı
C. ve T.E.G. Müdürlüğü

Ankara, 22.6.1971
Sayı: 28339

Türkiye Barolar Birliği
Başkanlığına
A n k a r a

İlgi: 10.6.1971 tarih ve 1680 sayılı yazıya.

Antalya'da müstakil bir Adalet Sarayı inşası kararlaştırılmış olup arsa temini hususu mahalline tebliğ edildiği gibi inşaatın 1972 programına alınması için Devlet Planlama Teşkilatına da teklifte bulunulmuştur.

Binanın inşaatına başlanıp tamamlanmasına kadar Vakıflar İşhanının bir katının kiralanması için teşebbüse geçilerek kira bedeli sorulmuş olup, Antalya C. Savcılığından alınan tel yazıdan, binanın henüz bitmediği, Eylül 1971 ayında bitebileceği, inşaat ikmal edilip maliyet hesapları yapılmadan Vakıflar Müdürlüğüne bir kira bedeli bildirilemediği öğrenilmiştir. Bunun üzerine sözü geçen katın 2490 sayılı Kanunun 66 ncı maddesi gereğince Antalya Adalet Dairesine kiralanması için Vakıflar Genel Müdürlüğüne Bakanlığımızca müracaatta bulunulmuştur.

Keyfiyet takip edilmekte olup, alınacak cevaba göre gereği yapılacaktır.

Bilginizi rica ederim.

İsmail Arar
Adalet Bakanı

1971/8-5

Vergiler Temyiz Komisyonu - Ücreti Vekâlet

Istanbul, 3.7. 1971

Türkiye Barolar Birliği Başkanlığına
A n k a r a

1136 sayılı Avukatlık Kanununun 170 cı maddesinde "Vergi İtiraz ve Temyiz Komisyonları"nın tarifede yazılı avukatlık ücretine hükmedecekleri öngörülmüş bulunmaktadır.

Bir vergi ihtilafı sebebiyle talep edildiği halde Vergiler Temyiz Komisyonu ücreti vekâlete hükmetmediği gibi talebimizi reddetmiş bulunmaktadır.

Öğrenildiğine göre kanunun açık ve kesin hükmüne rağmen gerek itiraz komisyonları ve gerekse Vergiler Temyiz Komisyonları ücreti ve kalete hükmetmemektedirler.

Konu ile ilgili dilekçe sureti ile Vergiler Temyiz Komisyonunun karar örneği ekte takdim edilmiştir.

Kanun hükmünün bu mercilerde de uygulanmasının teminine delaletini takdirlerinize saygı ile arz ederim.

Avukat Benyamin Poluman

Temyiz Komisyonu kararı

İşin gereği 1 ci dairede görüşüldü :

193 sayılı Kanunun değişik 111 ci maddesinde belirtilenler dışında doğrudan doğruya müstehlike yapılan satışların faturalı olması satışın perakendecilik vasfını değiştirmeyeceğinden bunlara ortalama kâr haddi uygulanmasında kanuna aykırı bir durum mevcut değilse de çeşitli sebeplerle mal ve hizmetlerin benzerlerinden düşük fiatla satıldığı iddia ve bu husus fatura vesair belgelerle tevsik edildiği takdirde düşüklük sebebi olarak kabulü lâzım geldiği ve mükellef satışlarının da tamamının faturalı olduğu ihtilafsız bulunduğu cihetle vergi dairesinin bu noktaya matuf iddiaları yersizdir.

Diğer taraftan itiraz komisyonunca mücerret ücreti vekaletle hükmedilmemiş olması temyizden düşük fiatla satıldığı iddiasından vaki talebin reddiyle 22.6.1970 gün ve 2562 sayılı kararın tasdikine 29.5.1971 tarihinde ittifakla karar verildi.

Ankara, 21.7.1971
Sayı: 2011

Maliye Bakanlığı
Ankara

Vergi İtiraz ve Temyiz Komisyonlarının talebedildiği halde, vekalet ücretine hükmetmedikleri Av. Benyamin Poluman'ın 3.7.1971 tarihli yazısından anlaşılmıştır.

1136 sayılı Avukatlık Yasasının 170. maddesi, Vergi İtiraz ve Temyiz Komisyonlarının tarifede yazılı avukatlık ücretine hükmedeceklerini öngörmektedir. Aksi uygulama üzerine adı geçen avukatın, kararı bu yönden temyiz etmesi üzerine Temyiz Komisyonunca verilen karar örneği ekte sunulmuştur.

Anılan uygulama yasanın bahsi geçen hükmüne aykırı bulunmaktadır. Konunun bahsi geçen hükmünün uygulanması için, Bakanlığımızca gereğinin takdirini ve sonucundan bilgi verilmesini rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

1971/8-6

TBB Amblem Yarışması

Birlikçe düzenlenen amblem yarışması sonuçlanmıştır. Bu konuda Birliğimize 67 amblem taslağı gönderilmiş, Av. Fehmi Özçelik, Av. Güler Berkis ve Yük. Müh. Mimar Yüksel Onaran'dan kurulu jürinin seçimi de nazara alınarak şartname uyarınca Yönetim Kurulu 10.7.1971 gün ve 17-416/5 sayılı kararı ile aşağıdaki amblemi birinci ilan etmiştir.



TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ

1971/8-7

Avukatların Sosyal Güvenliği - Avukatlık Süresi Hizmet Belgesi

Ankara, 10.7.1971
Sayı: 118-674/850

Türkiye Barolar Birliği
Başkanlığı
Ankara

Baromuz avukatlarından M. Hilmi Özarpat'ın Başkanlığımıza gönderdiği 5.7.1971 tarihli yazının Sayın Başkanlığımıza intikaline Yönetim Kurulumuzun 8.7.1971 tarihli toplantısında karar verilmiştir.

Anılan yazının bir örneği ilişikte olup, gereğinin ifasını takdirlerinize sunarım.

Ek: 1 yazı örneği

Saygılarımla,
Ankara Barosu Başkanı
Av. Kemal Sariibrahimoğlu

Ankara, 5.7.1971

Ankara Barosu Sayın Başkanlığına

31/5/971 gün ve 971/200 sayılı yazılarına k.

S. Sigortalar Kurumu Ankara Şubesi Md. nün 6/4/971 gün ve 035342 sayılı ve IX-GR-18.04 işaretli yazısına atfen daha önce başka yerden sigortalı bulunmam hasebiyle, hizmet süresi belgemin kabul edilmeyerek işde edildiği bildirilmektedir.

Kurumun yazısında bahis konusu edilmiş olan (EVVELKİ SİGORTAYA TABİ HİZMET), 506 sayılı S.S. Kanununun 86. maddesine tevfi kan, Ankara Barosu ile S.S. Kurumu arasında, 1/4/966 dan geçerli olmak üzere, akdedilmiş bulunan, MALÜLLÜK, YAŞLILIK ve Ölüm Sigortaları TOPLULUK SİGORTASINDA geçmiş olan süredir. Bundan da anlaşılacağı üzere, bahis konusu sigorta 1136 sayılı Avukatlık Kanununun getirdiği müessesenin aynısıdır.

1136 sayılı Kanunun geçici 1. maddesinde bendenize hizmet belgesi verilmesini önleyici hiçbir hüküm yoktur. Nitekim, bu maddeye göre:

A — Topluluk Sigortasına tâbi olduğu tarihte 30 yaşını geçmiş bulunan;

B — Sigortalılıklarının başladığı tarihten önceki (10) yıl içinde en az 2000 gün Baro lavhasında kayıtlı olduklarını tevsik eden;

C — Sigortalılık süresince her yıl en az, ortalama 200 gün sigorta primi ödemiş olan;

D — En az beş yıl sigortalı bulunan avukatlar, 10 yıllık kıdem hakkına ait hizmet belgesinden istifade ederler.

Kanunda, sigortalılığın başladığı tarihten önceki (10) yıl içinde en az 2000 gün Baro lavhasında kayıtlı bulunan avukatların bu süre içinde S. Sigortalarda geçmiş sigortalılık süresinin bulunmaması gibi, herhangi bir kısıtlayıcı şart yoktur. Esasen, böyle bir şart sigorta esaslarına ve mantığa da uymaz. Zira, bu 10 yıl içinde, sigortaya hiç prim ödemiş olanlara 10 yıllık kıdem tanyan Kanunun, bu süre içinde belli bir dönemde sigorta primi ödemiş olanlara bu hakkı tanımaması düşünülemez; aksi düşünce tarzı, S.S. Kurumunun aleyhine olur. Bu bilgilere kıdem hakkını evleviyetle tanımak akıl, mantık, hakkaniyet ve kanun icabıdır da. Kaldı ki, 1/1/960 dan 1/1/970 e kadar geçen 10 yıllık dönemin (2250) günü Baroda kayıtlı ve SİGORTASIZ OLARAK GEÇMİŞTİR. Kanun ise, 1.1.960 ilâ 1.1.1970 arasında geçen 10 yıllık sürenin 2000 gününün Baroda kayıtlı olarak geçmiş olmasını kâfi görmektedir. Bu bakımdan da kıdem belgesine hak kazanmış bulunmaktayım. Bu itibarla, Kurumun tebligatı bu açıdan da mevzuata aykırıdır.

Yukarıda arz edilen sebeplerden dolayı, bendemizin durumunda bulunan 47 meslekdaşımızın hizmet belgeleri hakkında S.S. Kurumunca uygulanmış olan işlemin kanuna aykırılığının düzeltilmesi için, 1136 sayılı Kanunun 110. Maddesinin 3 ve 11. fıkralarına göre gereğinin yapılması için teminen keyfiyetin T. Barolar Birliğine aksettirilmesini ve S.S. Kurumu Genel Md. nezdinde de gereken teşebbüsün yapılmasını rica ederim.

Saygılarımla,
Avukat M. Hilmi Özarpat

Ankara, 20.7.1971
Sayı: 2000

Sosyal Sigortalar Kurumu
Genel Müdürlüğü
Ankara

1136 sayılı Yasanın 1238 sayılı Yasa ile değişik geçici 1. maddesinin A) bendinin (a) fıkrası

sındaki "sigortalılıklarının başladığı tarihten önceki on yıl içinde en az 2000 gün baro levhasında kayıtlı avukat olduklarını tevsik eden hükmüne rağmen Kurumunuz Ankara Şubesinde bu süre içinde sigortalı olmama şartının arandığı, Ankara Barosu Başkanlığının 10.7.1971 gün ve 118-674/850 sayılı yazısı ile eki Avukat Hilmi Özarpat'ın yazılarından anlaşılmıştır.

Fotokopileri ilişikte gönderilen yazılarda da belirtildiği üzere, Avukatlık yasasının geçici 1. maddesinde 10 yıl içinde en az 2000 gün Baro levhasında kayıtlı bulunan avukatların bu süre içinde Sosyal Sigortalarda geçmiş sigortalılık süresinin bulunmaması gibi kısıtlayıcı bir hüküm bulunmadığı açıkça bellidir. Esasen bu 10 yıl içinde sigortaya hiç prim ödemiş bulunana 10 yıl kıdem tanyan kanunun, sigorta primi ödemiş olanları ayırık tutması da hukuk mantığına aykırı düşerdi.

Kaldı ki, Vaz'ı kanun 10 yıllık sürenin tamamında Baroya kayıtlı olma esasını kabul etmeyip 2000 günü yeterli bulmuştur.

1136 sayılı Yasa ile 506 sayılı Yasanın lâfzına ve ilkesine, sosyal güvenlik kurallarına tamamen aykırı bulunan Kurumunuz Ankara Şubesinin 6.4.1971 gün ve 035342 sayılı, IX-GR-18.04 işaretli yazısındaki görüşünden rücu edilmesi için anılan şubeye gerekli emrin verilmesini rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

Bkz. TBBB. 1970/3-6, 7

1971/8-8

Sıktı Yönetim - Savunma Hakkı

Ankara, 1.6.1971
Sayı: 1625

Sıktı Yönetim Komutanlığı
Adana

Adana Barosu Başkanlığından alınan 26.5.1971 gün ve 971/258 sayılı yazı örneği ilişikte sunulmuştur.

Tetkikiyle de görüleceği üzere Avukat Zeki Direk'in mesleki görevinin ifası sebebiyle göz altına alındığı iddia edilmektedir.

Herkesin meşru bütün vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde dâvacı veya dâvalı olarak iddia ve savunma hakkına sahip olduğu Anayasa'nın 31. maddesinde hükme bağlanmıştır. 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun 110. maddesinin 11. bendinde "Kanunların avukatlara tanıdığı hakları gerçekleştirmesine ve yüklediği görevlerin tam ve seviyeli bir şekilde yerine getirilmesine çalışmak" Birliğimizin görevleri arasında sayılmıştır.

Adana Barosu'nun örneği ekte sunulan yazısındaki iddiaların tetkik edilerek doğruluğunun saptanması halinde Av. Zeki Direk'in serbest bırakılması için ilgililere gerekli emrin verilmesini müsaadelerine arz ederim.

Saygılarımla,
Başkan

Bkz: TBBB. 1970/4-7; 1971/7-16

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ BÜLTENİ

İKİ AYDA BİR ÇIKAR

Sahibi:

Türkiye Barolar Birliği Adına Başkan
Avukat Faruk Erem

Sorumlu Müdür:

Türkiye Barolar Birliği Genel Sekreteri
Avukat Erdoğan Bigat

Yönetim Yeri:

Ziya Gökalp Cad. 16/7 Yenışehir Ankara

Dizgi ve Baskı:

MARS MATBAASI — 1971 ANKARA

Edi: Yenışehir Hatay S. 20/3
İst: Konya S. İşkur Han 1/10
Baro No: 2719 Bar. No: 16744

KUTLU OLUSMAN

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ BÜLTENİ

YIL : 2

EYLÜL 1971

SAYI 9

BÜLTENE YAPILACAK ATIFLARDA TBBB KISALTMASININ KULLANILMASI RİCA OLUNUR.

1971/9-1

Türkiye Barolar Birliğinin İkinci yıldönümü kutlandı

TEL

Ankara, 10.8.1971

Türkiye Barolar Birliği Başkanlığı
Ankara

Türkiye Barolar Birliğinin kuruluşunun 2 nci yıl dönümü münasebeti ile yürekten tebriklerimi sunar hukuk devleti ülküsünün gerçekleşmesi yolunda değerli katkılarıyla kurumunun hukuka bağlı demokrasimizin gelişmesine yararlı hizmetlerinin devamını dilerim.

Saygılarımla,
Prof. Dr. Nihat Erim
Başbakan

Ankara, 10.8.1971

Türkiye Barolar Birliği'nin Kuruluş Yıldönümü münasebeti ile Birlik Başkanı Faruk Erem'in verdiği demec

"Kuruluşundan bu yana demokrasimizin gelişiminde kendini görevli, devamında ortak sorumlu sayan Türkiye Barolar Birliği, insanlık kurallarına dayanan hukukun üstünlüğü anlayışı içinde, bütün Türk Hukukçularını amaçta birleştirebileceğini ümit etmektedir. Hukukun üstünlüğü kavramının nedenlerini, kapsamına ve ekonomik kamu düzeni açısından niteliğini açıklayan doktrin çalışmasını tamamlamış bulunan Yönetim Kurulumuz, varılan sonuçları Ekim ayında Ankara'da toplanacak olan Birinci Türk Hukuk Kongresi'nin, Ocak ayında Bursa'da toplanacak olan Türkiye Barolar Birliği Genel Kurulunun tasvibine sunacaktır."

Türkiye Barolar Birliği
Başkanı

Bkz. TBBB. 1970/4-5

1971/9-2

Yeni Adalet Yılı açıldı

1971-1972 Adalet yılının başlaması dolayısıyla 6 Eylül 1971 Pazartesi günü yapılan törende Yargıtay Birinci Başkanı Ferruh Adalı'nın Konuşması

Sayın konuklarımız, büyük ve soylu Milletimizin faziletli Hâkimleri, Sayın arkadaşlarım. Sorunlarının bir çoğu henüz çözümlenmemiş bir Adalet yılını daha geride bırakmış, her bakımdan çeşitli ve köklü sorunları kapsayan yeni Adalet yılına girmiş bulunuyoruz. Yeni çalışma yılına girerken geçen yıl içinde sonsuzluğa göçen feragatli hâkimlerimize, Savcılarımıza, hak ve Adalet hizmetinde yer almış meslektaşlara, Adalet görevlilerine, çok yakın bir sürede vefat eden seçkin Hâkimlerimizden Beşinci Hukuk Dairesi Üyesi ve Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanı Şeref Altan'a Birinci Ceza Dairesi Üyesi Celâl Varol'a Tanından rahmet dilerim.

Geçen Adalet yılında yaş haddi dolayısıyla aramızdan ayrılmış olan İkinci Ceza Dairesi Başkanı Şeref Gökmen, İkinci Ceza Dairesi Üyesi Melâhat Ruacan ve Beşinci Ceza Dairesi Üyesi Selâhattin Ayanoglu için yeni yaşantılarının esenlik ve mutluluk içinde geçmesi içten dileğimizdir. Ömürlerinin en verimli yıllarını Adalet hizmetinde harcamış bulunan bu mümtaz ve tatlı hâkimlerimize mesleğe olan hizmetlerinden dolayı Yargıtay ve şahsım adına şükranlarını sunarım.

Adalet sorunlarını bahis konusu etmeden, fakat sonucu bakımından yine sorunlarımız içinde olan ve kuvvetler ayrıldığında büyük önemi bulunan yargı yetkisi, ve 7. madde yoluyla bu

yetkiyi kullanan organlar üzerinde kısaca durmak istiyorum.

Gerçekten Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen (yargı yetkisi) nin genişliği, bu yetkinin kapsadığı haklar, görev ve ödevler nazara alırsa yargı organlarının Hukuk Devletindeki yeri daha açık belirmiş olur. Yargı yetkisi, Türk Milleti adına bağımsız mahkemelerce kullanılır, mahkemeleri tarafsız hâkimler temsil eder. Bu itibarla hâkimlerin yargı yetkisini kullanması, yalnız yurttaşların özgürlüklerini, haklarını ve sorumluluklarını, kısa deyimle Anayasada yer alan temel ve kişi hak ve ödevlerini değil, toplumun sosyal, ekonomik düzenini ve giderek Devlet düzenini dahi etkiler. Bu yönden hâkimlere Anayasa ile tanınmış güvenceler kişi yararları için tanımayıp toplum yararları için tanımlanmıştır. Geniş yetkisi ve Anayasanın güvencesi altında bulunan hâkimlerin o oranda sorumlulukları, ödevleri olacağı, yetkiler ve güvencelerin sonucu ve icabıdır.

Mahkemelerden, en ziyade şikâyeti gerektiren hallerden başlıcası, davaların uzun süre devam edebilmesi, sür'atle sonuçlandırılmaması, suçların, suçluların sür'atle meydana çıkarılıp cezalandırılmamasıdır. Bu hususlarda, sosyal ve ekonomik bünyedeki değişimler, davaların çoğalması, birçok kanun hükümlerinin mevcut toplum düzenine uygunluğunun azalması gibi haller gözönünde tutularak Hukuk ve Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunlarında sür'ati sağlayacak yeni ve kesin hükümlerin biran evvel getirilmemesinin ve diğer kanunlardaki gerekli değişimler yapılmamasının, adalet hizmetinde ekseri yerlerde geceleri de çalışmak zorunda bulunan adliye memur ve kâtiplerinin sosyal, kültürel durumlarını yükseltmek ve mesleki bilgilerini arttırmak için lüzumlu tedbirlerin alınmamasının etkisi bulunmaktadır. Ancak yürürlükteki kanunların usule ilişkin ve sür'ati sağlayabilecek hükümlerinden gereği gibi faydalanılmasının, davaların uzamasında etken teşkil ettiğini de kabul etmek gerekmektedir. Bu cümleden olarak ceza davalarında hazırlık ve ilk soruşturmanın her yönü tamamlanmadan işin mahkemeye gönderilmesi, mahkemelerce usulün öngördüğü duruşma hazırlığının, iddia ve savunmaları, suç unsurlarını kapsayacak biçimde yapılmadan duruşmaya başlaması, kanunen hâkimin hâl ve takdirine bağlı işin lüzumsuz ve usule aykırı olarak bilirkişiye havale edilmesi, özellikle hukuk davalarında tarafların iyiniyetle uzlaşması mümkün görülmeyen tutumları nazara alınarak haklarında usul hükümlerinin uygulanmaması, dava duruşmasına hazırlıksız çıkılması, dosyaların sık, sık tetkik için başka günlerle bırakılması gibi hallerin davaların uzamasına sebebiyet vereceği gözden uzak tutulmalıdır.

Yıllarca süren bir dava, hak sahibi için, mağdur ve hatta suçlu için maddî ve manevî zararlar husule getirebileceği gibi geç kazanılmış hak, yerine geç getirilmemiş adalet, değerini, huzur verici niteliğini bir oranda kaybeder ve adalete karşı yurttaşların güvenini sarar. Bu yönden geniş yargı yetkisini temsil eden hâkimlerimizin, her nevi suç ve suçluların takipçisi olan savcılarımızın, büyük yetkileri oranında ödev ve sorumlulukları bulunduğunu takdir ettiklerinde şüphe yoktur.

Hâkimler ve Savcılar geniş yetki ve vicdani sorumluluğu bulunan ve ağır yükümlülükler taşıyan görevlerini zor koşullar içinde yapmaktadırlar. Elverişsiz yerlerdeki mahkemeler, adaletin önemi ve itibarı ile uzlaşmayacak niteliktedir. Araç ve gereçleri yönünden bir çok eksiklikleri vardır. Kitaplıklar çoğunlukla gereği gibi faydalanılabilecek halde değildir. Unutmamak lâzımdır ki psikolojik bakımdan bazı maddî unsurlar manevî unsurların bir nevi desteğini ve güveninin ilk basamağını teşkil ederler. Özellikle

le kitaplıklar üzerinde durmak gerekir. Hâkim ve Savcılar, çağımızın bilimsel, sosyal, ekonomik, hatta teknolojik ilerlemeleri, toplum düzenine ilişkin çağdaş akımları, bunlara dair tez ve antitezleri izlemek, bilgi sahibi olmak, kültür seviyelerini daha ziyade yükseltmek mevkî ve durumundadırlar. Yukarıdan beri özetlediğim hususların sağlanmasının neleme bağlı olduğunu, nelerin yapılması gerektiğini geçen yılki konuşmamda açıkladığım için tekrar etmek istemem.

Toplumda hak ve adalet duygusu gereği veçhile inkişaf ve kanunlara riayet geleneği teessüs etmedikçe, Anayasa doğrultusunda gereken sosyal ve ekonomik reformlar yapılmadıkça yıldan yıla davaların ve sorunların çoğalması yadırganmamalıdır. Aksine biraz evvel bahis konusu ettiğim sebeplere inzimamen her yıl nüfusun artması, ekonomik ve sosyal ilişkilerin fazlalaşması, değişmesi, yeni kanunların yeni hükümler getirmesi, yeni iş ve davaların meydana gelmesine sebep olacaktır.

Yargıtay, 1970 takvim yılı itibarıyla ceza ve hukuk toplamı 183365 iş ile karşılaşmış, bunun 166903 üni sonuçlandırmış, 1971 yılına 16462 iş devretmiştir. 1971 yılının ilk altı aylık döneminde gelen işle devir toplamı 128442 adedine ulaşmış, bunun da 111946 sı çıkarılmıştır. Çalışma saatleri gözetilmenden feragatle, olağanüstü gayreti yansıtan bu sayılar, büyük hâkimlerin ve onların yardımcılarının yıprattığı çalışma düzenini göstermeye kâfidir zannederim. Yargıtay'ın esas görevi bütün yurtta kanunların aynı anlamda ve biçimde uygulanmasını sağlamak, işi hukukî yönden incelemek olduğu halde arada üst mahkemelerin (İstinaf) olmaması dolayısıyla maddî hukuk bakımından da gerekli incelemeyi yapmak zorunluğunda kalmakta, bu yüzden temyiz incelemesi, gecikmelere, işlerin birikmesine sebep olmaktadır. Üst mahkemeler (İstinaf Mahkemeleri) kurulmadıkça Yargıtay'da daire ve Üçe addedinin arttırılması geçici bir tedbir niteliğinde bulunacaktır. Kaldı ki ileri hiç bir memlekette daire ve üye adedi bu kadar çok yüksek bir mahkeme mevcut olduğunu tahmin etmiyorum. İstinaf Mahkemelerinin kaldırılmasına sebep olan koşullar bugün artık kalmamıştır. Gerçekten bu mahkemelerin kaldırılmasından sonra geçen uzun süre içinde bir çok değerli hâkimler yetişmiştir. Ulaştırma imkânları çoğalmıştır. Bu itibarla bünyemize uyum ve bazı sakıncaları giderilecek suretiyle üst mahkemelerin kurulması mümkündür. Üst mahkemeler kurulduğunda Yargıtay'ın iş hacmi azalmış, esas fonksiyonunu gereği veçhile yapmak imkânına kavuşmuş ve işlerin sür'atle çıkması sağlanmış olacaktır. Bir yönden bir kısım davalar, üst mahkemelerde sonuçlanacağı cihetle yurttaşların külfeti hafifleyecektir.

Yargıtay'a değinen konuda önemli bulunan şu hususu da belirtmek gerekir. Özellikle Hukuk Genel Kurulunda dosyalar biriktirmekte, incelemek üzere uzun bir süre beklemektedir. Birikme ve gecikme etken olan başlıca sebep (Temyiz Teşkilâtı Hakkındaki Kanun) un Genel Kurulunun toplantı yeri sayısına dair hükmüdür. Hastalık, izin ve diğer türlü sebeplerle Genel Kurula katılma oranı bazen belli yeter sayıyı bulmadığından toplantı mümkün olmamaktadır. Haf-tanın ancak iki gününün Hukuk Genel Kuruluna ayrılabildiği olması itibarıyla ayda bir gün dahi toplantının yapılması iş durumunu olumsuz yönden etkilemektedir. Nitekim bu husus 1951-1952 Adalet yılı konuşmasında bahis konusu edilmiş, zaman zaman sonraki konuşmalarda da ele alınmıştır. Demek oluyorki bugünkü Genel Kurul teşkilî tarzının sakıncaları eskidenberi mevcut ve devam etmektedir. Genel Kurul toplantılarının aksamayacak şekilde düzenlenmesi ve yürürlükteki kanunda değişiklik yapılması acil bir ihtiyaç halini almıştır. Bu suretle aynı zamanda toplantı günlerinin çoğaltılması kabul olacaktır.

Adaletin önemli sorun ve konularından biri de şüphesiz ceza infaz yerleri, cezaevleridir. Bu konuda özet olarak diyebiliriz ki modern devlet anlayışında cezanın infazında en başta gelen amaç hükümlünün ıslah ve terbiyesidir. Bugün cezaevlerinin büyük bir kısmının, ne bina, ne personel bakımından bu amacı sağlayacak yeterlik ve yetenekte bulunduğunu söyleyemeyiz. Sınırlı sayıdaki cezaevleri dışında büyük bir hükümlü kütlesi atıl bir durumda, yüksek derecede bir insan gücü kendileri ve toplum zararına heder olmaktadır. Mevcut infaz sistemi, Ceza- rın İnfazı Hakkındaki Kanun, infazın ilke ve amacını gerçekleştirme yeterli sayılmaz. Cezaevlerinde binlerce hükümlüyü, yeniden topluma yararlı bir unsur haline getirecek ve kendisini dışarda sosyal ve ekonomik yönden yetiştirecek, güçlendirecek tedbirlerin alınmasında gecikmemelidir.

Bazı gazetelerde sanıklara yükletilen suç haber seviyesini aşar biçimde verilmekte, isim ve resimleri gösterilmektedir. Kişiliği ne olursa olsun bir sanık hakkındaki hüküm kesinleşmeden dava ve sanığa dair kanaat ızharı mümkün değildir. Bu itibarla haber, objektif ölçü ve tahlil çevresini geçmemeli ve hele insan haysiyeti ile bağdaşmayacak biçimde teşhir sayılabilecek nitelikte bulunmamalıdır.

1971-1972 Adalet yılını kapsayan konuşmamda adalet işleriyle ilgili konu ve sorunların bir kısmına özetle değinmiş bulunuyorum. Bu arada geçen adalet yılını derin endişe ile geçirdiğimi açıklamak isterim. Gerçekten geçen adalet yılı, Devletimiz ve Milletimiz için büyük tehlike- ler, sürekliliği sarsıntılar doğuran huzursuzluk için- de geçmiştir. (Türkiye Cumhuriyeti Anayasası) nın 2. maddesi, Türkiye Cumhuriyeti'nin (bir hukuk devleti) olarak nitelenmiştir. Geçen yıllardan birinde ifade ettiğim gibi bu bakımdan, sorun- ların, konuların, hukuk yoluyla, hukuk düzeni içinde çözümlenmesi, Anayasa hükümlerine hukuk kurallarına¹¹ bağlılık gösterilmesi, riayet olunması Anayasamızın öngördüğü bir ilkedir. Üzüntü ile söylemek gerekirken bazı çevrelerce bu hususlar nazara alınmamış, Anayasa hüküm- lerinde, amaç ve ilkesine aykırı biçimde yorum- lar yapılmış, kuvvetler ayrılığını belirten kuru- luşlar arasında denge sağlanamamış, özerkliğin anlam ve sınırında birbirine zıt görüşler müca- delesi devam etmiştir. Bazı kurum ve kuruluş- larca ve bir kısım yurttaşlarca özgürlük anlamı ile ictimai disiplin anlam ve lüzumu birbirine karıştırılmış, her hak ve özgürlüğün karşısında bir takım görev ve ödevlerimizin de mevcut ol- duğu ve Devletin bütünlüğü ve Milletin bölün- mezliği ve genel sorumluluk duygusu ile sınırlı olacağı gerçeği bir çok hallerde gözönünde tu- tulamamış ve kamu efkârı üzerinde etkili organ- ların bir kısmı bu hal ve olayları eleştirmeye tabii tutarak uyarıcı görevini gereği gibi yerine getirememiştir. Belirtilmesi gereken husus da bütün bu davranışların çoğunda Anayasa hüküm- leri dayanak olarak gösterilmiştir.

Anayasada öngörülen reformların gecikmesi yüzünden Anayasa hükümleri, Anayasamızın 3. maddesinde yer alan (Türkiye Devleti, Ülkesi ve Milleti ile bir bütündür) esas ilke ve hükümlü ortadan kaldıracak ve Devleti tehlikeye düşüre- cek suretteki yorumlara, eylemlere dayanak yapı- lamaz. Esasen Türkiye Cumhuriyeti'nin bir Hu- kuk Devleti olarak nitelenmiş olması, sorun ve konuların Hukuk Devleti düzeni içinde çözümlenmesini gerektirir. Anayasamızda öngörülen ilkeler çağdaş uygarlığın vazgeçilmez ilkele- ridir. Bunların tümü ile gerçekleşmesinde ve varlığımızın temeli olan Atatürk İnkılap ve ilke- lerinin korunmasında bütün milletçe ödevli ve görevli adalet sorun konularının tümünün ve ayrıntılıyla bir adalet yılı açılış konuşmasında ele alınmasına toplantı amacının müsait bu- lunmadığı takdir buyrulur.

Konu ve sorunlara son verirken özetle şu hususu belirtmekte fayda umuyorum. Bir çok kanun hükümlerinin, Anayasa doğrultusunda ve Atatürk İnkılap ve ilkeleri çevresinde gözden geçirilmesi gerekmektedir.

Kanunlarımızda, Anayasamızda öngörülen sosyal ve ekonomik düzenin icaplarına, çağımız uygarlık ve anlayışına uygun değişiklikler yapı- lmalı ve yeni hükümler getirilmelidir.

Diğer yönden gerek kamu hukuku, gerekse özel hukuk konularına ilişkin kanunlar, dağınık ve sayıları yurttaşları zor duruma sokacak ka- dar çoktur.

Aynı konu, aynı sosyal ve ekonomik dallarla ilgili kanunlar üzerinde durularak bunların tek metin haline getirilmesi mümkün olanları tek metin olarak tedvin edilmelidir.

Özellikle, malî ve ekonomik hükümleri kap- sayan, görev ve ödev yükleyen kanun hüküm- leri, yurttaşların kolaylıkla anlayabileceği bi- çimde açık ve seçik bulunmalıdır. Yükümlülük- lerin kolaylıkla yerine getirilmesi yönü de göz- den uzak tutulmamalıdır, bulunduğumuz ve dünya bağımsız yegâne Türk Devleti oldu- ğumuzu unutmayalım.

Konuşmama son verirken bu toplantıya şe- ref veren ve beni dinlemekle sabır ve lütfunu gös- teren Sayın konuklarımız, Sayın Hâkim ve Say- ın Arkadaşlarımıza teşekkürlerimi sunarım. Ulyı Adalet hizmetinin görevlilerine yeni Adalet yı- lında başarılar dilerim.

Ankara, 6.9.1971

Türkiye Barolar Birliği Başkanı Avukat Faruk Erem'in 1971-1972 Adalet yılı açılış konuşması ve bildirisi

Adalet yılının açılış gününde, bu kadar seç- kin kişilere Türkiye Barolar Birliğinin düşünceler- ini sunabilmek olanağını sağlayan geleneğin devam etmesinden Türk Avukatlarının duyduğu şükran hislerini, saygı ile arz ederim.

Bu konuşmada Türkiye Barolar Birliğinin çalışmaları hakkında özetle maruzatta bulun- mama müsaadelerinizi istirham etmekteyim:

Barolar Birliği, mensuplarının sosyal güven- liliğini sağlamak hususunda çaba harcamış, bazı sonuçlar alabilmiştir. Sosyal güvenliği sağlan- mış bir savunma mesleğinin kendisinin bekle- nen koşullara uygun bir davranış içinde olacağı tabii sayılmak icap eder. Bu nedenle Birliğimiz Genel Kurulunda kabul edilen, uyulması zorun- lu "meslek kuralları" büyük bir aşamadır. Kendi kendini denetim usulünün mümkün ve daha başarılı olacağını Türkiye Barolar Birliği kanıt- lamıştır.

Adalet Bakanlığına bırakılmış bazı yetkilere- rin, kuruluşumuzdan sonra Birliğimize emanet edilmiş olması karşısında, eskisinin daha iyi ol- duğu özlemine veya iddiasını, haklı çıkarabilecek bir tutumdan bilinçle kaçınmış olan Birliğimiz, bağımsız baro kavramının memleketimizde hiç bir sakınca doğurmayacağını göstermiştir. Bu sebeple, savunma mesleğinin bağımsızlığına ay- kırıcı düşen idari vesayete son verilmesinde kes- kin bir zaruret vardır.

Türkiye Barolar Birliği, kuruluşunu sağ- layan kanunun emrettiği "hukuk açısından uyar- ma görevi" ni eksiksiz başarma çabasını sür- dürebilmektedir. Her önemli konuda Birliğimizin, bütün Türkiye Barolarının ortak görüşü der- leme ve duyurma olanağını gecikmelere meydan vermeden kamuya ve ilgili makamlara ulaştır- dığı kabul edilebilir. Bu görüşlerin yasama ve yürütmenin istek ve tutunlarına zaman zaman uy- gun düşmediği izlenimler arasındadır. Buna rağmen Birliğimiz hiç bir olumsuz tepki ile karşı- laşmamıştır. Bu husus, tarafsız, iyi niyetli ve emek ürünü olan görüşlerin, ne kadar ayrı ve karşıt olursa olsun, gerçek bir dokunulmazlık- tan faydalandığını kanıtlamaktadır.

— Türk toplumunun adliyenin işlemeden- den şikâyetçi olmadığı iddia edilemez. Gecikmiş adalette, az çok adaletsizlik vardır. Fakat gecik- melerin sebebini bu işde çalışanlarda aramak en büyük haksızlıktır. Adalet ucuz bir kamu hiz- meti değildir. Toplumca fedakârlık ister. Diğer devlet dairelerine kıyasla adliye binalarının, tüm çalışma koşullarının Türk adaletine nasıl yakış- tırıldığını anlamak imkânsızdır.

Sür'ati sağlamak hiç de güç değildir. Maddî araçlar bakımından adliye tamamıyla ihmal gör- müştür. Esasen Cumhuriyet Adliyesi, kuruluşun- da kendisine gösterilen ihtimardan her geçen yıl biraz daha mahrum bırakılmıştır.

Memleketimizde birkaç il hariç diğerlerinde- ki adalet binaları üzüntü verecek durumdadır. Orada çalışan insanların havadan, ışıktan yok- sun bir halde, en ilkel araçlarla çalışmaya terk edilmiş olmasına nasıl izah edeceğiz? Adalet per- sonelinden, savcısından, hâkimine kadar mem- leketimizin pek çok yerinde her türlü medeni ihtiyaçların gidermekten yoksun kişilerin ıstı- rabı mutlaka giderilmelidir.

Bu kadar büyük bir göreve memur edilmiş kişilerin bu kadar terk edilmiş olmalarının on- larda yarattığı hüsrânı, ruhsal kötünüğü, bu- nun göreve etkisini mutlaka nazara almak lâ- zımdır.

— Türkiye Barolar Birliği kuruluşundan bu yana Türk Hukukunda reform ihtiyacını yansı- tan isteklerle karşılaştı. Cumhuriyetin kurulu- şundan sonra yabancı memleketlerden ıktibas edilen ana kanunlarımızın büyük faydalar sağ- ladıkları bir gerçektir. Bu kanunlar sayesinde yepyeni bir hukukular kuşağı yetişmiştir. Bu- gün çağdaş hukuk anlayışına uygun bir Türk hukuku gerçekten mevcuttur. Doktrin ve içtiha- dın genişliği, kudreti, ortaya attığı sorunlar kü- çümsemeyecek bir önem kazanmıştır. O halde ıktibas edilen kanunlardan bu yana alınan so- nuçlar nelerdir? Hukukumuz ihtiyaçları ne de- recede karşılamaktadır? Toplum ile hukukumuz arasındaki boşluğu kapatılabildik mi? Hukuk re- formunun esasları neler olmalıdır? Bu soru- ların cevabını, Türk Hukukçularının verebilecek durumda olduğu kanısını taşıyan Barolar Birliği Ekim ayı sonunda Birinci Türk Hukuk Kongre- sini toplamağa karar verdi. Hazırlıkla ıktimal olunmuştur. Hâkim, savcı, avukat ve öğretim üyelerinin katılacakları kongrede hukuk refor- munun esasları saptanacak, bu suretle kanun ko- yucuya eksiksiz ve hatasız kanunlar yapılabilmek olanakları hazırlanmış olabilecektir.

— İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesine mem- leketimiz de katılmış ve belli hak ve hürriyetle- rin tanınması yükümü altına girmiştir. Gerek yasaları, gerek uygulamaları ile âkit devletlerin yükümü bir çeşit karşılıklı gözetim görevini de gerekli kılmıştır. Halen bu sözleşme ile bağlı devletler arasında yargılama usul ve uygulamala- rında sınırları aşan bir nitelik görülmektedir. İthamı zamanında öğrenmek hakkı ve diğer haklar açısından kanunlarımızda büyük boşluk- lar mevcuttur. Avrupa Sözleşmesini başta Al- manya olmak üzere bazı devletler Anayasa de- ğerinde kabul etmişlerdir. O halde mensup ol- duğumuz uygar ve demokratik camianın ortak koşullarına göre Usul Kanunlarımızda esaslı değişiklikler yapmak zorunluğu altındayız.

— Az gelişmiş ülkelerde hukukçunun görevi Milletlerarası Hukukular Komisyonun bazı kongrelerinde bütün ayrıcalıkları ile tartışıldı. Bunların en önemlisi 1959 da Delhi'de, 1962 de Rio'da 1965 de Bangkok'ta, 1967 de Lagos'ta topla- nılan kongrelerdir. Bu kongrelerde konu "geliş- mekte olan ülkelerde hukukçunun görev ve so- rumu" olarak ele alındı. Varılan sonuçlar özetle şöyledir:

Hukukçular, kendi memleketlerinin sosyal ve ekonomik sorunları ile ilgilenmek zorunda- dırlar. Zira bu sorunların çözümü hukukçuya muthaçtır. Gelişme yolunda belli bir hız kazana- bilmis ülkelerde hukukçular önemli mevkilere sahiptirler. Bu bir vakiydir. Bu itibarla hukukçu ekonomik ve sosyal gelişmeye etkili yardım- da bulunmakla görevli ve sorumludur. Bangkok toplantısında bu göreve girebilecek konulara mi- sal olarak şunlar gösterilmiştir: Toprak reformu, millileştirme, millî kaynakların işletilmesi, so- yalizasyon tedbirleri, işsizlikle, fakirlikle müca- dele ve kendi memleketini iyi tanıma. Bu kong- rede hukukçu "sosyal konuların yüksek mühen- dis"i olarak tanımlanmıştır.

Gelişmekte olan bir ülkenin hukukunda da- ima yenilenmesi gerekli hukuk tekniğine ihtiyaç vardır. Bunların lüzumunu göstermeğe, aranıp bulunmasına hukukçu toplumcu memur edil- miştir.

— Sosyal hukuk devleti, "hukuk devleti" kavramının çağımızda kazandığı yegâne anlam- dır. Hukuk devleti olmaksızın "sosyal devlet", sosyal devlet olmaksızın "hukuk devleti" düşü- nülemez.

Sosyal hukuk devleti yeni hukuk yapılarını da genel kamu düzeni kavramı yanında "ekonomik kamu düzeni" kavramını müesseselendirir. Bu düzenin, Anayasaya uygun, hukuka aygıt ve bilginle kurulması çabasına girişilmesi takdirinde, az gelişmiş bir memleketin hukukunu oluşturan nedenleri ile sizlere büyük görevler düşmektedir. Böyle bir çabada hukukun hızla gelişmesi esastır.

Hukuk topluluğun ekolojik ve sosyal gelişiminde baskınsızlığı kaybetmemelidir. Çünkü bu gelişimin adaletle ve insanlığa karşı olmasında güvencidir. Hukuk bu anlamda adaletin ve insanlığın emrinde olmaktan gelen bir bağlayıcı ve üstünlüktedir.

Türk mevzuatının bağlayıcı durumunu sosyal haklarını güderilecek maddeler açısından mukadderatı doğrudur. Ekonomik hürriyetler ile kamu hürriyetleri arasındaki dengeyi öneminde dikkate alınması halinde, birincilerin öncülüğü eksiksiz hale getirilmiştir. Sosyal hukuk devleti bazı hürriyetleri, bazı hürriyetlere karşı korumak özelliğine sahiptir.

"Sosyal hukuk devleti" kavramındaki "hukuk devleti" unsurunun Anayasamızdaki anlamı, Anayasamızdaki uygulama hükmüleri ile birlikte görülmektedir. Temel haklar ve hürriyetlerin önüne dikilmemesi, özgürlüklerin sınırlanması, devletin kuruluşu, erkler ayrımı, bağlanma yeri ve zamanlanmadığı takdirde yasgı denetimi gibi müesseselerle hukuk devletinden söz etmeyi gerektirir. Fakat "sosyal devlet" unsurunun aynı derecede yoğun uygulama hükümlerine bağlandığını söylemek mümkün değildir.

"Ekonomik kamu düzeni" nin yeri "sosyal devlet" kavramı içindedir. "Ekonomik (demokratik) kamu düzeni" bir hukuk müessesesidir. Kavramın temel hak ve hürriyetlerini, sosyal adalet ilkelere ile bağdaştırarak sınırlayan bir kavramdır. "Ekonomik kamu düzeni" kavramı, Anayasamızdaki hükmüleri ile birlikte görülmektedir. Temel haklar ve hürriyetlerin önüne dikilmemesi, özgürlüklerin sınırlanması, devletin kuruluşu, erkler ayrımı, bağlanma yeri ve zamanlanmadığı takdirde yasgı denetimi gibi müesseselerle hukuk devletinden söz etmeyi gerektirir. Fakat "sosyal devlet" unsurunun aynı derecede yoğun uygulama hükümlerine bağlandığını söylemek mümkün değildir.

Hukukun üstünlüğü büyük bir borcun ödenmesi çabasına temsil etmektedir. "İnsanlığın ortak bir şey borçludur". Türk toplumuna karşı en büyük borç Türk hukukçularının görevlerine yüklenmeleridir. Bu borcu ödenenlerin insanlık görevi aşırıdır değil, demokrasi dairesindedir. Bu dava kazanılmaktadır.

Hukukçudaki "beyin gücü" ölümsüzdür. Hukukun üstünlüğü ise bu güce dayanır.

Adalet yalnu, kutsal görevimizdir bizleri bağlar. İnkısa dileği, Türk avukatların yitice gurur inkısa dileği, Türk avukatların yitice Türk Hakimlerine saygılarını arz ederim.

Türkiye Barolar Birliği
Başkanı

Max TBBS, 1970/4-10

1971/9-3

Avukatların Sosyal Güvenliği — Avukatlar İçin Hastalık ve Analık — İş Kazaları ve Meslek Hastalıkları Toplu Sigortası Sözleşmesi
Ankara, 27.8.1971
Genelge No: 50-2251

Baro Başkanlığı

İlg: 26.5.1971 gün ve 33-1559 sayılı genelgeye aittir.

1136 sayılı Avukatlık Kanununun 186. ve 191. maddeleri uyarınca Çabıma Bakanlık ve Sosyal Sigortalar Kurumu ile Birliğimiz arasında düzenlenen "Avukatlar İçin Hastalık ve Analık Toplu Sigortası" ve "Avukatlar İçin İş Kazaları ve Meslek Hastalıkları Toplu Sigortası Sözleşmesi" yukarıda belirtilen genelge ile Bakanlığımıza gönderilmiştir.

Sosyal Sigortalar Kurumunun Birliğimizle imzalandığı 21.8.1971 gün ve X.S. 36/275 sayılı ve 4259 sayılı yasası emri ile Sosyal Sigortalar

Kurumu Şubeleri ile bu şubelere bağlı diğer liste, 506 sayılı Kanununun 35. maddesinde öngörülen sağlık yardımlarının sigortalıların emeli ile gerçekleştirilmesini sağlamak üzere Kurumun bu şubelere birer adet fazla gönderildiği ifade olmaktadır.

Sosyal Sigortalar Kurumu Genel Müdürlüğü ile yapılan görüşmede, 12.8.1971 gün ve şube X. Dosya No: 53 ve 43704 sayılı Genelge ve eklerinden Baroların verilmiş üzere Şubelere birer adet fazla gönderildiği ifade olmaktadır.

1 — Barona mensup avukatların genelge ve eklerinin temini,

2 — Baronaya mensup avukatların duyurulması, ihtiyacı görülen avukatların istecileriyle ilgili tespit ve Baronanın ilgili bölge ilbiriyle bağlı bulunduğu kurum şubelerine başvurularak sözleşme aktarı, (İstanbul Barosu Ankara Şubesine başvuracaktır),

3 — Baro Başkanlıklarının bulunduğu yerden başka yerlerde çalışan avukatlarla eş ve çocuklarının maaşına ve tedavilerinin sür'ünde yapılabilmesini teminen vize kâğıdı tanzim etme yetkisi verilecek bir veya birden fazla avukatların isimlerinin ve imza örneklerinin ilgili şubeye bildirilmesini,

4 — Sigortalıların yararlanacak avukatların yanlına ve ikametgâhlarını gösterir listelerin ve değişikliklerin kısa sürede kurum şubelerine bildirilmesini,

5 — Kurum şubelerinden temin edilecek örneklere göre;

a — Avukatlar-Hastalık ve Analık Toplu Sigortası Giriş Bildirgesi,

b — Avukatlar-İş Kazaları ve Meslek Hastalıkları Toplu Sigortası giriş bildirgesi,

c — Avukatlar-Hastalık ve Analık Toplu Sigortası prim cetveli,

d — Avukatlar-İş Kazaları ve Meslek Hastalıkları Toplu Sigortası prim cetveli,

e — Vize kâğıdı (Avukatlar için)

f — Vize kâğıdı (Avukatın eş ve geçindirilecek yükümlü olduğu çocukları için)

— Baronaya sigortaya girecek avukat ödeneğine göre yeterli kadar çoğaltılmasını,

6 — Sağlık kartesi düzenlenmesine esas olmak üzere baro ve avukatlar tarafından tanzim olunacak beyannamele ilgili sigorta şubelerinden yeterli kadar temini,

7 — Sigortaya girecek avukatların Sosyal Sigortalar Kurumu genelgesinin 14/A. maddesinde belirtilen iş veya ziraat başkası Şubelerine primlerini yatırabilmeleri için anılan banka

isimlerini öğretilerek tebliğlenmesine duyuru yapılmasını,

rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

Not:

Sosyal Sigortalar Kurumunun şubelerine gönderildiği genelgenin bazı kesimlerinde Birliğimize iştirak edilmediğinden, bu konudaki çözüme ve temastar devam etmektedir.

Sosyal Sigortalar Kurumu Genel Müdürlüğü

Tarih: 21.8.1971

Sayı: 47659 - X - S - 86/275

Türkiye Barolar Birliği
Başkanlığı

Ankara

Özet: Avukatlar İçin Hastalık ve Analık, İş Kazaları ve Meslek Hastalıkları Toplu Sigortaları HK.

1136 sayılı Avukatlık Kanununun 186. ve 191. maddelerinde, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 36. nci maddesi gereğince hazırlanan ve Çalışma Bakanlık, Birlikleri Başkanlığı ve Kurumunun temsilcileri tarafından imzalanmış "Hastalık ve Analık" ile "İş Kazaları ve Meslek Hastalıkları", "Toplu Sigortası" ve "Sözleşmesi", daha önce Bakanlığımıza elden takdim edilmiştir.

Mevzuatın, sözleşme topluluk sigortalılarına yönelik isteyen Baroların, bölge itibarıyla bağlı bulunduğu Kurumumuz Şubelerine mürettefatı gerekli sözleşme ve ilgili belgeleri talep etmeleri gerekmektedir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

Saygılarımla,
Genel Müdürlük

İrfan Reisoglu
Genel Müdür Yard. Hast. Sig. Müd. Yard.

EK: Bir tomar

506 sayılı Kanununun 35. maddesinde öngörülen yardımlarının sigortalıların emeli ile gerçekleştirilmesini sağlamak üzere Kurumun bu şubelere birer adet fazla gönderildiği ifade olmaktadır.

Tarih	Şube	Bağlı İler
1. 5.1965 tarihinden itibaren	Eskişehir	(Eskişehir, Bilecik)
1. 9.1965 " "	Ankara	(Ankara, Kastamonu, Yozgat)
1. 9.1965 " "	Cankaya	(Cankaya, Kırşehir)
1. 3.1966 " "	Aydın	(Aydın, Denizli, Muğla)
1. 4.1966 " "	Samsun	(Samsun, Sinop, Ordu)
1. 4.1966 " "	Çorum	(Çorum, Amasya)
1. 9.1966 " "	Kayseri	(Kayseri, Nevşehir, Niğde)
1.10.1966 " "	Diyarbakır	(Diyarbakır, Mardin, Şanlı)
1.11.1966 " "	Malatya	(Malatya, Adıyaman)
1.11.1966 " "	Trabzon	(Trabzon, Giresun, Gümüşhane)
1. 3.1967 " "	Rize	(Rize, Artvin)
1. 4.1967 " "	Gaziantep	(Gaziantep, Urfa, Mardin)
1. 6.1967 " "	Konya	(Konya, Afyon)
1.11.1967 " "	Merzifon	(Merzifon)
1.12.1967 " "	Van	(Van, Bitlis, Hakkâri)
1.2.1967 " "	Kütahya	(Kütahya, Uşak)
1.11.1968 " "	Anıyay	(Anıyay, Burdur, Isparta)
1.12.1968 " "	Balıkesir	(Balıkesir, Çanakkale)
1.12.1968 " "	Elâzığ	(Elâzığ, Bingöl, Mus, Tunceli)
1.11.1968 " "	Edirne	(Edirne, Kırklareli)
1.12.1968 " "	İzmit	(Adana Şubemiz bölgesi)
1.10.1969 " "	Erzurum	(Erzurum, Ağrı, Erzincan, Kars)
1.12.1969 " "	Manisa	(Manisa)
1. 9.1970 " "	Adapazarı	(Adapazarı, Bolu)
1. 4.1971 " "	Zonguldak	(Zonguldak)
1. 4.1971 " "	Bursa	(Bursa)
1. 4.1971 " "	Lamir	(Lamir)
1. 4.1971 " "	Sivas	(Sivas, Tokat)

Kurum Şubeleri ile bu Şubelere bağlı iller

Şube adı	Bağlı olan iller
Ankara	Kastamonu, Yozgat
Antalya	Burdur, Isparta
Adapazarı	Bolu
Aydın	Denizli, Muğla
Adana	Hatay
Balıkesir	Çanakkale
Bursa	—
Çorum	Amasya
Çankaya	Kırşehir, Çankırı
Diyarbakır	Mardin, Siirt
Edirne	Kırklareli
Erzurum	Ağrı, Erzincan, Kars
Eskişehir	Bilecik
Elâzığ	Bingöl, Muş, Tunceli
Gaziantep	Urfa, Maraş
İzmir	—
İzmit	—
Kayseri	Nevşehir, Niğde
Konya	Afyon
Malatya	Adıyaman
Manisa	—
Mersin	—
Rize	Artvin
Samsun	Sinop, Ordu
Sivas	Tokat
Trabzon	Giresun, Gümüşhane
Van	Bitlis, Hakkâri
Zonguldak	—
İstanbul	—
Beyoğlu	—
Eminönü	—
Bakırköy	Tekirdağ
Beşiktaş	—
Fatih	(Üsküdar - Beykoz - Adalar -
Kadıköy	Yalova - Şile)
Beşiktaş	(Beşiktaş - Sarıyer)
Şişli	—

Sosyal Sigortalar Kurumu Genel Müdürlüğü

Ankara, 12.8.1971
Genelge No: 1443 - 457004
Dosya No: S. 86
Şube: X

Öz: Avukatların "Hastalık, Analık" ve "İşkazalarıyla Meslek Hastalıkları" Topluluk Sigortaları Hk.

1136 sayılı Avukatlık Kanununun 186 ve 191. maddeleriyle 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 86. maddesi gereğince, Çalışma Bakanlığı, Türkiye Barolar Birliği ve Kurumumuz arasında "Avukatlar için Hastalık ve Analık Topluluk Sigortası" ile "Avukatlar için İşkazaları ve Meslek Hastalıkları Topluluk Sigortası" Tip Sözleşmeleri imzalanmış bulunmaktadır.

Söz konusu Tip Sözleşmelerine istinaden Kurumumuzca hazırlanmış olan "Avukatlar için Hastalık ve Analık Topluluk Sigortası Sözleşmesi" ile "Avukatlar için İşkazaları ve Meslek Hastalıkları Topluluk Sigortası Sözleşmesi" örnekleri ilişikte gönderilmiştir.

Mevzu bahis sözleşmelerde, bu konuda yapılacak işlemler ve gözönünde bulundurulması gereken hususlar etraflıca açıklanmıştır.

Bununla beraber, herhangi bir yanlışlığa meydan verilmemesini teminen aşağıda belirtilen hususların açıklanması lüzumlu görülmüştür.

1 — Analık sözleşmelerinin 2. maddelerinde mensupları topluluk sigortasına girecek baroların Kurumumuzun ilgili şubesine ne yolda başvuracakları hususu belirtilmiş bulunmaktadır.

Bahis konusu 2. maddenin sondan ikinci fıkralarında belirtildiği üzere, sözleşme yapıldıktan sonra mevzu bahis topluluk sigortalarına girmek isteyen avukatlar için de, aynı maddenin (a) ve (b) fıkralarında bahiskonusu edilen belgeler ile sağlık kurulu raporunun da Genel Müdürlüğümüze intikal ettirilmesi ve bu konuda alınacak talimata göre işlem yapılması icap etmektedir.

Fuzuli yazışmalara meydan verilmemesi için, baroların müracaat yazılarına bağlamaları ge-

reken prim cetveli, giriş bildirgesi ve sağlık kurulu raporlarının eksiksiz olarak Genel Müdürlüğümüze intikal ettirilmesi hususunda gereken dikkat ve hassasiyet gösterilecektir.

2 — Topluluk Sigortasına giren avukatlar için Kurumumuza verilecek belgelere ve gönderilecek yazılara, baroca, ait olduğu sigorta koluna göre, "Avukatlar-Hastalık ve Analık Topluluk Sigortası" veya "Avukatlar-İşkazaları ve Meslek Hastalıkları Topluluk Sigortası" kaşesi basılacaktır.

3 — Mensupları, "Hastalık ve Analık", "İşkazaları ve Meslek Hastalıkları" topluluk sigortalarına giren barolara, Kurumumuzca, her topluluk sigortası için ayrı işyeri sicil numarası verilecektir.

İşyeri sicil numarasındaki mahiyet kodu, Avukatlar-Hastalık ve Analık Topluluk Sigortası için (7), Avukatlar-İşkazaları ile Meslek Hastalıkları Topluluk Sigortası için (8) olarak gösterilecektir.

4 — Bahsi geçen sözleşmelerin 4. maddelerinin son fıkralarında, topluluk sigortasına girecek avukatların sigorta primlerine esas tutulacak günlük kazançlarının, "Malullük, Yaşlılık ve Ölüm Topluluk Sigortası" için beyan ettikleri miktara eşit olacağı öngörülmüş bulunduğundan, "Hastalık ve Analık Topluluk Sigortası" ile "İşkazaları ve Meslek Hastalıkları Topluluk Sigortası" na girecek olan avukatların, sözleşmelerin 2. maddelerinin (a) fıkraları gereğince tanzim edilecek, örnekleri ekli prim cetvellerinde beyan ettikleri günlük kazançların, "Malullük, Yaşlılık ve Ölüm Topluluk Sigortası" için bildirdikleri günlük kazançla eşit olup olmadığının kontrol edilmesi gerekmektedir ve sözleşmelerin 7. maddeleri uyarınca düzenlenecek bordrolarda belirtilen kazançların, bu günlük kazançlara uygun olması lazım gelmektedir.

5 — "Avukatlar için İşkazaları ve Meslek Hastalıkları Topluluk Sigortası Sözleşmesi" nin 6. maddesinde, topluluk sigortasına tabi tutulan avukatlar için Kuruma ödenecek primin, beyan olunan günlük kazançları üzerinden ve işkazarı ile Meslek Hastalıkları Sigortaları prim tarifiyle kabul edilmiş bulunan prim nisbetine göre hesaplanacağı, topluluğun hangi tehlike sınıfına gireceğinin Kurumca tesbit olunacağı ve prim tarifesinde yapılacak değişikliklerin bu sözleşmeye tabi olanlar hakkında da uygulanacağı belirtilmiş olup, 1.3.1965 tarihinde 6/4405 sayılı Bakanlar Kurulu Kararnamesi ile yürürlüğe konulan "İşkazalarıyla Meslek Hastalıkları Sigortaları Prim Tarifesi" gereğince, "Hukuki Hizmetler: Noter, Avukat, Baro ve Hukuki İstisare Büroları" 8310 işkolu kodu ile 1. tehlike sınıfında tasnif edilmiş ve prim nisbeti de buna göre 0.50 olarak belirtilmiş olduğu cihetle, örneği ekli, "Avukatlar-İşkazaları ile Meslek Hastalıkları Topluluk Sigortası Giriş Bildirgesi" nin 11 numaralı hanesine, bu işkolu kodu ve tehlike sınıfının kaydedilmesi ve primlerinin de bahiskonusu nisbet üzerinden alınması lazım gelmektedir.

6 — Baro, avukatların işvereni durumunda sayılmayacağı ve davalarını aldıkları hakiki ve hükmi şahıslar da bunların işvereni olarak düşünülmeceği cihetle, "Avukatlar için İşkazaları ve Meslek Hastalıkları Topluluk Sigortası Sözleşmesi" nin 20. maddesinde, bu sözleşmenin uygulanmasında, işkazası, avukatın görevini yaptığı sırada meydana gelen ve kendisini hemen veya sonradan bedence veya ruhca arzuya uğratan olay olarak tarif edilmiş bulunmaktadır.

Bu itibarla, mevzu bahis sözleşme hükmüne göre, avukatların, yazınhanelerinde, mahkemelerde, icra takiplerinde, keşiflerde buldukları ve görevlerini yaptıkları sırada veya Baroca adlı müzaheret sebebiyle görevlendirilmeleri dolayısıyla, bu vazifenin ifası sırasında meydana gelen ve kendilerini hemen veya sonradan bedence veya ruhca arzuya uğratan olayların işkazası sayılması gerekmektedir, 506 sayılı Kanunun 11. maddesinin (A) bendinde sayılan "diğer haller" in avukatlar bakımından işkazası sayılmasına imkân görülmekte, ancak bu durumlarda, avukatların kendileri için ayrıca Hastalık ve Analık Topluluk Sigortası Sözleşmesi yapılmış ise, bu sigorta kolundaki esaslar dairesinde

gerekli yardımlardan yararlanmaları mümkün bulunmaktadır.

7 — "Avukatlar için Hastalık ve Analık Topluluk Sigortası Sözleşmesi" nin 15 inci, "Avukatlar için İşkazaları ve Meslek Hastalıkları Topluluk Sigortası Sözleşmesi" nin 14. maddelerinde, Kurumun, Topluluk Sigortasına giren avukatların, işkazası, meslek hastalığı, hastalık ve analık hallerinde, bunların eş ve geçindirmekle yükümlü oldukları çocuklarının da hastalık ve analıklı halinde, başvuracakları sağlık tesislerinin yerleri ile hekimlerin adreslerinin baro'ya bildirileceği ve keyfiyetin baro tarafından ilgililere duyurulacağı esası yer almış bulunmaktadır.

Buna göre, sözleşmelerin Kurumumuzca imzalanmasında müteakip, şubelerimizce ilgili barolara, topluluk mensubu avukatlar ile, bunların eşleri ve geçindirmekle yükümlü oldukları çocuklarının, başvuracakları hekim ve sağlık tesislerimizin adresleri bildirilecektir.

Sigortalılarla, sigortalıların eş ve geçindirmekle yükümlü oldukları çocuklarının muayene ve tedavilerinde yapılagelmekte olan tatbikata paralel olarak, avukatların yazınhanelerinin bulunduğu yer, eş ve çocuklarının da ikametgâhları csas alınmak suretiyle, açıl vak'alar hariç, başvurmaları gereken ve baro başkanlıklarınca kendilerine bildirilecek olan Kurumumuz hekim ve ya sağlık tesislerine müracaatla muayene ve tedavilerini yapturmaları gerekmektedir.

8 — Baro başkanlıklarının bulunduğu yerden başka yerde çalışan avukatlar ile bunların eş ve geçindirmekle yükümlü oldukları çocuklarının muayene ve tedavilerinin ve diğer sigorta işlemlerinin süratle yapılabilmesini temin bakımından, baro başkanlıklarınca buralardaki bir veya birkaç avukata, vizite kağıdı tanzim etme yetkisi verilmesi mümkün bulunmaktadır.

Bu sebeple, baro başkanlıklarının bölge itibarıyla bağlı oldukları Kurumumuz şubelerince, baro başkanlığının bulunduğu yerden başka yerlerde çalışan avukatlar ile bunların eşleri ve geçindirmekle yükümlü oldukları çocukları için vizite kağıdı tanzim etmek yetkisi verilecek avukatların isim ve soyadları ile imza örnekleri, ilgili baro başkanlıklarından temin edilerek alâkali hekim ve sağlık tesislerimize gönderilecektir.

9 — Baro Başkanlıklarının bulunduğu iller ile bu barolara bağlı illeri gösterir liste ilişikte gönderilmiştir.

"Avukatlar, İşkazaları ve Meslek Hastalıkları Topluluk Sigortası" ile "Avukatlar, Hastalık ve Analık Topluluk Sigortası" işlemleri, baro başkanlıklarının bölge itibarıyla bağlı oldukları Kurumumuz Şubelerince yürütülecektir.

Ancak birden fazla Şubemizin bulunduğu Ankara ve İstanbul'da bulunan Baro Başkanlıklarının bahiskonusu topluluk sigortaları işlemleri, Ankara'da, Ankara Şubemizce, İstanbul'da da, Beşiktaş Şubemizce yapılacaktır.

A) Sözü geçen listenin tetkikinden de anlaşılacağı üzere, Elâzığ Şubemiz bölgesinde bulunan Bingöl ili Diyarbakır Baro Başkanlığına, Muş ili de Van Baro Başkanlığına ve Trabzon Şubemiz bölgesinde bulunan Gümüşhane ili ise Erzurum Baro Başkanlığına bağlı bulunmaktadır.

Buna göre, Bingöl, Muş ve Gümüşhane illerinde çalışan avukatların, mevzu bahis topluluk sigortalılarına giriş işlemleri ile bordrolarının alınması, eş ve çocuklarına ait sağlık karnesi düzenlenmesi işlemleri, bahiskonusu illerin bağlı oldukları baroların bölge itibarıyla dahil buldukları Kurumumuzun Diyarbakır, Van ve Erzurum Şubelerince yürütülecektir.

Bingöl, Muş ve Gümüşhane illerinde çalışan avukatlar ile bunların eşleri ve geçindirmekle yükümlü oldukları çocuklarının muayene ve tedavileri, geçici işgöremezlik ödeneklerinin tediyesi, yol parası ve zaruri masraf karşılıklarının ödenmesi gibi sigorta işlemleri, bu illerin bağlı oldukları Kurumumuz Elâzığ ve Trabzon Şubeleri tarafından yapılacak, ancak bu işlemlerde herhangi bir hataya meydan verilmemesini

teminin, bahiskonusu illerin ilgili oldukları Barolar Başkanlıklarının bağlı oldukları Diyarbakır, Van ve Erzurum Şubelerimizce, bu illerdeki avukatların her iki topluluk sigortası "prim cetvelleri"nde beyan ve teahhüt ettikleri günlük kazançlar ile topluluklara giriş ve ayrılış tarihleri ve "sözleşmeler" esasları dahilinde yapılacak olan günlük kazançlardaki değişiklikler, en kısa zamanda, Elazığ ve Trabzon Şubelerimizce bildirilecektir.

Ayrıca, Bingöl, Muş ve Gümüşhane illerinin bağlı olduğu Diyarbakır, Van ve Erzurum Baro Başkanlıklarınca, anılan illerde çalışan avukatlar ile bunların eşleri ve geçindirmekle yükümlü oldukları çocukları için düzenlenecek vizite kâğıtlarını tanzim edebilme yetkisi verilerek bahiskonu illerdeki avukatların isim ve soyadları ile imza örneklerini gösterir listeler, Diyarbakır, Van ve Erzurum Şubelerince, mezkûr Baro Başkanlıklarından temin edilerek, Elazığ ve Trabzon şubelerimizce gönderilecektir.

Sözkonusu Topluluklara bilâhare giren avukatlar için de aynı işlem yapılacaktır.

Elazığ ve Trabzon Şubelerimizce yapılan teydiyelere ait işi biten dosyalar, dizi pusulasına rapten, Diyarbakır, Van ve Erzurum Şubelerimizce gönderilecektir.

Mevzuubahis işi biten dosyalarda mevcut vizite kâğıtlarındaki beyanların doğruluğunun, Diyarbakır, Van ve Erzurum Şubelerimizce, "prim cetvelleri" ve "bordrolar" üzerinden kontrol edilmesi ve hatalı bir işlem tesbit edildiği takdirde, bahiskonusu topluluk sigortaları sözleşmeleri esasları dahilinde işlem yapılması icap etmektedir.

Genelgenin 7. maddesinin son fıkrasında bahiskonusu edildiği üzere, Bingöl, Muş ve Gümüşhane illerinde çalışan avukatlar ile, bunların eşleri ve geçindirmekle yükümlü oldukları çocuklarının başvuracakları hekim ve sağlık tesislerimizin adresleri de, Diyarbakır, Van ve Erzurum Baro Başkanlıklarınca, Elazığ ve Trabzon Şubelerimizce bildirilecektir.

B) Yedi Şubemizin faaliyette bulunduğu İstanbul'un, bu özelliği gözönünde tutularak, mevzuubahis topluluk sigortalarına giren avukatların, sigorta işlemlerinin zamanında neticelendirilmesini temin bakımından açıl vak'alar hariç, muayene ve tedavileri, avukatların yazihanelerinin buldukları yerlerin esas alınarak, hangi sağlık tesisimiz bölgesinde ise, o sağlık tesisimizce sağlanacak, muayenelerinin sağlandığı sağlık tesisimizde ödeme bürosu varsa, geçici işgöremezlik ödeneklerinin teydiyesi, yol parası ve zaruri masraflı karşılıklarının ödenmesi gibi sigorta muameleleri, bu ödeme bürolarımızca, yoksa bölge itibarıyla bağlı buldukları şubelerimizce yapılacak ve bu ödemelere ait işi biten dosyalar, bahiskonusu şubelerimizce, dizi pusulasına rapten, Beşiktaş Şubemizce intikal ettirilecektir.

Mevzuubahis işi biten dosyalarda mevcut vizite kâğıtlarındaki beyanların doğruluğunun, Beşiktaş Şubemizce, "Prim Cetvelleri" ve "bordrolar" üzerinden kontrol edilmesi ve hatalı bir işlem tesbit edildiği takdirde, bahiskonusu topluluk sigortaları sözleşmeleri esasları dahilinde işlem yapılması gerekmektedir.

Bu itibarla, Beşiktaş Şubemizce İstanbul Barosu Başkanlığı ile temasa geçilmek suretiyle, İstanbul'da bahiskonusu topluluklara dahil olan avukatların yazihane adresleri temin edilecek ve yazihaneleri itibarıyla bölgeleri içine giren Kurumumuz şubelerine ilgili avukatların isim ve adresleri bildirilecektir. İlgili şubelerimiz de keyfiyeti, bölgeleri içindeki sağlık tesisleriyle ödeme bürolarına duyuracaklardır.

İstanbul Baro Başkanlığınca, İstanbul'un muhtelif semtlerinde yazihaneleri bulunan avukatlar için vizite kâğıdı tanzim etmek yetkisi verilecek avukatların isim ve soyadları ile imza örnekleri Beşiktaş Şubemiz tarafından, anılan Baro Başkanlığından temin edilerek, İstanbul'daki ilgili şubelerimizce gönderilecektir.

C) Ankara'da anılan topluluk sigortalarına giren avukatların, açıl vak'alar hariç, muayene ve tedavileri, avukatların yazihanelerinin buldukları yerler, bunların eşleri ve geçindirmekle yükümlü oldukları çocuklarının da ikametgâhları esas alınmak suretiyle, hangi sağlık tesisimiz bölgesinde ise o sağlık tesisimizce sağlan-

cak ve geçici işgöremezlik ödeneklerinin teydiyesi, yol parası ve zaruri masraflı karşılıklarının ödenmesi gibi sigorta işlemleri Ankara Şubemizce yapılacaktır.

Bu itibarla, Ankara şubemizce, Ankara Barosu Başkanlığı ile temasa geçilmek suretiyle, Ankara'da bahis konusu topluluklara dahil olan avukatların yazihane adresleri temin edilecek ve yazihaneleri itibarıyla bölgeleri içine giren sağlık tesislerimize ilgili avukatların isim ve adresleri bildirilecektir.

10 — Bahis konusu topluluk sigortaları tabikatında kullanılacak üzere hazırlanan,

- Avukatlar - Hastalık ve Analık topluluk sigortası giriş bildirgesi,
- Avukatlar - İşkazaları ve Meslek Hastalıkları Topuluk Sigortası giriş bildirgesi,
- Avukatlar - Hastalık ve Analık Topuluk Sigortası prim cetveli,
- Avukatlar - İşkazaları ve Meslek Hastalıkları Topuluk Sigortası prim cetveli,
- Vizite kâğıdı. (Avukata ait)
- Vizite kâğıdı (Avukatın eş ve geçindirmekle yükümlü olduğu çocuklarına ait)
- Hastalık ve Analık Topuluk Sigortasına giren avukatların eş ve geçindirmekle yükümlü olduğu çocuklarına sağlık karnesi düzenlenmesi için baro ve avukatlar tarafından düzenlenecek beyanname,

ilişikte gönderilmiştir.

Mensupları, hastalık ve analık topluluk sigortası ile işkazaları ve meslek hastalıkları topluluk sigortasına girmek isteyen Baro Başkanlıklarına Kurumumuz Şubelerince, (a), (b), (c) ve (d) fıkralarında belirtilen örneklerden birer adet gönderilecek, barolar bunlardan, icap ettiği kadar çoğaltacaklardır.

Anılan topluluk sigortaları için, Kurumumuza sözleşme akdedilen baro başkanlıklarına da, (e) ve (f) fıkralarında yazılı vizite kâğıtlarından nümune olarak birer adet gönderilecektir. Bu formlerler de barolar tarafından temin edilecektir.

(g) fıkrasında bahis konusu edilen, hastalık ve analık topluluk sigortasına giren avukatların eş ve geçindirmekle yükümlü oldukları çocuklarının, Kurumumuz hekim veya sağlık tesislerine müracaatlarında ibrazı gereken sağlık karnesinin düzenlenmesinde esas olmak üzere baro ve avukatlar tarafından tanzim olunacak beyanname, şubelerimizce yeterli kadar teksir edilerek ilgili baro başkanlıklarına gönderilecek ve sözkonusu beyannamenin, ancak 120 gün prim ödeme şartını yerine getiren avukatlar için doldurulması icap ettiği hususu da bildirilecektir.

Sigortalıların eş ve geçindirmekle yükümlü oldukları çocukları için hâlen kullanılmakta olan sağlık karneleri, üzerlerine "Avukatlar - Hastalık ve Analık Topuluk Sigortası" kaşesi basılmak suretiyle, yukarıdaki paragrafta bahsi geçen beyannameye istinaden düzenlenerek, Hastalık ve Analık Topuluk Sigortasına giren avukatların eş ve geçindirmekle yükümlü oldukları çocukları için de kullanılacaktır. Sağlık karnelerinin düzenlenmesinde ve tevziinde, Şubelerimizce, bu konuda verilmiş olan talimat esasları dahilinde işlem yapılacaktır.

11 — Mevzuubahis topluluk sigortaları tabikatında kullanılacak olan üç aylık prim bordroları örnekleri, bilâhare gönderilecektir. Bu bordrolar ve müteakip sahibelerinin birer örneği anılan topluluk sigortalarına girmek isteyen avukatlar için sözleşme yapılmış olan barolara gönderilmek suretiyle, barolardan aynı ölçü ve örneğe göre, bordro alınacaktır.

Avukatlar için her iki topluluk sigortasında bordronun mahiyeti:

Asıl : 7
Ek : 8
İptal : 9
olacaktır.

12 — Mezkûr üç aylık sigorta primleri bordrolarında yer alan, bordro icmalı kısmında gösterilen rakamların kontrolü ve ekstrelerle mutabakatı yapıldıktan sonra, bu kısım kesilerek bir yazı ekinde, "Aktuarya Müdürlüğü" ifadesiyle Merkeze gönderilecektir.

13 — Barolar tarafından her topluluk sigortası için düzenlenip Kurumumuza gönderilecek

olan üç aylık bordrolar, işveren servisinde muhasebe servisinde temin edilecek olan ekstrelerle karşılaştırılıp, avukatlar tarafından gecikme zammı ve faizi ile birlikte ödenmiş olan primler varsa bunlar tetrik edilerek mutabakat yazıları:

a) Dönemi Primleri TL.
b) Gecikme zammı TL.
c) Faiz TL.
Toplam TL.

olmak üzere ekstre yekümü ile müsavi kılınarak muhasebe servisine intikal ettirilecek ve ayrıca banka ekstresi de iade olunacaktır.

14 — Muhasebe İşlemleri :

Avukatlar için işkazaları ve meslek hastalıkları topluluk sigortası ile hastalık ve analık topluluk sigortası prim tahakkukları ve buna mukabil yapılacak prim tahsilatının ne şekilde muhasebeleştirileceği aşağıda izah olunmuştur.

A) Barolar ile işkazaları ve meslek hastalıkları ile hastalık ve analık topluluk sigortası sözleşmesinin yapılmasını müteakip, baroların bulunduğu illerin, bölge itibarıyla bağlı olduğu şubelerimiz malullük, yaşlılık ve ölümlü topluluk sigortası için hesap açtıkları İş veya Ziraat Bankaları Şubelerinde, işkazası ve meslek hastalıklar topluluk sigortası için ayrı, hastalık ve analık topluluk sigortası için ayrı olmak üzere, ayrı ayrı hesap açtıracaklar ve bu hesap numaralarını, avukatların topluluk sigortası primlerinin yatırılmasını teminin ilgili baroya bildirecekler, primlerin karşıtırlmadan ayrı ayrı bildirilen hesap numarasına yatırmalarını isteyeceklerdir.

Tahsilatı behemahal bu hesaplardan yapılacak, şubeye müracaatlar kabul edilmeyecektir.

Yukarıda bahsi geçen hesaplar İstanbul'da Beşiktaş Şubesi, Ankara'da Ankara Şubesi tarafından açılacaktır.

B — Avukatlar prim borçlarını üçer aylık dönemler halinde ve her döneme ait primin müteakip ayın sonuna kadar ilgili banka hesabına yatıracaklarından her topluluk sigortası ayrı olmak üzere, Ocak-Mart dönemine ait banka ekstreleri Nisan ayı sonuna kadar,

Nisan - Haziran dönemine ait banka ekstreleri Temmuz ayı sonuna kadar,

Temmuz - Eylül dönemine ait banka ekstreleri Ekim ayı sonuna kadar,

Ekim - Aralık dönemine ait banka ekstreleri Ocak sonuna kadar, bankalardan temin edilecektir.

Bu ekstreler ile barolarca gönderilen topluluk sigortası bordroları karşılaştırılacak ve mutabakat temin edilecek, gecikme zammı ve faizi ile birlikte ödenmiş primler var ise bunlar tetrik edilerek ilgili hesaplara alınacaktır.

1,2 ve 3. dönem topluluk sigortası prim tahakkukları, sıra ile 30 Nisan, 31 Temmuz ve 31 Ekim itibarıyla

8000 — Prim tahakkukları
0400 — İş kazaları ile Meslek Hastalıkları primi
0401 — Analık primi
0402 — Hastalık primi

Şeklinde,
4. dönem prim tahakkukları ise 31 Ocak itibarıyla

8000 — Prim tahakkukları
0410 — İş kazaları ile Meslek Hastalıkları primi
0411 — Analık primi
0412 — Hastalık primi

şeklinde muhasebeleştirilecektir.

Bu tahakkuklara ait primlerde tahsil edilmiş olduğundan, ekstrelerde belirtilen tahsilat miktarı, tahakkuk tarihleri itibarıyla,

61000 — T.C. Ziraat Bankası
61001 — T. İş Bankası
051 — İşverenlerden alınan faizler
080 — Gecikme zammı
8100 — Prim tahsilatı

şeklinde kayıtlara intikal ettirilecektir.

Diğer taraftan, bu kabil tahsilâtın alacak yazıldığı bankalardaki hesap bakiyeleri, 30 Nisan, 31 Temmuz, 31 Ekim ve 31 Ocak tarihleri itibariyle, şubenin vadesiz hesabına aktarılacaktır.

Bankalarda hesap açtırılmasını sağlayacak yazılarda, her dönem sonu ekstre gönderilmesi ve bu ekstrelerdeki bakiyelerin şubenin vadesiz hesabına aktarıldığını belirtilmesi şartı istenecektir.

Hesapların karıştırılmaması ve mutabakata kolayca sağlanması için her topluluk sigortası için ödenen primlerin o topluluk sigortası için açılan hesaplara alınması sağlanacaktır.

Her baro ve her topluluk sigortası için birer işverenler hesabı müfredat kartı tanzim edilecek, bu kartlara işlenen prim tahakkuk ve tahsilâtı birbirine eşit olacağından, bu kartlara bakiye verilmeyecektir. Tahakkukta tahsilât esas olup, tahsilâtta fazla tahakkuk yapılmayacaktır.

Bilgi edinilmesini ve gereğinin buna göre ifasını rica ederiz.

Genel Müdürlük

Cihat Övül İrfan Reisoğlu
Genel Müdür Genel Md. Yard.

Avukatlar - Hastalık ve Analık Topluluk Sigorta Giriş Bildirgesi

1. Adı ve Soyadı	:
2. Babasının Adı	:
3. Doğum Yeri ve Tarihi	:
4. Nüfusta kayıtlı olduğu yer:	:
5. Cinsiyeti	:
6. Topluluk Sigortası için ödemeyi taahhüt ettiği günlük kazanç	:
7. Bu Topluluk Sigortasına girmeden evvel Sosyal Sigortalar Kanununa tâbi bir işyerinde çalışmış ise çalıştığı işyeri mahalli, ticaret unvanı, işyeri numarası ve kendisinin sigorta sicil numarası	:

Yukarıda yazılı hususların hakikate uygun olduğunu beyan ve kabul ederim.

Topluluk Mensubu

8. Topluluğun unvanı ve adresi	:
9. Topluluk mensubunun Topluluk Sigortasına alındığı tarih	:
10. Bu beyannameyi dolduran Topluluğa Sosyal Sigortalar Kurumu tarafından verilmiş olan numara	:

Yukarıda 1 ilâ 5 numaralı hanelerde yazılı hususların Topluluk mensubunun yedindeki Nüfus İdaresince verilmiş bulunan sayılı nüfus hüviyet cüzdanına uygun olduğunu, 6 ilâ 8 numaralı hanelerde yazılı hususların da doğru olduğunu ve adı geçenin topluluğumuzdan ayrıldığı takdirde keyfiyetî derhal yazı ile Kurumuza bildireceğimizi beyan ve tasdik ederiz.

..... Barosu Başkanlığı
Resmî Mühürü ile
Başkan veya Yetkilisinin
Adı, Soyadı ve İmzası

Avukatlar - İşkazaları ve Meslek Hastalıkları Topluluk Sigortası Prim Cetveli

Sigorta Sic. No.	:
Adı ve Soyadı	:
Prim Ödeme Gün sayısı	:
Prime esas	:
Günlük Ücreti	:
Aylık Ücreti	:
Üç Aylık Prim Tutarı	:

..... Barosu Başkanlığı
Resmî Mühürü ile
Başkan veya Yetkilisinin
Adı, Soyadı ve İmzası

Avukatlar - Hastalık ve Analık Topluluk Sigortası Prim Cetveli

Sigorta Sic. No.	:
Adı ve Soyadı	:
Prim Ödeme Gün sayısı	:
Prime esas	:
Günlük Ücreti	:
Aylık Ücreti	:
Üç Aylık Prim Tutarı	:

..... Barosu Başkanlığı
Resmî Mühürü ile
Başkan veya Yetkilisinin
Adı, Soyadı ve İmzası

Baro Başkanlıkları ile bu Başkanlıklara bağlı iller

Baro Merkezi	Bağlı İlleri
1 — Adana
2 — Adıyaman
3 — Afyon
4 — Amasya
5 — Ankara	Çankırı
6 — Antalya
7 — Artvin
8 — Aydın
9 — Balıkesir
10 — Bolu
11 — Bursa
12 — Burdur
13 — Çanakkale
14 — Çorum
15 — Denizli
16 — Diyarbakır	Bingöl, Siirt
17 — Edirne	Tunceli
18 — Elâzığ	Ağrı, Erzincan, Gümüşhane
19 — Erzurum	Bilecik
20 — Eskişehir
21 — Gaziantep
22 — Giresun
23 — Hatay
24 — Isparta
25 — İstanbul
26 — İzmir
27 — Kars
28 — Kastamonu
29 — Kayseri
30 — Kırklareli
31 — Kırşehir
32 — Kocaeli
33 — Konya
34 — Kütahya
35 — Malatya
36 — Manisa
37 — Maraş
38 — Mardin
39 — Mersin
40 — Muğla
41 — Nevşehir
42 — Niğde
43 — Ordu
44 — Rize
45 — Sakarya
46 — Samsun
47 — Sinop
48 — Sivas
49 — Tekirdağ
50 — Tokat
51 — Trabzon
52 — Urfa
53 — Uşak
54 — Van	Muş, Bitlis, Hakkâri
55 — Yozgat
56 — Zonguldak

Hastalık ve Analık Topluluk Sigortasına giren Avukatların eş ve geçindirmekle yükümlü olduğu çocuklarına sağlık karnesi düzenlenmesi için Baro ve Avukatlar tarafından tanzim olunacak beyanname

Baronun Adı	:
Baronun Adresi	:
Kurumca verilen işyeri numarası	:
Avukatın - Adı ve Soyadı	:
Sigorta Sicil No.	:
Doğum Tarihi	:

..... Barosu Başkanlığı
Resmî Mühürü ile
Başkan veya Yetkilisinin
Adı, Soyadı ve İmzası

Bu Kısım Avukatlar Tarafından Doldurulacaktır

İkâmet Adresi	:
Eşinin	:
Adı ve Soyadı	:
Doğum Tarihi	:
Çocuklarının	:
Adı ve Soyadı	:
Doğum Tarihi	:
Tahsilde ise bulunduğu okul:	:
Adı ve Soyadı	:
Doğum Tarihi	:
Tahsilde ise bulunduğu okul:	:
Adı ve Soyadı	:
Doğum Tarihi	:
Tahsilde ise bulunduğu okul:	:
Adı ve Soyadı	:
Doğum Tarihi	:
Tahsilde ise bulunduğu okul:	:

NOT: Bu beyanname doldurulurken arka sahicde yazılı hususlar gözönünde bulundurulacaktır.

...../...../197...

Avukatın İmzası

"Avukatlar için Hastalık ve Analık Topluluk Sigortası Sözleşmesi'nin 19 uncu maddesinde belirtildiği üzere, baro avukatın eş ve geçindirmekle yükümlü olduğu çocuklarının hastalıkları halinde gerekli muayene ve tedavilerinin sağlanması için, Kurumca tanzim edilmesi gereken sağlık karnelerinin düzenlenmesine mesnet teşkil edecek olan bu beyannameyi, noksansız ve gerçeğe uygun olarak düzenliyerek avukata vermekle yükümlüdür.

Mezkûr beyanname, en az 120 gün hastalık ve analık topluluk sigortası primi ödemiş olan avukatın eş ve geçindirmekle yükümlü olduğu çocukları için düzenlenecektir.

Baronun Adı : Avukatın Büro Adresi:				
VİZİTE KÂĞIDI (Avukata Ait)				
Tedavinin yapılabilmesi için sicil kartının gösterilmesi zorunludur.				
AVUKATIN	1) Sicil No.			
	2) Adı ve Soyadı			
	3) Doğum Tarihi			
	4) Topluluğa Giriş Tarihi			
	5) Viziteye Çıktığı Tarihi			
	6) Geçirdirmekle yükümlü olduğu kimsesi bulunup bulunmadığı (A)			
	7) Sigortalılık niteliğinin sona erip ermediği, ermişse tarihi (B)			
İŞ KAZASI HALİNDE	8) İş kazasının oluş şekli, vukuubulduğu yer, tarih ve saat			
	9) Olay günündeki işbaşı saati			
	10) Tanıkların Ad ve Soyadları			
11) YILI	Aylar	Prim ödeme gün sayısı (C)	Prime Esas Tutulan günlük ücreti	Prime Esas Tutulan aylık ücreti
19				
19				
19				
19				
19				
19				
İşyeri No.		Baro Başkanı veya Yetkilisinin Adı, Soyadı ve İmzası		

Hastalık Kod No. C-2010-80

İkametgâh Adresi : Baronun Adı :				
VİZİTE KÂĞIDI (Avukatın eşi ve geçirdirmekle yükümlü olduğu çocuklarına ait) Eş ve çocuklar: Sağlık karneni yanında bulundur. Bulundurmazsan muayene ve tedavi yapılmaz				
/ /197				
AVUKATIN	1) Sicil No.			
	2) Adı ve Soyadı			
	3) Topluluğa giriş tarihi			
	4) Sigortalılık niteliğinin sona erip ermediği (A)			
5) Hastanın Adı, Soyadı ve Avukata kanabet derecesi				
6) Aylar	(B)	Prim ödeme gün sayısı		
NOT: Baro, avukatlar ile bunların eş ve geçirdirmekle yükümlü oldukları çocuklarının hastalık ve analık hallerinde muayene ve tedavilerinin sağlanması için bu vizite kâğıdını noksanz ve gerçeğe uygun olarak düzenliyerek avukata vermekle yükümlüdür.				
İşyeri No:		Baro Başkanı veya Yetkilisinin Adı, Soyadı ve İmzası		

Hastalık Kod No. C-2010-81

(A) Var veya yok diye cevaplandırılacaktır.

Avukatın geçirdirmekle yükümlü olduğu kimseler;

a — Karısı, çalışmayacak durumda malûl veya 55 yaşını doldurmuş kocası,

b — 18 yaşını veya orta öğrenim yapıyorsa, 20 yaşını, doldurmuş olup da çalışmayacak durumda malûl çocuklar,

c — Geçiminin Avukat tarafından sağlandığı belgelenen ana ve babasıdır.

Gecici işgöremezlik ödeneği verilmesine hak kazanılan tarihten önce, avukat tarafından evlât edinilmiş, tanınmış veya nesebi düzeltilmiş yahut babalığı hükme bağlanmış çocuklar da girerler.

Avukat, ödenek alırken bu kimselerden birine ait belgeyi memura gösterecektir. (Evli ise evlenme cüzdanını yahut geçirdirmekle olduğu çocuklarından birine ait nüfus cüzdanını göstermesi kâfidir.)

(B) Sigortalılık niteliğini haiz olanlardan hastalık ve analık sigortaları primi ödeme hali sona erenlerin sigortalılık nitelikleri, hastalık ve analık sigortalarının uygulanmasında, ödenen primin ilişkin olduğu günü takip eden onuncu günden başlanarak yitirilmiş sayılır.

(C) Aylar sütununa, hastalığın anlaşıldığı veya doğumun vukubulduğu tarihten önce bir yıl içindeki aylar (viziteye çıkılan ayda dahil olmak üzere) yazılacak, karşılıklarına da bu aylar içinde prim ödenen gün sayıları kaydedilecektir.

Bununla beraber, prim ödeme süresinin 120 günü aşması halinde, 120 günden fazlasının yazılmasına mahal bulunmamaktadır.

Diğer sütunlara da hastalığın anlaşıldığı veya doğumun vukubulduğu tarihten önceki üç takvim ayına ait prime esas tutulan aylık ücretler yazılacaktır. İş kazası veya meslek hastalığı halinde ise, sadece iş kazasının vukubulduğu veya meslek hastalığının anlaşıldığı tarihten önceki üç takvim ayına ait prime esas tutulan aylık ücretler ile o aylar içinde prim ödenen gün sayıları kaydedilecektir.

Prime esas tutulan aylık ücretler ayrıca ait olduğu sütunlarda yazı ile de belirtilecektir.

A) Sigortalılık niteliğini haiz olanlardan hastalık ve analık sigortaları primi ödeme hali sona erenlerin sigortalılık nitelikleri, hastalık ve analık sigortalarının uygulanmasında, ödenen primin ilişkin olduğu günü takip eden onuncu günden başlanarak yitirilmiş sayılır.

Sigortalılık niteliği sona ermeyenler için "ERMEDİ" diye cevaplandırılacaktır.

MÜHİM NOT :

Sigortalılık niteliği sona erenler için Vizite kâğıdı düzenlenmeyecektir.

B) Aylar sütununa hastalığın anlaşıldığı tarihten önceki aylar ve karşılıklarına da o ay içinde prim ödenen gün sayıları yazılacaktır.

Prim ödeme süresinin 120 günü aşması halinde, 120 günden fazlası yazılmayacaktır.

Hastalığın anlaşıldığı tarihten önceki bir yıl içinde 120 gün prim ödeme şartını yerine getirmeyenler için vizite kâğıdı düzenlenmeyecektir.

Avukatın geçirdirmekle yükümlü olduğu eş ve çocukları:

a — Karısı, avukat olan kadınsa, çalışmayacak durumda malûl veya 55 yaşını doldurmuş kocası,

b — 18 yaşını ve orta öğrenim yapıyorsa 20 yaşını, yüksek öğrenim yapıyorsa 25 yaşını doldurmamış yahut 18 yaşını doldurmuş olup da çalışmayacak durumda malûl çocukları,

Avukat tarafından evlât edinilmiş, tanınmış veya nesebi düzeltilmiş yahut babalığı hükme bağlanmış çocukları da (b) fıkrası kapsamına girerler.

Bkz. TBBB. 1971/7-14

1971/94

Avukatlık Kanunu iptal davası . Anayasa Mahkemesi kararlarıAnkara, 26.8.1971
Genelge No. 48-2248**Baro Başkanlığı**

Konu: 1136 sayılı Avukatlık Kanununun bazı maddelerinin iptali için Anayasa Mahkemesinde açılan davaya ilişkin Anayasa Mahkemesi kararını ihtiva eden 23.8.1971 gün 13935 sayılı Resmî Gazetenin gönderildiği hakkında.

1136 sayılı Avukatlık Kanununun 1., 3., 35., 196. maddeleri ile geçici 1., 2., 3., 4., ve 5. maddelerinin Anayasaya aykırılığı gerekçesiyle C. Senatosundan 44 üyenin imzasıyla Anayasa Mahkemesinde açılan dava, 21.1.1971 gün ve E-sas, 1969/33, Karar 1971/7 sayılı Anayasa Mahkemesi kararı ile sonuçlanmıştır. Anayasa Mahkemesinin anılan kararı, 23.8.1971 gün ve 13935 sayılı Resmî Gazetede yayımlanmış ve bu gazetedeki bir nüsha ilişikte sunulmuştur.

Anayasa Mahkemesi 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun dava konusu hükümlerinden; a), 35. maddesi ile geçici 1., 3. ve 4. maddelerin 1238 sayılı Kanunla değiştirilmiş, 196. maddenin aynı kanunla yürürlükten kaldırılmış, geçici 2. maddenin de aynı kanunla değiştirilmiş ve maddeye fıkralar eklenmiş olduğundan bu hükümler hakkında karar verilmesine yer olmadığına, b), Dava konusu diğer hükümlerden 1., 3. maddeler ile geçici 5. maddenin ve geçici 2. maddenin (A) bendi ve 1238 sayılı Kanunla eklenen fıkralar dışındaki hükümlerinin Anayasaya aykırı olmadığına karar vermiştir.

Bilginizi rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

Eki: 1

Anayasa Mahkemesi KararıResmî Gazete, 23.8.1971
Sayı: 13935Esas sayısı : 1969/33
Karar sayısı : 1971/7
Karar günü : 21/1/1971

İptal davasını açan: Cumhuriyet Senatosunun 44 üyesi

İptal davasının konusu : 7/4/1969 günlü, 13168 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan 19/3/1969 günlü, 1136 sayılı Avukatlık Kanununun 1., 3., 35., 196. maddelerinin ve geçici 1., 2., 3., 4. ve 5. maddelerinin Anayasa'nın genel kural ve ilkelerine ve 12., 31., 41., 42., 48., 58., 62. ve 117. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüş; yine Anayasa'nın 149. ve 150. maddelerine dayanılarak iptalleri istenilmiştir.

I — Davacının gerekçesi özeti:

A — 1136 sayılı Kanunun 1. maddesi için:

Bu madde avukatlığı "kamu hizmeti" ve "serbest meslek" olarak nitelmiştir. Kamu hizmetinin aynı zamanda serbest meslek olamayacağı Devletin genel idare ilkelerindedir. Öte yandan Anayasa'nın 117. maddesi kamu hizmetlerinin memurlar eliyle yürütülmesini buyurmaktadır. Memurun kim olduğu ise özel kanunla belirtilmiştir. Avukatın memur sayılmayacağı açıktır. Hüküm Anayasa'nın 117. maddesine aykırıdır.

B — 1136 sayılı Kanunun 3. maddesi için:

Eski 3499 sayılı Avukatlık Kanununun 1/C. maddesiyle Siyasal Bilgiler Okulu veya Fakültesinden mezun olup da eksik kalan derslerden Hukuk Fakültesinde sınav vermiş olanlar öğrenim bakımından avukatlık mesleğine kabul edilme koşuluna sahip sayılırken 1136 sayılı Kanunun avukatlığa kabul koşullarını belirleyen 3. maddesinin öğrenime ilişkin bendinde bu hükme yer verilmemiştir. Böylece eksik hukuk derslerinden sınav vermiş Siyasal Bilgiler Fakültesi mezunlarına avukat olma yolu kapatılmış ve ay-

rıca kazanılmış haklar da korunmamıştır. Oysa halen yürürlükte bulunan 2556 sayılı Hâkimler Kanununun 3. maddesinin altıncı fıkrası ve 3456 sayılı Noter Kanununun 7. maddesinin VII sayılı bendi bu gibilere hâkim ve noter olma hakkını tanımaktadır.

1136 sayılı Kanunun 3. maddesi Anayasa'nın buyurucu genel kurul ve ilkelerine aykırıdır.

C — 35. madde için:

35. madde (Adli işlemleri ve resmî dairelerde çekilmiş ve çekişmesiz işleri takip etmek yalnız barolara yazılı avukatlara aittir) hükmünü koymuştur. Hüküm bu işleri bir tekel konusu yapmakta ve avukatlara bir zümre imtiyazı tanımaktadır. Onun için Anayasa'nın 12. maddesine aykırıdır.

Anayasanın 31. maddesi yurttaşlara mutlak bir hak arama hürriyeti tanımıştır. 1136 sayılı Kanunun 35. maddesi bu hürriyeti kısıtladığı için 31. maddeye de aykırıdır.

Aynı hüküm Anayasa'nın 62. maddesiyle vatandaşlara tanınan dilekçe hakkını da kısıtlamaktadır.

Ç — 196. madde için:

1136 sayılı Kanunun 196. maddesiyle 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa eklenen geçici 25. maddeye göre "Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte bu kanunun kapsamındaki bir memuriyette bulunanların memuriyetten önce T.C. Emekli Sandığı Kanununa tabi olmadan ve Sosyal Sigortalar Kurumu Kanununu kapsamına da girmeden avukatlık geçirdikleri fiili hizmet sürelerinin üçte ikisi memuriyet kademelerine sayılır."

Bu hüküm avukatların ötekî memurların önüne geçmelerine olanak sağlamakta, memurların özel hükümlerle kurulmuş düzenini bir zümre aleyhine başka bir zümre lehine bozmaktadır. Onun için Anayasa'nın 12. maddesine aykırıdır.

Avukatlık mesleği memurluk olmadığı halde aynı hükümle memurluk sayılmış ve böylece Anayasa'nın kamu hizmetlerine girme hakkına ilişkin 58. maddesiyle de çelişkiye düşülmüştür.

Anayasa'nın 117. maddesi "Devletin ve öteki kamu tüzel kişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği aslı ve süreklilik görevlerin memurlar eliyle görülmesi ve memurların nitelikleri, atanmaları, ödev ve yetkileri, hakları ve yükümleri, aylık ve ödenekleri ve öteki özlük işlerinin kanunla düzenlenmesi" ilkelerini koymuştur. Memurlukla ilişkisi bulunmayan ve bir serbest meslek olan avukatlığa geçen hizmetlerin üçte ikisinin memurlukta geçirilmiş gibi memurluk kademine sayılması 117. madde ilkelerine de aykırı düşmektedir.

D — Geçici 1., 2., 3., 4. ve 5. maddeler için:

Bu maddeler avukatları 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu kapsamına imtiyazlı bir biçimde almakta, bunları T.C. Emekli Sandığı Olağanlarından da yine kendi lehlerinde farklar yaratarak yararlandırmaktadır. İşçilerin ve memurların yürürlükteki kanunlara göre sahip oldukları hakkı avukatlara külfetsizce kazandıran ve bunlara az prim ödeyerek çok emekli ve malfülük aylığı bağlanmasını sağlayan bu hükümler Anayasa'nın 12. maddesine aykırıdır.

Avukatlar için Sosyal Sigorta yönünde yaratılan istisnai durum Anayasa'nın 41, 42. ve 48. maddeleri ilkeleriyle bağdaşmaz. Çünkü böylece ücretlilerin sosyal güvenliği serbest meslek olan avukatlık sınıfı lehine bozulmuş, milli tasarrufa el atarak ondan asıl tasarrufu yapanlar aleyhine çıkar sağlamak ve o tasarrufu eritmek gibi bir havaya girilmiş olmaktadır.

Geçici 4. madde ise avukatları T. C. Emekli Sandığı Kanununun emeklilik ve borçlanma hükümleri kapsamına almış ve memurların yıllarca tevdiatçı ve iştirakçi sıfatıyla kendi sosyal güvenlikleri ve emeklilikleri için topladıkları paraları haksızca ve adaletsizce el atılmasına yol açmıştır.

Geçici beş madde de Anayasaya aykırı olduğundan iptalleri gerekir.

II — Yasa metinleri :

1 — İptalleri istenen kanun hükümleri :

19/3/1969 günlü, 1136 sayılı Avukatlık Kanununun dava konusu maddelerinin, daha aşağıda görüleceği üzere davanın açılmasından sonra yürürlükten kalkmaları veya değişmeleri yüzünden haklarındaki iptal istemlerinin karara bağlanmasına yer olmadığına karar verilenler dışında kalanları şöyledir:

"Madde 1 — Avukatlık kamu hizmeti ve serbest bir meslektir."

Avukat görevini yerine getirmede bağımsızdır.

"Madde 3 — Avukatlık mesleğine kabul edilebilme için:

a) Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmak,

b) Türk hukuk fakültelerinin birinden mezun olmak veya yabancı bir memleket hukuk fakültesinden mezun olup da Türkiye hukuk fakülteleri programlarına göre noksan kalan derslerden başarılı sınav vermiş bulunmak,

c) Avukatlık stajını tamamlayarak staj belgesi almış bulunmak,

d) Avukatlık sınavını başarmış olmak,

e) Levhasına yazılmak istenilen baro bölgesinde ikametgâhi bulunmak,

f) Bu kanuna göre avukatlığa engel bir hali olmamak, gerekir.

"Geçici Madde 2 — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte T.C. Emekli Sandığındaki emekliliğe esas teşkil eden hizmetleri toplamı en az 15 yıl olan avukatlardan:

A) Emekli keseneği ödedikleri memuriyet veya hizmetten bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce her ne sebeple olursa olsun ayrılmış olanlar, kendilerine emeklilik veya malfülük aylığı bağlanmamış olmak şartıyla, T. C. Emekli Sandığı ile ilgilerinin kesildiği tarihten bu kanunun yürürlük tarihine kadar Sosyal Sigortaya da tabii olmaksızın geçen fiili avukatlık sürelerinin tamamını veya bu sürenin emekliliğe esas olan eski hizmetlerinin süresi ile birlikte 25 yılı doldurmaya yetecek kısmını aşağıdaki hükümlere göre borçlanabilirler.

Fiili avukatlık süresinin tamamını borçlanılanlar aşağıdaki B) bendi hükümlerine göre T. C. Emekli Sandığı ile ilgilerini devam ettirebilirler. Bunlardan T.C. Emekli Sandığı ile ilgilerini devam ettirmek istemiyenler fiili avukatlık süresinin bir kısmını borçlanmak suretiyle emekliliğe esas hizmet sürelerini 25 yıla çıkarmış olanlara aşağıdaki hükümlere göre emekli aylığı bağlanır.

B) Emekli keseneği, ödedikleri memuriyet veya hizmetten bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte veya daha sonra her ne sebeple olursa olsun ayrılanlar, toplam süre 30 yılı geçmemek üzere, T. C. Emekli Sandığı ile ilgilerini devam ettirebilirler.

(A) bendine göre borçlanabilmek için ilgilinin, listesine yazılı bulunduğu baronun topluluk sigortasına katıldığı tarihten itibaren üç ay içinde, bu baro aracılığı ile T. C. Emekli Sandığına yazılı olarak baş vurması zorunludur. Borçlanılacak miktar, ilgilinin T.C. Emekli Sandığına evvelce kesenek ödediği memuriyet veya hizmette son aldığı maaş yahut ödenek derecesindeki kadiminden itibaren o memuriyet veya hizmetin asgari terfi süresi nazara alınarak 2 veya 3 yılda bir terfi etmiş sayılmak suretiyle T. C. Emekli Sandığı Kanunu hükümleri dairesinde, bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte kadarki fiili avukatlık süresi için ödemesi gereken keseneklerin (Kurum hissesi dahil) tamamıdır. Ancak, kesenekler ve kurum hissesi ait oldukları geçmiş yıllarda yürürlükte bulunan T.C. Emekli Sandığı Kanunu hükümlerine göre hesaplanır.

Borçlanılan süre ile T. C. Emekli Sandığına tabii eski memuriyet veya hizmet süreleri toplamı 30 yılı geçemez. Fiili avukatlık süresinin bu miktardan kısmı için borçlanmak mümkün değildir.

Borçlanılacak miktar, ilgilinin talebine göre, T.C. Emekli Sandığı tarafından yapılacak tebliğat üzerine en geç 1 ay içinde toptan veya on yıl içinde on eşit taksitle ödenir. T.C. Emekli Sandığına tabi eski memuriyet veya hizmetlerinden ayrılan keseneklerini almış olanlar bunun tamamını kanunî faizi ile birlikte, borçlanılan miktarın tamamının veya ilk taksidinin ödenmesi süresi içinde sandığa iade ile yükümlüdürler. Kesenekleri süresi içinde iade etmeyenlerin bu madde hükümlerinden faydalanmaları mümkün değildir.

Borçlanan kişiler emekliliğe esas olan eski memuriyet veya hizmet sürelerine borçlandıkları sürenin eklenmesi suretiyle hesaplanacak süre üzerinden ve borçlandıkları miktarın tamamını ödedikleri tarihten itibaren 5434 sayılı Kanuna göre emekli aylığına hak kazanırlar. Emekli aylığına hak kazanılabilmeleri için toplam süresinin 25 yıl olması yeterlidir.

Taksitle ödemede, borcun tamamını ödemedenden ölen veya T.C. Emekli Sandığına göre malûl olan avukatların kendilerine veya hak sahibi mirasçılarının ölüm veya maluliyeti takiben ay başından itibaren 5434 sayılı Kanun hükümlerine göre malullük yahut dul ve yetim aylığı bağlanır. Şu kadar ki, ödenmemiş yıllık taksitlerin her biri 12 eşit parçaya bölünerek o yılın malullük veya dul ve yetim aylıklarından kesilir ve artan miktar hak sahiplerine ödenir.

Taksitle ödemede, bir taksiti zamanında ödemeyen ve T.C. Emekli Sandığına yapılan tebliğat üzerine 1 ay içinde bu borcunu yerine getirmeyenlerin borçlanma durumuna son verilir ve ödedikleri miktara tekabül eden sürenin eski memuriyet veya hizmetlerine eklenmesi suretiyle hesaplanacak süre üzerinden T.C. Emekli Sandığı Kanunu hükümlerine göre işlem yapılır.

Yukarıdaki fıkralar gereğince kendilerine veya hak sahibi mirasçılarında emekli, malullük veya dul ve yetim aylığı bağlanana borçlanmadan önceki fiili memuriyet veya hizmetlerin tutarı üzerinden T.C. Emekli Sandığı Kanunu hükümlerine göre ikramiye ödenir.

(B) bendinden faydalanabilmek için ilgilinin, T.C. Emekli Sandığına kesenek ödediği memuriyet veya hizmetten ayrılmasını takibeden bir ay içinde Sandığa dilekçe ile baş vurma ve kendisine emekli aylığı bağlanmamış veya kesenekleri iade edilmemiş olması gereklidir. (A) bendinin ikinci fıkrası delâletiyle (B) bendinden faydalanana için bu süre borçlanma taleplerinin kabul edildiğinden Sandığa kendilerine tebliği tarihinden başlar.

(B) bendinden faydalanmak dileği ile yapılan baş vurma T.C. Emekli Sandığına kabul edildiğinin ilgilie tebliğini takibeden aybaşından itibaren Sandığa kesenek ödeme yükümlülüğü doğar. Kesenek (Kurum hissesi dahil) her ayın ilk haftası içinde doğrudan doğruya veya T. C. Emekli Sandığına belirteceği bir banka aracılığı ile sandığa ödenir.

Kesenek ve kurum hissesi, ilgilinin T. C. Emekli Sandığına kesenek ödediği evvelki memuriyet veya hizmette son iktisap ettiği maaş veya ödeneğindeki kudeminden başlamak üzere, o memuriyet veya hizmetin en az yükselme süresine göre iki veya üç sene bir terfi ediyor muşçasına yürütülecek maaş dereceleri üzerinden hesaplanır.

(B) bendi uyarınca T.C. Emekli Sandığı ile ilgileri devam edenlerin emekliliğe esas sürelerinin 30 yılı doldurduğu, sandıkla ilgilerinin kesilmesini yazılı olarak istedikleri, öldükleri yahut T.C. Emekli Sandığı Kanununa göre malûl duruma girdikleri veya borçlanma hükümlerinde gösterildiği şekilde sandık tarafından verilen bir aylık süre içinde ödememekte temerrüt ettikleri takdirde bu durumların husule geldiği tarihi takibeden aybaşından itibaren Sandıkla ilgileri kesilir ve toplam süreleri üzerinden kendilerine yahut hak sahibi mirasçılarında 5434 sayılı Kanun uyarınca emekli, malullük dul veya yetim aylığı bağlanır. Bu kimselere ödenecek ikramiye hakkında borçlanma ile ilgili hükümler kıyasen uygulanır.

Geçici 3, 4 ve 5. maddeleri uyarınca borçlandıkları süre ile birlikte emekliliğe esas hizmetleri tutarı 15 yıl veya daha fazla olanlar da bu maddenin (B) bendi hükmünden faydalanabilirler."

(Geçici 2, maddenin A bendi 1238 sayılı Kanunla değiştirilmiş ve aynı kanunla bu maddeye iki fıkra eklenmiştir.)

Geçici Madde 5.— Geçici 2, 3 ve 4. maddelerin kapsamına giren avukatların bu maddeler gereğince borçlandıkları fiili avukatlık sürelerinden önce Sosyal Sigortalar Kurumu kapsamına giren hizmetleri de mevcutsa, Sosyal Sigortalar kapsamına giren hizmetler 5/1/1961 tarihli ve 228 sayılı Kanunun aylık bağlanmasına ilişkin esasları dairesinde T.C. Emekli Sandığındaki hizmetler (Borçlanılan süreler dahil) ile birleştirilir.

Bu madde hükmünden faydalanmak isteyenlerin, T.C. Emekli Sandığına başvurularının şekli ve süresi hakkında geçici 3. madde hükmü kıyasen uygulanır."

2 — Davacının dayandığı Anayasa hükümleri :

1136 sayılı Kanunun kiını hükümlerinin Anayasaya aykırı olduğu yolundaki iddiayı ve iptal istemini desteklemek üzere davacı tarafından ileri sürülen Anayasa maddeleri aşağıda gösterilmiştir:

"Madde 12 — Herkes, dil, ırk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din ve mezhep ayrımını gözetilmeksizin kanun önünde eşittir.

Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınmaz."

"Madde 31 — Herkes, meşru bütün vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak, iddia ve savunma hakkına sahiptir.

Hiçbir mahkeme, görev ve yetkisi içindeki davaya bakmaktan kaçınmaz."

"Madde 41 — İktisadi ve sosyal hayat adalete, tam çalışma esasına ve herkes için insanlık haysiyetine yararlı bir yaşayış seviyesi sağlanması amacıyla göre düzenlenir.

İktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmayı demokratik yollarla gerçekleştirmek; bu maksatla millî tasarrufları artırmak, yatırımları toplamı yararının gerektirdiği önceliklere yönetmek ve kalkınma planlarını yapmak Devletin ödevidir."

"Madde 42 — Çalışma herkesin hakkı ve ödevidir.

Devlet, çalışanların insanca yaşaması ve çalışma hayatının kararlılık içinde gelişmesi için sosyal, iktisadi ve mali tedbirlerle çalışanları korur ve çalışmayı destekler; işsizliği önleyici tedbirleri alır.

Angarya yasaktır.

Memleket ihtiyaçlarının zorunlu kıldığı alanlarda vatandaşlık ödevi niteliği alan beden veya fikir çalışmalarının şekil ve şartları, demokratik esaslara uygun olarak kanunla düzenlenir."

"Madde 48 — Herkes, sosyal güvenlik hakkına sahiptir. Bu hakkı sağlamak için sosyal sigortalar ve sosyal yardım teşkilâtı kurmak ve kurdurmak Devletin ödevlerindedir."

"Madde 58 — Her Türk, kamu hizmetlerine girme hakkına sahiptir.

Hizmete alınmada, ödevin gerektirdiği niteliklerden başka hiçbir ayırım gözetilemez."

"Madde 62 — Vatandaşlar, kendileriyle veya kamu ile ilgili dilek ve şikâyetleri hakkında, tek başlarına veya topluca, yetkili makamlara ve Türkiye Büyük Millet Meclisine yazılı ile baş vurma hakkına sahiptir.

Kendileriyle ilgili baş vurmaların sonucu, dilekçe sahiplerine yazılı olarak bildirilir."

"Madde 117 — Devletin ve diğer kamu tüzel kişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin

gerektirdiği asli ve sürekli görevler, memurlar eliyle görülür.

Memurların nitelikleri, atanmaları, ödev ve yetkileri hakları ve yükümleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işleri kanunla düzenlenir."

III — İlk inceleme:

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 15. maddesi uyarınca 24/6/1969 gününde Lütfi Ömerbaş, Salim Başol, Feyzullah Uslu, A. Şeref Hocaoğlu, Fazlı Öztan, Celâlettin Kuralmen, Hakkı Ketenoğlu, Sait Koçak, Avni Giyda, Muhittin Taylan, İhsan Ecemiş, Recai Seçkin, Ahmet Akar, Halit Zaruhan ve Muhittin Gürin'in katılmalarıyla yapılan ilk inceleme toplantısında:

Kimi hükümleri dava konusu edilen 19/3/1969 günlü, 1316 sayılı Avukatlık Kanununun 7/4/1969 günlü, 13168 sayılı Resmî Gazete'de yayımlandığı; dava dilekçesinin 16/6/1969 gününde Anayasa Mahkemesi Genel Sekreterliğince kaleme haveli edildiği; 22/4/1962 günlü, 44 sayılı Yasanın 26. maddesine göre davanın bu tarihte açılmış sayılması gerektiği ve süresi içinde olduğu; dava dilekçesinin Cumhuriyet Senatosunun 44 üyesince imzalandığı ve dilekçede adları yazılı kimselerin Cumhuriyet Senatosu üyesi olduklarının Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına onandığı; davayı açanların toplamının Cumhuriyet Senatosunun, Anayasa'nın 70. maddesine göre, üye tam sayısının altıda birinin üstünde olduğu; dava dilekçesinde 44 sayılı Kanunun 25. maddesinin son fıkrası uyarınca Cumhurbaşkanınca Senato üyesi Zerrin Tüzün'ün gösterilmiş bulunduğu ve dosyanın ekliği olmadığı anlaşılmış ve Anayasa'nın 147., 149. ve 150. ve 44 sayılı Kanunun 21., 22., 25 ve 26. maddelerine uygun olduğu görülen işin esasının incelenmesine oybirliğiyle karar verilmiştir.

IV — Esasın incelenmesi :

Davanın esasına ilişkin rapor, dava dilekçesi 1136 sayılı Kanunun iptali istenilen hükümleri, Anayasa'ya aykırılık iddiasına dayanaklık eden Anayasa Maddeleri; bunlarla ilgili gerekçeler ve başka yasama belgeleri; konu ile ilişkisi bulunan öteki metinler okunduktan sonra ge-reği görüldüğü düşünüldü:

1 — Dava konusu hükümlerden değişmiş veya yürürlükten kalkmış olanların durumu :

19/3/1969 günlü, 1136 sayılı Avukatlık Kanununun dava konusu hükümlerinden bir bölümü dava açıldıktan sonra değişmiş veya yürürlükten kalkmış olduğu için önce bunların saptanması gerekmektedir. Tarama sonunda varılan sonuç şudur:

a) İptal istenen hükümlerden 35. madde ve 1., 3., ve 4. geçici maddeler 7/3/1970 gününde yani dava açıldıktan sonra yürürlüğe giren 26/2/1970 günlü, 1238 sayılı "19 Mart 1969 gün ve 1136 sayılı Avukatlık Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi bazı maddelerine fıkralar ve kanuna geçici bir madde eklenmesi" hakkındaki Kanunun 1. maddesiyle değiştirilmiştir.

1 Mart 1969 gününden başlayarak yürürlüğe giren 23/10/1969 günlü, 1186 sayılı (506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna bazı maddeler eklenmesine dair) Kanunun 19. maddesiyle 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa eklenen maddede "1136 sayılı Avukatlık Kanununda Sosyal Sigortalarla ilgilendirilenler hakkında da 506 sayılı Kanunla bu kanun hükümleri uygulanır" hükmü yer almakta ve yine 1186 sayılı Kanunun 22. maddesiyle "1136 sayılı Avukatlık Kanununun geçici 1. maddesinin bu kanuna aykırı hükümleri" yürürlükten kaldırmış bulunmakta idi. (1186 sayılı Kanun 3. Kasım 1969 günlü, 13341 sayılı Resmî Gazetede yayımlanmıştır.)

b) 196. madde aynı 1238 sayılı Kanunun 6. maddesiyle yürürlükten kaldırılmıştır.

c) Geçici 2. maddenin A bendi aynı Kanunun 3. maddesiyle değiştirilmiş ve bu maddeye iki fıkra eklenmiştir.

Özetlenecek olursa; 1136 sayılı Kanunun dava konusu hükümlerinden 35., 196., maddeler ve geçici 1., 3. ve 4. maddeler ve geçici 2. maddenin A bendi iptal davasının açıldığı gündeki muhtevalarını koruyamamış ve daha sonra çı-

kan iki kanunla değiştirilmiş veya yürürlükten kaldırılmış ve geçici 2. maddenin şimdiki son iki fıkrası da yine dava açıldıktan sonra maddeye eklenmiş bulunmaktadır. Şu duruma göre dava konusu olmaktan çıkmış bulunan bütün bu hükümler hakkında artık bir karar verilmesine yer kalmamış olmak gerekir.

2 — Dava konusu hükümlerin geriye kalan bölümünün Anayasa'ya aykırı olup olmadığı sorunu:

Dava konusu hükümlerin yukarıda sözü edilen bölümü ayrıldıktan sonra geriye 1136 sayılı Avukatlık Kanununun 1. ve 3. maddeleri geçici 5. maddesi, geçici 2. maddenin (A) bendi ve 1238 sayılı Kanunla bu maddeye eklenen fıkralar dışındaki hükümleri kalmaktadır. Bunların Anayasa'ya aykırı olup olmadığı aşağıda ayrı ayrı tartışılacaktır:

a) 1. madde:

1136 sayılı Kanunun 1. maddesi avukatlığı kamu hizmeti ve serbest bir meslek olarak tanımlamış, ayrıca avukatın görevini yerine getirmeye bağımsız olduğu kuralını koymuştur.

Davacı bu hükmün Anayasa'nın kamu hizmetlerinin memurlar eliyle yürütülmesini buyuran 117. maddesine aykırı olduğunu ileri sürmektedir.

Anayasa'nın 117. maddesinin memurlar eliyle yürütülmesini zorunlu kıldığı işler Devletin ve öteki kamu tüzel kişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları hizmetlerin gerektirdiği asli ve sürekli görevlerdir. Kamu hizmetleri kavramının gerek öğretide gerek uygulamalarda Devletçe ve öteki kamu tüzel kişilerin genel idare esaslarına göre yürütülen hizmetler alanının dışına taşın ve yayılan bir kapsamı olduğu ve kapsamın da gittikçe genişlediği bilinmektedir.

Tüzel kişilikli kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarını oluşturan Türkiye Barolar Birliğinin (1136 sayılı Kanun - Madde 109) ve Baroların (Aynı kanun - madde 76) gözetim ve denetimleri altında hak arama hürriyetinin (Anayasa - madde 31) işleyişine destek olan; hukuki ilişkilerin düzenlenmesinde, her türlü hukuki sorun ve anlaşmazlıkların adalet ve hakka niyete uygun olarak çözülmesinde ve genellikle hukuk kurallarının eksiksiz uygulanmasında yargı organlarına, hakemlere, resmî ve özel kural ve kurumlara yardım etme ereğini güden hukuki bilgi ve tecrübelerini adalet hizmetine ve kişilerin yararlanmasına adanmış görevlerinin yerine getirilmesinde adli mercilerin ve öteki resmî dairelerin kendilerine yardımcı olmakla yükümlü tutulduğu (1136 sayılı Kanun - madde 2) bir meslek topluluğunun, avukatlığın faaliyetlerinin kamu yararı ile olan sıkı ilgisi, bu ilginin de işe bir kamu hizmeti niteliği kazandırdığı ve bunun serbest meslek kavramıyla bağdaşabilir ve o kavramı, 1136 sayılı Kanunun hükümlerinde görüldüğü üzere, sınırlar bir nitelik olduğu ortadadır.

Şu duruma göre 1136 sayılı Kanunun 1. maddesinin Anayasa'nın 117. maddesine aykırı hatta bu madde ile doğrudan doğruya ilgili bir yönü yoktur. Davanın 1. maddeye yönelen bölümünün reddi gerekir.

b) 3. madde :

1136 sayılı Kanunun 3. maddesi avukatlığa kabul koşullarını belirlemektedir. Davacı her ne kadar bu maddenin Anayasaya aykırı olduğunu ileri sürmekte ise de konuyu yalnız Siyasal Bilgiler mezunları açısından ele aldığımıza göre Anayasa'ya aykırılık iddiasını maddenin öğrenim koşuluna ilişkin b bendine yönelttiği anlaşılmaktadır. Bu bent hükmüne göre avukatlık mesleğine kabul edilebilmek için öteki koşullardan ayrı olarak bir de Türk hukuk fakültelerinin birinden mezun olmak veya yabancı bir ilke hukuk fakültesinden mezun olup da Türkiye hukuk fakülteleri programlarına göre eksik kalan derslerden başarılı sınav vermiş bulunmak gereklidir. Bu koşulun önceki Avukatlık Kanununun öngördüğü öğrenim koşulundan değişik yönü eski düzenlemede "eksik kalan derslerden hukuk fakültesinde sınav vermiş Siyasal Bilgiler mezunları"na da avukatlık mesleğine kabul

edilme olanağı tanınmışken (3499 sayılı Kanun madde 1/C) yeni düzenlemede bu yolun kapanmış bulunmasıdır. Fakat sınavı vermiş Siyasal Bilgiler mezunlarının hukuk fakültesi mezunları ile eşdeğerde tutulması hükmü 2556 sayılı Hâkimler Kanununda (Madde 3/6) ve 3456 sayılı Noter Kanununda da (Madde 7/VII) yer almıştır.

Davacı, Anayasaya aykırılık gerekçesini eskiden tanıdığı bir olanağın bu kez kaldırılmasıyla oluşan durum üzerine oturtmaktadır. Avukatlık mesleğinin niteliğine göre bu mesleğe girecekleri gerekli temel bilgileri vermeğe en elverişli öğretim kurumunun hukuk fakülteleri olduğunda kuşku yoktur. Bir üniversite içinde hukuk fakültesi varken ayrıca bir de siyasal bilgiler fakültesi açılmasının zorunlu görülüşü ile de ortaya çıktığı üzere bu iki fakültenin kurulumuyla güdülen ereğin aynı olduğu ve bu fakültelerde okutulan bilim dallarının ve okutulmuş biçiminin birbirleriyle eşdeğerde bulunduğu hiç bir zaman düşünülemez. Siyasal Bilgiler Fakültesi mezunlarının eksik okudukları derslerden hukuk fakültesinde sınav vermeleri yoluyla iki fakülte arasında kurulmak istenen bir çeşit muadilet bünyeye inemeyen, daima yüzeyde kalacak bir zorlama olmaktan ileri gidemeyeceği için, böyle bir düzenlemenin kuruluş ereğinden gelen temeldeki yetişme farkını gidermesine olanak yoktur.

Hukuk fakültesini bitirenlerin hâkimlik, avukatlık ve noterlik bakımından ülke ihtiyaçlarını gereği gibi karşılayacak sayıda olmadıkları süreçte kanun koyucunun böyle geçici bir tedbire baş vurarak darlığı gidermesi olağandır. Bir zamanlar hukuk öğrenimi yapmamış kimselerin hâkim bile olabildikleri unutulmamalıdır. Ancak bu çeşit tedbirlerin darlık ve zorunluluk ortadan kalktıktan sonra da sürüp gitmesi düşünülmeyeceği gibi kanunla istisnai olarak tanınmış böyle bir olanağın daha sonra bu durum geçecekler için kazanılmış bir hak gibi sonuna dek korunması gerekeceği de savunulamaz.

Kanun koyucunun bir kamu hizmetinde görevin gerektirdiği niteliklerin saptanmasını ve saptanmış niteliklerin değiştirilmesini, Anayasa çerçevesi içinde kalmak kaydıyla, görevin ve ülkenin gereklerine ve zorunluklarına göre serbestçe takdir edebileceğini kabul etmekte yerinde olur. Çünkü bu gerek ve zorunlukları en iyi bilecek durumda olan kanun koyucudur. 3499 sayılı Kanunun avukatlık mesleğine kabulü öğrenim bakımından düzenleyen koşulunun 1136 sayılı Kanunun 3. maddesinin inceleme konusu (b) bendi ile değiştirilmesinde yapılmış olan da budur. Burada değişiklik tarihinden önce kazanılmış hakların korunup korunmamış olduğunun önemi vardır. Kanunun geçici 8. maddesine bakılınca "bu kanunun yürürlüğe girmesinden önce Siyasal Bilgiler Okulu veya fakültesinden mezun olup da eksik kalan derslerden hukuk fakültesinde sınav vermiş olanların bu kanunun uygulanmasında hukuk fakültesinde sınav vermiş olanların bu kanunun uygulanmasında hukuk fakültesi mezunu sayılacakları" hükmününün maddede yer aldığı ve böylece kazanılmış hakların korunmuş bulunduğu görülür.

Davacı yeni düzenlemenin Anayasa'nın hangi maddeleriyle çeliştiğini açıklamamış; yalnızca Anayasa'nın buyurucu genel kural ve ilkelerine aykırılıktan söz etmekle yetinmiştir. Bununla birlikte aykırılık iddiası üzerinde konu ile doğrudan doğruya veya dolaylı olarak ilgili görülebilecek bir kaç Anayasa hükmü yönünden kısaca durulmasında yarar vardır.

Yukarıda belirtildiği üzere eksik hukuk derslerinden sınav vermiş Siyasal Bilgiler mezunları ile hukuk fakülteleri mezunları yetişmelerindeki farklılık dolayısıyla avukatlık mesleği yönünden eşit durumda bulunmadıklarından bunların 1136 sayılı Kanun önünde de eşit olmaları düşünülemez ve bu nedenle de hukuk fakültesi mezunlarına tanınmış bir imtiyazdan ve Anayasa'nın 12. maddesine aykırılıktan söz edilemez.

İnceleme konusu hüküm, Anayasanın 14. maddesinde yazılı kişinin "maddi ve manevi varlığını geliştirme" hürriyetinin ve 21. maddede yazılı "bilim ve sanatı serbestçe öğrenme" hak-

kının özüne dokunmakta da değildir. Bu hak ve hürriyet yalnızca kamu yararı düşüncesiyle, yani haklı bir nedenle ve kanun yoluyla avukatlık konusunda belirli ölçüde bir sınırlama görmüştür. Kaldı ki kişiler için maddi ve manevi varlıklarını geliştirmenin ve bilim ve sanat edinmenin tek yolu avukatlık mesleğine girebilme olmadığı gibi mutlaka avukat olmak isteyen Siyasal Bilgiler mezunlarına hukuk fakültelerini bitirip kanunun öğrenim koşulunu yerine getirme olanağının açık bulunduğu da ortadadır. Öte yandan 1136 sayılı Kanunun 3. maddesinin (b) bendinin avukatlık mesleğine kabul edilebilmek koşullarından yalnız birini hükmüne bağladığı unutulmamalıdır. Aynı 3. maddede daha beş koşul yer almış ve 5. maddede ayrıca avukatlığa kabulü önleyen dokuz engel sayılmıştır. Görülüyor ki inceleme konusu hükmün Anayasa'nın 14. ve 21. maddelerine aykırı bir yönü yoktur.

Hâkimler ve Noter Kanunlarında hâla fark sınavını vermiş Siyasal Bilgiler mezunlarına öğrenim bakımından bu mesleklere girebilme olanağını tanyan hükümlerinin bulunması durumuna gelince: Herde hâkimler ve noterler için, avukatlarda olduğu gibi yapılacak yeni düzenlemelerde bu bakımdan bir değişikliğe gidilip gidilmeyeceği belli olmamakla birlikte çeşitli kanunlarda çeşitli hükümler bulunmasının bir hükmü Anayasa'ya aykırı düşürmeğe yeterli olmayacağı ve Anayasa'ya uygunluk denetiminde ölçü olarak kanun hükümlerinin değil Anayasa kurallarının ele alınması gerektiği ortadadır.

Özetlenecek olursa: 1136 sayılı Kanunun 3. maddesinin (b) bendinin ve dolayısıyla 3. maddesinin Anayasa'nın 12., 14., 21. maddelerine ve başka hükümlerine ve bu arada buyurucu genel kural ve ilkelerine aykırı bir yönü yoktur. Davanın bu hükmeye yönelen bölümünün reddi gerekir.

Avni Givda, Şahap Arıç, İhsan Ecemiş ve Muhittin Gürün bu görüşte katılmışlardır.

c) Geçici 2. madde :

1136 sayılı Kanunun geçici 2. maddesinin 1238 sayılı Kanunla değiştirilen A bendi ve maddeye yine bu yasa ile eklenen fıkralar dışındaki hükümleri, emekli keseneği ödedikleri memuriyet ve hizmetlerden bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte veya daha sonra ayrılan avukatların T.C. Emekli Sandığı ile ilişkilerini sürdürmelerine olanak tanımakta ve bu konuda gerekli düzenlemeyi getirmektedir.

Davacı, geçici 2. maddeyi 1136 sayılı Kanunun Anayasa'ya aykırılığını ileri sürdüğü avukatların Sosyal Sigortalar Kanunu ve Emekli Sandığı kapsamına alınmalarına ilişkin geçici hükümleri arasında saymış ve bu madde için özel bir gerekçe göstermemiştir. Genellikle avukatlara memurların sahip oldukları hakkın külfetsizce kazandırıldığını ve bunların sandık olanaklarından avukatlar lehine farklar yaratılarak yararlandırıldıkları iddia ve Anayasa'nın 12., 41., 42. ve 48. maddelerine aykırılıktan söz etmektedir.

İnceleme konusu hükümlerden geliş güzel her avukatın yararlanması düşünülemez. Bunlardan yararlanabilmek için emekli keseneği ödenen bir memuriyet veya hizmette bulunmuş olmak, yasadaki gösterilen süre içinde Emekli Sandığına baş vurmak, emekliliğe sayılacak avukatlık hizmetine ilişkin kesenekleri (Kurum hissesi dahil) yine süresi içinde ödemek gibi bir takım sıkı koşulların yerine getirilmesi zorunluğudur ve borçlanılan süre ile Emekli Sandığına bağlı eski memuriyet ve hizmet süreleri toplamının 30 yılı geçmeyeceği de ayrıca hükmüne bağlanmıştır. Şu duruma, avukatlığın da bir kamu hizmeti olarak tanımlanmakta ve tanımlanmakta oluşuna göre Anayasa'nın 12. maddesine aykırılıktan söz edilemeyeceği ortadadır.

Geçici 2. maddenin, davacının iddia ettiği gibi Anayasa'nın iktisadi ve sosyal hayatın düzenine ilişkin 31. ve çalışma hak ve ödevine ilişkin 42. maddeleriyle de çatıştığı düşünülemez. Avukatların bir bölümüne bir çeşit sosyal güvenlik hakkı sağlayan bu hükmün Anayasa'nın herkes için sosyal güvenlik hakkı tanyan ve bu hakkı sağlamak için sosyal sigortalar ve

sosyal yardım teşkilatı kurmak ve kurdurmakla Devleti ödevlendiren 48. maddesine aykırı olmak şöyle dursun Devletin anayasal ödevinin küçük bir alanda da olsa gerçekleştirilmesi yolunu açtığı açıkça görülmektedir.

Davanın 1136 sayılı Kanunun geçici 2. maddesinin A bendi ve maddeye 1238 sayılı Kanunla eklenen fıkralar dışında kalan hükümlerine yönelen bölümünün reddi gerekir.

ç) Geçici 5. madde :

Bu madde 1136 sayılı Kanun uyarınca Emekli Sandığı ile ilgilendirilen veya Sandıklarla ilgili sürdüren avukatlardan Sosyal Sigortalar Kurumu kapsamına giren hizmetleri bulunanların bu hizmetlerinin "Emekli Sandıkları ile maluliyet, ihtiyarlık ve ölüm sigortaları kanunlarına tabi hizmetlerin birleştirilmesi" hakkındaki 5/1/1961 günlü, 228 sayılı Kanunda yer alan aylık bağlanmasına ilişkin esaslar dairesinde T. C. Emekli Sandığı kapsamındaki hizmetleri ile birleştirilmesini sağlamaktadır. Hükmün bu niteliğine göre, Anayasa'ya aykırı yönü yoktur. Davanın 1136 sayılı Kanunun geçici 5. maddesine yönelen bölümünün de reddi gerekir.

V — Sonuç :

1-19/3/1969 günlü, 1136 sayılı Avukatlık Kanununun dava konusu hükümlerinden:

a) 35., geçici 1., 3. ve geçici 4. maddeler 7/3/1970 tarihinde yani dava açıldıktan sonra yürürlüğe giren 26/2/1970 günlü 1238 sayılı Kanunla değiştirilmiştir;

b) 196. madde aynı 1238 sayılı Kanunla yürürlükten kaldırılmış;

c) Geçici 2. maddenin A bendi yine 1238 sayılı Kanunla değiştirilmiş ve bu kanunla sözü geçen geçici 2. maddeye fıkralar eklenmiş olduğundan bu hükümler hakkında karar verilmesine yer olmadığına oy birliğiyle;

2-19/3/1969 günlü, 1136 sayılı Kanununun dava konusu hükümlerinden geriye kalan 1., 3. ve geçici 5. maddelerin ve geçici 2. maddenin A bendi ve 1238 sayılı Kanunla eklenen fıkralar dışındaki hükümlerinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve davanın bu hükümlere yönelen bölümünün reddine 3. maddenin (b) bendi ve Avni Givda, Şahap Arıç, İhsan Ecemiş ve Muhittin Gürün'ün karşı oylarıyla ve oyçokluğu ile ve öteki hükümlerde oybirliğiyle:

21/7/1971 gününde karar verildi.

Başkan	Başkan Vekili
Hakkı Ketenoğlu	Lütfi Ömerbaş
Üye	Üye
Celâlettin Kuralmen	Fazıl Üluoçak
Üye	Üye
Avni Givda	Nuri Ülgenalp
Üye	Üye
Muhittin Taylan	Şahap Arıç
Üye	Üye
İhsan Ecemiş	Ahmet Akar
Üye	Üye
Ziya Önel	Muhittin Gürün
Üye	Üye
Kâni Vrana	Ahmet H. Boyacıoğlu
Üye	
Şevket Müftügil	

Karşı Oy Yazısı

19/3/1969 günlü 1136 sayılı Avukatlık Kanununun avukatlığa kabul koşullarını belirleyen 3. maddesinin öğrenim koşullarına ilişkin b bendine göre hukuk fakülteleri dışındaki öğretim kurumlarını bitirenlerin avukatlık mesleğine kabul edilmelerine olanak yoktur.

Gerçi bu karşıoy yazısının ilişkin bulunduğu Anayasa Mahkemesinin 21.1.1971 günlü 1963/33-1971/7 sayılı kararında belirtilen "avukatlık mesleğinin niteliğine göre bu mesleğe gireceklerle gerekli temel bilgileri vermede en elverişli öğretim kurumunun hukuk fakülteleri olduğu" yolundaki görüş yerindedir. Ancak unutulmamalıdır ki hukuk fakülteleri söz gelimi bir tıp, ec-

zacılık veya orman fakültesi gibi, öğrencilerini belirli bir mesleğe hazırlayan ve yönelen öğretim kurumlarından değildir. Hukuk fakülteleri tabiiyetle avukat yetiştirmek ereği ile kurulmuş olmadıklarından buralarda ileride avukat olacaklar için özel bir eğitim ve öğretim düzeninin uygulanması da düşünülemez. Fakülteyi bitirdikten sonra özel bir hazırlık ve yetiştirme devresini gerektiren hizmetlere girecekler bu zorunlu aşamalardan geçerek meslek yeteneğini kazanırlar. Nitekim avukat olabilmek için hukuk fakültesini bitirmek yetmemekte; 1136 sayılı Avukatlık Kanununun dördüncü kısım hükümleri (Madde: 15-27) uyarınca en az bir buçuk yıl avukatlık stajı yaparak staj bitim belgesi almak ve yine aynı kanunun beşinci kısım hükümlerine göre (Madde: 28-33) avukatlık sınavını başarmış olmak gerekmektedir. Aynı kanun - madde: 3/c. d)

Hukuk fakültelerindeki öğretimin, avukatlık yönünden niteliği bu olunca bu fakülte temsil edilen bilim dallarının çoğunun esaslı bir biçimde temsil edildiği başka öğretim kurumlarını bitirenlerin de, eksik okudukları derslerden sınav vermek kaydıyla, avukatlığa kabul edilme bakımından hukuk fakültesini bitirenlerle eşdeğerde bir öğrenim görmüş sayılmalarının zorunluk kendini gösterir. Oysa dava konusu hüküm bu doğal sonuca aykırı düşen hem de eski 3499 sayılı Avukatlık Kanununda bulunmayan bir sınırlama getirmektedir.

Anayasa'nın 58. maddesinin ikinci fıkrasına göre kamu hizmetine alınmada görevin gerektirdiği niteliklerden başka hiçbir ayırım gözetilemez. Bir kamu hizmeti olan avukatlığa (1136 sayılı Kanun - madde 1) girebilmek için bu kanunun 3. maddesinin b bendi ile getirilen öğrenim koşulu, yukarıda açıklandığı üzere, "görevin gerektirdiği nitelikler" kavramını aşığı için Anayasa'nın yasakladığı bir ayırımı oluşturan ve Anayasa'nın 58. maddesinin ikinci fıkrası buyruğuna aykırı düşen bir sınırlamadır. Bu nedenle dava konusu hükmün iptali gerekir.

21/1.1971 günlü, 1969/33-1971/7 sayılı Anayasa Mahkemesi kararına, 1136 sayılı Avukatlık Kanununun 3. maddesinin b bendinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve davanın o hükmüne yönelen bölümünün reddine karar verilmiş olması bakımından yukarıda belirtilen gerekçe ile karşırım.

Avni Givda

Karşı Oy Yazısı

1136 sayılı Avukatlık Kanununun 2. maddesinde avukatlığın amacı, Hukuki münasebetlerin düzenlenmesine, her türlü hukuki mesele ve anlaşmazlıkların adalet ve hakkaniyete uygun olarak çözümlenmesine ve genellikle hukuk kurallarının tam olarak uygulanması hususunda yargı organları ve hakemlerle resmi ve özel kurul ve kurumlara yardım etmek ve avukatın hukuki bilgi ve tecrübesini adalet hizmetine ve kişilerin yararlanmasına tahsis etmek) şeklinde tanımlanmıştır.

Aynı madde ile adli mercilerle diğer resmi daireler de avukatlara görevlerinin yerine getirilmesinde yardımcı olmakla yükümlendirilmişlerdir.

Bu hükümlerden açıkça görüldüğü gibi avukatlık, serbest meslek olmakla beraber gördüğü işlerin kamu hizmetine benzer bir niteliği vardır. Esasen 1136 sayılı Kanun 1. maddesiyle mesleğin bu yönüne olağanüstü bir ağırlık tanıyıp, kamu hizmetine nitelikçe benzetmeyi yeterli bulmayarak, mutlak bir şekilde (Kamu hizmeti ve serbest bir meslek) olarak tanımlamış ve bu prensipten hareketle de öteki maddeleriyle hizmeti düzenlemiştir.

Anayasaya göre herhangi bir çalışmada veya iş alanında kamu hizmeti veya benzer nitelik mevcut değilse o sahada sadece genel nitelikteki çalışma ve iş düzeni ile ilgili kurallar cari olur. Kişiler bu alanlarda genel kuralları içinde tam bir çalışma özgürlüğüne sahiptirler. Bu durumlarda kişinin Anayasa ilkeleri içinde serbestçe çalışmasını sağlayacak ortam hazırlamak ve engeller varsa kaldırmak kanun yapıcunun görevidir. (Anayasa Madde: 40 ve sonrası.)

Buna karşı kamu hizmetlerinin kanunlarla özel bir düzenleme konusu yapılacağına kuşku yoktur. Nitekim 1136 sayılı Kanun da avukatlığı bir kamu hizmeti saymış ve özel bir düzenlemeye tabi tutmuştur.

Böyle olunca bu düzenlemenin, Anayasa'nın kamu hizmetlerine ilişkin kurallarına uygun olarak yapılması gerekeceği açıktır.

1136 sayılı Kanunun iptali istenen 3. maddesi avukatlık mesleğine kabul şartlarını düzenlemektedir. Bu mesleğin amacı yönünde teşkilatlandırılması ve gerçekten kamuya yararlı olabilmesi için hizmeti yürüteceklerin nitelikleri ve hizmete giriş şartları bakımından bazı kayıtlamaların konulması tabiidir. Ancak bu kayıtlamaların Anayasa ilkelerine uygun olmaları gerektiğinde de kuşku yoktur.

Anayasa'nın 58. maddesi kamu hizmetlerine girme hakkına ilişkin ilkeyi göstermektedir. Bu maddeye göre:

(Her Türk, kamu hizmetlerine girme hakkına sahiptir.

Hizmete alınmada, ödevin gerektirdiği niteliklerden başka hiçbir ayırım gözetilemez.)

Burada sözü edilen kamu hizmetinin genel nitelikteki kamu hizmeti olup, münhasıran Anayasa'nın 117. maddesindeki (Devletin ve diğer kamu tüzel kişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü olduğu kamu hizmeti) ni hedef almadığı belirtilmek yerinde olur. 58. maddenin ilkesinin 117. maddedeki kamu hizmetlerine alınmayı kapsamına almakla beraber bunun dışında kalan yani genel idare esasları dışında yürütülen kamu hizmetlerine alınmayı da öngörmekte olduğu herhangi bir kuşkuya yer olmayacak derecede açıktır. Zira 58. madde ile sadece 117. maddedeki hizmetler öngörülmüş olsaydı Devlet (ve diğer kamu tüzel kişileri) memurluklarına girmeden ve memurluğa alınmadan söz edilirdi. Halbuki maddede genel ve mutlak bir şekilde (kamu hizmeti) deyimini kullanılmakta (genel idare esaslarına göre) veya bu esaslar dışında yürütülen tüm kamu hizmetlerinin öngörüldüğü ortadadır ve esasen kuralın niteliği de böyle olmasını gerektirir.

Anayasa'nın 58. maddesinde yer alan ilkeye bir kamu hizmeti olan avukatlık mesleğine alınmada riayet edilip edilmediğine gelince:

Sözü geçen Anayasa ilkesinin anlamı açıktır ve kamu hizmetine alınmada (Ödevin gerektirdiği nitelikten başka) hiçbir ayırım yapılamaz.

1136 sayılı Kanunun 3. maddesinin Anayasa'ya aykırı olduğu öne sürülen (b) bendi ise avukatlık mesleğine kabul edilebilmek için maddenin diğer bentlerindeki şartlardan başka bir de:

(Türk hukuk fakültelerinin birinden mezun olmak veya yabancı bir memleket fakültesinden mezun olup da Türkiye hukuk fakülteleri programlarına göre noksan kalan derslerden başarılı sınav vermiş bulunmak).

Şartını koymaktadır. Söz konusu bent hükmü avukatlığı sadece Türk veya yabancı hukuk fakülteleri mezunlarına hasretmiştir. Diğer bütün fakülteler mezunlarına mesleği kapalı tutmuştur.

Görüldüğü gibi bu hüküm hizmete alınmada bir ayırım yapmaktadır. Bu ayırım sonucu aranan, (Hukuk fakültesinden mezun olma niteliği) gerçekten ödevin gerektirdiği bir nitelik midir?

Bu noktayı çözebilmek için hükmün ne maksatla kabul edildiğini araştırmak gerekir:

Kanuna ait Hükümet tasarısında söz konusu bent hükmü, fark imtihanı veren Siyasal Bilgiler Fakültesi mezunlarının da avukatlık mesleğine girmelerine imkan veren nitelikte iken tasarıyı inceliyen Millet Meclisi Karma Komisyonu değişiklik yaparak halen kanunlaşmış olan hükmü teklif etmiştir.

Karma Komisyonun (b) bendinin yürürlükteki hükmüne ilişkin gerekçesi şudur:

(Tasarının 3. maddesinin (b) bendindeki Siyasal Bilgiler Fakültesinden mezun olup da bu fakültede hiç okutulmayan veya hukuk fakültesinde naksan okutulmuş derslerden her üniversite senatosunca hazırlanacak yönetmeliğe göre fark sınavını vermiş olmak kaydıyla şarttır. Filhakika, Üniversiteler veya milli eğitim mevzuatında yer alması gereken bu prensip hükmünün Avukatlık Kanununda bulunması kanun tekniğine uygun görülmemiştir. Ayrıca, kabul edildikleri tarihlere, memlekette ihtiyaca yeter sayıda hukuk fakülteleri mezunlarının bulunmaması sebebiyle, hâkim, cumhuriyet savcısı, noter ve avukat ihtiyacını karşılamak üzere münhasıran Hâkimler Kanunu, Avukatlık Kanunu ve Noterlik Kanununda yer alan bu hüküm, hukuk fakülteleri mezunlarının memleket ihtiyacını karşılayacak sayıda yetişmiş bulunması karşısında mevduyatını devam ettirme gerekçesinden de mahrum kalmıştır.

Bu itibarla kanuna giriş nedeni de zail olmuş bulunan bu hükmün maddede muhafazası faydasız ve lüzumsuz görülmüştür.)

Bu gerekçeye dayanan söz konusu ayırım, ödevin gerektirdiği bu ayırım niteliğinde midir?

Bu ayırım gerekçede görüldüğü gibi iki sebebe dayandırılmaktadır.

1 — Kanun tekniği bakımından Siyasal Bilgiler Fakültesi mezunlarına ilişkin hükümün yer burası değildir. Böyle bir kayıdı üniversiteler veya milli eğitim mevzuatında yer alması gerekir. Halbuki incelenen kanun tasarısı avukatlık mesleğinin düzenleyen bir tasarısı olduğuna ve söz konusu hüküm de bu mesleğe alınma niteliğine ilişkin bulunduğu göre tam yerinde telif edilmiş olduğu ortadadır. Bu bakımdan söz konusu hükme, bu tasarıdan başka kanunlarda yer arayan bir görüşün, öne sürülen (Kanun tekniği) ile bağdaştırılması mümkün değildir.

Kaldı ki bu görüş haklı ise aynı gerekçe ile hukuk fakültelerine ilişkin kayıtlarda üniversiteler veya milli eğitim mevzuatına gönderilmesi maksadı ile tasarıdan çıkartılması gerekirdi, eşitlik bunu icabettirirdi.

2 — Hukuk fakülteleri mezunlarının artık memleket ihtiyacını karşılamaya yeter sayılara erişmiş olması görüşü ise avukatlık mesleğinin doğal olarak hukuk fakülteleri mezunlarına münhasır olduğu, bunların sayısının ihtiyacı karşılamadığı zamanlarda Siyasal Bilgiler mezunlarına arız olarak verilen hizmet imkânının hukuk fakültelerinden yeter sayıda eleman sağlanca kaldırılmış olmasının da yerinde bulunduğu varsayımına dayandığı görülmektedir.

Avukatlık hizmeti bir kamu görevi olduğuna göre bu hizmet, münhasıran avukatlık mesleğine eleman yetiştiren bir mesleki eğitim kurumuna niteliğinde olmayan şu veya bu fakülte mezunlarına doğal bir hakmış gibi inhisar ettirilemez. Hukuk fakülteleri, belli bilim konularında üniversite düzeyinde genel bilgi veren birer eğitim kurumları olup münhasıran avukat yetiştiren, yani uzmanlık eğitimi yapan bir meslek öğretimi kurumuna niteliğinde olmadıkları göz önüne alınacak olursa bunları sadece tıp veya belli bir alanda meslek adamı veya uzman yetiştiren fakültelerle kıyaslayarak (O halde her fakülte mezununun da doktorluk veya diğer uzmanlık dallarına kabul edilmeleri sonucu ortaya çıkar.) biçiminde bir görüşün tutarsızlığı ortadadır.

Avukatlık hizmetinin nitelikleri, bu hizmeti sadece hukuk fakültesi mezunlarının tekeline verilmeyi gerçekten zorunlu kalmakta mıdır?

1136 sayılı Kanunun yukarıda belirtilen 2. maddesi bu hizmetin amaçlarını göstermektedir. Bu maddeye göre avukat, hukuki münasebetlerin düzenlenmesi, her türlü hukuki mesele ve anlaşmazlıkların adalet ve hakkaniyete uygun olarak çözülmesi ve genellikle hukuk kuralının tam olarak uygulanması hususunda yargı organları ve hakemlerle resmî ve özel kurul ve kurumlara yardım eden ve bu amaçla hukuki bilgi ve tecrübelerini adalet hizmetine ve kişilerin yararlanmasına tahsis eden bir kamu hizmetlisidir.

Buna göre avukat her kademedeki adli yargı organları önünde hem bu organlara, hem de

kişilere yardım görevi yaptığı gibi, her kademedeki idari yargı yerlerinde, vergi ihtilaflarını çözümlen merciler önünde, her çeşit resmî ve özel kurum ve kurullar önünde de aynı görevi yapacaktır. Şu halde avukatın görevi, adli yargı işlerinden başka idari, iktisadi, mali her çeşit ihtiyaçların ve kişilerin her alandaki faaliyetlerinden doğan anlaşmazlıkların çözümüne kadar sosyal münasebetlerin tümünü içine alan bir sahaya kapsamaktadır.

Bu derece geniş bir alanda görev yapacak avukatın, mesleğe girenken hukuk, iktisat, maliye ve öteki sosyal bilimlerde belli bir bilgi düzeyine ulaşmış olması gerekir.

Bu gün yurdumuzda bu alanlarda bilgi veren tek kuruluş hukuk fakülteleri değildir. Siyasal Bilgiler, İktisat Fakülteleriyle İktisadi ve Ticari İlimler Fakülteleri ve Akademiler de Avukatlık Kanununun 2. maddesindeki amaca hizmet etmeye yeter temel bilgiler veren öğrenim kurumlarıdır. Bunların her birisinin kendine özgü bir programla diğerlerinden farklı öğrenim yaptıkları ve birbirine nazaran değişik bilim dallarına ağırlık tanıdıkları doğru olmakla beraber, hukuki, iktisadi, mali, siyasi bilim alanlarında temel konularda birleşik bir seviye etrafında öğrenci yetiştirdikleri, ve bu seviyenin avukatlık mesleğine ilk girişte yeter bir seviye olduğunda da kuşku yoktur. Herkesin meslekteki ilerlemesini, bu temel üzerine kendi kabiliyeti, çalışkanlığı, yaratma gücü ile orantılı olarak geliştireceği tabiidir.

Günümüzde kişiler arasındaki münasebetlerin, adli sahada, idari, iktisadi ve mali sahaya kaydığı ve bu sahalardaki anlaşmazlıkların da küçümsenmeyecek bir yoğunluk kazandığı düşünülecek olursa avukatlık mesleğine, bu sahalara ilişkin bilim dallarında hukuk fakültelerine nazaran daha geniş ve ayrıntılı öğrenim yapan öteki fakülte mezunlarının da alınması kamu yararının ve kamu hizmetinin bir gereği olarak kendini göstermektedir.

Şu halde avukatlık mesleğinin hukuk fakülteleri mezunlarına hasrı hizmetin gerektirdiği bir ayırım değildir.

Bu düşünceyi öteki kanunlardaki bir çok hükümler de doğrulamaktadır. Nitekim:

1 — 3456 sayılı Noter Kanunu (Madde 7/7), yargı hizmetine yardımcı nitelikte bir görev olan noterlik için hukuk fakültesi mezunları yanında Siyasal Bilgiler Fakültesi mezunlarına da, fark imtihanı vermek suretiyle, hizmet imkânı tanımaktadır.

2 — 2556 sayılı Hâkimler Kanunu (Madde 3/6) fark imtihanı veren Siyasal Bilgiler Fakültesi mezunlarının hâkimlik mesleğine alınmasına cevaz vermektedir.

3 — 521 sayılı Danıştay Kanunu (Madde 20, son fıkrası) Devletin çeşitli hizmet dallarında belli görev kademelerine çıkmış olan Siyasal Bilgiler ve İktisat Fakülteleriyle İktisadi ve Ticari İlimler Akademileri mezunlarına da, fark imtihanı da bahis konusu olmaksızın, bu yüksek mahkeme de yargı görevi vermekte ve bu kaynaktan Yüksek Seçim Kurulu ve Uyuşmazlık Mahkemesi gibi en yüksek yargı yerlerinde hâkim niteliği ile görev yapabilmeleri Anayasa ve özel kanunlar ile kabul edilmiş bulunmaktadır.

4 — Anayasa'nın 145. maddesi gereğince Danıştay'dan, Sayıştay'dan ve üniversitelerden seçilecek üyelerin şahsında, hukuk fakültelerinden gayri iktisadi ve siyasi bilimlerde öğrenim yapan diğer fakülteler mezunlarına da Anayasa yargısı alanında hâkimlik görevi verilmiş bulunmaktadır.

Görülüyor ki en yükseğine kadar çeşitli kademedeki yargı hizmetinin kendisi için yeterli görülen bir kısım öğrenim ve bilim düzeyi, Yargıya yardımcı bir meslek olan avukatlık hizmetleri için, Avukatlık Kanununun sözü geçen hükmü ile yeterli sayılmamaktadır ki bu durumu mantık ve adalet ölçüleriyle izah etmek ve sırf hukuk fakülteleri mezunlarına haklı bir nedene dayanarak tanıması olan ve bu niteliği ile Anayasa'nın 12. maddesine de aykırı bulunan bu imtiyaz, Anayasa'nın 58. maddesinde öngörülen (Ödevin gerektirdiği niteliğe dayanan bir ayırım) olarak kabul etmek mümkün değildir.

Kaldı ki avukatlık mesleğinin sadece hukuk fakülteleri mezunlarına hasredilmesinin kaçınılmaz sakıncaları olabileceği de gün geçtikçe daha belirgin bir hal almaktadır.

1 — İktisadi, mali ve hatta idari alanlardaki avukatlık hizmetlerinin, bu konulardaki bilgi düzeyine yeterince ulaşmış kimselere yasaklanarak vatandaşın dava ve savunma hakkını sadece hukuk fakülteleri mezunları aracılığıyla bir aramaya zorlanması, bazı hallerde hakların yeterince savunulmaması kaybedilmesi sonucunu doğurabilir.

2 — Hukuk fakülteleri mezunlarından bazılarının sonradan yukarıda sözü edilen alanlarda da çalışmak suretiyle bu konulardaki formasyon eksikliklerini tamamlayabilecekleri düşünülebilir. Yukarıda da değinildiği gibi avukatlık mesleğinin bu gündü çalışma sahasının sosyal ve ekonomik bünyedeki gelişmeye muvazi olarak çok yayıldığı ve farklı formasyonları gerektiren konuların bu saha içinde toplandığı meydandır. Bu durumda, hizmetin gereği gibi görülebilmesi için avukatlık mesleğinin de uzmanlık dallarına ayrılması bir zorunluk olarak ortaya çıkmaktadır. Kanunî sahada bu konu henüz bir düzenleme görmemiş bulunmakta ise de uygulamada bunun kendiliğinden oluşma yoluna girdiği ve avukatlardan bazılarının duydukları ihtiyaç veya zorunluk neticesi olarak ki, formasyonlarına en uygun sahaya kendiliklerinden asıl iş kolu olarak seçtikleri görülmektedir. Ancak bu gibilerin sayılarının azlığı göz önüne alınırsa vatandaşın uzmanlaşmış avukat eliyle dava ve savunma hakkını kullanma olanağını ziyadesizle daraltılmış olduğu ve bu nisbette de yüksek ücret ödenmesi suretiyle bu hakların pahalıya kullanılması ortamının yaratıldığı sonucu görmezlikten gelinemez. Bu hallerin ise Anayasa'nın 31. maddesinde sözü edilen hak arama hürriyetini kullanmada birer güçlük teşkil ettiği ve bu hürriyeti dolaylı olarak engelleme ve kısıtlama sonucunu doğurduğu inkâr edilemez.

Buraya kadar yapılan açıklamalarda anlaşılacağı gibi avukatlık mesleğinin, gerekli temel bilgileri bir ölçüde veren bütün yüksek öğrenim kurumları mezunlarına açık tutulması, gerektiği takdirde hepsinin bir stajdan ve sonunda ehliyet imtihanından geçirilmesi suretiyle Anayasa'nın 58. maddesindeki (ödevin gerektirdiği nitelik) ve 12. maddesindeki (eşitlik) ilkelerine uygunluğun sağlanması suretiyle düzenlenmesi zorunludur. Ancak bu sayede avukatlık mesleği her dalda ve her sahada gereği gibi yetişmiş bol sayıda eleman kazanacağından vatandaşın bir gönül rahatlığı içinde ve en müsait bir ücret karşılığında dava ve savunma hakkını rahatça kullanma olanağına kavuşmuş olur.

Halbuki 1136 sayılı Kanun, bu mesleği ve meslek için eğitim sistemini sadece hukuk fakülteleri mezunlarına hasretmiş olduğundan yukarıdaki ilkelerin hepsi de zedelenmiş bulunmaktadır.

Özetlemek gerekirse, 1136 sayılı Avukatlık Kanununun 3. maddesinin avukatlık mesleğini sadece hukuk fakülteleri mezunlarına açık tutan (b) bendi hükmü:

1 — Ödevin gerektirdiği niteliğin zorunlu kıldığı ayırım olmadıktan Anayasa'nın 58. maddesine,

2 — Mesleği sadece hukuk fakülteleri mezunlarına açık tutmak suretiyle kişi ve devlet ilişkilerinin değişik alanlarında dava ve savunma hakkının yeterince korunmaması ve aynı zamanda hakkın pahalı elde edilmesi sonucuna yol açtıktan Anayasa'nın 31. maddesine;

3 — Söz konusu ayırım haklı bir nedene dayanmayıp belli fakülte mensuplarına ağırlık tanıdığı bir imtiyaz niteliği taşıdığından Anayasa'nın 12. maddesine;

Aykırı bulunduğundan davanın bu hükmeye ilişkin bölümünün kabulü ile söz konusu hükmün iptali gerekir.

Bu nedenlerle kararın bu kısmına karşıyız.

Üye	Üye
Şahap Arç	İhsan Ecemiş
	Üye
	Muhittin Gürin

Anayasa Mahkemesi Kararı:

Resmî Gazete, 31.8.1971
Sayı: 13942Esas Sayısı : 1969/37
Karar Sayısı : 1971/8
Karar Günü : 21/1/1971

İptal davasını açan : Türkiye İşçi Partisi.

İptal davasının konusu: 7/4/1969 günlü, 13168 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 19/3/1969 günlü, 1136 sayılı Avukatlık Kanununun 3. maddesinin (b) bendinin, 35., 63., 86., 134., 158., 186., 187., 188., 189., 190., 191., 193., 194., 195., 196., 197., 198. ve 199. maddelerinin ve geçici 1., 2., 3., 4., 5., 6., 8., 9. ve 17. maddelerinin Anayasa'nın 2., 12., 14., 19., 20., 21., 31., 40., 42., 48., 62., 122. ve 132. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüş; yine Anayasa'nın 149. ve 150. maddelerine dayanılarak iptalleri istenmiştir.

I — Davacının Gerekçesi Özeti :

A — 1136 sayılı Kanunun 3. maddesinin (b) bendi ve bununla ilgili geçici 8. maddesi için:

Eski 3499 sayılı Avukatlık Kanununda Siyasal Bilgiler Okulu veya Fakültesinden mezun olup da eksik kalan derslerden Hukuk Fakültesinde sınav vermiş olanlar öğrenim bakımından avukatlık mesleğine kabul edilme koşuluna sahip sayılırken 1136 sayılı Kanunun avukatlığa kabul koşullarını belirleyen 3. maddesinin öğrenime ilişkin (b) bendinde bu hükme yer verilmiştir. Böylece hukuk fakülteleri mezunları ile eksik hukuk derslerinden sınav vermiş Siyasal Bilgiler Fakültesi mezunları arasında hiçbir fark olmadığı halde ikincilere avukat olma yolu kapatılmış ve kanun önünde eşitlik ilkesi çiğnenerek hukuk fakülteleri birer avukatlık fakültesi imiş gibi mezunlarına imtiyaz tanınmıştır. Yürürlükteki kanunlara göre hâkim olabilecek durumda bulunan Siyasal Bilgiler Fakültesi mezunlarının avukat olmalarını eşitsizliği bir başka yönden de oluşturmaktadır. Hüküm Anayasa'nın 12. maddesine aykırıdır.

Yine aynı hüküm Anayasa'nın 14. maddesine aykırı olarak kişinin maddî ve manevî varlığını geliştirme hak ve hürriyetini, 21. maddeye aykırı olarak da Siyasal Bilgiler Fakültesi mezunlarının bilim ve sanatı serbestçe öğrenme haklarını kısıtlamaktadır.

Hükümün oluşturduğu durum, Anayasa'nın 122. maddesinin kamu kurumunu niteliğindeki meslek kuruluşları için getirdiği "Yönetim ve işleyişin demokratik esaslara uygun bulunması" yolundaki buyruğa da aykırıdır. Çünkü kamu kurumunu niteliğindeki hiçbir meslek kuruluşu bilgileri eşit olan ve eksikliği varsa sınav vererek tamamlanmış bulunan iki zümreden birine kapıların kapayamaz.

B — 1) 35. ve 63. maddeler için:

35. maddede hükmü adli işlemler dışında resmî dairelerde bütün çelişmeli ve çekişmesiz işlerin takibi yetkisini baroda kayıtlı avukatlara hasretmekle bu işleri bir tekel konusu yapmakta ve avukatlara bir zümre imtiyazı tanımaktadır. Onun için Anayasa'nın 12. maddesine aykırıdır.

Anayasa'nın 31. maddesi yurttaşlara mutlak bir hak arama hürriyeti tanımıştır. 1136 sayılı Kanunun 35. maddesi bu hürriyeti kısıtladığı için 31. maddeye de aykırıdır.

Anayasa'nın 40. ve 42. maddelerine göre herkes dilediği alanda çalışma hürriyetine sahiptir. ve çalışma herkesin hakkı ve ödevidir. 1136 sayılı Kanunun 35. maddesi arzuhalçilik ve muakiplik yapmayı meslek edenlerin çalışma hürriyetlerini ortadan kaldırdığından bu maddelere aykırıdır. Bu gibiler yoksul kimselerdir. Ekmeğin paylaşımını böylece kapanması Anayasa'nın 2. maddesindeki sosyal devlet ilkesine de aykırı düşer.

35. madde, dolayısıyla, vatandaşın dilekçe hakkını zedelediğinden Anayasa'nın 62. maddesine de aykırıdır.

1136 sayılı Kanunun yoksul halkı en basit işler için avukat arayıp bulma ve bunlara tarife gereğince ücret ödeme zorunda bırakan 63. maddesi de Anayasa'nın yukarıda açıklanan maddelerine ve sosyal devlet ilkesine aykırı düşmektedir.

2) Geçici 17. madde ve 194. madde için:

Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 61. maddesi, 1136 sayılı Kanunun 194. maddesiyle değiştirilmiş olmakla birlikte eski 61. maddenin son fıkrası uyarınca vekâlet görevinde bulunanların kazanılmış hakları geçici 17. madde ile saklı tutulmuştur. Ancak Avukatlık Kanunu yürürlüğe girdikten sonra arzuhalçilik ve muakiplik etmek isteyenlere bu mesleğin kapıları kapatılmakta; böylece çalışma hak ve hürriyeti sınırlandırılmaktadır. Öte yandan geçici 17. maddenin listeye kaydolma ve yazıhane açma mecburiyetini yükleyen fıkraları arzuhalçilik ve muakipleri ağır malî külfetlerle karşılayacağı ve bırakırları. Yoksul halkın küçük bir ücret karşılığında bunlara gördüğü hizmetler avukatların tetkeline girince yükselen ücretleri ödemeğe gücü yetmeyenler haklarını alamaz duruma düşeceklerdir. Bütün bu nedenlerle geçici 17. madde ve 194. madde Anayasa'nın 2., 12., 31., 40., 42. ve 62. maddelerine aykırıdır.

3) 86. madde için:

Bu madde avukatları belirli toplantılara katılmağa zorlamakta ve yükümü yaptırma bağlamaktadır. Anayasa'nın 20. maddesi uyarınca düşünce ve kanaat hürriyetine sahip olan avukat, şu veya bu düşünceyi desteklemek veya reddetmek durumuna düşüleceği bir baro toplantısına gitmeyebilir. Bir meslek kuruluşunun toplantılarına katılmamanın suç sayıldığı yerde kişi hürriyetinin özü zedelemiş olur. Öte yandan kanun zoriyle toplantıya avukat götürmek bir meslek kuruluşu olan baronun yönetim ve işleyişini demokratik esaslara aykırı duruma getirir. 1136 sayılı Kanunun 86. maddesi Anayasa'nın 20. ve 122. maddelerine aykırıdır.

C — 134. ve 158. maddeler için:

Bu maddeler avukatı geleneklere bağlı tutmak ve bağlılığı meslekten çıkarmaya kadar uzanan yaptırımlarla sağlamak istemektedir. Anayasa'mız gelenekleri koruyucu ve tutucu değil geleceğe yönelmiş bir Anayasa'dır. Mesleğin ifasında meslek geleneğine uyma zorluğu orta çağlarda insanların düşüncelerini ve değer yargılarını canlandırmak anlamını taşır. Bu tutum Anayasa'nın ruhuna ve temel ilkelerine aykırıdır. Meslek geleneklerine uymamak fakat kanunların çizdiği sınırlar içinde yaşamak, bir yandan da Anayasa'nın 14. maddesiyle sağlanan "Kişinin manevî varlığını geliştirme hakkı"nı kullanmak her meslek sahibi vatandaş için mümkün olmalıdır. Geleneğe bağlı kalmaya zorlanmak kişinin manevî varlığını geliştirme hakkını özünden zedelediği gibi Anayasa'nın vicdan, inanç ve kanaat hürriyetine ilişkin 19., düşünce ve kanaat ve bilim ve sanatı serbestçe öğrenme hürriyetlerine ilişkin 20. ve 21. maddeleri ile de bağdaşmaz. Öte yandan 1136 sayılı Kanunun 2. maddesine göre yargı organlarına yardım edecek ve görevinin yerine getirilmesinde adli mercilerden yardım görececek olan avukatı bağlayan meslek geleneği giderek yargı organlarını da bağlayacağından hüküm yargı organlarının Anayasa'nın 132. maddesi ile düzenlenmiş mutlak ve geniş bağımsızlığını da kısıtlar niteliktedir.

D — 186., 187., 188., 189., 190., 191., 193., 195., 196., 197., 198. maddeler ve bunlarla ilgili geçici 1., 2., 3., 4., 5. ve 6. maddeler için:

Bu maddelerin tümü avukatların 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun kapsamına alınmaları ile ilgilidir.

Sosyal Sigortalı Kurumu herhangi bir sigorta şirketi değildir. Bu kurum iş akdiyle çalıştırılanların sosyal güvenliğini sağlamak amacıyla kurulmuş ve işçilerin ücretlerinden, bir de işverenlerden sonuç olarak işçilerin yarattığı ve işverenin yararlandığı değer fazlasından kesilen paralarla oluşmuştur. Böyle bir kurumun kassasına el uzatarak oradan emekli aylığı almak isteyenlerin gerek sosyal statüleri gerek gelir bildirimli olanakları bakımından eşit durumda olmaları şarttır.

İşçiler bir sınıf ve avukatlar sosyal bir zümre olarak nazara alındığında işçilerin kurduğu bir yardım sandığına avukatların kanun zoriyle ortak edilmesini sosyal sınıf ve zümrelerin mal varlıklarını karıştırılması anlamına geliyorsa gerçek odur ki yararlanma karşılığı değil bir taraftır.

İki grubun gelir bildirimli olanakları yönünden karşılaştırılmalarında görülecek olan şudur: İşçiler gelirlerini kendi iradeleriyle tespit edemezler. Bunu işveren asgari ücret yönetmeliğine göre tayin eder, bordroda gösterir ve sosyal sigorta primlerine bu ücret esas alınır. İşçi böylece sigortanın yüksek ücretli olup fazla prim ödeyenlere sağladığı bir takım olanaklardan yoksun kalır. Avukatlar ise serbest ve kalifiye hizmet erbabıdır. Asgari ücret tarifelerinin üstünde diledikleri gibi vekâlet ücreti ister ve abılır. Üstelik aldıkları ücretleri daha da yükseltmiş gibi gösterebilirler.

İşçiler ve avukatlar birbirinden bu kadar farklı iki kategoridir. Bunların bir tek sigorta kurumunda birleştirilmesi ve gelirlerini göre ödeyecekleri prim oranında sigortadan yararlanmalarına yol açılması Anayasa'nın 12. maddesine aykırı olarak bir zümrenin bir sınıfa karşı imtiyazlandırılması demektir. Eşitsizlik Türkiye'de avukatlık mesleğinin sosyalleştirilmemiş olmasından doğmaktadır.

Eşitsizlik içinde de ayrıca bir zincirleme eşitsizlik vardır. Sözgelimi 506 sayılı Kanuna göre işçiler son on yıllık ödemede en yüksek yedi yıllık kazançları esas alarak sigortadan yararlandırılırken geçici madde ile avukatların son defa ödedikleri prime esas olan aylık gelir tutarı üzerinden sigorta yardımı görmeleri sağlanmıştır.

Anayasa'nın 48. maddesinde herkesin sosyal güvenliğin hakkına sahip olduğu, bu hakkı sağlamak için sosyal sigortalar ve sosyal yardım ödevlerinden bulunduğu yazılıdır. Türkiye'de "Herkes" kavramına herkesten önce avukatlar giriyormuşçasına ve 6207 sayılı Kanunla kurulmuş bir "Avukatlar Yardımlaşma Sandığı" bulunduğu halde bunlar Sosyal Sigortalar Kurumu gibi zenginleşmiş bir kurumun kapsamına ve inancası altına alınmışlardır. "Herkes" kavramı içindeki milyonlarca vatandaş henüz hiçbir yardımlaşma sandığına kanun yoluyla kavuşturulmamışken avukatlardan yana hükümler getirilmesi Anayasa'nın 48. maddesinin özüne aykırı düşen bir tutumdur.

E — 199. madde için:

Yasama tekniğine aykırı biçimde Belediye ve İdari Umumiye Vilâyet Kanunlarına değişiklik getiren bu madde belediye ve özel idare avukatları, yani bir zümre yararına Anayasa'nın 12. maddesi ihlal edilerek konulmuştur.

F — Geçici 9. madde için:

Bu madde Yargıtay'da başkâtiplik yapan hukuk mezunlarını, avukatlık stajından muaf tutarak, Anayasa'nın 12. maddesine aykırı bir biçimde imtiyazlı kılmaktadır.

II — Yasa Metinleri :

1 — İstali istenen kanun hükümleri :

19/3/1969 günlü, 1136 sayılı Avukatlık Kanununun dava konusu maddelerinin, daha aşağıda görüleceği üzere davanın açılmasından sonra yürürlükten kalkmaları veya değişmeleri yüzünden haklarındaki iptal istemlerinin karara bağlanmasına yer olmadığına karar verilenler dışında kalanları şöylece:

"Madde 3/b - Avukatlık mesleğine kabul edilebilmek için;

b) Türk hukuk fakültelerinin birinden mezun olmak veya yabancı memleket hukuk fakültelerinden mezun olup da Türkiye hukuk fakülteleri programlarına göre noksan kalan derslerden başarılı sınav vermiş bulunmak,

"Madde 63 — Baro levhasında yazılı bulunanlar ve işten yasaklanmış olan avukatlar, şahıslarına ait olmaları dava evrakını düzenleyemez, icra işlemlerini takip edemez ve avukatlara ait diğer yetkileri kullanamazlar. Baro lev-

hasında yazılı bulunmayanlar avukatlık unvanını da taşıyamazlar.

Birinci fıkra hükmüne aykırı eylemde bulunanlar yuz liradan bin liraya kadar ağır para cezasına ve tekrarı halinde altı aydan bir yıla kadar hapis cezasına mahkûm edilirler.

Avukatlık yapmak yetkisini taşımadıkları halde muvazalı yoldan alacak devralar ve kanunların tanıdığı başka hakları kötüye kullanarak avukatlara ait yetkileri kullananlar üç aydan bir yıla kadar hapis cezası ile birlikte beş yüz liradan beşbin liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılırlar.

Mahkemeler, icra ve iflâs daireleri ve barolar, bu maddenin kapsamına giren bir olayı öğrenince Cumhuriyet Savcılığına bildirmek zorundadırlar. Yapılacak kovuşturma sonucu Cumhuriyet Savcısı tarafından baroya bildirilir."

"Madde 86 — Baro levhasında yazılı her avukat gerek olağan, gerekse olağanüstü genel kurul toplantılarına katılmakla yükümlüdür. Haklı bir engele dayanmış olmadıkça, bu toplantılara gelmeyen avukatlara baro başkanı tarafından ilk defasında uyarma, tekrarı halinde 100 liradan 500 liraya kadar para cezası verilebilir. Ancak, para cezası verilebilmesi için, uyarma cezasının tebliğ edildiği yazıda, engeli olmadan genel kurula tekrar katılmama halinde para cezası verileceğinin açıklanmış olması gerekir.

64 üncü maddenin 3 ve 4 üncü fıkraları, bu maddeye göre verilen uyarma ve para cezaları hakkında da uygulanır."

"Madde 134 — Avukatlık onuruna yahut meslek düzen ve geleneklerine uymayan eylem ve davranışlarda bulunanlarla, mesleki çalışmada görevlerini yapmayan veya görevinin gerektirdiği dürüstlüğe uygun şekilde davranmayanlar hakkında bu kanunda yazılı disiplin cezaları uygulanır."

"Madde 158 — Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu ve barolar disiplin kurulları, gösterilen delilleri, soruşturma ve duruşmadan edinecekleri kamya göre serbestçe takdir ederler.

Bu kurullar, disiplin cezalarının verilmesinde, avukatlık onur ve itibarını korumak, mesleğin adalet amaç ve gereklerine ve mesleki düzen, gelenek ve âdetlere uygun olarak yerine getirilmesini sağlamak ilkesini gözönünde tutarlar."

"Madde 186 — 188 inci maddede yazılı olanlar dışında kalan avukatların 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 86 ncı maddesinde gösterilen "Topluluk Sigortasına" girmeleri zorunludur. Ancak, bu zorunluluk (Malûlîlik, yaşlılık ve ölümlü sigortası) bakımından olup, (İş kazaları ve meslek hastalıkları), (Hastalık) ve (Analık) sigortalarına girmek avukatın isteğine bağlıdır."

"Madde 187 — Geçici 2 nci maddenin kapsamına giren avukatlar, T. C. Emekli Sandığına borçlanma haklarını aynı maddede gösterilen süre içinde kullanmadıkları takdirde, 186 ncı madde uyarınca Topluluk Sigortasına girmek zorunluluğundadırlar."

"Madde 190 — Topluluk Sigortası primlerini, topluluk sözleşmesinde gösterilen zamanda ödemiye avukatın adı baro yönetim kurulunun kararıyla, birikmiş prim borcunu, sözleşmedeki şartlar dairesinde ödeyinceye kadar, baro levhasından silinir ve durum ilgili yerlere bildirilir.

Topluluk Sigortası primi ödememenin sonuçları, prim borçlusu avukatın şahsına münhasır olup, bu sonuçların, aynı Topluluk Sigortası Sözleşmesine katılmış olan diğer sigortalılara veya baroya sırayeti hakkında bir hüküm sözleşmeye konulamaz."

"Madde 191 — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 86 ncı maddesi gereğince barolarla Sosyal Sigortalar Kurumu arasında yapılacak sözleşmelere esas teşkil eden tip sözleşme, Çalışma Bakanlığı, Türkiye Barolar Birliği ve Sosyal Sigortalar Kurumu arasında yapılacak görüşmelerle tespit edilir.

Tip sözleşmede yapılacak değişiklikte de yukarıdaki fıkra hükmü uygulanır.

Bu kanunun yürürlüğe girmesinden sonra kurulacak olan barolar da, kuruluşlarını takip eden bir ay içinde tip sözleşmeye göre Topluluk Sigortası Sözleşmesi yapmak üzere Sosyal Sigortalar Kurumuna başvururlar. Yeni teşekkül eden baroya kayıtlı avukatlar, evvelce kayıtlı oldukları baroda iken girdikleri Topluluk Sigortası ile kazandıkları haklar saklı kalmak üzere, yeni kayıtdıkları baronun topluluk sigortasına girerler."

"Madde 193 — 6207 sayılı Avukatlar Yardımlaşma Kanununun 1, 4 ve 5 inci maddeleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 1 — Her baro merkezinde Baro Genel Kurulu kararıyla (Avukatlar Yardımlaşma Sandığı) kurulabilir.

Sandığa üye olmak isteğe bağlıdır.

Sandıkların kurulmasından amaç, yardıma muhtaç oldukları baro yönetim kurullarınca kabul edilen veya yönetmeliklerde gösterilecek süre ile üye olup da ihtiyarlığı, hastalığı yahut malûliyeti gibi sebepler yüzünden fiilen çalışmayacak hale gelerek barolarla ilgisini kesen avukatlar ile avukatlık yapmakta iken ölenlerin daha evvelden gösterecekleri kimselere, göstermedikleri takdirde yönetmeliklerde gösterilecek mirasçılara tespit olunacak şekil ve miktarda yardımları sağlamak ve düzenlemektir.

Sandıkların idareleri ile çalışma tarzları ve 2 ncı maddenin giderlere ait (a) fıkrasında yazılı istihkak şartları, oranları, miktarları ve 2 ncı maddenin birinci fıkrasının (b) ve (c) bentleri ile 4 üncü maddenin ikinci fıkrasında yazılı duhuliyeye, aida ve katılma paylarını ödemiyenler hakkında uygulanacak esaslar baro yönetim kurulları tarafından hazırlanır, genel kurullarla kabul edilen yönetmeliklerde gösterilir.

Sandıkların idare ve temsili baro yönetim kurullarına aittir.

Madde 4 — Yardımlaşma Sandığına üye olmayan avukatlarla, adli müzaharete nail olan kimselerin vekâletini alan avukatlar üçüncü madde hükmünden ayrılırlar.

Yardımlaşma Sandığına üye olan avukatlar ikinci maddenin birinci fıkrasının (b) ve (c) bentlerinde gösterilen duhuliyeye ve aiddatın başka, yönetmeliklerde tespit edilecek maktu aylık katılma payı da verirler.

Madde 5 — Pul bedelinin müvekkilinden aldığı sabit olan veya üçüncü maddenin birinci fıkrası hükmüne aykırı olarak merciiince uygun bir mehil tayini suretiyle yapılan ihtara rağmen pul yükümlülüğünü yerine getirmiyen veya tamamlamayan avukatın, baro disiplin kurulu kararı ile, ilk defasında (50) ve her tekrarı (100) lira para cezası alınır ve Avukatlık Kanununun 162 ncı maddesi gereğince tahsil edilerek sandığa gelir kaydolunur."

"Madde 194 — 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 61 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Madde 61 — Davaya vekâlet deruhte etmesine kanunen imkân bulunmayan vekil mahkemeye kabul olunmaz. Bu takdirde, mahkemeye kabul edilmeyen vekilin müvekkiline, keyfiyetten bahisle, bir defaya mahsus olmak üzere re'sen davetiye gönderilir."

"Geçici Madde 2 — Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte T.C. Emekli Sandığındaki emekliliğe esas teşkil eden hizmetleri toplamı en az 15 yıl olan avukatlardan;

A) Emekli keseneği ödedikleri memuriyet veya hizmetten bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce her ne sebeple olursa olsun ayrılmış olanlar kendilerine emeklilik veya mamlûllük aylığı bağlanmamış olmak şartıyla, T.C. Emekli Sandığı ile ilgililerinin kesildiği tarihten bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte Sosyal Sigortaya da tabi olmaksızın geçen fiili

avukatlık sürelerinin tamamını veya bu sürenin emekliliğe esas olan eski hizmetlerinin süresi ile birlikte 25 yılı doldurmaya yetecek kısmını aşağıdaki hükümlere göre borçlanabilirler.

Fiili avukatlık süresinin tamamını borçlanılanlar aşağıdaki (B) bendi hükümlerine göre T.C. Emekli Sandığı ile ilgililerini devam ettirebilirler. Bunlardan T.C. Emekli Sandığı ile ilgililerini devam ettirmek istemiyenler fiili avukatlık süresinin bir kısmını borçlanmak suretiyle emekliliğe esas hizmet sürelerini 25 yıla çıkarmış olanlara aşağıdaki hükümlere göre emekli aylığı bağlanır.

B) Emekli keseneği ödedikleri memuriyet veya hizmetten bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte veya daha sonra her ne sebeple olursa olsun ayrılmış, toplam süre 30 yılı geçmemek üzere, T.C. Emekli Sandığı ile ilgililerini devam ettirebilirler.

(A) bendine göre borçlanabilmek için ilgilinin, listesine yazılı bulunduğu baronun topluluk sigortasına katıldığı tarihten itibaren üç ay içinde, bu baro aracılığı ile T.C. Emekli Sandığına yazılı olarak başvurusu zorunludur. Borçlanılacak miktar, ilgilinin T.C. Emekli Sandığına evvelce kesenek ödemediği memuriyet veya hizmette son aldığı maaş yahut ödenek derecesindeki kıdeminden itibaren o memuriyet veya hizmetin asgari terfi süresi nazara alınarak 2 veya 3 yılda bir terfi etmiş sayılmak suretiyle T.C. Emekli Sandığı Kanunu hükümleri dairesinde bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar ki fiili avukatlık süresi için ödemesi gereken keseneklerin (Kurum hissesi dahil) tamamıdır. Ancak, kesenekler ve kurum hissesi ait oldukları geçmiş yıllarda yitirirlikte bulunan T.C. Emekli Sandığı Kanunu hükümlerine göre hesaplanır.

Borçlanılan süre ile T.C. Emekli Sandığına tabi eski memuriyet veya hizmet süreleri toplamı 30 yılı geçemez. Fiili avukatlık süresinin bu miktarı aşan kısmı için borçlanmak mümkün değildir.

Borçlanılacak miktar, ilgilinin talebine göre, T.C. Emekli Sandığı tarafından yapılacak tebliğat üzerine en geç 1 ay içinde toptan veya on yıl içinde on eşit taksitle ödenir. T.C. Emekli Sandığına tabi eski memuriyet veya hizmetlerinden ayrılmış keseneklerini almış olanlar bunun tamamını kanuni faizi ile birlikte, borçlanılan miktarın tamamının veya ilk taksidinin ödenmesi süresi içinde sandığa iade ile yükümlüdürler. Kesenekleri süresi içinde iade etmeyenlerin bir madde hükümlerinden faydalanmaları mümkün değildir.

Borçlanan kimseler emekliliğe esas olan eski memuriyet veya hizmet sürelerine borçlandıkları sürenin eklenmesi suretiyle hesaplanacak süre üzerinden ve borçlandıkları miktarın tamamını ödedikleri tarihten itibaren 5434 sayılı Kanuna göre emekli aylığına hak kazanırlar. Emekli aylığına hak kazanabilmesi için toplam sürenin 25 yıl olması yeterlidir.

Taksitle ödemede, borcun tamamını ödeyemediği veya T.C. Emekli Sandığına görc malûl olan avukatların kendilerine veya hak sahibi mirasçılara ölüm veya malûliyeti takibeden ay başından itibaren 5434 sayılı Kanun hükümlerine göre malûllük yahut dul ve yetim aylığı bağlanır. Şu kadar ki, ödenmemiş yıllık taksitlerin her biri 12 eşit parçaya bölünerek o yılın malûllük veya dul ve yetim aylıklarından kesilir ve artan miktar, hak sahiplerine ödenir.

Taksitle ödemede, bir taksit zamanında ödemiye ve T.C. Emekli Sandığına yapılan tebliğat üzerine 1 ay içinde bu borcunu yerine getirmiyenlerin borçlanma durumuna son verilir ve ödedikleri miktara tekabül eden sürenin eski memuriyet ve ya hizmetlerine eklenmesi suretiyle hesaplanacak süre üzerinden T.C. Emekli Sandığı Kanunu hükümlerine göre işlem yapılır.

Yukarıdaki fıkralar gereğince kendilerine veya hak sahibi mirasçılara emekli, malûllük veya dul ve yetim aylığı bağlanana borçlanmadan önceki fiili memuriyet veya hizmetlerin

tutarı üzerinden T.C. Emekli Sandığı Kanunu hükümlerine göre ikramiye ödenir.

(B) bendinden faydalanabilmek için ilgili T.C. Emekli Sandığına kesenek ödediği memurîyet veya hizmetten ayrılmasını takip eden bir ay içinde Sandığa dilekçe ile başvurusu ve kendisine emekli aylığı bağlanmamış veya kesenekleri iade edilmiş olması gereklidir. (A) bendinin ikinci fıkrası delâletiyle (B) bendinden faydalananlar için bu süre borçlanma taleplerinin kabul edildiğinin Sandığa kendilerine tebliği tarihinden başlar.

(B) Bendinden faydalanmak dileği ile yapılan başvurmanın T.C. Emekli Sandığına kabul edildiğinin ilgiliye tebliğini takibeden aybaşından itibaren sandığa kesenek ödeme yükümlülüğü doğar. Kesenekler (Kurum hissesi dahil) her ayın ilk haftası içinde doğrudan doğruya veya T.C. Emekli Sandığının belirteceği bir banka aracılığı ile Sandığa ödenir.

Kesenek ve kurum hissesi, ilgilinin T. C. Emekli Sandığına kesenek ödediği evvelki memurîyet veya hizmette son iktisap ettiği maaş veya ödeneğindeki kıdeminden başlamak üzere, o memurîyet veya hizmetin en az yükselme süresine göre iki veya üç senede bir terfi ediyormuşcasına yürütülecek maaş dereceleri üzerinden hesaplanır.

(B) Bendi uyarınca T. C. Emekli Sandığı ile ilgili devam edenlerin emekliliğe esas sürelerinin 30 yılı doldurduğu, sandıkla ilgilerinin kesilmesini yazılı olarak istedikleri, öldükleri yahut T.C. Emekli Sandığı Kanununa göre malûl duruma girdikleri veya borçlanma hükümlerinde gösterildiği şekilde sandık tarafından verilen bir aylık süre içinde ödemekte temerrüt ettikleri takdirde bu durumların husule geldiği tarihi takibeden aybaşından itibaren sandıkla ilgili kesilir ve toplam süreleri üzerinden kendilerine yahut hak sahibi mirasçularına 5434 sayılı Kanun uyarınca emekli, malûllük, dul veya yetim aylığı bağlanır. Bu kimselere ödenecek ikramiye hakkında borçlanma ile ilgili hükümler kıyasen uygulanır.

Geçici 3, 4 ve 5 inci maddeler uyarınca borçlandıkları süre ile birlikte emekliliğe esas hizmetleri tutarı 15 yıl veya daha fazla olanlar da bu maddenin (B) bendi hükümlerinden faydalanabilirler."

(Geçici 2. maddenin A bendi 1238 sayılı Kanunla değiştirilmiş ve aynı kanunla bu maddeye iki fıkra eklenmiştir.)

"Geçici Madde 5 — Geçici 2, 3 ve 4 üncü maddelerin kapsamına giren avukatların bu maddeler gereğince borçlandıkları fiili avukatlık sürelerinden önce Sosyal Sigortalar Kurumu kapsamına giren hizmetleri de mevcutsa, Sosyal Sigortalar kapsamına giren hizmetler 5/1/1961 tarihli ve 228 sayılı Kanununun aylık bağlanmasına ilişkin esasları dairesinde T.C. Emekli Sandığındaki hizmetler (Borçlanılan süreler dahil) ile birleştirilir.

Bu madde hükümlerinden faydalanmak isteyenlerin, T.C. Emekli Sandığına başvurularının şekli ve süresi hakkında geçici 3 üncü madde hükmü kıyasen uygulanır."

"Geçici Madde 6 — Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte Avukatlar Yardımlaşma Sandığına üye bulunan avukatlar, levhasına yazılı oldukları baroya müracaat ederek sandıktaki kayıtlarının silinmesini isteyebilirler.

Yukarıki fıkra gereğince sandıktan kayıtları silinen avukatların sandıktaki alacaklarının, üyelik süresi ve sandık mevcuduna göre kendilerine ödenmesi, şekli bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç ay içinde ilgili baro yönetim kurulu tarafından hazırlanıp baro genel kurulunca onaylanan bir yönetmelikle tespit edilir."

"Geçici Madde 8 — Bu Kanunun yürürlüğe girmesinden önce Siyasal Bilgiler Okulu veya fakültesinden mezun olup da eksik kalan derslerden hukuk fakültesinde sınav vermiş olanlar, bu Kanunun uygulanmasında hukuk fakültesi mezunu sayılırlar."

"Geçici Madde 9 — Bu Kanunun yürürlüğe girmesinden önce Yargıtay'da hukuk mezunu başkâtip olarak en az dört yıl süre ile hizmet etmiş olanlar, 3 üncü maddenin (c) bendindeki kayıttan vâzeste tutulurlar."

"Geçici Madde 17 — Yargı mercileri, Cumhuriyet savcılıkları, icra memurlukları nezdinde başkâtiplik, zabıt kâtipliği, zabıt kâtipi muavinliği yahut icra memurluğu veya yardımcı görevlerinden birinin en az on yıl süre ile yapmış olan kimseler, bu Kanunun 3 üncü maddesi uyarınca avukatlık mesleğine kabul için aranılan rahsil, staj ve sınav dışındaki şartları haiz olurlar ve 5 inci maddede yazılı engeller kendilerinde bulunmazsa, en az üç avukat veya davakeli olmayan bir yerde, o yerin bağlı olduğu baroca tutulan listeye yazılmak şartıyla, münhasıran o yerin hukuk mahkemeleri ve icra iflâs dairelerinde dava ve iş takibedebilirler.

Bu kimseler, münhasıran vekâlet görevini yapabilecekleri yerde, listeye yazılma tarihinden itibaren üç ay içinde bir büro açmak zorundadırlar. Bu zorunluğa uymayanların adları listeden silinir.

Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce, 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 61 inci maddesinin son fıkrası gereğince vekâlet görevini yapanlar, geçmiş adalet hizmetine ait şartta bakılmaksızın birinci fıkrada yazılı diğer şartlara sahip oldukları takdirde o yerin bağlı bulunduğu baroca tutulan listeye yazılmak suretiyle, münhasıran o yerdeki hukuk mahkemeleri ve icra ve iflâs dairelerinde vekâlet görevini yapmaya devam ederler. Ancak, listeden herhangi bir surette adları silinenler, birinci fıkrada yazılı şartların tamamına sahip olmadıkça bir daha listeye yazılamazlar. Bu kimseler, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç ay içinde bir büro açmak zorundadırlar. Aksi halde listeye yazılmazlar; listeye yazılmışlarsa adları listeden silinir.

Yukarıdaki fıkralar uyarınca vekâlet görevini yapmak hakkı o yer avukat veya davavakilleri sayısının üçü bulması halinde kendiliğinden sona erer. Sona erme tarihinden itibaren üç ay içinde, ilgili şahsın aynı baro bölgesi içinde üç avukat veya davakeli bulunmayan başka bir yere naklederek büro açması halinde, listedeki kaydı, nakledilen yer işaret edilmek suretiyle devam eder. Belli süre içinde nakil yapılmamışsa ilgilinin adı baroca listeden silinir.

Geçici 13 üncü maddenin listeye yazılma için yapılacak başvurma ile ilgili ikinci fıkrası hükmü bu kimseler hakkında da kıyasen uygulanır.

Listeyle ilgili olup, geçici 13 üncü maddenin son fıkrasında gösterilen hususlar ve bu maddeye göre vekâlet görevini ifa edecekleri verilecek yetki belgesinin neleri ihtiva edileceği 182 nci maddede yazılı yönetmelikte gösterilir.

Bu Kanunun ikinci, dördüncü, beşinci, yedinci, sekizinci, dokuzuncu, onbirinci ve onikinci kısmı ile 49, 57, 58, 59, 60, 61, 62, ve 65 inci maddeleri dışında kalan hükümleri bu maddenin kapsamına giren kimseler hakkında da kıyasen uygulanır.

Baro girişi ve yıllık kesenekleri bu maddenin kapsamına giren kimselerden alınmaz.

Bu maddenin birinci fıkrasından gayri diğer fıkraları kanun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 4 yıl sonra yürürlükten kalkar."

(Geçici 17. maddenin dördüncü ve sonuncu fıkraları 1238 sayılı Kanunla değiştirilmiştir.)

2 — Davacının dayandığı Anayasa hükümleri :

1136 sayılı Kanunun kimi hükümlerinin Anayasa'ya aykırı olduğu yolundaki iddia ve iptal istemini desteklemek üzere davacı tarafından ileri sürülen Anayasa maddeleri aşağıda gösterilmiştir:

"Madde 2 — Türkiye Cumhuriyeti, insan haklarına ve başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, milli, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devletidir."

"Madde 12 — Herkes, dil, ırk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din ve mezhep ayrımı gözetilmeksizin, kanun önünde eşittir.

Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınmaz."

"Madde 14 — Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını geliştirme haklarına ve kişi hürriyetine sahiptir.

Kişi dokunulmazlığı ve hürriyeti, kanunun açıkça gösterdiği hallerde, usulüne göre verilmiş hâkim kararı olmadıkça kayıtlanamaz.

Kimsenin eziyet ve işkence yapılamaz.

"Madde 19 — Herkes, vicdan ve dini inanç ve kanaat hürriyetine sahiptir.

Kamu düzenine veya genel ahlâka veya bu amaçlarla çıkarılan kanunlara aykırı olmayan ibadetler, dini âyin ve törenler serbesttir.

Kimse, ibadete, dini âyin ve törenlere katılmaya, dini inanç ve kanaatlarını açıklamaya zorlanamaz. Kimse, dini inanç ve kanaatlarından dolayı kınanamaz.

Din eğitimi ve öğrenimi, ancak kişilerin kendi isteğine ve küçüklerin de kanunî temsilcilerinin isteğine bağlıdır.

Kimse, Devletin sosyal, iktisadi, siyasi veya hukuki temel düzenini, kısmen de olsa, din kurallarına dayandırma veya siyasi veya şahsi çıkar veya nüfuz sağlama amacıyla, her ne suretle olursa olsun, dini veya din duygularını yahut dince kutsal sayılan şeyleri istismar edemez ve kötüye kullanamaz. Bu yasak dışına çıkan veya başkasını bu yolda kıstırılan kanuna göre cezalandırılır; denemeler, yetkili mahkemece ve siyasi partiler, Anayasa Mahkemesince temelli kapatılır."

Madde 20 — Herkes, düşünce ve kanaat hürriyetine sahiptir; düşünce ve kanaatlarını söz, yazı, resim ile veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklayabilir ve yayabilir.

Kimse, düşünce ve kanaatlarını açıklamaya zorlanamaz."

"Madde 21 — Herkes, bilim ve sanatı serbestçe öğrenme ve öğretme, açıklama, yayma ve bu alanlarda hertürlü araştırma hakkına sahiptir.

Eğitim ve öğretim, Devletin gözetim ve denetiminde serbesttir.

Özel okulların bağlı olduğu esaslar, Devlet okulları ile erişilmek istenen seviyeye uygun olarak kanunla düzenlenir.

Çağdaş bilim ve eğitim esaslarına aykırı eğitim ve öğretim yerleri açılmaz."

"Madde 31 — Herkes, meşru bütün vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak, iddia ve savunma hakkına sahiptir.

Hiçbir mahkeme; görev ve yetkisi içindeki davaya bakmamak kaçınmaz."

"Madde 40 — Herkes, dilediği alanda çalışma ve sözleşme hürriyetlerine sahiptir. Özel teşebbüsler kurmak serbesttir.

Kanun, bu hürriyetleri, ancak kamu yararı amacıyla sınırlayabilir.

Devlet, özel teşebbüslerin milli iktisadın gereklerine ve sosyal amaçlara uygun yürütmesini, güvenlik ve kararlılık içinde çalışmasını sağlayacak tedbirleri alır."

"Madde 42 — Çalışma herkesin hakkı ve ödevidir.

Devlet, çalışanların insanca yaşaması ve çalışma hayatının kararlılık içinde gelişmesi için, sosyal, iktisadi ve mali tedbirlerle çalışanları korur ve çalışmayı destekler; işsizliği önleyici tedbirleri alır.

Angarya yasaktır.

Memleket ihtiyaçlarının zorunlu kıldığı alanlarda vatandaşlık ödevi niteliği alan beden ve ya fikir çalışmalarının şekli ve şartları, demok-

ratik esaslara uygun olarak kanunla düzenlenir."

"Madde 48 — Herkes, sosyal güvenlik hakkına sahiptir. Bu hakkı sağlamak için sosyal sigortalar ve sosyal yardım teşkilatı kurmak ve kurdukları devletin ödevlerindedir."

"Madde 62 — Vatandaşlar, kendileriyle veya kamu ile ilgili dilek ve şikâyetleri hakkında, tek başlarına veya topluca, yetkili makamlara ve Türkiye Büyük Millet Meclisine yazı ile başvurmakla haklarına sahiptir."

Kendileriyle ilgili başvuruların sonucu, dilekçe sahiplerine yazılı olarak bildirilir."

"Madde 122 — Kamu kurumuna niteliğindeki meslek kuruluşları, kanunla meydana getirilir ve organları kendileri tarafından ve kendi üyeleri arasından seçilir."

İdare, seçilmiş organları, bir yargı merci kararına dayanmaksızın, geçici veya sürekli olarak görevinden uzaklaştıramaz.

Meslek kuruluşlarının tüzükleri, yönetim ve işleyişleri demokratik esaslara aykırı olmaz."

"Madde 132 — Hâkimler, görevlerinde bağımsızdırlar. Anayasa'ya, kanuna, hukuka ve vicdani kanaatlarına göre hüküm verirler."

Hiçbir organ, makam, merci veya kişi, yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere ve hâkimlere emir ve talimat veremez; genelgeçeremez; tavsiye ve telkinde bulunamaz.

Görülmede olan bir dava hakkında Yasama Meclislerinde yargı yetkisinin kullanılması ile ilgili soru sorulamaz, görüşme yapılamaz veya herhangi bir beyanda bulunulamaz. Yasama ve yürütme organları ile idare, mahkeme kararlarına uymak zorundadır; bu organlar ve idare, mahkeme kararlarını hiçbir suretle değiştiremez ve bunların yerine getirilmesini geciktiremez."

III — İlk inceleme:

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 15. maddesi uyarınca 3/7/1969 gününde Lütfi Ömerbaş, İhsan Keçecioglu, Salim Başol, A. Şeref Hocaoglu, Celâlettin Kuralmen, Hakkı Ketenoğlu, Fazıl Ulucak, Sait Koçak, Avni Givda, Muhittin Taylan, İhsan Ecemiş, Ahmet Akar, Ziya Önel, Mustafa Karaoğlu ve Muhittin Gürün'ün katılmalarıyla yapılan ilk inceleme toplantısında:

a) Kimi hükümleri dava konusu edilen 19/3/1969 günlü, 1136 sayılı Avukatlık Kanununun 7/4/1969 günlü, 13168 sayılı Resmî Gazete'de yayımlandığı; dava dilekçesinin 24/6/1969 gününde Anayasa Mahkemesi Genel Sekreterliğince kaleme havale edildiği, 22/4/1962 günlü, 44 sayılı Yasanın 26. maddesine göre davanın bu tarihte açılmış sayılması gerektiği ve süresi içinde olduğu; davacı Türkiye İşçi Partisinin Türkiye Büyük Millet Meclisinde temsilcisi bulunduğu; davacı parti tüzüğü'nün 17. maddesine göre 13 kişiden kurulu olan Merkez Yürütme Kurulunun 21/6/1969 gününde 9 kişi ile yaptığı 23 sayılı toplantıda "Avukatlık Kanununun Anayasa'ya aykırı maddeleri aleyhine Anayasa Mahkemesinde iptal davası açılmasına" karar verildiği (Ankara 9. Noterliğinin 10713 sayılı şerhiyle onanlı örnek); davanın bu karara dayanılarak parti Genel Başkanınca açılmış olduğu; Türkiye İşçi Partisi Genel Yürütme Kurulunun 31/5/1969 günlü, IV.dönem - 3 sayılı toplantısında "Anayasa'ya aykırı görülecek kanunların iptali hakkında Anayasa Mahkemesinde dava açılması ve buna ilişkin bircümle işlemlerin yerine getirilmesi için parti Merkez Yürütme Kuruluna tam yetki verilmesinin" oybirliği ile kararlaştırıldığı (Ankara 9. Noterliğinin 10714 sayılı şerhiyle onanlı örnek) görülmüştür.

b) Bundan sonra önce 44 sayılı Yasanın 25. maddesinin birinci fıkrasının 1 sayılı bendi uyarınca Türkiye İşçi Partisinin iptal davası açılması için karar verme yetkili organı belirlenmek üzere görüşme açılmış ve parti tüzüğü'nün 17. maddesine göre Merkez Yürütme Kurulunun 44 sayılı Yasanın yukarıda değinilen hükümünün öngördüğü en yüksek merkez organı ol-

duğu ve bu organın kararına dayanılarak Parti Genel Başkanınca getirilen davanın bu yönden usulünce açılmış sayılması gerektiği sonucuna varılmıştır. Celâlettin Kuralmen, Sait Koçak, Muhittin Taylan ve Muhittin Gürün davacı parti tüzüğü'nün 14. ve 15. maddeleri uyarınca Genel Yürütme Kurulunun en yüksek merkez organı olduğunu, bu kurulun kararında da dava konusu kanundan söz edilmediğini ve en yüksek merkez organının kararına dayanılmaksızın açılan davanın yetki yönünden reddi gerektiğini ileri sürerek bu görüşe katılmamışlardır.

c) Daha sonra merkez yürütme kurulu kararında Anayasa'ya aykırılığı dolayısıyla iptali istenecek maddelerin gösterilmemiş olmasının eksiklik sayılıp sayılmayacağı üzerinde durulmuş ve kararda iptale konu olacak kanun açıkça gösterilmiş ve davanın bu kanunun Anayasa'ya aykırı maddelerini kapsaması öngörülmesi bulunduğundan Anayasa'ya aykırı maddelerin ayrı ayrı belirlenmemesinin eksiklik sayılmayacağı ve işin esasının incelenmesine karar verilmesi sonucuna varılmıştır. Şeref Hocaoglu, Celâlettin Kuralmen, Fazıl Ulucak, Avni Givda, Ziya Önel, Mustafa Karaoğlu ve Muhittin Gürün bu görüşe katılmamışlardır.

Böylece tamamlanan ilk inceleme sonunda :

1 — Türkiye İşçi Partisi tüzüğü'nün 17. maddesi uyarınca Merkez Yürütme Kurulunun partinin en yüksek merkez organı olduğuna ve bu nedenle de davanın yetkili organın kararına dayanılarak açıldığına Celâlettin Kuralmen, Sait Koçak, Muhittin Taylan ve Muhittin Gürün'ün Genel Yürütme Kurulunun en yüksek merkez organı olduğu ve bu kurulun kararında da dava konusu kanundan söz edilmediği yolundaki karşıoylarıyla ve oyçokluğu ile;

2 — Merkez yürütme kurulunun kararında iptali istenecek maddelerin gösterilmemiş olmasının eksiklik sayılmayacağına ve işin esasının incelenmesine Şeref Hocaoglu, Celâlettin Kuralmen, Fazıl Ulucak, Avni Givda, Ziya Önel, Mustafa Karaoğlu ve Muhittin Gürün'ün karşıoylarıyla ve oyçokluğu ile,

3/7/1969 gününde karar verilmiştir.

IV — Esasın İncelenmesi :

Davanın esasına ilişkin rapor, dava dilekçesi, 1136 sayılı Kanunun iptali istenilen hükümleri, Anayasa'ya aykırılık iddiasına dayanıklık eden Anayasa maddeleri; bunlarla ilgili gerekçeler ve başka yasama belgeleri; konu ile ilişkisi bulunan öteki metinler okunduktan sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

1 — Dava konusu hükümlerden değişmiş veya yürürlükten kalkmış olanların durumu :

19/3/1969 günlü, 1136 sayılı Avukatlık Kanununun dava konusu hükümlerinden bir bölümü daha açıldıktan sonra değişmiş veya yürürlükten kalkmış olduğu için önce bunların saptanması gerekmektedir. Tarama sonunda varılan sonuç şudur:

a) İptali istenen hükümlerden 35, 188., 195., maddeler ve 1., 3. ve 4. geçici maddeler 7/3/1970 gününde yani dava açıldıktan sonra yürürlüğe giren 26/2/1970 günlü, 1238 sayılı "19 Mart 1969 gün ve 1136 sayılı Avukatlık Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi, bazı maddelerine fıkralar ve kanuna geçici bir madde eklenmesi" hakkındaki Kanunun 1. maddesiyle değiştirilmiştir.

1 Mart 1969 gününden başlayarak yürürlüğe giren 23/10/1969 günlü, 1186 sayılı (506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna bazı maddeler eklenmesine dair kanun) un 19. maddesiyle 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa eklenen maddede "1136 sayılı Avukatlık Kanununda Sosyal Sigortalarla ilgilendirilenler hakkında da 506 sayılı Kanunla bu kanun hükümleri uygulanır" hükmü yer almakta ve yine 1186 sayılı Kanunun 22. maddesiyle "1136 sayılı Avukatlık Kanununun geçici 1. maddesinin bu kanuna aykırı hükümleri" yürürlükten kaldırılması bulunmakta idi. (1186 sayılı Kanun 3 Kasım 1969 günlü, 13341 sayılı Resmî Gazetede yayımlanmıştır.)

b) 189., 196., 197., ve 198. maddeler aynı 1238 sayılı Kanunun 6. maddesiyle yürürlükten kaldırılmıştır.

c) Geçici 2 maddenin A bendi aynı kanunun 3. maddesiyle değiştirilmiş ve bu maddeye yine bu kanunla iki fıkra eklenmiştir.

ç) Geçici 17. maddenin dördüncü ve sonuncu fıkraları yine 1238 sayılı Kanunun 4. maddesiyle değiştirilmiştir.

d) 1136 sayılı Kanunun 199. maddesi 1580 sayılı Belediye Kanunu ile 13 Mart 1929 günlü İdareî Umumiye Vilâyet Kanununa birer madde eklenmesini öngörmektedir. Bu ekmaddelerde " bir kadroya bağlı olarak aylık veya ücreti belediye bütçesinden yahut belediyenin yönetim ve denetimi altındaki daire, müessesesi veya şirketlerden verilen müşavir ve avukatlar'ın ve "bir kadroya bağlı olarak aylık veya ücreti il özel idaresi bütçesinden verilen müşavir ve avukatlar" ın takip ettikleri dava ve işlerde mahkeme ve icra dairelerince müvekkilleri lehine tarafesine göre takdir edilecek avukatlık ücretinin tahsil olunan bölümünün hukuk müşavirliği veya müdürlüğü personeline belediye meclisi ve il genel meclisi tarafından belirlenecek esaslara göre dağıtılması hükmüne bağlanmıştır.

14/6/1965 günlü, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 31/7/1970 günlü, 1327 sayılı Kanunla değişik 146. maddesinde "Devlet memurlarına Kanunların, tüzük ve yönetmeliklerin ve amirlerin tayin ettiği görevler karşılığında bu kanunla sağlanan haklar dışında ücret ödenebileceği, hiçbir menfaat sağlanamayacağı"; yine 657 sayılı Kanunun 1327 sayılı Kanunla değişik 237. maddesinde (b bendi) "diğer kanunların bu kanuna aykırı hükümlerinin Genel Kadro Kanununun yürürlüğe girdiği ayın (Kasım 1970) son gününden itibaren yürürlükten kalkacağı"; aynı kanunun 1327 sayılı Kanunun 90. maddesiyle getirilen ek geçici 6. maddesinde "özel idareleri ile belediyeler hizmetlerinin gerektirdiği görevler için 657 sayılı Kanunun 36. maddesi ile tesis edilen sınıflardan kadrolar alınacağı"; ek geçici 21. maddede ise " ek geçici 6. maddede yazılı kurumlar personeline Devlet memurlarına ödenenler dışında herhangi bir ödeme yapılamayacağı" yazılıdır. "Avukatlık hizmetleri" de ayrı bir sınıf olarak 657 sayılı Kanunun 1327 sayılı Kanunla değişik 36. maddesinin V. bölümünde yer almış ve Devlet memuru avukatlar bakımından 657 sayılı Kanunda 1136 sayılı Kanunun 199. maddesinde belediye ve özel idare avukatları için öngörülen nitelikte bir ödeme hükmü bağlanmamıştır.

Şu hale göre 1136 sayılı Kanunun 199. maddesi hükümsüz kalmış durumdadır.

e) Özetlenecek olursa: 1136 sayılı Kanunun dava konusu hükümlerinden 35., 188., 189., 195., 196., 197., 198., 199., maddeleri ve geçici 1., 3. ve 4. maddeleri ve geçici 2. maddenin A bendi ve geçici 17. maddenin dördüncü ve sonuncu fıkraları iptal davasının açıldığı gündeki muhtevalarını koruyamamış ve daha sonra çıkan üç kanunla değiştirilmiş, yürürlükten kaldırılmış veya hükümsüz kılınmış ve geçici 2. maddenin şimdiki son iki fıkrası da yine dava açıldıktan sonra maddeye eklenmiş bulunmaktadır. Şu duruma göre dava konusu olmaktan çıkmış bulunan bütün bu hükümler hakkında artık bir karar verilmesine yer kalmamış olmak gerekir.

2 — Dava konusu hükümlerin geriye kalan bölümünün Anayasa'ya aykırı olup olmadığı sorunu:

Dava konusu hükümlerin yukarıda sözü edilen bölümü ayrıldıktan sonra geriye 1136 sayılı Avukatlık Kanununun 3. maddesinin (b) bendi, 63., 86., 134., 158., 186., 187., 190., 191., 193., 194. maddeleri, geçici 5., 6., 8 ve 9 maddeleri, geçici 2. maddenin (A) bendi ve 1238 sayılı Kanunla bu maddeye eklenen fıkralar dışındaki hükümleri ve geçici 17. maddenin dördüncü ve sonuncu fıkraları dışındaki hükümleri kalmaktadır. Bunların Anayasa'ya aykırı olup olmadığı aşağıda ayrı ayrı tartışılacaktır:

a) 3. maddenin (b) bendi:

1136 sayılı Kanunun 3. maddesi avukatlığa kabul koşullarını belirlemektedir. Maddenin (b)

bendi öğrenim koşuluna ilişkindir. Bu bent hükmüne göre avukatlık mesleğine kabul edilebilmek için, öteki koşullardan ayrı olarak, bir de Türk hukuk fakültelerinin birinden mezun olmak veya yabancı bir ülke hukuk fakültesinden mezun olup da Türkiye hukuk fakülteleri programlarına göre eksik kalan derslerden başarılı sınav vermiş bulunmak gereklidir. Bu koşulun önceki Avukatlık Kanununun öngördüğü öğrenim koşulundan değişik yönü eski düzenlemede "eksik kalan derslerden hukuk fakültesinde sınav vermiş Siyasal Bilgiler mezunları" na da avukatlık mesleğine kabul edilme olanağı tanıyanışken (3499 sayılı Kanunun - madde 1/C) yeni düzenlemede bu yolun kapanmış bulunmasıdır. Fark sınavını vermiş Siyasal Bilgiler mezunlarının hukuk fakültesi mezunları ile eşdeğerde tutulması hükmü 2556 sayılı Hâkimler Kanununda (Madde 3/6) ve 3456 sayılı Nöter Kanununda da Madde 7/VII) yer almıştır.

Davacı, Anayasa'ya aykırılık gerekçesini özellikle eskiden tanınmış olan bir olanağın bu kez kaldırılmasıyla oluşan durumun üzerine oturtmaktadır. Avukatlık mesleğinin niteliğine göre bu mesleğe girecekler için gerekli temel bilgileri vermeğe ve elverişli öğretim kurumunun hukuk fakülteleri olduğunda kuşku yoktur. Bir üniversite içinde hukuk fakültesi varken ayrıca bir de siyasal bilgiler fakültesi açılmasının zorunlu görülüşü ile de ortaya çıktığı üzere bu iki fakültenin kurulmasıyla güdülen ereğin aynı olduğu ve bu fakültelerde okutulan bilim dallarında ve okutulmuş biçiminin birbirine eşdeğerde bulunduğu hiçbir zaman düşünülemez. Siyasal Bilgiler Fakültesi mezunlarının eksik okudukları derslerden hukuk fakültesinde sınav vermeleri yoluyla iki fakülte arasında kurulmak istekleri görüşüp karara bağlamak; avukat büdaima yüzeye kalacak bir zorlama olmaktan ileri gidemeyeceği için, böyle bir düzenlemenin kuruluş ereklelerinden gelen temeldeki yetişme farkını gidermesine olanak yoktur.

Hukuk fakültesini bitirenlerin hâkimlik avukatlık ve noterlik bakımından ülke ihtiyaçlarını gereği gibi karşılayacak sayıda olmadıkları sürece kanun koyucunun böyle geçici bir tedbire başvurarak darlığı gidermesi olanağıdır. Bir zamanlar hukuk öğrenimi yapmamış kimselerin hâkim bile olabildikleri unutulmamalıdır. Ancak bu çeşit tedbirlerin darlık ve zorunluluk ortadan kalktıktan sonra da sürüp gitmesi düşünülemez gibi kanunla istisna olarak tanınmış böyle bir olanağın daha sonra bu duruma geçecekler için kazanılmış bir hak gibi sonuna dek korunması gerekeceği de savunulamaz.

Kanun koyucunun bir kamu hizmetinde görevi gerektirdiği niteliklerin saptanmasını ve saptanmış niteliklerin değiştirilmesini, Anayasa çerçevesi içinde kalmak kaydıyla, görevin ve işlenin gereklerine ve zorunluluklarına göre serbestçe takdir edebileceği kabul edilebilir. Çünkü bu gerek ve zorunlulukları en iyi bilecek durumda olan kanun koyucudur. 3499 sayılı Kanunun avukatlık mesleğine kabulü öğrenim bakımından düzenleyen koşulunun 1136 sayılı Kanunun 3. maddesinin inceleme konusu (b) bendi ile değiştirilmesinde yapılmış olan da budur. Burada değişiklik tarihinden önce kazanılmış hakların korunup korunmamış olduğunun önemi vardır. Kanunun geçici 8. maddesine bakılınca "bu kanunun yürürlüğe girmesinden önce Siyasal Bilgiler Okulu veya fakültesinden mezun olup da eksik kalan derslerden hukuk fakültesinde sınav vermiş olanların bu kanunun uygulanmasında hukuk fakültesi mezunu sayılacakları" hükmünün maddede yer aldığı ve böylece kazanılmış hakların korunmuş bulunduğu görülür.

Yukarıda belirtildiği üzere fark sınavını vermiş Siyasal Bilgiler mezunları ile hukuk fakülteleri mezunları yetişmelerindeki farklılık dolayısıyla avukatlık mesleği yönünden eşit durumda bulunmadıklarından bunların 1136 sayılı Kanun önünde de eşit olmaları düşünülemez ve bu nedenle de hukuk fakültesi mezunlarına tanınmış bir imtiyazdan ve Anayasa'nın 12. maddesine aykırılıktan söz edilemez.

İnceleme konusu hüküm, Anayasa'nın 14. maddesinde yazılı kişinin "maddi ve manevi

varlığını geliştirme" hürriyetinin ve 21. maddede yazılı "bilim ve sanatı serbestçe öğrenme" hakkının özüne dokunmakta değildir. Bu hak ve hürriyet yalnızca kamu yararı düşüncesiyle, yani haklı bir nedenle ve kanun yoluyla avukatlık konusunda belirli ölçüde bir sınırlama görmüştür. Kaldı ki kişiler için maddi ve manevi varlıklarını geliştirmenin ve bilim ve sanat edinmenin tek yolu avukatlık mesleğine girebilmek olmadığı gibi mutlaka avukat olmak isteyen Siyasal Bilgiler mezunlarına hukuk fakültelerini bitiren kanunun öğrenim koşulunu yerine getirme olanağını açık bulduğunu da ortadadır. Öte yandan 1136 sayılı Kanunun 3. maddesinin (b) bendinin avukatlık mesleğine kabul edilebilmek koşullarından yalnız birini hükmüne bağladığı unutulmamalıdır. Aynı 3. maddede daha başka koşul yer almış ve 5. maddede ayrıca avukatlığa kabulü önleyen dokuz engel sayılmıştır. Özetlemek gerekirse inceleme konusu hükmün Anayasa'nın 14. ve 21. maddelerine aykırı bir yönü yoktur.

Yukarıda açıklandığı gibi inceleme konusu hüküm yalnızca, "avukatlık" denilen kamu hizmetinde kanun koyucunun bu görev için gerekli gördüğü niteliklerden birini saptamaktadır. (Anayasa madde 58) Hükümün kamu kurumunu niteliğinde meslek kuruluşu olan (1136 sayılı Kanun - sekizinci Kısım; madde 76 - 108) baroların yönetim ve işleyişine ilişkin esaslarla ve Anayasa'nın 122. maddesinin "meslek kuruluşlarının yönetim ve işleyişlerinin demokratik esaslara aykırı olamayacağı" ilkesini koyan son fıkrasıyla bir ilgisi bulunduğu düşünülemez.

Hâkimler ve Nöter Kanunlarında halâ fark sınavını vermiş Siyasal Bilgiler mezunlarına öğrenim bakımından bu mesleklerle girebilmek olanağı tanıyan hükümlerin bulunması durumunda gelince; İleride hâkimler ve noterler için, avukatlarda olduğu gibi yapılacak yeni düzenlemlerde bu bakımdan bir değişikliğe gidilip gidilemeyeceği belli olmamakla birlikte çeşitli kanunlarda çeşitli hükümler bulunmasının bir hükmü Anayasaya aykırı düşünme yeterli olmayacağı ve Anayasaya uygunluk denetiminde ölçü olarak kanun hükümlerinin değil Anayasa kurallarının ele alınması gerektiği ortadadır.

Özetlenecek olursa; 1136 sayılı Kanunun 3. maddesinin (b) bendinin Anayasa'nın 12., 14., 21., 122 maddelerine ve başka hükümlerine aykırı bir yönü yoktur. Davanın bu hükmeye yönelen bölümünün reddi gerekir.

Avni Givda, Şahap Arıcı, İhsan Ecemiş ve Muhittin Gürün bu görüşe katılmamışlardır.

b) 63. madde :

1136 sayılı Kanunun 63. maddesi baro lehvasına yazılı bulunmayanların ve işten yasaklanmış avukatların, şahıslarına ait olmayan dava evrakını düzenlemeleri, icra işlerini takip etmelerini, avukatlarla ilişkin öteki yetkileri kullanmalarını, baro lehvasında yazılı bulunmayanların avukatlık unvanını taşımalarını yasaklamakta ve aksine davranışlarına verilecek cezaları belirlemektedir.

Davacı Anayasaya aykırılık gerekçesinde daha çok 1136 sayılı Kanunun yalnız avukatların yapabileceği işleri belirleyen 35. maddesi üzerinde durmuş ve bu arada 63. maddenin de Anayasaya aykırılığını ileri sürmüştür.

35. madde, davanın açılmasından sonra 1238 sayılı Kanunla değiştirilmiş ve böylece inceleme konusu dışında kalmış olduğundan hükmün tartışılmasına yer ve olanak bulunmamaktadır. 1136 sayılı Kanunda, çalışma hürriyetine kamu yararı kaygısıyla sınırlama getiren böyle bir hüküm yer aldığına göre avukatlık yetkilerinin başkalarına kullanılmasını yasaklayan ve yaptırma bağlayan bir maddede de gerekten olacağı ortadadır. 63. madde bu ereği güden bir hükümdür. Kamu hizmeti sayılan avukatlık görevi için kanun koyucunun gerekli gördüğü niteliklerden yoksun bulunan veya bu nitelikleri yitiren kimselerin o kamu hizmetinde çalışabilmeleri elbette ki düşünülmez. 63. maddenin, su niteliğiyle, Anayasaya aykırı bir yönü yoktur. Davanın bu maddeye yönelen bölümünün reddi gerekir.

c) 86. madde :

1136 sayılı Kanunun 86. maddesi baro lehvasında yazılı avukatlara baronun olağan ve olağanüstü genel kurul toplantılarına katılma yükümlünü getirmekte; yaptırım olarak uyarma ve para cezaları kabul etmekte; toplantıya gelmeme haklı bir engelle dayanıyorsa bu davranış ceza kapsamı dışında bırakılmaktadır.

Barolar, meslek hizmetleri görmek, mesleki ahlak ve dayanışmayı korumak, avukatlığın genel yararlarına uygun olarak gelişmesini sağlamak ereğiyle oluşan, tüzel kişilikli kamu kurumunu niteliğinde meslek kuruluşlarıdır. (1136 sayılı Kanun madde 76). Baro genel kurulu baroların en başta gelen organıdır. (Aynı Kanun - madde 79). Genel kurulun yönetimi, disiplin ve denetleme kurullarının üyelerini, baro başkanını ve Türkiye Barolar Birliği delegelerini seçmek; lehvada yazılı avukatlardan alınacak giriş keseneği ile yıllık keseneğin miktarlarını ve ödeme tarihlerini belirtmek; yönetim kurulunun baronun gelir ve giderleri ile mallarının yönetimi hakkında vereceği hesapları incelemek ve yönetim kurulunun ibra edilip edilmeyeceği hakkında karar vermek; baro bütçesini onaylamak; yönetim kuruluna hazırlanacak iç yönetmeliği inceleyerek onaylamak, mütâca avukatları ve bunların ölümlerine geride bıraktıkları, kimselere yapılacak yardımın biçimini ve miktarını saptamak; mesleğe ilişkin istekler görüşüp karara bağlamak; avukat bürolarının niteliklerini belirlemek; yasalarla verilen öteki yetkileri kullanmak gibi önemli görevleri vardır. (Aynı Kanun - Madde 81).

İnceleme konusu 86. maddenin, baro genel kurullarının güçlükle toplanabilmelerine karşı duyulan tepkinin bir anlatımı olduğunda ve böyle önemli bir organa haklı engeli bulunanlar dışında tüm avukatların katılmasını, bu yolla da organın daha iyi gelişmesini ve daha isabetli ve güçlü kararlar vermesini sağlama ereğini güttüğünde kuşku yoktur. Aynı maddede bir yaptırma yer verilmesinin de, bir meslek kuruluşunun toplantılarına katılmamanın suç sayılmasından değil toplantılara katılma yükümlü oluncu bu yükümlünün bir takım disiplin cezalarıyla desteklenmesinin zorunlu oluşundan ileri geldiği ortadadır. Madde, yalnızca toplantılara katılma yükümlünü getirdiğine ve avukatları düşünce ve kanaatlarını açıklamaya zorlayan herhangi bir hükmü kapsamadığına göre, davacının ileri sürdüğü gibi, Anayasa'nın 20. maddesine aykırı bir durumu oluşturmamakta değildir.

Öte yandan baro genel kurulu gibi bir organa ne kadar çok üyenin katılması sağlanabilirse o meslek kuruluşunun işleyişinin demokratik esaslara uygunluğu o oranda güvence altına alınabileceğinden hükmün Anayasa'nın 122. maddesine aykırı olduğu da savunulamaz.

Özetlenecek olursa; 86. maddenin Anayasa'nın 20. ve 122. maddelerine veya başka bir kuruluşa aykırı yönü yoktur. Davanın bu hükmeye yönelen bölümünün reddi gerekir.

ç) 134. madde:

1136 sayılı Kanunun 134. maddesinde avukatlık onuruna yahut meslek düzen ve geleneklerine uymayan eylem ve davranışlarda bulunanlarla, mesleki çalışmada görevlerini yapmayan veya görevinin gerektirdiği dürüstlüğü uygun biçimde davranmayanlar hakkında bu kanunda yazılı disiplin cezalarının uygulanacağı açıklanmıştır.

Davacı bu maddeyi geleneklere bağlı kalmayı zorlayıcı bir hüküm olarak ele almakta; böylece kişinin manevi varlığını geliştirme hakkının özünden zedelediğini, vicdan, düşünce, kanaat ve bilim ve sanatı serbestçe öğrenme hürriyetlerine ilişkinlerini ileri sürmekte ve hükmünde yargı organlarının bağımsızlığını kısıtlar bir nitelik bile görmekteydi.

Uzunca bir geçmişi bulunan bir meslek topluluğunda o mesleğin yürütülmesine özgü bir takım karşılıklı davranış kurallarının ve ortak ahlak görüşü ve değer hükümlerinin yavaş yavaş ve kendiliğinden oluşu yerleşmesi ve böylece ortaya bir meslek geleneğinin çıkması ola-

gandır, Avukatlık gibi, hekimlik gibi bilgi ve tecrübenin yanında özellikle bir ahlak disiplini de zorunlu kılan mesleklerde bu anlamda bir geleneğin gerçekten önemi vardır. 1136 sayılı Kanununun 134. maddesinde sözü edilen ve korunmak istenen geleneğe işte bu nitelikte olan bir gelenektir. Bu çeşit gelenekler bir kamu hizmeti mesleğinin itibarının korunmasında ve gereğince ifasında en azından kanun hükümleri kadar etkili olur; o nedenle de uyulması ve korunmaları gerekir.

Şu açıklamalardan anlaşılacağı üzere avukatlara ilişkin disiplin cezalarının uygulanacağı halleri belirleyen bir maddede bu haller arasında "meslek geleneklerine uymayan eylem ve davranışlar"ın da sayılması ile tutuculuk ve ortaçağ loncalarının değer yargılarını canlandırma arasında bağlantı kurulmasına olanak bulunmadığı gibi böyle bir hükmün bir mesleğin özü bakımından geleceğe ve yücelişe yönelmeyi ve kişinin manevi varlığını geliştirmesini önleyeceğini; vicdan, düşünce, kanaat ve bilim ve sanatı serbestçe öğrenme hürriyetlerini zedeleyeceğini; vardi, organlarının bağımsızlığını bile kısıtlayacağını düşünmenin yeri ve abartıcı bir tahayyül gücünden ve tek yönde işleyen bir mantıktan başka dayanağı olamaz.

Özetlemek gerekirse: 134. maddenin Anayasa'nın geleceğe yönelmiş ilericilerine, 14., 19., 20., 21., 132. maddelerine aykırı, hatta bunlarla ilgili ve başka Anayasa kurallarıyla çelişen yönü yoktur. Davanın bu maddeye yönelen bölümünün reddi gereklidir.

d) 158. madde:

1136 sayılı Kanununun 158. maddesinde avukatlara disiplin cezası verilirken delillerin nasıl takdir edileceği ve gözönünde tutulacak ilke belirlenmiştir. Maddeye göre Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu ve barolar disiplin kurulları gösterilen deliller soruşturma ve duruşmadan edinecekleri kaniya göre serbestçe takdir ederler; disiplin cezalarının verilmesinde avukatlık onur ve itibarını korumak, mesleğin adalet ereği ve gereklerine ve mesleki düzen, gelenek ve adetlere uygun olarak yerine getirilmesini sağlamak ilkesini gözönünde tutarlar.

Davacı bu madde ile de meslek geleneklerinin korunmak istenmesi üzerinde durmuş ve hükmü 134. madde ile bir arada ele alarak aynı gerekçe ile Anayasa'nın aynı maddelerine aykırılık iddiasını ileri sürmüştür. 134. madde dolayısıyla "meslek gelenekleri" deyimine ilişkin olarak ve hükmün Anayasaya aykırı bulunmadığını belirlemek üzere yukarıda (IV./2-ç) bölümünde açıklananlar 158. madde için de geçerlidir ve bunların burada tekrarlanması gereksizdir. O bölümde belirtilen nedenlere göre 1136 sayılı Kanununun 158. maddesinin Anayasa'nın geleceğe yönelmiş, ilericilerine, 14., 19., 20., 21., 132. maddelerine aykırı, hatta bunlarla ilgili ve başka Anayasa kurallarıyla çelişen yönü bulunmadığından davanın bu maddeye yönelen bölümünün de reddi gerekir.

e) 186. madde :

1136 sayılı Kanununun 186. maddesinde topluluk sigortasına girmeleri mullak biçimde zorunlu olanlar açıklanmıştır. Maddeye göre 188. maddede yazılı olanlar yani T.C. Emekli Sandığından yararlananlar ve Sosyal Sigortalar Kanunu kapsamına girenler dışında kalan avukatların 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 86. maddesinde gösterilen "topluluk sigortası"na girmeleri zorunludur. Ancak bu zorunluluk "malîlik, yaşlılık ve ölüm sigortası" bakımından olup "iş kazaları ve meslek hastalıkları", "hastalık" ve "analık" sigortalarına girmek avukatın isteğine bağlıdır.

Bu maddeye 1238 sayılı Kanunun 2. maddesiyle bir fıkra eklenmiştir. Eklenen fıkraya göre, "topluluk sigortasına tabi olan avukatlar hakkında bu kanundaki özel hükümlere aykırı olmamak kaydı ile 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu ve Emekli Sandıkları ile malîlik, ihtiyarlık ve ölüm sigortaları kanunlarına tabi hizmetlerin birleştirilmesi hakkındaki 5/1/1961 günlü, 228 sayılı Kanun ve bu kanunların ek ve tadilleri hükümleri uygulanır." Ek fıkra dava ve inceleme konusu dışında kaldığından burada

186. maddenin yalnızca birinci fıkrasının tartışılmasıyla yetinilecektir.

Davacı 186. maddenin ve bu madde ile ilgili öteki hükümlerin avukatları işçilere göre imtiyazlandırdığını ve bu nedenle de Anayasa'nın 12. maddesine aykırı olduğunu ileri sürdüğü gibi yine Anayasa'nın 48. maddesiyle de çelişkiye düşüldüğü iddiasındadır.

186. maddesinin dava ve inceleme konusu hükmü yalnızca bir ilke hükmüdür. Madde, Emekli Sandığından yararlananlarla Sosyal Sigortalar Kanunu kapsamına girenler, başka deyimle sosyal güvenlik hakkının gereklerini belirli bir ölçüde sağlamış bulunanlar dışındaki avukatların topluluk sigortasına girmelerini bu ilke ile zorunlu kılmaktadır. Hükmü böylece, sınırlı kapsamı ile ele alındıkta varılacak sonuç şudur :

Anayasa'nın 48. maddesine göre herkes sosyal güvenlik hakkına sahiptir. Bu hakkı sağlamak için sosyal sigortalar ve sosyal yardım teşkilatı kurmak ve kurdukları devletin ödevlerindedir. Sosyal güvenlik konusunda şimdiye dek olan uygulamalarda işçilere öncelik tanınmış ve vakit vakit çıkarılan çeşitli yasalarla bunları bakımından sosyal güvenlik hakkının gerek ve sonuçlarının sağlanmasına çalışılmıştır. Ancak böyle uygulamaların öteki yurttaşlara ve bu arada serbest mesleklerde çalışanlara sosyal güvenlik haklarının sağlanması girişimlerinin daha uzun süreler bir yana bırakılması anlamında alınmayacağı ortadadır. Ele geçecek her olanakta devletin anayasal ödevini yerine getirmede daha ileri adımlar atacağına ve atması gerektiğinde kuşku yoktur. Nettekim 17.7.1964 günü, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu, ancak bir hizmet akdine dayanarak bir veya birkaç işveren tarafından çalıştırılanları bu kanun uyarınca sigortalı saydığı (madde 2/1) ve sigortalılarla bunların eş ve çocuklarına ve ölümlerinde bu kanuna göre hak sahibi kimselerine iş kazaları, meslek hastalıkları, hastalık, analık, malîlik, yaşlılık ve ölüm hallerinde sosyal sigorta yardımları sağlamayı (madde 1, madde 2/3) erek edindiği halde kanuna göre sigortalı durumunda bulunmayanlara da sosyal sigorta yardımlarından yararlanma konusunda geniş olanaklar sağlanabilecek bir hükme 86. maddede kanun metni içinde yer verilmiştir. 506 sayılı Yasanın 86. maddesi "Sosyal Sigortalar Kurumu, 2. ve 3. maddelere göre sigortalı durumunda bulunmayanların Çalışma Bakanlığınca onanacak genel şartlarla (iş kazalarıyla meslek hastalıkları) (Hastalık), (analık), (malîlik, yaşlılık ve ölüm sigortalarından birine, birkaçına veya hepsine toplu olarak tabi tutulmaları için işverenlerle veya dernek, birlik, sendika ve başka teşekküllerle sözleşmeler yapılabilir" hükmünü kapsamaktadır. 1136 sayılı Kanununun 186. maddesiyle getirilen ilke 506 sayılı Yasanın 86. maddesiyle tanınan olan "malîlik, yaşlılık ve ölüm sigortası" bakımından bir bölüm avukatlar için zorunlu kılınmasından ibarettir. Böyle bir hükmün Anayasa'nın 48. maddesine aykırılığının söz konusu edilemeyeceği, tam tersine 48. maddeye uygun bir tutumun sonucu olduğu ortadadır.

Öte yandan bu ülkenin işçileri sosyal güvenlik hakkına ne ölçüde sahip ve o hakkın gereklerine ne derece layık iseler bütün öteki vatandaşların ve bu arada serbest mesleklerde çalışanların aynı ölçüde sosyal güvenlik hakkına sahip ve aynı derecede o haktan yararlanmağa layık bulduklarında kuşku yoktur. Şu duruma göre 1136 sayılı Kanunun küçük bir topluluk bakımından da olsa sosyal güvenlik sağlayan ve böylece bir devlet ödevinin yerine getirilmesine yol açan 186. maddesinin bir imtiyaz hükmü gibi niteliklendirilmesi düşünülemez.

6207 sayılı Kanunun her baro merkezinde baro genel kurulu kararı ile kurulabilmesini öngördüğü avukatlar yardımlaşma sandıklarının sağlayacağı sosyal yardımların son derece sınırlı oluşu ve bugüne dek uygulanmalardan alınan sonuçlar karşısında, davacının ileri sürdüğü gibi, avukatların bu sandıklarla yetinmelerini istemenin Anayasa'nın 48. maddesi gereklerine uygun bir görüş olarak kabul edilmesi olanaksızdır. Öte yandan kalkınma planında ele alınmış bulunan sosyal güvenliğe ilişkin ereği ve tedbirlerin, avukatlık mesleği 1136 sayılı Kanunla ve

niden düzenlenirken, küçük bir çevrede de olsa uygulamaya alanına sokulmasında çok tartışmaya götürür bir konu olan "öncelik" sorunu yönünden Anayasaya aykırılık görülmesi hukukî dayanakta yoksun bir iddia olmaktan ileri gidemez.

Özetlenecek olursa: 1136 sayılı Kanununun 186. maddesinin Anayasa'nın 12. ve 48. maddelerine veya öteki kurallarına aykırı yönü yoktur. Davanın bu maddeye yönelen bölümünün reddi gerekir.

f) 187. madde:

1136 sayılı Kanununun 187. maddesi topluluk sigortasına girme zorunluluğu şartı bağlı olanları açıklamaktadır. Maddeye göre geçici 2. maddenin kapsamına giren avukatlar T.C. Emekli Sandığına borçlanma haklarını aynı maddede gösterilen süre içinde kullanmadıkları takdirde, 186. madde uyarınca topluluk sigortasına girmek zorunluğundadırlar. 187. madde Emekli Sandığına borçlanma olanaklarını yitirdikleri için sosyal güvenlik hakları sağlanamayan bir bölüm avukatların kayıplarının topluluk sigortası yoluyla telafisi ereğini gütmektedir. 186. maddenin niteliğini ve Anayasaya aykırı bulunmadığını belirtmek üzere yukarıda (IV./2-e) bölümünde açıklananlar 187. madde için de geçerlidir ve bunların burada tekrarlanması gereksizdir. O bölümde belirtilen nedenlere göre 1136 sayılı Kanununun 187. maddesinin Anayasa'nın 12. ve 48. maddelerine ve başka kurallara aykırı yönü bulunmadığından davanın bu maddeye yönelen bölümünün reddi gerekir.

g) 190. madde:

1136 sayılı Kanununun 190. maddesinde topluluk sigortası prim borcunun ödenmesinin sonuçları yer almaktadır. Maddeye göre sigorta primlerini topluluk sözleşmesinde gösterilen zamanda ödemeyen avukatın adı baro yönetim kurulunun kararıyla, birikmiş prim borcunu sözleşmedeki koşullar uyarınca ödeyinceye dek baro levhasından silinir. Primi ödememenin sonuçları borçlu avukatın şahsı ile sınırlıdır. Bu sonuçların aynı topluluk sigortası sözleşmesine katılmış olan öteki sigortalılara veya baroya buluşmasına ilişkin bir hüküm sözleşmeye konulamaz.

Topluluk sigortasına girme zorunluluğu ilke olarak, 186. maddede yer aldığına göre sigorta primlerinin sözleşme koşulları uyarınca ödenmesini sağlamak üzere bir yaptırım gerekeceği ortadadır.

Sosyal Sigortalar Kurumunun, 506 sayılı Kanunla öngörülen sosyal yardımları gerçekleştirebilmesi için, elinde bulunan başka kaynak sigorta primleridir. Bu nedenle sigorta primlerinin yükümlülere vaktinde ve aksamadan ödenmesinin ve böylece gelir kaynağının sürekli olarak beslenmesinin ve güçlendirilmesinin büyük önemi vardır. 506 sayılı Kanunda sigorta primlerinin ödenmesiyle ilgili olarak bir takım tedbirler yer verilmiştir. 1136 sayılı Kanununun 186. maddesiyle getirilen "zorunlu topluluk sigortası" yeni bir durumu oluşturduğundan bu sigorta ile ilgili primlerin ödenmesine ilişkin tedbir hükmünün de yine 1136 sayılı Kanunda belirlenmesi gerekir. Dava ve inceleme konusu 190. maddenin ereği budur ve hükmün, şu niteliğine göre, Anayasaya aykırı bir yönü bulunmamaktadır. Davanın bu maddeye yönelen bölümünün reddi gereklidir.

h) 191. madde:

1136 sayılı Kanununun 191. maddesi "Tip sözleşmenin hazırlanmasına ve topluluk sözleşmesine girişe" ilişkindir. Maddeye göre 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 86. maddesi uyarınca barolarla Sosyal Sigortalar Kurumu arasında yapılacak sözleşmelerin temelini oluşturacak tip sözleşme Çalışma Bakanlığı, Türkiye Barolar Birliği ve Sosyal Sigortalar Kurumu arasında yapılacak görüşmelerle aplanır. Tip sözleşmede değişiklik de aynı yol a olur. Madde kanunun yürürlüğe girmesinden sonra kurulacak baroların topluluk sigortasına nasıl girecekleri de açıklanmıştır.

"Zorunlu topluluk sigortası" ilke olarak 1136 sayılı Kanununun 186. maddesinde belirlendiğine göre tip sözleşmenin düzenleniş biçimi

nin 191. madde ile saptanması yerinde ve madenin Anayasaya aykırı bir yönü bulunmadığı ortadadır. Davanın bu maddeye yönelen bölümünün reddi gerekir.

i) 193. madde:

1136 sayılı Kanunun 193. maddesi 6207 sayılı Avukatlar Yardımlaşma Kanununun 1., 4., ve 5. maddelerini değiştirmektedir. 6207 sayılı Kanuna göre baro merkezinde baro genel kurulu kararıyla avukatlar yardımlaşma sandığı kurulduğu takdirde küçük bir istisna dışında her avukat bölgesi sandığının üyesi sayıldığı halde bu kez sandığı üye olmama isteğe bağlı tutulması 193. maddenin getirdiği başlıca değişikliği oluşturmaktadır. Avukatlar için genellikle topluluk sigortasına girme zorunluluğu konularak sosyal güvenlik hakları sağlandığından çok daha sınırlı bir yardımlaşmayı öngören bu sandıklara girmenin isteğe bağlı duruma getirilmesi olağandırıdır.

Davacı, 1136 sayılı Kanundaki sosyal sigortalara ilişkin bütün hükümleri bir arada ele alarak aynı gerekçe ile tümünün Anayasa'ya aykırılığını ileri sürerken avukatlar yardımlaşma sandığı ile ilgili 193. maddeyi de öteki maddeler arasında saymıştır. Avukatların 1136 sayılı Kanunla sosyal güvenlik haklarını sağlayacak olanakları elde etmiş bulunmalarının ayrıca kendi aralarında katılması isteğe bağlı bir yardımlaşma düzeni kurmalarını engelleyemeyeceği ve böyle bir yardımlaşmanın Anayasa'ya aykırı olacağına düşünülemediği ortadadır. Davanın bu maddeye yönelen bölümünün reddi gerekir.

j) 194. madde:

1136 sayılı Kanunun 194. maddesi 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 61. maddesini değiştirmektedir. Değişikliğe göre 61. maddede yalnızca "davaya vekâleti üzerine almasına yasaca olanak bulunmayan vekilin mahkemeye kabul edilemeyeceği ve bu durumda müvekkile bir kez için resen çağrı gönderileceği" hükmü yer almıştır.

61. maddenin eski biçimine göre ise vekilin baroda kayıtlı avukatlardan, baro kurulmamış yerlerde en aşağı üç dava vekili varsa bunlardan seçilmesi; bu nitelikte olmayan vekil yargılamada hazır bulunsa bile yargılamanın gıyapta yapılarak bitirilmesi; sözlü yargılama düzenine bağlı işlerde bu kuralları uygulanamaması gerekmektedir ve baro kurulmayan veya üç dava vekili bulunmayan yerlerde herkes dilediğine vekâlet verebilmekte idi.

Davacı, Avukatlık Kanununun yürürlüğe girmesinden sonra Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun eski 61. maddesinin son fıkrasının tanıdığı olanak ortadan kalkacağından arzuhalçilik ve muakkiplik mesleğine yeni girmek isteyenlere kapıların kapandığını ve yüksek avukatlık ücretlerini ödeyemeyecek durumda olanların haklarını alamayacaklarını ve hükümün Anayasa'nın 2., 12., 31., 40., 42. ve 62. maddelerine aykırı olduğunu ileri sürmektedir.

Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 61. maddesinin 194. maddede olduğu gibi değiştirilmesi "davaya vekâlet" konusunda 1136 sayılı Kanunun getirdiği düzenlemenin doğal sonucudur. Bu Kanun, avukatlık mesleği dışında olanlara avukatlık yetkilerinden yararlanma olanağı veren eski hükümlerin tasfiyesinde 3499 sayılı Kanuna göre daha da ileri bir atılım oluşturmaktadır. Yasaca avukatlık hizmet ve yetkilerinin yerine getirilmesi belirli bir öğrenim ve yetiştirme ve sıkı koşullara bağlanması disiplinli bir topluluğa bırakılınca aynı hizmet ve yetkileri bu nitelikte olmayan kimselere açık tutan yolların yine yasa ile kapatılmasındaki zorunluk ortadadır.

194. madde üzerindeki inceleme, bu maddenin ilke bakımından kaynağı ve dayanağı sayılabilecek olan 1136 sayılı Kanunun yalnız avukatların yapabilecekleri işlere ilişkin 35. maddesinin Anayasaya aykırı olup olmadığının tartışılmasını gerektirir. Yukarıda değinildiği üzere bu madde davanın açılmasından sonra 1238 sayılı Kanunla değiştirilmiş ve böylece dava konusu dışında kalmış olduğundan hükümün tartışılmasına yer ve olanak bulunmamaktadır. 1136

sayılı Kanunda, çalışma hürriyetine kamu yararı kayısıyla sınırlama getiren böyle bir hüküm yer aldığına göre Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun eski 61. maddesinde bu ilkeye aykırı düşen nitelikteki bir hüküm olduğu gibi bırakılması elbette düşünülemez.

Burada önemli olan, dava açmaya yeteneği olanların kendi davalarını bizzat açmalarının ve takip etmelerinin engellenmiş bulunup bulunmadığıdır. Kanunun 35. maddesinde, maddenin eski biçiminde (Dava açmaya yeteneği olan herkesin kendi davasını bizzat açabileceğine ve işini takip edebileceğine), maddenin 1238 sayılı Kanunla değişik biçimde ise (Dava açmaya yeteneği olan herkesin kendi davasına ait evrakı düzenleyebileceğine, davasını bizzat açabileceğine ve işini takip edebileceğine) dair açık ve kesin bir hükme yer verilmiş ve kişilerin kendi davalarını bizzat açmak ve takip edebilecek haklarının engellenmesinden özenle kaçınılmıştır.

Görülüyor ki 1136 sayılı Kanunun 194. maddesinin, ne davacının ileri sürdüğü gibi Anayasa'da yer alan hukuk devleti, kanun önünde eşitlik ilkelerine, hak arama, çalışma, sözleşme hürriyetlerine ve yurttaşın dilekçe hakkına ne de Anayasa'nın başka hükümlerine aykırı yönü yoktur. Davanın bu maddeye yönelen bölümünün reddi gerekir.

j) Geçiç 2. madde:

1136 sayılı Kanunun geçici 2. maddesinin 1238 sayılı Kanunla değiştirilen A bendi ve maddeye yine bu yasa ile eklenen fıkralar dışındaki hükümleri emekli keseneği ödedikleri memuriyet veya hizmetlerden bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte veya daha sonra ayrılan avukatların T.C. Emekli Sandığı ile ilişkilerini sürdürmelerine olanak tanımakta ve bu konuda gerekli düzenlemeyi getirmektedir.

Davacı, geçici 2. maddeyi 1136 sayılı Kanunun Anayasaya aykırılığını ileri sürdüğü avukatların Sosyal Sigortalara Kanunu kapsamına alınmalarına ilişkin hükümleri arasında saymış ve bu madde için özel bir gerekçe göstermemiştir. Görüldüğü gibi madde, sosyal sigortalardan yününden hüküm getirmemekte ve belirli durumlardaki avukatların Emekli Sandığı ile ilişkilerini sürdürmeleri konusunda düzenlemektedir. Avukatların bir bölümüne bir çeşit sosyal güvenlik hakkı sağlayan bu hükmün Anayasa'ya aykırı olmadığı ortadadır. Davanın 1136 sayılı Kanunun geçici 2. maddesinin A bendi ve maddeye 1238 sayılı Kanunla eklenen fıkralar dışında kalan hükümlerine yönelen bölümünün reddi gerekir.

k) Geçiç 5. madde:

Bu madde 1136 sayılı Kanun uyarınca Emekli Sandığı ile ilgilendirilen veya sandıklık ilişkilerini sürdüren avukatlardan Sosyal Sigortalara Kanunu kapsamına giren hizmetleri bulunanların bu hizmetlerinin "Emekli Sandıkları ile malûliyet, ihtiyarlık ve ölüm sigortaları kanunlarına tabi hizmetlerin birleştirilmesi" hakkındaki 5/1/1961 günlü, 228 sayılı Kanunda yer alan aykırı bağlanmasına ilişkin esaslar dairesinde T. C. Emekli Sandığı kapsamındaki hizmetleri ile birleştirilmesini sağlamaktadır. Hükmün, bu niteliğine göre, Anayasa'ya aykırı yönü yoktur. Davanın 1136 sayılı Kanunun geçici 5. maddesine yönelen bölümünün reddi gerekir.

l) Geçiç 6. madde :

Bu madde, 1136 sayılı Kanunun, 6207 sayılı Kanuna göre kurulmuş Avukatlar Yardımlaşma Sandığına üye yazılmayı zorunlu olmaksızın çıkarıp isteğe bağlı kılan 193. maddesinin doğal gereği olarak kanunda yer almış ve kanunun yürürlüğe girdiği tarihte sandığı üye bulunan avukatlara sandık kayıtlarını sildirebilme ve sandıktaki paralarını çekebilme olanağının tanınmıştır. Yukarıda (IV/2-i) bölümünde 193. maddenin Anayasa'ya aykırı bulunmadığı belirlendiğine göre buna ilişkin geçici maddenin Anayasa'ya aykırı olmadığını saptamak üzere başkaca gerekçe gösterilmesinin yeri yoktur. Davanın bu maddeye yönelen bölümünün reddi gerekir.

m) Geçiç 8. madde:

1136 sayılı Kanunun geçici 8. maddesi, bu kanunun yürürlüğe girmesinden önce Siyasal

Bilgiler Okulu veya fakültesinden mezun olup da eksik kalan derslerden Hukuk Fakültesinde sınav vermiş olanları, bu kanunun uygulanmasında hukuk fakültesi mezunu saymaktadır. Yukarıda (IV/2-a) bölümünde Anayasa'ya aykırı olmadığı belirtilen 3. maddenin (b) bendine ilişkin olan ve bir takım kazanılmış hakları saklı tutan geçici 8. maddenin Anayasa'ya aykırı bulunmadığı ortadadır. Davanın bu maddeye yönelen bölümünün reddi gerekir.

n) Geçiç 9. madde:

1136 sayılı Kanunun bu maddesine göre kanunun yürürlüğe girmesinden önce Yargıtayda hukuk mezunu başkâtip olarak en az dört yıl süre ile hizmet etmiş olanlarda avukatlığa kabul koşullarından "avukatlık stajını tamamlayarak staj bitim belgesi almış bulunmak" yükümlü aranmayacaktır.

Avukatlık Kanununun 4. maddesinin, adli ve askerî hâkimlik ve savcılıkta, Anayasa Mahkemesi asli ve geçici raporörlüklerinde, Danıştay dava daireleri başkan ve üyelikleriyle başkanunsözcülüğü, kanunsözcülüğü ve bu daireler başyardımcılıkları ve yardımcıları veya kuruluşlarında avukat bulunan bakanlıklar ve katma bütçeli genel müdürlükler hukuk müşavirliği görevlerinde ve yahut üniversiteye bağlı fakültelerin hukuk ilmi dersleri profesörlük ve doçentliklerinde yahut Hâkimler Kanununa göre hâkimlik veya savcılık sınıflarından sayılan hizmetlerde en az dört yıl çalışmış onları, bir de yine bu maddede yazılı niteliklere ve koşullara uymak kaydıyla yabancı avukatlardan Türk vatandaşlığına alınanları avukatlık stajı ve avukatlık sınavı yükümlerinin dışında bırakılmasına karşılık geçici 9. madde Yargıtayda hukuk mezunu başkâtip olarak en az dört yıl çalışmış bulunanları yalnızca staj kaydından varestetmiştir.

1136 sayılı Kanunun stajı düzenleyen dördüncü kısmı hükümlerine göre avukatlık stajı bir buçuk yıldır, ilk altı ayı mahkemelerde, kalan bir yılı da en az beş yıl kidedi olan bir avukat yanında yapılır (madde 15). Staj süresi Baro Yönetim Kurulu kararıyla altı ay uzatılabilir (madde 25).

Stajın, avukatlık mesleğine gireceklerin hukuk öğrenimi sırasında edindikleri bilgileri uygulama alanına aktarmalarına fırsat veren ve adalet komisyonunun, baronun ve yanında çalışılan avukatın gözetimi altında (madde 24) yanında staj gördükleri hâkim ve cumhuriyet savcılarının yol göstericiliği ile bu alanda da yetişmelerini sağlayan bir hazırlık devresi olduğunda kuşku yoktur.

Kanun koyucu, hukuk mezunu olarak Yargıtay'da geçen dört yıllık başkâtipliği mahkemelerde ve avukat yanında geçirilen bir buçuk yıllık avukatlık stajı ile eşdeğerde tutmuş ve bu olanağı son derece sınırlı olarak yalnızca 1136 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesinden önce niteliği kazanmış bulunanlara tanımıştır. Dört yıl Yargıtay başkâtipliği eden bir hukuk mezununun uygulama alanında edinebileceği bilgi ve tecrübelerin varacağı aşama düşünülürse kanun koyucunun bu gibilerde ayrıca staj koşulunu aramaması nedeni daha kolay anlaşılır. Kaldı ki geçici 9. madde kapsamına girenler mesleğe alınabilmek için avukatlık sınavını da başarı ile vermek zorundadırlar ve Yargıtay başkâtiplikleri sırasında avukatlık stajı ile öngörülen yetiştirme aşamasına varamamış olanların sınav engelini geçemeyecekleri ortadadır.

Yukarıdan beri açıklananlardan anlaşılacağı üzere davacının ileri sürdüğü gibi geçici 9. madde hukuk mezunu Yargıtay Başkâtipleri yararına bir ayrıcalık tanınmış veya Anayasa'nın kanun önünde eşitlik ilkesinin zedelenmesine yol açılmış değildir. Yalnızca hukuk fakültesini bitirmiş kimselerle hukuk fakültesini bitirdikten sonra dört yıl Yargıtay başkâtipliği etmiş kimseler bilgi ve tecrübe yönünden genellikle birbirlerine eşit durum ve nitelikte olamayacaklarından bunların avukatlık stajı konusunda aynı koşullara bağlı tutulmalarını haklı nedene dayanır ve kanun önünde eşitsizlikten söz edilmesine yol açamaz. Belirli bir hizmette belirli bir süre çalışma sonucunda ilgililerce elde edilmesi beklenen bilgi ve tecrübenin kanun

koyucu tarafından avukatlık stajını gerektirmeyecek nitelikte görülmesinin ise bir zümreye ayrıcalık tanınması biçiminde yorumlanması düşünülemez.

Özetlenecek olursa, 1136 sayılı Kanununun geçici 9. maddesinin Anayasa'ya aykırı yönü yoktur. Davanın bu hükme yönelen bölümünün reddi gerekir.

c) Geçici 17. madde:

Geçici 17. maddenin 1238 sayılı Kanunla değişik dördüncü ve sonuncu fıkraları dışındaki hükümleri başlıca iki düzenleme getirmektedir. Bunlardan birincisi (Geçici 17. madde, birinci fıkra) yargı mercileri, cumhuriyet savcılıkları, icra memurlukları nezdinde başkâtiplik, zabıt kâtipliği, zabıt kâtibî muavinliği, icra memurluğu veya yardımcılığı görevlerinden birini en az on yıl süre ile yapmış kimselere belirli koşullar altında en az üç avukat veya dava vekili olmayan bir yerde o yerin hukuk mahkemeleri ve icra ve iflâs dairelerinde dava ve iş takibetme yetkisi tanıyan hükümdür. Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 61. maddesinin değiştirilmesi ve bu arada maddenin son fıkrasının da kaldırılması yüzünden doğabilecek boşluk ve daralmayı karşılamak ve avukat ve dava vekili bulunmayan yerlerde yurttaşların hak arama hürriyetinden yararlanmalarının aksama ya uğraması olasılığını önlemek üzere öngörülmüş olan bu hükmün Anayasa'ya aykırılığı düşünülemez. Esasen davacı da geçici 17. maddenin Anayasa'ya aykırı olduğunu ileri sürmekle birlikte bu fıkra üzerinde durmuş değildir.

İkinci düzenleme (Geçici 17. madde - üçüncü fıkra) 1136 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 61. maddesinin son fıkrası uyarınca vekâlet görevini yapanların kazanılmış haklarını olabildiğince saklı tutulmasına ilişkindir ve bu nitelikte bir hükmün Anayasa'ya aykırılığı yolundaki iddiaya Anayasa içinde uygun bir destek bulmanın olanağı yoktur. Fıkra hükmünden yararlanacakların baroca tutulacak listeye yazılma ve büro açma yükümlerine gelince: Davacının Anayasa'ya aykırı olarak nitelendiği yükümlerin kamu hizmeti sayılan avukatlık mesleğinin yetkilerini hukuk mahkemelerinde ve icra iflâs dairelerinde kullanacak olan kimselerin baroların gözetimi altında disiplinli bir topluluk olarak hizmet görmelerini sağlamak için düşünülmüş basit bir tedbirden ileri gitmediği ve tedbirin de kamu yararı kaygısıyla alındığı ortadadır.

Görülüyor ki 1136 sayılı Kanunun geçici 17. maddesinin 1238 sayılı Kanunla değişik dördüncü ve sonuncu fıkraları dışındaki hükümlerinin ne davacının ileri sürdüğü gibi Anayasa'da yer alan Hukuk Devleti, kanun önünde eşitlik ilkelerine, hak arama, çalışma, sözleşme hürriyetlerine ve yurttaşın dilekçe hakkına ne de Anayasa'nın başka kurallarına aykırı yönü yoktur. Davanın bu maddeye yönelen bölümünün de reddi gerekir.

V — Sonuç :

1 — 19/3/1969 günlü, 1136 sayılı Avukatlık Kanununun dava konusu hükümlerinden:

a) 35., 188., 195. maddeler ve geçici 1., geçici 3. geçici 4. maddeler 7/3/1970 gününde yani dava açıldıktan sonra yürürlüğe giren 26/2/1970 günlü, 1238 sayılı Kanunla değiştirilmiş;

b) 189., 196., 197. ve 198. maddeler yine aynı 1238 sayılı Kanunla yürürlükten kaldırılmış;

c) Geçici 2. maddenin A bendi yine 1238 sayılı Kanunla değiştirilmiş ve bu kanunla sözü geçen geçici 2. maddeye fıkralar eklenmiş;

ç) Geçici 17. maddenin dördüncü ve sonuncu fıkraları yine 1238 sayılı Kanunla değiştirilmiş;

d) 199. madde, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 1327 sayılı Kanununun değiştirildiği 146. ve 237. maddeleri ile ve bu kanuna yine 1327 sayılı Kanunla katılan ek geçici 6. ve ek geçici 21. maddelerle hükümsüz kılınmış,

Olduğundan bu hükümler hakkında karar verilmesine yer olmadığına oybirliğiyle;

2 — 19/3/1969 günlü, 1136 sayılı Kanununun dava konusu hükümlerinden geriye kalan,

3. maddesinin (b) bendinin,
63. maddesinin,
86. maddesinin,
134. maddesinin,
158. maddesinin,
186. maddesinin,
187. maddesinin,
190. maddesinin,
191. maddesinin,
193. maddesinin,
194. maddesinin,

Geçici 2. maddesinin A bendi ve 1238 sayılı Kanunla eklenen fıkralar dışındaki hükümlerinin,

Geçici 5. maddesinin,
Geçici 6. maddesinin,
Geçici 8. maddesinin,
Geçici 9. maddesinin,

Geçici 17. maddenin dördüncü ve sonuncu fıkraları dışındaki hükümlerinin,

Anayasa'ya aykırı olmadığına ve davanın bu hükümlere yönelen bölümünün reddine 3. maddenin (b) bendinde Avni Givda, Şahap Arıç, İhsan Ecemiş ve Muhittin Gürün'ün karşı oylarıyla ve oy çokluğu ile ve öteki hükümlerde oybirliğiyle,

21/1/1971 gününde karar verildi.

Başkan	Başkan Vekili
Hakkı Ketenoglu	Lütfi Ömerbaş
Üye	Üye
Celâlettin Kuralmen	Fazıl Uluocak
Üye	Üye
Avni Givda	Nuri Ülgenalp
Üye	Üye
Muhittin Taylan	Şahap Arıç
Üye	Üye
İhsan Ecemiş	Ahmet Akar
Üye	Üye
Ziya Önel	Kâni Vrana
Üye	Üye
Muhittin Gürün	Şevket Müftüoğlu
Üye	
Ahmet H. Boyacıoğlu	

Karşioy Yazısı

19/3/1969 günlü, 1136 sayılı Avukatlık Kanununun avukatlığa kabul koşullarını belirleyen 3. maddesinin öğrenim koşuluna ilişkin b bendine göre hukuk fakülteleri dışındaki öğretim kurumlarını bitirenlerin avukatlık mesleğine kabul edilmelerine olanak yoktur.

Gerçi bu karşioy yazısının ilişkin bulunduğu Anayasa Mahkemesinin 21/1/1971 günlü, 1969/37-1971/8 sayılı kararında belirtilen "avukatlık mesleğinin niteliğine göre bu mesleğe girecekler gerekli temel bilgileri vermeğe en elverişli öğretim kurumunun hukuk fakülteleri olduğu" yolundaki görüş yerindedir. Ancak unutulmamalıdır ki hukuk fakülteleri, söz gelimi bir tıp, eczacılık veya orman fakültesi gibi, öğrencilerini belirli bir mesleğe hazırlayan ve yönelten öğretim kurumlarından değildir. Hukuk fakülteleri tabiiyetle avukat yetiştirmek ereği ile kurulmuş olmadıklarından buralarda ileride avukat olacaklar için özel bir eğitim ve öğretim düzeninin uygulanması da düşünülemez. Fakülteyi bitirdikten sonra özel bir hazırlık ve yetiştirme evresini gerektiren hizmetlere girecekler bu zorunlu aşamalardan geçerek meslek yeteneğini kazanırlar. Nitekim avukat olabilmek için hukuk fakültesini bitirmek yetmemekte; 1136 sayılı Avukatlık Kanununun dördüncü kısım hükümleri (Madde: 15-27) uyarınca en az bir buçuk yıl avukatlık stajı yaparak staj bitim belgesi almak ve yine aynı kanunun beşinci kısım hükümlerine göre (Madde: 28-33) avukatlık sınavını başarmış olmak gerekmektedir. (Aynı kanun - madde: 3/c, d).

Hukuk fakültelerindeki öğretimin, avukatlık yönünden, niteliği bu olunca bu fakültede temsil edilen bilim dallarının çoğunun esaslı

bir biçimde temsil edildiği başka öğretim kurumlarını bitirenlerin de, eksik okudukları derslerden sınav vermek kaydıyla, avukatlığa kabul edilme bakımından hukuk fakültesini bitirenlerle eşdeğerde bir öğrenim görmüş sayılmalarındaki zorunluk kendini gösterir. Oysa dava konusu hüküm bu doğal sonuca aykırı düşen, hem de eski 3499 sayılı Avukatlık Kanununda bulunmayan bir sınırlama getirmektedir.

Anayasa'nın 58. maddesinin ikinci fıkrasına göre kamu hizmetine alınmada görevin gerektirdiği niteliklerden başka hiçbir ayırım gözetilemez. Bir kamu hizmeti olan avukatlığa (1136 sayılı Kanun - madde 1) girebilmek için bu kanunun 3. maddesinin b bendi ile getirilen öğrenim koşulu, yukarıda açıkladığı üzere "görevin gerektirdiği nitelikler" kavramını aşmış için Anayasa'nın yasakladığı bir ayırımı oluşturan ve Anayasa'nın 58. maddesinin ikinci fıkrası buyruğuna aykırı düşen bir sınırlamadır. Bu nedenle dava konusu hükmün iptali gerekir.

21/1/1971 günlü, 1969/37 - 1971/8 sayılı Anayasa Mahkemesi kararına, 1136 sayılı Avukatlık Kanununun 3. maddesinin b bendinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve davanın o hükmeye yönelen bölümünün reddine karar verilmiş olması bakımından yukarıda belirlenen gerekçe ile karşıyım.

Avni Givda

Karşioy Yazısı

1136 sayılı Avukatlık Kanununun mesleğe kabul şartlarını düzenleyen 3. maddesinin (b) bendinin Anayasa'ya aykırı olduğu, aynı kanun hakkında başka bir iptal davası sonucunda Anayasa Mahkemesince verilmiş bulunan 21/1/1971 günlü ve Esas 1969/33 - Karar 1971/7 sayılı karara ait karşioy yazısına açıklanmıştır.

Burada tekrarını gerekli görmediğimiz aynı nedenlerle bu kararın da söz konusu hükme ilişkin bölümüne karşıyız.

Üye	Üye
Şahap Arıç	İhsan Ecemiş
Üye	
Muhittin Gürün	

Bkz. TBMM. 1970/14

1971/9-5

Fili Avukatlık Hizmetinin Sigortalık Süresine Eklennesi

Ankara, 23.9.1971
Sayı: 2474

Sosyal Sigortalar Kurumu
Genel Müdürlüğü
Ankara

... Barosu Avukatlarından A'nın, Müdürlüğünüze yazdığı 3.9.1971 günlü dilekçesi örneği ilişikte sunulmuştur.

Dilekçi avukat, sigortalılığının başladığı 1.1.1970 gününden önceki 7,5 yıldan fazla baro levhasına kayıtlı olarak geçirdiği avukatlık süresinin, sigortalılık süresine eklenmesi isteminin, baroca tanzim olunan süre belgesinin bir yıl içinde verilmiş olduğu gerekçesiyle Kurumunuz ... Şubemize reddedildiğini bildirmektedir.

1136 sayılı Avukatlık Kanununun geçici 1. maddesinin dördüncü fıkrasında öngörülen bir yıllık süre, bu kanunu değiştiren 1238 sayılı Kanunun geçici 1. maddesinin (A) bendiyle iki yıla çıkarılmış bulunmaktadır. Bu itibarla, aynı maddenin (A) bendindeki diğer şartlarla birlikte süre şartı da gerçekleşmiş bulunduğundan meslektaşımız hakkında, ... şubemize uygulanamayan yanlış işlemi düzeltilmesi için gerekli emrin verilmesini ve sonucun Birliğimize bildirilmesini rica ederim.

Saygılarımızla,
Başkan

1971/9-6

Adliye HuzursuzluğuAnkara: 18.9.1971
Sayı : 2415Adalet Bakanlığı
Ankara

... Barosunun Birliğimize gönderdiği 20.6.1971 gün ve 6 sayılı yazısında; ... Cumhuriyet Savcısı Yardımcısı A ile Ağır Ceza Mahkemesi Zazıt Kâtibi B'nin Adliye içindeki tutumları ile huzursuzluk yarattıkları durumun Bakanlığınza da iletilmiş olduğu bildirilmektedir.

Anılan Cumhuriyet Savcısı ile zabıt kâtibi hakkında ihbar üzerine yapılan tahkikat sonucundan Birliğimize de bilgi verilmesini müsaadelerine arz ederim.

Saygılarımla,
Başkan

1971/9-7

Stajyer Sayısının TesbitiAnkara, 15.9.1971
Sayı : 2399Baro Başkanlığı
İ s t a n b u l

... Ağır Ceza Merkezi için tahsis edilen 400 stajyer sayısının 500 e çıkarılmasının uygun görüldüğü, Adalet Bakanlığının 13.7.1971 gün ve 19848 sayılı yazısı ile, ... Adalet Komisyonu'nun 29.6.1971 tarihli mazbatasını örneklerinden anlaşılmalıdır.

Bakanlığa gerekli cevap vermek üzere Baronuz görüşünün çok kısa zamanda Birliğimize bildirilmesini rica ederim.

Saygılarımla,
BaşkanAnkara, 15.9.1971
Sayı : 2399Adalet Bakanlığı
Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü
A n k a r a

İlgi: 13.7.1971 gün ve 19848 sayılı yazınız,

İlgi yazınız üzerine, ... Barosunun bu konudaki görüşü istenmiş, 11.8.1971 gün ve 4308/İd. sayılı yazısında, ... Ağır Ceza Merkezi için tahsis olunan stajyer sayısının 500 e çıkarılmasının uygun olacağı bildirilmiştir.

... Baronun görüşüne Birliğimiz Yönetim Kurulunca da katıldığımızı bilgilerine sunarım.

Saygılarımla,
Başkan

1971/9-8

Avukatlar İçin Malüllük, Yaşlılık ve Ölüm Sigortası Tıp Sözleşmesi - 1474 sayılı Kanun :Ankara, 17 Ağustos 1971
Sayı : 2188Çalışma Bakanlığı
A n k a r a

506 sayılı Yasada yapılan ve Millet Meclisinde kabul edilip, Senatoya sevkedilen yeni değişiklik tasarıları ile, günlük kazanç alt sınırının 12 liradan 18 liraya, üst sınırının 120 liradan 165 liraya çıkarıldığı ve yaşlılık aylığı tutarının 3600 yerine 4950 lira olarak saptandığı malumdur.

1136 sayılı Yasanın 186. maddesinde 506 sayılı Yasanın 86. maddesinde gösterilen topluluk sigortasına, malüllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları yönünden Avukatların girmekle zorunlu oldukları hükme bağlanmış ve 1136 sayılı Yasanın 191 ve geçici 1. maddeleri uyarınca Sayın Bakanlığımız, Sosyal Sigortalar Kurumu ve Birliğimiz arasında "Avukatlar için malüllük, yaşlılık ve ölüm sigortası tıp sözleşmesi" düzenlenerek imzalanmış bulunmaktadır.

506 sayılı Yasanın 86. maddesi anılan yasanın 2. ve 3. maddeleri gereğince sigortalı durumunda bulunmayanların aynı şartlarla sigortalanmaları esasını kabul etmiş 1136 sayılı Yasa avukatların sosyal güvenliğini diğer sigortalılarla aynı şartlara bağlamıştır. Bu itibarla günlük kazanç, sigortalılık süresi ve bağlanacak aylık miktarlarının 506 sayılı Yasanın 2. ve 3. maddeleri ile sosyal güvenliği sağlananlarla, 86. madde yoluyla sigortaya girenlere aynen uygulanması sorunlu ve yasanın lâfzına ve amacına uygundur.

Nitekim tıp sözleşme, baroların özellikleri yönünden uygulanacak hükümleri saptamış, aylık miktarları ve günlük kazanç tutarı ile sigortalılık şartları vesair genel hükümleri kapsamına almamıştır.

Diğer taraftan, tıp sözleşmenin 4. maddesinde aynen;

"Topluluk Sigortasına girecek avukatların münhasıran sigorta primlerine esas tutulacak günlük kazançları Sosyal Sigortalar Kanununda belirtilen asgari haddenden az, azami haddenden fazla olamaz.

Prime esas tutulan günlük kazancın alt ve üst sınırlarında yapılacak değişiklikler bu sözleşmeye tâbi olanlar hakkında da uygulanır.

Bu suretle tesbit olunacak günlük kazançlar, takvim yılı başından en az iki ay önce Kurum Şubesine bildirilmek suretiyle değiştirilebilir. Bu değişiklik, yazılı talebi takip eden yıl başından itibaren uygulanır."

denilmiştir.

Bu maddenin günlük kazancın artırılmasını % 10 ile sınırlayan fıkrası, şüphesiz günlük kazanç alt ve üst sınırlarında yapılacak değişikliklere göre kazanç beyanının değiştirilmesi halini kapsamamaktadır.

Yukarıda belirtilen nedenlerle 506 sayılı Yasada yapılan değişiklikler kanunlaştığı takdirde;

1 — Günlük kazanç alt sınırının 12 liradan 18 liraya, üst sınırının da 120 liradan 165 liraya çıkarılması ile ilgili hükmün tıp sözleşmenin 4. maddesinde yazılı % 10 sınırlamasıyla ilgili olmaksızın avukatların bir defaya mahsus olmak üzere yapacakları beyana göre yasa ile artırılan oranda otomatikman artırılacağı,

2 — Bağlanacak aylık tutarının avukatlar için de 3600 liradan 4950 liraya otomatikman çıkarılmış bulunduğ,

3 — Yeni yasaya göre tıp sözleşmenin değiştirilmesine yer olmadığı,

görüş ve kanaatındayız.

Sayın Bakanlığımızın ve Sosyal Sigortalar Kurumu Genel Müdürlüğünün aksine bir görüşü varsa, avukatların yasal haklarının korunması ve zarara uğramamalarını teminen gerekli tedbirler alınmak üzere, bir hafta içinde Birliğimize bildirilmesini müsaadelerine sunarım.

Saygılarımla,
BaşkanAnkara, 15.9.1971
Sayı : 2383Baro Başkanlığı
H a t a y

İlgi: 11.9.1971 günlü yazınız,

1474 sayılı Yasa ile ilgili olarak Sosyal Sigortalar Kurumunun'da görüşünün yansıtılması için Çalışma Bakanlığımıza gönderilen 17.8.1971 gün ve 2188 sayılı yazı örneği ilişikte gönderilmiştir.

1474 sayılı Yasa kanunlaşmadan gönderilen bu yazıda Birliğimiz görüşleri açıklanmış olup Çalışma Bakanlığı ve Sosyal Sigortalar Kurumunun olumlu cevap vereceği kuvvetle tahmin olunmaktadır.

Birliğimiz meslektaşlarımızın Sosyal güvenliği ile ilgili bu konuyu günün gününe izlemekte olup, bugünlerde alınacak sonucu genelgele ile

barolara sunacak ve Sosyal Sigortalar Kurumu şubelerine de genelgele gönderilmesini sağlayacaktır.

Bilginizi rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

Bkz. TBBB: 1971/7-14; 1971/9-3

1971/9-9

Avukatların Sosyal Güvenliği — İhtiyari Sigorta Tıp SözleşmesiAnkara, 29.7.1971
Sayı: 2053Sosyal Sigortalar Kurumu
Genel Müdürlüğü
A n k a r a

İhtiyari Sigorta Tıp Sözleşmesinin Kurumunuz Şubelerine gönderilmediği ve bu yönden Baroların sözleşme akdi olanağı bulunmadıkları baroların başvurmalarından anlaşılmaktadır.

... Baronun bu konu ile ilgili 20.7.1971 gün ve 971/144 sayılı yazısı örneği ilişikte gönderilmiştir.

Avukatlık Yasası hükümleri uyarınca gerekli işlem yapıldığından, meslektaşlarımızın ihtiyari sigortadan bir an önce yararlanabilmelerini teminen şubelere emir verilmesini rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

Bkz. TBBB. 1971/7-14

1971/9-10

Avukatların Sosyal Güvenliği — Sigortasız Geçen Hizmetlerin BorçlanılmasıAnkara 29.7.1971
Sayı: 2054Sosyal Sigortalar Kurumu
Genel Müdürlüğü
A n k a r a

Örneği ilişikte gönderilen 23.7.1971 tarihli dilekçede Bay B 1.4.1950 - 30.4.1951 ve 1.5.1952 - 31.3.1954 tarihleri arasında Barosu Avukatlarından A yanında çalıştığını anılan avukatın imzası ile kanıtlandığı halde bu belgenin nazara alınmadığını bildirmektedir.

İstanbul İhtiyarlık Sigortası Müdürlüğünün 22.7.1971 gün ve 39020 (IX-8-360-901702) sayılı yazıda, şube müfettişliğince yapılan tahkikatta çalıştığını ispatlayıcı kayıt ibraz edilmediğinden borçlanma talebinin kabul edilmediği bildirilmektedir. Oysa, Avukat A'nın imzaladığı borçlanmaya esas hizmet belgesinde adı geçen belirtilen sürelerde kâtip olarak yanında çalıştığını bildirilmektedir.

Avukat beyanına ne sebeple itibar edilmediğinin bildirilmesinin veya, beyanın aksini ispatlayan belgelerin gönderilmesine müsaadelerini rica ederim.

Saygılarımla,
BaşkanAnkara, 6.8.1971
Sayı: 2133Sosyal Sigortalar Kurumu
Genel Müdürlüğü
A n k a r a

Bir iş yerine hizmet akdi ile bağlı olması yönünden 506 sayılı Yasa gereğince sigortalı bulunan avukatın, 1186 sayılı Yasa gereğince, iş yerinde sigortasız geçen hizmetlerini borçlanmaları ile ilgili olarak Avukat A. tarafından Birliğimize gönderilen yazı örneği ekte sunulmuştur.

Birlik Yönetim Kurulunca da aynen be-nimsenen bu görüşe göre Genel Müdürlüğünüz genelgesinin değiştirilmesini ve sonucundan bil-gi verilmesini müsaadelerine arz ederim.

Saygılarımla,
Başkan

1971/9-11

Avukatın Dosyası İnceleme Hakkı

Ankara, 29.7.1971
Sayı : 2051

İçişleri Bakanlığı
A n k a r a

.....ilinin ilçesine bağlı köyü ile köyü arasında çıkan sınır ihtilafında Ba-kanlığınızca tespit olunan sınırla tatmin olma-yan köyünün vekâletini üzerine alan Avu-kat A Birliğimize gönderdiği 9.7.1971 tarihli dilekçesinde dava açabilmek için incelemek üze-re istediği dosyanın Bakanlığınız yetkililerince verilmediğini bildirmektedir.

1136 sayılı Avukatlık Yasasının 2. maddesi-nin üçüncü fıkrası avukatların görevlerini yeri-ne getirmelerinde adli merciler ve diğer resmi dairelerin avukatlara yardımcı olmakla yüküm-lü bulduklarını öngörmektedir. Avukat dava ikame edeceği bir konuda dâvaya mesnet ola-cak belgeleri bilmek zorundadır. Herde Ba-kanlığın hasım gösterilebileceği bir konuda, dos-yayı avukata göstermekle aleyhlerindeki belge-leri vermiş olacağı gerekçesiyle avukatın görevi-ni zorlaştırmak yasaya olduğu kadar hukukun genel ilkelerine de aykırı bir tutumdur.

Konunun tetkikiyle, avukatların dosya ince-lemelerine engel olunmamasının teminini ve sonuçtan bilgi verilmesini müsaadelerine arze-derim.

Saygılarımla,
Başkan

Bkz. TBBB: 1970/3-18,19 20; 1970/4-3

1971/9-12

Hâkim — Avukat İlişkileri

Ankara, 25.8.1971
Sayı : 2215

Baro Başkanlığı
M a r a ş

İlgi: 16.8.1971 gün ve 971-351 sayılı yazınız :

... ilçesi hâkimi B'nin avukatlara karşı tutum ve davranışları hakkında baronuz avukat-larından A'nın 21.6.1971 tarihli şikâyet yazısı, Yönetim Kurulumuzca 11.7.1971 günlü toplantı-sında karara bağlanmış ve bu karar uyarınca Yüksek Hâkimler Kuruluna yazı ile başvurul-muştur. Anılan yazı örneği ektedir.

Hâkim - avukat ilişkilerinin olumlu yönde gelişmesi için gerekli teşebbüslerde bulunulmak-ta ve konu özenle takibedilmektedir.

İlgi yazınıza cevaben, bilgi edinilmesini ri-ca ederim.

Saygılarımla,
Başkan

Eki: 1 yazı örneği.

Ankara, 28.7.1971
Sayı : 2040

Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanlığı
A n k a r a

..... Barosu avukatlarından A'nın ilçesinde dava takibeden avukatlar adına dü-zenlediği, Asliye Hâkimi B'nin şikâyeti ile ilgili 21.6.1971 tarihli yazısı örneği ekte su-nulmuştur.

Hâkimi şikâyet konu olan ve mahkeme kapısına asılmak suretiyle, avukatlık mesleği-

ni küçük düşürücü nitelikteki "hatırlatma" metnini kapsayan dilekçenin, Başkanlığınızca incelenmesini rica ederim.

Avukatlara karşı bu gibi davranışların ön-lenmesi ve hâkim - avukat ilişkilerinin olumlu yönde gelişmesi amacıyla, Adelet Bakanlığınca Cumhuriyet Savcularına gönderilen 1.8.1960 58/35 tarih ve sayılı genelge gibi bir genelgenin Yük-sek Başkanlığınızca hâkimlere de gönderilme-sini yararlı olacağı düşüncesi, Yönetim Kuru-lumuzun 11.7.1971 günlü toplantısında öneril-miş bulunmaktadır.

Gereğini yüksek takdirlerinize, sunar, sonu-cundan bilgi verilmesini rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

Ankara, 26.8.1971
Sayı : 2241

Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanlığı
A n k a r a

..... Barosu avukatlarından A'ya mah-keme kaleminde dosya tetkikinde hâkim B tarafından güçlük çıkarıldığı yolunda, Ba-rosunun Birliğimize gönderdiği 28.7.1971 gün ve 971/265 sayılı yazısı ile Cumhuriyet Sav-cılığının 21.4.1971 gün ve 971/607 sayılı yazısı ve Cumhuriyet Savcısı tarafından tutulan aynı ta-rihli zabıt örnekleri ekte sunulmuştur.

Hâkim B hakkında gerekli kanunî işlemin yapılarak sonucundan Birliğimize de bilgi ve-rilmesini rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

Ankara, 24.7.1971
Sayı : 2047

Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanlığı
A n k a r a

..... Barosu avukatlarından, A'nın Asliye Hâkimi B'yi şikâyeti ile ilgili 10.6.1971 tarihli dilekçesinin bir örneği, şikâyetin kapsam ve niteliği gözönünde tutularak ilişikte taktim kılınmıştır.

Yargılamanın esaslı ve vazgeçilmez unsurla-rı olan hâkim ve avukatların karşılıklı saygı ve güven esasına göre çalışmalarının sürdür-melerinin mesleğin kutsallığına yararlı en iyi davranış olacağı şüphesizdir.

Hâkim - avukat ilişkilerinin olumlu yönde gelişmesi için kurulduğu gündenberi büyük ça-ba harcıyan Yönetim Kurulumuz meslek kural-larının 23. maddesi uyarınca Birliğimizce gön-derilen dilekçenin Sayın Başkanlıklarına iletil-mesine 10.7.1971 günlü toplantısında karar ver-miştir.

Dilekçedeki iddiaların tahkik ettirilerek so-nucundan bilgi verilmesini rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

Bkz. TBBB 1971/6-10; 1971/7-2

1971/9-13

Avukatlara Vakfı Saldırıları

Ankara, 21.7.1971
Sayı: 2019

Baro Başkanlığı
S a m s u n

Avukat A'yı sebepsiz yere nezatette tutan Kaymakamı B..... hakkında müfettiş tah-kikatına dayanarak konunun İdari Yargı Mer-ciine intikal ettirildiği Valiliğinin örneği ekli 10.7.1971 gün ve 292 sayılı yazılarından an-laşmıştır.

Konunun baroca takip edilerek idari yargı mercii kararının bildirilmesini rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

Samsun Mıntıka Barosu
Başkanlığı

Samsun, 28.7.1971
Sayı: 971/180

Türkiye Barolar Birliği
Başkanlığına
A n k a r a

İlgi: 21.7.1971 tarih ve 2019 sayılı yazınız;

Avukat A'yı sebepsiz yere nezatette tutan Kaymakamı B'nin başka mahalle nakledildiği ve hakkında idari mercie intikal ettirilen müfettiş tahkikatı üzerine durumun Vilâyet İda-re Kurulunca kısmen lüzum ve kısmen men'i muhakeme kararına iktiran eylediği, kararın bu günlerde tebliği verilmekte olduğu ve sorunun kaza mercieine intikal halinde neticeden yine bilgi verileceğini arz ederim.

Baro Başkanı

T.C. İçişleri Bakanlığı
Öz. İş. Gn. Md.

Ankara, 27/7/1971
Şb. Md.: Değ. Atama
Sayı : 531/1881-14611

Barolar Birliği Başkanlığına
A n k a r a

İlgi: 6.7.1971 gün ve 1872 sayılı yazınız.

..... Kaymakamı B'nin tutumu hakkındaki ihbar ve şikâyet konularını tetkik ve tahkik eden Bakanlık Mülkiye Müfettişinin raporu ge-reğince, durumu Bakanlık İnzibat Komisyonu-na intikal etmiştir.

Adı geçen Kaymakam hakkında ayrıca Me-murin Muhakematı hakkında Kanun gereğince de takibat açılmıştır.

Bilgilerinizi rica ederim.

Hikmet Baloğlu
İçişleri Bakanı Y.
Genel Müdür

Ankara, 3.9.1971
Sayı: 2301

İçişleri Bakanlığına
A n k a r a

... Barosu avukatlarından A'nın 6.8. 1971 gü-nü polis in hakaret ve dövmelerine maruz kaldı-ğını bildiren 12.8.1971 günü dilekçesi örneği ek-te sunulmuştur.

Olayın tahkikiyle sonucundan bilgi verilme-sini rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

Ankara, 3.9.1971
Sayı: 2299

Cumhuriyet Savcılığı
S a r ı y e r

... Barosu Başkanlığının 13.8.1971 gün ve 4467 sayılı yazısına ekli olarak gönderilen Avukat A'nın, 6.8.1971 günü polis tarafından hakaret edilerek dövüldüğünü bildiren 12.8.1971 günlü dilekçesi örneği ekte gönderilmiştir.

Olay hakkında gerekli soruşturmanın ya-pılarak sonucundan Birliğimize bilgi verilmesi-ni, Yönetim Kurulumuzun 13.8.1971 gün ve 87/19 sayılı kararı uyarınca rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

Eki: 1 dilekçe örneği.

Ankara, 3.9.1971
Sayı: 2298

Valilik Makamına
İ s t a n b u l

... Barosu avukatlarından A'nın 6.8.1971 günü polis tarafından hakaret edilerek dövüldü-

günü bildiren 12.8.1971 günlü dilekçesi örneği ekte gönderilmiştir.

Olayın tahkikiyle sonucundan Birliğimize bilgi verilmesini, Yönetim Kurulumuzun 13.8.1971 gün ve 487/19 sayılı kararı uyarınca rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

Eki. 1 dilekçe örneği

Bkz. TBBB: 1971/6-9,16: 1971/7-3 1971/8-2

1971/9-14

Emeklilik Tahsisi Fiili Avukatlık Hizmetlerinin Borçlanılması

Ankara, 28.8.1971
Sayı: 2217

Baro Başkanlığı
A n t a l y a

İlgi: 17.8.1971 gün ve 413 sayılı yazınız.

İlgili yazınıza ekli olarak gönderilen, Baro-nuz avukatlarından A.'nın 16.8.1971 günlü dilek-çesi dilekçede öngörülen hususların dikkate alınarak gereğinin yapılması isteğiyle T.C. E-mekli Sandığına gönderilmiştir.

Bilginizi ve keyfiyetin adı geçen avukata bildirilmesini rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

Ankara, 25.8.1971
Sayı: 2216

T. C. Emekli Sandığı
Genel Müdürlüğü
A n k a r a

..... Barosu aracılığıyla Birliğimize gön-derilen avukat A.'nın 16.8.1971 tarihli dilekçesi örneği ekte sunulmuştur.

Dilekçede, fiili avukatlık hizmetlerini borç-lanmak suretiyle Sandığımızla ilgi kurmuş iken sonradan bu ilginin kısmen iptali yoluna gidil-miş olmasının hukuki bir nedene dayanmadığı ve bu işlemin kazanılmış hakkın ihlali niteli-ğinde olduğu ifade edilmektedir.

İstem bu açıdan bir kez de Müdürlüğü-nüzce teemmülünü, sonucundan Birliğimize ve dilekçeye bilgi verilmesini rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

T. C.
Danıştay Onuncu Dairesi

Esas No: 1970-1216 ve 1514
Karar No: 1971/383

Davacı : A..... Barosu avukatlarından Safahan, 928 sokak No. 206-207 İzmir

Davalı : T.C. Emekli sandığı genel mü-dürlüğü

Vekili : B..... Aynı yerde

Davanın Özeti :

Hakkında 1136 sayılı Avukatlık Kanununun geçici 2 inci maddesi hükümleri uygulanmak suretiyle geçerli borçlanma ve emeklilik tahsisi işlemlerinin yapılması ve davalı idarece aksine müesses 21/4/1970 gün ve 20/12/04-176-013 sayılı işlemin iptali isteminden ibarettir.

Savunma Özeti :

5434 sayılı Kanunun vazettiği prensibe göre Emekli Sandığı ile ilişkinin kurulabilmesinin ve bu kanunun bahsettiği haktan istifade edebilme-sinin (65) yaşın ikmalinden önce mümkün ola-bileceği ve davacısında 1320 doğum tarihine na-zaran 65 yaşını borçlanma hakkının doğduğu 1/4/1970 gününde doldurduğu cihetle borçlanma isteminin kabul edilmemesinde mevzuata aykır-lık bulunmadığı yolundadır.

Raportör Samime Sunaöğüt'ün
Düşüncesi:

1136 sayılı Avukatlık Kanununun 65 yaşını doldurmuş olanların çalışmayacağı veya diğer kanunların bahsettiği haklardan istifade ede-

meyecekleri yolunda bir hüküm getirmemiş ol-ması ve bu nedenle avukatlık görevinin 5434 sayılı Kanunun 40 ıncı maddesindeki 65 yaş kay-dının istisnası içinde kabulü gerekeceği cihet-le davalı idarece davacının 65 yaşını doldurdu-ğu gerekçesiyle borçlanma işlemine tabii tutul-maması suretiyle tesis edilen işlemin bu sebep-le iptalinin gerekeceği düşünülmektedir.

Kanun Sözcüsü Faruk Kaymakçı'nın
Düşüncesi:

7/7/1969 tarihinden yürürlüğe giren 1136 sa-yılı Avukatlık Kanununun geçici 2 inci maddesi olarak konulan hüküm, mezkûr kanunun yürür-lüğünden evvel geçici 2 inci maddesinin aradığı şartlarına haiz olan avukatlarında kanunun yür-rülüğü tarihinde 65 yaşını doldurmuş olsalar bile emeklilik haklarından istifadelerini temin gayesine matuf bulunmasına binaen davacı avu-katın 65 yaşından evvelki zamanda emekli ke-seneği ödendiği müddet ve sonra yaptığı fiili avukatlık hizmet süresi toplamı ve mezkûr ge-çici maddenin aradığı diğer şartları haiz olup olmadığı araştırılarak geçici maddeden istifade edip etmeyeceği yolunda işlem tesisi gerekirken davacının 65 yaşından sonra borçlanma isteğin-de bulunduğundan bahisle isteğinin reddi yolun-da kanunun maksat ve gayesine aykırı olarak tesis edilen işlemden isabet görülmediğinden ip-talinin yerinde olacağı düşünülmektedir.

Türk Milleti Adına

hüküm veren Danıştay Onuncu Dairesince işin gereği düşünüldü tarafları ve mevzuu aynı olan 1970/1216 sayılı dosya ile 1970/1514 sayılı dava dosyaları birleştirilerek incelendi.

7/7/1969 tarihinde yürürlüğe giren 1136 sa-yılı Avukatlık Kanununun geçici 2 inci madde-sinde bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte Emekli Sandığındaki emekliliğe esas teşkil eden hizmet toplamı en az 15 yıl olan avukatların ba-zı şartların tahakkuku halinde fiili serbest avu-katlık sürelerinin tamamını veya bu sürenin emekliliğe esas olan eski hizmetler süresi ile birlikte 25 yılı doldurmuşa yetecek kısmını yine bazı esaslara göre borçlanabilecekleri belirtildikten sonra T.C. Emekli Sandığına tabi eski memuriyet ve hizmetlerinden ayrılrken kese-neklerini almış olanların bunun tamamını kanu-ni faizi ile birlikte borçlanılan miktarın tama-mının veya ilk taksidinin ödenmesi süresi içinde T.C. Emekli Sandığına iade ile yükümlü oldukları sarifi olarak açıklanmıştır.

1320 doğumlu olan davacı 1136 sayılı Kanu-nun geçici 2 inci maddesinin hakkında uygulan-masını ve serbest avukatlıkta geçen hizmetinin borçlandırılmasını istediği 8/7/1969 gününde 5434 sayılı Kanunun 40 ıncı maddesinde yazılı kesin yaş haddi olan 65 yaşını doldurmuş isde avukatlık görevinin niteliği ve anılan 1136 sayılı Kanunda da aksine bir sarahat olmaması it-barile mezkûr 40 ıncı maddede sayılan 65 yaşını istisnalar içinde bir görev olarak kabulü ve yaş tahdidi hususunun aranmaması ve böylece 1136 sayılı Kanunun geçici 2 nci maddesindeki esas-lar dairesinde işlem yapılması gerektiği cihetle aksine müesses davalı daire işleminin bu sebeple iptaline peşin alınan 3000 kuruş ilam harcının davacıya iadesi ile bu paranın davalıdan alın-masına 22/2/1971 gününde oybirliğiyle karar ve-rildi.

Başkan	Üye
İhsan Olgun	Yeredoğ kişiöglü
Üye	Üye
Turgut Başkaya	Şükran Ersümer
Üye	
Hakkı Müderrisoğlu	

Bkz. TBBB: 1970/2-12; 1970/4-1; 1970/6-12
1971/7-12

1971/9-15

Yabancı Ükelere Gönderilen Tebliğlerin Tercümesi — Tebliğ Zarfı Tercüme Zorunluluğu

Ankara, 19.7.1971
Sayı : 1998

Adalet Bakanlığı
A n k a r a

İlgi: 16.2.1971 gün ve 3979 sayılı yazınız,

..... Barosu avukatlarından A, Birliği-

mize gönderdiği 10.1.1971 tarihli dilekçe ile; Ba-kanlığımızın 11.12.1959 tarihli genelgesine değine-rek, dış ülkelerde yaşayan vatandaşlarımıza gönderilen tebliğ evrakının, tercüme ettirilerek gönderilmesinin, hem tercüme güçlüğü ve hem de masraf bakımından külfetli olduğu, bu nedenle, yabancı ülkelerdeki Türklere yapılacak tebligatların, yukarıda yazılı genelge haricinde bırakılmasına, zaruret varsa yalnız tebliğ zarf-larının tercüme zorunluğu ile iktifa olunmasını istemektedir.

Bakanlığımızca 27.4.1971 günlü Resmî Gaze-tede yayınlanan açıklamanın da bir yenilik ge-tirmediği görülmüştür.

Konu son yıllarda çok sayıda Türk Vatan-daşının çeşitli nedenlerle, özellikle çalışmak için yurt dışında yaşamakta olmasından büyük önem kazanmıştır. Sayıları beşyüzbinin aşan bu vatan-daşlarımızın tebligat hususunda karşılaştıkları güçlükler ve bunun sonucu olarak şikâyetler gündem güne artmaktadır. Mevzuatın yüklediği görevler ise, pratik hukukun akıcılığı fazlasıyla zorlar hale gelmiştir. Yurt dışındaki bir vatan-daşa yapılacak en basit bir tebligat için noterle-rde tercüme yaptırılmakta ve tercüme edilen evrak, Bakanlığımıza, Dışişleri Bakanlığımıza ora-dan da ilgili devlet nezdindeki makamların ara-cılığı ile muhatabına gönderilmektedir. Bu for-malite pratik bakımdan ziyadesiyle külfet teş-kil ettiği, gibi, masraf ve zaman kaybına sebe-b olmaktadır.

Tebliğat Kanunu ve Nizamnamesi 1959 yı-lında çıkarılmıştır. O tarihlerde nispetle yurt dışında bulunan vatandaşlarımızın sayısı en az on misli artmıştır. Meselenin bu günkü şartlar açısından yeniden gözden geçirilmesi, kendi mevzuatımızda ve yabancı ülkelerle yaptığımız anlaşmalarda değişiklik yapılması zorunlu hale gelmiştir.

Yabancı ülkelerle yapmış olduğumuz anlaş-maların hiçbirinde tebligat evrakının tercüme ettirilmeksizin tebliğini mümkün kılan bir hü-küm bulunmamıştır.

Ancak tebligat Kanunu'muzun 25. maddesi-nin 2. fıkrası ile, Tebligat Nizamnamesinin 41. maddesi bu konuda sınırlı olmakla birlikte bir imkân getirmektedir. Kanuna göre "kendisine tebliğ yapılacak kimse Türk Vatandaşı olduğu takdirde" tebliğ o yerdeki Türkiye Siyasi Me-muru veya Konsolosu vasıtasıyla de yapılabilir. Bu takdirde Nizamnameye ek 4. no.lu örneğe göre bir mazbata ile tebligat tevsik edilir.

Tebliğ zarflarının tercüme zorunluluğu ise esasen eşyanın tabiatı icabı ve zarfın muhataba gidebilmesinin zaruri bir sonucudur.

Önem kazandığını düşündüğümüz bu konu-da, Bakanlığımızca gerekli teşebbüslerde bulu-nulmasını, yabancı ülkelerdeki Türklere yapı-lacak tebligatlarda (tebliğ zarfı hariç) evrak asıllarının tercüme ettirilmesi zorunluğunun kaldırılarak gereksiz zaman ve masraf kaybının önlenmesini teminen gerekli değişikliklerin yap-ılması için teşebbüse geçilmesini müsaadele-rine arz ederim.

Saygılarımla,
Başkan

T.C.
Adalet Bakanlığı
Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü

Ankara, 4.8.1971
Sayı : 22042

Türkiye Barolar Birliği Başkanlığına
A n k a r a

Konu: Yabancı memleketlerde bulunan Türk vatandaşlarına yapılacak tebliğ hakkın-da.

İlgi: 19 Temmuz 1971 gün ve 1998 sayılı yazınız.

İlgide gün ve sayısı gösterilen yazınızdaki söz konusu edilen husus incelendi.

15 Mayıs 1930 günlü ve 1622 sayılı Kanun ile onaylanmış olan "Türkiye Cumhuriyeti ile Almanya Devleti arasında Hukuki ve Ticari

mevaddı adliyye müteallik munasabati müteka-biliye dair mukavelename" nin 15 inci maddesinde " ya bir tebligat yahut bir istinabenin icrası kendi toprağında vaki olacak devlet bunları hukuku hükümlerine, emniyetine veya nizamı ammeye halel iras edecek mahiyette görürse mezkûr icra reddedilebilir" denilmekte olup, Memleketimizin diğer dokuz Devlet'le akdettiği iki taraflı adli yardım anlaşmalarında bu veya benzer hüküm mevcuttur.

Devletimizle on yabancı Devlet arasında akdedilmiş olan adli yardım anlaşmalarında yer alan bu hükmün gereği olarak, kendi toprağında bir Türk tebligat yapmak durumunda bulunan yabancı Devlet yetkili makamı, tebligat edilecek evrakın kendi devletinin hükümlerine hukuka, güvenliğine veya kamu düzenine zarar verecek nitelikte olup olmadığını incelemek olanağını elde edebilmek için evrakın kendi dilindeki tasdikli tercümesini de istemektedir. Aynı husus yabancı memleketten gelen ve memleketimizde icra edilecek olan tebligat için de söz konusudur.

Yukarıda verilen izahattan da anlaşılacağı üzere, yabancı memleketteki bir Türk tebligat edilecek evrakın, o memleketin diline tercüme ettirilmesinin istenmesi, yabancı Devletlerle Devletimiz arasındaki ikili adli yardım anlaşmalarında yer alan ve bu hususu zorunlu kılan hükmün gereğidir.

Bu itibarla:

1 —7201 sayılı Tebligat Kanununun 25 ve Tebligat Tüzüğü'nün 41 inci maddelerinde yapılacak değişikliklerle, yabancı memleketteki bir Türk yapılacak tebligatta yalnız tebligat zarfının tercümesiyle yetinilmesinin sağlanması mümkün görülmemiştir. Çünkü her iki maddede de esasen tercüme zorunluğuna dair bir hüküm bulunmamaktadır.

2 — Yabancı Devletlerle Devletimiz arasında akdedilmiş ikili adli yardım anlaşmalarında yer alan ve tebligat evrakının tercümesini zorunlu kılan hükmün değiştirilmesini istemek Devletimiz bakımından olanaksız olduktan başka, akit yabancı Devletlerce de Devletlerinin hükümlerine hukuka, güvenliği ve kamu düzeni ile ilgili bulunması bakımından kabul edilecek bir husus olarak görülmemektedir. Nitekim Devletimizle adli yardım anlaşması yapmak üzere temsilcilerimiz ile temsilcileri arasında müzakere cereyan eden yabancı devletler de anlaşmaya bu hükmün girmesini istemektedirler.

Keyfiyetten bilgi edinilmesi rica olunur.

Şemsettin İyiol

Bkz. TBBB: 1971/7-6

1971/9-16

Avukatların Meslekî Çalışmaları Sırasında Karşılaştıkları Zorluklar

Ankara, 15.9.1971
Sayı : 2396

İçişleri Bakanlığı
A n k a r a

Kamu görevlisi olan avukatların meslekî çalışmaları sırasında, idarî mercilerle, zabıta kuruluşlarında bir takım zorluklarla karşı karşıya bırakıldıkları, bu yüzden suç teşkil eden olaylar dahi meydana gelmekte olduğu, Birliğimize gelen başvurmalardan anlaşılmakta ve maalesef bu tür olaylar her geçen gün biraz daha artmaktadır.

Adalet hizmetinin temel dayanaklarından biri olan savunmanın, kolaylık içinde ve hiç bir şekilde engellenmeden çalışabilmesi, yalnız arzulan değil, kanunlarımızın da müeyyidelen-dirdiği bir husustur.

Gerçekten, 1136 sayılı Avukatlık Yasası'nın 2. maddesinde "adli mercilere ve diğer resmî dairelerde, avukatlara görevlerinin yerine getirilmesinde yardımcı olmakla yükümlüdür" denildiği gibi, 57. madde de, avukata görev sırasında ya da ifa ettiği görevden ötürü işlenecek suçlar,

hâkimlere karşı işlenmiş suç gibî intelendirilmiştir. Kanun koyucunun, ceza tayininde böyle bir ayrıcalık tanınması, hiç şüphesiz gerçek amaç olarak, suçlunun daha fazla ceza almasını değil, böyle bir fazla ceza müeyyidesiyle avukatların görevleri sırasında her türlü tecavüz ve sataşmalardan korunması maksadı gütmektedir.

Bu nedenle, idarî mercilerle, zabıta kuruluşlarında, kamu görevi yapan avukatlara kanunlarımızda yer alan kolaylığın gösterilerek kendilerine yardımcı olunmasını ve suç sayılan sür-tüşmelere meydan verilmemesi için Bakanlığın, za bağlı kuruluşlara genel bir uyarı yazılması dileğinde olduğumuzu Birliğimiz Yönetim Kurulu'nun 4.9.1971 gün ve 520-18 sayılı kararı uyarınca takdirlerinize sunarım.

Saygılarımla,
Başkan

Ankara, 15.9.1971
Sayı : 2397

Adalet Bakanlığı
A n k a r a

Kamu görevlisi olan avukatların meslekî çalışmaları sırasında, idarî mercilerle, zabıta kuruluşlarında bir takım zorluklarla karşı karşıya bırakıldıkları, bu yüzden suç teşkil eden olaylar dahi meydana gelmekte olduğu, Birliğimize gelen başvurmalardan anlaşılmakta ve maalesef bu tür olaylar her geçen gün biraz daha artmaktadır.

Adalet hizmetinin temel dayanaklarından biri olan savunmanın, kolaylık içinde ve hiç bir şekilde engellenmeden çalışabilmesi, yalnız arzulan değil, kanunlarımızın da müeyyidelen-dirdiği bir husustur.

Gerçekten, 1136 sayılı Avukatlık Yasası'nın 2. maddesinde "adli mercilere ve diğer resmî dairelerde, avukatlara görevlerinin yerine getirilmesinde yardımcı olmakla yükümlüdür" denildiği gibi, 57. madde de, avukata görev sırasında ya da ifa ettiği görevden ötürü işlenecek suçlar, hâkimlere karşı işlenmiş suç gibî intelendirilmiştir. Kanun koyucunun, ceza tayininde böyle bir ayrıcalık tanınması, hiç şüphesiz gerçek amaç olarak, suçlunun daha fazla ceza almasını değil, böyle bir fazla ceza müeyyidesiyle avukatların görevleri sırasında her türlü tecavüz ve sataşmalardan korunması maksadı gütmektedir.

Bu nedenle, idarî mercilerle, zabıta kuruluşlarında, kamu görevi yapan avukatlara kanunlarımızda yer alan kolaylığın gösterilerek kendilerine yardımcı olunmasını ve suç sayılan sür-tüşmelere meydan verilmemesi için Bakanlığın, za bağlı kuruluşlara genel bir uyarı yazılması dileğinde olduğumuzu Birliğimiz Yönetim Kurulu'nun 4.9.1971 gün ve 520-18 sayılı kararı uyarınca takdirlerinize sunarım.

Saygılarımla,
Başkan

1971/9-17

Devlet Avukatları Serbest Avukatlık Olanığı

Ankara, 28.7.1971
Sayı : 2094

Baro Başkanlığı
U r f a

Vakıflar İdaresinin ücret karşılığı avukatlık görevlerini yapan Baronuz avukatlarından A. nın serbest avukatlık yapma olanağının; Yönetim Kurulumuzun örneği aşağıda çıkarılan ilke kararı ile birlikte teemmülünü rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

27.12.1970 gün ve 526/3 sayılı Yönetim Kurulumuz ilke kararı:

— Kamu kuruluşlarından mukaveleli de olsa aylık ücret veya maaş alan avukatların yazıhane açarak serbest avukatlık yapıp yapamı-yacakları hakkında Birlik görüşünün bildirilmesini isteyen Diyarbakır Barosunun 9.12.1970 tarih ve 970/612 sayılı yazısı okundu;

Kamu kuruluşlarında sözleşme ile çalışan avukatların 1136 sayılı Kanununun 12. maddesi sonndan bir evvelki fıkrası kapsamına giremeyeceklerinin, aynı kuruluşlarda kadroya bağlı olarak çalışan avukatların ise yazıhane açamayıp, yalnız dairelerinin işlerini görebileceklerinin genel olarak tespitine, ancak her avukatın sözleşmelerinin ve statülerinin ayrı ayrı tetkik edilerek bir karara bağlanması gerektiğinin bildirilmesine oybirliğiyle karar verildi.

1971/9-18

Anayasa Değişikliği Tasarısı - Olağanüstü Genel Kurul Toplantısı

Ankara, 26.8.1971
Sayı : 2233

Baro Başkanlığı
İ z m i r

İlgi 15.7.1971 gün ve 1281 sayılı yazınız,

İlgi yazınız üzerine Yönetim Kurulumuzca itihaz olunan karar örneği aşağıya çıkarılmıştır.

Bilginizi rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

13.8.1971 gün ve 472-4 sayılı Yönetim Kurulumuz kararı örneği:

..... Barosu Başkanlığının Anayasa Değişiklik Tasarısını görüşmek üzere Genel Kurulun Toplantısına çağırılması ve Birlik görüşünün kamuoyuna açıklanması isteğini bildiren 15.7.1971 gün ve 1281 sayılı yazısı okundu.

Anayasa değişikliği tasarısı ile ilgili Türkiye Barolar Birliği görüşü kitap halinde basılarak, ilgililere ve kamu oyuna duyurulduğundan Yönetim Kurulumuzca itihaz olunan 15.6.1971 gün ve 331/2 sayılı karardan dönülmesine yer olmadığına Barosuna bildirilmesine oybirliğiyle karar verildi.

Bkz. TBBB: 1971/8-1.

1971/9-19

Avukatlık Ücreti - Mukayyet Avukatlar Komisyonu Çalışmaları

Ankara, 29.7.1971
Sayı : 2057

Sayın Avukat A, B
Belediye avukatları
İ s t a n b u l

İlgi: 25.6.1971 günlü yazınız;

İlgideki yazınız ve eki notta belirtilen endişelerin giderilmesi ve bu suretle Hazine dışındaki kamu kuruluşları avukatlarının da 657 sayılı Kanunun 146. maddesine eklenen son fıkraya hükmünden yararlanabilmeleri için Maliye Bakanına yazılan mektup fotokopisi ekte takdim edilmiştir.

Bu konuda Maliye Bakanına ve Maliye Bakanlığında teşkil olunan komisyon başkanına gerekli açıklamalarda bulunulmuştur. Maliye Bakanlığı yetkilileri 146. madde ile yeniden ihya edilen avukatlık ücretinden Hazine dışındaki kamu kuruluşları avukatlarının da yararlanmasını olanağı bulunduğunu, endişeleri giderme yönünden teklif ettiğimiz metin üzerinde duracaklarını veya gerekçede gerekli izahatı vereceklerini ifade etmişlerdir.

Birliğimiz Mukayyet Avukatlar Komisyonu ile ortak çalışmalarımızı sürdürdüğümüzü, Mecliste de gerekli teşebbüslerde bulunulacağına bilginizi rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

Bkz. TBBB: 1970/2-6,7; 1970/3-26,27,28 1971/7-9; 1971/8-3

1971/9-20

Stajyerlerin Sıra Bekledikleri Sıradaki Ücret Karşılığı Çalışmaları

Yönetim Kurulu'nun 19.6.1971 tarih, 346-12 sayılı kararı:

1.5.1971 gün ve 219/26 sayılı Yönetim Kurulu kararı uyarınca Avukat A'nın stajyerlerin sıra bekledikleri sıradaki ücret karşılığı bir işte çalışıp, çalışmayacakları konusunda hazırladığı rapor okundu;

Raporda belirtildiği üzere, 1136 sayılı Yasanın 1238 sayılı Yasa ile değişik 16. maddesi hükmü, staj için başvuruların aynı Yasanın 3. maddesinin (a), (b) ve (c) bentlerindeki şartları haiz olmaktan başka, 5. maddedeki engellerin de kendilerinde bulunmaması gereğini ifa etmektedir. Aynı yasanın 21. maddesinde avukatlık stajının listeye yazılma ile başlayacağı belirtilmiştir. Aday staj için başvurma tarihinde değil, staja başlama tarihinde bu satatüye girmiş olacaktır. Bu nedenle 16. madde ile 21. maddeyi birlikte mütalâa etmek gerekir. Staj statüsü bakımından aranan avukatlığa engel hali bulunmama ve stajın devamlılığına engel olma şartlarının varlığı, staja başlama tarihinde aranmalıdır. Kaldı ki, staja engel işi olmama şartı 1238 sayılı Yasa ile 16. madde metninden çıkarılmış bulunmaktadır.

1136 sayılı Yasanın staj ile ilgili hükümlerin, de stajyer avukat sayısını sınırlayan ya da stajın belli bir süre bekledikten sonra yapılmasını öngören bir hüküm bulunmamaktadır. Barolar ve C. Savcılıkları şartları haiz bulunan bir stajyeri staja başlatmak zorundadır. Maddi olanakların yetersizliği nedeniyle bu yerine getirilemiyor ve staj için sıra bekleme usulü gerekli görülüyorsa idarenin görevini yerine getirememiş olması söz konusudur. İdarenin bundan yararlanan kişiler aleyhine sonuçlar çıkarılması mümkün olmamak gerekir.

Bu nedenlerle, maddi olanaksızlıklar sebebiyle staj sırası kurmak zorunda kalan Barosunun, staja engel bir işte çalışan stajyer adayının, staj için başvurma tarihinde işinden ayrılmaması staj'a başlama tarihinden bu işten ayrılmış olmak şartıyla sırası geldiğinde staja başlamasına engel ve listeden adının silinmesini gerektirir bir durum değildir.

Yukarıda izah edildiği şekilde beliren Birlik görüşünün Barosuna bildirilmesine oybirliğiyle karar verildi.

Türkiye Barolar Birliği
Yönetim Kurulu

1971/9-21

Baro Disiplin Kurullarının Yetkileri - Mahkeme Dosyalarının Celbi.

Ankara, 1.6.1971
Sayı: 1597

Yüksek Hâkimler Kurulu
Başkanlığına
A n k a r a

. Barosu Disiplin Kurulu'nun başvurusu üzerine Birlik Yönetim Kurulumuzca itiraz olunan 19.5.1971 gün ve 301/13 sayılı karar sureti ilişikte sunulmuştur.

Yasal bir kuruluş olan ve yasa hükümleri gereğince görev yapan Baro Disiplin Kurullarının, bu görevleri sırasında tahkikat için mahkemelerden isteyebilecekleri dosyaların, incelenmek üzere gönderilmesi hususunda güçlük çıkarılmamasının genelge ile mahkemelere duyurulmasını müsaadelerine sunarım.

Saygılarımla,
Başkan

Ek: 1 karar örneği

19.5.1971 tarih, 301-13 sayılı Yönetim Kurulu Kararı:

. Barosu Disiplin Kurulu Başkanlığı'nun; Disiplin tahkikatı için incelenmek üzere,

İkinci Ağır Ceza Mahkemesinden istediği dosyanın, "sakıncalı" görülerek gönderilmediğini bildiren 5.5.1971 gün ve 971/8 sayılı yazısı ve ekleri okundu.

1136 sayılı Yasanın 2. maddesinde, adli mercilerle diğer resmi dairelerin, avukatların görevlerini yerine getirmesinde yardımcı olmakla yükümlü oldukları hükmüne bağlanmıştır. Aynı yasanın 62. maddesinde avukatların Baro organlarında görevli olarak kendilerine verilen yetkiyi ihmal veya kötüye kullanmalarının suç teşkil ettiği belirtilmiştir. Avukatlık Yasasının 144. maddesinde; Disiplin Kurulunun incelemeyi ivedilikle ve herhalde Yönetim Kurulu Kararının kendisine geliş tarihinden itibaren en geç bir yıl içinde sonuçlandırmak zorunda olduğu yazılıdır.

Diğer taraftan disiplin kurullarının çalışmalarını yönünden bugüne kadar hiçbir mahkeme mevcudiyet ve yetkilerini kanundan alan Barolar Yönetim ve Disiplin Kurullarına dosya gönderilmesini sakıncalı mütalâa etmemiş ve dosya tevdiinden ötürü sakıncalı bir durumla da karşılaşmamıştır. Teammülen Disiplin Kuruluna ve hatta tahkike memur avukata dosyanın gönderilmesi gerekmektedir.

1136 sayılı Yasanın 141. maddesinde disiplin kovuşturmasının Yönetim Kurulu kararıyla açılacağı ve böyle bir karar verilmemesi önce soruşturma yapmak üzere üyelerden birinin görevlendirilebileceğinden bahsedilmiştir. Ancak, Yönetim Kurulu, disiplin kovuşturması açılmasına karar verdiği zaman dosya 1136 sayılı Yasayla ayrı bir organ olan Disiplin Kuruluna tevdi edilir. Disiplin Kurulu 146. madde uyarınca delillerin gösterilme ve incelenme şeklini istek veya feragatle yahut evvelce verilmiş kararlarla bağlı olmaksızın takdir ve tayin eder. Bu itibarla 2. Ağır Ceza Mahkemesinin 141. madde uyarınca soruşturma ile görevlendirilecek üyenin dosyayı tetkik edebileceğini ileri sürmesi hadiseyle ilişkin olmayıp anılan mahkemenin 1136 sayılı Yasayı iyice incelemesinden ileri gelen bir hatadan ibarettir. Zira 141. madde Disiplin Kuruluyla değil, Baro Yönetim Kurulunun disiplin kovuşturması açma veya açmama hakkında vereceği karar ilişkindir. Kaldı ki, hadisede olduğu gibi şikâyet edilen avukatın bağlı olduğu Baro Disiplin Kurulu ile dosyanın tetkiki istenen mahkemenin aynı yerde olması da her zaman bahis mevzu değildir. Disiplin Kurulunun hakkında soruşturma yaptığı avukatla ilgili dosya. Ağır ceza mahkemesinde de olabilir. Bu durumda bir üyenin 'a giderek dosyayı incelemesi düşünülemez. göre, Ağır Ceza Mahkemesi de dosyanın tetkiki için Disiplin Kurulu üyesinin gelmesini isteyerek dosyayı göndermekten çekinmemesi gereklidir. Avukatların Baro organlarında görevli olarak kendilerine verilen görev ve yetkileri kötüye kullanmaları 1136 sayılı Yasanın 62. maddesi ile müeyyideye bağlandığından 2. Ağır Ceza Mahkemesinin Disiplin Kuruluna dosya göndermeyi sakıncalı bulmasının sebebinin anlamağa da imkân yoktur. Dosya dizi pusulası ile gönderilir ve dizi pusulasına göre geri alınır.

Yukarıda belirtilen yasal hükümlere göre Barosu Disiplin Kurulunun, Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanlığına gönderdiği 16.4.1971 gün ve 1971/8 sayılı yazısının aynen tasvibine ve bu kararımızın bir örneğinin de Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanlığına gönderilmesine oybirliğiyle karar verildi.

Bkz. TBBB: 1971/74

1971/9-22

Vekâlet Ücreti-Sözleşme Akdi

Ankara, 1.6.1971
Sayı: 1593

Adalet Bakanlığı

A n k a r a

Birer örneğini yazımıza ekli olarak gönderdiğimiz, Barosu'nun 17.5.1971 gün ve 971/161 sayılı yazısı ile, Avukat A'nın 6.5.1971

tarihli dilekçesinde de belirtildiği üzere, 1136 sayılı Yasanın 164. maddesi son fıkrası gereğince, avukat ile sözleşme yapılmamışsa karşı tarafa mahkemeye yükletilecek vekâlet ücreti avukata ait olacaktır.

Ancak, mahkemelerin, eski kanun zamanındaki uygulamayı sürdürmekte oldukları, ilâmda vekâlet ücretlerinin müvekkile verilmesi gibi ifadeler kullandıkları anlaşılmaktadır.

Aynı yasanın 166. maddesi üçüncü fıkrasının da İcra Dairelerince dikkate alınmayarak kanuna ters düzeni uygulama içinde oldukları görülmektedir.

Yasa hükümlerinin açıkca ihlâli niteliğindeki olan bu uygulamadan dönülmesi için, Bakanlığımızca gerekli tedbirlerin alınmasını takdirlerinize sunarım.

Saygılarımla,
Başkan

1971/9-23

Dâva Takipçilerinin Çalışma Olanakları - 3 Avukatın Kapsamı.

Ankara, 26.8.1971
Genelge No: 47-2247

Baro Başkanlığı

1136 sayılı Avukatlık Kanununun 1238 sayılı Kanunla değişik geçici 17. maddesi dördüncü fıkrası bildirildiği üzere, dâva ve iş takipçilerinin vekâlet görevini yapmak haklarının o yer avukat veya dâva vekilleri sayısının üçü bulunması halinde kendiliğinden sona ereceği hükmüne bağlanmıştır. O yer avukat ve dâva vekilleri sayısına hazine avukatlarının da dahil bulunduğu yolundaki Yönetim Kurulumuz kararı, Danıştay 8. Dairesinin; esas 1970/2185, karar 1971/1594 sayılı ve 12.6.1971 günlü ve esas 970/2199, karar 971/1801 sayılı ve 29.6.1971 günlü kararlarıyla iptal edilmiş bulunmaktadır. Danıştay 8. Dairesinin yukarıda gün ve sayısı belirtilen kararlarında, Hazine Avukatlarının Hazine davaları dışında serbest olarak vekâlet yapamadıkları bu nedenle, 1136 sayılı Kanun'un geçici 17. maddesi dördüncü fıkrasındaki sayıya hazine avukatlarının dahil edilmemesi gerekeceği sonucuna varılmıştır.

Birlik Yönetim Kurulumuz 13.8.1971 gün 499-31 sayılı kararıyla anılan Danıştay ihtihadı gereğince işlem yapılmasını uygun görmüştür.

Bilginizi rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

Eki: 1 karar örneği

T. C.
Danıştay Sekizinci Dairesi

Esas: 1970/2185
Karar: 1971/1594

Dâvacı : Ali Yekta Eriş, Pazaryeri No: 7
Gelibolu.

Dâvalı : Türkiye Barolar Birliği Başkanlığı.

Dâvanın Özeti : 1136 sayılı Avukatlık Kanununun 1238 sayılı kanunla değişik 17. maddesinin 4. üncü fıkrası hükümlerine göre, dâvacının başka bir yerde büro açması, aksi takdirde listeden isminin silineceğine ilişkin idari işlemin iptali dileğidir.

Savunmanın Özeti : Cevap verilmemiştir.

Kanun sözcüsü Nüzhet Mengü'nün Düşüncesi :

Ara kararına verilen cevapta İlçesine atanan hazine avukatının serbest olarak dışarda avukatlık faaliyetinde bulunma yetkisini haiz olmadığı anlaşıldığından, Avukatlık Kanununun 17. maddesinde yazılı 3 avukat şartına hazine avukatının ithalî suretiyle verilen

kararda isabet görülmemiş bu sebeple davanın kabulü gerekeceği düşünülmüştür.

Raportör Tezcan Çakır'ın Düşüncesi:

Avukatlık Kanununun değişik geçici 17 inci maddesinde yazılı "üç avukat" şartına hazine avukatının dahil edilmesi suretiyle verilen kararda kanuna uyarlık görülmediğinden davanın kabulü gerekir.

Türk Milleti adına

Hüküm veren Danıştay Sekizinci Dairesince işin gereği düşünüldü:

Davacının ilçesinde iki avukat ve bir dava vekilinin bulunması sebebiyle 1136 sayılı Kanunun 1238 sayılı Kanunla değişik 17 inci maddesinin 4 üncü fıkrasına hükmüne göre bu yerde dava takipçiliği görevinin kendiliğinden sona erdiği üç ay içinde üç avukat veya dava vekili bulunmayan başka bir yerde büro açmadığı takdirde listeden isminin silineceğine dair işlemin iptalini istediği dava dosyasının tetkikinden anlaşılmaktadır.

1136 sayılı Kanunun değişik geçici 17 nci maddesinin 4 üncü fıkrasında o yer avukat veya dava vekillerinin sayısının üçü bulması halinde dava ve iş takipçilerinin vekâlet görevini yapma haklarının sona ereceği öngörülmektedir. Davacının istikrarlılığı yaptığıda iki avukat ve bir dava vekilinin bulunduğu iddia edilmekte ve avukatlardan birinin hazine avukatı olduğu davalı idarece de kabul edilmiştir. 23.12.1970 gün ve 1970/2185 sayılı ara kararına Maliye Bakanlığınca verilen 4.2.1971 günlü cevapta "A"nın mukayyet avukat olarak ilçesi hazine avukatlığına atanmış, içinde bulunduğu statüye göre hazine davaları dışında serbest olarak vekâlet görevi alamadığı ve ilçede başka bir hazine avukatı bulunmadığı ifade edilmiştir. Bu durumda hazine avukatının hazine davaları dışında serbest olarak vekâlet görevini yapamadığı nazara alınmaksızın 1136 sayılı Kanunun değişik geçici 17 inci maddesinin 4 üncü fıkrasındaki sayıya dahil edilmesine ilişkin işlemde mevzuata uyarlık yoktur.

Açıklanan sebeplerle kanuna aykırı bulunan dava konusu kararın iptaline, 130.50 liralık yargılama giderlerinin davalıdan alınıp davacıya verilmesine 12.6.1971 gününde oybirliğiyle karar verildi.

1971/9-25

Birlik Merkez Binası

Ankara, 14.9.1971
Sayı: 2380

Mimarlar Odası
Sayın Başkanlığına
A n k a r a

Birliğimiz Ankara'da Ziya Gökalp Caddesi, Gazi Mustafa Kemal Bulvarı, Atatürk Bulvarı, Mithatpaşa Caddesinde veya Kızılay civarında bu caddelere yakın sokaklarda Birlik Merkezi olarak kullanılmak üzere bir apartman katı satın alma arzusunadır.

Anılan yerlerde kaloriferli inşaatların M² rayiçlerinin bildirilmesini müsaadelerine arz ederim.

Saygılarımla,
Başkan

Ankara, 14.9.1971
Sayı: 2379

Ankara Ticaret Odası
Sayın Başkanlığı
A n k a r a

Birliğimiz Ankara'da Ziya Gökalp Caddesi, Gazi Mustafa Kemal Bulvarı, Atatürk Bulvarı, Mithatpaşa Caddesinde veya Kızılay civarında bu caddelere yakın sokaklarda Birlik Merkezi Binası olarak kullanılmak üzere bir apartman katı satın alma arzusunadır.

Anılan yerlerde kaloriferli inşaatların M² rayiçlerinin bildirilmesini müsaadelerine arz ederim.

Saygılarımla,
Başkan

1971/9-26

Mesleki Dayanışma

Ankara, 15.9.1971
Sayı: 2393

Baro Başkanlığı
S a m s u n

Görevi sırasında işlediği iddia olunan bir suçtan ötürü hakkında Ağır Ceza Mahkemesinde dava açıldığı Barosunun 4.7.1971 gün ve 13 sayılı Birliğimize gelen yazısından anlaşılan Barosu Avukatlarından A'ya bu davasında yardımcı olunması istenmektedir.

..... Ağır Ceza Mahkemesi Baronuz çevresinde bulunduğundan Baronuzca bir yardım yapılabileceği düşünülmüştür.

Adı geçen meslekdaşımızla gerekli ilginin gösterilmesini Yönetim Kurulumuzun 4.9.1971 günlü kararı uyarınca rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

Ankara, 15.9.1971
Sayı: 2394

Baro Başkanlığı
S i n o p

İlgi: 4.7.1971 gün ve 13 sayılı yazınız,

İlgi yazınız Yönetim Kurulumuzun 4.9.1971 günlü toplantısında incelenmiştir.

Avukat A'nın görevi sırasında işlediği bir suçtan ötürü Ağır Ceza Mahkemesinde hakkında dava açıldığı anlaşılmaktadır. Ağır Ceza Mahkemesi Barosu çevresinde bulunmaktadır. Bu itibarla adı geçen avukata yardım isteğinin Barosuna yerine getirilmesi rica edilmiştir.

Bilginizi rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanlığına
A n k a r a

Ankara, 15.9.1971
Sayı: 2386

..... Ağır Ceza Mahkemesi Başkanı Sayın A. hakkında, anılan yer Barosu avukatları tarafından düzenlenen 21.4.1971 günlü tutanak örneği ilişikte taktim kılınmıştır.

Yönetim Kurulumuzun 4.9.1971 gün ve 545/43 sayılı kararı uyarınca, konunun tetkik ettirilerek sonucundan bilgi verilmesini müsaadelerine arz ederim.

Saygılarımla,
Başkan

1971/9-27

Avukatların Sosyal Güvenliği - Avukatlık Süresel Hizmet Belgesi

Ankara, 16/9/1971
Genelge No: 55-2400

Baro Başkanlığı

Konu: 1136 sayılı Kanunun geçici 1. maddede öngörülen süre belgesi ihtilaflarında dava yoluna başvurmamak gerektiği Hk.

Bilindiği üzere 1136 sayılı Yasanın 1238 sayılı Yasa ile değişik geçici 1. maddesinin (A) bendinin (a) fıkrasında "sigortalılıklarının başladığı tarihten önceki on yıl içinde en az 2000 gün baro levhasında kayıtlı avukat olduklarını tevsik eden" hükmü yer almaktadır.

Sosyal Sigortalar Kurumunun uygulamada on yıl içinde 2000 gün baro levhasında kayıtlı olma şartı yanında bu süre içinde sigortaya da kayıtlı bulunmama şartını da aradığı Birliğimize gelen başvurmalardan ve Sosyal Sigortalar Kurumunun örneği ekli 8.8.1971 gün ve IX-367-A/445494 sayılı yazısından anlaşılmaktadır.

Avukatlık Yasasının geçici 1. maddesinde, 10 yıl içinde en az 2000 gün baro levhasında kayıtlı bulunan avukatların bu süre içinde Sosyal

Sigortalarda geçmiş sigortalılık süresinin bulunmaması gibi kısıtlayıcı bir hükmün bulunmadığı açıkça bellidir. Esasen bu 10 yıl içinde sigortaya hiç prim ödemiş bulunana 10 yıl kıdem tanyan kanunun, sigorta primi ödemiş olanları ayırık tutması için de herhangi hukuki bir neden yoktur.

Bu itibarla Sosyal Sigortalar Kurumunun yukarıda tarih ve sayısı belirtilen ve 20.7.1971 gün ve 2000 sayılı cevabi yazısında ileri sürülen aksi görüş Yönetim Kurulumuzca tatminkâr bulunmamıştır. Bununla birlikte bu gibi idari işlemler aleyhine Birliğimizin dava yetkisi bulunmadığından meslektaşlarımızın bu konudaki ihtilaflar için şahsen kanun yoluna başvurmaları gerektiğinin gelgelde ilbarolara duyurulması Yönetim Kurulumuz 4.9.1971 gün ve 533-31 sayılı kararı ile uygun görmüştür.

Keyfiyetin ilgili meslektaşlarımıza duyurulmasını rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

Bkz. TBBB: 1970/4-7, 1971/7-16, 1971/8-7.

1971/9-28

Sigorta Priminin Ödenmemesi - Kayıt Silme

Ankara, 18/8/1971
Genelge No: 56-2422

Baro Başkanlığı

Konu: 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun 188. maddesi kapsamına girmeyen avukatların, aynı yasanın 186. maddesi ile Topluluk Sigortası Tip Sözleşmesinin 2. maddesi gereğince sigortaya girmelerinin zorunlu bulunduğu Hk.

1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun 188. maddesi kapsamına girmeyen avukatların, aynı yasanın 186. maddesi ile Topluluk Sigortası Tip Sözleşmesinin 2. maddesi gereğince sigortaya girmeleri zorunlu bulunmaktadır.

Bu hükümlere uymak istemiyen ya da sigorta ile ilişki kurmayan avukatların adının baro levhasından silinmesi gerekir. Yönetim Kurulumuzun bu görüşü, 27.12.1969 gün ve 218/1 sayılı ilke kararı ve bu karara göre Barolara gönderilen 3.1.1970 tarih ve 2-30 sayılı genelgede saptanmış bulunmaktadır.

1136 sayılı Kanun'un levhadan silinmeyi gerektiren haller başlıklı 72. maddesi (f) bendi hükmü, sigorta primlerinin zamanında ödenmemesi halinde düzenlenmiş olmakla beraber; sigorta giriş işlemleri için gerekli belgeleri tanzim etmeyen avukat da sonuç olarak sigorta primlerini ödemeyi kabul etmemiş sayılır.

Bu itibarla 1136 sayılı Kanunun 72/f maddesinin bu şekilde uygulanması gerektiğini, yönetim kurulumuzun 4.9.1971 gün ve 534/32 sayılı kararı uyarınca bilgilerinize sunarım.

Saygılarımla,
Başkan

Bkz. TBBB : 1970/1-3, 13, 15, 18; 1970/2-14; 1970/3-7, 8, 25; 1970/4-1; 1971/5-17; 1971/6-2; 15; 1971/7-18.

**TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ
B Ü L T E N İ**

İKİ AYDA BİR ÇIKAR

S a h i b i :

Türkiye Barolar Birliği Adına Başkan
Avukat Faruk Erem

Sorumlu Müdür:

Türkiye Barolar Birliği Genel Sekreteri
Avukat Erdoğan Bigat

Yönetim Yeri:

Ziya Gökalp Cad. 16/7 Yenışehir Ankara
Dizgi ve Baskı:

MARS MATBAASI — 1971 ANKARA

G İ D E C E Ğ İ Y E R

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ BÜLTENİ

YIL : 2

KASIM 1971

SAYI 10

BÜLTENE YAPILACAK ATIFLARDA TB88 KISALTMASININ KULLANILMASI RICA OLUNUR.

1971/10-1

Dış Ülkelerde Çalışan İşçi Sorunları

Dış Ülkelerde Çalışan İşçi Sorunları Hakkında Türkiye Barolar Birliği Kurulu Bildirisi:

Yabancı ülkelerde çalışmaya giden Türk vatandaşları ile ilgili hukuki sorunların kesin bir çözüme bağlanması eğilimlerinin her geçen gün artmakta olduğunu dikkate alan Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulu, dış ülkelere birçok işçi gönderen ilimiz olan Sivas'ta Sivas Barosu Merkezinde 25.9.1971 günü yaptığı toplantısında, konunun hukuk yönünün yeterli kadar öngörülmediğini ve kanunlarda büyük boşlukların varlığını tespit ederek gerekli yasama tedbirlerinin bir an önce alınmasını sağlayabilmek amacı ile bu hususta hazırlanan raporunu ilgili makamlara sunmaya karar vermiştir.

Türk işçilerinin büyük bir çoğunluğunun gönderildiği bazı yabancı memleketlerde, henüz resmî bir tutum haline gelmemekle beraber "ikametgâh uyrukluğu" adı verilen bir usulün doktrin hazırlanmasına girişildiği bilinmektedir. Bu çalışmalara nazaran yabancı işçilerin vasıflı olanlar gittikleri memleketin ikametgâh uyruklusu sayılabilecekler, bazı seçmelere katılabilecekler, orada doğan çocuklarına o memleketin uyruğu olma hakkı tanınabilecektir.

Bu nedenlerle yabancı memleketlere giden Türk işçileri sorununun bu yanının gözden uzak tutulmayarak gerekli kültürel ve millî tedbirlerin savsanmaması yolundaki çabalara daha şimdiden bağlanması isabetli görülmektedir.

Yabancı işçi sorunlarının günümüzdeki ağırlığı henüz ortaya çıkmadan önce yapılmış olan eski anlaşmalardaki egemenlik hakkı, güvenlik ve kamu düzenine ilişkin kayıtların dış ülkelerdeki Türk işçilerinin yurtta bırakılmaları ile diğer ilgililer ile ilişkilerinin adli bir çözüme bağlanmasına engel olmakta, bu yüzden nafaka alacaklarının dahi fiilen adli himayeden yoksun kaldıkları görülmektedir.

İşçi dövizinde konusunda bu dövizlerin daha verimli özellikle resmî veya denetim altındaki sektörlerle yönelmesini sağlamak, bu dövizler karşılıklarının özel kişiler veya özel kurumlarca yitirilmesini önlemek ve işçi dövizinde konusunu kanunî bir düzene bağlamak zorunlu hale gelmiştir. Türk toplumunun kalkınmasına yabancı ülkelerde çalışanların katkısı ve inancını, maddî faydaların dışında millî bir görev bilinci içinde yaymak lazımdır.

Dış ülkelerdeki Türk işçileri ile ilgili işlemlerin tek elde toplanması, Türk işçilerin yoğun bulunduğu memleketlere maddî, millî ve kültürel hizmetlerin devlet eliyle götürülmesinin uygulanması ve böylece gerçekçi bir plâna bağlanması mutlaka lazımlıdır. Diğer yabancı işçilerle çalışmaya gidilen ülkelere daha yakın ilişki, his ve kültür benzerliğine ilâveten kendi devletlerinin işçi hizmetlerini verimli bir örgütlenmeye bağlanmış olmaları işçi gönderebilmede rekabet imkânlarımızı gittikçe azaltmaktadır. Bu alana geç girilmekten ileri gelen tecrübesizlik mazereti artık haklı olmaktan çıkmıştır. Çalışma konusunda devlet örgütlerimizin dışta da geliştirilmesi çabalarını yerinde saymaktayız. Herşeyden önce, Türk işçilerinin gittikleri ülkenin kendi işçilerine ve diğer yabancı işçilere tanıdığı asgari hakların altında çalıştırılmalarını haklı görmek artık mümkün değildir.

Milletlerarası sendikacılık anlayışı ve dayandırılması için Türkiye Sendikacılığının gerekli ve etkili bir çalışma dönemine girmesi ve bu konudaki faaliyetlerini daha da güçlendirmesi zorundadır. Unutulmamalıdır ki Türk Sendikaları milletlerarası dayanışma yolu ile Türk işçileri

nin pek çok sorunlarını çözebilmek olanağı içindedirler.

Türkiye Barolar Birliği, dış ülkelere çalışmaya giden Türk işçilerinin o memleketlerde ve Türkiye'de kendini gösteren hukukî, sosyal ve ekonomik sorunlarının çözülebilmesi amacı ile yapılacak her türlü çalışmaya katılmaya hazır olduğunu saygı ile arzeder.

Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulunun 25.9.1971 günü Sivas Barosunda yaptığı toplantı sonunda ilgili makamlara sunulmak üzere hazırlanan rapor.

Yabancı ülkelere çalışmaya giden Türk vatandaşları ile ilgili hukuki sorunların biran evvel bir çözüme bağlanması istekleri ile karşılaşan Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulu yabancı memleketlere birçok işçi gönderen ilimiz olan Sivas'ta, baroda yaptığı 25.9.1971 tarihli toplantısında bu konunun hukukî yönlerinin yeterli kadar kanunlarımızda öngörülmediğini, büyük boşlukların varlığını ve bazı yasama tedbirlerinin biran evvel alınmasında zaruret bulunduğunu görmüş ve bu hususta hazırlanan raporunu ilgili makamlara sunmağa karar vermiştir:

1) Türk işçilerinin büyük bir çoğunluğunun gönderildiği bazı yabancı memleketlerde, henüz resmî bir tutum haline gelmemekle beraber "ikametgâh uyrukluğu" adı verilen bir usulün doktrin hazırlanmasına girişildiği bilinmektedir. Bu çalışmalara nazaran yabancı işçilerden vasıflı olanlar gittikleri memleketin ikametgâh uyruklusu sayılabilecekler, siyasî seçimler dışında kalan seçmelere katılabilecekler ve orada doğmuş çocuklarına, istekleri halinde, o memleketin uyruğu olmak hakkı tanınmış bulunacaktır. Bu suretle yabancı memleketlere giden Türk işçileri sorununun bu yanının gözden uzak tutulmaması, gerekli kültürel ve millî tedbirlerin savsanmaması yolundaki çabalara daha şimdiden başlanması isabetli görülmektedir. Aile parçalanması, evlenme müessesesinin resmîleşmeme durumlarında devam edebilen bölgelerimizde önemli sorunlara sebep olmaktadır. Bu konulara özgü yeni kanun hükümlerine ve müeyyideler ihtiyacı vardır.

2) Yabancı işçi sorunu bütün dünyada son yıllarda önem kazanmış, çeşitli ilişkilerin hukukî düzene sokulmasında, klâsik devletler hususî hukuku kurallarının yetersizliği kendini göstermiştir.

Devletimizin imzaladığı "iki taraflı adli yardım anlaşmaları"nın pek çoğunun tarihi Türk işçilerinin yabancı ülkelere önemli miktarda gitmeye başlamalarından evvel rastlar. O tarihlerde ihtiyaçlar bilinmemekte idi.

Devletimizin on yabancı devletle akdettiği adli yardım anlaşmalarında yer alan egemenlik hakkı, güvenlik ve kamu düzenine dayanan ihtirazi kayıtların yabancı memleketlere giden Türk işçilerinin Türkiye'de kalan ailesi ve diğer ilgilileri ile olan ilişkilerinin adli bir çözüme bağlanmasına engel olmaktadır. Devletler arasında karşılıklı güven zorunluğu bu çeşit kavramlarda değişiklikler yapılmasını gerektirmektedir.

3) Yabancı ülkelerde çalışanların yalnız tebligat konusunda rasladıkları güçlükler ve diğer yandan bu konuda tercüme ve benzeri zorluklar ve bunların gerektirdiği masraflar karşısında Türkiye'deki hak sahiplerinin, özellikle nafaka alacaklarının fiilen adli himayeden yoksun kaldıkları bir gerçektir. Yabancı memleketlerde olsa dahi Türk uyruklulara yapılacak tebligatın yabancı dilde olması zorunluğu, devletler hususî hukukunun artık ihtiyaçlara cevap vermeyen çikmesinden gelmektedir. Hiç olmazsa özet tercümesi gibi bir yola gidilmemesine sebep yoktur.

Ayrıca yabancı ülkelerde çalışanların Türkiye'deki hak sahiplerinin, tek hesapta ve baroların gözetiminde toplanabilecek özel bir adli müzaheret sisteminden istifade edebilecek hale getirilmelerinde zaruret vardır.

Kişisel yükümler sebebiyle ödenen paraların, özellikle çocuk ve aile yardımlarının doğrudan doğruya Türkiye'deki hak sahiplerine tediyesi sisteminin işçilerimizin gittikleri bütün devletlere teşmilini sağlamaya çaba gösterilmelidir.

4) Tebligat Kanunu ve tebligat tüzüğüne yeni ihtiyaçlara göre gözden geçirilmesinde, memleketimizin akdettiği adli yardım anlaşmalarında bazı değişiklikler ve ilâveler yapmak hususunda ve anlaşma bulunmayan memleketlere de işçilerimizin gitmeye başladıkları vakası karşısında yeni anlaşmalar yapmak konusunda gerekli teşebbüslere ivedilikle başlanmasında zaruret vardır. İşçi gönderen diğer devletlerle işçi kabul eden devletler arasında yapılan anlaşmalarla bir kıyaslama yapılacak olursa bu konuda bazı gerçeklerle karşılaşıldığı görülecektir.

5) İşçi dövizinde konusunda bu dövizlerin daha verimli ve özellikle resmî veya denetim altındaki sektörlerle yönelmesini sağlamak, bu dövizler karşılıklarının özel kişiler veya özel kurumlarca yitirilmesini önlemek ve işçi dövizinde konusunu kanunî bir düzene bağlamak zorunlu hale gelmiştir. Halen ihracat dövizine kıyasla % 46 oranına ulaşmış bulunan işçi dövizlerinin memleket ekonomisinde vazgeçilmez bir unsur haline gelmiş olmasından dolayı ileriye yönelik tedbirlere bugünden başlamak ve geç kalmamak lazımdır.

Türk toplumunun kalkınmasına yabancı ülkelerde çalışanların katkısı ve inancını maddî faydaların dışında millî bir görev bilinci içinde yaymak lazımdır. Bunun yapılabilmesi düşünsel çabalar yanında somut durumlar, devletin asgari kâr taahhüt ettiği büyük kuruluşlar yaratmakla mümkündür. Yabancı ülkelerde sağlanan faydalar üstünde devletçe teminata bağlanmış, asgari kâr taahhüt edilmiş bir sektör kurulmadıkça işçi dövizlerinin Türkiye'ye gelen miktarını arzu edildiği seviyede artırmak mümkün olamayacaktır.

6) Yabancı ülkelere giden işçilerimiz o memleketin iş hukuku açısından haklarının neler olduğu hususunda eğitilmedikleri, kişisel davranışlarla hak arama yoluna gidebilmelerine isten çıkarmakla kuşku ile imkân bulamadıkları, diğer yabancı işçilerin yurtlarına dönmeleri halinde çalışmaya devam veya işsizlik sigortası olanaklarından faydalanmalarına mukabil Türk işçilerinin bundan mahrum olmaları, bu itibarla zor koşulları veya vadedilenlerin çok altındaki durumları kabule mecbur kaldıkları görülmektedir.

Gidilen memleketin sendika ve benzeri kuruluşlarının himayesinden faydalananlar pek azdır. Esasen sendikalar, Türk işçilerine özgü sorunlara ilgi duymamaktadırlar. Bu sebeplerle yabancı ülkelere giden işçilerimizin kendi aralarında örgütlenmesi zorunluğunu getiren millî kanun hükümlerine ihtiyaç duyulmaktadır. Yabancı ülkedeki Türk işçilerinin temel sorunlarını bir kaç konuda toplamak mümkündür. Bu konuların hepsini makul ve haklı sonuçlara bağlamakta hiçbir güçlük yoktur.

7) Milletlerarası sendikacılık anlayışı ve dayandırılması için Türkiye sendikacılığının gerekli ve etkili bir çalışma yapamadığı görülmektedir. Halbuki Türk sendikaları milletlerarası dayanışma yolu ile Türk işçilerinin pek çok sorunlarını çözebilmek olanağı içindedirler.

8) Yabancı ülkelerde çalışan Türk işçileri ile alakalı işlemlerin tek elde toplanması büyük adette kişilere ait işlemlerin dosya usulünden mekanik sisteme geçilmesi, Türk işçilerinin faz

laca toplandıği memleketlere maddi, milli ve kültürel hizmetlerin devlet eliyle götürülmesinin uygulanması, gerçekçi ve plana bağlanması lüzumludur. Diğer yabancı işçilerin, çalışmaya giden ülkelere daha yakın oluşturma lisan ve kültür benzerliğinden gelen olanaklarına ayrıca kendi devletlerinin hizmetleri yerinde bir örgütlenme ve bağlanması işçi gönderebilmede rekabet imkânlarını azaltmaktadır. Bu alana, başkalarının neler yaptığını bilmeden girmek sakıncalıdır. Bu alana geç girmekten ileri gelen tecrübesizlik mazereti gün geçtikçe haklı olmaktan çıkmaktadır. Çalışma konusunda devlet örgütlerimizin dışarda geliştirilmesi çabalarını isabetli bulmaktayız. Herseyden önce Türk işçilerin gittikleri ülkenin kendi işçilerine ve diğer yabancı işçilere tanıdığı asgari hakların altında çalıştırılmalarını haklı görmek mümkün değildir. Yürütme organına bu hususta büyük görevler düşmektedir.

Barolar Birliği yabancı ülkelere çalışmaya giden Türk işçilerinin o memleketlerde ve Türkiye'de kendini göserecek hukuki, sosyal ve ekonomik sorunlarının çözülebilmeleri için yapılacak her türlü çalışmaya katılmağa amade olduğunu saygı ile arz eder.

Bkz. TBMM. 1971/6-18; 1971/7-6; 1971/9-15.

1971/10-2

Toprak Reformu Öntedbirler Kanunu Tasarısı

Ankara, 20.10.1971
Sayı : 2665

Millet Meclisi 55 No. lu
Geçici Komisyon Başkanlığına
A n k a r a

İlgi: 14.10.1971 gün ve 1/531/34748 Esas, 14 Karar sayılı yazınız.

Toprak Reformu Ön tedbirler Kanunu Tasarısı hakkındaki Birliğiniz görüşleri 17.10.1971 günlü Yönetim Kurulu toplantısında saptanmış ve ilişikte takdim olunmuştur.

Saygılarımla,
Başkan

Toprak Reformu Ön Tedbirler Kanun Tasarısı Hakkında Türkiye Barolar Birliğinin Görüşleri

I. Genel düşünceler

Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulu Anayasamızın bazı maddelerinin değiştirilmesi konusundaki tasarı hakkında evvelce görüşlerini basılı bir raporda açıklamış ve toprak reformunun lüzumuna işaret etmiş, ancak bu reformun gerçekleştirilmesinde bazı hususların nazara alınmasını önermişti. Yönetim Kurulumuz bu önerilerin nazara alınmasını temennisini tekraren arz etmek durumundadır. Evvelki raporumuzda belirttiğimiz düşüncelerden ayrı olarak aşağıdaki hususlara değinmek gerekli görülmüştür;

1) Her reform gibi toprak reformunun da demokratik esaslar içerisinde başarılmasında Anayasal zorunluk vardır. Bu itibarla mevcut hukuk sistemini zedelemeyen toprak reformu ancak bu sayede bir "evrim" niteliğini yitirmiş olabilir. Bununla beraber 1961 yılında doğan "Anayasal Borç"un uzun yıllar geciktirilmiş olması bazı tertiplerin alınmasına sebep olmuş ve toprak reformunun başarısına kalmasına sebepler yaratılmak istenmiştir. Bu itibarla tasarının bazı "Örtülü İşlemler"i teşhis için çareler aramasında, haksızlık, adaletsizlik ve hukuka aykırılık görülmemiştir.

2) Mülkiyet hakkının ve özellikle toprak mülkiyetinin çağımızda kazandığı anlam gözönünde tutulmak lazımdır. Çağda ölçüler dışında kalan bir anlayış içinde tasarının değerlendirilmesi doğru değildir. Bu açıdan toprak mülkiyeti üzerindeki bazı tasarruf haklarını süreli olarak kaldıran tasarı hükümlerinin hakkın özüne dokunur saymak yerinde görülmemiştir. Yönetim Kurulumuz tasarının bu anlayış içinde "Anayasaya Aykırılık" ayıbını taşıyıp taşımadığı

ğn üzerinde durmuş ve taşımadığı sonucuna varmıştır.

Toprak reformunu, Anayasamızda henüz gerçek bir uygulamaya geçilmediği için belirli halde görülmemeyen "Sosyal Hukuk Devleti" ilkesini daha berrak hale getirmek çabalarından biri saymaktayız. Gelir grupları arasındaki büyük farkların kapatılmasında görülen, sosyal zaruretin kısmen de olsa toprak reformu ile sağlanmasında gösterilen çaba Anayasaya ve demokrasiye bilinçle bağlı kalmak isteğinin bir emaresidir.

3) Toprak reformu aynı zamanda çalışan belli bir sınıfın "Sosyal Güvenlik" davası olarak da ele alınmak icap eder. Diğer taraftan Türk Toplumunun çoğunluğunu teşkil eden bir sınıfın Türk ekonomisine aracısı, doğrudan doğruya katkısını sağlayabilmek demokrasimizin güvencesi haline gelebilir. Gerçek siyasal bilincin doğmasına hizmet edecek her davranışta, özellikle toprak reformunda isabet vardır.

Türkiye Barolar Birliğinin "Ekonomik (demokratik) kamu düzeni" kavramına verdiği önem daha evvel etraflıca kamu oyuna açıklanmıştır. Kül halinde ekonomik kamu düzeninin bir parçası olarak toprak reformunu desteklemek Birliğimizin kabul ettiği ilkelerin doğal sonucudur.

4) "Kölelik" kavramı değişmiştir. Katıldığımız milletlerarası anlaşmalarla Devletimiz "Toprak Köleliği"ni de bertaraf etmek yükümlünü üzerine almıştır. Toprak Reformunu bu açıdan değerlendirmek lazımdır.

5) Tasarıda kurulması düşünülen "Toprak Reformu Müsteşarlığı"nın görevi açık bir şekilde gösterilmemiştir. Bu müsteşarlığın görevinin sadece "toprak dağıtılmasına" inhisar etmeyeceğini düşünmekteyiz. Zira toprağı işleyeni verilecek toprakla başbaşa bırakıp reformdan sonuç beklemek isabetli değildir. "Demokratik Plan" ölçüsü içerisinde sürekli tedbirleri almak suretiyle bu müsteşarlığın Anayasamızın öngördüğü "insanlık haysiyetine yaraşan" bir olanak sağlamak amacıyla yöneleceğini ümit etmekteyiz. Bu aynı zamanda muhtaçlıktan kurtarıp, siyasal özgürlüğü sağlamak bakımından demokrasimizin gelişiminde pek etkili bir kuruluş haline gelebilecektir. Fakat bu kuruluşun anlamsız politik etkiler altına alınması suretiyle parti çıkarlarına alet edilmesinden ciddi endişe duymaktayız. Bu açıdan gerekli tedbirler düşünülmelidir.

— Tarımsal bünyenin onarılmasında, toprak reformundan sonra daha pek çok sorunlarla karşılaşmamız mümkündür. Bu itibarla bu sorunların ve çarelerin tek elde toplanmasında faide vardır. Tarım kredisi, tarım sektöründe fazla emek toplanmasını tarımda çalışanların bir çeşit meslek sahibi haline gelebilecekleri bir eğitim sisteminin araştırılması, verimi artırıcı çarelerin aranması gibi sorunların çözüm beklediği bilinmektedir. Bu suretle devlet örgütleri daha fazla köye yöneleceklerdir. Toprak reformunun, devlet haline gelmenin somut çarelerini hazırlayacağını ümit etmekteyiz.

6) Toprak reformu - tarım reformu kavramlarının, biri tercih, diğeri terk edilecek kavramlar şeklinde siyasi çatışmalara sebebiyet vermesin anlamsız bulmaktayız. Toprak reformu, tarım reformunun ön şartıdır, kurulacak müsteşarlığın hazırlayacağı -gerçekcede bildirilen planın bu açıdan ele alınacağını ümit etmekteyiz.

II. Ön Tedbirler tasarısı hakkında hukuk tekniği açısından düşünceler:

1. Tasarının 1, 2, 4, 8, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 18, 19, 20, 21, 22, 24, 25 ve geçici madde hükümleri yerinde bulunmuştur.

2. Tasarının 3. maddesinde sulanan ve sulanmayan topraklar için ayrı miktar saptanmış ise de, Türkiye'de sulanan arazi miktarının gündüne arttığı gözönüne alınarak maddenin buna göre tedvini gerekli görülmüştür.

a) 3. maddenin son fıkrasında; kanun'un kapsamı içindeki yüz ölçümünün tespitinde tapudaki büyüklük, bu yoksa gerçeğe en uygun

büyüküğün esas alınacağı belirtilmiştir. Oysa madde gerekçesinde de açıklandığı gibi, ülkemizde tapu kayıtları çoğu kez gerçek büyüklüğü göstermemekte, genellikle gerçek arazi miktarı tapudaki yüz ölçümünden fazla bulunmaktadır. Tasarının amaçlarına ulaşabilmesi için, komisyon sisteminin bugüne kadar görülen sakıncaları nazara alınarak, masrafsız ve harçsız adli bir sistem kabul edilerek, gerçek yüz ölçümünün adli kaza mercilerince saptanması ile ilgili bir hükmün 3. maddeye eklenmesini tavsiyeye değer görülmüştür.

b) 4, 5, 6, ve 7. maddelerin sulanan 150, sulanmayan 600 dekarı aşan topraklarda uygulanancağı hakkındaki hüküm, aşan kısmın kamulaştırılacağı kanatını verecek şekilde kaleme alınmıştır. Oysa, madde gerekçesinde 4, 5, 6, ve 7. maddelerdeki tedbirlerin belirli miktarı aşan kısma değil, arazinin tümüne uygulanacağı belirtilmektedir.

c) Birliğimiz, saptanan reform ilkelerinin, belirli miktarı aşan arazinin tümünün değil aşan kısmın kamulaştırılmasını gerekli kıldığı görüşündedir. Bu yüzden 3. maddede bu yolda açıklık verilmesi gerekli görülmektedir.

3. Tasarının yerinde görülen ve bu cevabın 1. maddesinde belirtilmiş olmakla beraber, üzerinde çok tartışılan 4. madde hakkında ayrıca Birlik görüşünün belirtilmesi uygun görülmüştür.

Muvazaa esasen hukuken muteber bir sonuç doğuramaz ve ispatı süre ile sınırlanmamıştır. Bu durumda tasarının 4. maddesindeki 20.7.1961 tarihinden kanunun yürürlük tarihine kadar yapılmış muvazaalı devir ve temliklerin toprak reformu uygulaması yönünden geçersiz olduğunun kabulü hukuki açıdan mümkündür.

4. Tasarının 5. maddesi, muvazaa karanesini belirlemekle ispat hakkına ve dolayısıyla usule ilişkin olduğundan geriye yürütülmesi genel hukuk kurallarına aykırı değildir. Maddede saptanan muvazaa karaneleri, hayatın olağan seyrine uygun düşüğü gibi, hayatın normal kurallarının bir sonucudur. Kaldı ki, maddedeki karanelerin aksinin ispatı olanağı da tanınmıştır.

Ancak, tasarının 3. maddesi ile ilgili görüşümüze ve toprak reformu temel ilkelerine paralel olarak, muvazaalı işlemlerle ilgili 3. madde belirtilen miktardan az ise iptaline karar verilemeyeceği hakkında bir fıkranın 5. maddeye eklenmesi gerekmektedir.

Bağışlama suretiyle yapılan devir ve temliklerle ilgili bu maddenin (b) fıkrasındaki parantez içi hüküm, kanunların genelliği hak ve vecibelerle eşitlik ilkeleri ile bağdaşmadığından, çıkarılması yerinde olacaktır.

5. Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 3. maddede belirtilen büyüklüklerin üstündeki tarım arazisi ile ilgili ifraz ve taksim işlemlerini önleyen 6. madde yerinde bulunmakla beraber, ifraz ve taksimin kanuni sebebinin yürürlük tarihinden evvelce rastlayan durumlarla buna cevaz veren bir istisna hükmüne yer verilmesi tavsiyeye değer bulunmuştur.

6. Tasarruf hakkının tasarının 7. maddesinde öngörülen şekilde tahdidi, hukuk düzenimizle bağdaştırılmaması, amacı sağlayıcı başka bir çözüm tarzı bulunması tavsiyeye şayan görülmüştür.

5. madde (b) fıkrasındaki parantez içi hüküm sebebiyle belirttiğimiz görüşe paralel olarak, bu madde son fıkrasındaki kamu iktisadi teşebbüsleri veya iştirakleri lehine yapılacak temlik tasarrufları kapsam dışı bırakan son fıkranın çıkarılması gerekli bulunmuştur.

7. Devletin istismalı bedeli vermektен kaçındığı endişesini giderme yönünden, kanunun yürürlüğe girdiği tarihte dolmuş bulunan kazandırıca zamanasına engel olunmadığını belirten bir fıkranın 9. maddeye eklenmesi yerinde olacaktır.

8. Tasarının 6 ve 9. maddeleriyle ilgili görüşlerimizin doğal sonucu olarak 15. maddenin tasarıdan çıkarılması gerekecektir.

9. Tasarının 17. maddesindeki, bu kanuna aykırı diğer kanun hükümlerinin, yürürlükten

kaldırıldığına dair hüküm, uygulamada tereddütlere yer verecek ve anlaşmazlıklar çıkaracak niteliktedir. Maddenin başındaki gibi, kaldırılan hükümlerin açıkca belirtilmesi kanun tekniğine uygun düşecektir.

10. Tasarının 5 ve 7. maddeleri sebebiyle ve eşitlik ilkesine aykırı düşen, hukuki bulunmayan istisnai hükümlere yer verilmemesinin gerekli görüldüğü arz edilmiştir. Aynı nedenlerle tasarının 23. maddesindeki, T.C. Ziraat Bankası ve Tarım Kredi Kooperatiflerinin alacaklarının temini, takibi ve tahsili ile ilgili farklılığın giderilmesi ve bu maddenin çıkarılması yerinde görülmüştür.

1971/10-3

1136 Sayılı Yasanın 14. Maddesi - Yargıtay Üyeliklerinden Emekli Olan Avukatların Yargıtayda Davaya Takibi.

Ankara, 15.10.1971
Sayı : 2621

Ankara Barosu Disiplin Kurulu
Başkanlığına
A n k a r a

İlgi: 8.10.1971 gün ve 1971-39 sayılı yazınız;

Avukatlık Yasasının 14. maddesine aykırı davranış nedeni ile hakkında disiplin kovuşturması açıldığı bildirilen A'nın savunmasında Daimi 8. Dairesince tesis edilen iki hükümle iptal edildiği ileri sürülen Avukatlık Yasasının 14. maddesi gereğince Birliğimize yayımlanan 13 Ocak 1971 gün ve 1970/6-80 sayılı genelgeminin Danıştay 8. Dairesince tesis edilen iki hükümle iptal edildiğine dair Birliğimize öyle bir karar geldiği kaydına rastlanamamıştır.

Ancak, sözü geçen 14. madde ile ilgili Yargıtay 7. Hukuk Dairesince 3 Temmuz 1970 gün ve 4183 sayı ile verilen kararda aynen "1221 sayılı Yasanın bazı maddelerini değiştiren 45 sayılı Yasanın 10. maddesinin birinci bendinde ise "Yargıtay 9. Hukuk, 7. Ceza, Ticaret, İcra İflâs Dairelerinden kurulu olup, dairelerden her birinin görevi bu kanun, hukuk ve ceza yargılama usul kanunları ile belli edilir" denildikten sonra 2. maddesinde "Yargıtay dairelerinin her biri bir başkan ve dört üyeden terekkiüp eder." hükmü vazedilmiştir. Bu durumda Yargıtay dairelerinin hizmet görme bakımından bağımsız olarak kabul edilmesi gerekir. O halde Yargıtaydan ayrılan bir üyenin vazife gördüğü daire veya dairelerden maada diğer dairelerde memnuniyet süresi içinde vekâlet alıp mürafakaaya girmesinde kanunî bir sakınca bulunmamaktadır. Binaenaleyh 26.6.1969 tarihinde kendi isteğiyle Yargıtaydan emekliye ayrılan avukat A'nın vekil olarak duruşmaya kabulüne oybirliğiyle karar verilip..." denilmektedir.

Bunun üzerine konuyu yeniden gözden geçiren Birliğimiz Yönetim Kurulu eski görüşünü değiştirmeye 28 Kasım 1970 gün ve 477/17 sayı ile karar vermiş ve bu kararımız üzerine de konu ile ilgili Barosu Başkanlığının 3.10.1970 gün ve 1129 sayılı yazısına cevaben 6 sahifelik gerekçeli yazımız gönderilmiştir.

Bilgi edinilmesini ve eğer Danıştay 8. Dairesince bu hususta verilmiş kararlar varsa günu ve sayılarının avukat A'dan sorularak, bildirilmesini rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

1971/10-4

İdari Reform — Baroların Bağımsızlığı

İdari Reform Danışma Kurulu Birliği

Ankara, 21.7.1971
Ref : A-4-13

Cok Acele
Türkiye Barolar Birliği Başkanlığı
A n k a r a

1 — Kurulumuz, Bakanlar Kurulunun 29.5.1971 gün ve 7/2527 sayılı karariyle verilen

"Hükümet Programına göre Devlet Kesiminin Yeniden Düzenlenmesinin genel yönünü ve stratejisini saptamak" görevini yerine getirmek amacıyla:

a) Hükümet politikasına esas olmak üzere, idarenin yeniden düzenlenmesinde bütün kamu kuruluşları için uyulması zorunlu genel ilkeleri saptamak,

b) Kurumlararası ve kurumsal yeniden düzenleme çalışmalarının, genel ilkelerle ve birbirleriyle uyumlu ve etkin bir biçimde yürütülmesi ve gerçekleştirilmesi için, özellikle örgütlenme ve izlenecek yönünden önerilerde bulunmak,

c) İktisadi devlet teşekküllerinin yeniden düzenleme çalışmaları ile genel idare alanında yapılan çalışmalar arasında, genel ilkeler, örgütlenme ve izlenecek yol yönünden uyum sağlamak için gerekli inceleme ve değerlendirmeleri merkezde kurulan araştırma grupları aracılığı ile yapmaktır.

2 — Bu çalışmalara paralel olarak, ilgili saydığımız kuruluşların görüşlerinin tespitinin de yararlı olacağı düşünülmüştür.

Bu amaçla, kuruluşunuzun, idarenin yeniden düzenlenmesine esas olacak ilkeler, yeniden düzenlemede izlenecek yol ve yeniden düzenleme için örgütlenme biçimi hakkındaki görüşlerini bildirmenizi istihham etmekteyiz.

3 — Kurulumuzun kendisine verilen görevi yerine getirebilmesi ve ön raporunu süresi içinde hazırlayarak Başbakanlığa sunabilmesi için, bakanlık ve kuruluşların görüşlerinin en geç 31 Temmuz 1971 tarihine kadar kurulumuza bildirilmiş olması gerekmektedir. Bu tarihten sonra gelen görüşlerin dikkate alınması mümkün olmayacaktır.

Yardımlarınızı saygıyla rica ederim.

Eki: 1 Kılavuz.

İdari Reform
Danışma Kurulu Başkanı
İsmail Rüştü Aksal

İdarenin yeniden düzenlenmesinde uyulacak ilkeler, izlenecek yol ve örgütlenme biçimi hakkında bakanlık ve kuruluşların görüşlerinin tespiti için -kılavuz

1 — İdarenin yeniden düzenlenmesinde uyulacak ilkelerin, izlenecek yolun ve örgütlenme biçiminin tespitinde aşağıdaki temel görüşler önemle gözönünde tutulacaktır:

a. İdarenin, plânlı kalkınmanın kendisine yüklediği görevleri etkin biçimde gerçekleştirecek bir dinamizme kavuşturulması,

b. İdare ile halk arasındaki ilişkilerin, kamu hizmetlerinin süratli ve etkin bir biçimde yapılmasını ve kırtasi işlemlerin asgari hadde indirilmesini sağlayacak şekilde düzenlenmesi,

c. İdarede, ülkemizin ekonomik ve mali durumunun kaldıramayacağı genişlemelere meydan verilmemesi.

2 — Bakanlık ve kuruluşların görüşleri aşağıdaki başlıklar altında toplanacaktır.

a. İdarenin yeniden düzenlenmesinde esas olarak alınması gereken genel ilkeler,

b. Merkezi idarenin yeniden düzenlenmesine esas olması gereken ilkeler,

c. Merkezi idarenin taşra örgütünün düzenlenmesinde esas olması gereken ilkeler,

d. Mahallî idarelerin yeniden düzenlenmesinde esas olması gereken ilkeler,

e. Özerk kuruluşlar, meslekî kamu kuruluşları ve öteki kamu kuruluşlarının yeniden düzenlenmesinde esas olması gereken ilkeler,

f. Personel yönetiminin yeniden düzenlenmesinde esas olması gereken ilkeler,

g. Mali yönetimin yeniden düzenlenmesinde esas olması gereken ilkeler,

h. Yer, araç, gereç, makina ve teçhizat, metot ve mevzuat ile ilgili yeniden düzenlemede esas olması gereken ilkeler,

i. Yeniden düzenlemede kurumlararası ve kurumsal düzeyde izlenecek yol ve örgütlenme biçimi,

j. İktisadi devlet teşebbüsleri idare ilişkilerinin yeniden düzenlenmesine esas olması gereken ilkeler,

k. Öteki alanlarla ilgili ilkeler,

3 — Bakanlık ve kuruluşlar konularının tümü ya da bir kısmı hakkında görüş bildirebileceği gibi, görüşlerini sadece kendi bakanlık ya da kuruluşu ile ilgili konulara hasredebilirler.

4 — Bu konuda ek bilgiye ihtiyaç görüldüğü takdirde, 18 41 40 No. lu telefonda Danışma Kurulu Üyesi ve Proje Müdürü Kenan Sürgit ile görüşülebilir.

Ankara, 29.7.1971
Sayı : 2068

İradî Reform Danışma Kurulu Başkanlığı
Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü
A n k a r a

İlgi: 21.7.1971 gün ve A-4-13 sayılı yazınız:

Bakanlar Kurulunun 29.5.1971 gün ve 7/2527 sayılı karariyle "Devlet Kesiminin Yeniden Düzenlenmesinin genel yönünü ve stratejisini saptamak" görevinizin yerine getirilmesi amacıyla görüşlerimizin istenmesi suretiyle Birliğimize karşı lütfedilen yakın ilgi memnuniyetle karşılanmıştır.

Birliğimiz, yazınız eki kılavuzda da açıklandığı üzere çok önemli konularda, kurulumuza ışık tutabilecek ciddi bir çalışmayı yazınızın Birliği geldiği 22.7.1971 tarihi ile 31.7.1971 arasındaki 8 günlük sürede tamamlanmasını imkân olanıyacağının takdir buyrulacağını umarız.

Ancak, kılavuzun 2. maddesi e) bendi Birliğimiz ve Barolar açısından büyük önem taşımaktadır. Kurduğumuz gündün bu yana Türkiye Barolar Birliği ve Baroların özerk kuruluş haline gelmeleri üzerinde ısrarla durulmuştur.

İdarenin yeniden düzenlenmesinde beklenen yararların sağlanması ve istenen amaca ulaşılabilmesi için Türkiye Barolar Birliğinin ve Baroların bağımsızlığının temini zorunludur,

Bu konu ile ilgili zorunluluklar şöylece özetlenebilir:

1 — Baroların Bağımsızlığı: Anayasanın Adalet ve adliye açısından boşluklar arzettiği meydandadır. Bunların başında gelen konu Barolar ve Barolar Birliğinin Anayasal yerinin saptanmamış olmasıdır. Şöyleki:

a) Vesayet altında Barolar çağdaş Baro anlayışına uygun düşmemektedir. Milletlerarası Hukukçular Komisyonunun 1955-1966 yılları arasında yaptığı toplantılara ait bilgiler bir kitap halinde yayımlandı (1966) bu kitapta:

"Barolar kendi üyelerini kabul ve disiplin işlerinde bağımsız olmalıdırlar", "mesleğe ait hususların Barolara bırakılması gereklidir", "Baroların görevleri hukukcuların yetişmesinden başlar", hukukun üstünlüğünü sağlamak hizmetinde başarı meslek teşekküllerinin özerk ve serbest olması ile mümkündür", (s. 40-43).

Klecatsky "hukukun üstünlüğü" adlı makalesinde (Kecatsky (H.), (Reflexion sur la primauté du droit, Rev. de la com. inter. de juristes, 1963, n. 2 s. 215). Bu kavramın müteadit unsurlardan kurulmuş olduğunu, bu unsurlar arasında önem farkı düşünülmemeyeceğini, bunlardan birinin tehdit altına girmesinin bütününü etkileyeceğini, bildirmiş ve hukukun üstünlüğü kavramının altı unsurdan kurulu olduğunu açıklamış ve bunları şöylece sıralamıştır: 1. Kuvvetler ayrılığı, 2. Hâkim bağımsızlığı, 3. Temel haklar, 4. İdarî tasarrufların kanunluluğu, 5. Kanunların ve idarî tasarrufların bağımsız hâkimlerce denetlenmesi, 6. "Hukuk üstünlüğü kavramını savunmaya kendini hasretmiş, yürütme karşısında bağımsız baronun mevcudiyeti". Bu satırlar, baroların bağımsızlığının çağdaş anlayışta hangi unsurlarla önemde eşit ve mevcudiyette zaruri sayıldığını açıkca göstermektedir.

İngiliz "Baro Genel Konseyi" (General Council of the Bar) daha 1946 yılında bazı esaslar koydu. Bunların başlıcaları şunlardır: Baronun şerefini itibarını ve bilhassa bağımsızlığını sağlamak, adli makamlarla ve hükümet ile olan ilişkilerde baroyu savunmak" (Bak, Boulton, Des professions Judiciaire et droit, le barreau d'Angleterre, Rev. de la com. inter. de juristes, 1957, n. 1).

Milletlerarası Hukukçular Komisyonunun 1959 toplantısı bir kitap halinde yayımlandı: (Commission internationale de juristes, le principe de la legalite dans una societe libre, rapport sur les travaux du congres international de juristes tenu'e New Delhi, Janvier 1959, s. 303) Bu kitapta "özetle- şu düşünceler yer almaktadır: Kanunilik prensibine bağlı özgür bir toplumdaki hakimlerle baronun görevi birbirine sıkıca bağlıdır. Gerçekten avukatlığın "serbest meslek" olup olmadığı sorulabilir. Nasıl hakimlik keyfiliği değil ise, nasıl hakimler bu anlamda bağımsız değil ise, avukatlar da bağımsız değildir. Bu itibarla barolar faaliyetlerinde yürütme ve hatta yargının müdahalesi dışında kalmalıdır.

b) Vesayet altında Baro Anayasamızın ruhuna uygun sayılamaz. Kuvvetler ayrılığı bir anayasal prensip olduğuna göre, baroları vesayet altında tutan bir sistem, dolayısıyla adliye ve müdahale etmiş duruma girer. "adliyenin bağımsızlığı" fiilen ve tamamen sağlanmış olmazsa "hakimlerin bağımsızlığı" eksik kalmış demektir.

Milletlerarası Hukukçular Komisyonunun Delhi toplantısına 53 ülkenin hukukçuları katıldı. Yayınlanan beyannamece şunlar yer almaktadır: "Hukukun üstünlüğünün ve hakkın adliye idaresinin kurulabilmesi için hakimlerin ve baroların bağımsızlığına ihtiyaç vardır".

Milletlerarası Hukukçular Komisyonunun Atina Kongresi (1955) kararında aynen şu cümle yer alır. (bütün dünyanın avukatları mesleklerinin bağımsızlığını korumaya mecburdurlar) O halde biz de kanunumuzun gözetim (belki de bir anlamda dıştan gözetleme) hükümlerinden şikâyetçi durumda olmak zorundayız.

Alman Kanununda (m. 1) "Avukat adaletin tevziinde müstakil bir organdır" hükmü yer almaktadır.

Avukatın görevinde nazarı olarak bağımsızlığı yeterli değildir. Avukat görevinde kendisini gerçekten hür hissetmelidir. (bk. profession d. Avocat, Bulletin de la com. inter. de juristes, 1965, n. 24, s. 5) Avukatlık Kanununa göre (1/2) "Avukat, görevini yerine getirmede bağımsızdır". Fakat mensup olduğu ve kendisini destekleyecek ve koruyacak kuruluşu bağlı ise avukat böyle bir duygu içinde olamayacaktır.

Adaletin üç unsuru eşittir. Hâkim, savcı, avukatın aynı prensiplere tâbi tutulması şarttır. Yeni Anayasamızdan sonra hâkim, savcı, avukatın aynı prensiplere tâbi tutulması şarttır. Yeni Anayasamızdan sonra hakimlerin bağımsızlığı ve teminatı sağlandı. Savcılık teminatı üzerinde tereddüt edildi. Fakat Anayasa Mahkemesi Bakanlığın savcılarını tayin yetkisini, selâhiyetle çalıştırma yetkisini iptal etti. Yeni hazırlanacak Savcılar Kanunu bu esaslarla aykırı olmayacaktır. Bu gelişme içinde yeni Avukatlık Kanunu ihzâsı kalmaktadır. Adalet Bakanlığı savcıyı tayin edemeyen aynı Bakanlığın bir kimsenin avukatlığına kabul edilip edilmemesinde ve disiplin konularında "son söz"ün sahibi kılınması yerindedir.

c) Baroları vesayet altında tutmak, örtülü şekilde "savunma hakkı"nın sınırlandırılması istediğinden gelir. Savunmaya her hangi bir tahdit bu hakkın özü ile bağdaşmaz. Bu sebeple - iddialı bir görüşe nazaran- savunmayı Usul Kanununa bağlamanın dahi bir tahdit olduğu ileri sürülmüştür (Kşz. Funaro G. la difese del processo penale, Riv. Panale, 1955, s. 807). "Savunma disiplini" çok kere savunma hakkının tahdidine götürülen bahane -fikir- dir. Avukatlığın tarihi, usul hukukunun tarihidir. Usul hukuku doktrininde hiç bir yön değişikliği yoktur ki avukatın görevine etkili olmasın (Bellavista, Lezioni..., 1960, s. 195). Bu görev özgür kalabilirdi faydalı olabilirdi. Gerçekten müdafî görevini yaparken hür ve serbest olmalıdır. Hür ve ser-

best olmayan bir müdafî şeklen müdafî olup hakikatte müdafî değildir" (Kunter, N. Ceza Muhakemesi Hukuku, 1961, n. 254; 1967, n. 126).

ç) Anayasamızın 122. maddesine göre:

— "Kamu Kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, kanunla meydana getirilir";

— Bu kuruluşların "organları kendileri tarafından ve kendi üyeleri arasından seçilir";

— İdare, seçilmiş "organları, bir yargı merci kararına dayanmaksızın, geçici veya süreli olarak görevinden uzaklaştıramaz";

— "Meslek kuruluşlarının tüzükleri, yönetim ve işleyişleri demokratik esaslara aykırı olamaz"

O halde Anayasamız kamu niteliğindeki meslek kuruluşları hakkında şu prensipleri kabul etmiştir: Kanunilik; demokrasiye uygunluk; kendi kendini idare; görevde süreklilik. Bu esasları açıklamak gerekir:

Anayasamıza göre "kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları" bahis konusudur. Bu hükümden çıkan anlam şudur: Bu kuruluşlar, kamu kurumu değildir, o niteliktedir. O nitelikte olmalarından dolayı ki, kuruluşları "kanun"la olur. O halde bu kuruluşların işleyişlerine ancak yasanın müdahalesi meşrudur. Eğer yasama, bu müdahale yetkisini, kanun ile de olsa yürütmeye verirse, bu kanun Anayasaya uygun olmaz. Diğer bir deyimle bir şeyin ancak kanun yapılabileceği, yürütmenin müdahalesinin meşru kalmaya yetmez. Bu formül, bunun tam aksini ifade eder. Kanun ile de olsa, barolara müdahale yetkisi yürütmeye verilemez.

Anayasa hazırlanırken Baroların niteliğinin örneğin-Hakimlerin bağımsızlığı kadar -ısrarla- ilân ve müdafaası yoluna gidilse idi, "Barolar" adlarını ve yerlerini Anayasada kolayca ve isabetle bulabileceklerdi.

Anayasamızın 122. maddesinin içinde bulunduğu bölümün (C. bölümü) adı, "idare" dir. Türkiye Baroları ve Barolar Birliği "idare" midir (?)

Baroların bağlı kalmaları asla devam edemez. Barolar kanunla değiştirilecek müesseselerden değildir. Bazı yazarlar, baroları "tabii hukuk müesseseleri"nden sayarlar. Zira "savunma hakkı" bağımsızdır. (Carraud, II, n. 516)

d) Yukarıdaki açıklamalar 1961 Anayasası hakkındaki kanaata, ona verilecek anlama göre hakkı veya haksız kabul edilebilir. Bu sebeple "Anayasa anlayışı" durulacak bir kavramdır.

Anayasayı "temel" deyimini izah edememektir. Anayasa bir "Kaynak" kabul edilmelidir. Anayasaya aykırılık kavramı da bir Kanunun bu kaynağına ürünü niteliğini taşıyıp taşımadığına göre belli edilmelidir. Bu anlayış bizi Anayasa kurallarını yorum tekniğine götürür. Eğer lafzî tefsir esas sayılırsa Anayasa kolaylıkla "tutucu kurullar topluluğu" haline gelecektir ve eskime hızı da artmış olacaktır. O halde soru şöyle düzenlenmelidir: 1961 Anayasası Baroların Bağımsızlığını reddeden bir Anayasa mıdır? Anayasa genel tutumu ile bağımsızlığı reddetmiyorsa, bağımsızlığı kabul etmeyen bir kanun Anayasaya (yani kaynağa) uygun değildir.

1961 Anayasası bazı kurum ve kurullarla Türkiye'mizde Adalet problemini çözmek istedi, kısmen de çözdü. Fakat bu davranış Adaletin kendi (öz) ihtiyaçlarını karşılamak için değildi. Bu istek eksik kurum ve kurullarla Adaletin siyasi akm ve kuruluşları koruyamamış olması sebebine dayanıyordu veya başlıca sebebi bu idi. Adaletin öz ihtiyaçları üzerinde durulmaması olmasının sonuçları küçümsenmemelidir. Bu savsamanın etkisi kendisini duyurmağa başladı. Baroların bağlılığı şikâyetleri buna ancak bir örnektir.

Kurulunuz çalışmalarında nazara alınması dileği ile Birliğimiz ve Barolar hakkındaki düşüncelerinizi bilgilerinize sunarız.

Saygılarımla,
Başkan

Bkz. TBBB. 1971/6-1.

1971/10-5

Avukatların Sosyal Güvenliği — 1974 Sayılı Yasa

Ankara, 2.10.1971
Genelge No: 57-2522

Baro Başkanlığı

Konu: Malfülük, Yaşlılık ve Ölüm Sigortası günlük kazançlarında 1474 sayılı Yasa ile yapılan artış.

1.9.1971 gün ve 13943 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 1474 sayılı Yasa ile 506 sayılı Yasanın 78. maddesinde yapılan değişiklikle, alınacak prim ve verilecek ödeneklerin hesabına esas tutulan günlük kazançların alt sınırının 12 liradan 18 liraya, üst sınırının da 120 liradan 165 liraya çıkarılması ile ilgili hükmün, Çalışma Bakanlığı ve Sosyal Sigortalar Kurumu ile Birliğimiz arasında düzenlenen tip sözleşmenin 4. maddesi uyarınca Avukatlara da uygulanması gerektiği, Çalışma Bakanlığına gönderilen 17.8.1971 gün ve 2188 sayılı yazı ile istenmiştir.

Çalışma Bakanlığından alınan 1.10.1971 gün ve 1026-14/7107 sayılı yazıda;

Barolarla akdedilen sözleşme hükümlerine göre sigortalanan avukatların Sosyal Sigortalar Kurumuna bildirmiş oldukları prime esas günlük kazançlarını:

a — 18 liranın altında olanların 18 liraya çıkarılmasının,

b — 18 liranın üstünde olanların 165 liralık üst sınırı aşmamak üzere % 35 oranında arttırılmasının, ve bu artışların avukatların rızalarına bakılmaksızın otomatik olarak yapılmasının uygun görüldüğü bildirilmiştir.

Sosyal Sigortalar Kurumu Müdürler Kurulunun da aynı esasların uygulanmasına karar verdiği, örneği ilişikte gönderilen anılan kurum Genel Müdürlüğünün 1.10.1971 gün IX-031-552537 Genelge 1971/1451 sayılı genelgesi belirtilmiştir.

Birliğimiz, meslektaşlarımızın rızalarına bakılmadan 1.10.1971 günü itibariyle Sosyal Sigortalar Kurumu Şubelerinin otomatikman yapacakları prim artışlarına ilâveten tip sözleşmenin 4. maddesi uyarınca istekleri halinde % 10 prim artış beyanlarını 31.10.1971 tarihine kadar yapabilmeleri olanağını sağlamak ve Barolarımıza yardımcı olmak amacı ile örneği ekli 2.10.1971 gün ve 57-2522 sayılı genelgeyi düzenliyerek avukatların adreslerine postalamıştır.

Yukarıda açıklanan duruma göre; 1.10.1971 günü itibariyle Avukatların son beyan ettikleri günlük kazançları otomatik olarak Sigorta Şubelerince % 35 oranında arttırılacağından, meslektaşlarımızın bu otomatik artış sebebiyle herhangi bir beyanda bulunmaları söz konusu değildir. Ancak, Sosyal Sigortalar Kurumu Şubeleri ile Baronuz arasında düzenlenmiş bulunan sözleşmenin 4. maddesinde mevcut;

"Bu suretle tespit olunacak günlük kazançlar, takvim yılı başından en az iki ay önce Kurum şubelerine bildirilmek suretiyle değiştirilebilir. Bu değişiklik, yazılı talebi takip eden yıl başından itibaren uygulanır.

Günlük kazancın arttırılması % 10 oranında olabilir."

hükmü uyarınca meslektaşlarımızın arzu edenlerin Ekim 1971 sonuna kadar % 10 artış bildirimlerini yapmaları gereklidir. Anılan % 10 prim artış beyanı matrahı, avukatların son beyanlarının Sosyal Sigortalar Kurumunca 1.10.1971 itibariyle rızalarını aramadan otomatikman % 35 arttırılmasıyla bulunacak miktardır.

Meslektaşlarımıza bir ölçü olmak üzere prim oranları 12-120 lira ve bağlanacak aylık tutarı 360-3600 lira olduğu zamana göre günlük kazanç tutarlarını gösteren liste (TBB, Bülteni 1970-1/13) 1474 sayılı Yasa ile primlerin 18-165 lira ve bağlanacak aylık tutarlarının da 540-4950 lira olarak saptanması üzerine yeniden düzenlenerek aşağıya ve avukatlara gönderilen 2.10.1971 gün ve 57-2522 sayılı genelgeye dercedilmiştir. Anılan genelgede de belirtildiği gibi bu liste meslektaşlarımızın eski listeye göre beyanda bulunup % 10 artışları zamanında yapmış olanlar için geçerlidir. Eski listenin altında kazanç be-

yanında bulunan meslektaşlarımızın fiili son kazanç beyanlarının % 35'i oranında otomatik artış miktarının % 10'u oranında yapacakları artırımlarla listedeki günlük kazanç tutarlarına ulaşılmaması mümkündür. Buna mukabil eski listeye nazaran yüksek beyanda bulunan meslektaşlarımızın % 35 otomatik zamlı bulunacak miktar listede yazılardan fazla ise % 10 artış beyanında bulunmalarına lüzum yoktur.

Meslektaşlarımızın haklarının korunması ve herhangi bir yanlışlığa süre geçirilmesine meydan bırakılmaması için;

1 — Birliğimizce Avukatların adreslerine gönderilen genelge ile yetinilmeyerek, adres değişikliği, postadaki gecikmeler ve sair nedenlerle genelgenizin kendilerine ulaşmaması ihtimali de gözönüne alınarak, Baronuzca ilân yapılmak ve ayrı yazı gönderilmek suretiyle de meslektaşlarımızın uyarılmasını,

2 — Baronuzun ilişkili bulunduğu Sosyal Sigortalar Kurumu Şubesiyle temasa geçilerek 1.10.1971 itibariyle otomatik prim artışlarının her avukat için yapılmasının sağlanmasını, rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

Ek: 1 — Sosyal Sigortalar Kurumu Genel Müdürlüğünün 1.10.1971 gün ve IX-031-552537 Genelge 971/1451 sayılı genelgesi.

2 — Birliğimizce Avukatların adreslerine postalanmış 2.10.1971 gün ve 57-2522 sayılı genelge.

Kadın ise 50, erkek ise 55 yaşında en yüksek 165 lira günlük kazanç üzerinden emekli aylığı bağlanmasını teminen ödyecekleri prime esas olan % 10 artırımlı günlük kazançların yaşlara göre miktarını gösterir cetvel.

Giriş yaş	Kadın	Erkek
55	—	165
54	—	165
53	—	165
52	—	150
51	—	136
50	165	124
49	165	113
48	165	102
47	150	93
46	136	85
45	124	77
44	113	70
43	102	64
42	93	58
41	85	53
40	77	48
39	70	43
38	64	39
37	58	36
36	53	33
35	48	30
34	43	27
33	39	25
32	36	22
31	33	20
30	30	18
29	27	18
28	25	18
27	22	18
26	20	18
25	18	18
24	18	18
23	18	18

Not: Kesirler liraya tamamlanmak suretiyle cetvel düzenlenmiştir.

Ankara, 2.10.1971
Genelge No: 57-2522

Sayın Avukat

1.9.1971 gün ve 13943 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 1474 sayılı Yasa ile 506 sayılı Yasanın 78. maddesinin değiştirilerek, alınacak prim ve verilecek ödeneklerin hesabına esas tutulan günlük kazançların alt sınırının 12 liradan 18 liraya, üst sınırının da 120 liradan 165 liraya çıkarıldığı bilinmektedir.

1474 sayılı Yasanın 2. maddesinde yürürlük tarihi, yayım tarihini takip eden Kurumun ödeme dönemi başı olarak saptanmıştır. Sosyal Sigortalar Kurumu sigorta işlemleri tüzük genelgesinin 109. maddesinde saptanan ödeme dönemlerinden 1474 sayılı Yasanın yayım tarihini kovalayan birincisi Ekim olduğundan, anılan yasa 1.10.1971 günü yürürlüğe girmiştir.

Birliğimiz, tip sözleşmenin 4 ncü maddesi uyarınca prim miktarlarındaki bu artışlardan sigortalı avukatların otomatikman yararlanması gerektiğini Çalışma Bakanlığına gönderdiği 17.8.1971 gün ve 2188 sayılı yazı da savunmuş, avukatların yasal haklarının korunması ve zarar uğramalarını teminen görüşlerinin birhäfta içinde bildirilmesi istenmiştir.

Çalışma Bakanlığından alınan 1.10.1971 gün ve 1026-14/7107 sayılı yazıda;

Avukatların Sosyal Sigortalar Kurumuna bildirmiş oldukları prime esas günlük kazançlarının;

a — 18 liranın altında olanların 18 liraya çıkarılması,

b — 18 liranın üstünde olanların günlük kazançlarının ise, 165 liralık üst sınırı aşmamak üzere % 35 oranında artırılması ve bu artışların ilgili avukatların rızasına bakılmaksızın otomatik olarak yapılması,

nın uygun görüldüğü bildirilmiştir.

Evvelce Barolara gönderilen 16.12.1969 gün ve 16-546 sayılı Birliğimiz genelgesinde eski prime esas günlük kazançlara göre düzenlenen liste (TBB, Bülteni 1970/1-13) % 35 otomatik artışa göre düzeltilerek aşağıda bilgilerine sunulmuştur. Bu liste, meslektaşlarımızdan eski genelgedeki listeye göre beyanda bulunup % 10 artışları zamanında yapanlar için geçerlidir, 1474 sayılı Kanun ve tip sözleşmenin 4. maddesi ile Çalışma Bakanlığının gönderdiği yazıda belirtilen esas, meslektaşlarımızın 1.10.1971 tarihinde prime esas fiili günlük kazanç beyanlarının % 35 oranında otomatikman artırılmasıdır.

Sosyal Sigortalar Kurumu otomatik artışların yapılması ile ilgili genelgesini bugünlerde şubelere göndermektedir. Birlikçe de bu genelge temin edilerek ayrı bir genelge ile barolara gönderilecektir.

En yukarı haddin sosyal güvenliğe hak kazanmak isteyen meslektaşlarımızın yapmaları gerekli işlem; en son prime esas günlük kazanç beyanlarına Sosyal Sigortalar Kurumunca 1.10.1971 itibariyle % 35 tutarında dileklerine bakılmaksızın otomatikman artış yapılacağından, 1.10.1971 günü itibariyle beyan ettikleri günlük kazançlarına % 35 tutarında ilâve yaparak bulunacak miktar üzerinden % 10 artış beyanlarını Ekim 1971 sonuna kadar kurum şubelerine bildirmeleridir.

Bilginizi rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

Kadın ise 50, erkek ise 55 yaşında en yüksek 165 lira günlük kazanç üzerinden emekli aylığı bağlanmasını teminen ödyecekleri prime esas olan % 10 artırımlı günlük kazançların yaşlara göre miktarını gösterir cetvel.

Giriş yaş	Kadın	Erkek
55	—	165
54	—	165
53	—	165
52	—	150
51	—	136
50	165	124
49	165	113
48	165	102
47	150	93
46	136	85
45	124	77
44	113	70
43	102	64
42	93	58

41	85	53
40	77	48
39	70	43
38	64	39
37	58	36
36	53	33
35	48	30
34	43	27
33	39	25
32	36	22
31	33	20
30	30	18
29	27	18
28	25	18
27	22	18
26	20	18
25	18	18
24	18	18
23	18	18

Not: Kesirler liraya tamamlanmak suretiyle cetvel düzenlenmiştir.

Sosyal Sigortalar Kurumu
Genel Müdürlüğü

Ankara, 1.10.1971
Sayı: 552537

Şube: IX - 031
Genelge: 1971/1451

Özü: Avukatların Malüllük, Yaşlılık ve Ölüm Topluluk Sigortası günlük kazançlarındaki artış Hk.

Bilindiği üzere, 506 sayılı Kanunun 1474 sayılı Kanunla değiştirilen 78. inci maddesiyle prime esas kazancın alt sınırı 18, üst sınırı 165 liraya çıkarılmıştır.

Avukatlar için Malüllük, Yaşlılık ve Ölüm Topluluk Sigortası Sözleşmesinin 6 ncü maddesinde, prim oranında yapılacak değişikliklerin mezkûr sözleşmeye tâbi olanlar hakkında da uygulanması yer almış olduğundan, bir defaya mahsus olmak üzere, avukatların Kuruma evvelce beyan ettikleri prime esas günlük kazançlarından:

a) 18 liranın altında olanların 18 liraya,

b) 18 liranın üstünde olanların ise 165 TL tavanı aşmamak üzere % 35 nisbetinde, dileklerine bakılmaksızın otomatikman artırılması Kurumumuz Müdürlük Kurulunca karar verilmiş ve bu karar Çalışma Bakanlığının 1.10.1971 tarihli 1026-14/7108 sayılı yazılı tasvip edilmiştir.

Bilgi edinilmesini ve gereğinin buna göre yapılmasını rica ederiz.

Genel müdürlük

Genel Müdür
C. Övül

Genel Müdür Yard.
İ. Reisoğlu

Sosyal Sigortalar Kurumu
Genel Müdürlüğü

Ankara, 15.9.1971
Genelge : 1971/1448

Şube: IX-031
Sayı: 512484

Özü: 506 sayılı Kanunun 1474 sayılı Kanunla değiştirilen 78 inci maddesi Hk.

Bilindiği üzere, 506 sayılı Kanunun 1474 sayılı Kanunla değiştirilen 78 inci maddesi ile, alınacak prim ve verilecek ödeneklerin hesabına esas tutulan günlük kazançların alt sınırı 18 lira, üst sınırı da 165 lira olarak tesbit edilmiş olduğundan, anılan Kanunun 2 inci maddesi hükmüne istinaden, 1.10.1971 tarihinden itibaren, uygulanması gereken değişik 78 inci maddede hükmüne göre, alınacak primlerin hesabında bahis konusu kazançların gözönünde tutulması lâzım gelmektedir. Buna göre, tam çalışılan aylar kazancı 540 liradan az, 4950 liradan fazla olmayacaktır.

1 — Anılan meddenin dördüncü fıkrası gereğince aynı zamanda birden fazla işverenin içinde çalışan sigortalıların ücretlerinden kesilen primlerin, üst sınır üzerinden hesaplanması, miktarı aşarsa farkını sigortalının müracaatı üzerine geri verilmesi icap etmektedir.

2 — 24.12.1969 tarihli 1265 sayılı genelgenin 3 ve 4 üncü maddelerinde açıklandığı gibi,

a) Topluluk Sigortasına, 1.11.1969 tarihinden sonra imzalanan sözleşmelerle dahil olan ve günlük kazançlarını (18) liranın altında beyan eden kimselerden 1.10.1971 tarihinden itibaren sözleşmeleri 1.11.1969 tarihinden önce imzalanmış Topluluk Sigortasına katılanlardan günlük kazançlarını 18 liranın altında beyan edenlerden de, topluluğun zımmi ve sarih muvafakatı alınarak 18 lira üzerinden prim tahsili,

b) Evvelce, 506 sayılı Kanunun 85 inci maddesine göre isteğe bağlı olarak Malüllük, Yaşlılık ve Ölüm Sigortalarına kabul edilen ve kendilerinden (18) liranın altında bir günlük kazanç üzerinden prim alınan sigortalılardan 1.10.1971 tarihinden itibaren (18) lira günlük kazançta göre prim tahsili, gerekmektedir.

3 — 1.10.1971 tarihinden önce iş kazalarıyla meslek hastalıkları, hastalık ve analık topluluk sigortalılarına girenlerden, günlük kazançlarını 18,— liranın altında beyan edenlerin mezkûr tarihten itibaren, günlük kazancın alt sınırı olan 18,— lira üzerinden primlerinin tahsili lâzım gelir.

4 — 506 sayılı Kanunun 97 inci maddesinde sigorta prim ve ödeneklerin hesabına esas tutulacak ve 78 inci madde gereğince Bakanlar Kurulu kararıyla tesbit olunacak günlük kazancın alt sınırında meydana gelecek yükselmelerde, İşkazalarıyla Meslek Hastalıkları, Hastalık ve Analık Sigortalılarından, yeniden tesbit edilen alt sınırın altında bir günlük kazanç üzerinden ödenek veya gelir almakta olanların veya hak kazanmış bulunanların bu ödenek ve gelirlerin, günlük kazancın alt sınırının yükseltildiği tarihten başlanarak, yükseltilmiş günlük kazancın alt sınırına göre arttırılacağı hükme bağlanmıştır.

Buna göre, gerek 1.10.1971 tarihinden evvel geçici işgöremezliğe uğrayan ve geçici işgöremezlik halleri bu tarihten sonra devam eden sigortalılardan ve gerekse 1.10.1971 tarihinden sonra geçici işgöremezliğe uğramış olan sigortalılardan, geçici işgöremezlik ödeneği hesabına esas günlük kazançları 18,— liranın altında hesaplanmış olanların 1.10.1971 tarihinden itibaren istirahatlı buldukları günlere ait geçici işgöremezlik ödeneklerinin 18,— lira günlük kazanç üzerinden hesap ve tediyesi lâzım gelmektedir.

Bilgi edinilmesini ve bu yolda işlem yapılmasını rica ederiz.

Genel Müdürlük

Genel Müdür Yard. Genel Müdür
I. Reisoğlu C. Övül

T.C.
Çalışma Bakanlığı
Çalışma Genel Müdürlüğü

Ankara, 1.10.1971
Sayı : 1026-1-4
Konu : 7107

Türkiye Barolar Birliği Başkanlığı
Ankara

İlgi: 17.8.1971 tarihli ve 2188 sayılı yazınıza karşılıktır.

506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nun 78. maddesinde belirtilen prime esas günlük kazançların alt ve üst sınırlarınının 1474 sayılı Kanun ile yükseltilmesi üzerine, topluluk sigortası yolu ile zorunlu olarak sigortalanan avukatların, Bakanlığımız, Sosyal Sigortalar Kurumu ve Birliğiniz arasında akdedilmiş bulunan tip sözleşmenin 4 üncü maddesi hükmü gereğince daha önce beyan ettikleri kazançlarını % 10 oranı ile bağlı kalmaksızın arttırabilmeleri istğine ilişkin yazınız Sosyal Sigortalar Kurumu Genel Müdürlüğü'nün de görüşü alınarak incelenmiş ve barolarla akdedilen sözleşme hükümlerine göre sigortalanan avukatlardan, Sosyal Sigortalar Ku-

rumuna bildirmiş oldukları prime esas günlük kazançları:

a) 18 liranın altında olanların günlük kazançlarını 18 liraya çıkarılması,

b) 18 liranın üstünde olanların günlük kazançlarının ise 165 liralık üst sınırı aşmamak üzere % 35 oranında arttırılması ve bu arttırmaların ilgili avukatların rızasına bakılmaksızın otomatik olarak yapılması uygun görülmüştür.

Bilgi edinilmesini, Tip Sözleşmenin akit taraflarından biri olarak bu konudaki muvafakatınızın bildirilmesini ve yeni uygulamanın barolar kanalıyla avukatlara duyurulmasını arz ve rica ederim.

Çetin Ziyen
Çalışma Bakanı A.
Müsteşar Y.
Çalışma Genel Müdürü

Edirne, 16.10.1971

Telgraf
Türkiye Barolar Birliği Başkanlığı
Ankara

Edirne Sosyal Sigortalar Şubesi Birliğinin 1.10.1971 gün ve 57-2522 sayılı genelgesine ekli listedeki yüzde otuzbeş ve yüzde on arttırımlı günlük kazançlara uygun bir uygulama yapmaktada ve kesirleri liraya tamamlamayı noksan günlük kazanç tesbitine tevessül etmektedir, yapılacak işlemin acele iş'arnı saygı ile arz ederim.

..... Barosu Başkanı
Avukat A

Ankara, 22.10.1971
Sayı: 2683

Telgraf
Baro Başkanlığı
Edirne

16.10.1971 günlü telinize 1474 sayılı Kanunla ilgili Sosyal Sigortalar Kurumu Genel Müdürlüğü ve Birliğimiz genelgelerinde belirtildiği üzere her avukatın 1.10.1971 tarihindeki günlük kazançlarının otomatikman yüzde otuzbeş oranında arttırıldığı cihetle avukatların artan tutar üzerinden Ekim ayı sonuna kadar yüzde on arttırma hakkına sahip olduğu anılan Kurum Genel Müdürlüğünce Edirne Sosyal Sigortalar Kurumu Müdürlüğüne telefonla bildirilmiştir.

Bilginizi rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

İskenderun, 11.10.1971

Barolar Birliği Başkanlığı
Ankara

İlgi: 2.10.1971 tarihli ve 57-2522 sayılı genelgeye göre yeniden sigortaya kayımda hakkında.

1 — Avukatların sigorta edildikleri tarihte askerlikten emekli maaşı aldığı emeklilere yapılacak zammı üstlenerek, avukatlıktan da yılda azami 3000 liralık bir gelirle geçim şartlarının ağırlığını karşılamadığımdan ötürü sigortaya kaydımın icrasını talep mecburiyetinde bulunmaktayım.

2 — Yaşımın 74-75 devresinde sigorta ediliğim takdirde verilecek primimin miktarıyla yapılacak işlemin emir ve tebliğini saygılarımla dilerim.

Avukat A

Ankara, 20.10.1971
Sayı: 2669

Sayın Avukat A
İskenderun

İlgi: 11.10.1971 günlü dilekçeniz;

1136 sayılı Avukatlık Kanununun 1238 sayılı Kanunla değiştirilen 188. maddesinde "... T. C.

Emekli Sandığından emeklilik veya malüllük aylığı almakta olan ..." ların, aynı kanunun 186. maddesi uyarınca topluluk sigortasına giremeyecekleri hükme bağlanmış bulunmaktadır. Kanunun bu açık hükmü karşısında dileğinizi kabule imkân görülmemiştir.

Bilginizi rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

Ankara, 20.10.1971
Sayı: 2666

Sayın Avukat A
Orman İşletmesi
Antakya

İlgi: 11.10.1971 günlü yazınız;

... Orman işletmesi avukatı olarak T.C. Emekli Sandığına tabi bir işte çalışmakta olduğunuz anlaşıldığından, Birliğimizin 2.10.1971 gün ve 57-2522 sayılı genelgesi ise Sosyal Sigortaya bağlı avukatları ilgilendirdiğinden, ilgi yazınızda belirtilen kanı yerindedir.

Bilginizi rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

Anakya, 11.10.1971

Barolar Birliği Başkanlığına
Ankara

2.10.1971 gün ve 57-2522 sayılı genelgeye cevap.

Benim durumum devlet memuru niteliğinde olup, emeklilik müddetimi doldurmuş bulunmaktayım. Yaşım da 1325 olduğuna göre Barolar Birliğimiz tarafından yapılan tebliğdeki vazıya durumum uymadığından bu hususta bir işlem yapılmasına mahal olmadığı kanısındayım.

Bilgilerinize arz olunur.

..... Orman İşletmesi
Avukatı A

5.10.1971

Telgraf
Sayın Prof. Faruk Erem.
Türkiye Barolar Birliği Başkanı
Ankara

Birlik 57-2522 sayılı genelgesinde günlük kazançların 1.10.1971 gününden itibaren ilgilinin rızasına bakılmaksızın yüzde otuzbeş oranında arttırılacağı bildirilmektedir. Bu hususun başlangıçta günlük kazancı yüksek tutanların veya asgari haddi aşmak istemeyenlerin yahut azamiye varmayı dilemeyenlerin mağduriyetlerini mucip alacağı birçok kimselerinde belki ödeme gücünü aşacağı açıklığı karşısında hukuk fikri ile ne derece bağdaşacağı düşünmeye değer sanırım. Bir dönemli olan artışın ihtiyarı olması gerektiği inancı ile saygılar sunarım.

Avukat A

Ankara, 9.10.1971
Sayı: 2576

Telgraf
Sayın Avukat A
Denizli

Baronuzla Sosyal Sigortalar Kurumu arasında münakit sözleşme uyarınca avukatların prim oranını düşürüleceklerine bilginizi rica ederim.

Türkiye Barolar Birliği
Başkanı

Batman, 11.10.1971

Türkiye Barolar Birliği Başkanlığı
A n k a r a

Öz: Sigorta primine esas olacak günlük kazanç beyanının sınırları hk.

1 — T.C. Emekli Sandığına bağlı ilkököl öğretmeni olarak 13 yıl 7 ay hizmetten sonra 1.11.1968 tarihinde serbest avukat olarak ...'da büro açtım.

2 — Bunu müteakip 19.6.1969 tarihinde T. İş Bankası A.Ş. ... Şubesi sözleşmeli avukatı olarak (T. İşbankası A.Ş. Mensupları Emekli Sandığı) na tabi tutuldum.

3 — İlkokul öğretmenliğinden ayrıldığımda kadrom 40 aslı maaş idi T. İş Bankası A.Ş. Mensupları Emekli Sandığı keseneklerine esas teşkil eden ücretim 1969 da 800,— TL. 970'de 1000,— TL. 1971 de 1250,— TL. dir.

4 — Önümüzdeki yıllarda bu ücretim artmasını T. İş Bankası A.Ş. Mensupları Emekli Sandığında birleştirdiğim ve bugüne kadar 16 yılı bulan hizmetlerime ilâveten 9 yıl sonra 165 lira günlük kazanç üzerinden aylık aylığı alabileceğimden endişeliyim. Şöyle ki:

9 yıl sonra (25 inci yıl) 165 lira günlük kazanç üzerinden aylık aylığı bağlanabilmesi için bugünkü kazanımın 93 lira olması gerektiğini tespit ettim. Oysa bugün T. İş Bankası A.Ş. Mensupları Emekli Sandığına 41.66 TL. günlük kazanç üzerinden prim ödemekteyim.

Önümüzdeki yıl veya daha sonra aylık ücretim artmadan ayrıldığım takdirde Avukatlar Topluluk Sigortasına girdiğimde günlük kazanç beyanında serbest olacağımı yoksa, T. İş Bankası A.Ş. Mensupları Emekli Sandığına tabi olduğum son ücreti yalnız % 10 unu artırabileceğim.

Bu son hal uygulanırsa banka avukatlığı her geçen gün aleyhime işlemiş olacaktır.

Bu tereddütlerimin giderilmesi ve alabileceğim tedbirler hususunda aydınlatılmamı emirlerinize arz ederim.

Saygılarımla
Avukat AAnkara, 23.10.1971
Sayı: 2704Sayın Avukat A
B a t m a n

İlgi: 11.10.1971 günlü dilekçeniz;

Türkiye İş Bankası Sandığı ile ilgili bulunan avukatlar, 1136 sayılı Kanun'un 1238 sayılı Kanunla değiştirilen 188. maddesi gereğince topluluk sigortasına giremezler.

İş Bankasındaki görevinizden ayrıldığınızda, İş Bankası Sandığı ile ilişkiniz kesiliyorsa, serbest avukatlık yaptığınız takdirde 1136 sayılı Kanuna göre topluluk sigortasına girebilirsiniz.

İlgi yazınıza cevaben bilgilerinizi rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

1.10.1971

Çok sayın Başkan

1329 tarihinde hukuktan mezun oldum. 1339 tarihine kadar muhtelif ilçelerde sırasıyla müstaklik, müddeiumumilik, hakimlik yaparak istifa ettim bundan sonrada hala avukatlık yapmaktayım. Giresun, Ordu nihayet Zonguldak barosunda kayıtlarım mevcuttur. 1970 tarihinde Zonguldak Barosu başkanlığından aldığım yazıda Zonguldak Barosunun 1.4.1970 tarihinde avukatlık topluluk sigortasına katıldım Nisan 1970 tarihinden itibaren her üç ayda bir 274,50 liranın İş Bankasının Zonguldak şubesinin 1168 numarasına Sosyal Sigortalar adına yatırılması bildirildi. Bu yazıya göre bu primleri muntazam vermekteyim.

Yine baro başkanlığından aldığım 27.4.1970 tarihli yazıda da (ölüm, yaşlılık, malüliyet) top-

luluk sigortasına dahil olmak içinde gönderilen beyannameyi doldurarak hemen baroya iade ettim.

Hal böyle iken biri bini veli eden değişiklikler dolayısıyla gerek baroca ve gerek kendimce şüpheye düştüm, hastalığım dolayısıyla de bizzat teklif yapamıyorum bu itibarla şayet bu yaşlılık sigortasındaki vaziyetimi yani kaydım silinerek sigortacılıktan yaşlılık maaşına nail olamayacaksam 10 Ekimde yatırılması muktazi primi yatırmamak ve şayet yaşlılık sigorta hakkım mahfuz ise primimi zamanında yatırmak üzere tenvir ve tatmin edilmeliğimi derin saygılarımla rica ederim.

Avukat A

Ankara, 9.10.1971
Sayı: 2574Sayın Avukat A
Zonguldak

İlgi: 1.10.1971 günlü dilekçeniz;

İlgi dilekçenizden anlaşıldığına göre, durumunuz 1136 sayılı Kanunun 1238 sayılı Kanunla değişik geçici 1. maddesi (a) bendine uymaktadır. Bu maddeye göre topluluk sigortasına katıldığınız tarihten önceki on yıl içinde en az 2000 gün baro levhasında kayıtlı bulunduğunuzu, tevsik edebildiğiniz ve sigortalılık süresince her yıl en az ortalama 200 gün sigorta primi ödemiş olduğunuz takdirde avukatlar topluluk sigortasına girdiğiniz tarihten 5 yıl sonra yaşlılık aylığına hak kazanırsınız. Bu itibarla, yaşlılık aylığına hak kazanmak için 1975 yılına kadar sigorta primi ödemeye devam etmeniz gerekmektedir.

1.9.1971 günlü Resmî Gazetede yayımlanan 1474 sayılı Kanunla 506 sayılı Kanunun 78. maddesi değiştirilmiş ve sigorta primine esas olan günlük kazançların alt sınırı 18, üst sınırı 165 liraya çıkarılmış ve bu durumda, avukatların günlük kazançların alt sınırı 18, üst sınırı 165 artırılmış bulunmaktadır. Artan miktar üzerinden Ekim 1971 sonuna kadar % 10 prim artışı beyanında bulunma imkânınız da vardır.

Bilginizi rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

Bkz. TBBB. 1971/7-14; 1971/9-3, 8, 9.

1971/10-6

Danıştay Duruşmalarında Avukatların Cübbe Giymesi Zorunluğu — Danıştay Kıyafet YönetmeliğiAnkara, 21.10.1971
Genelge No: 62-2684

Baro Başkanlığı

Konu: Danıştay Kıyafet Yönetmeliği Hk.

14 Ekim 1971 gün ve 13986 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Danıştay Kıyafet Yönetmeliği ile Danıştay Başkanlığının bu konuda Birliğimize gönderdiği 28.9.1971 gün ve 150-153597 sayılı yazısı örnekleri ilişkiindedir.

Yönetmelik 30.10.1971 günü yürürlüğe gireceğinden, 1136 sayılı Avukatlık Kanununun 49. maddesi hükmü gereğince avukatlarında Danıştaydaki duruşmalarda resmî kıylıkları ile girmeleri gerekmektedir.

Bu itibarla Danıştay'da duruşması olan meslekdaşlarımızın istifadesine sunulmak üzere, Birliğimizce yaptırılmakta olan 10 adet cübbe 1.11.1971 gününde Danıştay vestiyerine konulmuş olacaktır.

Bilginizi ve meslekdaşlarımızı yakından ilgilendiren bu durumun en kısa zamanda baronuz üyelerine duyurulmasını önemle rica ederim.

Saygılarımla,
BaşkanAnkara, 16.10.1971
Sayı: 2217/3173Türkiye Barolar Birliği Başkanlığı,
A n k a r a

Danıştay Başkanlığından aldığımız fotokopisi ekli 28.9.1971 tarih ve 151-153595 sayılı yazıdan anlaşılacağı üzere; Danıştay mürafaalarının 25.10.1971 gününden itibaren avukatların cübbe giymesi mecburiyeti ihdas edilmiştir.

Gerek Danıştay ve gerekse Yargıtayın kaza dairesi bütün Türkiyeye şamil olup cümle avukatları ilgilendirdiğinden, her iki yargı merciine verilmesi gereken cübbelerin bundan böyle Birlikçe karşılanmasının uygun olacağı Yönetim Kurulumuzun kararına atfen arz olunur.

Saygılarımla,
... Barosu Başkanı
Avukat AAnkara, 25.9.1971
Sayı: 151-153595Baro Başkanlığı
A n k a r a

İlgi: 30.11.1968 gün ve Özel Kalem 208-53721 sayılı yazınız;

521 sayılı Kanunun 170 inci maddesine dayananlarca yeniden düzenlenen "Danıştay Kıyafet Yönetmeliği"nden bir örnek ekli olarak gönderilmiştir.

Bilgi edinilmesini ve 1136 sayılı Avukatlık Kanununun 49 uncu maddesi hükmü gözönüne alınarak keyfiyetin ilgililere duyurulmasını rica ederim.

Ek: 1 örnek "Danıştay Kıyafet Yönetmeliği"

Mümtaz Nayman
Danıştay Başkanı Y.
Genel KâtipAnkara, 23.10.1971
Sayı: 2706Baro Başkanlığı
A n k a r a

İlgi: 16.10.1971 gün ve 2217/3173 sayılı yazınız;

14.10.1971 gün ve 13986 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Danıştay Kıyafet Yönetmeliği 21.10.1971 gün ve 62-2684 sayılı genelgemize barolara duyurulmuştur. Genelgede de belirtildiği üzere Yönetmeliğin 30.10.1971 gününde yürürlüğe girmesiyle avukatların da Danıştaydaki duruşmalarında cübbe ile girmeleri gerekmektedir. Birliğimizce yaptırılmakta olan on adet cübbe 1.11.1971 gününden itibaren Danıştayda hazır bulundurulacaktır. Meslekdaşlarımızın Yargıtay'daki cübbe ihtiyaçları ise, avukatlar için ayrılacak odanın tefrişi sırasında dikkate alınacaktır.

İlgi yazınıza cevaben bilginizi rica ederim.

Saygılarımla,
BaşkanAnkara, 1.11.1971
Sayı: 2743Danıştay Başkanlığına
A n k a r a

İlgi: 25.9.1971 gün ve 151-153595 sayılı ve 28.9.1971 gün 150-153597 sayılı yazılarınız

Danıştay Kıyafet Yönetmeliğinin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 1136 sayılı Yasanın 49. maddesi uyarınca avukatların da duruşmalarda resmî kıylaklarıyla bulunmaları gerektiği örneği ekte sunulan genelge ile barolara duyurulmuştur.

Danıştayda duruşması olan meslekdaşlarımızın istifadesi için Birliğimizce 10 adet cübbe yaptırılmış bulunmaktadır.

Yargıtay Başkanlığı, avukatların duruşma sıralarını beklemelerini duruşma aralarında ve gördükleri diğer mesleki işleri sırasında dinlenmelerini sağlamak amacıyla bina içinde bir odanın Birliğimize tesrisini kabul etmiş bulunmaktadır. Bu husus 1136 sayılı Avukatlık Kanununun 50. maddesinde ifade olunduğu üzere yasal bir gerektir. Başkanlığımızca böyle bir odanın ayrılması meslektaşlarımızın büyük bir ihtiyacını da giderebilir olacaktır.

Tefrişi Birliğimizce yapılacak olan böyle bir odanın ayrılması hususunda yüksek başkanlığımızca verilecek karara kadar, gönderilecek 10 adet cübbenin uygun görülecek bir yerde avukatların istifadesine hazır bulundurulmasını takdir ve müsaadelerine arz ederim.

Saygılarımla,
Başkan

1971/10-7

Avukat — Hâkim İlişkileri

Ankara, 12.10.1971
Sayı: 2597

Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanlığına
Ankara

... ta avukat A'nın, aynı yerde hâkim B hakkındaki şikâyeti ile ilgili olarak başkanlığımıza vâki başvurusu sonucundan Birliğimize bilgi verilmesini müsaadelerine arz ederim.

Saygılarımla,
Başkan

Ankara, 9.10.1971
Sayı: 2573

Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanlığına
Ankara

..... Barosu avukatlarından A'nın; aynı yer Sulh Ceza Hâkimi B'yi şikâyeti ile ilgili olup, bir örneğinin de başkanlığımıza gönderildiği anlaşılan 5.9.1971 günlü dilekçesi örneği ilişikte sunulmuştur.

Şikâyet üzerine Başkanlığımızca yapılan işlem sonucundan bilgi verilmesini takdirlerinize arz ederim.

Saygılarımla,
Başkan

Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanlığına
Ankara

Müvekkilim A karısı B ile birlikte 'da yaya kaldırımda yürürken, trenin... köyünden x sevki idaresinde bulunan 45 AZ 160 plâkalı desoto marka pikap ile B'ye çarpmış ve ölümüne sebep olmuştur. Sanık olayı müteakip otoyol mahallinde bırakarak firar etmiştir. Müteakiben mezkûr oto trafik bürosu önüne getirilerek muhafaza altına alınmıştır.

4.9.1971 günü saat 12 sıralarında trafik kazası raporunun bir suretinin tarafımıza verilmesi için yaptığımız müracaat üzerine trafik büro amirliğince sanığın firarda olması sebebiyle henüz kaza raporunun tanzim edilemediği fakat sanığın olayda yüzde yüz kusurlu olduğu yazılı olarak bildirilmiştir. Bu yazıyı istinatla hemen Asliye Hukuk Hâkimliğinden ihtiyati tedbir talebinde bulundum. Asliye Hâkimlerinin bulunmaması nedeni ile odasında bulunan Sulh Ceza Hâkimi C'ye başvurdum. Hâkim 1000 lira teminat karşılığında tedbir konulması için karar vermiş ve Asliye 2 Hukuk Katibi Y'ye talimat verilmiştir. Bilahare katibi çağırarak yalnız kağıt üzerine (trafik kaydı üzerine) tedbir konulması için bunun üzerine kendisine gidip arabamın Trafikinde kayıtlı olduğunu, sanığın ise (davalı) ...'li olduğunu ve arabamın birçok el değiştirmiş olduğunu, sanık davalının da firarda olduğunu, o sebeple arabamın sahibi ortaya çıkıncıya kadar araba üzerine de tedbir konulmasını talep ettim. Zili çaldı evrakları getirmesi için hademeyi Asliye Hukuk Kalemine gönderdi. Bende yukarıya çıktım. Bilahare aşağıya inerken önüme katip Y geldi. Dilekçe sureti ile

ihtiyati tedbir kararını Hâkim C'nin yırttığını söyledi: Hâkimin odasına girip dilekçe suretini istedim, yırttı dedi. Ne hakla benim dilekçemi yırtıyorsunuz dediğimde (kapı açık olduğu ve kapı önünde bulunan on beş kişinin huzurunda) yırtarım ben sana hesap verecek değilim, çık dışarıya, defol demek suretiyle hakaret etmiştir. Ben burada vazife yapmak için bulunuyorum, sizin vazifeniz dilekçe ve karar yırtmak değildir, şeklindeki mukabelem üzerine defol diyorum sana demek suretiyle hakaret etmiş ve odadan kovmuştur. Barosuna kayıtlı bir avukat olarak mesleki prestijimi, haysiyet ve şerefimi orada bulunanlar huzurunda rencide etmiştir.

..... Sulh Ceza Hâkimi C'nin ihtiyati tedbir kararı ile dilekçemin suretini yırttığına, dilekçe ile kararı yırttı, yırtarım ben, çık dışarıya, defol demek suretiyle odadan kovduğuna, bu suretle bana hakaret ettiğine; ... Asliye 2 nci Hukuk Kâtibi Y, Sorgu Hâkimi Orman İşletmesi Müdürlüğünde Orman Mühendisi Cumhuriyet Mahallesi İzmir Asvaltı Çıraklık Yolu, 3 de mukim ve daha orada bulunan isimleri bilmediğim bir çok kişi şahit olmuşlardır.

Yukarıda arzulanan nedenlerle Sulh Ceza Hâkimi C hakkında Yüksek Kurulunca kovuşturma açılmasını saygı ile arz ve talep ederim. 5.9.1971

Müşteki Muhbir
Avukat A

Bkz. TBMM. 1971/6-10; 1971/7-2; 1971/9-11

1971/10-8

Avukat — Hâkim İlişkileri — Avukatın Mehil İsteği — Duruşma Gününün Saptanması.

İstanbul Dördüncü
Ağır Ceza Mahkemesi

Esas No : 971/17
Karar No : 971/256
C.S. : 971/816

Reis : İsmail Okay 7309
Aza : M. Fethi Çağatay 9797
Aza : Selâhattin Bulak 10236

Davacı : A.H.

Sanık : A. Selim ve Zahideden 1940
Doğ. Aksaray Rehavet Sokak
No: 18 de otururBarosu
Avukatlarından,

Vekili : Avukat x

Suç : Vazife sırasında hakaret
Suç tarihi : 30.12.1969

Duruşmada, vazife sırasında 6. Asliye Ceza Hâkimi B'ye hakaretten sanık, A hakkında Adalet Bakanlığının verdiği izin üzerine ... Ağır Ceza Mahkemesinin 11.12.1970 gün, 332/293 sayılı son tahkikat açılması kararı ile dosya mahkememize tevdi edilmiş olmakla açık yargılama sonunda;

Gereği Düşünüldü:

..... Asliye Ceza Mahkemesinin 68/1010 esas sayılı dosyasında müdahil vekili olan sanığın bu dosyanın rüyet olduğu, 30.12.1969 günlü celsede duruşma hâkimince duruşmanın 30.1.1970 gününe bırakıldığı tehim edildiği sırada elleri ve kolları ile bir takım hareketler yapıp ve bağırarak "öyle ise benim hareketler yapıp fonksiyonum yok" deyip salonun kapısına gidip ve evvelce oturduğu müdahil yerini göstererek ve tekrar "öyle ise buraya anlatın" demek suretiyle hakaret ettiği iddia olunmuştur.

Sanık savunmasında: Asliye Ceza Mahkemesinin 68/1010 sayılı dosyasının duruşmasında müdahil vekili sıfatıyla bulunduğunun, duruşmadan önce dosyayı incelediğinde bilirkişi raporunu göremediğini, ancak duruşma esnasında hâkimin C. Saverısına, bilirkişi raporunun tetkik edip etmediğini sorduğunu, bunun üzerine bilirkişinin raporunun dosyaya koyduğunu öğrendiğini ve rapor okununca evvelki raporla sonraki arasında mübânenet bulunduğundan yeniden bir

bilirkişi tetkikatına lüzum hasıl olacağını hâkime anlattığını, ancak hâkimin yıl sonu olması sebebiyle dâvayı hükmü bağlamak gayreti içinde bir hava ile talik etmek istemez bir vaziyet takındığını ve mecburen talike gidince verdiği duruşma gününün kendisine müsait olmadığını defterine bakarak söylediğinin buna karşılık hâkimin: "...ne yapalım müsait değilse gelmezsin, bugün bizce müsait..." dediğini ve eyleyle de bir takım hareketler yapınca çantasını toparlayıp gideceği sırada hakimin aynı sözleri tekrar etmesi üzerine yerine gelerek: (talik ettiğiniz tarih benim için müsait değil, mademki gelme diyorsunuz o halde müdahalemi baştan kabul etmeseydin, müsait bir gün vermiyorsunuz, o halde benim bu davada bir fonksiyonum kalmadı, ben gidiyorum buraya anlatınız...) diye söylediğini ve elleriyle de yerini gösterdiğini hâkime hiç bir hakaret kastı taşımadığını, salonu terkettikten sonra zabıt düzenlenmiş olup gibayında tutulan bu tutanakta imzası bulunmadığını, netice itibarıyla beraatini istediğini söylemiştir.

Tafsilatı duruşma zabıtnamelerinde yazılı olduğu üzere tanıklar A... yeminli ifadelerinde iddiayı ve savunmayı doğrularak asliye ceza mahkemesinde olay günü elektrikli bir havanın estiğini bunu kimin sebebiyet verdiğini bilemediklerini, söz konusu dosyanın duruşmasında bilirkişi raporunun özet kısmı okunup ne diyeceği sorulduğunda, müdahil vekil olan sanığın raporu inceleyip diyeceğini bildirmek için mehil istediğini, hâkimin ise neye itiraz edeceğini demekle beraber bir talik günü verdiği ancak sanığın bu gün kendisine müsait bulunmadığını başka bir gün verilmesini istediğinde mağdur hâkimin de başka gün bizim için müsait değil demek suretiyle, verdiği talik gününde ısrarla beraber istersen celse arasında yazılı olarak itirazını yaparsın, istersen gelmeyebilir veya başka bir vekil gönderebilirsin diye konuştuğunu sanığın ise bunun üzerine o halde benim burada bir fonksiyonum kalmadı buraya anlatın diyerek eyleyle müdahil yerini gösterip salonu terkettiğini bildirmişlerdir.

Bir avukatın dosyayı incelemek ve itirazlarını bildirmek üzere mehil talep etmesi kanunî haktır. Yine talik gününün müsait olmadığını bildirmesi halinde gerek avukat gerekse mahkeme için müsait günlerden birisini istemek hem avukatın hakkı hem de uzun yıllar mahkemelerde teamül haline gelmiş bir keyfiyettir.

Bkz. TBMM. 1971/6-10; 1971/7-2; 1971/9-11;
1971/10-7

1971/10-9

Mahkemelerde Avukatlara Oda Ayrılması Zorunluğuna

Antalya, 19.10.1971
Sayı : 547

Türkiye Barolar Birliği Başkanlığı
Ankara

..... ve ilçelerimizde çalışan üyelerimizin duruşma sıralarını bekleyecek odaları bulunmadığından senelerdir sıkıntı çekmektedirler. Bu bakımdan:

1 — Kazası Mahkemeleri Adliye Bakanlığı tarafından kiralanılan binada bulunduklarından münasip bir oda tahsisi için bu Bakanlık nezdinde istekte bulunulmasına,

2 — Mahkemeleri hükümet konağında buldukları için İçişleri Bakanlığında istekte bulunulması için gereğini saygı ile arz ederim.

Baro Başkanı
Avukat A

Ankara, 1.11.1971
Sayı: 2744

Adalet Bakanlığı
Ankara

..... Barosu Başkanlığı Kazası Mahkemelerindeki duruşmaları nedeniyle ihtiyaçları

olan bir odanın avukatlar için tahsisini istemektedir. İstem 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun 50. maddesinde yer alan "her adalet dairesinde bölgesinde bulunduğu baro için, her mahkeme salonunda ve icra dairesinde ise avukatlar için ihtiyaca yetecek nitelikte yer ayrılması zorunludur" hükmüne uygun görülmektedir.

..... Kazası Mahkemeleri Bakanlığınca kiralanmış bir binada bulunduğundan, bina içinde avukatlara bir oda ayrılması dileğinin Bakanlığımıza iletilmesi uygun görülmüştür.

Gereğini takdirleriniz sunar, sonucundan Birliğimize ve Barosu Başkanlığına bilgi verilmesini rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

1971/10-10

Avukatların Disiplin İşlemleri — İhbar ve Şikâyeti Tetkike Yetkili Mercii

Ankara, 3.9.1971
Sayı: 2297

Sıkı Yönetim Komutanlığı
İ s t a n b u l

Avukat A'nın 23.8.1971 günlü tel yazısı örneği ekte sunulmuştur.

İddianın tahkiyle sonucundan Birliğimize bilgi verilmesini müsaadelerine arz ederim.

Ek: 1 yazı örneği.

Saygılarımla,
Başkan

İstanbul, 23.8.1971

Telgraf.

Barolar Birliği Başkanlığına
A n k a r a

Örfi İdare Savcılığınca müdafaa haklarımız kısıtlanmaktadır. Hergün iki defa avukatların üzeri polis tarafından aranmaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

Avukat A

Ankara, 15.9.1971
Sayı: 2382

T.C. Sıkıyönetim Komutanlığı 3 Nolu Askeri Mahkemesi Sayın Hâkimliğine,
İ s t a n b u l

İlgi: 31.8.1971 gün ve 971/3083-26 sayılı müzekkereniz;

Sayın Mahkemenizin ilgede kayıtlı müzekkeresi üzerine Yönetim Kurulumuzca itihaz olunan 4.9.1971 gün ve 506/4 sayılı karar örneği aşağıya çıkarılmıştır.

Bilgilerinize arz ederim.

Saygılarımla,
Başkan

Ankara, 15.9.1971
Sayı: 2381

Baro Başkanlığı
İ s t a n b u l

T.C. Sıkı Yönetim Komutanlığı 3. No. lu Askeri Mahkemesinin, Başkanlığınca da gönderildiği bildirilen 31.8.1971 gün ve 971/3083-26 sayılı yazısı örneği ekte sunulmuştur.

Anılan yazı üzerine, Yönetim Kurulumuzun 4.9.1971 gün ve 506/4 sayılı karar örneği aşağıya çıkarılmıştır.

Gereğini ve sonucundan Birliğimize bilgi verilmesini rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

4.9.1971 gün ve 506/4 sayılı
Yönetim Kurulu Kararı:

..... Sıkı yönetim Komutanlığı 3 no. lu Askeri Mahkemesinin, Mahir Çayan ve 25 arkadaşı ile ilgili davada, Avukat A, Avukat B, Avukat C, ve Avukat D'nin duruşmaları engellemek ve yargılamayı kanunî mecrasından saptırma için muhtelif taktik ve vesileler yaratma çabasında olduklarından ve bu tutumlarının 1136 sayılı Yasanın 2, 34 ve 134. maddelerine aykırı olduğundan bahisle gereğinin takdir ve tezekürü için keyfiyetin Birliğimize, Barosuna ve Adalet Bakanlığına duyurulmasına 27.8.1971 tarihli duruşmada karar verilmiş olduğunu bildiren 31.8.1971 gün ve 971/3083-26 sayılı yazısı okundu:

.....Sıkıyönetim Komutanlığı 3 no.lu Askeri Mahkemesinin 27.8.1971 günlü ara kararı, Barosu avukatlarından Avukat, A, B, C, ve D hakkında şikâyet ve ihbarı kapsamaktadır. 1136 sayılı Yasanın 139. maddesinde ihbar ve şikâyetin vuku bulduğu tarihte avukat hangi baronun lehvasında yazılı ise, disiplin kovuşturması açılmasına karar verme ve kovuşturmayı yürütme yetkisinin de o baroya ait olacağı 141. madde de disiplin kovuşturmasının Yönetim Kurulu tarafından verilen bir kararla açılacağı hükme bağlanmıştır. Yönetim Kurulumuz 1136 sayılı Kanunun 142. maddesi uyarınca Baro yönetim kurulunun disiplin kovuşturmasına yer olmadığına dair kararlara karşı şikâyetçi veya Cumhuriyet Savcılarının itirazlarını incelemekle görevlidir. Askeri Mahkeme ara kararı şikâyet edilen avukatların lehvasına yazılı oldukları Barosuna da gönderilmiştir. Bu yönden şikâyet dilekçesinin gereği takdir edilmek üzere ilgili Barosuna gönderilmesine, Sıkıyönetim Komutanlığı 3 no. lu Askeri Mahkemesine bu yolda cevap yazılmasına oybirliğiyle karar verildi.

1971/10-11

Avukatlara Vaki Saldırılar

Ankara, 9.10.1971
Sayı : 2570

Valilik Makamına
İ s t a n b u l

İlgi: 3.9.1971 gün ve 2298 sayılı yazımıza ektir.

..... Barosu Avukatlarından A'ya hakaret ve müessir fiilden sanık trafik polisi B' nin suçu idari görevin ifası ile ilgili görüldüğünden dosyanın 19.8.1971 gün ve hazırlık 1971/1186 sayılı makamınıza gönderildiği C. Savcılığının Birliğimize gelen 6.9.1971 gün ve 971/3726 sayılı yazısından anlaşılmaktadır.

Sanık polis memuru hakkında Vililiginizce yapılan işlem sonucundan bilgi verilmesini Yönetim Kurulumuzun 25.9.1971 günlü kararı uyarınca rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

Ankara, 9.10.1971
Sayı : 2567

Baro Başkanlığı
İ s t a n b u l

Baronuz avukatlarından A bir örneği ekte gönderilen 23.9.1971 günlü yazınızda Adana Sıkı Yönetim Komutanlığı emri ile İstanbul Emniyet Müdürlüğünce gözaltına alındığını bildirmektedir.

Olay hakkında aydınlatıcı bilgi verilmesini rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

Ankara, 9.10.1971
Sayı: 2566

Adalet Bakanlığı
A n k a r a

..... Barosu avukatlarından A'nın, C. Savcılığına yazdığı 16.9.1971 günlü dilekçe örneği ekte sunulmuştur.

Yazıda da bahsedilen Bakanlığınız genelgesinin uygulanması ve buna aykırı tutumun önlenmesi için C. Savcılığına Bakanlığınızca da yazı gönderilmesini müsaadelerine arz ederim.

Saygılarımla,
Başkan

Ankara, 9.10.1971
Sayı: 2571

Baro Başkanlığı
İ s t a n b u l

İlgi: 13.8.1971 gün ve 4467 sayılı yazınız;

Baronuz avukatlarından A'nın uğradığı tecavüz, olayı ile ilgili olarak başvurduğunuz C. Savcılığı, örneği ekte gönderilen yazınızda, polisin işlediği suçu idari görevin ifası ile ilgili gördüğünden dosyanın Valiliğine gönderildiğini ve avukat hakkında takipsizlik kararı verildiğini bildirmektedir.

Birliğimiz Valiliğinden, işlem sonucunu istemiştir.

İlgi yazınıza cevaben bilginizi rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

İstanbul, 20.10.1971
Sayı: 18479-66530

Şube 3. Ks. 4 Tahkikat

Türkiye Barolar Birliği Başkanlığı
A n k a r a

Konu: Avukat A'nın şikâyeti Hk.

İlgi 9.10.1971 gün ve 2570 sayılı yazınıza;

İlgi yazınızla sorulan, Barosu avukatlarından A'ya darp ve hakaret'den sanıklığı iddia edilen, trafik polis memuru B hakkında Memurin Muhakemat Kanununa göre muhakik tarafından tahkikat yapılmakta olup, sonuç beklenmektedir.

Bilgilerinizi rica ederim.

Necdet Enünlü
Vali Muavini
İstanbul Valisi Y.

Ankara, 9.10.1971
Sayı: 2569

Baro Başkanlığı
İ s t a n b u l

Baronuz avukatlarından A'nın, emniyet görevlilerince nezarete alınması dolayısı ile ilgili tel yazısı örneği ilişikte gönderilmiştir.

Olayla ilgili gerekli soruşturmanın yaptırılarak Birliğimize bilgi verilmesini Yönetim Kurulumuzun 25.9.1971 günlü kararı uyarınca rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

Bkz. TBMM. 1971/6-9, 16; 1971/7-3; 1971/8-2;
1971/9-13.

1971/10-12

Sözleşmeli Hazine Avukatlarına Soruşturma İzni Verilemeyeceği — 4353 Sayılı Yasanın 38. Maddesi Kapsamına Girmeyeceği

Ankara, 11.11.1971
Genelge No: 67-2838

Baro Başkanlığı

Konu: 4353 sayılı Yasa gereğince müesseselerin sözleşmeli avukatları hakkında soruşturma izni verilmeyeceği Hk.

4353 sayılı Yasanın 38. maddesinin sözleşmeli avukatları kapsama almadığı ve bu yönden soruşturma izni verilmemesi Adalet

Bakanlığına gönderilen örneği ekli 15.6.1971 gün ve 1729 sayılı yazı ile istenmiştir.

Anılan Bakanlıktan alınan cevap örneği de ilişikte gönderilmiştir.

Bilgi edinilmesini ve meslektaşlarımızı duyurulmasını rica ederim.

Ek: 2 yazı örneği

Saygılarımla,
Başkan

T.C.
Adalet Bakanlığı
Ceza İşleri Genel Müdürlüğü

Ankara, 7.10.1971
Sayı: 45571

Türkiye Barolar Birliği
Başkanlığına
Ankara

İlgi: 15.6.1971 gün ve 1729 sayılı yazı;

Serbest avukatlardan, 4353 sayılı Kanunun 38. maddesinde tespit olunan müesseselerde sözleşme ile vekâlet alanlar hakkında soruşturma izni verilmemesi gerekeceği düşünülmüştür.

Bilgi husulü rica olunur.

Nüsret Hergüner
Adalet Bakanı Y.
Ceza İşleri Gn. Müdürü

Ankara, 15.6.1971
Sayı: 1729

Adalet Bakanlığı
A n k a r a

4353 sayılı Yasanın 38. maddesinde, "maaş ve ücretleri mülhak bütçeli daireler ve hususi idareler ve belediyeler ve devletle bu dairelerin ve belediyelerin idare ve murakabesi altındaki daire, müessese ve teşekküller ve sermayesinin yarısından fazlası devlete ait olan, şirket ve müesseseler tarafından verilen müşavir, avukat ve avukatlarla muhakemat müdürlerine ve bu mahiyette iş görenlere bu kanunla verilmiş olanlarda daha geniş haklar verilemeyeceği gibi yukarıda yazılı daire, müessese ve teşekküller müşavir veya avukatlarından tayin şartları haricinden iş almaya müsait olanlar, kadroya dahil olsun veya olmasınlar üçüncü şahıslar namına yukarıda yazılı daire, müessese ve teşekküller aleyhine dava kabul ve takip etmekten ve kabul edenlerle birlikte çalışmaktan ve devlet daire ve müesseseleri aleyhine rey vermekten ve istişar kabul etmekten memnurdurlar.

Bu memnuiyet hilâfta hareket edenlerin vazifesine derhal nihayet verilmeke beraber haklarında Türk Ceza Kanunu'nun 240. maddesi hükmü tatbik olunur" denilmektedir.

4353 sayılı Yasanın anılan hükmünün sözleşmeli avukatlara uygulanamayacağı, örnekleri ekte sunulan;

a — Maliye Bakanlığı Baş Hukuk Müşavirliği ve Muhakemat Genel Müdürlüğü yazıları;

b — Bakanlığımız Hukuk İşleri Genel Müdürlüğünün, 23.1.1967 gün ve 1209 sayılı tamini; ile belirtilmiştir.

Birliğimiz Yönetim Kurulunun bu konuda aldığı örneği ilişik kararda da aynı sonuca varılmıştır.

Diğer taraftan mahkeme kararları da, 4353 sayılı Yasanın 38. maddesinin serbest avukatlara uygulanamayacağını göstermektedir. Ural Aslıye Ceza Mahkemesi'nin 25.12.1968 gün ve esas: 968/10, karar: 969/13 sayılı kararı ilişikte sunulmuştur.)

Hal böyle iken bu konudaki şikâyetler üzerine Bakanlığınızca avukatlar hakkında soruşturma izni verildiği, Birliğimize vaki başvurularından anlaşılmaktadır.

Konunun yeniden tetkiki ile, serbest avukatlardan 4353 sayılı Yasanın 38. maddesinde sayılan müesseselerde sözleşme ile vekâlet alanlar hakkında, soruşturma izni verilmemesini müsaadelerine arz ederim.

Saygılarımla,
Başkan

1971/10-13

Medeni Kanun — 45. Kutlama Yıldönümü

Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulunun Medeni Kanunun 45 inci yıldönümü münasebetiyle yaptığı açıklama :

Medeni Kanunumuzun yürürlüğe girişinin 45. yıldönümünde, Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulu aşağıdaki görüş birliğine varmış ve bu görüşlerini kamu oyuna sunmağa karar vermiş bulunmaktadır.

Medeni Kanunumuz, Türk Hukuk Devriminin başlangıç noktasıdır. 1926 yılında yürürlüğe giren Medeni Kanunumuzla birlikte toplum yaşıntısı yeni ve batılı anlamda yeniden düzenlenmiş bir çerçeve içine alınmış, Türk toplumu yaşıntısında batılı ilişkilerin gerçekleştirilmesi olancağı da ancak bu sayede sağlanabilmiştir. Esasen Atatürkçülüğü ve Atatürk Devrimlerini, Medeni Kanunumuzun temel ilkelerinin dışında düşünmeye imkân tasavvur edilemez.

Başlangıçta İsviçre Medeni Kanununun dilimize çevrilmesinden ibaret bulunan Medeni Kanunumuz, Türk toplumunun çağdaş batılı hayat düzeyine ulaşabilmek için gösterdiği olağanüstü çaba ve Türk Hukukçusunun yaratıcı uygulamalarıyla bu gün artık gerçek anlamıyla bir (Türk Medeni Kanunu) niteliğini kazanmış bulunmaktadır.

Aradan geçen 45 yıl, Medeni Kanunun toplumumuz yaşantısına ve kökleşmiş geleneklerine uyması imkânı bulunmayan hükümlerini ortaya çıkarmıştır. Diğer taraftan yaşadığımız 20. yüzyılın sonlarında, sosyal ve bilhassa iktisadi ilişkilerin gelişmeleri, kişisel yaşantının yeni biçimlerini Türk toplumunu da etkilemiş bulunmaktadır. Medeni Kanunun bu saydığımız açılardan yeniden ele alınarak sosyal ve hukuki bir esere tabi tutulması, Atatürk ilkelere ve Atatürkçülüğe karşı bir davranış değil aksine Atatürkçülüğün bir gereği, bir sonucudur.

Türk Hukukçusunun geride bıraktığımız 45 yıl boyunca, Medeni Kanun temel ilkeleri ve uygulanması doğrultusunda yaptığı yeni içtihatlar, yaratıcı yorum ve uygulamalar, tasarılar hazırlanmış bulunan Kanunumuzu, tam manasıyla bir (Türk Medeni Kanunu) niteliğine ulaştıracağına inanmış bulunmaktayız.

Medeni Kanunumuzun değişiklik önerisinin, Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulunca yukarıda belirtilen açılardan inceleneceğini, ve varılacak sonuçların ilgili makamlara ve kamuoyuna sunulacağını açıklarız.

Türkiye Barolar Birliği
Yönetim Kurulu Adına
Başkan

1971/10-14

Medeni Kanun Değişikliği — Adalet Bakanlığı Tasarısı

T.C. Adalet Bakanlığı
Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü

Ankara, 6.10.1971
Sayı: 27785

Türkiye Barolar Birliği Başkanlığına
A n k a r a

Konu: Türk Medeni Kanunu Ön tasarısı hakkında;

Türk Kanunu Medenisinin değiştirilmesi amacıyla yapılan uzun çalışmalar sonunda hazırlanarak, hukuk bilimi ve uygulaması ile ilgili kurum, kuruluş ve kişilerin görüşlerinin alınmasına esas olmak üzere Bakanlığınızca bastırılan gerekçeli Türk Medeni Kanunu Ön Tasarısından 20 adet ilişikte sunulmuştur.

1 — Tasarının son şeklinin noksanzıt olmasında büyük faydalar sağhyacağına inandığımız değerli görüşlerinizin en geç 1 Nisan 1972 gününe kadar Bakanlığımıza ulaştırılmasına,

2 — Tenkit, görüş ve tekliflerin madde metni halinde bildirilmesine,

3 — Görüşlerini kapsayan yazıların, mümkün ise, iki nüsha olarak gönderilmesine, müsaadeleri rica olunur.

Şemsettin İyiol
Adalet Bakanı Y.
Hukuk İşleri Genel Müdürü

1971/10-15

Ceza Kanunu Değişiklik Tasarısı

T.C.
Adalet Bakanlığı
Ceza İşleri Genel Müdürlüğü

Ankara, 1.11.1971
Sayı: 48658

Barolar Birliği Başkanlığına
A n k a r a

Konu: T.C.K.nun tümünü kapsayan bir ön tasarı hazırlanması hk.

17.1926 tarihinde yürürlüğe giren ve yarım yüzyıla yaklaşan uygulaması sırasında çeşitli sebep ve ihtiyaçlarla yirmisekiz defa değiştirilmiş olan Türk Ceza Kanunu, umumi ahenk insicamını kaybetmiş ve bu hal ise uygulamada bir takım aksaklık ve tutarsızlıkların doğmasına yol açmış bulunmaktadır.

Söz konusu mahzurların giderilmesi ve memleketimizin bünyesinde meydana gelmiş olan değişiklik ve ilerlemelerin ceza hukuku alanında ortaya koyduğu yeni ihtiyaçların karşılanması zaruret olarak belirmiş bulunmaktadır.

Bu sebeplerle, Türk Ceza Kanununun tümünü kapsayan bir tasarıya esas teşkil edecek bir ön tasarı hazırlanması için Bakanlığımızdaki çalışmalar devam ederken; Başkanlığınızca da, Ankara ve İstanbul Üniversiteleri Ceza Hukuk Profesörleriyle temasa geçilerek, hazırlanacak bir ön tasarı ile Bakanlığımıza gönderilmesinde fayda mülazama edilmiştir.

Gereğini rica ederim.

İsmail Arar
Adalet Bakanı

1971/10-16

Avukatların Onayladığı Vekâletname Örneği Harcı

Ankara, 18.10.1971
Sayı: 2635

Sayın Avukat A
İ s t a n b u l

İlgi: 2.9.1971 günlü yazınız;

İlgi yazınız üzerine Yönetim Kurulumuzca ittihaç olunan karar örneği aşağıya çıkarılmıştır.

Bilginizi rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

25.9.171 gün ve 610/31 sayılı
Yönetim Kurulumuz Kararı:

... Barosu avukatlarından A'nın; avukat tarafından tanzim edilip onaylanan vekâletname örneklerinin harca tabi olmayacağı hakkındaki Birlik görüşünün, ... C. Savcılığınca dikkate alınmadığı bu nedenle, Adalet Bakanlığınızdan tamim bir yazı gönderilmesinde Birliğin Bakanlık nezdinde teşebbüse geçmesini isteyen 2.9.1971 günlü mektubu okundu:

Hazırlık tahkikatı yargıya ilişkin olduğundan, avukat tarafından düzenlenip C. Savcılığınca ibraz olunan vekâletnamelere harç pulu yapılandırılması gerektiğine, adı geçen avukata bu yolda cevap yazılmasına oybirliğiyle karar verildi.

Bkz. TBBB. 1971/7-12.

1971/10-17

Mukayyet Avukatlar — Personel KanunuAnkara, 12.10.1971
Sayı: 2596Sayın Avukat A
Orman avukatı
Antalya

İlgi: 21.7.1971 günlü yazınız;

..... hazine ve orman avukatları olarak, birlikte imzaladığımız ilgedeki yazınız, Yönetim Kurulumuzun 25.9.1971 günlü toplantısında incelenmiştir.

Birliğimiz mukayyet avukatlar sorunu üzerinde çalışmalarını sürdürmekte olup, Devlet Memurları Kanununun avukatları ilgilendiren hükümlerinin meslektaşlarımızı mağdur eder nitelikte değiştirilmesini önleyici teşebbüslerde bulunmaktadır.

Bilginizi rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

21.7.1971

Türkiye Barolar Birliği Başkanlığına
Ankara

657 sayılı Kanunun 1327 sayılı Kanunla değiştirilen ek geçici 2/d maddesiyle; avukatlarında dahil olduğu, istisnai mevki kadrolarında bulunan emekli keseneklerine esas aylıklarına tekabül eden derecelere intibak ettirililer, hükümü getirilmek istenmektedir. Ayrıca aynı hükmümlerle, bunlardan yeni kanununda da istisnai memuriyet sayılan kadroları işgal edenler ayrık tutularak bunların intibaklarının eskisi gibi fiilen aldıkları aylık üzerinden yapılacağı esas getirilerek madde değişikliği yalnız avukatları hedef tutar hale konulmuştur. Çünkü eski barm kanunlarında memuriyetleri istisnai kadrolar sayılanlardan, yalnız avukatlık hizmeti Personel Kanununda istisnai memuriyet sayılmamış, diğerleri sayılmıştır.

Yüksek malumları olduğu üzere Maliye Bakanlığınca yine gizlilik içerisinde hazırlanan Personel Kanunu Değişiklik Tasarısıyla aynı madde numarası altında istisnai mevki kadrolarında bulunan emekli keseneklerine esas aylıklarına tekabül eden derecelere intibak ettirililer, hükümümlerle, bunlardan yeni kanununda da istisnai memuriyet sayılan kadroları işgal edenler ayrık tutularak bunların intibaklarının eskisi gibi fiilen aldıkları aylık üzerinden yapılacağı esas getirilerek madde değişikliği yalnız avukatları hedef tutar hale konulmuştur. Çünkü eski barm kanunlarında memuriyetleri istisnai kadrolar sayılanlardan, yalnız avukatlık hizmeti Personel Kanununda istisnai memuriyet sayılmamış, diğerleri sayılmıştır.

Bir yıl önce sarıh bir kanun hükmü ile aylık derecesine intibakı yapılmış bir memurun hiç bir sebep yokken yeni bir kanunla daha düşük bir aylık derecesine indirilmesinin mütesep haklara hürmet edilmesi temel hukuk ilkesine bağdaşmayacağı muhterem başkanlıkca da malum bulunmaktadır. Ashında fiilen aldıkları aylık emekli keseneğine esas aylığı daha az olanlar Devlet avukatlarının bir kısmını teşkil etmektedir. Diğerlerinin emekli keseneğine esas aylıkları yılların geçmesiyle yükselmiş ve intibak ettiği aylık derecesine ulaşmıştır. Bu bakımdan madde değişikliğinden bir kısım avukatlar zarar görmektedir.

Bizlere istisnai kadrolar herhangi bir özel muamele yapılarak verilmiş olmayıp, 3656 ve 3888 sayılı Kanunun açık hükümlerine göre avukatlık görevini ifa edilememiz için verilmiştir. Bir çoklarımız istisnai memuriyet şartlarını uygun bularak, tayin zamanındaki müsait işlerimizi terk ederek geldik. Devletimizinde bir hukuk devleti olduğunu biliyor, mütesep haklarımızın ihlal edilmeyeceği inancını taşıyorduk. Şimdi ise bazı kimselerin kapris ve avukatlık görevinin mana ve önemini kavrayamaması nedeniyle, bir hukuk devletinde mütesep haklarımızdan alınmak istemesiyle karşılaşmaktayız.

Dikkati çeken bir hususta tasarının 2/c maddesinde "3656 sayılı Kanunun 4598 sayılı Kanunla değiştirilen 7. nci maddesine veya özel kanunlara istisnaden üst derecelere terfi atanmalar atandıkları kadronun karşılığı olan dere-

ceye intibak ettirililer" denilmesidir. Hiç bir özellik taşımayan memuriyetlerde bulunanlardan 4598 sayılı Kanuna göre yüksek derecelere atanmaların emekli keseneğine esas aylığının üzerindeki aylık derecesine intibaklarının tanınmasına karşılık; avukatlardan bu hakkın alınmak istenmesi anlaşılamiyan bir husustur.

Geçen yıl Personel Kanununun hazırlanması ve görüşülmesi sırasında devlet avukatlarının haklarının kaybedilmemesi için Birliğimiz Yönetim Kurulunca sarfedilen büyük çabaları yakından biliyor ve her zaman şükranla anıyoruz. Yeni tasarıda vekâlet ücreti hissesinin tanınması, sözleşmeli avukatlık, ikinci görev olarak avukatlık yapılabilmesi hükümlerinin konması başarılarınıza da teşekkürlerimizi sunarız.

Aynı başarıyı yukarıda trafıfca açıkladığımız ve avukatlık haysiyetiyle bağdaşmayan tasarının 2/d maddesinin metinden çıkarılması, hususunda göstereceğinizden emin olarak bu hususta delaletlerinizi bekler saygı ve hürmetlerimizi arz ederiz,

..... Orman Avukatları Hazine Avukatları
..... Karayolları Avukatları Vakıflar Bütürlüğünde Avukat ABkz. TBBB. 1970/2-6,7; 1970/3-15, 26, 27, 28;
1971/5-15; 1971/6-5, 1971/7-9.

1971/10-18

Mukayyet Avukatlar — Avukatlık ÜcretiAnkara, 1.10.1971
Sayı : 2521Sayın Atilla Sav
Çalışma Bakanı
Ankara

28.9.1971 günü Birliğimiz Mukayyet Avukatlar Komisyonu ile yapılan toplantıya teşrifinizde arz ve izah olunan, hazine avukatları dışındaki kamu kuruluşları avukatlarının da, avukatlık ücretinden yararlanmaları olanağını sağlamak amacı ile, ek geçici 21. maddeye bir fıkra eklenmesi hakkındaki, metin ve gerekçesi ilişikte takdim olunmuştur.

Devlet alacaklarının tahsilinde büyük yararı bulunan ve avukatların 40 yıllık kazanılmış haklarının iadesi ile ilgili bu konudaki çabalarınızı takdirle anan meslektaşlarımızın, zatiinize olan inanç ve güvenini teyit eder teşekkürlerimizi sunarız.

Ek: 1

Saygılarımla,
Türkiye Barolar Birliği
Genel Sekreteri

1327 sayılı Kanunun Ek Geçici 21. Maddesinin Değiştirilmesi İle İlgili Taslak ve Gerekçesi.

1 — Ek Geçici 21. Maddenin Sonuna Eklenmesi Gerekli Fıkra:

"Bu kanunun kapsamı dışında kalan ve aylıkları bu kanuna göre ödeyen kuruluşlarda da 146. maddenin son fıkrası hükmü uygulanır."

2 — Gerekçe :

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 1327 sayılı Kanunla değişik 146. maddesinin yeniden değiştirilerek devlet davalarını takip eden avukatlık ücreti ödenmesini temin etmek maksadının gerekçesi, tadil tasarısının 146. madde gerekçesinde izah olunmuş bulunmaktadır. Bu sebeple avukatlık ücreti tediyisinin maksadı vaz'ı hakkında burada mükerrer beyanda bulunulmasına lüzum görülmemiş ve bu konuda, o gerekçe aifta bulunulmakla iktifa edilmiştir.

Tadil tasarısındaki mezkûr 146. madde hükmünün getirdiği imkândan, diğer kamu kuruluşlarının avukatlarının da yararlanmasını temin maksadıyla 657 sayılı Kanunun 1327 sayılı Kanunla eklenen ek geçici 21. maddesine bir fıkra ilâvesi gerekli görülmüştür.

Bkz. TBBB. 1970/2-6,7; 1970/3-26, 27,28; 1971/5-15;
1971/6-5; 1971/7-9; 1971/9-19.

1971/10-19

Adli Müzaheret — Avukat TayiniAnkara, 22.10.1971
Sayı: 2680Baro Başkanlığı
İzmir

.....'ın ahıdır mahallesi, 3 Eylül Sokak No: 19'da ve halen cezaevinde tutuklu ...A... tarafından Birliğimize gönderilen ve Sulh Ceza Mahkemesinde görülmekte olan davası için fikir olması sebebiyle kendisine bir avukat tayin edilmesini dileğini kapsayan 4.10.1971 günlü dilekçe ile eki Sulh Ceza Mahkemesinin 6.7.1971 gün ve 971/86 sayılı kararı ilişikte sunulmuştur.

Gereğinin takdir ve ifasını rica edirim.

Saygılarımla,
BaşkanAnkara, 9.10.1971
Sayı: 2575Bay A
Cezaevinde tutuklu
Ünye

Maddi durumunuz nedeniyle ... avukatlarından hiçbirisinin parasız davanıza girmedikinden bahsile 18.10.1971 tarihine kadar Birliğimizce davanıza bakmak üzere bir avukat tayin edilmesi hususundaki dilekçeniz üzerine yapılacak bir iş görülmemiştir.

1136 sayılı Avukatlık Kanununun 176 ve müteakip maddeleri gereğince bu hususta ... avukatlarının kayıtlı bulunduğu ... barosuna müraaat etmeniz gerektiğini rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

1971/10-20

Stajyer Avukatlık — Devamlılık Arzetmeyen İşT.C.
Danıştay 8. Dairesi
Esas No : 1971/2572
Karar No: 1971/1914Davacı: Türkiye Barolar Birliği Başkanlığı
Davalı: Adalet Bakanlığı

Davanın Özeti: A'nın... Barosu stajyer listesine yazılma isteminin reddedilmesi üzerine yaptığı itirazın kabulüne dair Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulunun 27.2.1971 gün ve 92/31 sayılı kararının onaylanmasına ilişkin davalı Bakanlığın 10.3.1971 gün ve 6641 sayılı kararını iptali istegidir.

Savunmanın Özeti: Türk - İngiliz Kültür Derneğindeki kurslarda İngilizce öğretmenliği yapan A'nın Avukatlık Kanununun 12/b ve 11 inci maddeleri hükmü uyarınca, avukatlık stajyer listesine yazılmasının mümkün bulunmadığı, bu nedenle yapılan işlemin mevzuata uygun olduğu ileri sürülerek davanın reddi gerekeceği savunulmaktadır.

Kanun sözcüsü Muzaffer Arner'in Düşünce si: Davacının, Türk-İngiliz Kültür Derneğinde, staj dışında geceleri, daimilik arzetmeyen ve bir emsal hadisede davalı tarafından onanan ders başına kaşe ücreti niteliğini taşıyan bedel karşılığı ifa ettiği İngilizce öğretmenliği görevinin, avukatlık mesleği ile bağdaşmayan bir iş olarak nitelendirilmesi, kanımızca mümkün değildir.

Bu itibarla, davacının avukat stajyeri listesine yazılma dileğinin reddi yolundaki Barosu Yönetim Kurulunca müteahz karara karşı vaki itirazının kabulüne mütedair davacı Birlik kararı onanmak icabederken, hilafına müesses dava konusu işlemin iptali gerektiği düşünülmektedir.

Raportör Yılmaz Taşdelen'in Düşüncesi : A'nın yapmış olduğu görevi 1136 sayılı Avukatlık Kanununun 12/b maddesinde yazılı avukatlıkla birleşebilen işlerden bulunmadığı gibi aynı kanunun 11 inci maddesinde belirtilen esaslara

da aykırılığı açık bulunduğundan davamın reddi gerekeceği düşünülmektedir.

Türk Milleti Adına :

hüküm veren Danıştay Sekizinci Dairesince işin gereği düşünüldü :

Avukatlık stajyer listesine yazılmak için başvuran A'nın bu isteğinin Barosu Yönetim Kurulunca reddedilmesi üzerine, Türkiye Barolar Birliğine yapılan itirazın kabul edildiği, fakat davalı Bakanlığın dava konusu yapılan kararı ile Birlik kararını onamadığı anlaşılmaktadır.

Türk - İngiliz Kültür Derneğinde, okuttuğu ders saati başına ücret alan A'nın bu görevinin devamlılık arz etmemesi sebebiyle 1136 sayılı Avukatlık Kanununun değişik 16 ncı maddesinde öngörülen stajın devamlılığı esasına aykırılık bulunmadığı gibi, 11 inci maddede belirtilen avukatlık onuru ile bağdaşmayan işlerden sayılmasına da imkân görülmemiştir.

Bu nedenlerle yasaya ve onun amacına uygun düşmeyen Adalet Bakanlığının onamama kararının iptaline, 99 lira 50 kuruş yargılama giderinin davalıdan alınarak dâvacya verilmesine 5.7.1971 gününde oybirliğiyle karar verildi.

Başkan Üye
İhsan Arar Mazhar Şener
Üye Üye
Alp Arslan Kayan S. Sıtkı Arkan
Üye
Şekip Çopuroğlu

1971/10-21

Avukatlık Stajı — Eski Kanunun uygulanması

Ankara, 18.10.1971
Sayı: 2639

Baro Başkanlığı
A d a n a

İlgi: 29.9.1971 gün ve 971/425 sayılı yazınız;

Baronuzca uygulanmasında tereddüte düşülen 1136 sayılı Avukatlık Kanununun geçici 7. maddesi (a) bendi, 3499 sayılı Kanun zamanında hukuk fakültelerinden mezun olanların, 1136 sayılı Yasanın yürürlüğe girmesinden itibaren 3 yıl içinde avukatlık stajı için başvuranların ilk altı ayı mahkemelerde, ikinci altı ayı avukat yanında olmak üzere bir yıl staj yapacaklarını hükme bağlamıştır. A'nın staj için 29.9.1971 gününde baronuzca başvurduğu anlaşılmaktadır. Buna göre, 1136 sayılı Avukatlık Kanununun yürürlük tarihi olan 7.7.1969 gününden itibaren üç yıl içinde başvurulmuş olduğundan stajın 1136 sayılı Yasanın geçici 7. maddesine uygun olarak yaptırılması gerekmektedir.

Bilginizi rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

Ankara, 1.11.1971
Sayı: 2762

Baro Başkanlığı
A d a n a

İlgi: 13.9.1971 gün ve 971/397 sayılı yazınız;

Baronuz avukat stajyerlerinden A'nın mahkemeler nezdindeki stajını bitirdiğine dair olup yazınıza bağlı olarak gelen Adalet Komisyonunun 4.9.1971 günlü kararının incelenmesinde: Adı geçeninin 8.3.1971 tarihinde mahkemeler nezdinde staja başlayıp 4.9.1971 tarihinde bitirdiğinin yazılı olduğu görülmüştür.

Stajın gün hesabı ile değil takvim ayı hesabıyla yapılagelmekte olduğundan 8.3.1971 tarihinde staja başlayan bir kimsenin altı aylık stajını 7.9.1971 tarihinde ikmal etmesi gerekmektedir.

Şu vaziyete göre adı geçeninin 3 gün noksan staj yaptığı anlaşıldığından keyfiyetin Adalet Komisyonu Başkanlığına bildirilerek, ilgilinin noksan yapmış olduğu mahkemelerde 3 gün da-

ha staj yaptırılarak bu husustaki mahkeme yazılarının gönderilmesinin sağlanmasını rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

1971/10-22

Avukatlık Stajı — Askerlik Nedeniyle Ara Verme

Ankara, 16.10.1971
Genel No: 61-2646

Baro Başkanlığı

Konu: Askerlik görevinin staja ara verilmesinde haklı sebep sayılıcağı Hk.

Avukatlık stajını yaptığı sırada askerlik görevi nedeniyle stajına ara verenlerin, askerlik süresi içinde kıtalarından tebdili hava suretiyle ya da izinli ayrılıkları sürelerde staja kaldıkları yerden devam edebilmeleri olanağının sağlanması için Birliğimize devamlı başvurular olmaktadır.

Birliğimiz Yönetim Kurulunun bu konudaki 3.7.1970 gün ve 264/9 sayılı ilke kararı örneği aşağıya çıkarılmıştır.

Barolarda ortak uygulamanın sağlanması yönünden anılan ilke kararı gereğince işlem yapılmasını rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

3.7.1970 gün ve 264/9 sayılı
Yönetim Kurulumuz ilke kararı:

"..... Barosu Başkanlığının avukatlık stajına devam ederken askerlik görevini yapmak üzere stajını yarıda bırakanların izinli buldukları süre içinde staja devam etmelerinin doğru olup olmayacağı konusunda görüş bildirilmesini isteyen tel yazısı incelendi:

1632 sayılı Askeri Ceza Kanunu'na müzeyyel 2183 sayılı Kanunun ikinci maddesinin son fıkrasında "ancak tebdili hava veya resmî mezu niyet suretiyle küt'a ve müesseselerden ayrılanların askerlik kıyafetinden ayrılmak şartıyla kendi iş ve sanatlarıyla istigalleri caizdir" denilmektedir. Askerlik ise 1136 sayılı Kanunun, 23. maddesinde belirtilen haklı sebeplerden birisidir. Bu itibarla, askerlik görevi nedeniyle stajına ara verilen stajyerin, engelini geçici de olsa kalkması sırasında iş ve sanatı olan staja devamının mümkün olacağına oybirliğiyle karar verildi."

1971/10-23

Avukatlık Ruhsatnamesi

Ankara, 7.10.1971
Sayı: 2552

Baro Başkanlığı
Manisa

İlgi: 27.9.1971 gün ve 596 sayılı yazınız;

C. Savcılığından istifa ile avukatlık ruhsatnamesi alan A'nın sonradan atandığı savcılık görevinden ayrılarak baroya kayıt halinde kendisine yeniden ruhsatname verilmesine gerek yoktur.

Bilginizi rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

1971/10-24

Ortak Pazar — Hukukçu Mübadelesi

Ankara, 1.11.1971
Sayı: 2748

Sayın Av. A. B.
Vakıflar Bölge Müdürlüğü
A n t a l y a

İlgi: 6.10.1971 günlü dilekçeniz;

Dışişleri Bakanlığının hukukçu mübadelesi ile ilgili ve Adalet Bakanlığının 10.10.1970 günlü

yazısına ekli olarak Birliğimize gelen 1.10.1970 günlü yazısı, 11.11.1970 gün ve 2058 sayılı genelgemimizle barolara duyurulmuş ve konu ile ilgili görüşleri sorulmuştur. Bakanlık yazısında bahsi geçen teşkilatça hazırlanan programa katılma istemlerinin Birliğimizde incelenmesi ya da bu gibi başvurular hakkında ne gibi bir işlem yapılacağı hususlarında Birliğimize herhangi bir yetki verilmiş değildir. Ancak, barolardan gelecek görüşlerin Bakanlığa iletilmesi olanağı vardır.

Bu nedenle dilekçeniz hakkında bir işlem yapılacağına bilginizi rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

Antalya, 6.10.1971

Türkiye Barolar Birliği Başkanlığına
A n k a r a

Barolar Birliğinin 11 Kasım 1971 tarih ve 2058 sayılı genelgelerinde:

Merkezi Paris'te bulunan Avrupa Ekonomik Topluluğu üye devletleri avukatları birliğinin dışişleri bakanlığımıza yapmış olduğu müracaatına bahsedilerek; adı geçen kuruluş tarafından, Türkiye'nin de yakında Ortak Pazara gireceği dikkate alınarak lisan bilen ve stajını yeni tamamlamış genç avukatların avrupa hukuk sistemlerini incelemek ve işbirliği sağlamak amacıyla davet edileceği ve masrafların da bu kuruluş tarafından karşılanacağı bildirilmektedir.

Orta ve lise tahsilimi Koleji'nde tamamlamış olup iyi derecede ingilizce bilirim. Fiili askerlik görevimi yapmış olup 1970 yılı Temmuzunda avukatlık stajımı tamamlayarak bu tarihtenberi Vakıflar Genel Müdürlüğüne bağlı Vakıflar Bölge Müdürlüğü müşavir avukatı olarak çalışmaktayım.

Kuruluşun düzenleyeceği programa katılmak arzusunumdur. Gereğinin yapılarak neticeden haberdar edilmeliğine delaletlerinizi rica ediyerek arz ederim.

Avukat A

1971/10-25

Avukatlıktan Ayrılma — Sigorta Primi

Türkiye Barolar Birliği Başkanlığına
A n k a r a

..... Barosu Avukatlarından iken vaki talebim üzerine ilçesi Noterliğine 6 Ağustos 1971 tarihinden itibaren fiilen başlamış ve tayin edilmiş bulunuyorum.

Noterliğe tayinimi müteakip Barosu Başkanlığına durumumu arzla baro levhasından, adımın silinmesi talebinde bulunmuş idim.

Bu defa Baro Başkanlığınca 1971 yılı ikinci dönem sigorta primini yatırıp yatırmadığımı Sosyal Sigortalar Kurumunca sorulduğu ve yatırmamış isem acele primi yatırarak makbuzunun gönderilmesi istenmektedir.

Noterlik görevi ile avukatlığın bağdaşmayacağı kanun icabı olduğundan sigortalılık durumunun buna rağmen devam edip etmediği hususunda mütalâalarınıza intizar olduğumu arz olunur. 19.10.1971.

..... Noteri

Ankara, 1.11.1971
Sayı: 2747

Sayın A.
Beypazarı Noteri

İlgi: 19.10.1971 günlü dilekçeniz;

Avukatlar, 1136 sayılı Avukatlık Kanununun 186. maddesi gereğince Topuluk Sigortasına girmek zorundadırlar. Sigorta ile kurlan bu ilişki, baro levhasından kaydın silinmesi ile sona erer. Yazınızdan, 6.8.1971 gününde Beypazarı Noterliği'ne atandığınız ve göreve başladığınız

ğınız anlaşılmalıdır. Buna göre 6.8.1071 gününe kadar olan sigorta prim borcunu ödemeniz gerekmektedir.

Bilginizi rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

1971/10-26

Avukatların Sosyal Güvenliği — Sigorta Primi — Kayıt Silme

Kars, 12.10.1971
Sayı: 971/394

Türkiye Barolar Birliği Başkanlığına
A n k a r a

Özü : Sigorta Primi ve aidat ödemeyen avukatların levhadan silinmesi Hk.

Gerek normal aidatlarını ödemeyen ve gerekse sigorta primlerini tebliğata rağmen vaktinde ödemeyen avukatların bu aidatlarını ödeneceye kadar mahkemelere girmekten men ve levhadan silinmesi hakkında baromuzca yapılan bazı tasarruflarda tereddüte düşülmüştür.

Bu sebeple, bir avukatın gerek normal baro aidatını ve gerekse sigorta primlerini ödemesi halinde takip edilecek usulü işlemlerin tasrihine müsaadeleriniz saygı ile rica olunur.

... Barosu Başkanı Y.
Avukat A

Ankara, 23.10.1971
Sayı: 2703

Baro Başkanlığı
K a r s

İlgi: 12.10.1971 gün ve 971/394 sayılı yazınız;

Avukatın, sigorta primine esas olacak günlük kazancını bildirmemesi halinde ne işlem yapılacağı konusunda Birlik Yönetim Kurulumuzun 27.12.1969 gün ve 218/1 sayılı kararı gereğince barolara gönderilen genelgeden bir örnek ektedir. Günlük kazancını beyan etmekle birlikte prim borcunu ödemeyen avukat hakkında ise 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun 72/f maddesi gereğince 71. maddede belirtilen usule göre işlem yapılması gerekecektir. Sigorta prim borcunu ödemeyen avukatın, baro yönetim kurulu tarafından levhadan adının silinmesinden sonra, borçlarını ödemek suretiyle yeniden levhaya yazılmak istemesi halinde, levhaya yazılma ile silme kararı ortadan kalkmış olmayacağından, silme kararının kaldırılmasından sonra yeniden kayıt işlemine girişmek gerektiği, Yönetim Kurulumuzun 26.10.1970 gün ve 506/7 sayılı ilke kararıyle saptanmış bulunmaktadır.

Baro kesenek borcunun ödenmemesi halinde de 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun 65., 71., ve 72/d maddelerinin uygulanması söz konusudur.

İlgi yazınıza cevaben bilginizi rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

1971/10-27

Vergiler Temyiz Komisyonu — Ücreti Vekâlet

T.C.
Maliye Bakanlığı
Baş Hukuk Müşavirliği ve
Muhakemat Genel Müdürlüğü

Ankara, 28.9.1971
Sayı : 4394/8992-42221

Türkiye Barolar Birliği
Başkanlığına
Ankara

İlgi: 12.8.1971 tarih ve 2173 sayılı yazı;

Vergiler Temyiz Komisyonundan sadır olan 29.5.1971 tarih ve 971/1445 sayılı karar, Kocamus-

tafapaşa Vergi Dairesi mükelleflerinden Ahmet Miri hakkında olup bu vergi ihtilâfı Avukat A tarafından vekil sıfatıyla komisyonlarda takip edilmemiştir.

Vergiler İtiraz Komisyonundan sadır olan karar Vergi Dairesi tarafından temyiz edilmiş ve talep reddolunmuştur.

İhtilâflı hadisede adı geçen vekil sıfatıyla bir mesaisi sevk etmemiştir.

İhtilâflı hadisede adı geçen vekil sıfatıyla bir alakası olmamakla beraber 1136 sayılı Kanunun 170 inci maddesi hükmüne rağmen (vekâlet ücreti) ne hükmetmeyen Komisyon kararını — Başkanlığınıza — intikal ettirerek icap eden tavassutta bulunulmasını temenni ettiği anlaşılmalıdır.

1136 sayılı Kanunun âmir hükmü icabı Komisyonlar (vekâlet ücreti) takdir etmeğe başlamışlardır.

Malûmat husulü rica olunur.

Maliye Bakanı Y.

Bkz. TBMM. 1971/8-5.

1971/10-28

V. Genel Kurul Toplantısı — Delege Seçimi

Ankara, 2.11.1971
Genelge No: 64-2766

Baro Başkanlığı

1970 Ocak ayında yaptıkları olağan genel kurul toplantı tutanaklarının tetkikinde, bazı barolarımızda delege seçimi yapıldığının görülmesi üzerine 25.XI.1970 gün ve 70/2221 sayılı genelge-mizde, Adana'da yapılan IV. Genel Kurul Toplantısına, 1136 sayılı Yasanın 114. maddesi ile belirli iki yıllık süreleri bitmeyen eski delegelerin katılmalarının gerektiği belirtilmiştir.

Birlik Genel Kurulunun 8 - 9 Ocak 1972 tarihinde Bursa'da yapılacak V. Genel Kuruluna katılacak delegelerin Baroların Aralık 1971 de yapılacak olağan genel kurul toplantısında yenilenmesinin her baronun delege seçim sürelerinde birliği sağlama yönünden zorunlu olduğuna Yönetim Kurulumuzun 30.10.1971 günlü toplantısında karar verilmiştir.

Yukarıda açıklanan duruma göre:

1 — 1136 sayılı Yasanın 82. maddesi uyarınca Aralık 1972 de yapacakları olağan genel kurul toplantısında bütün barolarımızın iki yıl süre ile görev yapacak Türkiye Barolar Birliği delegelerini seçmelerini,

2 — Olağan toplantı gündemine Avukatlık Yasasının 81/1. maddesi uyarınca "Türkiye Barolar Birliği Delegelerinin seçilmesi" maddesinin eklenmesini,

3 — 1136 sayılı Yasanın 114. maddesi uyarınca delegelerin avukatlıkta en az onbeş yıl kıdemli ve 90. maddenin ikinci fıkrasında yazılı engelleri bulunmayanlardan seçilmesi gereğinin göz önünde bulundurulmasını,

4 — Her baronun iki delege ve ayrıca avukat sayısı yüzden fazla olan baroların yüzden sonraki her üçyüz üye için birer delege olmak üzere asıl ve yedek delege sayısını tespit etmelerini,

5 — V. Genel Kurulla ilgili olarak gönderilmek üzere olağan toplantı tutanaklarının yazılması beklenmeden seçilecek asıl ve yedek delegelerin isim ve adreslerinin acele Birliğimize gönderilmesini,

Yönetim Kurulumuzun kararı uyarınca önemle rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

Ankara, 8.11.1971
Genelge No : 65-2801

Telgraf.
Baro Başkanlığı

2.11.1971 gün ve 64-2766 sayılı genelgenin birinci maddesindeki Aralık 1972 tarihinin Aralık 1971 olarak düzeltilmesini delege seçimlerinin Aralık 1971 de yapılmasını rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

Ankara, 11.11.1971
Genelge No: 66-2837

Baro Başkanlığı

İlgi: 2.11.1971 gün ve 64-2766 sayılı genelge-mize ektir;

Genelgemizin ikinci paragrafında, Bursa'da yapılacak V. Genel Kurul toplantısı tarihi sehven 8 - 9 Ocak 1972 olarak gösterilmiştir. Bu tarihin Birliğimiz IV. Genel Kurul kararına uygun olarak 7 - 8 Ocak 1972 olarak, aynı genelgenin birinci maddesinde yer alan Aralık 1972 tarihinin de Aralık 1971 olarak düzeltilmesini, delege seçimlerinin Aralık 1971 de yapılmasını rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

Ankara, 9.11.1971
Sayı: 2803

Baro Başkanlığı
T e k i r d a ğ

İlgi: 2.11.1971 gün ve 117 sayılı yazınız;

1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun 130. maddesi gereğince Birliğimiz Disiplin Kurulu üyesi 4 yıl için seçilmektedir. Üye seçilmek için delege olma şartı ilk seçim için bahse konu olduğundan, barolarınca yeniden delege seçilip seçilmediklerine bakılmaksızın Disiplin Kurulu üyeliği sıfatının 4 yıl süre ile devam etmesi gerekmektedir. Bu itibarla halen Birliğimiz Disiplin Kurulu üyesi bulunan baronuz avukatlarından Avukat A yeniden delege seçilip seçilmediğine bakılmaksızın kanun ile belirli 4 yıllık süreyi tamamlayınca kadar Birlik Disiplin Kurulu üyeliği görevine devam edecektir. Bu itibarla Sayın Avukat A'nın Disiplin Kurulu üyeliğinin devam etmesi, 2 yıllık süresi biten delegeliğinin devamını gerekli kılmadığından Baronuzun delege adedinin artması da bahse konu olamaz.

Birliğimizin V. Genel Kuruluna katılacak delegelerinin seçimi ile ilgili 2.11.1971 gün ve 64-2766 sayılı genelgemizde ifade bulunduğu üzere Avukatlık Kanununun 114. maddesinde gösterilen şartları haiz olan baronuz avukatları arasından iki delegenin seçilmesi gerekmektedir.

Bilginizi rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

1971/10-29

Hukuk Dâvaları ve İcra Takiplerini Azaltma ve Kısaltma Çareleri

Ankara, 16.11.1971
Genelge No: 68-2909

Baro Başkanlığı

Ankara Hukuk Fakültesi Medeni, Usul ve İcra - İflâs Hukuku Doçenti Dr. Burhan Gürdoğan'ın Birliğimize gönderdiği 5.10.1971 günlü dilekçesi örneği ilişikte gönderilmiştir.

Anket formlarının avukatlara gönderildiği öğrenilmiştir.

Yönetim Kurulumuz Sayın Dr. Burhan Gürdoğan'ın bu çalışmasını meslekli yönden yararlı olacağı kanısına varmıştır. Çalışmaya katkıda bulunmak isteyen meslektaşlarımıza duyurulmak üzere anket formlarının doldurularak Dr. Burhan Gürdoğan'a gönderilmesinin teminini rica ederim.

Ek : 1 yazı örneği

Saygılarımla,
Başkan

Dr. Burhan Gürdoğan
Ankara Hukuk Fakültesi
Medeni Usul ve İcra-İflâs
Hukuku Doçenti

Ankara, 5.10.1971

Türkiye Barolar Birliği
Sayın Başkanlığına
Ankara

"Türkiye'de Hukuk Dâvalarının ve İcra Takiplerini Azaltma ve Kısıltma Çareleri" konulu bir etüd hazırlamaktayım.

Bu amaçla hâkimler, avukatlar ve icra memurları nezdinde geniş bir anket tertipledim.

İcra memurları için hazırladığım anket konusunda (Ek: 1) Adalet Bakanlığından, hâkimler için tertiplediğim anket konusunda ise (Ek: 2) Yüksek Hâkimler Kurulu'ndan yardım istedim.

Etüdümün Hükümetçe yürütülen adli reform çalışmalarına özellikle Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun değiştirileceği şu günlerde, naçiz bir katkıda bulunacağına inanıyorum.

Bu sebeple kendilerine yöneltilen anket sorularını (Ek: 3) cevaplandırılmaları hususunda sayın avukatlar nezdinde kendilerine bir tamim gönderilmek suretiyle, bu çalışmada yardımcı olmanızı rica ederim.

Saygılarımla,
(Doç. Dr. Burhan Gürdoğan)

1971/10-30

Dâva Takipçileri — Geçici 1. Madde

Ankara, 23.9.1971
Sayı: 2474

Sosyal Sigortalar Kurumu
Genel Müdürlüğü
Ankara

..... Barosu avukatlarından A'nın, Müdürlüğünüze yazdığı 3.9.1971 günlü dilekçesi örneği ilişikte sunulmuştur.

Dilekçi avukat, sigortalılığının başladığı 1.1.1970 gününden önceki 7,5 yıldan fazla baro levhasına kayıtlı olarak geçirdiği avukatlık süresinin, sigortalılık süresine eklenmesi isteminin, baroca tanzim olunan süre belgesinin bir yıl içinde verilmemiş olduğu gerekçesiyle Kurumunuz Şubesinde reddedildiğini bildirmektedir.

1136 sayılı Avukatlık Kanununun geçici 1. maddesinin dördüncü fıkrasında öngörülen bir yıllık süre, bu kanunu değiştiren 1238 sayılı Kanunun geçici 1. maddesinin (a) bendiyle iki yıla çıkarılmış bulunmaktadır. Bu itibarla aynı maddenin (a) bendindeki diğer şartlarla birlikte süre şartı da gerçekleşmiş bulunduğundan meslektaşımız hakkında, şubenize uygulanan yanlış işlemin düzeltilmesi için gerekli emrin verilmesini ve sonucun Birliğimize bildirilmesini rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

Ankara, 9.10.1971
Sayı: 2584

Sosyal Sigortalar Kurumu Genel Müdürlüğü
A n k a r a

İlgi: 23.9.1971 gün ve 2474 sayılı yazımıza ek-
tir;

1136 Sayılı Avukatlık Kanunu gereğince topluluk sigortası kapsamına alınan dava ve iş ta-

kipçilerinin emeklilik işlemlerinin yapılabilmesi için gerekli hizmet süre belgesinin tanziminde 1238 sayılı Yasa ile değişik aynı yasanın geçici 1. maddesinde öngörülen sigortalılığın başladığı tarihten önceki 10 yıl içinde en az 2000 gün baro levhasında kayıtlı olma şartı aranmaktadır. Dâva ve iş takipçileri, bu şartın aranması halinde, prim ödedikleri halde emekli aylığına hiçbir zaman hak kazanamayacaklardır.

Konu ile ilgili olarak barolardan ve iş takipçilerinden Birliğimize gelen başvurular devam etmekte olduğundan bu hususdaki Kurumunuz görüşünü sorduğumuz ilgi yazımıza cevabının çabuklaştırılmasına müsaadelerinizi rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

Sosyal Sigortalar Kurumu Genel Müdürlüğü

Ankara, 5.11.1971

Sayı: IX-6586542-615426

Türkiye Barolar Birliği Başkanlığı
A n k a r a

İlgi: 23.9.1971 gün ve 2474 sayılı yazınız;

Yazınız ekinde anılan dilekçenin bir örneğini avukat A, Eylül 1971 ayı içinde Genel Müdürlüğümüze göndermiş olduğundan mezkûr dilekçe üzerine, adı geçen avukatlık süresi belgesinin kabulü hakkında 15.10.1971 tarih ve 580766 sayılı yazımızla Şubemize gerekli bilgi ve talimat verilmiş ve netice ilgilie de yazı ile duyurulmuştur.

Bilgi edinilmesini rica ederiz.

Genel Müdürlük

H. Giray T. Anayurt
İht. Sig. Md. Yrd. İht. Sig. Şefi.

Türkiye Barolar Birliği Başkanlığı
A n k a r a

Sigortalılığının başladığı tarihten önceki avukatlık süresinin sigortalılık süresine eklenmesi hakkındaki itiraz ve düzetme talebi mahiyetinde Sosyal Sigortalar Kurumu Genel Müdürlüğüne yazdığım ve bu mektubumla birlikte postaladığım 3.9.1971 tarihli dilekçemin bir örneği ilişikte sunulmuştur.

Sosyal Sigortalar Kurumu Şubesi Müdürlüğünün ademi kabul şeklindeki red işleminin iptaliyle sigortalılığının başladığı 1.1.1970 tarihinden önceki 7,5 yıldan fazla avukatlık süresinin sigortalılık süresine eklenmesi zımında, Sosyal Sigortalar Kurumu Genel Müdürlüğü nezdinde, acil yardım ve dehalette bulunmanızı arz ve rica ederim. 4.9.1971

En derin saygılarımla,
Avukat A.

1971/10-31

Dâva Takipçilerinin Listeye Yazılması — Memnu Hakların İadesi — 3 Aylık Süre

Ankara, 1.11.1971
Sayı: 2746

Baro Başkanlığı
A m a s y a

İlgi: 6.5.1971 gün ve 104 sayılı yazınız;

Dâva ve iş takipçisi A'nın Birliğimiz aleyhine Danıştay'da açtığı dâvada, Danıştayca yürütmenin durdurulması kararı verildiği ilgi yazınızdan ve Birliğimize gönderilen karardan öğrenilmiştir.

Danıştay 8. Dairesi, esas 970/1502, karar : 971/1102 ve 28.4.1971 günlü kararı ile listeye yazılma süresi içinde memnu hakların iadesi, kararını almış olduğu gerekçesiyle davacının davasını kabul etmiş bulunmaktadır. Birliğimiz Yönetim Kurulunun Danıştay kararı yönünde ilke kararları bulunması nedeniyle karara karşı, karar düzeltilmesi yoluna gidilmemiştir.

Bilginizi ve gereğini rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

T.C.

Danıştay Sekizinci Daire

Esas No : 1970/1502

Karar No: 1971/1102

Dâvacı : A. Hacı : Yahya Mahallesi Gümüşhacıköy - Amasya.

Dâvalılar : 1) Adalet Bakanlığı,
2) Türkiye Barolar Birliği Başkanlığı
3) Barosu.

Dâvanın Özeti: 1136 sayılı Kanunun geçici 17. inci maddesi uyarınca adının listeye yazılmasına ilişkin müracaatını reddeden dâvalı idare kararlarının iptali istegidir.

Dâvalı Adalet Bakanlığının Savunması Özeti:

Dâvada süre aşımı var ise dâvanın bu sebeple reddi gerektiği süre yok ise dâvacının listeye yazılmak için gerekli koşulları yerine getirdiği, bu bakımdan dâvanın kabulüne karar verilmesi gerektiği savunulmuştur.

Dâvalı Türkiye Barolar Birliği'nin Savunması Özeti:

Uygulanan işlemin yerinde olduğu savunulmuştur.

Dâvalı Barosu'nun Savunması Özeti:

Dâvanın husumet yönünden ve mevzuata uygun işlem yapıldığından bahisle esastan reddi savunulmuştur.

Kanunsözcüsü Muammer Turan'ın Düşüncesi:

Türk Ceza Kanununun 121 inci maddesinde "müebbeden hıdamatı ammeden memnuiyet ve ceza mahkumiyetinden mütevellit diğer nev'i ademi ehliyet cezaları memnu hakların jadesi tarikiye izale olunabilir" hükmü karşısında davacının memnu haklarını iadesine karar aldığı anlaşılmasına, Avukatlık Kanununun 5 inci maddesindeki zimmet suçundan kesinleşmiş hükmüllüğü bulunanların affa uğramış olsalar bile avukat olamayacaklarına dair istisnai hüküm mevridine mahsus olup aynı hükmün kıyasen memnu hakların iadesinde uygulanmasının doğru olmamasına binaen, dava konusu Bakanlık işleminin iptali gerektiği düşünülmüştür.

Raportör Mete Özoğuzotku'nun Düşüncesi:

Dâva konusu işlemden mevzuata uyarlık yoktur. İptali gerekir.

Türk Milleti Adına

Hüküm veren Danıştay Sekizinci Dairesince işin gereği düşünüldü:

Dâvalı Barosu Başkanlığı husumet mevkiinden çıkarılarak iş incelendi:

1136 sayılı Avukatlık Kanununun geçici 17. maddesi üçüncü fıkrasında, yürürlük tarihinden itibaren 3 ay içinde başvurulmak şartıyla, kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce 1086 sayılı Kanunun 61 inci maddesinin son fıkrası hükmüne göre vekâlet görevinde bulunanların, maddenin birinci fıkrasında yazılı geçmiş Adalet Hizmeti dışındaki şartları haiz oldukları takdirde, o yerin bağlı bulunduğu baro listesine yazılmak suretiyle, münhasıran o yerdeki hukuk mahkemeleri ile icra ve iflâs dairelerinde vekâlet görevini yapmağa devam edecekleri, belirlenen maddenin birinci fıkrasının yollamada bulunduğu 5 inci maddenin ikinci fıkrasında da zimmet suçundan kesin olarak hüküm giymiş olanların affa uğramış olsalar dahi mesleğe kabul edilemeyecekleri hükümleri yer almıştır.

Her ne kadar 5 inci maddenin ikinci fıkrasında böyle bir hüküm yer almışsada kanunî başvurma süresi olan 3 aylık süre içinde müracaatla memnu hakların iadesi kararı almış olanların mesleğe kabul edilemeyeceklerinden bahsedilmemektedir. Af müessesesi hükümlerinin sübjektif durumlarını ayrı ayrı incelemeye mahal ve imkân olmadan kamu davasını ve cezayı düşüren bir tasarruftur. Daha çok genellik taşır. Memnu hakların iadesi; Ceza hukukunun mahkum lehine vazettiği ve bazı şartların tahakkuku halinde kamu hizmetlerinden memnuiyet ve ceza mahkumiyetlerinden doğan ehliyetsizliklerin kaldırılması amacını güder. Başka bir ifade ile memnu hakların iadesi ceza mahkumiyetinden doğan müebbet memnuiyet ve müebbet ehliyetsizlikleri, istikbal için kaldırır ve kişiye

hak bahşeden adli bir işlemdir. Bu yolda bir kararın istihsalı ile hükümlünün kaybetmiş olduğu ehliyet kendisine iade edilmiş olmakla toplum içinde iyi hal sahibi olmanın karşılığı tanınmış olur. Böylece durumu inceleyen mahkum subjektif haklarını iktisabe ve kullanmaya tamamen ehil bir duruma gelmiş olur.

İncelenen dava dosyasından, davacının, 1136 sayılı Avukatlık Kanununun yürürlüğe girdiği 7 Temmuz 1969 ile 7 Ekim 1969 tarihleri arasında ilgili baroya başvurduğu, bu arada memnu hakların iadesine dair karar aldığı ve kanunun aradığı şartlara sahip olduğu anlaşılmıştır.

Açıklanan sebeplerle, davacının baro levhasına kaydıyla ilgili müracaatının reddine ilişkin işlemin iptaline, istek bulunmadığından yargılama giderlerinin davacı üzerinde bırakılmasına, fazla alınan 45 liranın istendiğinde davacıya iadesine 28.4.1971 gününde oybirliğiyle karar verildi.

Başkan	Üye
İhsan Arar	İbrahim Koloğlu
Üye	Üye
Enver Sevgen	Alp Arslan Kayan
	Üye
	Şekip Çopuroğlu

Ankara, 12.10.1971
Genelge No: 60-2593

Baro Başkanlığı

Konu: Dava ve iş takipçilerinin, 1136 sayılı Yasanın geçici 17. maddesinde aranan şartlara 3 aylık başvurma süresi içinde haiz olmaları gerektiği hakkındaki Danıştay kararı örneğinin gönderilmesine dair.

Baro listesine yazıldığı tarihte 1136 sayılı Avukatlık Kanununun 5. maddesinin ikinci fıkrasında sayılı suçlardan biri ile kesin hükümlülüğü bulunduğu sonradan anlaşılan 'de dava ve iş takipçisi A'nın listeden silinmesi yolundaki Barosu Yönetim Kurulu kararının Birliğimiz ve Adalet Bakanlığınca uygun görülmesi üzerine itirazının memnu hakların iadesi kararına dayanarak Danıştay 8. Dairesinde açtığı iptal davası, esas: 1970/1819, karar: 1971/1287 sayılı ve 13.5.1971 günlü kararla reddedilmiş bulunmaktadır. Danıştay 8. Dairesinin anılan kararının bir örneği ilişikte sunulmuştur.

Kararda da belirtildiği üzere dava ve iş takipçilerinden, 1136 sayılı Yasanın geçici 17. maddesindeki 3 aylık başvurma süresinde memnu hakların iadesi kararı almayanların baro listesine yazılmaları mümkün bulunmadığı gibi listeye yazılmış olanların da silinmesi gereklidir.

Yönetim Kurulumuzun 25.9.1971 günlü kararı uyarınca bilginizi rica ederim.

Ek: 1 karar.

Saygılarımla,
Başkan

T.C.
Danıştay Sekizinci Daire

Esas No: 1970/1819
Karar No: 1971/1287

Davacı: A. Divriği Caddesi, No: 2 Kangal

Davalı: 1 — Adalet Bakanlığı,

2 — Türkiye Barolar Birliği Başkanlığı.

Davanın Özeti: 1952 yılında hırsızlık suçundan 2 yıl 9 ay 10 gün hapis cezasına hükümlülüğü bulunduğu bahisle dava takipçiliğinden men'i ile listeden silinmesine ilişkin baro yönetim kurulu kararına vaki itirazı reddeden Türkiye Barolar Birliği kararının onanmasına ilişkin 4.6.1970 gün ve 14589 sayılı Bakanlık kararının, bu konuda alınmış memnu hakların iadesine dair kararı bulunduğu bahisle iptali istegidir.

Adalet Bakanlığının Savunması Özeti:

Uygulanan işlemin yerinde olduğu, memnu hakların iadesine ilişkin kararı kanunda belirli

üç aylık süre içinde alınmadığı savunularak davanın reddi istenmektedir.

Türkiye Barolar Birliği'nin Savunması Özeti:

Davanın husumet yönünden ve uygulanan işlemin mevzuata aykırılık olmadığından bahisle reddi istenmektedir.

Kanunsözcüsü Nüzhet Mengü'nün Düşüncesi:

İleri sürülen iddialar, dava konusu kararın dayandığı gerekçeler karşısında, yerinde ve kararın bozulmasını sağlayacak durumla görülmediğinden davanın reddine karar verilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Raportör Mete Oğuzotku'nun Düşüncesi:

Dava konusu işlemin mevzuata aykırılık yoktur. Davanın reddi gerekir.

Türk milleti adına hüküm veren Danıştay 8. Dairesince işin gereği düşünüldü: Husumet oyuçluğuyla Türkiye Barolar Birliğine hasretilerek işin esası incelendi:

1136 sayılı Avukatlık Kanununun geçici 17. inci maddesi uyarınca dava ve iş takipçiliği yapabilmek üzere adının listeye yazılması için Barosuna başvuran davacının, listeye yazılmasına kanuni engel olduğu halde listeye yazıldığı, sonradan bu engelden bilgi sahibi olan baro yönetim kurulu kararıyla davacının listeden silindiği, davacının itirazının Türkiye Barolar Birliğince reddedildiği ve bu kararında Adalet Bakanlığınca onandığı dosyanın incelenmesinden anlaşılmaktadır.

1136 sayılı Kanunun geçici 17 inci maddesinin 3 üncü fıkrasında, yürürlük tarihinden itibaren 3 ay içinde başvurulmak şartıyla kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce 1086 sayılı Kanunun 61 inci maddesinin son fıkrasında yazılı geçmiş Adalet hizmeti dışındaki şartları haiz oldukları takdirde, o yerin bağlı bulunduğu baro listesine yazılmak suretiyle münhasıran o yerdeki hukuk mahkemeleri ile icra ve iflas dairelerinde vekâlet görevini yapmaya devam edecekleri, belirtilen maddenin birinci fıkrasının vollağında bulunduğu 5 inci maddenin ikinci fıkrasında da, hırsızlık suçundan kesin olarak hüküm giymiş olanların affa uğramış olsalar dahi mesleğe kabul edilemeyecekleri hükümleri yer almıştır.

Her ne kadar 5 inci maddenin 2 üncü fıkrasında böyle bir hüküm yer almamışsa da, kanunî başvurma süresi olan 3 aylık süre içinde müracaatla memnu hakların iadesi kararı almış olanların mesleğe kabul edilemeyeceklerinden bahsedilmektedir. Ancak, memnu hakların iadesiyle ilgili kararın bu lazıme riayetle alınması esastır.

Dosyanın incelenmesinden, davacının memnu hakların iadesiyle ilgili belgeyi Avukatlık Kanununun geçici 17 inci maddesinin 3 üncü fıkrasında belirli süreden sonra 3.11.1970 tarihinde yaptığı müracaat üzerine aldığı, bu sebeple davacının kanunun aradığı şartları haiz olmadığı anlaşılmıştır.

Açıklanan sebeplerle baro levhasına usulsüz olarak yapılan davacının kayıt işleminin silinmesinde mevzuata aykırılık yoktur. Ve bu durumda davacının iddia ettiği şekilde bir kazanılmış haktan da bahsedilemez. Davanın reddine, yargılama giderlerinin davacının üzerinde bırakılmasına 13.5.1971 gününde oybirliğiyle karar verildi.

Başkan	Üye
İhsan Arar	İbrahim Koloğlu
Üye	Üye
Enver Sevgen	Alp Arslan Kayan
	Üye
	Şekip Çopuroğlu

Azlık Oyu:

XX. Bu dava nedeniyle husumetin Adalet Bakanlığınca hasrı gerekeceği kanaatiyle aksine görüşe karşıyız.

Üye	Üye
Enver Sevgen	Alp Arslan Kayan

1971/10-32

Dava Takipçileri — Nakil Şartları

Van, 9.10.1971
Sayı: 793

Türkiye Barolar Birliği Başkanlığı
Ankara

Baromuzda kayıtlı A, Avukatlık Kanununun 17. maddesinin 1. fıkrasındaki şartları haiz olduğundan, halen baromuzda bağlı ilçesinde dava takipçiliği yapmaktadır.

Adı geçen dava takipçisi, 4.10.1971 günlü dilekçesinde, 58 yaşında olduğunu ve iş yeri ilçesinin 2400 metre yükseklikte oluşu ve tansiyonu sebebiyle bu rakımda yaşayamayacağını, ayrıca ilçesinin il merkezine 125 km. mesafede olduğunu, bu sebeple halen .. Atatürk Lisesinde okuyan çocukları ve ailesi ile gereği gibi ilgilenemediğini ileri sürerek iş yerini ... ilçesinden baromuzda bağlı ilçesine naklettirmeyi talep etmektedir.

Gerek ilçesinde ve gerekse ilçesinde dava vekili ve avukat mevcut değildir.

Yukarıda arzolunan duruma göre ilgilinin ilçesinden ilçesine Avukatlık Kanununun 17/4 geçici maddesi uyarınca naklinin mümkün olup olmadığı hususuna emirlerinizi arz ederim Saygılarımla,

... Mıntıkası Baro Baş.
Avukat A

Ankara, 23.10.1971
Sayı: 2705

Baro Başkanlığı
Van

İlgi: 9.10.1971 gün ve 793 sayılı yazınız.

..... ilçesinde dava ve iş takipçiliği yapmak üzere baronuz listesinde yazılı bulunan A'nın, ilinize bağlı ilçesine, Avukatlık Kanununun geçici 17. maddesinin dördüncü fıkrası gereğince naklinin mümkün olup olmadığı konusundaki ilgi yazınız incelenmiştir.

1136 sayılı Avukatlık Kanununun 1238 sayılı Kanunla değişik geçici 17. maddesinin dördüncü fıkrası gereğince, dava ve iş takipçilerinin vekâlet görevi yaptıkları yerden başka bir yere nakledilebilmeleri için "... o yer avukat veya dava vekilleri sayısının üçü bulması..." gereklidir. Bu şartın gerçekleşmediği ilgi yazınızda belirtilmektedir. Bu itibarla A hakkında nakil ile ilgili anılan hükmü uygulama olanağı yoktur.

Bilginizi rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

1971/10-33

Asayişe Müessir Bazı Fillerin Önlenmesi Hakkında Kanun

Ankara, 20.8.1971
Sayı: 2203

Sayın
Prof. Dr. Nihat Erim
Başbakan
Ankara

Yüksek malumları olduğu üzere "asayişe müessir bazı fiillerin önlenmesi hakkında kanun" tasarısı evvelki hükümet tarafından 1.12.1969 tarihinde TBMM'ne sunulmuştu. Halen İçişleri Komisyonu, evvelki tasarısı ve aynı komisyonun evvelce hazırladığı raporu tekkabül etmiş ve 10.3.1971 tarihli yazısı ile Meclis Başkanlığına arz etmiştir. Bu tasarruun birinci maddesine göre "bazı suçlardan sanık veya hükümlü olanlardan haklarında tekkif veya yakalama emri verilmiş olanlar sülâhli olarak dolaşarak emniyet ve asayiş fiilen tehdit ve ihlâl ettiği anlaşılanlar yapılan ilâna ve belli sürenin geçmesince rağmen teslim olamazlarsa" zabıta ve jandarma onlara karşı

silâh kullanabilecektir. Silâh kullanma yetkisi esnasında nazari bir deyimdir, uygulamada bunun anlamı "vur emri" dir. Bu tasarının kanunlaşması halinde uygulaması fecl sonuçlar verecektir.

İlkel bir tutumu ifade eden "Vur Emri" nin örtülü şekilde yasalarımıza sokulmak istenmesinde isabet yoktur. Yaşama hakkı temel haklardan olduğuna, bu hakların özünü dokunulmayacağına göre, yaşamak hakkının sona ermesini idarî makamlara bırakmak, uygulamada zabıta ve jandarmaya takdir hakkı tanımak hukuka aykırıdır.

Tasarı "sanıklar" hakkında da bazı şekli ve etkisiz koşullara bağlı olsa bile vur emri verilebileceğini ön görmektedir. Bir kimsenin masûm olmasına rağmen itham edilmesi imkânsız değildir. Sağın suçlu olup olmadığı kesin hükümden evvel belli olmaz. Daha bu safhada iken teslim olma emrine itaat etmediğinden öldürülen bir kimsenin durumunun memleketimizde hukuk emniyeti duygusunu nasıl zedeleyeceğini ön görmek hiç de güç değildir. Bu suretle esasında bir çeşit "teslim olmama suçu" yaratılmak istenmekte ve cezanın da idarî makamlarca verilmesi yoluna gidilmektedir. Teslim olmamanın cezasının ölüm olması ne suçlar ile cezalar arasındaki genel denge ile, ne de adalet duygusu ile bağdaştırmağa imkân vardır.

Hukuk sistemimizin demokratik ve avrupa insan haklarına uygun olması gerekli niteliğini bozacak olan böyle bir tasarının kanunlaşmasını hükümetimizin lüzumlu görebileceğini ihtimal dahilinde saymamaktayız.

Konunun muhterem Başbakanımızın ilgisini gerektirecek derecede önemli olduğu inancı ile takdirlerine sunmağı Barolar Birliğinin Yönetim Kurulunca itihaz edilen karar uyarınca arzetteceğimize müsaadelerinizi istirham ederim

Saygılarımla,
Türkiye Barolar Birliği
Başkanı

Ankara, 15.9.1971
Sayı : 511

Sayın Prof. Dr. Faruk Erim
Türkiye Barolar Birliği Başkanı
Ankara

"Asayişe Müessir Bazı Fiillerin Önlenmesi hakkında Kanun Tasarısı" ile ilgili olarak göndermiş bulunduğunuz 20 Ağustos 1971 tarihli ve 2203 sayılı mektubunuzda bahsedilen hususlarla alakalı görüşümüz aşağıda açıklanmıştır.

Bilindiği üzere bu tasarı, İçişleri Bakanlığı tarafından hazırlanmış ve 1 Aralık 1969 tarihinde Millet Meclisine sunulmuştur.

Tasarının Adalet Komisyonunda müzakeresi sırasında bir alt komisyon kurulmuş, komisyonada Adalet Bakanlığının noktai nazarı da dikkate alınarak, tasarının sıvrı görülen ve Ceza Hukuku prensipleriyle bağdaşmayan kısımları çıkarılmış ve bir anlamda tasarıya yeni bir şekil verilmiştir.

Son defa, Hükümetimiz tarafından da, aldığı son şekli ile yeniden sevk edilen tasarı, Millet Meclisinde kabul edilmiş ve bir müddet evvel de Cumhuriyet Senatosu Genel Kurulunca kabul edilerek kanunlaşmıştır.

Tasarı, genel olarak, güneydoğudaki asayiş sorununun tevli ettiği zaruretler dolayısıyla, Polis Vazife ve Selâhiyet Kanununun 16 ncı maddesiyle polis tanımış olan (silâh kullanmak yetkisinin) jandarmaya da teşmilini temin etmektedir.

Yazımızda temas buyurulan (vur emri, öldürme) diye tanımlanan silâh kullanma yetkisi, malûmları olduğu üzere yeni ihdas edilmiş bir yetki olmayıp, hâlen Polis Vazife ve Selâhiyet Kanununun 16 ncı maddesinde mevcut bulunmaktadır.

Tasarının müzakeresi sırasında bazı hatiplerin ifade ettikleri gibi, tasarı, mevcut sistemi,

bir bakıma da daha da hudutlandırmakta, silâh kullanma yetkisini yeni bazı şartlara bağlamak suretiyle, hâli hazır durumu tahdit etmektedir. Bu cümleden olarak; kanuna göre silâh kullanma yetkisi şu hallerde mümkün olacaktır.

1 — Muhatap, idam veya ağır hapis cezasını gerektiren suçların bir veya bir kaçını işlemekten sanık veya hükümlü olacaktır.

2 — Bu şahıs hakkında tevkif veya yakalama müzakeresi çıkarılmış olacaktır.

3 — Bu şahıs ayrıca silâhlı dolaşarak emniyet ve asayiş tek başına veya toplu olarak, fiilen tehdit ve ihlâl edecektir.

Bu nitelikleri haiz olanların hüviyet ve fiilî İÇİŞLERİ Bakanlığınca, kanunda tayin edilen şartlarla ilân edilecektir.

4 — Buna rağmen teslim olunmama hallerinde silâh kullanılacaktır.

Bilgilerinizi rica eder, bu vesile ile saygılarımı sunarım.

Prof. Dr. Nihat Erim
Başbakan

1971/10-34

Avukatların Resmî Dairelerde İş Takibi

T. C.
Millî Savunma Bakanlığı

Ankara, 3.6.1971
Sayı: Hük. Müş. 16606-3/D4-562-71

Danıştay Başkanlığına
Ankara

Dairesi : 12
Dosya No: 71/1223

Dâvacı : A Eskişehir Reşadiye İşanı, 4
Dâvalı : Millî Savunma Bakanlığı
Dâva Konusu : İstiklâl madalyası verilmesi hususunda avukatların iş takip edemeyecekleri hakkındaki işlemin iptâli hakkında

T. Tarihi : 6 Mayıs 1971

Dâvacı, istiklâl madalyası verilmesi hususunda avukatların iş takip edemeyecekleri hakkındaki işlemin iptâlini talep etmektedir.

Savunma : Dâva mesnetsizdir.

Söz konusu emir, teraküm eden şeref aylığının imkân nisbetinde hak sahiplerine ödenmesi ve evvelce müşahede edilen üçüncü şahısların, gazilerin safiyetlerini istismar etmemeleri gereğine matuftur. Bu emir icra niteliğine haiz nihai bir idari karar mesabesinde de değildir. Hiyerarşik müracaat yolları açık ve bu suretle emrin hükümsüz kılınması mümkün iken dâvacının yargı yolunu seçmesi isabetsiz bir davranıştır. Ortada Bakanlığımızca yapılmış bir işlem mevcut olmadığından hukuki dayarıktan yoksun dâvanın reddi ile bütün masrafların dâvacıya yükletilmesine karar verilmesini arz ederim.

Millî Savunma Bakanı
Ferit Melen

Ankara, 16.11.1971
Sayı: 2901

Sayın Avukat
Ankara

İlgi: 28.4.1971 günlü dilekçeniz.

İlgi yazınız üzerine başvurduğumuz Millî Savunma Bakanlığı Madalya Dairesinin 2.9.1971 gün ve 4063-88995-71 sayılı cevabı yazısı, Yönetim Kurulumuzun 31.10.1971 günlü toplantısında incelenerek ekteki karar verilmiştir. Karar gereğince Başbakanlığa gönderdiğimiz yazı örneği ilişikte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

T. C.
Millî Savunma Bakanlığı

Ankara, 2 Eylül 1971
Per: 4063-88995-71 MADALYA (İdarî)

Türkiye Barolar Birliği
Başkanlığına
Ankara

İlgi: T. Barolar Birliği Başkanlığının 17 Mayıs 1971 gün ve 1472 sayılı yazısı;

Ankara Barosu avukatlarından A'nın ilgi yazıya ekli dilekçesi muhteviyatı incelenmiştir.

İstiklâl madalyası ilk müracaat ve işlemin takip edileceği mercii askerlik şubeleri olduğundan, M.S.B. Personel Dairesi Madalya Şubesinden avukatların işlem takip edemeyeceklerinin bilinmesini rica ederim.

Fethi Ertem Y.
Tümgeneral
Personel Daire Başkanı

Ankara, 16.11.1971
Sayı : 2902

Başbakanlık
Ankara

İstiklâl Madalyası almak ve şeref aylığı bağlatmak isteyen vatandaşların vekâletini alan bazı avukatların yolsuz işlemlere giriştikleri iddia edilmiş ve haklarında soruşturma açılmıştır.

Millî Savunma Bakanlığı bu nedenle Bakanlık Personel Dairesi Madalya Şubesinde avukatların işlem takip edemeyeceklerini 2.9.1971 gün ve 4063 - 88995 - 71 MADALYA (İdarî) sayılı fotokopisi ekte takdim kılınan yazısında bildirmiştir.

Avukatlara da aynı yönde cevaplar verilmesi üzerine, bu idari işlemin iptâli için Danıştayda dâvalar açılmaya başlanmıştır.

Millî Savunma Bakanlığının bu konuda açılan bir dâvaya karşı verdiği cevapta "hiyerarşik müracaat yolları açık ve bu suretle hükümsüz kılınması mümkün iken dâvacının yargı yolunu seçmesi isabetsiz bir davranıştır. Ortada Bakanlığımızca yapılmış bir işlem mevcut olmadığından" denilmektedir.

Bu cevabın, işlemin yanlışlığını ifade ettiği makamlarınca da takdir buyurulacaktır. Avukatların resmî dairelerde iş takibine yetkili oldukları 1136 sayılı Yasanın 1238 sayılı Yasa ile değiştirilen 35. maddesinin ikinci fıkrasında açıkça belirtilmiştir.

Öte yandan, Avukatlık Yasasının 2. maddesinin son fıkrasında resmî daireler, görevlerinin yerine getirilmesinde avukatlara yardımcı olmakla yükümlü tutulmuştur.

Yönetim Kurulumuz bu yanlış işlemde dönülmesi için konunun makamlarına arzına 31.10.1971 günlü toplantısında 600/5 sayılı karar verilmiştir.

Örneği ilişikte takdim kılınan Yönetim Kurulu kararındaki görüşlerimizi takdirlerinize arz ederim.

Saygılarımla,
Başkan

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ BÜLTENİ

İKİ AYDA BİR ÇIKAR

Sahibi :
Türkiye Barolar Birliği Adına Başkan
Avukat Faruk Erim

Sorumlu Müdür:
Türkiye Barolar Birliği Genel Sekreteri
Avukat Erdoğan Bigat

Yönetim Yeri:
Ziya Gökalp Cad. 16/7 Yenışehir Ankara

Dizgi ve Baskı:
MARS MATBAASI — 1971 ANKARA

GİDECEĞİ YER

ATILÂ SAV

Baro No : 1431 Bak. No : 8886

Br : Konya S. İskur Han Kat : 1

No : 8-9

11.02.54

ANKARA

Baro Başkanlığı
Ç o r u m

Ankara; 18.8.1972
Sayı : 2637

İlgi : 24.7.1972 gün 72/102 sayılı yazınız.
1136 sayılı Kanunun geçici 17/1 maddesine göre iş takip edecek olanlar hakkında 3 aylık süre aranmayacağından bu gibiler şartları haiz ise listeye yazılmaları gerektiğine yönetim kurulunca 8.8.1972 günü karar verilmiştir.

Bilgilerinizi rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

Bkz. TBBB. 1971/10-31, 32; 1972/13-26; 14-40.

1972/16-34

Dava takipçilerinin Sosyal Güvenliği - Mecburi Sigorta

Türkiye Barolar Birliği
Başkanlığı
A n k a r a

Son çıkarılan 1136 sayılı Avukatlık Kanununun 17 nci Maddesi gereğince Erzurum Barosuna kaydımı icra ettirdim. Aynı Kanunun 186 ncı maddesi uyarınca 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 86 ncı maddesi uyarınca topluluk sigortasına iştirakim zaruri olduğundan bağı bulunduğum Erzurum Baro Başkanlığına müracaatta bulundum, gerekli adatları yatırdım, bilâhare Karsta Baro teşekkül ettiğinden Kars Barosuna bağlandım, buraya da bir kaç kerre müracaatta bulunduğum isede, şimdiye kadar halen sigorta işleminin yapılmamış olduğunu öğrendim.

Kars Baro Başkanlığının Erzurum Sosyal Sigortalar Kurumu Şube Müdürlüğüne, sigorta işleminin yapılması hakkındaki yazıya verilen cevapta (Dava vekili ve iş takipçilerinin topluluk sigortasına girmeleri zorunlu bulunmadığı) bildirilmiştir. Halbuki sosyal sigortalar genel müdürlüğünün 23.1971 tarih ve 116038 sayılı yazılarında (Dava ve iş takipçilerinin de Avukatlık Topluluk Sigortasına katılmaları gerektiği hakkında şubelere bilgi verildiği) bildirilmektedir.

Bu durum karşısında şimdiye kadar Sosyal Sigortalar Kurumuna işleminin yapılmadığı şayanı hayrettir.

1941 Yılında memuriyete intişap etmiş ve ayrıldıktan sonra da daimi olarak arzuhalcilik, iş takipçiliği gibi adli işlerde çalışmaktayım, şimdiye kadar da ara vermiş değilim, bu hal karşısında sigorta işleminin yapılmaması ilerde beni ve efradı ailemi mağdur ve sefil duruma sürükleyeceğinden, çalıştığım müddetler nazara alınarak ve gecikmesinde de mahzur bulunduğu gözönünde tutularak bir an evvel sigorta işleminin yapılması ve tarafıma bilgi verilmesi hakkında ilgililere kesin emirler verilmesini saygılarımla arz ve işircam eylerim. 17.7.1972

Mehmet Yıldırım

Sosyal Sigortalar Kurumu
Genel Müdürlüğü
A n k a r a

Ankara; 28.7.1972
Sayı : 2470

Dava ve iş takipçisi Mehmet Yıldırım'ın Birliğimize gönderdiği 17.7.1972 günlü dilekçesi örneği ekte sunulmuştur.

Konunun incelenerek, ilgili şubenize gerekli emrin verilmesini takdirlerine arz ederim.

Saygılarımla,
Başkan

Sosyal Sigortalar Kurumu
Genel Müdürlüğü

Barolar Birliği Başkanlığına No : 441401
A n k a r a Tarihi : 7 Eylül 1972

Özeti : Mehmet Yıldırım Hk.
Dava ve İş Takipçilerinin Avukatlık Topluluk Sigortasına katılmaları hususunda Erzurum Şubemize gerekli talimat verilmiştir.

Bilgi edinilmesini rica ederiz.

H. Giray Genel Müdürlük
İht. Sig. Md. Yrd. T. Anayurt
İht. Sig. Şefi

Bkz. TBB. 1971/10-30; 1972/11-30; 13-22.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ B Ü L T E N İ İ K İ A Y D A B İ R Ç I K A R

S a h i b i :
Türkiye Barolar Birliği Adına Başkan
Avukat Faruk Erem

Sorumlu Müdür :
Türkiye Barolar Birliği Genel Sekreteri
Avukat Erdoğan Bigat

Yönetim Yeri :
Kızılay Karanfil Sok. No: 5 - Ankara
Telf : 18 13 44 - 18 05 12

Dizgi ve Baskı :
SEVİNÇ MATBAASI — 1972 ANKARA

G İ D E C E Ğ İ Y E R



TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ

BÜLTENİ

YIL : 3

KASIM 1972

SAYI 16

BÜLTENE YAPILACAK ATIFLARDA TBBB KISALTILMASININ KULLANILMASI RİCA OLUNUR.

1972/16-1

Birlik Yönetim Kurulu Üyeliği - Av. Hikmet Tuncay'ın Vefatı - Av. Selâhattin Alloğlu'nun göreve başladığı.

10.8.1969 günlü Kuruluş Genel Kurulunda Birlik Yönetim Kurulu üyeliğine atanan, 1971 çalışma döneminde Sayman Üyelik görevinde bulunan sevgili arkadaşımız HIKMET TUNCAY 4.10.1972 günü vefat etmiştir.

Yönetim Kurulumuzun bu konu ile ilgili 7.10.1972 gün ve 638/1 sayılı kararını yayımlayarak, aziz hatırası önünde saygı ile eğiliyoruz.

«Türkiye Barolar Birliğinin kuruluş dönemine ilişkin çok yönlü güçlüklerin kısa sürede giderilmesine yönelmiş çalışmalarda unutulmaz gayretleri bulunan çok değerli arkadaşımız Hikmet Tuncay'ın vakitsiz ölümü, Yönetim Kurulumuzda teessürle karşılanmış toplantıya başlamadan önce aziz hatırası için saygı duruşu yapılmıştır.

Meslek anlayışını toplumdun yana ve toplum yararına bir düzeyde tutma uğruna, kişisel yararlarını hiçe saymada örnek bir tutum içinde olan arkadaşımızın pek çok yeteneklerinin en üstün yönü, hiç kuşkusuz büyük meslek aşkı idi.

Avukatlığı, daima vakarla temsil etmiş, çok ulvi ve çok şerefli bir kamu görevi saydığı, avukatlığı, çevreye ve topluma böyle kabul ettirmenin yerolmaz ve yenilmez azmini göstermiş arkadaşımız, meslek çalışmalarında, gıpta ile anılacak bir yaşantıya sahiptir.

İlke ve inançlarına bağlı kalma bilinci ile el ele veren çalışkanlığı mesleğindeki ve toplum ile ilişkilerindeki başarısının başlıca nedenleri idi.

Türkiye Barolar Birliğinin tüm organları, Birliğimizin durmadan artmakta olan yükselişinde, Hikmet Tuncay'ın katkılarını unutmuyacak aziz anılarını daima canlı tutacaktır.

Kurulumuz gündemin tümünün müzakeresi bitinceye kadar bugün çalışmasına, 8.10.1972 günlü toplantının iptal edilerek sevgili arkadaşımızın aziz hatı-

rası önünde topluca saygı duruşunda bulunulması ve ailesine taziyetlerimizin arzı için Eskişehir'e gidilmesine oybirliğiyle karar verilmiştir.

Av. Hikmet Tuncay'ın vefatı sebebiyle telgraf ve mektup göndermek suretiyle acımızı paylaşan Barolarımıza ve meslektaşlarımıza teşekkürlerimizi sunarız.

Av. Hikmet Tuncay'ın vefatı ile açılan yönetim kurulu üyeliği görevine birinci yedek Av. Selâhattin Alloğlu (Yozgat) başlamıştır.

Bkz. TBBB. 1971/6-7

1972/16-2

Birlik VI. Genel Kurul Toplantısı.

Türkiye Barolar Birliği

Tarih : 3/11/1972
Genelge No : 44-3351

Baro Başkanlığı

Birliğimizin VI. Genel Kurul toplantısı V. Genel Kurulda alınan karar uyarınca 5-6 Ocak 1973 Cuma, Cumartesi günleri Hatay Barosu Merkezinde yapılacaktır.

Toplantı Gündemi, yeri ve saati ile programı Barolara ve delegelere Avukatlık Kanunu hükümlerine göre toplantıdan bir ay önce bildirilecektir.

Yönetim Kurulumuz VI. Genel Kurulda bütün Barolarımızın delegelerinin hazır bulunması arzusunadadır.

Eyvelce seçilmiş bulunan ve VI. Genel Kurulda Baronuzu temsil edecek asıl delegelerin toplantıya katılıp katılmayacaklarını, herhangi bir özür sebebiyle toplantıya gelemeyecek asıl delegelerin yerine

hangi yedek delegenin iştirak edeceğinin adresleri ile birlikte acele olarak bildirilmesini rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

Not: Hatay Barosunun otel rezervasyonu yaptırabilmesi için delegelerin kaç kişi olarak Antakya'ya gideceklerinin Birliğimize ve Hatay Barosuna bildirilmesi.

Ankara; 13/11/1972
Sayı : 3347

Baro Başkanlığı
H a t a y

V. Genel Kurulda VI. Genel Kurul toplantısının 5-6 Ocak 1973 Cuma, Cumartesi günlerinde Antakya'da yapılmasına karar verildiği Baronuzca bilinmektedir. Yönetim Kurulu toplantısının başlama saatini 9,30 olarak saptamıştır.

Avukatlık Kanunu hükümlerine göre toplantı yerinin delegelere toplantı gününden bir ay önce gündem gönderilirken bildirilmesi gerektiğinden;

1 — 133 delegenin mevcudiyeti gözönünde bulundurularak Genel Kurul toplantısının yapılacağı yerin,
2 — Salon kirası ve Genel Kurula ilgili diğer masraflar için avans istendiği takdirde gönderilmek üzere miktarının,

3 — Delegelere gönderilmek üzere Baronuzca düzenlenecek programın,

Acele bildirilmesini ve delegelerin ikametleri için gerekli tedbirlerin alınmasını rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

Not: Yönetim Kurulunun Genel Kuruldan önce Baronuz Merkezinde yapacağı toplantı günü ayrıca bildirilecektir.

Bkz. TBBB. 1972/11-2.

1972/16-3

Yeni Adalet Yılı açıldı.

1972-1973 Adalet yılının başlaması dolayısıyla 6 Eylül 1972 günü Millet Meclisi Şeref Salonunda yapılan törendeki konuşmalar.

Adalet Bakanı Fehmi Alparslan'ın Konuşması.
Yüce Cumhurbaşkanım; pek değerli konuklarımız ve saygı-değer sevgili meslektaşlarım.
Adli tatilin sona ererek yeni çalışma yılının başlaması münasebetiyle tertiplediğimiz törene kütfeşer şeref verdiğiniz için şükranlarımı arz ederim.

Anane haline gelmiş olan bu törenler, Cumhuriyet döneminizde ve özellikle Cumhuriyetimizi sosyal hukuk devleti olarak nitelleyen yeni Anayasa döneminde, üç kuvvetten biri olan bağımsız yargı organının, büyük Türk Milletine, sorumlu kişiler dili ile çözüm bekleyen problem ve ihtiyaçlarının ulaştırılması ve çalışmalarının hesabını verme olanağını sağlamaktadır. Bundan başka, yaşantımızın her safhasında yüksek bilgi ve derin tecrübeye sahip zevatın, toplumun topyekün kalkınmasına ışık tutacak hukuki tedbirleri ortaya koyma fırsatını verdiği için son derece yararlı olmaktadır.

Yüksek huzurlarınızda, yasama ve yürütme organının bir üyesi olarak, şerefli hizmetini yüklediğim Adalet cihazının meselelerini, bu sıfatlarımla sorumluluğumu da idrakimde tutarak ve fakat mesleğin naçiz mensubu olmamın gurur, heyecan ve sıcaklığı içinde tam samimiyetle ve özet halinde arz etmeme müsaadelerini istirham ediyorum.

Bu yılki törenimize geçmişte hizmet vermiş bulunan sayın Adalet Bakanlarımı da davet etmiş bulunuyoruz.

Yüce Cumhurbaşkanım;

Şimdi yüksek izinlerinizle Türk Devlet ve Milletini modern hukuk yapısına kavuşturan eşsiz Atatürk başta olduğu halde hukuk hayatımıza hizmetleri geçip ebediyete intikal eden büyüklerimizin aziz ruhlarını şad etmek üzere mümtaz topluluğumuzu saygı duruşuna davet ediyorum.

Bu vesile ile mesleğe büyük hizmetler verip şimdi aramızdan ayrılmış bulunan aziz meslektaşlarımızın hatıralarına da minnet ve şükran duyguları ile dolu olarak saygı sunuyorum.

Yüce Cumhurbaşkanım ve değerli konuklar;

Şahsın, ailenin, toplumun ve bütün bir milletin yalnız ilerlemesi için değil hatta manasında yaşayabilmesinin temel şartı, hukukun ve Adaletin geçerli olmasıdır.

«Adalet mülkün temeli» sözünün milli sınırları da taşan bir anlam kazandı çağımızda, insanca yaşama, kalkınma ve yükselmenin şartı olan bu ilkeye saygı ve bağlılıkta kusur edecek devletlerin ve milletlerin hüsrana uğraması mukadderdir.

O itibarla, her meslekte rehber olan bu ilkeyi adı ile sanı ile toplum hayatına hizmet olarak takdim mevkiindeki Adalet mekanizmasının sayın mensuplarına düşen manevi sorumluluk da ağırdır. Bunu, millet ve meslek adına dile getirmeyi görev sayıyorum.

Hemen arz edeyim ki, bu ulvi mesleğin saygı değer mensuplarımızın büyük çoğunluğu, pek çok imkânsızlığa rağmen, sorumluluklarının müdrki olarak, feragât ve fedâkarlıkla üzerlerine düşeni yapmanın çabası içindedirler. Büyük milletimizin kadirşinaslık

ladım ve 4.9.1972 yılında dokuz ayımı tamamlayarak 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun 26. maddesine göre İcra - Tetkik Mercii ile İcra ve İflâs Daireleri ve Sulh Mahkemelerinde yanında staj yaptığım avukatın muvafakatı ile dava takip edebilmem gerekiyor.

Zira 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun 26. maddesi bunu amirdir. Fakat aynı kanunun geçici 7. maddesinin (b) fıkrasına göre bizlere 3499 sayılı Avukatlık Kanunu'nun 5178 sayılı Kanunla değişen 19. maddesi uygulanarak sadece Sulh Mahkemelerinde dava takip edebileceğimize dair elimize bir belge verilmiştir.

Bizler üvey evlatımız ki kanunun bu maddesi bu kadar çelişki içinde düzenlenmiştir.

Diyeceksiniz ki kanun sarıh olduğu için bizim size yapacağımız bir şey yoktur. Fakat durum şöyle kanaatimce: 1136 sayılı Kanuna tabi olanlar stajın ilk dokuz ayı bitince bu adı geçen kanunun 26. maddesinden istifade ettiriliyorlar. Bizler ise aynı şekilde yinc stajımızın dokuz ayını bitirince ancak sulh mahkemelerinde dava takip edebiliyoruz.

Kanun bir maddesi ile verdiği hakkı bir diğer maddesi ile geri almaktadır ki bu eşitlik ilkesine ve Anayasa'ya aykırı bir madde olsa gerek kanaatimce.

Bu hususta gerekli ne lazımsa yapılmasını ve tarafıma bir cevap verilmesini ve bu hususta aydınlatıcı bir yolun bulunmasını saygılarımla arz ederim.

Bursa Barosunda
Stajyer Avukat
İsmail Çatal

Ankara; 24 Ekim 1972
Sayı : 3200

Sayın İsmail Çatal
Stajyer Avukat
B u r s a

İlgi : 12.9.1972 günlü dilekçeniz.

İlgi dilekçeniz üzerine Yönetim Kurulumuzun 7.10.1972 gün ve 687/50 sayılı karar örneği aşağıya çıkarılmıştır.

Bilginizi rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

7.10.1972 gün ve 687/50 sayılı
Yönetim Kurulumuz Kararı :

Stajının ilk 9 ayını tamamladığımı ancak staj yaptığı Bursa Barosunun, yanında staj yaptığı avukatın izni ile, Sulh Mahkemelerinde dava takibini kabul ettiği halde, İcra ve İflâs Dairelerinde iş takibini kabul etmediğini bildirecek bu konuda gereğini isteyen İsmail Çatal'ın 12.9.1972 günlü dilekçesi okundu.

1136 sayılı Kanunun geçici 7. maddesine göre eski hükümler uyarınca bir yıl staj yapan ve sınava tabi olmayanlar hakkında 3499 sayılı Kanunun 5178

sayılı Kanunla değişik 19. maddesinin uygulanacağı anılan maddede açıkça belirtilmiştir. Avukat yanında üç ay stajını tamamlayanlara İcra Tetkik Mercii Hakimlikleri ile Sulh Mahkemelerinde de İcra ve İflâs Dairelerinde görülen dava ve işlerde vekâlet alabilme olanağını veren 1136 sayılı Kanunun 26. maddesi, kuşkusuz yalnız Sulh Mahkemelerinde vekâlet alma hakkını tanıyan 3499 sayılı Kanunun 5178 sayılı Kanunla değişik 19. maddesinden geniş kapsamlıdır. 1136 sayılı Kanun stajı birbuçuk yıla çıkararak sınav getirmesi yönünden de geçici 7. maddeye tabi olanlara nazaran farklılık taşımakla beraber, stajın 9. ayını tamamlayanlar açısından farklılığın yerinde olmadığı açıkça bellidir. Ancak stajyer İsmail Çatal'ın dilekçesinde de belirttiği gibi kanun değişikliği yapılmadan aksine bir karar itirazına Kurulumuzun yetkisi bulunmamaktadır. İsteği 1136 sayılı Kanun değişikliğinde gözönünde bulundurulmasına ve dilekçeye bu yolda cevap verilmesine oybirliğiyle karar verildi.

Bkz. TBBB. 1972/12-24.

1972/16-33

Dava ve İş Takipçileri - 1136 Sayılı Kanunun Geçici 17/I. Maddesi - 3 Aylık Süre

T. C.
Çorum Baro Başkanlığı

24.7.1972
Sayı : 1972/102

Türkiye Barolar Birliği Başkanlığına
A n k a r a

Alaca mahkemesi zabıt kâtipliğinden emekli Asaf Hayri Günhan ile İskilip mahkemeleri zabıt kâtipliğinden emekli Halim Asiler dilekçe ile Başkanlığımıza başvurarak 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun geçici 17. maddesi gereğince üç avukat ve dava vekili bulunmayan Alaca ve Bayat ilçelerinde dava takipçiliği yapmak istediklerini bu nedenle Baro dava takipçileri listesine yazılmalarını istemişlerdir.

Dilekçeleri yönetim kurulumuzda incelemiş ancak 1136 sayılı kanunun 1238 sayılı kanunla değişik geçici 17. maddesi ikinci fıkrasındaki üç aylık başvurma süresinin bu maddenin birinci fıkrası kapsamına girmekte olan bu kişiler hakkında uygulamayı uygulanmaması konusunda tereddüde düşülmüştür. Bu talepler hakkında gerekli kararın alınmasında yüksek Başkanlığımızın görüşlerinin bildirilmesini arz ve istirham ederim.

Saygılarımla,
Baro Başkanı
Av. M. Nurettin Tayş

Ankara, 22.9.1972
Sayı : 2881

Yüksek Hâkimler Kurulu
Başkanlığı
A n k a r a

Alaşehir avukatlarının birlikte imzasını taşıyan, bir örneğinin Başkanlığınıza iletiildiği anlaşılan 15.9.1972 günlü dilekçe örneği ekte sunulmuştur.

Alaşehir ilçesine bir hâkim atanması ile ilgili dileğin incelenerek gereğinin takdir olunmasını ve Birliğimize bilgi verilmesini arz ederim.

Saygılarımla,
Başkan

T. C.
Yüksek Hâkimler Kurulu
Birinci Bölüm

Sayı : İşlemler Br. 12118

Ankara, 26.9.1972

Türkiye Barolar Birliği Başkanlığına

İlgi : 22.9.1972 gün ve 2881 sayılı yazıya;
Alaşehir'e, hakim kadrosu verilmesi hususu, Adalet Bakanlığına intikal ettirilmiştir.
Bilgi edinilmesini rica ederim.

Rüştü Baykal
Yüksek Hâkimler Kurulu
Başkan Vk.

Bkz. TBBB. 1970/3-12, 24; 1971/12-12; 1972/14-12, 33.

1972/16-31

Avukatlık Stajı - Stajın Memuriyetle Birleşmeyeceği - Avukatlık Kanununun 72/b. Maddesi - Danıştay Kararı

T. C.
Danıştay
Sekizinci Daire
Esas No. 1971/4960
Karar No. 1972/1261

Davacı : Hüseyin Küçükçakar, Genel Kurmay Sağlık ve Veteriner Dairesinde Astegmen - Ankara.

Davalı : 1- Ankara Barosu.
2- Türkiye Barolar Birliği.

Davanın Özeti : 2/2/1970 tarihinde avukatlık stajına başlayarak 5/2/1971 tarihinde ikmal ettikten ve staj bitim belgesini aldıktan sonra, davalı baro yönetim kurulunca söz konusu belgenin geçersiz sayılmasına dair verilen karara karşı yaptığı itirazın reddine ilişkin bulunan davalı Birliğin 2/3/1971 gün ve 237/2 sayılı kararının iptali isteğidir.

Davalıların Savunması Özeti : Müddetinde savunma verilmemiştir.

Kanunsözcüsü Muzaffer Arıer'in Düşüncesi : Gereğince 3499, gerekse 1136 sayılı kanunlar fiilen öğretmenlik yapan kişilerin avukatlık ve dolayısıyla avukatlık stajı yapmalarını mümkün kıldığı, davacının ise öğretmen kadrosunu işgal etmekte beraber, stajı sırasında fiilen memur olarak çalışmakta olduğu, kazanılmış bir hakkın mevcudiyeti söz konusu edilemeyeceğinden staj bitim belgesi istihlal etmiş bulunması davacıya bir hak sağlayamayacağı cihetle, dava konusu işlemde kanuna aykırılık yoktur.

Davanın reddi gerektiği düşünülmektedir. Raportör Sami Akural'ın Düşüncesi : Davacının avukatlık stajı yaptığı sıra staj ile birleşmeyen bir işte çalıştığı sabit bulunduğundan, staj bitim belgesinin geçersiz sayılmasında, 1136 sayılı kanunun 72/b maddesine aykırılık bulunmadığından davanın reddi gerekir.

Türk Milleti Adına
Hüküm veren Danıştay Sekizinci Dairesince işin gereği düşünüldü :

2/2/1970 tarihinde avukatlık stajına başlayan ve 1136 sayılı kanunun değişik geçici 7 inci maddesi uyarınca staj hükümleri yönünden esas itibarıyla bu kanuna tabi bulunan davacının, staj yaptığı sırada memur olarak çalıştığı sabit olduğundan ve avukatlık ruhsatı verilmiş olsa idi dahi, baro levhasından kaydının silinmesi, 1136 sayılı Avukatlık Kanununun 72/b maddesi gereği bulunduğundan, staj bitim belgesinin geçersiz sayılmasında sözlü edilen maddeye aykırılık yoktur.

Açıklanan sebeplerle davanın reddine yargılama giderlerinin davacı üzerinde bırakılmasına 5.4.1972 gününde oybirliğiyle karar verildi.

Başkan V.
İbrahim Koloğlu

Üye	Üye
Enver Sevgen	Alp Arslan Kayan
Üye	Üye
Şekip Çopuroğlu	H. Basri Kurdoğlu

Bkz. TBBB. 1972/14-38.

1972/16-32

Avukatlık stajı - 9 aylık süre sonunda dava takip edilebilecek mahkemeler - 1136 sayılı kanunun geçici 7. maddesinin yollamada bulunduğu 3499 sayılı kanunun değişik 19 maddesi ile, 1136 sayılı kanunun 26. maddesi arasındaki farklılık

12.9.1972

Türkiye Barolar Birliği Sayın Başkanlığına

İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesinden 1971 Eylül döneminde mezun oldum. Bursa Barosuna kayıtlı olarak 2.12.1971 yılında Avukatlık stajına baş-

duygusu, yüksek huzurlarınızda dürüstlük, ciddiyet ve feragatla çalışan meslektaşlarıma şükran arzına beni zorluyor.

Ancak, Adalet cihazında da vatandaşın haklı şikâyetlerine yol açan aksaklıkların varlığını inkârı sebep yoktur. Ama şikâyetin nedenlerini içtenlikle ele ahr ortaya koyarsak, köklü tarihin sahibi büyük milletimiz ve onu temsilen yetki kullananlar, gerekli tedbirleri bulup imkânlarını - hazırlamak suretile şikâyetleri asgariye indireceklerdir. Buna inanıyorum.

Söz hukuka gelmişken, samimi bir görüşümü arz etmeden geçemeyeceğim. Hukuka saygı ve bağlılık yönünden dünyamın en eski tarihine sahip Türkiye'miz, öğreneceğinden çok öğretme mevkiindedir. Hukuk alanındaki her ileri adımı ciddiyetle izlemek kararındayız. Lâkin hukuku maksat için kullanarak hukuk diye diye millî varlık ve bütünlüğümüze kastetme isteyenlerin karşısında, «her şey vatan ve millet için» görüşü ile vaziyet alırsız.

Gerçekçi bir dille söylemek lâzımgelirse Adalet cihazının baş derdi, şüphesiz, milletçe cehalet olan borcumuzdur. Bu borcun biran evvel ödenmesi lâzımdır. Eğitim, öğretim ve millî hasletlerimize bağlılık, zamanla altından kalkılmaz hal alan niza ve davaları halletmek için en etkili yoldur.

O halde, samimiyetimin verdiği heyecan ve cesaretle büyük milletimize sesleniyorum.

Büyük Türk milleti!

Seni lâyük olduğun hayat seviyesine ulaştıracak ecdat mirası millî, ırf, âdet ve ananelerimiz çerçevesinde, hakkına razı olmayı; büyüğe saygı küçüğe sevgi ve muhabbet göstermeyi; hep kendini düşünmeyip vatan ve milletin yüksek menfaatleri uğruna fedâkârlıktan zevk almayı; doğru, dürüst ve çalışkan olmayı; hak ve Adaletten ayrılmamayı içimize sindirelim. Zira, millet olarak bunu yapmazsak, her şeyi yine milletten bir parça olarak milletin hizmetinde olanlardan bekleme hakkına sahip olamaz ve özlediğimiz sonucu bulamayız.

Mevzuat ve kavram ayrışıklık ve kargaşalığından büyük Türk milleti ile birlikte değerli meslek mensuplarını kurtarmak için, kanunlarımız üzerinde çağın gereklerine cevap verecek düzeltmelerin sür'atle yapılması lüzumuna inanmaktayız. Kendimiz de görev yüklemeye niteliğindeki bu konu ile ilgili maruzatımız karşısında; her ileri adımı reform diye adlandırmayı uygun bulmayan bir kişi olarak, arz edeyimki Bakanlık, Hükümet ve Yüce Meclislerimiz bu anlayışın ve hararetili çalışmanın içindedir. Görüşlerimizle çalışmalarımızın eseri, Adalet hayatımızda reform sözüne hak verecek şekilde en kısa zamanda gözler önüne serilecek ve millet hayatına sunulacaktır.

Hükümetimiz, uzun dönemli kalkınmanın ve üçüncü beş yıllık kalkınma plânının temel hedefleri

stratejisinde; Adalet reformunu, «iç huzur ve düzen ile kalkınma süreci arasındaki bağlantı gözönünde tutularak, yargı sistemimiz, gerek kurum ve kurullar, gerek yapı ve gereç olarak bir reform tutumu ile ele alınacak, Adalet hizmetlerinin bütünü ile perspektif dönem içinde en yüksek düzeye ulaştırılması sağlanacaktır.» şeklinde hasretli çekilen bir görüş ve karara bağlanmıştır.

Bu görüşle değerlendirilecek olan yargının şimdiye kadar halledilmesine fırsat bulunamayan problemleri ele alınacak ve halledilmiş olacaktır.

Hükümetimiz, Adalet hizmetlerindeki verimi artırmak için çalışmalarını iki yönlü olması gereğini kavramış bir Hükümettir. Bir taraftan reform niteliğine varacak mevzuat hazırlıklarına giderken öte yandan da Adalet cihazında görev almış olanların, görevlerinin özelliğine uygun olanaklara kavuşturulması lüzumunu benimsemiştir. Yan ödemeler kararnamesine, bütçe imkânlarının zorlanması pahasına, Adalet cihazında hizmet edenlerin bir kısmının olsun, ithalini bir anlayışın tezahürü olarak şükranla karşıladığımızı Adalet cihazından biri olarak kabine arkadaşlarıma arz etmeyi vazife bilirim.

Adalet dairelerimizin bina, mefruşat, malzeme ve sair ihtiyaçlar bakımından içinde bulunduğu halin, hizmeti olumsuz yönde etkilediğini idrakinde tutan Hükümetimiz, bütçe imkânlarını zorlayarak ve yeni kaynakların elde olunmasına çalışarak bu ihtiyaçları kısa zamanda karşılama çabasına girmiş bulunmaktadır.

İşgal ettiği bina, oturduğu yer ve kullandığı malzemenin itibaren mesleğin yüce vasfına uygun hale getirilmesi için hiç bir fedâkârlıktan kaçınılmayacağına Adalet mekânızımızın, vatandaşın ve bizzat meslektaşlardan gelen şikâyetlerin uzağında kalması için mevzuat ve zihniyet olarak gerekli çalışma ve ciddi tutumun içine girmiş bulunuyoruz.

45 sayılı kanunu değiştiren 1597 sayılı kanuna göre Yüksek Savcılar Kurulu kurulmuş olup, pek değerli üyeleri adli tatile rağmen çalışmalarını sürdürmüşlerdir. Her mülahazanın üstünde yalnız yüksek Adalet duygusu ile ahenkli bir çalışmaya girmiş bulunan kurumumuz, meslek ve meslektaşlarımızın yulardır bekledikleri haklı taleplerini karşılayacak ve mesleğe gölge düşürenler hakkında da vatanında ve meslektaşların beklediği ciddi tedbirleri müsamahasız bir surette uygulamaya devam edecekler.

Aynı kanunla yeniden kurulacak olan Yüksek Hâkimler Kurulunun da Anayasa ve kanundaki değişikliğin verdiği olanaklarla bizzat meslektaşlarımızın acı veren şikâyet unsurlarını en kısa zamanda bertaraf edileceklerine yürekten inanıyorum.

Yüce Cumhurbaşkanım, değerli konuklar; aziz ve sevgili meslektaşlarım;

Vatandaşlarımız, Adalet Bakanlığında ne gibi çalışmalar yapıyor diye merak içinde olabilirler. Başlıklar vererek arz etmeye çalışacağım.

— Adalet Bakanlığının 1327 tarihli Adliye ve Mezahip Nezareti Nizamnamesi Dahilisi merkez teşkilatına ait nizamname ile çalışır olmaları kurtarıp yeni bir kuruluş kanununa kavuşturmak için hazırladığımız tasarı, Hükümete sunulmuştur.

— Adaletin gerçekleşmesinde çok önemi olan yüksek seviyedeki Adli Meclisimizin, üzüntü verici halden kurtulup beklenene uygun bir çalışma düzeyine ulaşmasını sağlayacak yeni kuruluş kanun tasarısını hazırlanıp Hükümete sunulmuş ve bu Müessesenin ön ihtiyaçlarını karşılayacak tedbirler alınmıştır.

— Hizmetin gereğine cevap vermiş olmak ve mesleğe hakkı olan yeri ve imkânı sağlamak için Taahhüt Kanununda değişikliği öngören tasarı Hükümete takdim olunmuştur.

— Yüce Meclislere sunulmuş olan Hukuk ve Ceza Usulü Kanunlarının çıkarılması takip olunmakla beraber, hem mahkemelerin işlerini sadeleştirmek hem de vatandaşın haklı şikâyetlerini ortadan kaldırmak için tedbirler manzumesi halinde usul kanunları iş ve infaz hukuku ile ilgili 20-25 maddelik bir tasarrufların hazırlığı tamamlanmış olup bu günler Hükümete ve dolayısıyla Yüce Meclislere takdim olunacaktır.

— Adalet cihazının maddi ihtiyaçlarının, milletçe verdiklerimizle sınırlı bütçe imkânlarının dışında bazı imkânlara kavuşturmak için mevcut yan imkânları değerlendirip bunlardan yararlanmayı sağlayacak bir tasarrufların hazırlığı yapıyoruz.

— Yüce Meclisin komisyonunda görüşülmekte olan Yargıtay Kanununun en iyi şekilde çıkması için Yüksek Yargıtay temsilcileri ile birlikte gereken çalışmaları veriyoruz.

— Hâkimler Kanununun yeniden düzenlenmesi çalışmalarını bitirmek üzereyiz.

— Adli zabitanın kurulması hakkındaki kanun tasarısını tamamlamak üzereyiz.

— Mahkemeler Teşkilât Kanununu yeniden düzenliyoruz.

— Ceza İnfaz Kurumlarının iç ve dış korunmasını tek elden yönetilmesi için kanun hazırlığındayız.

— Adli sicil sistemini teknolojidenden faydalanarak yeniden düzenlemek için kanunun hazırlığı çalışmalarındayız.

— Çocuk mahkemeleri kanun tasarısının gerçekleşmesinin peşindeyiz.

— Cezaların infazı sırası ve sonrası hükümlülerin korunmasına ait kanun tasarısının kanunlaşmasına çalışıyoruz.

— Memleketin sosyo-kriminolojik gerçeklerine uyumlu bir ceza kanununun hazırlanması; Medeni Kanun ön tasarısı üzerindeki çalışmaların hızlandırılması; mevzuatın hukuk tekniği gereklerine uyumlu olarak

hazırlanıp yürürlükteki mevzuatın taranması, tasnifi ve bir kavram fihristinin hazırlanması; çelişki ve tutarsızlıkların giderilmesi için çalışma ihtiyacını benimsemiş olduğumuz halde bu çalışmalara imkân verecek kuruluş kanunumuzun çıkmasını bekleme mecburiyetinde olduğumuzu da itiraf ediyoruz.

— Basın Kanunu üzerinde düzeltici tedbirler çalışmasını sürdürüyoruz.

— Millî varlık ve bütünlüğümüz bakımından yararlı ve zorunlu Anayasa değişiklik çalışmalarına katılıyoruz.

— Ahenkli ve derinlemesine bir çalışma ile gerçekten beklenenden fazlasını vermiş olan partiler arası komisyon tarafından ele alınması ön görülen Seçim Kanunları için, dökümanter çalışmaları yapılmış bulunuyoruz.

— Cezaevlerimizi içinde bulunduğu arzu edilmez durumdan kurtarmak ve ceza infaz sistemimizi modern görüşe uydurmak için hukuki ve fiili çalışmalarımız, ümitle sürdürülmektedir.

— Tüzel kişiliğe sahip kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşu olan Türkiye Barolar Birliğinin çalışmalarında Bakanlığımıza düşen hizmetler yönünden kusur etmemeye gayret gösteriyoruz.

— Aynı nitelikteki Türkiye Noterler Birliğinin, noterliği ciddi bir meslek haline getiren çalışmalarının her safhasında yararlı olmak için elden geleni yapıyoruz.

— Ve bütün bunların sonunda ve her işin başında Adalet mekanizmasının Anayasadaki yerine ve millet gözündeki mevkiine uygun temsil olanağını ilya için mesleğin hakkı olan ufku genişletmek üzere beklenen heyecan ve mücadele azmini kendimizde buluyor ve bunu her vesile ile ortaya koyuyoruz.

— Bakanlığımızın, eksik de olsa iyi niyetle vâki çalışmalarını anlayışla karşılayıp teşvik eden, teşvik eden başta Yüce Cumhurbaşkanımız olmak üzere tüm Hükümet üyelerine, yüce meclislerin pek değerli başkanı ve üyelerine, her derecedeki aziz ve sevgili meslek arkadaşlarımıza, hergâtlâ çalışma yolunu tutmuş bulunan Bakanlığın mensuplarına yüksek huzurlarımızda şükran ve teşekkürlerimizi arz ederek gelecek yıllar törenlerimizin milletçe daha büyük mutluluk içinde idrakini diler yeni çalışma döneminde meslektaşlarımıza sağlık ve başarı temenni ederek hepimizi yüreğinden saygılarla selâmlarım.

Yargıtay Birinci Başkan Vekili Eyüp Sabri Erman'ın Konuşması.

1972-1973 Adalet yılını açarken, geçen yıl ebediyete göçen Hâkim ve Savcı arkadaşlarımıza Ulu Tanrıdan mağfiret, emekliye ayrılanlara yeni hayatlarında mutluluk ve esenlik içinde nice nice yıllar dilerim.

T.C.
Yüksek Hakimler Kurulu
Birinci Bölüm

Sayı : İşlemler Br.
Konu : 13301

Ankara, 26.10.1972

Türkiye Barolar Birliği Başkanlığına

İlgi : 24.10.1972 gün ve 3187 sayılı yazıya.

Cide sorgu hakimliğine gerekli atama yapılmış ve atanan hakim 18.10.1972 günü Cide'de işe başlamıştır.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

Rüştü Baykal
Yüksek Hakimler Kurulu
Başkan Vk.

Barolar Birliği Genel Başkanlığına
A n k a r a

Özü : Alaşehir'e bir hâkim daha verilmesi istemidir.

İlçemiz, 21.000 nüfuslu bir ilçe olup, iş hacmi her geçen gün artmakta, bu sebeple de bilhassa Asliye hukuk mevadından olan işler geç neticelenmekte, bu durum da haklı şikâyetlere yol açmaktadır. Asliye hukuk mahkemesine 1971 yılında gelen ve çıkan işler aşağıdadır.

1 — Asliye Hukuk.

793	deva	1970	den	devir
635	deva	1971	de	gelen
1428	deva	1971	toplama	
—444	deva	1971	de	çıkan
984	deva	1972	e	devir.

2 — İcra tetkik mercii

40	deva	1970	den	devir
183	deva	1971	de	gelen
223	deva	1971	toplama	
—157	deva	1971	de	çıkan
66	deva	1972	e	devir

3 — Tapulama mahkemesi

1971'e 475 dava devir edilmiş, bu miktar aynen 1972 yılına aktarılmıştır.

4 — Şehir Kadastro işleri

200 dava 1972 de gelen.

5 — Ayrıca ilçe seçim kurulu işleri.

İlçemiz 14 mahallede oluşmakta ve henüz iki mahallenin şehir kadastro yapılmış bulunmamaktadır. Açılan Kadastro tesbitine itiraz davalarının sayısı nazara alındığında, şehir Kadastro davalarının adedinin çok artacağı anlaşılmaktadır.

İlçemizin Asliye Hukuk hâkimi, aynı zamanda şehrimizin mürettep Ağır Ceza Mahkemesinin üyesi olup, haftada iki gün de Ağır ceza duruşmalarına çıkmaktadır. Bu durum da işlerin gecikmesinde önemli bir sorundur.

Ağır ceza mahkememiz mürettep olduğundan ve ilçedeki Ağır ceza mahkemesine iştirak etmeyen bir tek hâkim kaldığından, bazı hallerde bu hâkimin de sanığın sorgusunu icra etmesi nedeniyle, ağır ceza üyesi hâkimlerden bir tanesinin görevde bulunmaması hallerinde, Ağır ceza mahkemesi hey'eti teşekkül edememekte ve bu durum mahkemece üst üste bir kaç kez hiç duruşma yapılmadan talik yapılmasına meydan vermektedir. Bu hal ise, tutuklu sanıkların mağdur olmalarına sebep olmaktadır. Ceza evinde haksız olarak geçirilen bir saatin bile hesabının verilemeyeceği artık herkeşçe kabul edilen açık bir gerçektir.

Hatta birçok kerreler Ağır ceza mahkemesinin birkaç kez üst üste teşekkül edememesinin bir neticesi olarak dosyalar mercii tayini için başka yerlere de gönderilmektedir. Bu durum da gösteriyor ki, Alaşehir için bir hâkim tayininin daha yapılması, kesin bir zorunluktur.

Ağır Ceza Mahkemesine üye olmayan Sulh Hukuk ve Sulh Ceza hâkimi aynı hâkim olduğundan ve şehrimizde bu mevaddan işlerin çok olmasından ve bu hâkimin de günde 80-100 dosya ile duruşmaya çıkmak mecburiyeti bulunduğundan adalet geç tcellil etmekte, bu durum ise büyük haksızlıklar doğurabilmektedir.

Alaşehir İlçesi Avukatları olarak yukarıda sunduğumuz nedenlerle adaletin zamanında ve daha ucuz görülmemesinden müvekkillerimize karşı güç durumda kalmaktayız. Aynı zamanda mahkemelerden zamanında karar çıkmadığı için elimizde bulunan davalar mecburen uzayıp gitmekte, bu ise Avukat olarak verimli çalışmamıza engel olmaktadır.

Arzettığımız sebeplerle, Alaşehir için yeni bir hâkim tayini kaçınılmaz bir zorunluk halini almıştır. Gereğini saygılarımızla arz ve talep ederiz. 15.9.1972

1 — Gereği için : A) Türkiye Barolar birliği genel Başkanlığına

B) Yüksek Hakimler Kurul Başkanlığına

C) Adalet Bakanlığına

2 — Bilgi için : Manisa Barosu Başkanlığına

Alaşehir Avukatları

Suat Akıncı	Fahri Dayı	Macit Aydın
Mustafa Yıldırım	Turhan Paker	Alpay Okluoğlu
Ali Yıldırım	Galip Cengiz	Ahmet Bar

Yüksek Hakimler Kurulu Başkanlığına
A n k a r a

İçimiz Asliye Hakimi tayinen ayrılmış, sorgu hakimi halen İstanbulda hastahane tedavî altında bulunmaktadır.

Asliye Hakimliğine atanan Sulh hakimi Selçuk Erdem'de rahatsız olup bu durum ile teknil işlere bakmaktadır.

Değişik işlerle beraber 2386 derdest dava bulunmaktadır. Üç hakim'in dahi bakamayacağı bu kadar yüklü işe keşiflerinde ilave edersek adalet hizmetinin ne kadar aksadığı anlaşılacaktır.

İlçeye Sulh hakimi tayinine kadar yetkili bir hakim atanmasını yüksek takdirlerinize arz ederim
5/9/1972

Avukat Nezih Erim
İmza

Avukat Neşet Genç Avukat Mehmet Ali Önder
İmza İmza
Avukat Tekin Özmen Avukat Şükran Önder
İmza İmza

Edirne Barosu Başkanlığı 6/9/1972
Sayı : 138

Türkiye Barolar Birliği Başkanlığına
A n k a r a

İpsala İlçesi avukatlarının Yüksek Hakimler Kurulu Başkanlığına çekdikleri 5/9/1972 günlü telgraf sureti ilişktir.

Gereğine delaletlerinizi saygılarımla arz ederim.

Baro Başkanı Yardımcısı
Av. Sinan Sayın

Ankara; 24/10/1972

Sayı : 3183

Yüksek Hakimler Kurulu
Sayın Başkanlığı
A n k a r a

İpsala İlçesinde bir Sulh Hakimi atanmasına kadar bir hakim'in yetkili olarak görevlendirilmesi hususunda ilçe avukatlarının 5.9.1972 günlü tel yazısı ile Başkanlığınıza başvurdukları Edirne Barosunun 6.9.1972 gün ve 138 sayılı yazısında bildirilerek gereği için Birliğimizin de ilgilennmesi istenilmiştir.

Dilek hakkında gereğinin takdir olunarak, sonucun Birliğimize ve dilekçilere bildirilmesini Yönetim Kurulumuzun 7.10.1972 gün ve 669/32 sayılı kararı uyarınca müsaadelerine arz ederim.

Saygılarımla,
Başkan

T.C.

Yüksek Hakimler Kurulu
Birinci Bölüm

Ankara; 27/10/1972

Sayı : İşlemler Br. 133334

Türkiye Barolar Birliği Başkanlığına

İlgi : 24.10.1972 gün ve 3183 sayılı yazıya;

1 — İpsala Hakimliği münhal olup, ilk atama kararı ile atama yapılacaktır.

2 — Sulh ve sorgu hakimleri halen görevlerinde bulduklarından, buraya yetkili hakim verilmesi uygun görülmemiştir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

Rüştü Baykal
Yüksek Hakimler Kurulu
Başkan Vk.

Ankara; 3/11/1972
Sayı : 3344

Baro Başkanlığı
E d i r n e

İlgi : 6.9.1972 gün ve 138 sayılı yazınız,
29.10.1972 gün ve 3184 sayılı yazınız.

İpsala İlçesi Sulh Hakimliğine ilk atama kararı ile atama yapılacağı hakkında Yüksek Hakimler Kurulu Başkanlığından alınan 27.10.1972 gün ve 13334 sayılı yazı örneği ilişikte gönderilmiştir.

Bilginizi rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

Cide Tel

Türkiye Barolar Birliği
Başkanlığına
A n k a r a

Sorgu hakiminin yetkili değerinin raporlu bulunduğu Cidede yirmi gündün beri adli işler durmuş son olarak yetkili hakim verilmişse de izinli olması vazife başlanmasına mani olmuştur adalet bekleyen binlerce vatandaş adına ilginizi saygıla dilerim.

Avukat Fuat Nazlı

Ankara; 24/10/1972
Sayı : 3187

Yüksek Hakimler Kurulu Başkanlığına
A n k a r a

Cide'ye Sorgu Hakimi atanması hususunda, Av. Fuat Nazlı'nın Birliğimize gönderdiği 20.9.1972 günlü tel yazısı örneği. Yönetim Kurulumuzun 7.10.1972 gün ve 683/45 sayılı kararı uyarınca ekte sunulmuştur.

Gereğinin takdiriyle sonucu hakkında Birliğimize bilgi verilmesini müsaadelerine arz ederim.

Saygılarımla,
Başkan

Ek : 1 tel örneği

Kuru istatistik rakamlarını sıralayarak, başarılarınızı övünç vesilesi ederek kıymetli vakitlerinizi almayacağım. Sözlerine arkada bıraktığımız adalet yabını dolduran ve henüz aktüalitesini kaybetmemiş olayların adli yönlerini ve mesleğin sorunlarını dile getirerek başlayacağım.

12. Mart muhtırasını gerektiren; her tür hak ve hürriyetler, rejimi, Devletin bütünlüğünü tehdit edici, kanlı ve anarşik olaylar ve halen içinde bulunduğumuz olağanüstü durum hepinizce ve milletçe bilinmektedir. Tekrarlamayacağım. Yalnız; Türk Devletinin, Türk Milletinin varlığı ve geleceği ile bu derece yakından ilgili, kökenleri dışında, dirjanları malum, Anayasa dışı olaylar ve bunları oluşturan nedenler karşısında Türk Adliyesinin tutumunu, edev ve borçlarını belirtmeğe çalışacağım. Bunun için her şeyden önce, Türk Milleti adına, Türk mahkemelerince kullanılan yargı erkini niteliğini ve Devlet bünyesindeki önemli rolünü belirtmek zorundayım.

Mahkemelerin Devlet bünyesindeki yerleri ve rolleri:

Bu günün demokratik hukuk devleti; yasama, yürütme ve yargı erklerinin dengeli şekilde ayırımı esasına dayanır. Bu kuvvetlerden hiç birinin diğerine tahakküm etmesine müsamaha etmez. Anayasaya koyduğu temel hükümlerle, kabul ettiği demokratik müesseselerle dengeyi bozulmamasına, kuvvetlerden birinin kendisini «her dilediğini yapmağa kadir, lâyü's'el», saymamasına gayret eder. Örneğin; kanun yapmak için sahibini müfuzlu kılan veya böyle bir his uyandıran çok geniş yetkileri haiz yasama meclisleri tasarruflarının temel kurallara uygunluk derecesini temin için Anayasa Mahkemelerini, ferde nazaran daha kuvvetli, dilediğini yapmağa kadir yürütme erki ödevlisi organların tasarruflarını kontrol etmek ve haksızlıkları gidermek için idare mahkemelerini getirmiştir.

Sayıdığımız bu üç kuvvetten biri olan yargı erki; Devleti oluşturan, onun fertle münasebetlerinde hukuk kuralları dışına çıkmamasını temin eden, yargı tasarruflarıyla da hakkın ve adaletin tecelisini sağlayan kuvvettir.

Türk Anayasasına göre Durum:

Türk Anayasasının 4 ncü maddesinde açıklandığı gibi; egemenlik, kayıtsız şartsız milletindir. Millet, egemenliğini; devleti oluşturan kuvvetler ve bunların organları eliyle, Anayasanın koyduğu esaslar çevresinde kullanır. Bu kullanma, hiç bir suretle belli bir kişiye, zümreye veya sınıfa bırakılmaz. Hiç bir kimse veya organ kaynağını Anayasadan almayan bir Devlet yetkisini kullanamaz.

Yargı yetkisi, Türk Milleti adına, bağımsız mahkemelerce kullanılır. Hakimler görevlerinde bağımsızdırlar. Anayasa'ya, kanuna, hukuka ve vicdani ka-

natlerine göre hüküm verirler. Hiç bir organ, makam, merci veya kişi yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere ve hakimlere emir ve talimat veremez, genelge gönderemez, tavsiye ve telkinde bulunamaz.

Görürüz ki Türk Anayasası, hukuk Devletini oluşturan bütün kuralları sinesinde toplamış, yargı erkini ve bunu kullanan hakimleri, hukuk devletinin ihmal edilemez bir unsuru saymış, gerekli yetkilerle donatmıştır.

Mahkemeler, kendilerine vücut veren Anayasa hükümlerine ve bu hükümler doğrultusunda çıkarılmış kanunlara harfiyyen uymak ve onları uygulamakla yükümlü oldukları gibi başkalarını da riayete zorlamak, aykırı davranışları, hukuk düzeni içinde, lâyık oldukları cezalara çarptırmak, bu ödevlerini istisnasız ve müsamahasız yapmak zorundadırlar. Konuyu, Anayasadan bazı örneklerle açıklayalım.

Herkes; kişiliğine bağlı, dokunulmaz, devredilmez, vazgeçilmez hak ve hürriyetlere sahiptir. Devlet, kişinin temel hak ve hürriyetlerini; fert huzuru, sosyal adalet ve hukuk devleti ilkeleri ile bağdaşamayacak surette sınırlayan siyasi, iktisadi ve sosyal bütün engelleri kaldırır. İnsanın maddi ve hukuki varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlar. (Madde : 10)

Anayasada yer alan hak ve hürriyetlerden hiç birisi, insan hak ve hürriyetlerini veya dil, ırk, sınıf, din ve mezhep ayırımına dayanarak, nitelikleri Anayasada belirtilen cumhuriyeti ortadan kaldırmak maksadıyla kullanılmaz. Bu hükümlere aykırı eylem ve davranışlar suçtur. Cezaları kanunlarda gösterilmiştir.

Kamu haklarının savunucusu olan savcılar, bilhassa Anayasa ve Devlet düzenini ilgilendiren suçlarda çok uyanık, çok titiz davranmağa, suçta muttali olur olmaz hiç bir emir ve talimat beklemeden, insiyatifleri ile derhal harekete geçip kovuşturmağa, Türk hakimleri de; önelerine getirilen suç ve suçlu, Anayasa ve ceza kanunları doğrultusunda, her yönden, titizlikle inceleyerek gerekli cezayı vermeğe mecburdur. Mahkemelerin, devletin oluşumundaki rolleri, Anayasa ile yüklendikleri borç ve ödevleri bunu gerektirir.

Düzen değiştirme iddiaları:

Anayasa ile müesses düzen değiştirilebilir mi? sözünü ettüğümüz (değiştirme) bizzat Anayasanın koyduğu kurallara ve demokratik hukuk düzenine göre mümkün olan değiştirmelerdir. Yoksa Anayasa hükümlerinin zor kullanılarak değiştirilmesi asla caiz değildir.

Türk Anayasasında biri; belirli şekil ve şartlara uyularak değiştirilebilir; diğeri; hiç bir şekilde değiştirilemez nitelikte iki tür hüküm vardır. Devletin şeklini ve bütünlüğünü tesbit eden hükümler ikinci tür

girer. Anayasamız 9 ncu maddesinde, Devlet şeklinin Cumhuriyet olduğu hakkındaki Anayasa hükmünün değiştirilemeyeceğini ve değiştirilmesi teklif dahi edilemeyeceğini açık ve kesin olarak belirtmiştir.

Türk Cumhuriyetinin şekli ve nitelikleri, Anayasanın başlangıç bölümünde ve ayrıca madde metinlerinde kavram olarak ele alınıp birer birer tespit edilmiştir. Başlangıç bölümünde Türk Cumhuriyetinin kuruluşundaki maksat şöyle anlatılmaktadır.

«...bütün fertlerini, kaderde, kıvançta ve tasada ortak, bölünmez bir bütün halinde, millî şuur ve ülküler etrafında toplamayı, Türk milletini dünya milletleri ailesinin, eşit haklara sahip şerefli bir üyesi olarak, millî birlik ruhu içinde daima yüceltmeyi, Türk milliyetçiliğinden hız ve ilham alarak ve millî mücadele ruhunun, millî egemenliğin, Atatürk Devrimlerine bağlılığın tam şuuruna sahip olarak insan hak ve hürriyetlerini, millî dayanışmayı, sosyal adaleti, ferdin ve toplumun huzur ve refahını gerçekleştirmeyi ve teminat altına almayı mümkün kılacak demokratik hukuk devletini, bütün hukuki ve sosyal temelleriyle kurabilmek»

İşte Türk Cumhuriyetinin nitelikleri ve kuruluşundaki amaç budur. Bu esasları ve ikinci madde hükümlerini gözönünde tutarak diyebiliriz ki;

Türkiye Cumhuriyeti; insan hak ve hürriyetlerini, millî dayanışmayı, sosyal adaleti, ferdin ve toplumun huzur ve refahını gerçekleştirmeyi ve onları teminat altına almayı amaç edinen; millî, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devletidir.

Cumhuriyet kavramına ve onun Anayasa'da belirtilen niteliklerine dahil unsurları hedef tutan veya Türk Devletinün ülke ve millet bütünlüğünün bölünmesine yönelik düzen değişikliği iddiaları Anayasanın değişmez kural ve kavramlarına karşı gelmek, onları yok etmek ve değiştirmek gayret ve çabalarından başka bir şey değildir.

Becerikli bir kamufler ile samimi dilek ve arzuların masum bir tezahürü şekline sokulan, bu suretle vatandaşlar arasında yayılmasına, taraflar bulmasına çalışan aslında, Anayasanın değişmez düzenine matuf olan iddia ve propagandaların, istenilen ortamın hazırlanması halinde kuvvete dönüşeceğinden şüphe edilmemelidir. Zira; Anayasanın emredici hükümlerine aykırı ve suç niteliğini haiz bu kabil düzen değiştirmelerinin normal hukuk yolları ile oluşturulmasına imkân yoktur.

Cezâî sonuçlarından kurtulabilmek, daha serbest ve kandırıcı şekilde hareket edebilmek için mahiyeti, amacı ve neticeleri kasten açıklanmayarak yorumu öğrenci, işçi, çiftçi, memur, aydın yarı aydın her meslekten vatandaşların kendi açılardan idrak ve anlayışlarına bırakılan ve bu suretle zihinlerde Anayasanın değişmez düzenine karşı bir tepki uyandıran iddialar ve propagandalar dahi kanaatimce suçtur. Düzen değişikliği iddialarının açıklığa kavuşturulma-

sı, masum halkı kandırıcı mahiyetlerinden uzaklaştırılması şarttır. Ancak bu suretledir ki, Anayasanın sağladığı hak ve hürriyetlerden faydalanarak kötü niyetlerini samimiyet maskesi altında gizleyenlerin Devlete ve Cumhuriyete yönelik gerçek maksatlarının oluşmasına, kuvvete dönüştürmesine mani olunabilir.

Kalkınma Planları

Sayın Başbakan, 3 ncu 5 yıllık kalkınma planını açıklarken, toprak, tarım, hukuk, adliye, vergi, maliye, petrol, maden, eğitim reformlarının mutlaka yapılması lüzumuna ve yeni stratejinin bu reformlara istinat ettirildiğine işaret buyurdular. Türk Anayasası, 129 ncu maddesiyle yalnız iktisadî kalkınmanın değil, sosyal ve kültürel kalkınmanın da plana bağlanmasını, bu plan çevresinde yürütülmesini zorunlu kılmıştır.

Sosyal ve kültürel kalkınmaya el atılmadan iktisadî kalkınmanın istenilen aşamaya ulaşabileceğini sanmıyorum. Demokratik bir ülkede sanayi'in, ticaretin, ziraatin gelişmesi, kalkınması; sermayeye, emeğe, emekçiye ve müteşebbise her bakımdan emniyet ve itimat telkin eden, oturmuş sosyal bir ortamın mevcudiyetini gerektirir. Hukuk Devletinün işleyişi, vergi adaleti ve emniyeti, asayiş, mahkemelerin durumu bu ortamın hazırlanmasında ön planda gelirler. Üzülerek söyleyelim ki, bugüne kadar kalkınma planlarında daha ziyade ekonomik duruma önem verilmiş, sosyal ve bilhassa adli kalkınma ihmal olunmuştur.

Zahmet edilip adalet yılımı açış nutukları incelendiği zaman görülecektir ki yıllar boyu bu kürsüden adli kanunlardaki, mahkemeler teşkilâtındaki eksikliklerden, aksaklıklardan, davaların gereği gibi görülüp bitirilemediklerinden, vatandaşların yakınmalarından söz edilmiş, alınması gereken acil tedbirlere işaret olunmuştur. Bu sözler hiç bir yankı yaratmamış, bugüne kadar olumlu tek bir adım atılmamıştır. Adli düzen, her geçen yıl, türlü etkenler altında biraz daha gerilemeye ihtiyaçlara cevap veremez olmuş, dava sayısı biraz daha fazlalaşmış, vatandaşların şikâyetleri biraz daha artmıştır. Bu gün, Türk halkı adli düzenden şikâyetçidir. Bu şikâyetlerin nedenlerini, diğer etkenleri bir yana atarak tamamen mahkemelere, hâkimlere yüklemek insafsızlık olur.

İyi Bir Adaletin Unsurları

Adalet; az külfet ve masrafla, kolay, çabuk, kanuna, hukuka ve maddî meseleye uygun ve isabetli şekilde yerine getirilmelidir. Bu unsurlar ve bunları etkileyen nedenler üzerinde durulmalıdır.

Türkiye, dünyada nüfus artışı oranı bakımından önde gelen milletler arasındadır. Nüfusumuz her yıl 750 bine yakın bir artış kaydetmektedir. Son istatistiklere göre otuzbeş milyon'a ulaşmıştır.

Baro Başkanlığına
An t a l y a

Korkutelindeki bir mevkuflı davam dolayısıyla, uzun zamandan beri Adli Tıp Meclisinden cevap alınmadığından, bu işin takibi için İstanbul'a gittim. Yaptığım soruşturma neticesinde, Adli Tıp Meclisi Fizik Şubesinde hiçbir mütehassısın bulunmadığını, işlerin sürünce de kaldığını, Nisan 1971 tarihinden beri bekliyen evrak olduğunu öğrenmiş bulunuyorum.

Pek çok suçsuz vatandaşın, Adli Tıp Fizik Şubesinden gelecek cevabı bekledikleri gibi, davalar bu sebeple uzun zamandan beri sürünce de kalmakta ve adaletin tecellisi gecikmektedir.

Durumun Adalet Bakanlığına ve Barolar Birliğine duyurularak Adli Tıp Fizik Şubesine biran evvel mütehassıs tayininin teminine tavassutlarımızı arz ederim. 11.7.1972

Avukat
Bahattin İzgi

1972/16-30

Mahkeme kadrolarının yetersizliği - Siirt Hukuk, İpsala Sulh ve Cide Sorgu hakimliklerine atama yapılması - Alaşehir hakim kadrosu verilmesi

Siirt Baro Başkanlığı
Sayı : 70

Siirt; 28/8/1972

Türkiye Barolar Birliği Başkanlığına
An k a r a

Bir buçuk senecenberi Siirte Hukuk hakimi yoktur. Bu müddet içinde davalara ya mevcut hakimler asli vazifelerine ilaveten bakmakta veya muvakkat bir zaman içinde yetki verilen hakimler bakmaktadır. Devamlı şekilde davalara bakılmadığı için her celse hakimler değiştiği için işler sürünce de kalmaktadır. Bu bakımdan baromuz mensubu avukatlar müşkül durumda kaldığı gibi vatandaşın da hakkı zamanında tecelli etmemektedir.

Adli tatil içinde izinli ayrılan hakimlerin çokluğu sebebi ile Buraya yetki verilen ULUDERE hakimlerinden Remzi Kibaroglu kısa müddet içinde işlere intibak ve dosyaların çoğunu da tetkik etmek suretiyle işlere hakim olmuş bulunduğu için, buraya tayin edilmesi veya devamlı şekilde yetki verilmesi halinde işlerin intizama gireceği kanaati hasıl olmuş bulunmaktadır. Bu itibarla uzun müddetten beri açık bulunan Siirt Hukuk hakimliğine adı geçen hakim Remzi Kibaroglu'nun temelli olarak tayin veya devamlı yetki verilmesi, bu olmadığı takdirde başka bir hakimin tayin edilmesi hususunda yetkili merciler

nezdinde tavassut buyurulmasını saygılarımla arz ederim.

Av. Fikri Şendür
Baro Başkanı

Ankara; 24/10/1972
Sayı : 3191

Yüksek Hakimler Kurulu Başkanlığına
An k a r a

Siirt Hukuk Hakimliği görevini kendisine verilen yetkiye binaen uzun süreden beri yürütmekte olan Uludere Hakimi Remzi Kibaroglu'nun, Siirt Hukuk Hakimliğine atanmasını, bu olmadığı takdirde başka bir hakimin görevlendirilmesi dileğini kapsayan, Siirt Barosunun 25.8.1972 gün ve 70 sayılı yazısı örneği Yönetim Kurulumuzun 7.10.1972 gün ve 671/34 sayılı kararı uyarınca ekte sunulmuştur.

Gereğinin takdir buyrularak sonuçtan bilgi verilmesini müsaadelerine arz ederim.

Ek : 1

Saygılarımla,
Başkan

Ankara; 24/10/1972
Sayı : 3192

Baro Başkanlığı
Siirt

İlgi: 25.8.1972 gün ve 70 sayılı yazınız.

İlgi yazınız, Yönetim Kurulumuzun 7.10.1972 günlü toplantısında incelenmiş dileğin Yüksek Hakimler Kuruluna iletilmesine karar verilmiştir.

Bilginizi rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

T.C.
Yüksek Hakimler Kurulu
Birinci Bölüm

Sayı : İşlemler Br.
Konu : 13300

Ankara; 26/10/1972

Türkiye Barolar Birliği Başkanlığına

İlgi: 24.10.1972 gün ve 3191 sayılı yazıya.

Açık bulunan Siirt Hukuk Hakimliğine ilk atama kararı ile atama yapılmasına çalışılacaktır.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

Rüştü Baykal
Yüksek Hakimler Kurulu
Başkan Vk.

Bu duruma göre Sayın Yönetim Kurulundan taleplerim:

1 — Bu korkunç haberlerin doğru olup olmadığı hakkında Barolar Birliği Yönetim Kurulundan ve ilgili yerlerden bilgi sorulması.

2 — Ağır Ceza dosyalarımızı ve dolayısıyla bu yöndeki işlerimizi tamamen felce uğratan bu durumun gerçekliği karşısında ise, yönetim kurulumuzun harekete geçmesi,

(İlgili yerlere tel çekilmesi, açık oturum v.s. gibi)

Saygılarımla,
4/9/1972

Avukat
Emel Gürel

Ordu; 5/9/1972
Sayı : 299

Ordu Barosu Başkanlığı
Türkiye Barolar Birliği Başkanlığına
A n k a r a

Baromuz Avukatlarından Emel Gürel'in 4/9/1972 tarihli dilekçe sureti ilişikte sunulmuştur.

Gereğini arz ederim. Saygılarımla.

Ordu Barosu Başkanı
Avukat Orhan Eroğlu

Ankara; 26/10/1972
Sayı : 3236

Adalet Bakanlığına
A n k a r a

Ordu Barosunun 5.9.1972 gün ve 299 sayılı yazısı ekinde Birliğimize gelen Emel Gürel'in; Adli Tıp Fizik Şubesine gönderilen belgelerin bir, iki yılda geri dönmediği, buna sebep olarak uzman yetersizliğinin gösterildiği, halen 2500 dosyanın beklediğini bu hususta bilgi verilmesi ve gerekli teşebbüslerde bulunulması dileğini kapsayan 4.9.1972 günlü dilekçesi Yönetim Kurulumuzun 7.10.1972 günlü toplantısında incelenerek, konunun Bakanlığınıza iletilmesine karar verilmiştir.

Yeni bir kanun tasarısı hazırlamak suretiyle Sayın Bakanlıklarının konuya eğilmiş bulunduğu bilinmekle beraber, bekleyen dosyaların ilgili tedbirlerin bir an önce alınması için gerekli işlemlerin ıcrasını müsaadelerine arz ederim.

Saygılarımla,
Başkan

Ankara; 26/10/1972
Sayı : 3237

Baro Başkanlığı
O r d u

İlgi: 5.9.1972 gün ve 299 sayılı yazınız.

İlgi yazınız ekinde gelen Av. Emel Gürel'in 4.9.1972 günlü dilekçesi Yönetim Kurulumuzun 7.10.1972 günlü toplantısında incelenerek yazıda belirtilen hususların Adalet Bakanlığına iletilmesine karar verilmesine bilginizi rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

Ankara; 29/8/1972
Sayı : 2708

Baro Başkanlığı
A n t a l y a

İlgi: 13.7.1972 gün ve 263 sayılı yazınız.

İlgi yazınız ekindeki Av. Bahattin İzgi'nin 11.7.1972 günlü dilekçesi örneği Yönetim Kurulumuzun 23.7.1972 gün ve 499/20 sayılı kararı uyarınca gereği için Adalet Bakanlığına iletilmiştir.

Bilginizi rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

Ankara; 29/8/1972
Sayı : 2707

Adalet Bakanlığına
A n k a r a

Antalya Barosu aracılığıyla Birliğimize gönderilen Av. Bahattin İzgi'nin 11.7.1972 günlü dilekçesi örneği Yönetim Kurulumuzun 23.7.1972 gün ve 499/20 sayılı kararı uyarınca ilişikte sunulmuştur.

Gereğinin takdirini müsaadelerine arz ederim.

Saygılarımla,
Başkan

Ek: 1

Antalya Barosu Başkanlığı

Ankara; 13/7/1972
Sayı : 263

Türkiye Barolar Birliği Başkanlığına
A n k a r a

Baromuz Üyelerinden Av. Bahattin İzgi tarafından verilen dilekçe örneği ekte sunulmuştur.

Gereğine delaletlerinizi arz ederim. Saygılarımla,

Av. Zeki Şeremet
Baro Başkanı

Köylerden şehirlere akın, ekonomik gelişme, sermaye ve işçi hareketleri, zaman zaman başbösteren buhranlar, toplumdaki dalgalanmalar ilh... gibi sebepler fertler ve fertle toplum arasındaki sürtüşmeleri çoğaltmaktadır.

Saydığımız bütün bu haller, davaların ve binlerce mahkeme işlerinin çoğalmasında başlıca etkenler olduğu halde, adli teşkilât davaların artışı oranında genişletilmiş, hâkimlerin adedi çoğaltılmış değildir. Her gün biraz daha çoğalan davaları karşılayabilmek için gündemine 30-40 duruşma koymak zorunluğunda bulunan mahkemelerimiz çoğunluğu teşkil eder. İlk mahkemelerde olduğu gibi Yargıtayda da dava adedi yıldan yıla, bir çığ gibi çoğalmaktadır. 1969 yılında Yargıtaya intikal eden dava adedi 188276 iken 1971 yılında 206541'e ulaşmıştır. Bu kadar davanın, yedisi ceza 11'i hukuk olmak üzere Yargıtay'ın 18 dairesince incelenip karara bağlanmak zorunluğu gözönüne getirilirse konunun azameti hakkında bir fikir edinilebilir. Bu kadar hacimli ve yoğun işin, sürüncemede bırakılmadan çıkarılması endişesinin, her bir dosyaya ayrılmak zamanın kısalmasını gerektireceği ve binlerce kararların isabetine ve gerçekleşmesine tesir edeceği muhakkaktır. Evvelki bir yazımızda da belirttiğimiz gibi, her derecedeki mahkemelerin içinde, ayda ve yılda normal olarak görebilecekleri dava adedinin, davaların mahiyetine göre tespit edilmesi, adli istatistik rakamları ele alınarak işi çok olan yerlerde yeni mahkemeler kurulması şarttır. Bu suretle hakimlere; duruşmalara hazırlıklı çıkabilmeleri, yoktan sebeplerle talikler yapmamları, zaruret halinde yapılacak taliklerde oturum aralarını pek kısa tutmaları imkânları sağlanmış ve bütün bunların üstünde; kanunları, ilmi ve kazal içtihatları, hukuk literatürünü takip edebilme fırsatı verilerek kararlarında isabet temin edilmiş olacaktır.

Yargıtay'ın durumuna gelince:

Dünyanın hiç bir medeni devletinde, bu kadar çok davaya bakmak zorunda bırakılan, bu kadar çok dairesel ve esas görevinden saptırılncı bir Yargıtay bulunduğunu tasavvur edemeyorum.

Bugün, Yargıtay daireslerinde teraküm etmiş iş yoktur. Feragat ve fazilet sahibi Yargıtay Hâkimlerinin, işler bir misli daha artsa da sağlıklarından, yaşantılarından fedakarlık yaparak, resmi mesai ölçüsünü aşırı saatlerde de çalışıp uhdesinden gelmeye uğraşacaklarına eminim. Fakat, bu şartlar altında yapılacak bir çalışmanın keyfiyetin kemiyete feda edilmesi sonucunu doğuracağı muhakkaktır.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun Durumu

Hukuk ve Ceza Genel Kurulları, özel dairesel üye ve başkanlarından teşekkül eder. Daireler faaliyetinde iken genel kurullar, genel kurullar faaliyette iken daireler toplanamaz. Hukuk Dairelerinin hacimli ve

yoğun işleri arasında ancak çarşamba ve cumartesi olmak üzere haftada bir buçuk gün Hukuk Genel Kurulu faaliyetine tefrik edilebilmektedir. Teşekkül tarzı toplantı nisabındaki olumsuz faktörler, dairelerin kendi işlerini bir an evvel çıkarak teraküme sebebiyet vermemeye gayretleri Hukuk Genel Kurulu toplantılarını engellemektedir. Bundan başka bazı toplantı günleri İctihadı Birleştirme veya seçim çalışmalarlarıyla geçmektedir. Bu gibi olumsuz sebepler Hukuk Genel Kurulunda işlerin terakümüne sebebiyet vermiştir. Bugün iki bin'i aşkın dosya tetkik sırası beklemektedir. İçinde 1968 yılında gelenler de vardır.

Konu, 951-952 Adalet yılı açış nutkunda ele alınmış, sonraki açılışlarda tekrarlanmış, bilhassa geçen yıl ısrarla üstünde durularak «genel kurul toplantılarının aksamayacak şekilde düzenlenmesinin acil bir ihtiyaç halini aldığı» belirtilmiş. Gerekli kanunun bir an evvel tedvini temenni edilmiştir.

Yıllar boyu tekrarladığımız halde Yargıtay'ın ve genel kurulların gereği gibi çalışmalarını temin edici kanunlar henüz tedvin edilmiş değildir. Halen Millet Meclisi Adalet Komisyonunda olduğunu sandığımız tasarının, Yargıtay'ın gerçek ihtiyaçlarına uygun şekilde, bir an evvel hazırlanıp kanunlaştırılması bir zaruret halini almıştır.

Yargıtayın Yükü Nasıl Hafifletilebilir?

Yargıtay, adliye mahkemelerince verilen karar ve hükümlerin son inceleme merci ve bir içtihat mahkemesidir. Vazifesi; kanun hükümlerinin, kanunun metnine, espirisine ve hukuk kurullarına uygun olarak bütün Türk mahkemelerince aynı şekilde tabikini sağlamak, içtihat birliğini temin etmektir. Çağdaş ülkelerde Yargıtayla ilk mahkemeler arasında, davayı ilk mahkemenin incelediği gibi incelemek, doğru ise onamak, yanlışsa doğru kararı kendisi vermek üzere kurulmuş istinaf mahkemeleri vardır. Cumhuriyetin ilk yıllarına kadar bizde de istinaf mahkemeleri mevcuttu. Yeter sayıda yetenekli hâkim bulunmaması, işler mahkemelerde yıllarca uzayıp sürüncemede kalmasına rağmen yine de doğru kararlara ulaşılamaması, bütçe mülahazaları gibi nedenlerle kaldırıldı. 1963 yılında Adalet Bakanlığınca hazırlanan «adliye mahkemelerinin kuruluşu» hakkındaki kanun tasarısında ve buna ait gerekçede; yurttaşlara yeni bir hukuki teminat sağlamak ve Yargıtayın altından kalkılmaz hale gelen yükünü hafifleterek esas vazifesini yapabilir duruma getirmek maksadıyla, Türkiye'nin 25 yerinde üst mahkemeler (istinaf mahkemesi) kurulması ve 1964 yılı Eylül'ünden itibaren faaliyete geçirilmesi ön görülmüştü. Bu tasarı kanunlaşmış tabik sahasına intikal edemedi.

Yargıtay'ın yeni daireler eklemekle, üye kadrosunu genişletmekle işlerin düzene gireceğini sanmıyoruz. Bugün Türkiye'de, birinci sınıf ayrılmış, yetenekli hâkim ve savcılar çoğalmıştır. Bütçe mülahaza-

ları vatandaşları hukuki teminattan yoksun bırakmak için yeter sebep değildir. Bilhassa; mahkemele-
rimizin tek hâkimli oluşları, davaları ilk mahkeme
gibi ele alıncaya kadar üst mahkemelerin vücudunu
zorunlu kılmaktadır. Konu bir an evvel ele alınıp iş-
lenerek ihtiyaçlarımızı uygun bir teşkilât kanunu
ile istinaf mahkemelerinin kurulmasındaki fayda ve
zaruret gün gibi aşikârdır.

Hukuk Reformu Nedir, Lâzım mıdır?

Hukuk; kişiler ve kişilerle toplum arasındaki
münasebetleri düzenleyen kurallar manzumesidir.
Toplumun ve onu teşkil eden fertlerin hâiz oldukları
kültür, hars, adet ve ananeye, bir kelime ile; toplu-
mun hasletlerine ve uygarlık seviyesine göre kendi-
liğinden oluşur, gelişir ve serpilir. Her milletin ken-
dine özgü bir hukuku vardır.

Türk milleti, kökeni tarihi devirlerin derinliğinde
kaybolan efsaneleşmiş bir maziye sahiptir. Asya, Av-
rupa ve Afrika kıt'alarına uzanan imparatorluklar
kurmuş, bir çok uygarlıklara tesahüp etmiş, benli-
ğini kattığı kendisine özgü bir uygarlık meydana ge-
irmiştir. İyî ahlâkı, fazileti, başkalarına yardımını,
her türlü debdebe ve alayıştan kaçınmayı emir ve
nasihat eden İslâm dini, Türk kültürüne olumlu şe-
kilde katkıda bulunmuştur.

Türk toplumu; kültürü, hars, adet, anane, bakımların-
dan garbî kopya ettirmeyecek derecede zengin
ve üstündür. Tarihi gelişmesi, müstesabı, zekâsı
çağın yeniliklerini kavramaya ve takibe elverişli böy-
le bir toplumun, bilim, fen ve teknik bakımlarından
ihmal edilmiş, geri kalmış oluşu tarihi devirlerinden,
uygarlıklarından tevarüs ettiğimiz hasletleri yok et-
mez. Kültürümüzü, harsimizi, âdetlerimizi, ecattan
tevarüs ettiğimiz ve her Türkün şahsında henüz iyi
hasletleri korumak ve bunların oluşturduğu hukuk
kurallarını tesbit etmek zorundayız. Garplaşmayı,
bir kopyacılık şeklinde değil bilim, fen ve teknik
dallarında ilerleme olarak kabul etmeliyiz. Ben, büt-
tün bu saydığım nedenler sonucu, (tabii Türk hu-
kukunda) bir reformun gerekli olmadığı kanısın-
dayım.

Kanunlarda, Adli Teşkilât ve Düşüncede Reform

Kanun kendiliğinden oluşan hukuk kurallarının,
toplumun ve ferdin ihtiyaçlarına en iyi cevap verir
şekilde tespitini, münasıl olaylarda, herkes için, aynı
şekilde uygulanmasını amaç edinen mektup hu-
kuktur. Yasama meclislerince ihtiyaca cevap veren
hukuk kuralları tamamen tespit edilememiş veya
geçen zaman ve değişen ihtiyaç nedeni ile kanun
hükümünün yetersiz kalmış olması daima mümkündür.
Bu sebeplerdir ki kanunlarda reform söz konusu
olabilir.

Cumhuriyeti müteakip adli kanunlarda reform
düşüncesiyle Medeni Kanun, Ticaret Kanunu, Ceza
Kanunu, İcra ve İflâs Kanunu ve muhakeme usulleri

kanunları gibi temel kanunları garpten ayırmak ter-
cüme ederek yürürlüğe koyduk. Bunlardan İcra ve
İflâs Kanunu; yürürlüğe girdikten pek kısa zaman
sonra, Türk toplumunun bünyesine uymadığı, ihti-
yacına cevap vermediği anlaşılınca kısa fasillarla,
müteaddit defa değiştirildi. En son 6 yıl önce 538
sayılı Kanunla ve münhasıran toplum ihtiyaçları
gözönünde tutularak yapılan değişikliklerle bu ka-
nun ilk şekliinden tamamen ayrılmış, bize özgü bir
hâl almıştır. Ticaret Kanunu da 1957 yılında tama-
men değiştirildi. Fakat; bu değişiklik ilk kanun gibi
garptekilerin kopyası olduğu ve İsviçre'den alınan
Borçlar Kanununda satış aktine ve diğer bazı âkit-
lere aif hükümler bulunduğundan gözönünde tutularak
bunların ticari türleri hakkında ayrı hükümler kon-
mayıp atıf yapılmakla yetinildiği için ihtiyaçlarımızı
tamamen karşıladığı iddia olunamaz.

Ceza Kanunu sık sık yapılan değişikliklerle ya-
malı bir bobça haline döndürüldü. Diğer temel ka-
nunlar, 46 seneye ulaşan bir zamandanberi uygulan-
maktadır. Garp kanunlarının aynen iktibas edilmiş
oluşunun doğruluğunu veya yanlışlığını münakaşa
etmeyeceğim. Yeri burası değildir. Yalnız, kanunlar-
nın terbiye ve islah edici durum yaratmaktaki has-
letlerine değinmekle yetineceğim. Uzun zaman ve de-
falarla tekrarlanan bir hareketin ifiyat ve tabiatı-sa-
niye haline geleceği hatırdan çıkarılmamalıdır.

Türk toplumu, geride kalan 46 yıl sonunda garp-
ten alınan temel kanunları esas itibarıyla benimse-
miştir. Bu sözüm, bu kanunlarda ihtiyaçlarımızı kar-
şılamayan, bünyemize uymayan, düzeltilmesi zorunlu
hükümler bulunmadığı anlamına alınmasın. Maksa-
dım, kanunun tümü esas alınarak aksayan kısım-
larının düzeltilmesini temin etmektir. Bazı örnekler
vereyim :

Medeni Kanunun, müteveffanın, çocuklarıyla iç-
tima eden ana ve babasına mirastan hiç bir pay bı-
rakmayan hükmü, iştirak halinde mülkiyete, aile şir-
keti emvaline ilişkin hükümleri, vasiyeti, boşanmayı
zorlaştıran, adeta imkânsız hale sokan hükümleri, al-
leyi pek daraltarak büyük anne ve babalara torunla-
riyle şahsi münasebet sağlamamış oluşu ilh... kanaa-
timce Türk toplumu düşüncelerine ve ihtiyaçlarına
uymamaktadır. Temel Kanunlar, bir revizyona tabi
tutularak bu günün ihtiyaçlarına uygun hale getiril-
melidir.

Mahkeme usulî kanunları, davaları uzatabilecek
gereksiz şekillerden arınmalı, kötlüyetli kişilerin,
arkasına sığınarak hakları ve adaleti geciktirmelerine
elverişli bulunan hükümleri düzeltilmeli, davaların
en az emek ve masrafla, en çabuk ve isabetli karar-
lara bağlanmasını temin edici hükümlerle mükem-
melleştirilmelidir.

Şimdiye kadar ihmal edilmiş olan mahkemeler
teşkilâtı, Yargıtay teşkilâtı kanunları, Hâkimler Ka-
nunu, hâkimlerin maaş ve özlük işleri kanunu daha
fazla geciktirilmeyerek bir an evvel çıkarılmalıdır.

2 — Mıdyat ilçesinde Avukat Zehra Seyhan'ın
evine silâhla ateş eden meçhul şahıs önemle aran-
maktadır. Yakalandığında Adliye'ye sevk edilecektir.

Bilginizi rica ederim.

Ergun Gökdeniz
Mardin Valisi

Ankara; 18/10/1972
Sayı : 3148

Baro Başkanlığı
M a r d i n

Avukat Zehra Seyhan'ın evine silâhla ateş edil-
diğine ve dava vekili Şehmuz Uğurel'in öldürüldüğü-
ne dair 15.9.1972 tarihli tel yazımızın örneği İçişleri
Bakanlığı ile Mardin Valiliğine ve bu yer C. Savcılı-
ğına gönderilerek olayla ilgili olarak yapılan işlem
hakkında bilgi verilmesi istenilmiştir.

Mardin Valiliğinden alınan karşılık yazıda dava
vekili Şehmuz Uğurel'i öldürmekten sanık Nuri Da-
nışman yakalanmış olup Adliye'ye sevk edilerek tevkif
edildiği ve Av. Zehra Seyhan'ın evine silâhla ateş
eden meçhul şahsın önemle aranılmakta olup yaka-
landığında adliye'ye sevk edileceği bildirilmiştir.

Bilginizi rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

Samsun Tel 109202

Acele Türkiye Barolar Birliği Başkanlığına Ankara

Baromuz mensubu Yönetim Kurulu Üyesi sayın
Avukat Nizamettin Atlı ifa etmekte bulunduğu Sam-
sun Belediye Reis Vekilliği sırasında 29 Ağustos
1972 günü silâhlı ve şenî bir tecavüze uğramıştır.
Halen Samsun Devlet Hastahanesinde tedavi altında
bulunmaktadır. Olay Yönetim Kurulumuzca efkârı
umumiyyede kınanmış ayrıca ilgili makamlar nezdin-
de gerekli teşebbüslerde bulunulmuştur. Suçlu yaka-
lamp edalete teslim edilmiştir. Keyfiyeti bilgilerinize
arz eder saygılarımı sunarım.

Baro Başkanı İsmet Katar

Ankara; 26/9/1972
Sayı : 2922

C. Savcılığı
S a m s u n

Samsun Barosu Başkanı Av. İsmet Katar'ın
29.8.1972 günlü tel yazısı örneği ekte sunulmuştur.

Olay hakkında Birliğimize bilgi verilmesini Yö-
netim Kurulumuzun 5.9.1972 gün ve 617/44 sayılı ka-
rarı uyarınca rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

Ek : 1

Ankara; 27/9/1972
Sayı : 2921

Sayın Av. Nizamettin Atlı
Samsun Barosu Yönetim Kurulu Üyesi
S a m s u n

Uğradığınız tecavüz olayı; Birliğimiz Yönetim Ku-
rulumun 5.9.1972 günlü toplantısında üzüntüyle öğ-
renilmiş, durum Samsun C. Savcılığına da bildiril-
miştir.

Yönetim Kurulumuz ve şahsım adına geçmiş ol-
sun der acil şifalar dilerim.

Saygılarımla,
Başkan

T.C.
Samsun
Sorgu Hakimliği

Sayı : 972/188

C. Savcılığına
S a m s u n

Müzekkerenizde adı geçen Hakimliğimiz 972/188
esas sayılı tahkikat dosyasının elan derdest olup tah-
kikatın devam etmekte olduğu, tahkikatın 5/10/1972
gününe muallak olduğu mağdurun katî raporunun
alınması için müzekkere yazıldığı ve şahitlerden
Aslan Taşanın yeniden ihzarına karar verildiği tahki-
kat dosyasının tetkikinden anlaşılmıştır.

Bilgileriniz rica olunur. 29/9/1972

Hakim 7289

Bkz. TBBB. 1971/6-9, 16; 7-3; 8-2; 9-13; 10-11; 1972/11-
20; 13-23; 14-19.

1972/16-29

Adliye Teşkilâtındaki yetersizlikler - Adli Tıp Fizik
şubesi

Baro Yönetim Kurulu Başkanlığına
O r d u

Adli Tıp Fizik Şubesinin durumu Hk.

Vekili olduğumuz sanıklara ait dosyalardan da
belli olduğu gibi, Adli Tıp Fizik Şubesine giden ev-
raklar (1) 1,5 (2) -yıldır geri dönmemektedir.

Gazete haberlerinden öğrendiğimize göre, bunun
nedeni uzman yokluğudur.

Yine gazete haberlerine göre, bu durumda bek-
leyen 2500 tutuklu dosyası bulunmaktadır. Ve işler
düzenlense dahi normal çalışma, 1973 yılı nisan ayın-
da başlayacaktır.

T.C.
Şebinkarahisar
C. Savcılığı

Sayı : 1972/3345

Türkiye Barolar Birliği
Başkanlığına
A n k a r a

İlgi : 26/9/1972 tarih ve 2911 sayılı yazınız.

İlgi yazınızda evine dinamit atılan Avukat Po-
lat Sabuncu'nun şikâyetinin sonuçlandırılmasında memu-
riyetinize bilgi verilmesi istenmiştir.

Olayın faili meçhul olup aranmasına devam
edilmektedir. Tahkikat sonuçlandırıldığında ayrıca bil-
gi verilecektir.

Keyfiyet bilgilerine arz olunur.

30/9/1972
C. Savcı Y.

Mardin elt.
Türkiye Barolar Birliği Başkanlığına
A n k a r a

Amme hizmeti gören meslektaşlarımız bu gö-
revleri, sebebiyle her gün tecavüzlere uğramakta-
dır. Dün gece Midyat'ta Avukat Zehra Seyhanın
evine silâhla ateş edildiği, tahminen 20 gün evvel
yine Cizre'den İdil'e gelmekte olan dava takipçisi
Şehmuz Uğurel'nin yolu kesilerek arabadan indirilip
otomatik silâhlarla paramparça edildiği bir ger-
çektir. Meslektaşlarımızın sistemli bir şekilde görev-
leri sebebiyle tecavüzlere maruz kalmaları teessüf
ve teessüre şayan olmakla beraber ilgililer nezdinde
teşebbüs ve takdirlerinizi saygıyla arz ederim.

Avukat Yunus Kavak
Baro BaşkanıAnkara; 26.9.1972
Sayı : 2918

İçişleri Bakanlığı
A n k a r a

Mardin Barosu Başkanı Av. Yunus Kavak'ın, Bir-
liğimize gönderdiği 15.9.1972 günlü tel yazısı örneği
ekte sunulmuştur.

Görevleri sırasında yada, görevleri nedeniyle tecavüze uğradıkları belirtilen meslektaşlarımızın can-
larının, mesleklerini icrada güvenliklerinin sağlan-
ması daha önce Sayın Bakanlıklarına müteaddit de-
falar arz edilmişti. Bu yöndeki şikâyetlerin devam
ettiği anlaşılmaktadır.

Konunun bir kez daha incelenerek gereğinin tak-
dirini ve sonucunun birliğimize bildirilmesini mü-
saadelerine arz ederim.

Ek : 1 tel fotokopisi.

Saygılarımla,
BaşkanAnkara; 26.9.1972
Sayı : 2920Cumhuriyet Savcılığına
M a r d i n

Mardin Barosu Başkanı Av. Yunus Kavak'ın, Bir-
liğimize gönderdiği 15.9.1972 günlü tel yazısı örneği
ekte gönderilmiştir.

Görevleri sırasında yada görevleri nedeniyle tecavüze uğradıkları belirtilen meslektaşlarımızın can-
larının ve mesleklerini icrada güvenliklerinin sağlan-
ması hususunda Savcılığımızca gerekli soruşturma-
nın yapılmasını ve sonucundan Birliğimize de bilgi
verilmesini rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

Ek : 1 tel fotokopisi.

Ankara; 26/9/1972
Sayı : 2919Valilik Makamına
M a r d i n

Mardin Barosu Başkanı Av. Yunus Kavak'ın, Bir-
liğimize gönderdiği 15.9.1972 günlü tel yazısı örneği
ekte gönderilmiştir.

Son günlerde meslektaşlarımıza karşı görevleri
sırasında yada görevleri nedeniyle tecavüzlere maruz
bulunmaktadır.

Olay ve olayla ilgili olarak yapılan işlem hak-
kında bilgi verilmesini rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

Ek : 1 tel fotokopisi.

T.C.
Mardin Valiliği
Emniyet MüdürlüğüSayı : 2197
Mardin; 5/10/1972Şube : 2
Sayı : 2197

Konu : Yunus Kavak Hk.

Türkiye Barolar Birliği Başkanlığına
A n k a r a

İlgi : 26/9/1972 gün ve 2919 sayılı yazınıza.

İlgi yazınızda; Mardin Barosu başkanı Yunus
Kavak'ın Birlik Başkanlığına çekmiş olduğu telgraf
üzerine yapılan tahkikatta:

1 - İdil'de Dava vekili Şehmuz Uğurel'i öldür-
mekten şüpheli Nuri DANIŞMAN olayı müteakip ya-
kalanmış ve Adliyeye sevk edilerek sorgusunu mü-
teakip tevki edilmiştir.

Hukuk Devletine gölge düşürebilecek tasarruflar:

Sözlerimi bitirmeden evvel, demokratik hukuk devletinde yargı erkinin ve bunun organları olan hâkimlerin müstesna mevkilerini belirtmeyi ve bunu herkese duyurup belletmeyi Türk Anayasasının ve mensubu olmakla şeref duyduğum hâkimlik mesleğinin yüklediği, yapılması zorunlu bir borç, bir ödev sayıyorum.

Türk Anayasası, yasama erkinin temsilcileri Sena-
tör ve Milletvekillerini, yürütme erki görevlisi Ba-
kanları nasıl diğer devlet görevlilerinden ayırarak ayrı statüye tabi tutmuş, gerekli hak ve yetkilerle donatmışsa, yargı erkini millet adına kullanan hâkimler için de aynı şekilde ve ayrı hükümler getirmiş, ayrı statü tespit etmiştir. 134 ncü maddesindeki «hâkimlerin yetenekleri, atanmaları, hakları ve ödevleri, aylık ve ödenekleri meslekte ilerlemeleri, diğer özlük işleri, mahkemelerin bağımsızlığı esasına göre, Kanunla düzenlenir» hükmü ile bunu teyit etmiştir. Üzülerek söylüyorum; 50 seneye ulaşan bir zaman-
danberi Anayasamızın bu amir hükümleri yerine getirilerek, maaş vesair özlük işlerini düzenleyici kanunlar çıkarılmamış, memurlar kanununa ek maddelerle idareye çalışılmıştır. Adetleri az da olsa yasama ve yürütme erkine mensup bazı zevat bile, Anayasaya rağmen hâkimleri, diğer Devlet görevlileri gibi sayarak aynı hükümlere ve muamelelere tabi tutulmalarını lüzumunu savunmuşlardır. Yasama meclislerinde hâkimlere ait işler konuşulurken gümrük ve orman koruma memurları ile mukayese eden hatipler görülmüştür. Son örneğini Maliye Bakanlığının bir tamimi önümüze sermiş bulunuyor. Kendilerine özgü maaş kanunu çıkarılncaya kadar Personel Kanununa ek madde ile hâkimler için diğer devlet görevlilerinden farklı ve artı göstergeli bir maaş sistemi kabul edilmiş, Millet Meclisi bu artı göstergeli maaşı emeklîliğe esas saymışken senato, hâkimlerin diğer devlet görevlilerinden hiç bir farkları ve özellikleri bulunmadığı düşüncesiyle kanuna bir fıkra ekleyerek artı rakamlarının emeklîliğe esas tutulamayacağını belirtmiş, tasarı bu şekliyle kanunlaşmıştır.

Anayasa Mahkemesi, hâkimliğin niteliklerini, Anayasa ile haiz bulunduğu hak ve yetkileri, maaş kanunlarının henüz çıkarılmamış oluşunu ve ek madde ile tespit edilen hâkim maaşının özelliklerini göz-
önünde tutarak, artı rakamla tespit edilen hâkim maaşında bir ayırım yapılamayacağını, artı rakamların fazla iş veya temsil karşılığı verilen bir ödenek değil maaşın bir cüz'ü olduğunu, tamamının emekli keseneğine tabi tutulacağını hüküm altına almış ve bunu önleyen, Senatoca eklenmiş hükmü iptal ederek yasadın çıkartmıştır. İptal kararı üzerine durumu mali yönden inceleyen Sayıştay Genel Kurulu 1 inci derecenin son kademesindeki hâkimler için Emeklî Kanununa ek tabloda gösterge bulunduğundan bunların emekli keseneğine tabi tutulacaklarını, diğer kademelerin tabloda göstergesi bulunmadığı için bunlar hakkında bir kanunla tabloya gösterge ilâve-

si lazım geldiğini tesbit etmiştir. Anayasa Mahkemesinin ve Sayıştay Genel Kurulunun bu kararları uyarınca tatbikata geçildiği halde, Maliye Bakanlığı kendi teşkilâtına ve diğer bakanlıklara yaptığı bir tamimle tatbikati durdurmuş, general ve amiraller müstesna hiç bir hâkime artı gösterge üzerinde emekli maaşı bağlanmamasını emretmiştir.

İptal kararı iddia olunduğu gibi kanunda boşluk yaratmış mıdır :

İptal kararı, hâkimler hakkında da general ve amirallerde olduğu gibi mevcut hükümler çevresinde hareket etmediği gerekçesiyle olup bunu önleyen ek hükmü çıkartmakla kalmıştır. Esas kanunda bir boşluk yaratmış değildir. Gösterge tablosuna, diğer kademelerin göstergelerinin eklenmesi tatbikat için yeterli olacaktır.

Personel Kanununun diğer Devlet görevlilerine, kazanılmış hak saymayarak, memuriyetinin devamına hasren tanıdığı ödenekleri ve hatta yan ödeme ve saire adları altında verilen paraları, Hükümetin kazanılmış hak ve binnetice maaşın bir cüz'ü sayarak emekli maaşına esas tutulması için bir kanun tasarrufu hazırlaması ve meclislerin böyle bir kanunu kabul etmesi mümkündür. Hâkimlerin, böyle bir Hükümet tasarrufuna ve çıkarılacak Kanuna hiç bir müdahale ve itirazları yoktur. Onları üzen, yakınmaya sürükleyen olay; «hâkimler, diğer devlet görevlilerinden ayrılmaz. Haklarında özel bir statü tatbik edilemez.» düşüncesiyle ve bir emirle Anayasa Mahkemesi ve Sayıştay Genel Kurulu kararlarının bir yana itilmesi, tatbikatına mani olunmasıdır.

Bu hususta, evvelki bildirimlerimizde uzun boylu açıklamalarda bulunduğumuz için özürümüzü uzatmayacağız.

Türkiye, demokratik bir hukuk devleti olduğuna, çağdaş hukuk devleti; yasama, yürütme ve yargı erklerinin dengeli şekilde ayırımı esasına dayandığına göre, yargı erkinin, Anayasamızın temel hükümleriyle haiz bulunduğu hak ve yetkilerine dokunulmaması, dolaylı dahi olsa mahkemeleri etkileyici hareket ve tasarruflardan kaçınılması lazımdır. Aksi hal hukuk devletine gölge düşürür.

Sayın Hükümet Başkanından ricamız, Maliye Bakanlığının ihdas ettiği duruma biran evvel parmak basıp Anayasa ile çelişen, Anayasa Mahkemesi kararını bir tarafa iten bu hale son verdirmesi, göstergesi bulunmayan kademeler için tabloya yeni göstergeler ilâvesini temin etmesidir.

Mahkemelerin, hâkim ve savcılarının, adliye yardımcı personelinin, adli kanunların islahı ve sorunlarımız hakkında söyleyeceklerimiz bu kısa zamana sığmayacak derecede çoktur. Derlerimizle sizleri daha fazla üzünmeyeceğim. Bütün temennim, bu kısa zamana sıkıştırılmaya çalıştığım sorunların bir an ev-

vel ele alınarak gelecek açılış nutuklarında tekrarı-
na imkân verilmemesidir.

Yeni Adalet Yılı açılış toplantımızı şerefliendirdi-
ğinizden derterimizi dinleme tahammülü gösterdi-
ğinizden dolayı hepinize ayrı ayrı teşekkür ederim.

Türkiye Barolar Birliği Başkanı Avukat Faruk Erem' in Konuşması

Yüksek huzurunuzda, Türk adaletinin bu kadar
seçkin mensupları önünde, Türkiye Barolar Birliği'nin
düşüncelerini sunabilmek olanağına kavuşmuş ol-
masını, şükranla karşıladığımızı en derin saygılarla
mızla arz ederiz.

1971-1972 Adalet yılının en önemli olayı Birinci
Türk Hukuk Kongresinin toplanmış olmasıdır. Bu
kongreye yüksek mahkemelerimizin üyeleri de dahil,
hâkimlerimiz, savcılarımız, üniversite öğretim üyele-
ri ve avukatlar katılmışlardır.

— Birinci Türk Hukuk Kongresinde Sayın Cum-
hurbaşkanımız bizlere hitap etmek lütufunda bulun-
dular, Meclis Başkanımız ve Hükümet Başkanımız
da görüşlerini açıkladılar.

Cumhurbaşkanımız «Adalet, bağımsızlığa, eşit-
liğe, hürriyetlere kaynak ve dayanak olan ulusal ege-
menliğimize ile, bunu müşahhas hale getiren Cumhu-
riyetimizin hukuk devleti niteliği, hukuk üstünlüğü
ilkesini Anayasamızın temeli yapmıştır.» buyurmuş-
lardır. Bu, pek üstün bir hukuk anlayışıdır.

Sayın Meclis Başkanımız konuşmalarında «bir
hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti her alanda
hukukun üstünlüğü prensibini hâkim kılmaya esasına
dayanmaktadır» demek suretile yasama açısından uy-
gulanmanın kendini bağlı sayması gereken hukukun
üstünlüğü ilkesine temas buyurmuşlardır.

Çok değerli Hükümet Başkanımız devletimizin
«demokratik düzen içinde hukuka bağlı ve hukukun
üstünlüğünü şiar edinmiş olduğuna» ifade ettiler.

Bu üç demeci, Türk Hukukçuları, en mutlu bel-
geler olarak değerlendirmişlerdir ve her üçünde ge-
çen «hukukun üstünlüğü» ilkesinin hukuk reformu-
nun gerçekleştirilmesinde, ihmal veya ihlâli imkânsız
bir ölçü olarak benimsenmesi lüzumuna inanmışlar-
dır.

Türk Hukuk Kongresinin toplantı tarihinin hu-
kuk reformu çalışmalarına rastlamış olması ayrı bir
önem ve anlam taşımaktadır. Kongre, ahnan karar-
ların uygulanması çabasında ve ikinci kongrenin to-
planmasında Türkiye Barolar Birliği'nin görevli kıldı.
Bugün, Yönetim Kurulumuz adına yaptığım bu ko-
nuşmanın kongre kararlarının uygulanmasını sağla-
yabilmek çabalarından biri olarak telâkki buyrulma-
sını takdirlerinize arz etmekteyim.

— Kongre, ivedilikle ceza adaletinden şikâyetle-
rin ele alınmasını istemiştir. Bu şikâyetlerin büyük-
çe nedenini memleketimizde adli zabitanın idari za-
bita içinde tutulmasında görmek kabildir. Yürütme-
nin yargıya müdahale görüntüsünü uyandıran bu du-

ruma son verilmelidir. Bu konuda kusursuz diyebi-
leceğimiz iki kanun tasarısı Adalet Bakanlığınca ha-
zırlanmış ise de Yüce Meclise intikal edememiştir.
Zira yürütmede, yetkilerinden bir kısmının elinden
alındığı gibi bir kuşku idari dirence sebep olmuş ve
ve tasarı Meclise sunulmamıştır. Bu direnç haksız-
dır. İstenen, idarenin elinden bir şeyin alınması de-
ğildir, savcılığa doğrudan doğruya bağlı bir adli za-
bitanın kurulması istenmektedir. Suç sorununu kri-
minalistik bilgilerle donatılmış ve hukuk esaslarına
vakif kimselerle, karşılamak ancak mümkün olabir.
Sayın Cumhurbaşkanımız, iki kez, demeçlerinde
adli zabitanın kurulması lüzumuna işaret ve emir
buyurmuşlardır. «İdari direnç»in bu tutumunu, Cum-
hurbaşkanımıza, yüksek huzurlarında, şikâyet edi-
yorum.

— Adalet binaları kifayetsiz ve hizmetin vakarı-
na uygun değildir. Mevcut binaların da ihtiyaç ile hiç
bir alakası yoktur. Binalara ait bütçe Bayındırlık
Bakanlığından alınıp Adalet Bakanlığın bütçesine ak-
tarılmalı ve bütün Türkiye'de Adalet binalarının
gereken duruma getirilmesi için belli bir plan hazırlan-
malıdır. Doğu illerimize tayin edilen hâkim ve sav-
cılarının oturacak ev bulamadıkları, her türlü imkân-
dan yoksun kaldıkları, buna mukabil bazı kuruluş-
ların mensuplarının lojman ve benzeri kolaylıklar-
dan faydalandıkları görülmektedir. Adalet her gittiği
yerde itibarına uygun veya hiç olmazsa eşit imkân-
lara kavuşmalıdır. Bu sebeple ve bilhassa doğu için
adaletin yerleşmesi bakımından görevi ve görevlileri
kapsayacak özel bir planın hazırlanmasında zaruret
görülmektedir.

Adliyenin cari masraflarını karşılayacak bütçe
imkânları çok dar tutulmaktadır. Pul olmaması, tel-
graf tahsisatının yokluğu gibi sebeplerle dosyaların
Adli Tıp Müessesine, Yargıtaya gönderilmediği, hat-
tâ tahlîye tellerinin bile zamanında çekilemediği,
tutuklu dâvaların uzun süre beklediği daima şikâyet
konusu olmaktadır. Tahsisat yetersizliğinden keşif-
lere dahi gitmek mümkün olamıyor. «Tahsisat» insan-
ların hürriyetinden de üstün sayılırsa hukuktan söz
etmek pek güçleşir.

— «Adli müzaheret»e ilişkin hükümlerin bir ara-
ya getirilmesi ve adli müzaheretin işleyebilecek hale
sokulması zaruridir. Kanun önünde eşitlik ve hakkı-
nı arama hürriyetinin gerçekleşmesi ancak adli mü-
zaheret sisteminin yürüyebilecek hale gelmesi ile
mümkündür. Genişletilmiş ve etkili kaynaklara ka-
vuşturulmuş adli müzaheret ile beraber (hiç olmaz-
sa şimdilik) ağır cezalı suçlarda «mecburi müdafilik»
usulünün getirilmesi zorunludur. Demokrasilerde
maddi imkânı olmadığı için hakkını arayamayan-
lara veya kendisini savunacak imkânı olmayanlara
rastlanmaması gerekir. «Hakkını arayamazsın» de-
mekle, «şu kadar harç ve masrafı ödersen hakkını
arayabilirsin» demek arasında fark yoktur.

— Devletimiz müteaddit milletlerarası anlaşma-
lar imzalamış ve bu anlaşmalar gereğince kanun-
larımızda gerekli değişiklikleri yapmak yükümlü al-

eksiksiz uygulanmasında yargı organlarına yar-
dım etme ereğini göden hukuki bilgi ve tecrübelerine
adalet hizmetine ve kişilerin yararlanmasına adanmış,
görevlerin yerine getirilmesinde adli mercilerin ve
öteki resmi dairelerin kendilerine yardımcı olmakla
yükümlü tutulduğu bir meslek topluluğunun, avukat-
lığın faaliyetlerinin kamu yararı ile olan sıkı ilgisi, bu
ilginin de işe bir kamu hizmeti niteliği kazandırdığı
..... ortadadır».

Hizmetin ifası sırasında avukatların hayatlarının
harici ve ciddi bir tehlikeye maruz bulunduğu bir çok
örneği ile sabittir. Sanık veya müdahil vekili olarak
diğer tarafın husumetine maruz bulunan avukatlara,
silâhla tecavüz edildiği ve meslektaşlarımızın mesle-
ki çalışmaları sebebiyle hayatlarını kaybettikleri bi-
linen bir gerçektir.

Sanık veya müdahil vekili olmakla veya bir gay-
rimenkul ihtilâfında diğer tarafın husumetine maruz
bulduklarını, 22.8.1972 gün ve 2672 sayılı yazımızda
belirtilmesinden, avukatların şahsi husumetten hayat-
larının ciddi tehlikeye karşı karşıya buldukları an-
lamının çıkarılmıyacağı açıktır.

Avukatların sanık veya müdahil vekili olduğu za-
man taraf olmadığı meydandadır. Ancak, avukatların
sanık veya müdahilin haklarını savunması, menfaatine
zıt düşen tarafa hasım gibi telâkki edilerek teca-
vüze maruz kaldıkları da gerçektir. Bu itibarla Em-
niyet Genel Müdürlüğü ifadeli ilgi yazıda isteğimizi
zin avukatların şahsi husumete maruz bırakılmasına
dayanılarak reddedilmesinde isabet görülmüştür.

Yukarıda açıklanan nedenlerle konunun yeniden
incelettirilerek yönetmeliğin 1. maddesi (ö) bendine
eklenen hüküm uyarınca, avukatlara silâh taşıma bel-
gesi verilmesi için valiliklere genelge gönderilmesini
ve sonuçtan Birliğimize de bilgi verilmesini müsaade-
lerine arz ederim.

Saygılarımla,
Başkan

Bkz : TBBB. 1971/6-9, 16; 7-2, 3, 15; 9-13; 10-7, 8, 11;
1972/11-20, 29; 13-23; 15-14.

1972/16-28

Avukatlara vaki saldırılar

Elt Barolar Birliği Başkanlığına Ankara

22 Temmuz 1972 gecesi şehrin en merkezi yerin-
de bulunan evim dinamitlenmiş failer yakalanmamış-
tır keyfiyeti arz eder gereğini saygı ile dilerim.

Avukat, Polat Sabuncu

Ankara; 28.7.1972
Sayı : 2469

Cumhuriyet Savcılığı

Şebinkarahisar

Şebinkarahisarda avukat Polat Sabuncu tarafın-
dan Birliğimize çekilen 24/7/1972 tarihli telgrafa;

22 Temmuz 1972 gecesi evinin dinamitlendiği ve fail-
lerinin yakalanmadığı bildirilmektedir.

Olay hakkında yapılan işlemin bildirilmesini ri-
ca ederim.

Saygılarımla,
Başkan

Ankara; 26.9.1972
Sayı : 2912

Sayın Av. Polat Sabuncu
Şebinkarahisar

İlgi: 24.7.1972 günlü tel yazınız.

İlgi yazınız üzerine başvurduğumuz Şebinkara-
hisar C. Savcılığının 5.8.1972 gün ve 1972/3345 sayı-
lı cevap yazısı örneği ekte gönderilmiştir.

Yönetim Kurulumuzun 5.9.1972 gün ve 627/54 sayı-
lı kararı uyarınca, anılan Savcılıktan soruşturma
sonucu hakkında da bilgi istenmiş olduğuna bilgi-
tizi rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

Ek : 1 yazı örneği

Şebinkarahisar
C. Savcılığı

Sayı : 1972/3345

Türkiye Barolar Birliği
Başkanlığına
Ankara

İlgi : 28.7.1972 gün ve 2469 sayılı yazınız :

Polat Sabuncu'nun evine atılan dinamit olayı ile
ilgili evrakta suçularının henüz tesbit edilememiş
olup aranmakta oldukları bu bakımdan hazırlık ev-
rakının devam etmekte olduğuna bilgileri saygıyla
arz olunur. 8.8.1972

C. Savcısı

Ankara; 26.9.1972
Sayı : 2911

C. Savcılığı

Şebinkarahisar

İlgi : 5.8.1972 gün ve 1972/3345 sayılı yazınız.

Av. Polat Sabuncu'nun evine atılan dinamit ola-
yı ile ilgili soruşturma sonuçlandırıldığına Birliğimize
bilgi verilmesini Yönetim Kurulumuzun 5.9.1972 gün
ve 627/54 sayılı kararı uyarınca rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

ları ile Meslek Hastahkları Topluluk Sigortaları Hk.

Avukatların «Hastalık Analık» ve «İşkazaları ile Meslek Hastahkları» Topluluk Sigortasına ait (C-2010-82, 83, 84 ve 85) örnek bordrolardan, Barolar Başkanlıklarına örnek olarak birer adet gönderilmek üzere, yetmişer tane ilişikte gönderilmiştir.

Bilgi edinilmesini rica ederiz.

Genel Müdürlük

A. Ersavaş Mustafa Ertem
Hastalık Sigortası Müdürü Genel Müdür Yard. V.

Bkz. TBBB. 1971/7-14; 9-3, 9.

1972/16-27

Avukatlara Tabanca Taşıma ruhsatı verilmesi

T.C.
İçişleri Bakanhğı
Emniyet Genel Müdürlüğü

Daire : Asayış
Şube : Ateşli Silâhlar
Konu : 62152-31
Sayı : 148934

Ankara; 17.9.1972

Türkiye Barolar Birliği Başkanlığına
A n k a r a

İlgi : 22.8.1972 gün ve 2672 sayılı yazınız.

İlgi yazınızda; Avukatlara silâh taşıma yetkisinin tanınması hakkındaki talebiniz incelendi :

Yönetmeliğe sonradan ilâve edilerek 16.6.1972 tarihli ve 14217 sayılı resmi gazetede yayınlanmış bulunan (ö) bendine göre silâh taşıyacak şahsın halen resmi sıfatı haiz kamu hizmeti görevlisi olması, ayrıca hayatı harici ve ciddi tehlikenin şahsî husumetten değil ifa edilmekte bulunan görevden doğması, alınan tedbirlere rağmen kişinin silâh taşımamasının lüzumlu ve zarurî olduğu kamsına varılması icabeder.

Durumları bu şartlara uymaya Avukatlara silâh taşıma belgesi verilmesine imkân bulunmamaktadır.

Malûmat husulünü rica ederim.

Hayrettin Ersöz
Müsteşar
İçişleri Bakanı Y.

Ankara; 28.10.1972
Sayı : 3296

Kişiyé Özel

Sayın Ferit Kubat
İçişleri Bakanı
A n k a r a

İlgi : 22.8.1972 gün ve 2672 sayılı yazınız.
Emniyet Genel Müdürlüğü ifadeli 7.9.1972 gün ve 62152-31/148934 sayılı yazı.

Mesleki çalışmalarını sırasında avukatlara vaki saldırdılar gazete sütunlarında sık görülen haberler arasında. Barolarımız ve meslekdaşlarımız Birliğimiz kurulduğundan buyana örnekler göstererek konu ile ilgilenilmesini Birliğimizden istemekte ve bu hakkı isteklerde ısrar etmektedirler.

1136 sayılı Yasanın 121/13. maddesi ile yüklenildiği görevin doğal bir sonucu olarak konu Birliğimizce Sayın Bakanlığımıza intikal ettirilmesine rağmen bugüne kadar olumlu sonuç alınmamıştır.

Mardin Valiliğinin aksine davranışından bahisle avukatlara silâh taşıma belgesi verilmesinde kolaylık sağlanması için Yönetim Kurulumuzun 8.8.1972 gün ve 554/27 sayılı kararı uyarınca Sayın Bakanlığınza sunulan 22.8.1972 gün ve 2672 sayılı yazınıza karşılık Emniyet Genel Müdürlüğü ifadeli 7.9.1972 gün ve Ateşli Silâhlar Şubesi ifadeli 62152 sayılı yazıda; Avukatların kamu hizmeti görevlisi olmadıkları, hayatlarının harici ve ciddi tehlikeye şahsî husumetten maruz bulunduğu ifade edilmiştir.

Gerçeklere uygun düşmeyen bu yazının Avukatlık Yasası incelenmeden ve avukatlık mesleğinin mahiyeti bilinmeden kaleme alındığı kamsına varan Yönetim Kurulumuz 7.10.1972 gün ve 689/52 sayılı kararı ile Kişiyé özel bir yazı ile zataalinize başvurulmasına karar vermiştir.

6136 sayılı Yasanın 7. maddesinin üçüncü bendi gereğince hazırlanarak 16.6.1972 gün ve 14217 sayılı Resmî Gazetede yayınlanan yönetmeliğin 1. maddesi (ö) bendinde; «kamu görevlilerinden, ifa ettikleri bir kamu hizmeti dolayısıyla hayatlarının harici ve ciddi bir tehlikeye maruz bulunduğu valiliklerce anlaşılanlara» silâh taşıma belgesi verilmesi gerektiği saptanmıştır.

Avukatlığın «kamu hizmeti» olduğu 1136 sayılı Yasanın 1. maddesile açıkça belirtilmiştir. Konu, Anayasa Mahkemesinin 21.1.1971 tarih ve 33/7 sayılı kararı ile esasen çözümlenmiştir. 23 Ağustos 1971 tarihli Resmî Gazetede yayınlanan bu kararda aynen şöyle denilmektedir : «Tüzel kişiliği kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşlarını oluşturan Türkiye Barolar Birliğinin ve Baroların gözetim ve denetimi altında hak arama hürriyetinin işleyişine destek olan, hukukî ilişkilerin düzenlenmesinde, her türlü hukukî sorun ve anlaşmazlıkların adalet ve hakkaniyete uygun olarak çözülmesinde ve genellikle hukuk kurallarının

tına girmiştir. Bu taahhütlerden hemen hiç biri tutulmamıştır. Öğrenildiğine göre Birleşmiş Milletler Camiasında bu durumda olan devletlerin tesbiti gibi bir teşebbüs bahis konusudur. Bu anlaşmaların taranması ve gereken kanun tekliflerinin Yüce Meclise sunulması pek yerinde olur.

— Özel hayatın korunması hakkında Avrupa Adalet Bakanları toplantısında gerekli kanunî tedbirlerin alınması kararına varıldı. Bu toplantıya memleketimiz de katılmıştır. Belki de bu yıl tekrarlanacak olan yeni toplantıya katıldığımız zaman gerekli teşebbüslere hiç olmazsa başlamış durumda olmamız pek isabetlidir.

— Usul Kanunlarımızın eksik yönleri pek çoktur. Fakat bunlar arasında en düşündürücü olanı savunma makamına yeteri kadar yer verilmemiş olmasıdır. Aynı düşünce, iddia makamı için de doğrudur. Çapraz sorgunun yokluğu, iddia ve savunma makamlarının görevlerini başarmalarına engel olmaktadır. Devletimizin de katıldığı «Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi»nde «çapraz sorgunun yapılamadığı bir memlekette insan hakları teminatıdır» hükmü yer almaktadır. Usul kanunlarımızı çağdaş demokratik memleketlerin usul kanunlarının belli ettiği standart ölçüye göre yeni baştan düzenlemekte daha fazla geç kalmamak gereklidir.

— Adliyenin yükü, bu kuruluşun altından kalkamayacağı hale gelmiş, bu yükün azaltılması olanakların artırılması önerileri red edilirken bir taraftan da adliyenin çalışması yerlerine hedef tutulmuştur. Yükün azaltılması kolayca mümkün olabilir. Hukuk dâvalarında «yargı öncesi», önleyici müesseselere yer verilmesi, ceza dâvaları açısından da kanunlarımızda kendini gösteren bir çeşit «ceza enflasyonu»nun önlenmesi yoluna gidilmelidir. Devlet adına uygulanan müeyyideyi ifade eden «ceza»nın ufulanması adalet itibarını yitirmeye sebep olması bir yana, gerek siz ve anlamsız «kanun dâvaları»na yol açmaktadır.

— Hukuk usulümüzde bazı müesseselerin anlamını kaybettiği, sebebi kalmaması bir biçimsellik haline geldiği bilinmektedir. Bunların usul kanunlarımızdan çıkarılması hiç bir eksiklik doğurmayacak, süratli ve isabetli adalet ilkesinin gerçekleştirilmesinde yardımcı olabilecektir. Ceza Usulümüzde adf zabtasına sahip, maddî araç ve gereç donatılmış savcılarını yapacağı hazırlık soruşturmasını takiben son soruşturmanın başlaması en isabetli usuldür. Bir kimseyi mahkemeye sevk etmeden evvel takdiline ihtiyaç duyulan «karar hâkimliği»nin ihdası şartı ile sorgu hâkimliğinin kaldırılması sürat kazandıran çarelerin başında gelmektedir.

— Toplu hâkim usulü hemen her memlekette terk edilmiştir. Sorunun tek kişide toplanması şarttır. Toplu mahkemelerde, birden ziyade hâkimlerin uzun celseler boyu emeklerinden yoksun kalınması için sebep düşünülemez. Toplu mahkemelerden tek hâkimliğe geçiş daha çok dâvanın görülmesini sağlayabilecektir. Esasen «mahkeme» dayımı ile kararlara getirilen bir çeşit anomimaya yerine, belli bir

hâkimin, belli bir kararının değerlendirilmesi daha büyük bir çaba, daha büyük bir isabet sağlayacaktır.

— Hukukta icra daireleri, cezada infaz müesseseleri büyük şikâyetlere sebep olmaktadır. Yerine getirilmeyen bir hukuk ilâmı, vatandaşın nazarlarında adaletin etkinliğini zedelemektedir. İcra ve infaz hukukumuzun biçimselliği en aşırı sınırdadır. Ceza infaz müesseselerimizden ancak bir kısmı ile övünebiliriz. Fakat pek büyük bir kısmı Birleşmiş Milletlerce kabul ve memleketimizin de ilihak ettiği «mahkûmlara uygulanacak asgari insanî muamele» esaslarını karşılamaktan çok uzaktır. «İnfaz hâkimliği» kurulması artık ihtiyaç haline gelmiştir.

— İdarî mahkemeler ve istinaf mahkemelerinin kurulmasını Danıştay'ın ve Yargıtay'ın yükünü hafifletmek gerekçeleri ile savunmak elbette mümkün ve yerindedir. Fakat bu iki üst mahkemenin kurulmasını asıl nedeni ilerimizin hukuk açısından örgütlenmesini tamamlamaktır. Adliye mahkemelerinin görevi dışında kalan pek çok idare ve vergi dâvalarının sadece merkeze karara bağlanması isabetli olamamıştır. İdarî konularda ve vergi işlerinde vatandaşın kendi bulunduğu ilde adaleti arayabilmesi gereklidir. Fakat idarî mahkemelerle istinafın sadece bir kaç ilde kurulması, yani bölgelere ayırmak usulü sakıncalıdır. Her ilde adliye mahkemeleri yanında yer alacak idare üst mahkemeleri ile istinaf, ilerimizdeki eksik adalet örgütünü tamamlamış olacaktır.

Cumhuriyetin 50 nci yılına yaklaşmış olmasına rağmen bazı konularda (Osmanlı) mevzuatının devamı anlaşılabilir bir halidir.

— Adalet reformunun özellikleri hakkındaki Birliğimizin görüşünün ilgili makamlara, bütün ayrıntıları ile arzolanmasına ilişkin çalışmalar tamamlanmıştır. Huzurunuzda sadece özeti ve yalnız bir kısmı arzolundu.

— Hukuk reformunun her halde bir ileri atılış anlamına geldiği kabul edilmektedir. Fakat bir çelişme ciddi kuşkulara sebep olmaktadır. Bir yandan reform çalışmaları sürdürülürken yargının yetkilerini kısıtlayıcı yasama tedbirlerine gidileceği yolundaki beyanlar karşısında meydana gelen çelişme izahsız kalmaktadır.

İdarenin önemli işlem ve eylemlerinin yargının onayı olmadan yürürlüğe konulamayacağına kadar giden sistemlerin bile mevcut olduğu demokratik ülkeler tabibikatının varlığı karşısında, idarenin her türlü eylem ve işlemlerinin sadece yargı denetimi dışında kalamayacağını bildiren Anayasamız hükmü, itidali ifade ederken, bunu dahi daraltmak eğiliminin ve özellikle yargının kendini yürütme yerine koyduğu iddiasının bilim dışı kaldığını, siyasal nedenli bir istekten ileri gidmediğini gösterir. Hukuka aykırılık arttıkça, yargının yürütmenin yerine geçtiği iddiaları yoğunlaşmıştır. Bunun elbette bir anlamı vardır. «Takkidî kararlar»a karşılık yasağı getirilmesi özel-

likle idarî yargıyı, asıl bu çeşit kararlardan ötürü genel yargıdan ayırmış, özel bir yargı türü halinde kurulmak ihtiyacını cevaplandırmıştır. Tarihte bağımsız adalatten daha iyi düşünilebileceğini sanan siyasal akımlara rastlanmıştır. Fakat tarih daima bağımsız adaleti tutanları haklı çıkarttı.

Yargının «aciz hali»ne bağlanmasının doğuracağı, «idarede emniyetsizlik» duygusunun demokrasi-mizin niteliğine etkili olacağından endişe etmekteyiz. 1972-1973 Adalet Yılı'nın Türk hukukunun, hukukun üstünlüğü ilkesini, bir kere daha ebedileştiren çabaları geçmesini temenni ederken Türk avukatları adına yüce hâkimlerimizde en derin saygılarımızı arz ederiz.

Bkz. TBBB. 1970/4-10, 1971/9-2.

1972/16-4

Kanun Tasarıları - Adalet Bakanlığı Kuruluş Kanunu Tasarısı - Birlik Görüşü

Kişiyi Özel

Ankara; 25/9/1972
Sayı : 2901

Sayın Fehmi Alparslan
Adalet Bakanı
A n k a r a

Adalet Bakanlığının Merkez Kuruluş Kanun Tasarısı hakkında Birliğimiz mütalâasının alınması hakkındaki emirleriniz, gerektirdiği öneme incelemiş ve Yönetim Kurulumuzun 5.9.1972 tarihli toplantısında aşağıdaki hususların nazara alınması ricası ile düşüncelerimiz saygı ile arz olunmuştur:

20 Mayıs 1327 tarihli Adliye ve Mezahip Nezareti Nizamnamei Dahilisi yerine geçmek üzere bir tasarrufların hazırlanması hakkındaki ilk ciddi teşebbüsü Birliğimiz kıvançla karşılamıştır.

1) Bununla beraber 1327 yılından 1972 yılına kadar geçen sürede büyük olayların cereyan etmiş olmasına rağmen 1327 Nizamnamesinin yürürlükte kalabilmesi karşısında, yeni tasarrufların pek ileri bir atılışı temsil etmesi gerekirdi. Tasarı özellikle kuruluşu göstermektedir. İdare içinde, Adalet Bakanlığının hukuki açıdan tanzim edici yetkilerini arttıracak hükümlere yer verilmesi isabetli olurdu. Bu nedenle tasarrufların diğer Bakanlıklarla olan ilişkisinde Adalet Bakanlığın idarî statükoyu devam ettirmek işini karşıladığı, dolayısıyla toplumumuz için en acil bir ihtiyaç halinde somutlaşan reform taahhüdünü yan-sıtmadığı görülmektedir.

2) Bugün memleketimiz kanunlarının hukukun belli bir fikri çalışmasının ürünü olmaktan uzaklaşmış zaman zaman «kanunları idare eden kanunların varlığı»nın yani «hukukun üstünlüğü»nün inkârına örnekler veren tutumları önleyebilmek için Adalet

Bakanlığın yetkili kılacak hiç bir hükme tasarıda rastlanmamıştır. Bütün hukukçuların mevzuat keşmekeşinden şikâyet ettikleri bilinmekte olmasına, hukuk ilkelerini hiçe sayan kanunların Adalet Bakanlığının varlığına rağmen nasıl olup da çıkabilmiş olduğunun bir türlü izah edilmediği bir ortam içinde, aynı hataların devamını önleyecek hükümlerin Kuruluş Kanununa konulması zaruret haline gelmiştir.

3) Bu kadar önemli bir görev bahis konusu olunca tasarıda bir «tetkik kurulu»na yer verilmesi gerekli görülmektedir. «Hukuk İşleri Umum Müdürlüğü»ne verilmesi istenen yeni şeklin bir tetkik kurulunun sağladığını getiremeyeceğini sanmaktayız. Kaldı ki, yukarıda «taknin» konusunda işaret ettiğimiz hizmeti başarabilmek için tetkik kurulunun başta Üniversite olmak üzere çeşitli hukuk kuruluşlarından istenecek uzmanlardan oluşması halinde büyük faydalar sağlanabilir ve zaman zaman pek yersiz olduğu bilinen siyasî istekleri Bakanlıkça karşılamak daha kolay olur.

4) Tasarıda içtihatları yayınlamak (13/b) ve yayınlanacak içtihatlar hakkında mütalâa vermek (6/a) görevinin Bakanlıkta muhafazası istenmekte ise de Yargıtay Kuruluş Kanunu Tasarısında bu görevin münhasıran Yargıtay'da ve yalnız uygun görülecek kararların yayınlanması şeklinde bir hükme bağlanmak istendiği, Avukatlık Kanununda bu görevi yapacak makam ile Türkiye Barolar Birliğinin işbirliği halinde olacağını açıklanmış olduğu malûmlardır. Bu üç metnin nasıl bağdaştırılacağı anlaşılammaktadır. Eğer tasarıya «icthatların derlenmesi ve ilk kez yayınlamak yetkisinin Türkiye Barolar Birliği»ne bir hak olarak tanınması yolunda bir hüküm eklenecek olursa, oldukça masraflı gerektirecek olan bu görevi ilgili makamlarla birlikte tesbit edilecek esaslara uygun, intizamlı, sürekli, diğer memleketlerdeki örneklerini aratmayacak biçimde, ciddiyetle ve sistemli bir şekilde yayınlamak hizmetine âmade olduğumuzu da arz etmek isteriz.

5) Tasarıda (8/c) Ceza İşleri Genel Müdürlüğünün görevleri arasında «Avukatlık ... kanununun Bakanlığa verdiği işler», yer almıştır. Bu konuda aşağıdaki hususların nazara alınmasını istirham etmekteyiz:

Avukatlar hakkında görevlerine ilişkin suç isnatlarından ötürü kovuşturma Avukatlık Kanununun 58. maddesine göre «Bakanlığın izni»ne bağlıdır. Bu iznin nedeni, topluluğa iltiraya maruz kalabilecek meslekleri icra edenlerin, açıkça mesnetsiz olduğu anlaşılın isnatlarla, teşhir edilmesini önlemektir. Bu çeşit mesleklerden biri de nekimliklerdir. Nitekim Tababet ve Şuabatının Tarzı İcrası hakkındaki Kanun, hekimler hakkındaki ceza soruşturmasında «Yüksek Sağlık Şurası»ndan mütalâa alınmasını mecburi saymıştır. Bu sebeple Sayın Bakanlığın, takip izni vermeden evvel, bağlayıcı olamayacağı pek tabii bulunan, Türkiye Barolar Birliğinin mütalâasını istemesinde büyük isabet görmekteyiz. Bu sonucu sağlayacak bir hükmün tasarıya eklenmesini istirham etmekteyiz.

de oldukları 5435 sayılı Kanun hükmü gereğidir. Bu itibarla askerlik görevi yapan avukatların Sosyal Sigorta ile ilgilendirilmeyerek Emekli Sandığı kapsamına girmeleri ve terhisten sonra tekrar avukatlığa döndüklerinde Topluluk Sigortasına dahil olmaları ve her iki hizmetin 1214 sayılı Kanunla birleştirilmesi gerektiği düşünülmüştür.

Konu ile ilgili Kurumunuz görüşünün bildirilmesini takdirlerine arz ederim.

Saygılarımla,
Başkan

Ankara; 28.8.1972
Sayı : 2694

Baro Başkanlığı
S a k a r y a

İlgi : 24.7.1972 gün ve 284 sayılı yazınız.

İlgi yazınız Yönetim Kurulumuzun 8.8.1972 günlü toplantısında incelenmiş, askerlik görevi yapan avukatların sigorta ile ilgilendirilmeyerek Emekli Sandığı kapsamına girmeleri ve terhisten sonra tekrar avukatlığa döndüklerinde Topluluk Sigortasına dahil olmaları ve her iki hizmetin 1214 sayılı Kanunla birleştirilmesi gerektiği şeklinde beliren görüşümüzün, Sosyal Sigortalar Kurumuna bildirilerek Kurumun da bu konudaki görüşünün istenmesine ve alınacak cevaba göre konunun yeniden incelenmesine karar verilmiştir.

Bilginizi rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

Sosyal Sigortalar Kurumu
Genel Müdürlüğü

İşareti : IX.367-A
Tarihi : 6.9.1972
No : 439757

Türkiye Barolar Birliği
Başkanlığına
A n k a r a

Yazılarında da belirtildiği üzere, 1136 sayılı Kanununun 1238 sayılı Kanunla değiştirilen 188 nci maddesi gereğince Yedek Subaylık Yapan Avukatların 5434 sayılı Kanuna tabi olmaları lâzım geldiğinden bunların Topluluk Sigortasına devam etmelerine ve kendilerinden prim alınmasına imkân görülmemektedir.

Ancak, terhis edildikten sonra T.C. Emekli Sandığı veya Sosyal Sigortalara tabi işlerde çalışmadıkları ve serbest Avukatlık yaptıkları takdirde tekrar Topluluk Sigortasına girmeleri gerekmektedir.

Bilgi edinilmesini rica ederiz.

Genel Müdürlük
S. Turla H. Giray
İht. Sig. Müdürü İht. Sig. Md. Yrd.

Ankara; 22.9.1972
Sayı : 2884

Baro Başkanlığı
S a k a r y a

İlgi : 24.7.1972 gün ve 284 sayılı yazınız.
28.8.1972 gün ve 2694 sayılı yazınız.

Askerlik görevi yapan meslekdaşlarımızın sigorta ile ilgilendirilmeyerek T.C. Emekli Sandığı Kapsamına girmeleri konusunda Baronuzun Birliğimiz aracılığıyla iletilen başvurusuna Sosyal Sigortalar Kurumu Genel Müdürlüğününün 6.9.1972 gün ve IX.367-A işareti, 439757 sayılı yazısı örneği ekte gönderilmiştir. Bilginizi rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

Ek : 1 yazı fotokopisi.

1972/16-26

Avukatların Sosyal Güvenliği - «Hastalık - Analık» ve «İş kazalarıyla Meslek Hastahkları» Topluluk sigortası

Türkiye Barolar Birliği

Ankara; 16.9.1972
Genelge No : 40-2838

Baro Başkanlığı

Konu : Avukatların «Hastalık Analık» ve «İş kazaları ile Meslek Hastahkları» Topluluk Sigortaları hk.

Sosyal Sigortalar Kurumu Genel Müdürlüğünden alınan 13.9.1972 gün ve X-S. 86/275 işaret, 453233 Nolu yazı örneği aşağıya çıkarılmış, «Hastalık, Analık» ve «İş kazaları ile Meslek Hastahkları» Topluluk Sigortalarına ait (C-2010-82, 83, 84 ve 85) örnek bordrolarından birer adet ilişikte gönderilmiştir.

Baronzula Sosyal Sigortalar Kurumu arasında ihtiyari sigorta dâhmi teşkil eden bu konularda sözleşme yapılmışsa, sözleşme hükümlerine göre işlem yapılmak üzere bilginizi rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

Eki : 2.

Sosyal Sigortalar Kurumu
Genel Müdürlüğü

Türkiye Barolar Birliği İşareti : X-S. 86/275
Başkanlığına Tarihi : 13.9.1972
Ş e h i r No : 453233

Özeti : Avukatların «Hastalık, Analık» ve «İşkaza-

1425 sayılı «5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanununa ek ve geçici maddeler eklenmesine ve bu kanun ile diğer kanunların bazı hükümlerinin değiştirilmesine ve kaldırılmasına dair Kanun»un geçici 7. maddesinde, bu kanun kapsamına girenlere sağlık yardımı yapılması için, muayene ve tedavilerin usul, şekil ve şartları ile bu hususta ilgili kurumlara ve Sandığın ödeme ve tahsilat işlerini yapan bankalara verilecek görevler ve bunlarla ilgili esasların, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının görüşü alınarak Bakanlığınızca, Kanunun yürürlüğünden itibaren bir yıl içinde bir tüzükle tesbit olunacağı belirtilmiştir.

Anılan tüzüğün bir an önce hazırlanarak yürürlüğe girmesinin pek çok hak sahibini ve bu meydana meslektaşlarımızı yakından ilgilendirdiği sonucuna varan Yönetim Kurulumuz 5.9.1972 günlü toplantısında, gereğinin is'afı için Bakanlığınızca başvurmayı uygun bulmuştur.

Gereğini ve sonucun Birliğimize bildirilmesini takdir ve müsaadelerine arz ederim.

Saygılarımla,
Başkan

T.C.
Maliye Bakanlığ
Ankara

BÜMKO : 115631-352

Konu : Emekli, dul ve yetimlerinin muayene ve tedavi tüzüğü Hk.

Türkiye Barolar Birliği Başkanlığına
Karanfil Sokak No : 5
Kızılay - Ankara

İlgi : 26/9/1972 tarihli ve 2916 sayılı yazınız.

Emeklilerin, bunların bakmakla yükümlü oldukları aile fertlerinin, dul ve yetim aylığı alanların, muayene ve tedavilerini sağlamak üzere, 1425 sayılı Kanunun geçici 7 nci maddesinde yazılı tüzük tasarısı (Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının mütalâası alınmak suretiyle) hazırlanmış isede, tasarı henüz tüzük halini almamıştır.

Tüzük halini aldığı anda gerekli işlemin yapılacağı tabiidir.

Bilgi edinilmesi rica olunur.

Maliye Bakanı Y.

Ankara; 4.11.1972
Sayı : 3356

Sayın Av. Cevdet Erbek
A n k a r a

İlgi : 18.8.1972 günlü yazınız.
22.9.1972 gün ve 2888 sayılı yazınız.

1425 sayılı Kanunun geçici 7. maddesi uyarınca çıkarılması gereken tüzüğün hazırlandığı ancak he-

nüz tüzük halini almadığı hakkında Maliye Bakanlığınızdan alınan 23 Ekim 1972 gün ve 115631-352/28682 sayılı yazı örneği ilişikte gönderilmiştir.

Bilginizi rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

Ek : 1 yazı örneği.

1972/16-25

Avukatların Sosyal Güvenliği - Askerlik görevini yapan avukatların T. C. Emekli Sandığı ile ilişki kuracaklarından sosyal sigorta primi ödemecekleri - Birlik görüşü

T. C. Sakarya Barosu

Adapazarı; 24.7.1972
Sayı : 284

Türkiye Barolar Birliği Başkanlığına
A n k a r a

Stajını bitirip levhaya kaydedilen Avukatların Askerlik görevini yapmak için Milli Savunma Bakanlığının emrine alındıktan sonra Sosyal Sigorta primlerini ödeyip ödemecekleri hakkında tereddüt hasıl olmuştur.

Yukarıda bildirilen durumda olanların maaşlarından Emeklilik keseneği alınmakta ayrıca da Avukatlık sıfatları devam ettiği için Sosyal Sigortaya prim ödeme zorunluğunda kalmaktadır. Bu iki yönlü kesinti ilgililerin mağduriyetine sebep olduğundan yapılacak işlemin tesbitini arz ederim.

Baro Başkanı
M. Raşit Abasıyanık

Ankara; 28.8.1972
Sayı : 2693

Sosyal Sigortalar Kurumu
Genel Müdürlüğüne
A n k a r a

Askerlik görevine başlayan avukatlardan hem T.C. Emekli Sandığı hem de Kurumunuzca prim kesildiği belirtilerek bu iki yönlü kesinti konusunda yapılacak işlem hakkında Birliğimizden görüş istenmektedir.

Yönetim Kurulumuz bu konuyu 8.8.1972 günlü toplantısında incelemiştir.

1136 sayılı Avukatlık Kanununun 1238 sayılı Kanunla değişik 188. maddesinde emekliye tabi görevde çalışmakta olanların Sosyal Sigortalar kapsamına alınmayacakları açıkca hükme bağlanmıştır. Askerlik görevini yapan avukatların bu kamu görevi sebebiyle T.C. Emekli Sandığı ile ilgilenmek mecburiyetin-

1972/16-5

Türkiye Barolar Birliğinin Protokoldeki Yeri - Dış İşleri ve Adalet Bakanlıklarına Gönderilen Yazılar.

Ankara; 18/9/1972
Acele-Müddetli

Dışişleri Bakanlığ
Protokol Gen. Müd.
137. 166 PRG M-L 75

Konu : Cumhuriyetin 49. yıldönümü münasebetiyle yapılacak törenlere davet hk.

Türkiye Barolar Birliği Başkanlığına

Cumhuriyetin 49. yıldönümü münasebetiyle 29 Ekim 1972 Pazar günü Büyük Millet Meclisinde yapılacak kutlama ile Anıt-Kabir ve Hipodromda düzenlenecek törenlerin hazırlıklarına Bakanlığın Protokol Genel Müdürlüğüne başlanmış bulunulmaktadır.

Gerek kutlama, gerek törenler için kendilerine davetiye gönderilmesini teminen Türkiye Barolar Birliğinde bulunan en yüksek dereceden 3 kişinin isim ve sıfatları ile evli olup olmadıklarını gösterir bir listenin en geç 15 Eylül 1972 Cuma gününe kadar Bakanlığın Protokol Genel Müdürlüğüne gönderilmesini tensiplerine arz ederim.

Dışişleri Bakanı Y.
Yalçın Kurtbay
Protokol Dairesi Reisi

Dağıtım
Dernekler
Odalar ve Birlikler
Siyasi Parti Genel Merkezleri
Bankalar Genel Müdürlükleri
Mesleki Kuruluşlar
Basın Kuruluşları

Ankara; 15/9/1972
Sayı : 2828

Dışişleri Bakanlığ
Protokol Genel Müdürlüğü
A n k a r a

İlgi : Tarihsiz 137.166 PRGM-L 75 sayılı yazınız.

Cumhuriyetin 49. yıldönümü münasebetiyle düzenlenen kutlama törenlerinde Birliğimizin en yüksek dereceden 3 kişi ile temsil edilmesi hakkındaki yazınız memnuniyetle alınmıştır.

1136 sayılı Avukatlık Kanunu ile kurulu kamu kurumunu niteliğinde bir meslek teşekkülü olan Birliğimizin protokoldeki yeri sayın Bakanlıklarınca bugüne kadar gerektiği şekilde takdir olunmadığı inancında bulunan Birliğimiz Yönetim Kurulu bugüne kadarki davetlere icabet imkânını bulamamıştır.

Saygılarımla,
Başkan

6) «İzin» dolayısıyla bir hususa temas etmekte fayda görülebilir. Muhtelif konularda özellikle Ceza Kanununun 160. maddesinde ve zaman zaman siyasi nitelikte dava ve tartışmalara yol açan «izin, Bakan mı, yoksa Bakanlık mı verecektir?» sorusuna bir açıklık getirilmesinde fayda var. Tasarıda gösterilen her birime ait maddelerde «sair kanunların Bakanlığa verdiği görevler» ibaresine rastlanmakta ise de bunun uygulamaya vuzuh getireceğini sanmamaktayız.

7) Tasarının 9/f. maddesinde Bakanlık aleyhine açılan davalarla ilgili işlemlerin düzenleme ve takip yetkisi, Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü görevleri arasında sayılmıştır. 4353 sayılı Kanunun 21. maddesindeki temsil yetkisi açısından uygulamada görülen aksaklıklar da göz önüne alınarak anılan fıkraya açıklık getirilmesinin yerinde olacağı inancındayız.

8) Adalet yılının açılış hazırlıkları şimdide kadar Adalet Bakanlığınca yapılmaktadır. Bu açılışın Yargıtay'ca düzenlenmesi yolunda, Yargıtay Teşkilat Kanun Tasarısında bir hüküm yer almaktadır. Eğer adalet yılının açılışına kanunî bir mesnet verilecek ise, bunun «Yargıtay'ın açılışı» anlamına gelebilecek ve yargı'ya ilişkin bütün kuruluşları temsil edecek biçimde düzenlenmesinde zaruret vardır.

9) Tasarının 7. maddesi (a) bendinde Bakanlık Teftiş Kurulunun Bakan adına teftiş yetkisini haiz bulunduğu yerler gösterilmiş, (b) bendinde ise teftiş sırasında hasıl olacak kuzuma binaen veya özel kanunların verdiği yetkiye dayanarak ilgililer hakkında soruşturma yapılabileceği belirtilmiştir. Gerçekde 5-16. maddelerin 1. maddede gösterilmiş olan merkez kuruluşundaki birimlerin görevlerinin açık açık sayıldığı ve gösterildiği yazılmış ise de 7. maddenin (b) bendi anlamı kesinlikle anlaşılammıştır.

Tasarı bu şekliyle kanunlaşırca Sayın Bakanlığın maksadını aşabilecek yorumlardan endişe etmekteyiz. Bu nedenle 1136 sayılı Avukatlık Kanununun ne de olsa bir aşama ifade eden Sayın Bakanlığınızın onayına ilişkin konuların dışında yeni yetkilerin verilmesi gibi bir sonuç, memleketimizde temsil ettiğimiz savunma idealine zarar vermesi, uzakta olsa bizler için vahim bir ihtimaldir. Bu nedenle gerekli vuzuhun metne getirildikten sonra tasarının sevkini istihdam etmekteyiz.

Notice: Adalet Bakanlığının bir kuruluş kanununa kavuşturulmasındaki ihtiyacın karşılanması yolundaki tutumu takdirle karşıladığımızı ifade etmemize müsaadelerinizi ve uygun görüldüğü takdirde yukarıda işaret edilen hususların da nazara alınmasını, saygı ile, yüksek takdirlerinize arz ederiz.

Avukatlık Kanununun 76. maddesinin barolar için kabul ettiği esas gözönünde bulundurulacak aynı kanunun 111. maddesinin resmi törenlerde Birliğimize Cumhuriyet Başsavcısı yanında yer verilmesi gerektiğinin kabul edilmesi zorunluluğuna inanılmaktadır.

İlgi yazınız gereğince bilgi verilebilmesi için Cumhuriyetin 49. yıldönümü münasebetiyle düzenlenen kutlama törenlerinde Birliğimize protokolde ayrılan yerin bildirilmesini Yönetim Kurulumuz kararı uyarınca müsaadelerine arz ederim.

Saygılarımla,
Başkan

Kişiyi Özel

Ankara; 20/9/1972
Sayı : 2863

Sayın Fehmi Alparslan
Adalet Bakanı
A n k a r a

Birliğimize kuruluşundan bu yana Dışişleri Bakanlığınca düzenlenen resmi törenlerde gereği gibi yer verilmediğinden Yönetim Kurulumuzun aldığı karar uyarınca bu hata tashih edilinceye kadar davetlere icabet edilmemiştir.

1136 sayılı kanunun 76. maddesinde Baroların resmi törenlerde il savcılarını yanında yer almaları esas kabul edildiği halde 111. maddede mevcut hüküm aynı şekilde yorumlanmamakta ve Birliğimize Cumhuriyet Başsavcısı yanında yer verilmemektedir.

Cumhuriyetimizin 49. yıldönümü sebebiyle Dışişleri Bakanlığınca gönderilen yazı ile cevabı 15/9/1972 gün ve 2828 sayılı mektubumuz örnekleri ilişikte takdim kılınmıştır.

Birliğimiz ve Avukatlık Mesleğine karşı ilgi ve yardımlarımız sebebiyle şükranlarımızı teyiden arz eder, Dışişleri Bakanlığı nezdinde haklı isteğimizin is'afına delalet buyrulmasını takdirlerinize sunarım.

Saygılarımla,
Başkan

1972/16-6

Hâkim-Avukat İlişkileri-Emekli Manisa Ağır Ceza Mahkemesi Başkanı İzzettin Arıkan'ın Hürriyet Gazetesine verdiği Beyanat-İzzettin Arıkan'ın Manisa Barosuna Gönderdiği Tavzih Yazısı.

Tekirdağ : 10/10/1972

T. Barolar Birliği Başkanlığına

Manisa ağır ceza reisinin emekliye ayrılırken verdiği beyanati kapsayan gazete sahifesi ile bu haber

üzerine Manisa barosu başkanlığına gönderilen telgraf metni ekli olarak takdim olunmuştur.

Bilgilerinize arz olunur.
Saygılarımla.

Tekirdağ Barosu Başkan
Av. Nezih Bülent Uşel

Baro Başkanlığına
M a n i s a

Manisa ağır ceza reisinin Hürriyet gazetesinin 9 Ekim günlü nüshasının dördüncü sahifesindeki beyanatını esefle okuduk.

Avukatlığın ve müdafaanın mahiyetini idrakten aciz olarak kendisine konulan KOCA lakabına uygun bir şekilde senelerce Türk adliyesinde ceza hakimi olarak görev yapabilme imkanını bulan bu şahsın emekliliğini Türk adliyesinin ve Manisahlının kendisinden kurtuluşu olarak kabul ediyoruz.

Sevgi ve saygılarımla.

Tekirdağ barosu başkanı
Av. Nezih Bülent Uşel

T e l

Türkiye Barolar Birliği Başkanlığına
A n k a r a

Emekliye ayrılan manisa ağır ceza reisinin 9 ekim 1972 günlü hürriyet gazetesinin 4 üncü sayfasında yayımlanan avukatlık mesleğimize ilişkin ve çirkin beyanati konusunda görüşmek ve gereği hakkında karara varmak üzere 14 ekim 1972 cumartesi günü saat 14/30 da manisa adliye binasındaki avukatlar odasında toplantı yapılacaktır bilgilerinize saygı ile arz ederim 12/10/1972.

Manisa baro Başkanı av. M. Kemal ekmeççi

Ankara; 14/10/1972
Sayı : 3106

T e l

Baro Başkanlığı
M a n i s a

Emekliye ayrılan Manisa Ağır Ceza Başkanının 9 Ekim 1972 günlü Hürriyet Gazetesinde yayımlanan konuşması hakkındaki Yönetim Kurulumuz toplantısı sonucundan bilgi verilmesini rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

Baro Başkanlığı
M a n i s a

Ankara; 18/10/1972
Sayı : 632

Türkiye Barolar Birliği
Sayın Başkanlığına
A n k a r a

İlgi : 12/10/1972 gün ve 602 sayılı telimiz.

Gaziantep; 25/9/1972

Barolar Birliği Başkanlığına
A n k a r a

Özü : Sosyal sigorta kurumundan emekli olacakların avukatlık mesleğine devam edip edemeyecekleri hakkında.

Kanunun tayin ettiği şartlarla S. S. K.dan emekli olacak Avukatların emekli sandığından emekli olan diğer meslektaşlar gibi Avukatlık mesleğine devam edip edemeyecekleri hususunda ciddi tereddütler mevcuttur. 7/7/1972 Tarihinde bu hususta yüksek başkanlığa vaki müracaatıma cevap alamadığımdan bir karara varmak üzere durumu yeniden sormak zarureti hasıl olmuştur.

Yaşımın 57 bulunmasına, Altı senelik Hâkimlik, İki sene yedek subaylık yapmış, Üç seneden beri de pirim ödemekte bulunmaktığıma ve 10 senelik sürenin kanunen hesaplanmasına göre:

1 — Emekliliğimi istemeliğimin mümkün olup olmadığı.

2 — Emekli olduğum takdirde pirimsiz Avukatlığa devam edip edemeyeceğimin bildirilmesine müsaadelerinizi saygılarımla arz ederim.

Av. Refik Danış

Ankara; 26/10/1972
Sayı : 3259

Sayın Av. Refik Danış
G a z i a n t e p

İlgi : 25.9.1972 günlü dilekçeniz.

İlgi yazınız üzerine Yönetim Kurulumuzca verilen karar örneği aşağıya çıkarılmıştır.

Bilginizi rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

7.10.1972 gün ve 658/21 sayılı
Yönetim Kurulumuz Kararı :

Avukatların, Sosyal Sigortalar Kurumundan emekli olduktan sonra, mesleklerini yapmaya devam edip edemeyecekleri ve daha önceki hakimlik ve yedek subaylıkta geçen hizmetlerinin avukatlıkta geçen hizmetleri ile birleştirilerek emekliliğini istemesinin mümkün olup olmadığı konularında bilgi isteyen Av. Refik Danış'ın 25.9.1972 günlü dilekçesi okundu.

Hakimlik ve subaylıkta geçen sürelerin sayılarak emekliliğini isteyip istemeyeceği hususunda Sosyal Sigortalar Kurumuna başvurması gerektiğinin, 1136 sayılı Avukatlık Kanununun 1238 sayılı Kanunla değiştirilen 188. maddesi son fıkrası uyarınca ve Yönetim Kurulumuzun 29.XI.1970 gün ve 490/6 sayılı ilke kararına göre Sosyal Sigortalar Kurumundan yaşlı

lık aylığı bağlanması halinde avukatlığa devam edebileceği hususlarının dilekçesi avukat Refik Danış'a bildirilmesine oybirliğiyle karar verildi.

Bkz. TBBB. 1971/6-12; 7-14; 9-3,8 9; 10-5,30; 1972/11-9,30; 12-31,32; 13-22.

1972/16-24

Avukatların Sosyal Güvenliği - T. C. Emekli Sandığından aylıklı aylığı alan avukatların ve bakmakla yükümlü oldukları alle fertlerinin, dul ve yetimlerinin muayene ve tedavileri - 1425 sayılı kanunun geçici 7. maddesi uyarınca çıkarılacak tüzük

Türkiye Barolar Birliği
Başkanlığına
A n k a r a

18.VII.1972

Malûmunuz olduğu veçhile, yıllardan beri özlemi çekilen sivil emeklilerle dul ve yetimlere sağlık yardımı yapılması, 1425 sayılı Kanunun geçici 7. maddesiyle kabul edilmiştir. Ancak, muayene ve tedavilerin usul, şekil ve şartlarının bir tüzükle tespiti ve bunun bir yıl içinde hazırlanması (Kanaatınca neşredilmiş olması) ön görüldüğü halde, bu süre 11 Temmuz 1972 de geçmiş olmasına rağmen tüzük taslağının henüz Emekli Sandığında konuşulduğu, mütalâası alınmak üzere, bu günlerde Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığınca gönderildiği veya gönderilmek üzere olduğu anlaşılmaktadır.

1. Camiamuz da ilgilendiren bu kanun hükmünün yerine getirilmesinde gösterilen ihmal ve inhali

2. Kanunun 9. maddesinin (d) fıkrasındaki «geçici 7. ci maddesi, bu maddede yazılı tüzüğün yürürlüğe girdiği tarihi takibeden ay başından 3 ay sonra... yürürlüğe girer» hükmünün mezkûr geçici madde tüzük yapılmasını amir olması bakımından, ne zaman neşredileceği de belli olmayan bu tüzüğün neşrinden sonra yürürlüğe girmesi kanun tekniğine aykırı bulunması; üzerinde Yüksek ilgi ve teşebbüslerinizi arz ve rica ederim.

Derin Saygılarımla,
Av. Cevdet Erberk

Ankara; 26.9.1972
Sayı : 2916

Maliye Bakanlığı
A n k a r a

Av. Cevdet Erberk'in 18.8.1972 günlü dilekçe ile Birliğimize vaki başvurusunda; emekli olanlarla dul ve yetimlere sağlık yardımı yapılması konusunda, 1425 sayılı Kanunda öngörülen tüzüğün bugüne kadar hazırlanmamış olduğu belirtilmektedir.

Ankara; 3/11/1972
Sayı : 3354

Baro Başkanlığı
İ s t a n b u l

İlgi : 19.8.1972 gün ve 3770/55 sayılı yazınız.

Meslekten men edilen avukatların süre belgele-
rinin tanzimi ile ilgili olarak Yönetim Kurulumuzun
ittihaz eylediği; 28.10.1972 gün ve 720/12 sayılı karar
örneği aşağıya çıkarılmıştır.

Bilginizi rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

28.10.1972 gün ve 720/12 sayılı
Yönetim Kurulumuz Kararı :

Baro Yönetim Kurulu kararı ile meslekten men
edilen avukatlar hakkında Sosyal Sigorta yönünden
yapılacak işlem konusunda Birliğimiz görüşünün bil-
dirilmesini isteyen İstanbul Barosunun 19.8.1972 gün
ve 3770/55 sayılı yazısı ile Yönetim Kurulumuzun
27.5.1972 gün ve 352/35 sayılı kararının incelenerek
bir raporla Yönetim Kurulumuza getirilmek üzere
Av. Enver Arslanalp 7.10.1972 gün ve 657/20 sayılı
kararla görevlendirildiğinden adı geçenin hazırladığı
28.10.1972 günlü raporu okundu.

Baro Disiplin Kurulu tarafından gerek tedbir ve
gerekse ceza bakımından verilen işten yasaklama ka-
rarının Baro lehvasından silinme sonucunu doğur-
madığı ve 1136 sayılı Kanunun 1238 sayılı Kanunla
değişik geçici 1. maddesinin A/a fıkrasında da baro
lehvasında kayıtlı olma şartının arandığı ve hizmet
belgesine baro lehvasında kayıtlı günlerin hesaplan-
arak yazılacağı hükmü mevcut bulunduğu cihetle Yö-
netim Kurulumuzun 27.5.1972 gün ve 352/35 sayılı ka-
rarından dönülerek ikibin günlük süre hesabında, iş-
ten yasaklama süresinin de hesaplanması gerektiği-
ne ve bu şekilde beliren Birlik görüşünün İstanbul
Barosuna gönderilmesine oybirliğiyle karar verildi.

Bkz. TBMM. 1970/4-7; 1971/4-7; 7-16; 8-7; 9-26.

1972/16-23

Avukatların Sosyal Güvenliği - 1214 sayılı kanun-
1136 sayılı kanunun 188. maddesi

Malkara; 13/9/1972

Türkiye Barolar Birliği Başkanlığına
A n k a r a

12 yıl Emekli Sandığına tabi olarak yaptığım me-
muriyetten istifa suretiyle ayrılmış Temmuz/1972 tari-
hinden itibaren avukatlık hizmetine başlamış bulu-
nuyorum. Topluluk sigortasına ait primi Ekim ayın-

da yatıracığım için başkanlığımıza bazı hususları
danışma mecburiyetinde kaldım. Şöyleki :

1 — Personel Kanununun 9. ncu derece 3. ncu
kademeden maaş aldığım memuriyet maaşını si-
gortaya bildirmem söz konusu olacak mıdır? Evvel-
ce geçen 12 yıllık hizmetimin sigorta hizmeti ile bir-
leştirilmesi için sigortaya nasıl müracaat etmem ge-
rekiyor?

2 — Şimdi 33 yaşında bulunuyorum. Ben bu ya-
şın gerektirdiği primi mi yoksa yeni başlayan avu-
katların yatırdığı primi mi yatırmam lazımdır? Şa-
yet şimdi düşük dilimden prim, birkaç sene sonra-
da birkaç basamak atlamak suretiyle yüksek dilim-
den prim yatırabilirmiyim?

3 — Evvelce memuriyette geçen 12 yıl ile sigor-
tada geçecek olan 13 yıl toplamı olan 25 yılın sonun-
da sigortadan emekli mecburiyetinde miyim? Şayet
bu 25 yıl sonunda avukatlık hizmetine devam edecek
olursam sigortalı olmadan bu hizmete devam edecek
miyim?

Bu hususlarda bilginizi rica eder, saygılar suna-
rım.

Av. Mithat Evren

Ankara; 18/9/1972
Sayı : 2842

Sayın Avukat
Mithat Evren
Malkara/Tekirdağ

İlgi : 14.9.1972 günlü yazınız;

1) 1214 sayılı kanun hükümlerine göre emekli
sandığında geçen hizmetinizin, Sosyal Sigortada ge-
cecek hizmetinizle birleştirilmesi gerekmektedir. Şim-
diden herhangi bir işleme lüzum olmadığı, ancak
emekli sandığındaki aidaatınızı geri almamız ge-
rektiği,

2) En yüksek günlük kazanç üzerinden aylıklık
aylığına hak kazanabilmek için günlük kazanç mik-
tarınızı dilediğiniz gibi tespit edebileceğinizi, 2.10.1971
gün ve 2522-57 sayılı kanunla gönderilen ve bülten-
de yayınlanan genelgemizdeki listenin bu konuda size
yardımcı olabileceği,

3) Emekli Sandığında geçen hizmetinizle birlik-
te sigortalı hizmetinizin 25 yıla ulaşması halinde ya-
şlılık aylığı bağlanması mecburiyeti olmadığına ve
1136 sayılı kanunun 1238 sayılı kanunla değişik 188.
maddesi uyarınca yaşlılık aylığı bağlanan avukatları-
nın mesleki faaliyetlerine devam edebilecekleri,

kanaatında olduğumuza bağlayıcı olmamak kay-
dıyla bilginizi rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

Emekliye ayrılan Manisa Ağır Ceza Mahkemesi
Başkanı İzzettin Arıkan'ın 9/Ekim/1972 günlü Hür-
riyet Gazetesi'nin 4. ncu sahifesinde yayınlanan beya-
natına ilişkin,

1. — Adı geçenin, Baromuz Başkanlığına verdiği
14/10/1972 günlü tavzih yazısı.

2. — 14/10/1972 günü yapılan toplantı tutanağı.

3. — Yönetim Kurulumuz 14/10/1972 gün ve 61
sayılı kararı örnekleri ilişikte sunulmuştur.

Bilgi ve takdirlerinize saygılarımla arz ederim.

Manisa Baro Başkanı
Av. Kemal Ekmekçi

Manisa Barosu Yönetim Kurulu Kararı

Kararın tarihi : 14/10/1972
Kararın sayısı : 61

Emekliye ayrılan Ağır Ceza Mahkemesi Başkanı
İZZETTİN ARIKAN'ın 9.Ekim.1972 günlü HÜRRIYET
GAZETESİ'nin 4.cü sahifesinde yayınlanan beyanatu
konusunda bugün yapılan toplantıda tespit edilen
görüş ve düşünceler de gözönünde tutularak gerçeği
konuşuldu :

1. — İZZETTİN ARIKAN tarafından bugün Baro
Başkanlığına gönderilen 14.10.1972 günlü tavzih'in
toplantı tutanağı ile birlikte, bilgi ve gereğinin tak-
diri için Türkiye Barolar Birliği Başkanlığına gön-
derilmesine,

2. — Aynı tavzih örneklerinin, Baromuzun üzü-
ntüsüne telgraf ve yazı ile katılanlara gönderilmesi, ve
sözle katılanlara iletilerek duyurulmasına,

3. — Tavzihin imkân nispetinde çevreye duyurul-
masına,

4. — Beyanatın, bizzat kendisi tarafından, Hür-
riyet Gazetesinde tezkir edilmesinin gereğinin teb-
liğine,

Mevcutdu oybirliği ile karar verildi. 14/10/1972

Başkan
Av. Kemal Ekmekçi
Sekreter
Av. Neriman Sağdıç
Üye
Av. S. Kılınçer

Üye
Av T. Hidroğlu
(Katılmadı)

Başkan Vekili
Av. Özen Işcan
Muhasep
Av. Feyzi Günhan
Üye
Av. Yıldırım Egeli
(Katılmadı)

Üye
Av. Y. Ural
(Katılmadı)

Üye
Av. F. Dayı
(Katılmadı)

14/ekim/1972

T U T A N A K

Emekliye ayrılan Manisa Ağır Ceza Mahkemesi
Başkanı İzzettin Arıkan'ın, 9.Ekim.1972 günlü HÜR-

RIYET GAZETESİ'nin 4.cü sayfasında yayınlanan
Avukatlık mesleğine ilişkin ve çirkin beyanatının
çevrede geniş bir üzüntü ve tepki yaratmış olması
Tekirdağ Barosu Başkanı ile diğer meslektaşlarımızın
protesto telgraflarının alınması ve civar ilçeler-
deki tepkinin devam ettiği haberlerinin gelmekte ol-
masına rağmen yapılacak bildirilen tezkirinin bir tür-
lü yaptırılamaması ve geciktirilmesi üzerine bu konu-
da görüşmek, düşünce ve destekleri alınmak üzere
Baromuz mensupları ile 14.Ekim.1972 günü saat 14.30'
da Manisa Adliye Binasındaki Avukatlar Odasında
toplanıldı.

Baro Başkanı tarafından olay anlatıldı, yazılar
okundu. Görüşülmeye başlandı.

Bu sırada, Baro Başkanına hitaben yazılmış
Emekli Ağır Ceza Reisi İzzettin Arıkan İmzalı ve
14.10.1972 tarihli tavzih yazısı odacı ile gönderilmiş
bulunmakla okundu.

Görüş ve kanaatların :

Emekliye ayrılan Ağır Ceza Mahkemesi Başkanı
İzzettin Arıkan'ın içtenlikle ve iyi niyetinin genellik-
le bilindiği,

Birlikte çalışıldığı süre içinde avukatlara ve avu-
katlık mesleğine karşı herhangi bir kötü düşünce ve
davranışına rastlanılmadığı ve olaydan gerçekten
üzüntü duymakta bulunduğu,

Bütün bunlara rağmen,

Gazetede yayınlanan beyanatın Avukatlık mesle-
ğini küçük düşürücü nitelikte bulunduğu,

Hürriyet Gazetesi gibi en yüksek tirajlı gazetede
ve Yurt çapında yayınlanmış olduğu,

Bu yüzden,

1. — Beyanatın, bizzat kendisi tarafından gazete-
de tezkir edilmesi,

2. — Ayrıca, tavzih yazısının, Türkiye Barolar
Birliğine gönderilerek Bülteninde yayınlanmasın-
gerekliği,
şeklinde toplandığı tespit edilmiştir.

Av. M. Kemal Ekmekçi Av. A. Şinasi Tandoğan
Av. Özen Işcan

Ankara; 4/11/1972
Sayı : 3398

Baro Başkanlığı
T e k i r d a ğ

İlgi : 10.10.1972 günlü yazınız.

İlgi yazınız üzerine Yönetim Kurulumuzca itti-
haz olunan karar örneği aşağıya çıkarılmıştır.

Bilginizi rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

28.10.1972 gün ve 730/22 sayılı
Yönetim Kurulumuz Kararı :

Emekliye ayrılan Manisa Ağır Ceza Mahkemesi Başkanının 9.10.1972 günlü Hürriyet Gazetesinde yayınlanan konuşması üzerine Tekirdağ Barosunun Birliğimize gönderdiği 10.10.1972 günlü yazısı, Manisa Barosunun 12.10.1972 günlü telgrafı, Av. Hilmi Bece-rik'in 10.10.1972 günlü önergesi ve Birliğimizce Ma-nisa Barosu Başkanlığından konu hakkında aydınlatıcı bilgi isteyen 14.10.1972 gün ve 3106 sayılı telgra-fina cevaben gönderilen Manisa Barosu Başkanlığı-nın 18.10.1972 gün ve 632 sayılı mektubu ve ekleri, Manisa Barosu Yönetim Kurulunun 14.10.1972 gün ve 61 sayılı kararı anılan Baro avukatlarının iştirakıyla yapılan 14.10.1972 günlü tutanak ve Emekli Ağır Ceza Mahkemesi Başkanı İzzettin Arıkan'ın 14.10.1972 günlü Baro Başkanına muhatap tazvih yazısı okun-du.

Emekli Manisa Ağır Ceza Mahkemesi Başkanı İzzettin Arıkan 4 Ekim 1972 tarihli Hürriyet Gazete-sinin 4. sayfasında «Manisa Adliyesinin Koca Reisi emekli oldu» başlığı altında kendisine atfedilen konuşmadan yalnız mana çıkarıldığını, Avukatlık Mesleğini rencide kastı ile bir konuşma yapmadığını esa-sen buna bir sebepte bulunmadığını, Hürriyet Gazete-si ve Manisa «Hür Işık Gazetesi» muhabiri Ergun Onarr ile emekliliği konusunda yaptığı sohbet sıra-sında kendisinin söylemediği bazı kelimeler ilâve edilip bazı cümlelerin yönleri değiştirilerek Hürriyet Gazetesinde sansasyonel bir havadis olarak neşredildiği nitekim aynı muhabirin 3 Ekim 1972 tarihli Hür Işık Gazetesinde aynı havadisın başka türlü neşredilerek rahatsızlığı sebebiyle Avukatlık yapamayacağı şeklinde yazıldığı, Avukatlığın kamu hizmeti ve ama-cının hertürlü hukukî meselelerin hakkaniyet ve Ada-lete uygun olarak çözümlenmesinde, mahkemelere yardımcı olduğu, senelerce beraber çalıştığı Baro mensuplarının kendisinin de aynı kanaatte ve sami-mi yardımlaşta olduğunu bildikleri, bu tazvihinin gazeteyle yapılmasına Basın Kanununun tahdidi mahi-yetteki hükümlerinin engel olduğu gibi yine yalnız anlamlara sebebiyet verebileceğinden Baro Başkan-lığına yazmak mecburiyetinde kaldığı ve bu tazvih-inin Manisa Barosu mensuplarına Türkiye Barolar Birliğine ve lüzum görüldüğü takdirde gereken yerle-re duyurulmasına Baronun tavassut etmesi adı geçen emekli hakimin Manisa Barosu Başkanı Av. Kemal Ekmekçi'ye gönderdiği 14.10.1972 tarihli tazvih yazı-sında belirtilmiştir.

Manisa Barosuna mensup avukatların 14.10.1972 günlü yaptıkları toplantı tutanağında; Emekli Ağır Ceza Mahkemesi Başkanı İzzettin Arıkan'ın içtenlik ve iyi niyeti genellikle bilindiği, birlikte çalışılan süre içinde avukatlara ve avukatlık mesleğine karşı her-hangi bir kötü düşünce ve davranışına rastlanılma-dığı ve olaydan gerçekten üzüntü duyduğunu belirtile-rek bütün bunlara rağmen beyanatın Avukatlık Mes-leğini küçük düşürücü nitelikte bulunduğunu ve yüksek tirajlı bir gazetede yurt çapında yayımlandığı göz-

önüne alınarak beyanatın bizzat kendisi tarafından gazetede tezkip edilmesi, ayrıca tazvih yazısının Tür-kiye Barolar Birliğine gönderilerek Bültende yayın-lanması şeklinde görüş ve kanaatin belirdiği ifade olunmuştur.

Baro Yönetim Kurulu 14.10.1972 gün ve 61 sayılı kararında tazvih yazısının toplantı tutanağı ile bir-likte gereğinin takdiri için Birliğimize gönderilme-sine, tazvih örneklerinin Manisa Barosu üzüntüsüne telgraf ve yazıyla katılanlara gönderilmesine tazvihin imkân nispetinde çevreye duyurulmasına ve beyana-tın bizzat kendisi tarafından Hürriyet Gazetesinde tezkip edilmesi gerektiğinin emekli Hakim İzzettin Arıkan'a tebliğine karar verilmiştir.

Yukarıda açıklanan duruma göre Manisa Ağır Ceza Mahkemesi Reisiğinden emekli İzzettin Arı-kan'ın Manisa Barosu Başkanlığına gönderdiği 14.10.1972 günlü tazvih yazısının Kasım 1972 Bülteninde yayınlanmasına Manisa Baro Başkanlığına bu yolda yazı yazılmasına oybirliğiyle karar verildi.

Emekli Manisa Ağır Ceza Mahkemesi Başkanı İz-zettin Arıkan'ın Tazvih Yazısı.

Sayın Kemal Ekmekçi
Baro Başkanı
M a n i s a

9 Ekim 1972 tarihli Hürriyet Gazetesinin 4. nci sayfasında «Manisa Adliyesinin Koca Reisi Emekli oldu» başlığı altında bana atfedilen konuşma dola-yısıyla bazı Baro Mensubu arkadaşların yanlış mana çıkardıklarını üzüntü ile haber aldım.

Avukatlık mesleğini rencide kastı ile bir konuş-ma yapmış değilim esasen ortada bir sebepte yoktur.

«Hürriyet Gazetesi ve» Manisa Hür Işık Gazetesi Muhabiri olan Ergun Onarr ile emekliliğim dolayısıy-le sohbet esnasında yaptığım konuşmalar Hürriyet Gazetesinde kısaltılarak kısmen benim söylemediğim bazı kelimeler ilave edilip bazı cümlelerin yerleri de-ğiştirilerek Gazetede neşredildiği şekilde bir cümle tertibi ile sansasyonel bir havadis olarak neşredilmiş-tir.

Netekim, aynı muhabir tarafından verilen 3 Ekim 1972 Tarihli Manisa Hür Işık Gazetesinde mezkûr havadis aynı başlık altında başka türlü neşredilmiş-tir. «Rahatsızlığım sebebiyle Avukatlık yapamıyaca-ğım yazılmıştır».

Malûm olduğu üzere Avukatlık mesleği de bir kamu hizmetidir. Avukatlığın amacı da hertürlü Hu-kukî Meselelerin hakkaniyete ve Adalete uygun ola-rak çözümlenmesinde mahkemelerin yardımcısıdır. şahsen benim de aynı kanaatte olduğumu samimi yaratılıştaki bulunduğumu senelerce beraber çalıştığı-muz Baronuzun sayın mensupları bilirler.

İşbu tazvihin Gazete ile yapılmasına basın ka-nununun tahdidi mahiyetteki hükmü engel olduğu

gışıklık, önceki metne dayanarak yapmış olduğumuz yorum ortadan kaldıracak nitelikte değildir. Yani, kanun, değişikliğe rağmen, hedef olarak meslek teşekkülleri tarafından kurulan yardımlaşma san-dıklarının hedef almakta devam etmektedir.

Bu nedenlerle, hükmün önceki biçimiyle değişik biçimi, varmış olduğumuz hukuka uygun yorumda hiç bir değiştirme sonucu doğurmamıştır.

Sosyal Sigortalar Kurumu, daha önce de belirt-tiğimiz gibi, Devlet tarafından kurulmuştur. 506 sa-yılı Sosyal Sigortalar Kanunu hükümlerini uygulamak-tadır. Sosyal Sigortalar Kanunu, zorunlu bir sigorta şekli getirmiştir. Bu kanun uyarınca ödenen paralara (aidat) değil (prim) denmektedir. Sosyal Sigortalar Kurumuna gereken (giriş aidatı) ödenmemektedir. Bu kurumun uygulamasında (yardım pulu) yoktur.

İleri sürdüğüm yönler, önceki görüşümden haklı olduğumu kesinlikle belirtmekte olduğundan eski gö-rüşümü değiştirmiyorum.

Bir başka meslektaşımın sözlü uyarısı da, kamu hukukunda kıyas usulünün bulunmaması nedeniyle, avukatların 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun işve-ren ve işçilere ait 40 ve 63 üncü madde hükümlerinden yararlanamayacağı yönüyle ilgilidir.

Hemen şunu belirtmek gerekir ki: Önce vergi dairesinin, yardımlaşma sandıklarına ödenen (giriş, emeklilik aidatı ve yardım pulları) ile ilgili 68 inci maddenin 8 inci bent hükmünü avukatlara uygula-ması hâli kıyas yolu olur. Yukarıdaki açıklamalardan kesinlikle anlaşıldığı üzere, 68 inci madde hük-mü ancak yardımlaşma sandıkları için yapılan gider-lere uygulanabilir. Vergi dairesinin kıyas yoluyla bu hükmü, 1969 da sosyal sigortalara giren avukatlara uygulamaya hakkı yoktur.

Kanunda bir boşluk olduğu da ileri sürülemez. O zaman avukatların ödedikleri sosyal sigorta prim-lerini gidere yazamamaları gibi bir hal ortaya çıkar. İşte bundan dolayıdır ki, 1136 sayılı Avukatlık Kanu-nu hükümlerine göre sigortalı olup primin tamamını ödeyen avukatın, 193 sayılı kanunun 40 ve 63 ün-cü maddelerinde yer alan hükümlere göre, ödediği primin tümünü yıllık gelir vergisi beyannamesinde gider olarak göstermek hakkı doğmaktadır. Burada tereddüt edilecek bir nokta olmadığı kimsindedir.

Sonuç : Yukarıdaki açıklamaların ışığında tekrar edeyim ki, avukatların sosyal sigortalar ku-rumuna ödedikleri primlerin tümünü yıllık beyannamelerinde gider olarak gösterme-leri 193 sayılı kanuna aykırı olmayıp aksi-ne uygun bulunmaktadır. Bu görüşümün tamamen istişari olduğunu bir kere daha belirttikler Birlik Bülteninde yayımlanma-sına müsaadelerini arz ederim. 7.Ekim.1972

Saygılarımla,
Av. Osman Kuntman

Ankara; 4/11/1972
Sayı : 3365

Baro Başkanlığı
İ s t a n b u l

İlgi 8.10.1972 gün ve 1256/4444 sayılı yazınız.
İlgi yazınız üzerine Yönetim Kurulumuzca İtti-haz olunan karar örneği aşağıya çıkarılmıştır.
Bilginizi rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

28.10.1972 gün ve 728/20 sayılı
Yönetim Kurulumuz Kararı :

Sigorta primlerinin tamamının gidere yazılıp ya-zılamayacağı konusunda Av. Galip Dolun'un İstanbul Barosunca Birliğimize gönderilen yazısı üzerine, Yönetim Kurulumuz kararı uyarınca Av. Osman Kuntman tarafından hazırlanan rapora uygun gör-üşümüzü bildirdiğimiz İstanbul Barosunun 16.12.1969 gün ve 16/546 sayılı genelgemiz gözden geçirilerek Av. Galip Dolun'un 26.9.1972 günlü yazısı ile birlik-te yeniden inceleme konusu yapılması hususundaki 6.10.1972 günlü yazısı ve bu konudaki Av. Osman Kuntman'ın 7.10.1972 günlü ikinci raporu okundu.

Yönetim Kurulumuzun 8.8.1972 gün ve 565/38 sa-yılı kararı istişari mahiyette olmak üzere İttihaz edil-diğinden bu konuda yeniden karar verilmesine yer olmadığına İstanbul Barosuna bu yolda cevap ver-lererek, cevabın Bültende yayınlanmasına oybirliğiyle karar verildi.

Bkz. TBBB. 1972/15-15.

1972/16-22

Avukatların Sosyal Güvenliği - Meslekten men edilen avukatların süre belgeleri - 1136 sayılı kanunun ge-cel 1. maddesi

İstanbul Barosu Reisiği

İstanbul; 19/7/1972
Sayı : 3770/55

T. Barolar Birliği
Sayın Başkanlığına
A n k a r a

Baro Disiplin Kurulu kararı ile meslekten men edilen meslektaşlarımız hakkında Sosyal Sigorta bakımından haklarında ne gibi işlem yapılacağı te-reddüdü mücip olduğundan, Türkiye çapında tatbi-ket yönünden bu konuca Baro Yönetim Kurulumuz-ca Sayın Barolar Birliğinin mütalaası alınmasına, 3/8/1972 tarihli oturumunda karar verilmiştir.

Durumu arz eder, kıymetli mütalaanızı iltizar ettiğimizi arz ederim.

Saygılarımla,

İstanbul Barosu Başkanı
Av. Ferruh Dereli

rak bir kerre daha incelenmesinin rica edilmesine karar verilmiştir.

Gereğine emirlerinizi rica ederim.

Saygılarımla ,

Istanbul Barosu Başkanı
Av. Ferruh Dereli

Istanbul; 26/9/1972

Istanbul Barosu Başkanlığına,

Öz : Avukatların ödediği sigorta primlerinin gider yazılması hakkında.

Türkiye Barolar Birliğinin Eylül 1972 ayına ait, 15 sayılı bülteninin 17'nci sayfasından itibaren, Avukatların sosyal güvenliği, Sigorta primlerinin gider kaydı hakkında çeşitli yazılar ve raporlara yer verilmiştir.

Bu yayının içinde yer alan tarafımdan makamınıza gönderilen raporda mevcut kanun hükmüne göre gider yazılabilecek sigorta primi oranının, gayri safi kazancın % 5'i ile kısıtlı olduğu açıkça belirtilmiş ve bu hükmü taşıyan gelir vergisi kanununun 68'inci maddesinin 8 numaralı bendinin değiştirilmesi konusundaki görüşüm açıklanmıştır.

Bu bölümde yer alan yazılardan sonuncusu olan, değerli meslektaşım Avukat Osman Kuntman'ın raporunda ise, sarahaten (Ödenen primlerin tümünün yıllık gelir beyanamesine, gider olarak yazılabileceği) görüşü benimsenmiştir.

İlk raporumda da açıklandığı gibi, bu görüşün hatalı olduğuna inanıyorum. Bu raporun, bu konudaki yayının en sonunda yer alması, meslektaşlarımız arasında, Barolar Birliğinin katıldığı bir görüş kamaatını yaratacağı endişesi ile, konu hakkında bir kere daha düşündüklerimi arz etmek lüzumunu duydum.

Sayın Avukat Osman Kuntman bir hataya düşerek, 68'inci maddenin eski metnini (193 sayılı kanundaki metin) ele almış ve bu metindeki hükmü dayanarak sonuca varmıştır. Halbuki bahse konu 8'inci bent 19.2.1963 gün ve 202 sayılı kanunla aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

8 — Serbest meslek faaliyetleri dolayısıyla ile emekli sandıklarına ödenen giriş, emeklilik aidatı ve yardım pulları bedelleri (İndirilecek emeklilik aidatı yıllık gayri safi kazancın %5'ini geçemez.)

Serbest meslek eshabının emeklilik aidatı ve sigorta primlerinin gider kaydı konusu ile ilgili, bugün yürürlükte olan tek hüküm budur. Geçen raporumuzda da belirttiğimiz gibi, 9'ncü bent hükmünün emekli aidatı veya sigorta primi hakkında uygulanması da mümkün değildir.

Bu sebeplerle, biz avukatların gayri safi kazancının % 5'ini geçen sigorta primlerimizi gider kaydetmemiz mümkün bulunmadığını tekrar belirtirim.

Durumu önemine binaen birkere daha arz eder, gereğinin yapılmasını saygı ile rica ederim.

Avukat
Galip Dolun

7/Ekim/1972

Türkiye Barolar Birliği Sayın Başkanlığına

Eylül 1972 tarihli ve 15 sayılı Türkiye Barolar Birliği Bülteninde yayımlanan ve Sosyal Sigortalar Kurumuna ödenen primlerin tümünün mü, yoksa yüzde beşinin mi gidere yazılabileceğine ilişkin raporum hakkında, İstanbul Barosu avukatlarından Sayın Galip Dolun'dan almış olduğum 26. Eylül. 1972 günlü mektup ve gene bir meslektaşımın sözlü eleştirisi üzerine Yönetim Kuruluna, aşağıdaki açıklamayı yapmayı yararlı buldum :

1 — Sayın Av. Galip Dolun; bendinizin görüşünde yer alan 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 68/8 madde hükmünün, daha sonra değişikliğe uğradığını, bu nedenle hataya düştüğümü beyan ve (raporun istişari nitelikte olmasına rağmen) en sonda yayımlanması dolayısıyla meslektaşlar arasında, uygulanması gereken rapor niteliğinde görülerek onları yanlışlığa sevkedeceğini ileri sürmektedir.

Gerçekten raporuma aldığım metin, 193 sayılı kanunun ilk şeklidir. Metin sonradan şu şekle girmiştir :

«Serbest meslek faaliyetleri dolayısıyla emekli sandıklarına ödenen giriş, emeklilik aidatı ve yardım pulları bedelleri indirilecek emeklilik aidatı yıllık gayrisafi kazancın % 5 ini geçemez.»

Sayın meslektaşına, bu uyarması nedeniyle teşekkür ederim.

Ancak, incelenirse görülür ki, madde hükmü, gene meslek teşekkülü tarafından kurulan (yardımlaşma sandıklarını) hedef almaktadır. Şöyle ki :

(Giriş emeklilik aidatı ve yardım pulları) gibi yönler tamamıyla 6207 sayılı Avukatlar Yardımlaşma Kanunu uyarınca ve baro genel kurullarının aldığı kararlar kurulan (Avukatlar Yardımlaşma Sandığı) ile ilgilidir. 1961 yılında da 1963 yılında da serbest meslek erbabı henüz sosyal Sigortalar Kurumuna üye olmamıştı. 1963 yılında 193 sayılı kanunda yapılan değişiklikle serbest meslek sahiplerinin, özellikle avukatların sigortaya ödeyecekleri primlerle ilgili hükmün getirileceğinin ileri sürülmesi de mümkün değildir. Giriş ve emeklilik aidatı ve yardım pulları, yukarıda belirttiğim gibi, Yardımlaşma Sandıklarına hastur. Yardımlaşma Sandıkları için konan hükümlerin, Sosyal Sigortalar Kurumuna ödenecek primlere de uygulanabileceğini ileri sürmek mümkün değildir.

O halde, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 68 inci maddesi hükmünün 8 inci bendinde yapılan de-

gibi yine yanlış bir anlamla da meydan verilebileceği kanaati ile sayın Başkanlığını yazmak mecburiyetinde kalmıştım.

İşbu tazvihin sayın Baronuz mensuplarına, Barolar Birliği Başkanlığına ve lüzum görüldüğü takdirde gereken yerlere duyurulmasına tavassutunuzu rica ederim. 14.10.1972

Emekli Ağır Ceza Reisi
İzzettin Ankan

1972/16-7

Baro Yönetim, Disiplin ve Denetleme Kurulları Üyeliği - 5 Yıllık Kıdem Şartı - 1136 Sayılı Kanunun 1238 Sayılı Kanunla Değişik 90. Maddesi.

Gaziantep Barosu Başkanlığı

Sayı : 91

Türkiye Barolar Birliği
Sayın Başkanlığına
A n k a r a

1972 adli yılı içerisinde Baromuza kaydolan yeni Avukatlarla birlikte Baromuz üye sayısı yüzü aşmıştır. Aralık ayı içerisinde yapılacak olan Genel Kurulda seçilecek Yönetim Kurulu üyelerinin Avukatlık kanununun 90. maddesi gereğince 5 senelik üyeler arasından seçilmesi gerekmektedir.

Söz konusu 90. madde hükmüne göre seçilecek üye arkadaşların 4 seneyi bitirip beşinci seneye girmiş olmaları seçilebilmeleri için yeterli olduğu kanısındayız. Esasen Baromuzun mevcuduna göre görev alacak Avukat arkadaşların Yönetim Kurulu, Disiplin Kurulu, Denetleme Kurulu asil ve yedek üyeleri ile 30 u geçmesi söz konusu olduğundan bu durumdaki arkadaşların hepsine görev vermek de bir mesele olarak karşınıza çıkmaktadır.

Arzolanun durum karşısında mütaalanızın bildirilmesini saygı ile arz ve rica ederim. 21/10/1972

Baro Başkanı
M. Nail Bilen

Ankara; 4/11/1972
Sayı : 3361

Baro Başkanlığı
G a z i a n t e p

İlgi 21.10.1972 gün ve 91 sayılı yazınız.

İlgi yazınız üzerine Yönetim Kurulumuzca itiraz olunan karar örneği aşağıya çıkarılmıştır.

Bilginizi rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

29.10.1972 gün ve 751/13 sayılı
Yönetim Kurulumuz Kararı :

Kayıtlı avukat adedi 100'ü aşığından Yönetim Kuruluna seçilecek üyelere 5 yıl kıdem şartının aranması gerektiği Baro Yönetim Kurulu, Disiplin Kurulu ve Denetleme Kurulu asil ve yedek üyeleri adedinin 30'u geçtiği 4 senesini bitirip 5 inci seneye girmiş olanlara Baro Organlarında görev verilmesi kanaati ile Birliğimiz görüşünü soran Gaziantep Barosunun 21.10.1972 gün ve 91 sayılı yazısı okundu.

1136 sayılı Kanunun 90. maddesi hükmü gereğince 5 yıl kıdem 6. meslek yılına basmış olan avukatlar için söz konusu olabileceği, mevcudu 100'ü aşmakla beraber Baro Organlarında görev verilmek üzere yeterince avukat bulunmaması halinde 100 den az mevcutlu barolarla ilgili hükmün kıyasen uygulanması gerektiği görüşünde bulunduğumuzun Gaziantep Barosuna bildirilmesine oybirliğiyle karar verildi.

1972/16-8

Avukatların Vekâletname Örneği Tasdikli-1136 Sayılı Avukatlık Kanununun 56. Maddesi - Tapu Sicil Muhafızlıklarının Avukatların Onayladığı Vekâletname Örneklerini Yeterli Bulma Zorunluğu.

T.C.
Başbakanlık
Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü

Ankara; 20/6/1972

Tasarruf İş. D. Bşk. 4-1-97/4298

Konu : Avukatlarca onanan vekâletname örneklerinin kabulü hk.

Türkiye Barolar Birliği Başkanlığına

İlgi : 4/12/1971 gün ve 3058 sayılı yazı.

7/7/1969 gününde yürürlüğe konan 1136 sayılı Avukatlık Kanununun, örnek çıkarılabilir ve tebligat yapabilir hakkı matlubu taşıyan 56 ncı maddesinin birinci fıkrasındaki, avukat müvekkil tarafından verilen vekâletname örneğini kendi imzası ile onaylay kullanabileceğini, bu örneklerin yargı mercileri, resmî daire ve kurumlar ile gerçek ve tüzel kişiler için resmî örnek sayılabileceğini belirten hükümlerin, gayrimenkul ilişkisi için ve teşkil işlemlerinin bilvekele icrası sebebiyle ibrazı gerekli vekâletnamelere teşmiline imkan görülmemektedir.

Aynı Kanunun 46 ncı maddesinin son fıkrası hükmüne kıyasen, avukatlar tarafından imzaları tahtında onanan vekâletname örneklerinin, gayrimenkul sicil ve bu sicillerin dayanağı müsbit evrak benzerlerinin istenmesi halinde geçerli olacağı aşikârdır.

Kanunun 56 ncı maddesi küll halinde mütaala edilmediği takdirde, bu görüşün aksi bir yargıya vasil

olmakta söz konusu olamaz, Aksine olarak maddenin ikinci fıkrası görüşümüzün doğruluğunu teyid eder mahiyettedir.

Esasen, son, yıllarda sahte vekâletname tanzimi suretile hileli yollara başvurularak mesnetten yoksun akit ve teşkil işlemleri yapıldığı ve bunun neticesi olarak da bu akit ve teşkil işlemlerinin muallal bırakıldığı bilinen olaylardır.

Bu türlü olaylar ise, hazinenin malı, memurlarımızın da hem malı ve hem de cezal sorumluluklarını gerektiren sonuçlar doğurmaktadır.

Bilindiği üzere, gayrimenkul mülkiyetini nakledici akıtlarda, akdın sıhhat şartlarının tümtüyle incelenerek tevsiği Tapu Sicil Tüzüğü'nün 16 nci maddesinin öngördüğü bir husustur.

Keza, vekil Tapu Sicil Tüzüğü'nün 17 nci maddesi uyarınca vekâletnamesinin musaddak bir suretini tapu sicil muhafız veya memuruna tevdi mecburdur.

Mevzuatımızda, gayrimenkullere ilişkin akıtların vekâlet yolu ile yapılması hallerinde, vekâletnamelerin şekli ile ilgili bir hüküm bulunmamasına rağmen Yargıtay, re'sen düzenlenmemiş vekâletnameleri çok kere resmî nitelikte kabul etmeyerek yapılan muameleleri geçersiz sayan kararlar vermiştir.

Bu kararlarda yukarıda anılan olayların etkili olduğu şüphesizdir. Ayrıca, tapu sicil muhafız ve memurlarının bu konudaki titizlik ve hassasiyetleri, avukatların kendi imzalarıyla onayladıkları örneklerle değil, vekâletnamenin noterce düzenlenmiş nüshası ile ilgili bulunmaktadır.

Diğer taraftan; 1512 sayılı Noterlik Kanununun 94 ilâ 89 ncu maddeleri hükmü ile şekle tabi olmayan vekâlet akdi şekillendirilmiş, 94 ncü maddeye göre Noterler tarafından verilecek vekâletname örneklerinin fotoğraflı olmaları aynı yasanın 80 nci maddesi ile saptanmıştır. Avukatlar tarafından onanacak vekâletname örneklerinin tapu idarelerinde yapılacak akit ve teşkil işlemlerine dayanak olacağına dair 1136 sayılı Yasada her hangi bir hüküm de yoktur.

Son olayların çeşitli yönleri ve yapılan akıtlardan hem devlet ve hem de memurlarımız için doğan sorumluluklar 1512 sayılı Noterlik Kanunu karşısında, vekâletnamelerin avukata teslim edilen nüshalarının tapu idarelerine tevdi edilmesini ve hatta müvekkilin fotoğrafını taşımasını gerektiren bir tedbiri zorunlu kılmıştır.

Takdir buyrulur ki, tevsi yönünden alınmasında kesin zorunluluk duyulan bu tedbirler için, avukat tarafından onanan örnek değil, müvekkil tarafından Avukata tevdi edilen vekâletnamenin görülmesi ile aranılan sonuç sağlanabilecektir. Bunun neticesi olarak da, hem malı ve hem de cezal sorumluluk altında, akit ve teşkil icra eden ve yaptığı işin dayanağı belgelerin en önemlisi olan vekâletnameyi görüp incelemek ve tam bir kanaatla hareket etmek tapu si-

cil muhafız ve memurlarının hem başta gelen görevi ve hem de en tabii hakkı olması gerekir.

Yapılan uygulamanın kanun hükmüne aykırı düşümeceği mütalâa edilmekle ilgililere bir duyuruda bulunulmasına lüzum hissedilmemiştir.

Keyfiyeti bilgilerinize arz ederim.

Genel Müdür
Galip Esmer

Ankara; 3/11/1972
Sayı : 3355

Tapu ve Kadastro
Genel Müdürlüğü
A n k a r a

İlgi : 20.6.1972 gün ve Tasarruf İş. D. Bşk. 4-19-7/4293 sayılı yazınız.

İlgi yazınız Yönetim Kurulumuzun 23.7.1972 günlü toplantısında incelenmiş aşağıdaki nedenlerle Müdürlüğünüze bu konuda yeniden başvurma zorunluluğu doğmuştur.

1136 sayılı Avukatlık Kanununun 56. maddesi hükmü ile avukata tamamen yetkinin, 3499 sayılı Avukatlık Kanununa göre daha geniş olduğu açıktır. Bu husus, 1136 sayılı Kanunun koyucusu tarafından biliniyor ve istenerek yapılmıştır. Nitekim hükmün gerekçesi şöyledir; «56. maddenin ikinci ve son fıkrası hükümleri bu tasarı ile getirilmiş yeni hükümler olup, ikinci fıkra ile avukata şimdiye kadar tanınan vekâletname örneğini çıkarıp kullanmak yetkisi genişletilmiş ve aslı kendinde bulunan her türlü evrak ve vesikânın örneklerini tasdik ederek yargı organları ile sair adli mercilere ibraz edebilmek yetki ve hakkı tanınmıştır. Bu hal, tasarrufların avukata tanıdığı hak ve görevlerle, ona verdiği önemle gösterdiği itimadın mantıklı bir sonucudur. Bu suretle avukatın örnek çıkarmak için başka mercilere müracaat ederek zaman kaybetmesi önlenmiş ve meslekin itibarı artırılmıştır.»

Müdürlüğümüzün, Kanunun bu kadar açık ve kesin hükmüne rağmen (gayrimenkule ilişkin akit ve teşkil işlemlerinin bilvekele icrası sebebiyle ibrazı gerekli vekâletnamelere teşmiline imkân görülememektedir) diyerek bu hükümleri uygulamamakta ısrar etmesi, avukatlara kanunun tanıdığı yetkinin açıkça ihlâli niteliğinde görülmüştür. Yazınızda belirtilen, Avukatlık Kanununun 46/son maddesi hükmünün bahse konu edilmesi mümkün değildir. Bu madde, avukata, dava dosyasını vekâletname ibraz etmeden inceleme hakkı vermektedir. Ancak dosyadaki kâğıt ve belgelerin örneğini almak isteyen avukat vekâletname örneğini vermek zorundadır. Son yıllarda sahte vekâletname tanzimi suretiyle hileli yollara başvurulduğu hususunun konu ile ilgisi yoktur. Bu tür olayların önlenmesi, avukatın, kendisine verilen vekâletnameyi istemekten çok noterlerin düzenlemeleri ve hileli yollara başvurmamın memurundan önlenmesi suretiyle mümkündür.

Ankara; 28/8/1972
Sayı : 2695

Baro Başkanlığı
E l a z ığ

İlgi 26.7.1972 gün ve 860 sayılı yazınız.

İlgi yazınız üzerine Yönetim Kurulumuzca itiraz olunan karar örneği aşağıya çıkarılmıştır.

Bilginizi rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

8.8.1972 gün ve 551/24 sayılı
Yönetim Kurulumuz Kararı :

Elazığ Barosu Başkanlığı, Elazığ C. Savcı Yardımcısı olarak vazife görmekte olan Sait Balaban'ın görevden istifası halinde Danıştay 8. Hukuk Dairesinin 6.11.1971 gün ve Esas: 970/1793, Karar: 1971/2513 sayılı kararı muvacehesinde Elazığ'da avukatlık yapılıp yapılmayacağı hakkında Barolarından görüş istenildiği belirtilerek Birliğimizin 13.1.1970 gün ve 970/806 sayılı genelgedeki görüşünün Barolarınca da benimsendiğinden bahisle Birlik görüşünün belirtilmesini isteyen 26.7.1972 gün ve 860 sayılı yazısı okundu.

Birliğimizin 13.1.1970 günlü 970/80-6 sayılı genelgesi Danıştay 8. Dairesince iptal edilip düzeltme talebimizde reddedildiğinden kesinleşen karar karara göre işlem yapılması gerektiği ancak Avukatlık Kanunu değişikliğinde konu üzerinde durulacağına Elazığ Barosuna bildirilmesine oybirliğiyle karar verildi.

Bkz. TBBB. 1971/10-13; 1972/13-25; 1972/16-17.

1972/16-20

Avukatların Sosyal Güvenliği - Birlik Yönetim Kurulunca hazırlanan Avukatların Sosyal Güvenliği raporu - Maden - İş Sendikasının raporu

Ankara; 6/11/1972
Sayı : 3399

Sayın M. Rıza Çerçel
Aydın Milletvekili

İktisadî Devlet Teşekküllerini
Denetleme Komisyonu Başkanı
A n k a r a

31 Ekim 1972 günlü «Halkçı» Gazetesinde Maden-İş Sendikasının Avukatların Sosyal Güvenliği ile ilgili bir raporu yayınlamış ve bu raporun TBMM İktisadî Devlet Teşekküllerini Denetleme Komisyonu üyelerine sunulduğu belirtilmiştir.

Bütün vatandaşların Sosyal Güvenliğe kavuşturulmasının Anayasamızın 48. maddesi ile Devletin ödevleri arasında sayıldığı malûmlardır. Türk avukatları sosyal güvenliğin bütün yurttaşlara teşmil için gerekli tedbirlerin alınmasını içtenlikle arzulamakta ve Birliğimiz kendisine düşen görevi yapmağa amade bulunmaktadır.

Sosyal Sigortalar Kurumunun içinde bulunduğu mali sıkıntıdan kurtulabilmesi için, beynelmil şöhrete sahip aktör raporlarını kolaylıkla reddederek, alınacak ciddi tedbirlere engel olma çabalarında bulunan işçi teşekküllerinin, sigorta ile ilişki kuran 7 bin civarında avukatın haksız fayda sağladığı gibi yanlış iddialarla, dikkatleri ana meseleler dışına itme arzusunda oldukları gözden kaçmamaktadır.

Ayukatların Sosyal Sigortalar Kurumundan haksız fayda sağlamadıkları, işçilerle tamamen aynı haklara sahip oldukları ödenen prime nazaran çok düşük ve sigortada biriken paralarının faizinden az miktarda yararlandıkları ve bu suretle Sigortanın mali gücünü kuvvetlendiren kaynak yarattıkları, Birliğimiz Yönetim Kurulunun ilişikte takdim kılınan raporunda objektif ölçülerle izah olunmuştur.

Ekde sunulan rapordan birer adedinin Komisyonunuz üyesi Sayın Senatör ve Milletvekillerine takdimine tavassut buyurulmasını rica eder, 1136 sayılı Kanunun 140/8. maddesi uyarınca Sosyal Sigortalar Kurumu ile ilgili Komisyonunuz toplantısında açıklamalarda bulunmak üzere çağırılmamızı takdir ve müsaadelerine arz ederim.

Saygılarımla,
Başkan

Ek : 25 adet rapor

Bkz. TBBB. 1972/12-10; 14-4; 15-3.

1972/16-21

Avukatların Sosyal Güvenliği - Sigorta primlerinin gider kaydı

Istanbul Barosu Başkanlığı

Istanbul; 6/10/1972
Sayı : 356/4444

Türkiye Barolar Birliği
Sayın Başkanlığına
A n k a r a

Sigorta primlerinin gider yazılıp yazılmıyacağına dair Av. Galip Dolun'un 26.9.1972 tarihli yazısı, Baro Yönetim Kurulumuzun 28.9.1972 tarihli oturumunda incelenmiş ve Galip Dolun'un yazısının bir örneğinin Sayın Başkanlıklarına gönderilmesine konunun yazıdaki görüş yönünden ve sayın başkanlığımızın 16.12.1969 tarih ve 16/546 sayılı genelgeninde nazara alın-

Dava işlerinin İl ve İlçe merkezlerinde bulunduğu ve bu konuda görev alacakların da bu merkezlerde ikamet edecekleri malûmlardır.

Belirli bir birimin sadece dava ve icra işleriyle görevlendirilmek üzere, istekli olan teknik elemanların çalışmayı arzu ettikleri teşkilatımız bulunan İl ve İlçe merkezlerinden tercih sırasına göre üç yer belirtmek suretiyle müracaatta bulunmalarının temini için durumun bütün teknik elemanlara duyurulmasını rica ederim.

Ömer Özen
Genel Müdür

1972/16-18

Hakimlikten avukathığa geçenlerin iki yıl görev yapmayacakları yerler - 1136 sayılı kanunun 14. maddesi - Birlik genelgesinin iptali - Düzeltme isteğinin reddine dair Danıştay kararı

T.C.

D a n ı ş t a y
Sekizinci Daire

Esas No : 1972/931
Karar No : 1972/2304

Kararın Düzeltmesini İsteyen : 1) T. Barolar Birliği Başkanlığı.
2) İstanbul Barosu.

Vekili : Av. Osman Kuntman. İstanbul.
Karşı Taraf : Tahsin Müezzinoğlu.
Vekili : Av. Lâmi Bargu. İstanbul.
İsteğin Özeti : Danıştay Sekizinci Dairesince verilen 8/11/1971 gün ve 2513 sayılı kararın düzeltilmesi istegidir.

Karşı Tarafın Savunması Özeti : Savunma verilmemiştir.

Kanunsözcüsü Muzaffer Arıer'in Düşüncesi : Karar düzeltilmesi dilekçesinde ileri sürülen hususlar 521 sayılı Danıştay Kanununun 98. maddesinde yazılı sebeplerden hiç birine uymadığından talebin reddi gerekeceği düşünülmektedir.

Rapörtör Mete Oğuztku'nun Düşüncesi : Karar düzeltilmesi isteğinin reddi gerekir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren Danıştay Sekizinci Dairesince işin gereği düşünüldü :

Danıştay kararlarının düzeltilmesi yolunda dava açılması; ancak 521 sayılı Danıştay Kanununun 98. maddesinde yazılı sebeplerin bulunmasına bağlıdır.

Bu davada, bu sebeplerden hiç birisi bulunmadığından, kanuna dayanmayan düzeltme isteğinin reddine, yargılama giderlerinin istemde bulunan üzerinde bırakılmasına ve 10 lira para cezasının düzeltmeyi isteyen alınmasına 20/5/1972 gününde oybirliğiyle karar verildi.

Başkan Üye Üye
İhsan Arar İbrahim Koloğlu Alparslan Kayan
Üye Üye
Şekip Çopuroğlu Bülent Olçay

Bkz. TBBB. 1971/10-13; 1972/13-25.

1972/16-19

Savcılıktan avukathığa geçenlerin ayrıldıkları yerde görev yapabilecekleri - 1136 sayılı kanunun 14. maddesi - Birlik yönetim kurulu kararı

T.C.

Elazığ

Barosu Başkanlığı

Sayı : 860

Türkiye Barolar Birliği Başkanlığına
A n k a r a

Elazığ C. Savcı yardımcısı olarak vazife görmek üzere bulunan Sait Balaban 21.7.1972 tarihli dilekçesiyle Baromuzda müracaat ederek görevinden istifa suretiyle Elazığ merkezinde Avukatlık yapmak istediğini bildirmiş ve Danıştay 8. Hk. Dairesinin 6.11.1971 tarihli E. 970/1798 K. 1971/2513 sayılı kararı nazara alınarak, istifasından sonra Elazığ merkezinde Avukatlık yapabileceği hususunda muvafık mütalâa talep etmiştir.

Halen C. Savcı yardımcısı olarak vazife görmek üzere bulunan Sait Balaban'ın Baromuzda kaydı hususunda henüz bir talebi mevcut olmamakla beraber, 13 Ocak 1970 tarihli 970/80-6 sayılı genelgede, 1136 sayılı Kanun 14. maddesindeki yasağın Hakim ve Savcılarının görevlerinden ayrıldıktan sonra hemen aynı yargı çevresinde vazife görmeleri halinde yargı organlarını etkilemeleri kaygısını yada kamu oyununda bu yolda yanlış bir izleniminin yer etmesini önleme gayesine matuf olduğu bildirildiğine göre İstanbul'da çalışmak isteyen ve genelgenin iptalini talep eden İstanbul 8. Hk. mahkemesi emekli hakiminin davası, dolayısıyla sadır olan 6.11.1971 tarihli Danıştay kararının, Yargı çevresi dar yerlerde emsal kabulü Baromuz idare heyetince uygun karşılanmadığından Birliklerinden bu hususta mütalâa istenilmesine 22.7.1972 tarihinde karar verilmiştir.

Gerekli muktezanın tayinine müsadeleri saygıyla arz olunur. 26.7.1972

Elazığ Barosu Başkanı
A v u k a t
Nermin Özkaya

Hazinenin malî ve tapu memurlarının hem malî hem de cezaî sorumluluğu Medenî Kanununun 917 nci maddesi hükmünden doğmaktadır. Bu yönlere ileri sürerek 56 nci maddenin açık hükmünü, avukatlar aleyhine ve onlara sağlanmak istenen güven ve itibarı ortadan kaldıracak biçimde yorumlamanın amacı anlaşılabilir. Gayrimenkulle ilgili işlemlerde tapu memurlarının çok dikkatli davranması gerekmektedir. Bunu sağlayacak başka tedbirlerin alınması ne kadar gerekli ve tabii ise avukatların da kendilerine verilen yetki ve hakları kullanmaları o kadar tabiidir.

8. Teşrinievvel 1930 günlü ve 10012 sayılı Kararnameyle yürürlüğe konulan Tapu Sicil Nizamnamesi'nin 16 nci maddesinde, tapu memurunun kendisine başvuran kimselerin hüviyetlerini ve talebin hak sahibi tarafından yapıp yapılmadığını incelemek görevini yapacağı yazılır.

Aynı nizamnamenin 17 nci maddesinde ise, talebin hak sahibinin vekili tarafından serdolanması halinde onun, vekâletnamenin musaddak bir suretini memura tevdi edeceği hükmü yer almıştır.

Müdürlüğünüz yazısında ileri sürülen bu hususların, Avukatlık Kanununun 56 nci maddesi hükmünün uygulanmasını değiştirecek nitelikte olmadığı bellidir. 1969 yılının şartlarına göre düzenlenmiş bir Avukatlık Kanununun 1930 yılında yürürlüğe konmuş bir nizamname hükmüyle ortadan kaldırılması mümkün olamaz.

Müdürlüğünüz yazısında, gayrimenkullere ilişkin akıtların vekâlet yoluyla yapılması halinde, vekâletnamelerin şekliyle ilgili bir hüküm bulunmadığı halde Yargıtay re'sen düzenlenmemiş vekâletnameleri çok kere resmî nitelikte kabul etmiş ve yapılan muameleleri geçersiz sayan kararlar vermiştir, denilmektedir.

Bu beyan, kanuna ve uygulamaya aykırıdır. Kanuna aykırıdır, çünkü kanunlarımızda gayrimenkullere ilişkin akıtlarda işleme konan vekâletnamenin ille de re'sen düzenlenmiş olmasını gerektiren bir hüküm yoktur.

Doktrinde de aynı görüş hâkimdir.

9.10.1971 günlü ve 1967/4-661 esas, 579 karar sayılı Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun kararı da şöyledir :

«Vekâlet sözleşmesi, şekle bağlı sözleşmelerden değildir. Ancak, resmî daireler önünde yapılan işlemlerde bunun yazılı şekilde olmasını aramak, vekilin sıfatının belirlenmesi ve tesviki bakımından yeterlidir. Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü ve Bakanlık Genelgesi Genel Müdürlük ile tapu memurları arasındaki iç münasebete ait olup üçüncü kişilerle ilgili değildir. Tapu dairelerinde yapılan işlemlerde vekilin sıfatının bir belge ile belirlenmiş olması yeterli olacaktır. Tapu dairelerinde yapılan işlemlerde vekilin sıfatının bir belge ile belirlenmiş olması yeterli olacaktır. Tapu dairelerinde yapılan işlemlerde vekilin sıfatının bir belge ile belirlenmiş olması yeterli olacaktır. Tapu dairelerinde yapılan işlemlerde vekilin sıfatının bir belge ile belirlenmiş olması yeterli olacaktır.»

yoktur. Tapu kanununda, nizamnamesinde, Noter Kanunu ve Medenî Kanununda bu görüşün aksine bir yoruma yeterli hüküm de yoktur...»

Yargıtay kararı o kadar açıktır ki yorum yapmaya yer yoktur.

Tapu Sicil Muhafız veya memurlarının bu konudaki titizlik ve hassasiyetlerinin, vekâletnamenin noterce düzenlenen nüshasıyla ilgili bulunduğu belirtilmektedir.

Bu durumda yapılacak şey, kendisine vekâletnamenin avukatca onaylanmış örneği verilen memurun, gerekli incelemeyi noter kanalıyla yapmasıdır. Hatta, H.U.M.K.nun 66 nci maddesi hükmüne yakın bir uygulamayla, avukatın da, incelenmek üzere vekâletnamenin aslı istenebilir. Daha ileri gidilerek avukatın nüshanın alınmamasına kanuna aykırılıktır.

1512 sayılı Noterlik Kanununun 89 ncu maddesi, (Nitelikli bakımından tapuda işlem yapılmasını gerektiren sözleşme ve vekâletnamelerin) düzenleme şeklinde yapılması hükmünü koymuştur.

Vekâlet akdinin şekillendirildiği şeklindeki Müdürlüğünüz görüşü yerinde değildir. Çünkü (vekâlet akdi) Borçlar Kanununda yer almıştır, ve ancak ona konacak bir hükümle asıl unsurlarında değişiklik yapılabilir.

1512 sayılı kanunun 89 ncu maddesi hükmünün Avukatlık Kanununun 56 nci maddesi hükmünü değiştirdiği ileri sürülemeyeceğine göre tapu memuru biraz yukarıda belirtildiği gibi, avukatın, kendisine verilen nüshanın incelenmek üzere verilmesini isteyebilir.

Müdürlüğünüz yazısında «Avukatlar tarafından onanacak vekâletname örneklerinin tapu idarelerinde yapılacak akıt ve tescil işlemlerine dayanarak olacağına dair 1136 sayılı Yassa'da herhangi bir hüküm de yoktur» denilmektedir.

Avukatlık Kanununda böyle bir hükmün bulunmasını istemek olanak yoktur. Çünkü : Vekâlet akdi, Borçlar Kanununda düzenlenmiştir. Ama Avukatlık Kanunu, 56 nci maddesi hükmüyle (avukatların onaylayacağı vekâletnamenin resmî daire için resmî örnek hükmünde olduğuna) dair ilkeyi getirmiştir. Bir belgenin onaylanması; yetkisi (resmî daire) ve (noterlerde) olduğu gibi (avukatlara) da verilmiş bulunmaktadır. Aynı bir hüküm aranması gereksizdir.

Vekâletnamelerin avukata tevdi edilen nüshalarının tapu idarelerine tevdi edileceği şeklindeki görüşün hangi kanun hükmüne dayandığı anlaşılabilir. Esasen aynı yazının başka bir bölümünde sadece (incelenmek üzere) avukatın vekâletname istemesi uygun olur denilmektedir.

O halde, yukarıda da belirtildiği gibi, tapu memuru, incelemek üzere avukatın, kendisine tevdi olunan vekâletname nüshasını isteyebilir.

Yukarıda yazılı nedenlerle, tapu sicil muhafızı ya da, memurlarının, avukat tarafından onaylanan

ve bu suretle resmi örnek niteliği kazanan vekâletnameyle tapu işlemlerini yapmak zorunda bulunduğ u, bu itibarla memurun avukattan incelenmek üzere kendisine verilen vekâletname örneğini istiyebileceği şeklindeki uygulamanın Kurumumuzca yayımlanacak genelge ile teminini Birliğimiz Başkan Yardımcısı Av. Osman Kuntman'ın Genel Müdür Sayın Galip Esmer ile vaki görüşmesini teyiden takdirlere arz eder, anılan görüşmede öngörülen Adalet Bakanlığı, Genel Müdürlüğünüz ve Birliğimiz temsilcilerinin iştirakiyle düzenlenecek toplantıya katılmaya amade bulunduğ umuzu bilgilerine sunarım.

Saygılarımla,
Başkan

Dağıtım :

Gereği için;
Tapu ve Kadastro Genel Müd.
Hukuk Müşavirliğine

Bkz. TBBB. 1971/7-12; 10-16; 1972/11-15.

1972/16-9

Avukatların Onayladıkları Vekâletname Örneklerinden Hangi Mercî ve Müesseseye İbrâz Edilirse Edilsin Harç Pulu Alınması Gerektiği - Vekâletname Fotokopilerinden Harç Pulu Alınmayacağı.

T.C.

Maliye Bakanlığı
Ankara Gelirler Genel Müdürlüğü

Ankara; 15/7/1972

GEL : 2232310-20

Türkiye Barolar Birliği Başkanlığına
Ziya Gökalp cad. 16/7
A n k a r a

İlgi : 13.4.1972 tarih ve 1249 sayılı yazınız.

Yazınız incelendi :

1136 sayılı Avukatlık kanununun 56 ncı maddesi Avukatlara yargı mercileri ile Resmî Dairelere, Kurumlara, gerçek ve tüzel kişilere ibraz edecekleri vekâletname örneklerini bizzat düzenleyip tastik etmek yetkisini vermektedir.

492 sayılı kanuna bağlı 1 sayılı tarifenin D bölümünün 1318 sayılı kanunla değişik 1/C fıkrasında avukatların tastik ettiği vekâletname senetlerinin adli veya idarî mercilere ibrazı hakkında bir tefrik yapılmadığına göre, 1136 sayılı Avukatlık Kanununun 56 ncı maddesi gereğince avukatlar tarafından düzenlenip tastik olunan vekâletname suretlerinden,

bu suretler hangi mercî veya müesseseye ibraz edilirse edilsin 5 lira harç alınması icabeder.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

Anđan Başar Kafaoglu
Gelirler Genel Müdürü

Ankara Barosu Başkanlığı

Ankara; 8/9/1972
Sayı : 140/487

Türkiye Barolar Birliği
Sayın Başkanlığı
A n k a r a

Baromuz avukatlarından Turhan Özel'in Maliye Bakanlığında almış ve 6.9.1972 günlü dilekçesine eklemiş olduğu 15.7.1972 gün ve 2232310-23/38678 sayılı yazının incelenmesinde, Avukatların ibraz ettiği vekâletname fotokopilerine beş liralık harç pulunun yapıştirilmesine ve bu harcın alınmasına gerek olmadığı anlaşılmıştır.

Durumun Barolara duyurulması gereğini takdirlere bilgilerinize sunarım.

Saygılarımla,
Baro Başkanı
Av. Kemal Sarıbrahimoğlu

Eki : Maliye Bakanlığının
yazısı örneği

T.C.
Maliye Bakanlığı
Ankara
Gelirler Genel Müdürlüğü

Gel : 2232310-23/38678
Turhan Özel
Avukat
Yenişehir-Ankara

İlgi : 31.1.1972 günlü dilekçenize k.

Bilindiği üzere 492 sayılı Harçlar Kanununa bağlı 1. sayılı tarifenin 1318 sayılı Kanunla değişik D/1-C sıra numarasında «Avukatların tastik ettiği vekâletname suretlerinden 5 lira» harç alınacağı açıklanmış bulunmaktadır.

Mezkûr hükümlerle sadece tasdik işlemi harca tabi tutulmuş olup, vekâletname suretlerinin ibrazından ayrıca harç alınmamaktadır.

Bir vekâletnamenin fotokopisinin çıkarılması suret tasdik mahiyetinde olmadığından, vekâletnamelerin fotokopilerinden harç alınmaması icabeder.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

Maliye Bakanı Y.
Anđan Başar Kafaoglu
Gelirler Genel Müdürü

3904 numaralı «Orman Umum Müdürlüğü Teşkilat Kanunu'na ek kanun»un 2. maddesinin 3. fıkrasında yer alan «Orman avukatı veya dava vekili bulunmayan yerlerde ve zamanlarda Orman İdaresini kazaî mercilerde temsil ve bunlara ait görevleri o yerin en yüksek dereceli orman memuru veya bu memur tarafından görevlendirilecek diğer herhangi bir orman memuru yapar» hükmü icabı, Genel Müdürlüğümüzü kazaî mercilerde temsil yetkisi orman avukatlarına aittir. Sözü edilen kanunun yirne 2. maddesinin ilk fıkrasında yer almış bulunan «İcabında aıdath veya lüzum görörlen muayyen davalara münhasır olmak üzere... mukaveleli» avukat istihdamı olanağı da Devlet Personel Kanunu ile kaldırılmış bulunmaktadır.

Orman avukatı veya dava vekili bulunmayan yerlerde ise, bunlara ait olan, idareyi kazaî mercilerde temsil yetki ve görevi o yerin en yüksek dereceli orman memuru veya bu memur tarafından görevlendirilecek diğer herhangi bir orman memuruna ait olduğundan da diğer herhangi bir orman memurunda da konuya dönük bazı yetenek ve tecrübenin aranması hizmetin daha iyi görölebilmesinin şartlarındandır. Bu nedenle, senelerce Orman Bölge Şefi Yardımcısı, Orman Bölge Şefi, Orman İşletme Müdürü Yardımcısı ve Orman İşletme Müdürü olarak hizmet vermiş, sözü edilen 2. maddenin 636 sayılı Kanun ile kısmen tadilinden önceye ait devrede, mahallin en yüksek dereceli orman memuru veya görevli ise yardımcı olarak bizzat kazaî mercilerde idareyi temsil edegelmiş kimselerin bu yetenek ve tecrübelerinden faydalanmakta yarar görölmüştür. Aksi takdirde uygun memur ayarlaması yapılmayıp tedbir alınmayınca hiçbir yetenek ve tecrübesi bulunmayan, hatta koruma görevinden yaşlanması sebebiyle büroya alınan bir memura dahi bu görevin verilmesi zorunluğu doğmaktadır.

Halen, her il ve ilçede Genel Müdürlüğümüzün kazaî mercilerde az veya çok sayıda temsili gereken dava takibi işlerimiz vardır veya olmaktadır. Orman teşkilâtı bulunmayan yerlerde bu temsil yetkisi anılan 2. maddenin son fıkrası hükmüne göre hazine avukatına, hazine avukatı yoksa mahallî mal memuruna yönelmekte ise de teşkilâtımız bulunulan il ve ilçelerin sayısı kadar orman avukatı veya dava vekili kadrosunun temini hiçbir zaman mümkün olamamıştır ve olamayacaktır.

30.11.1970 tarihinde 206 adet orman avukatı kadromuz mevcut iken halen bu rakam 140 a inmiş, emekliliğini isteyen veya ayrılan 70 kadar avukata karşılık ancak 8 kadro alınabilmiştir.

Merkez Teşkilâtı hariç 24 Orman Başmüdürlüğü, 190 Orman İşletme Müdürlüğü ve 1226 Orman Bölge Şefliği için hizmetin gerektirdiği yerlere dahi avukat kadrosu hatta çok defa istekli avukat sağlanamayınca orman davalarının görevi icabı olarak takip etmiş, mezun olduğu okulda orman hukuku öğrenimi yapmış bulunan teknik elemanlara mahal-

lin en yüksek dereceli orman memuru tarafından görevlendirilmek suretiyle bu hizmetin gördürülmesi lüzumu bir zaruretin sonucu olarak belirlemiştir.

Bilgilerinize sunulur.

Ömer Özen
Orman Genel Müdürü

Ek : tamim

T.C.
Orman Bakanlığı
Orman Genel Müdürlüğü

8/Ağustos/1972

Hukuk Müşavirliği
14039-64

Dava takip işlerine görevlendirilecek teknik elemanlar hk.

Tamim No : 1737
Tasnif No : XIII-569

BÜTÜN TEŞKİLATA

Genel Müdürlüğümüzle ilgili olup sayıları hergün biraz daha artan dava ve icra takiplerinin büyük bir kısmını Orman Kanunu'na muhalefet, diğer bir deyimle orman suçları teşkil etmektedir.

Ormanlık hizmetlerinin en iyi şekilde görölmesini temin nedeniyle devamlı olarak gelişen ve genişleyen teşkilâtımız birimlerinin, bu gelişmeye uygun olarak yeterince elemanla takviye olunması, gerek kadro ve gerekse eleman teminindeki güçlük sebebiyle tam olarak mümkün olamamaktadır.

Bu durum bilhassa dava takip işlerinde had safhadadır. Kadro imkansızlığından her birimde avukat istihdamı ve böylece teknik elemanlarımızın bu konuda rahat bir çalışma düzenine kavuşturulmaları sağlanmamaktadır.

Bu kabil birimlerimizde, dava takip işleri esasen çok çeşitli görevleri bulunan İşletme Müdür ve Yardımcılarıyla, Bölge Şefleri tarafından yürütölmek zorunda kalmakta ve tabiatıyla bütün iyi niyetlerine rağmen bu elemanlarımızca kendilerinin de arzularına ve mevzuat gereğine uygun olarak hizmetin yürütölmesinden istenilen verim alınamamaktadır.

Davalarımızın çok büyük bir kısmını Orman Kanunu hükümlerine muhalefet fiilleri teşkil ettiğinden ve bu kanun da ormanlık hizmet ve sorunlarıyla ilgili bir kanun olduğundan, ormanlığa ve bunun bütün sorunlarına kendilerini adanmış teknik elemanlarımızın, bu davaların takibinde en lüzumlu husus olan orman ve ormanlık bilgisine sahip kişiler olarak çok iyi bir şekilde hizmet verecekleri ve üstün bir verim sağlanacağı muhakkaktır.

Bu sebeple teknik elemanlarımızdan istekli olanların münhasıran bu hizmet dalında istihdamı düşünölmektedir.

mun değişmesi sebebiyle Denizli Barosuna kaydımın yapılması ve Van Barosundan naklim için müracaat ettim fakat Denizli Barosuna yeniden kayıt parası olarak 500 lira yatırmam gerektiği bildirilmektedir, halbuki evvelce Van Barosuna kayıt parası yatırmıştım, yeniden kayıt parası yatırıp yatırmayacağım hakkında tereddüde düşüldüğünden gerekli mütalaa'nın tarafıma yahut Denizli Barosuna bildirilmesini saygıyla arz ederim. 8/10/1972

Şahinde Fındık
Hazine Avukatı
Acıpayam - Denizli

T.C.

Adalet Bakanlığı
Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü

Ankara; 16/10/1972
Sayı : 3256

Türkiye Barolar Birliği Başkanlığına

Konu : Avukat Şahinde Fındık'ın sorusu hakkında.

Avukat Şahinde Fındık imzalı dilekçe ilgisi yönünden ilişikte gönderilmiştir.

Gereğinin takdir ve ifası ile sonucunun ilgisine duyurulmasını rica ederim.

Şemsettin İyiol
Adalet Bakanı Y.
Hukuk İşleri Genel Müdürü

Ek:
Dilekçe

Ankara; 26/10/1972
Sayı : 3242

Sayın Av. Şahinde Fındık
Hazine Avukatı
Acıpayam-Denizli

İlgi: 8.10.1972 günlü dilekçeniz.

Van Barosundan nakliniz nedeniyle kaydolduğunuz Denizli Barosuna giriş keseneği ödeyip ödemiş olduğunuz hususunda Birliğimize ve Adalet Bakanlığına gönderdiğiniz dilekçeniz incelenmiştir.

Konu ile ilgili olarak, Yönetim Kurulumuzun 16.1.1972 gün ve 39/22 sayılı ilke kararında aynen «136 sayılı Avukatlık Kanununun 73. maddesi son fıkrasının karşılığında kavramı evvelce levhasına kayıtlı olmadığı bir baroya yazılmak isteyen avukatın giriş keseneği alınmasını gerekli kılmaktadır. 136 sayılı Avukatlık Kanunu, bir müessesenin bağlı bulunduğu avukatı ile serbest çalışan avukat arasında herhangi bir ayrım yapılmadığından ve 1327 sayılı Personel Kanununun 36. maddesinin V. No.lu kısmında Devlet avukatlarının Baroya yazılma zorunluluğu hükme bağlandığından, isteğe bağlı olmaksızın atanma suretiyle bir baro bölgesinden diğerine nakleden avukatın da naklettiği baroya —evvelce

o baroya giriş keseneği ödememişse— giriş keseneği ödemesi gerekmektedir.

Ancak, 1327 sayılı Devlet Avukatları Kanununun 35. maddesi V. Fıkrası ile, bağlı avukatların giriş keseneklerinin müesseselerince ödenmesi çalışmalarına Birliğimizce devam edilmektedir. Konu Avukatlık Kanunu değişikliği halinde de dikkate alınacaktır» denilmektedir. Bu itibarla Denizli Barosuna giriş keseneği ödemeniz gerekmektedir.

Bilginizi rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

Bkz. TBBB. 1971/10-17; 1972/12-21, 38

1972/16-17

Avukat bulunmayan yerlerdeki davalarda orman idaresinin orman memurlarının temsil edeceği

Ankara; 17/10/1972
Sayı : 3142

Orman Genel Müdürlüğü
A n k a r a

Birliğimize gönderilen bir yazıda, Genel Müdürlüğünüzün 8.8.1972 günlü 14039-64 sayılı, 1737 tamim ve XIII-569 tasnif numaralı bütün teşkilata gönderilen tamiminin Avukatlık Kanununa aykırı olduğu bildirilmektedir.

Böyle bir tamimin mevcut olup olmadığını mevcutsa bir örneğinin gönderilmesini Yönetim Kurulumuzun 7.10.1972 günlü kararı uyarınca müsaadelere arz ederim.

Saygılarımla,
Başkan

T.C.
Orman Bakanlığı
Orman Genel Müdürlüğü

Ankara; 23/10/1972

Hukuk Müşavirliği
H. No : 14039-64

Konu : İstenen tamim hakkında.
Barolar Birliği Başkanlığına
Kızılay — Karanfil Sokak No: 5
A n k a r a

İlgi: 17.10.1972 gün ve 3142 sayılı yazınız.

İlgide anılan yazınız incelenmiş ve sözü edilen 8.9.1972 gün ve 1337 numaralı tamim ilişikte gönderilmiştir.

Konunun açıklığa kavuşması için şu hususun bilinmesi de yararlı olacaktır.

Türkiye Barolar Birliği

Tarih : 26/10/1972
Genelge No : 3226/42

Baro Başkanlığı

Konu : Avukatlar tarafından onanan vekâletname örneklerine 5 liralık damga pulu yapıştırılması, fotokopilere ise yapıştırılmasına gerek olmadığı hakkında Maliye Bakanlığı yazıları.

1 — 1136 sayılı Kanunun 56. maddesi uyarınca avukatların onayladıkları vekâletnamelerin yalnız yargı yerlerine verilenlere 5 lira harç pulu yapıştırılması gerektiği Yönetim Kurulumuzun 15.1.1971 günlü toplantısında 221/28 sayılı karara bağlandı. 17.5.1971 günlü ve 28-1442 sayılı genelge ile Barolara duyurulmuştur.

Bu konuda Maliye Bakanlığına gönderdiğimiz 13.4.1972 gün ve 1249 sayılı yazı ile Maliye Bakanlığının Gelirler Genel Müdürlüğünün 15.7.1972 gün ve 2232310-20/38622 sayılı cevap örnekleri ekte gönderilmiştir.

Yönetim Kurulumuz 23.7.1972 gün ve 511/32 sayılı kararında aynen;

«Avukatların, 1136 sayılı Kanunun 56. maddesi gereğince onayladıkları ve yargı dışındaki merci ve teşekküllere ibraz ettikleri vekâletname örneklerine 5 liralık harç pulu yapıştırılmasının gerekmediği konusunda gönderdiğimiz 13.4.1972 gün ve 1249 sayılı Birliğimiz yazısına cevaben Maliye Bakanlığının 15.7.1972 gün ve 2232310-20/38622 sayılı yazısı okundu.

Yönetim Kurulumuzun 15.1.1971 gün ve 221/28 sayılı kararı ve bu karar uyarınca barolara gönderilen 17.5.1971 gün ve 28-1442 sayılı genelgemizden dönülmesine Maliye Bakanlığının kanuna aykırı bulunan yazısı hakkında Birlikçe dava yoluna gidilmesine kanunî olanak bulunmadığından barolara genelge gönderilerek meslektaşlarımızın kişisel bir çurumda dava yoluna başvurdukları takdirde, konunun idari içtihadı bağlanabileceğinin bildirilmesine oybirliğiyle karar verildi.»

denilmiştir.

2 — 492 sayılı Harçlar Kanununa bağlı 1 sayılı tarifenin 1318 sayılı Kanunla değişik D/1-C sıra numarasında avukatların tasdik ettiği vekâletname örneklerinden 5 lira alınacağı, tasdik işlemi dışında ibrazdan ve örnek tasdik mahiyetinde olmayan vekâletname fotokopilerinden harç alınmayacağı hakkında, Ankara Barosunun 8.9.1972 gün ve 140/487 sayılı yazısına ekli Av. Turhan Özel'e gönderilen Maliye Bakanlığının 15.7.1972 gün ve 2232310-23/38678 sayılı mektubu ile Ankara Barosu yazısı örnekleri ilişikte gönderilmiştir.

Yönetim Kurulumuz 7.10.1972 gün ve 670/33 sayılı kararı ile, Bakanlığın yazısının meslektaşlarımızın

zın bilgisine sunulmak üzere genelge ile Barolara gönderilmesine karar vermiştir.

Her iki hususun meslektaşlarımızın bilgisine sunulmasını rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

Bkz. TBBB. 1971/7-12, 10-16 1972/11-15, 13-6.

1972/16-10

Avukatların Resmî Dairelerde İş Takibi - Mükelleflerine Ait Nüfus Kayıt Örneklerinin Avukatları Ve Filmesi Gerektiği.

Ankara; 22/5/1972

İçişleri Bakanlığına

Konu: Avukatların nüfus kayıt örneği almaları Hk.

Nüfus İşleri
Genel Müdürlüğü:

İlgi: Ankara Valiliğine yazılan 25.3.1972 tarih ve 72133-3041/2-1030 sayılı yazıları.

Avukat tarafından müvekkili adına Nüfus Müdürlüğüne yapılan müracaatın, kayıt örneğinin ancak bir daire veya müessesece istenilmesi halinde verilebileceği yolunda karşılandığından bahisle Avukat Sabahattin Ergin'in Baromuzda vermiş bulunduğu dilekçe Ankara Valiliğine gönderilerek 1136 sayılı Avukatlık Kanununun 2 nci maddesi uyarınca bu yoldaki müracaatların olumlu karşılanması icabettiği bildirilmiştir.

Bu def'a mezkûr Vailikten alınan 28.3.1972 tarih ve 6/1778 sayılı yazıya ekli Bakanlıkların 25.3.1972 tarih ve 72133-3041-2/1030 sayılı yazısında, aynen «Nüfus Kanununun 15 nci maddesinde, 4.10.1937 gün ve 11622/3843 sayılı genelge ile 21.6.1966 gün ve 72274-461/11331-7974 sayılı genelgenin 4. maddesinin 2. fıkrasında açıkça yazılı olduğu üzere bir vatandaş hiç ilgisiz bulunmayan başka bir aile veya kişiye ait nüfus kaydını isteyemez ve göremez.

Mahrem olan ahenî şahsiye kayıtlarının başkalarına verilmesi veya gösterilmesi bir suçtur.

Bu itibarla, Avukatın istediği kayıt nereye verilecekse o daire veya müessese müdürlüğüne resmen istenilip nüfus dairelerinden de o daire veya müessese müdürlüğüne resmen gönderilmesi gerekir denilmektedir.

1136 sayılı Avukatlık Kanununun 2 nci maddesi gereğince, «Adli merciler ve diğer resmî daireler, avukatlara görevlerinin yerine getirilmesinde yardımcı olmakla yükümlüdürler.»

Aynı kanunun 35 nci maddesinin 2 nci fıkrasına tevfikan resmi dairelerdeki bütün işleri takip yetkisini haiz bulunan avukata, resmi daireler, görev alanlarına giren her türlü işde yardıma kanunla zorunlu ve yükümlü tutulmuşlardır.

14 Ağustos 1330 tarihli Sicilli Nüfus Kanununda bunu nehyeden bir hüküm yoktu. Kaldı ki, 15 nci maddesi delâletiyle de Avukat örnek almak hakkını haiz bulunmaktadır.

Herhangi mâni bir hüküm mevcut olsa bile, 7.7.1969 tarihinde yürürlüğe giren 19.3.1969 tarih ve 1136 sayılı Avukatlık Kanunu, sonradan çıkan bir kanun olması dolayısıyla, önceki kanunlarda mevcut aykırı hükümleri kendi çerçevesi içinde yürürlükten kaldırmıştır.

Diğer taraftan, 16 Mayıs 1972 tarihli ve 14189 sayılı Resmî Gazetede yayınlanmış bulunan ve 1 Eylül 1974 tarihinden itibaren yürürlüğe girecek olan 5.5.1972 tarihli ve 1587 sayılı Nüfus Kanununun 14 ncu maddesi ile, «resmî vekile» nüfus kayıt örneklerinin verilmesi açıkça kabul olunmuştur.

Yukarıda işaret olunduğu veçhile, yürürlükteki kanunda avukata kayıt örneği verilmesini engelleyen bir hüküm olmadığı gibi, olsa dahi Avukatlık Kanununun 2 nci maddesi ile avukatlar hakkında yürürlükten kalkmış olduğunun kabulü hukuken zorunludur.

Konunun bu yönleriyle yeniden incelenerek Avukatların kamu hizmeti niteliğindeki mesleki hizmetlerinin ifası dolayısıyla haiz buldukları kanunî yetkilerinin kısıtlanmasına müncer olabilecek işlemlere girişilmemesi hususunda gerekenlere emir ve talimat verilmesine müsaadeleri arz ve rica olunur.

Saygılarımla,
Baro Başkanı
Av. Kemal Sarıbrahimoğlu

T.C.
İçişleri Bakanlığı
Nüfus İş. Gn. Müdürlüğü

Şb. Md. 72133/3041-2/1030
Konu : Sabahattin Ergün Hk.

Ankara; 25/3/1972

Ankara Valiliğine

İlgi : 7.3.1972 gün ve Nüfus 5/1778 sayılı yazıya.

Nüfus kanununun 15 inci maddesinde, 4.10.1937 gün ve 11622/3843 sayılı genelge ile 21.6.1966 gün ve 72274-461/11331-7974 sayılı genelgenin 4. maddesinin 2. fıkrasında açıkça yazılı olduğu üzere bir vatandaş hiç ilgisi bulunmayan başka bir aile veya kişiye ait nüfus kaydını isteyemez ve göremez.

Mahrem olan ahvalî şahsiye kayıtlarının başkalarına verilmesi veya gönderilmesi bir suçtur.

Bu itibarla Avukatın istediği kayıt nereye verilecekse o daire veya müessese Müdürlüğüne resmen istenilip nüfus dairelerinde de o daire veya müessese müdürlüğüne resmen gönderilmesi gerekir.

İlgideki yazı ilişkileri ekli ve geri gönderilmiştir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

Şevket Eker
Nüfus İşleri Genel Müdürü
İçişleri Bakanı Adına
(İmza)

Ashı Gibidir. 28.3.1972
Ankara Nüfus Müdürü
(Resmî Mühür ve İmza)

T.C.
Ankara Valiliği

Ankara; 28/3/1972

Nüfus Md. : 6/1778
Ankara Barosu Başkanlığına

İlgi : 24.2.1972 gün ve 120-1838 sayılı yazıya karşılıktır.

Mahrem olan ahvalî şahsiye kayıtlarının başkalarına verilemeyeceği ve bu gibi kayıtların ilgili daire veya müesseselerce resmen istenilip nüfus dairelerinde de o daire veya müessese Müdürlüğüne resmen gönderilmesi gerektiğine dair İçişleri Bakanlığında alınan 25.3.1972 gün ve 72133/3041-2/1030 sayılı yazının bir örneği ilişikte yollanmıştır.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

Mesut Uyanık
Ankara Valisi Y.
(İmza)

Ek-1 (Yazı Örneği)

Ankara Barosu Başkanlığı

Ankara; 25/5/1972
Sayı : 3003/877

Türkiye Barolar Birliği
Sayın Başkanlığına
A n k a r a

Nüfus kayıt örneklerinin avukatlara verilmeyişinden yakıman Avukat Sabahattin Ergün'ün, Baromuza vaki başvurusu üzerine Ankara Valiliğine yazılan yazımıza verilen cevap ile, İçişleri Bakanlığına yazılan 22.5.1972 günlü yazımıza ilişikte sunulmuştur.

Gereğinin takdirini Yönetim Kurulunca verilen 18.5.1972 gün ve 1710 sayılı karara binaen rica ederim.

Saygılarımla,
Baro Başkanı
Av. Kemal Sarıbrahimoğlu

1972/16-14

Kamu Kuruluşları Hukuk Müşavirlerinin 657 sayılı Personel Kanununun 59. maddesi kapsamına alınmaları zorunluğu

Ankara; 10/10/1972
Sayı : 3058

Sayın Ferit Melen
Başbakan
A n k a r a

Bakanlıklar Hukuk Müşavirliklerinde görevli meslektaşlarımız; 657 sayılı kanunun 1327 sayılı kanunla değişik 59. maddesinde istisnai memuriyetler kapsamının Devlet Plânlama Uzmanları eklenmek suretiyle genişletildiğinin haber alındığı belirtilerek, 3656 sayılı Kanunun 6. maddesinde bu sınıfa alınmış bulunan Hukuk Müşavirlerine de, 1589 sayılı kanun uyarınca çıkarılacak kararnamede anılan 59. maddede yer verilmesi istenmektedir.

1327 sayılı Kanuna göre istisna kadrolarındaki dereceleri kazanılmış hak sayılarak intibakları yapılan Hukuk Müşavirlerinin bu defa emeklilik müktesepelerine indirilmesi sebebiyle büyük kayba uğrayacağı göz önüne alınarak zataâlinizce yakinen bilinen özel durumları sebebiyle 59. madde kapsamına alınmalarını takdirlerine arz ederim.

Saygılarımla,
Başkan

Bkz. TBMM. 1970/2-6; 3-15, 26, 27, 28; 1971/15-15; 6-5; 7-9; 8-3; 9-19; 10-17, 18; 1972/12-22; 13-13; 14-10; 15-6; 16-13.

1972/16-15

Mukayyet Avukatlar - Orman Avukatlarının Avukatlık ücreti - 6831 sayılı Orman Kanununa 1056 sayılı Kanunla eklenen ek madde

Türkiye Barolar Birliği Genel Başkanlığına
A n k a r a

Kamu kesiminde çalışan Avukatlar'ın son çıkan Personel Kanunu ile Vekâlet Ücretlerinin ortadan kalktığı yüksek malumlarımızdır.

Kamu kesiminde görev yapan Orman Avukatlarının vekâlet ücreti 6831 sayılı Orman Yasasına eklenen bir madde ile maktu olan vekâlet ücreti 250 liradan 25 liraya düştüğü yine yüksek malumlarımız cümlesindedir.

Kamu kesiminde çalışan avukatların vekâlet ücretlerinin geri verilmesi hususunda aktif çalışmalarınızı takdirle karşılarken özellikle orman avukatlarına vekâlet ücreti geri verile dahi maktu olan vekâlet ücretinden 25 lira gibi çok cüz'î bir miktara

düşmesi ve diğer kamu kesiminde çalışan avukatlar Sulh Ceza davalarında maktu olan 250 lira alırken orman avukatlarının 25 lira vekâlet ücreti alınmasının önemini ve kıymetini takdirlerinize bırakıyoruz.

Bu nedenle orman avukatlarına vekâlet ücretinin geri verilmesinin bir faidesi olmayacağı gibi yan ödemelerden istifade ettirilmemesi de biz orman avukatlarının mağduriyetine ve üzüntülerimize sebebiyet verdiğini ve bu istemimizde haklılığımızı ilgili makamlara iletteceğinizi ümit eder çalışmalarınızda başarılar diler saygılarımı arz ederim. 28.8.1972

Müsadettin Gök
Avukat
Orman Genel Müdürlüğü Vekili

Ankara; 26/10/1972
Sayı : 3248

Adalet Bakanlığı
A n k a r a

6831 sayılı Orman Kanununa 1056 sayılı Kanunla eklenen ek maddede, orman suçlarından dolayı açılmış olup Orman İdaresinin müdahil sıfatıyla ve avukat marifetiyle takibedilen ceza davalarında idare lehine takdir edilecek maktu avukatlık ücretinin, avukatlık asgari ücret tarifesinde yazılı asgari miktarın yarısını geçmemek üzere takdiren hükümlenacağı hükmüne bağlanmıştır.

Uygulamada 25 lira gibi çok cüz'î ve avukatın sepkeden mesaisi ile bağdaşmayacak takdirlere olanak veren bu maddenin yeniden düzenlenmesi gereğine inanmaktayız.

Orman Davalarının özelliği itibariyle istisnai bir hüküm tedvininde zorunluk olduğu kabul edilse dahi normal ölçülerle bir formül bulunmasının daha yerinde olacağı düşünülmektedir.

Yönetim Kurulumuz 7.10.1972 gün ve 648/11 sayılı kararı ile anılan ek maddenin «..... davanın mahiyet ve avukatın sepkeden mesaisi nazara alınmak suretiyle avukatlık asgari ücret tarifesinde yazılı asgari miktarın yarısından az olmamak üzere takdiren hükümlenur» şeklinde değiştirilmesinin Sayın Bakanlığımızın takdirine arzını uygun görmüştür.

Yönetim Kurulumuz kararı uyarınca 6831 sayılı Kanunda değişiklik yapılmasını ve sonuçtan bilgi verilmesini takdir ve müsaadelerine arz ederim.

Saygılarımla,
Başkan

1972/16-16

Mukayyet Avukatlar - Nakilde Baro giriş keseneği

Adalet Bakanlığına
A n k a r a

Van Mıntika Barosuna kayıtlı iken Hazine Avukatı olarak Acıpayam İlçesine tayin edildim. Baro-

Ankara; 23/10/1972
Sayı : 3180

Sayın Av. Şinasi Özdenoğlu
Ankara Milletvekili
A n k a r a

İlgi: 29.9.1972 günlü yazımız.

Kamu kuruluşlarında görevli meslekdaşlarımızın avukatlık ücretinden yoksun bırakılması, 1327 sayılı Kanunun tedvinî sırasında, anılan Kanunun yürürlüğe girmesinden sonra da tekrar ihdası için ısrarlı çalışmalarımız Birliğimizce takdirle izlenmiştir.

Birliğimizin çalışmalarına büyük katkısı bulunan bu çalışmalarınızın yeni bir örneğini ilgi yazınız ve eki Devlet Bakanı Sayın Zeyyat Baykara'nın zatîninize gönderdiği 23.9.1972 gün ve 2.04828 sayılı yazı ile görmenin memnuniyeti içindeyiz.

Yönetim Kurulumuzun 7.10.1972 gün ve 687/48 sayılı kararı uyarınca şahsım ve Yönetim Kurulu adına teşekkürlerimizi arz eder, mesleki konularda işbirliğinin devamı dileğiyle başarı dileklerimi sunarım.

Saygılarımla,
Başkan

Elt: 22113

İst 411 Aksaray
Sayın Faruk Erem
Barolar Birliği Başkanı
Kızılay/Ankara

Belediye avukatlarının ücreti vekâlet sorununun hâlli için gerek şahsınız gerekse Türkiye Barolar Birliği adına yaptığınız çalışmalarını takdirle izliyoruz. Yetki Kanununa istinaden bu günlerde hazırlanmakta bulunan ve Sayın Bakanlar Kuruluna sunulan Kararnamede malesef belediye avukatlarının ücreti vekâlet dışında bırakıldıkları yalnız 1389 sayılı kanuna atif yapıldığı istihbar edilmiştir. Sosyal açığa aykırı bulunan bu hususun derayetli savunmalarımızla tasfihi edilmesi hususunda gayretlerinizi rica ederken İstanbul Belediyesinde çalışan 35 avukatın Derneğimiz üyesi de olarak mağduriyetlerine son verilmesi için defâletlerinizi ıstırham ederim. 5.10.1972 Av. Orhan Ergüder İstanbul Belediye Reis Muavini ve Yardımlaşma Derneği Başkanı

Ankara; 10/10/1972
Sayı : 3059

Sayın Orhan Ergüder
İstanbul Belediyesi Reis Muavini
İ s t a n b u l

İlgi: 5.10.1972 günlü telgrafınız.

İlgideki telgrafınız ve Sayın Av. Tacettin Sıralı'nın verdiği not incelendi.

Sayın Belediyeniz avukatları yanında, Ankara Belediyesi ve E.G.O. avukatlarının 1589 sayılı kanunla verilen yetkiye dayanarak Hükümetçe hazırlanan kararın 146. maddesine konan hükmün, sadece özel kanunlarında 1389 sayılı kanuna atıfta bulunan müesseselerde görevli avukatları kapsadığı Birliğimize de intikal ettirilmiştir.

Konu 25.9.1972 günü Birliğimiz merkezinde ter-tiplenen mukayyet avukatlar komisyonunda incele-nerek;

1 — 657 sayılı kanun genel ve katma bütçeli ku-ruluşları kapsamakta ve eki geçici maddeler hak-larında uygulanan müesseseleri doğrudan doğruya il-gilendirmemektedir. Bu itibarla, 657 sayılı kanunun 146. maddesinde 1327 sayılı kanundan önce mevcut hükmüne paralel olarak 1589 sayılı kanuna dayanarak çıkarılacak kararnamede 1389 sayılı kanundan bah-sedilmesinin kanun tekniğine uygun olduğu,

2 — 1327 sayılı kanunla eklenen ek geçici mad-delerle 657 sayılı kanuna tabi tutulan kamu ku-ruluşlarında görevli avukatlara avukatlık ücreti öden-mesine 1327 sayılı kanunla değişik 657 sayılı kanunun 146 ve ek geçici 21. maddelerinin engel olduğu, bu iti-barla 146. maddede 1389 sayılı kanunla yetinilmesi anılan ek geçici 21. maddeye «146. maddedeki esasla-ra göre avukatlık ücreti», deyiminin ilâvesi ile Hazi-ne dışında Belediye ve diğer kamu kuruluşları avu-kaatlarının da avukatlık ücretlerinden yararlanması için yeterli bulunduğu,

3 — Anayasa Mahkemesinin kanunları ilğaya de-ğil Anayasaya aykırı olanları iptale yetkili bulundu-ğu, anılan Mahkemenin 21.1.1971 tarihli ve E. 969/37, K. 971/8 sayılı kararında 1136 sayılı kanunun 199. maddesi ile Belediye Kanununa eklenen madde hak-kında ileri sürülen görüşlerin bu davada bahse konu olmıyan diğer kuruluşlar için de aynen iddia edilebi-leceği, Anayasa Mahkemesi bu maddeyi iptal etmedi-ğine göre halen mer'i bulunduğu kuşkusuz oldu-ğu,

sonucuna varılmıştır.

Bu görüşe uyularak yapılan temaslar sonunda Maliye Bakanlığı yetkilileri, Hazine dışında kalan Belediye ve diğer kamu kuruluşlarında görevli avu-kaatların avukatlık ücretinden yararlanmalarını önle-me arzusunda olmadıklarını belirterek ek geçici maddeye yukarıda belirtilen ilâveyi yapmışlardır.

Ankara Belediyesi ve E.G.O. İşletmesi avukatları ile Ankara'ya gelen Belediyeniz avukatları da yukarı-da belirtilen izahat ışığında endişelerin varit olamı-yacağını belirtmişlerdir.

Bilginizi rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

Bkz. TBMM. 1970/2-6; 3-15, 26, 27, 28; 1971/5-15; 6-5; 7-9; 8-3; 9-19; 10-17, 18; 1972/12-22; 13-13; 14-10; 15-6.

Ankara; 29/8/1972
Sayı : 2709

İçişleri Bakanlığı
A n k a r a

Ankara Barosunun Birliğimize vaki başvurmasından, avukatların müvekkillerine ait vekâleten istedikleri nüfus kayıt örneklerinin ilgili mercilerce verilmediği, bu konuda gönderilen yazılara ise olumsuz cevaplar alındığı belirtilmekte, durumun 22.5.1972 gün ve 750 sayılı yazı ile Bakanlığımıza da iletiliği bildirilmektedir.

Konuyu inceleyen Yönetim Kurulumuz, avukatın müvekkiline ait nüfus kayıt örneklerinin takip ettiği iş dolayısıyla ilgili mercilerden istemesinde yasal bir sakınca görmemiştir. 1136 sayılı Avukatlık Kanununun 2. ve 35. maddelerinin zorunluluk getiren hükümleri nedeniyle ilgili resmi daireler, görev alanlarına giren hususlarda avukata yardımcı olmakla yükümlüdürler.

Yasanın anılan hükümleri karşısında konunun Bakanlığımızca incelenerek, müvekkiline ait nüfus kayıt örneğinin avukata verilmesi hususunda ilgili mercilere gerekli emrin verilmesini takdirlere arz eder, sonucun Birliğimize bildirilmesini rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan

T.C.
İçişleri Bakanlığı
Nüfus İş. Gn. Md.

Ankara; 5/9/1972

Şb. Md. : 2. 72133/3041-2/2996

Konu : Avukatların müvekkillerinin nüfus kayıt örneklerini alıp alamıyacakları Hk.

Türkiye Barolar Birliği Başkanlığına
A n k a r a

İlgi : 29/8/1972 gün ve 2709 sayılı yazıya.

Avukatlar tarafından istenen müvekkillerine ait nüfus kayıt örneklerinin veriliş verilemeyeceğine dair Bakanlığımız Hukuk Müşavirliğinin görüşlerini bildirir 22/6/1972 gün ve 81-107-919 sayılı yazı örneği ilâşikte yollanmış olup bu konudaki Ankara Baro Başkanlığının günsüz ve 750 sayılı yazılarına karşılık olarak 27/6/1972 gün ve 72133/3041-2/1997 sayılı yazımız ile cevap verildiği dosyasının tetkikinden anlaşılmıştır.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

Eki : 1

Hilmi Tuncel
Nüfus İşleri Genel Müdürü V.
İçişleri Bakanı Adına

T.C.
İçişleri Bakanlığı
Hukuk Müşavirliği

Ankara; 22.6.1972

Şb. Md. : 81-107/919

Konu : Avukatlar tarafından istenen müvekkillere ait nüfus kayıt örneklerinin veriliş verilemeyeceği Hk.

Bakanlık Makamına

1136 Sayılı Avukatlık Kanununun ikinci maddesine göre, avukatlara müvekkillerinin nüfus kayıt örneklerinin verilmesi icap ederken Ankara Nüfus Müdürlüğüne bu lazıme uyulmadığına dair Ankara Baro Başkanlığından alınan yazı üzerine, bu kabil istekler karşısında Nüfus İşleri Genel Müdürlüğünün 5/5/1972 gün ve 72133/3041-2/1781 sayılı yazıları Müşavirliğimize havaile buyurulmakla incelendi;

14 Ağustos 1330 tarihli sicilli Nüfus Kanununun 15 inci maddesi «Kendisine taalluk eden nüfus kaydının suretini almağa her feridin selâhiyeti vardır» şeklinde hüküm muhtevi bulunmaktadır. Bu hüküm kişilerin kendilerine ait nüfus kayıtlarının örneğini alma yetkisine sahip olduklarını ifade etmektedir.

Herhangi bir şahıs tarafından kendisine ait olmayan bir kayıt örneği istenmesi halinde bu örneğin veriliş verilemeyeceği zaman zaman tereddüt konusu olmuş ve Nüfus İşleri Genel Müdürlüğü bu husustaki görüşünü ilgili dairelere tamim etmiştir. 4/10/1937 gün ve 11622/3943 sayılı tamimde «Kanundaki taalluk tabirinin kendi kayıt örneğini isteyen şahsa ait olarak kabul edilmesi lazım geleceği ve aksi halde bunun hududunu tayin mümkün olamayacağı cihetle her hangi bir şahıs tarafından başkasına ait bir kaydın çıkarılması istendiği takdirde bu kayıt hangi makam veya daireye ibraz edilecekse o makam veya mahkemenin resmen talebi üzerine verilmesi kanunun ruhuna ve maslahata daha uygun görülmüştür.» denilmek ve 21/6/1966 gün ve 72274-461/11331-7974 sayılı tamimde ise «Nüfus Kanununun 15. maddesindeki Kendisine taalluk eden nüfus kütüdatının suretini almağa her feridin selâhiyeti vardır fıkrasındaki (kendisine taalluk eden) deyimini dar manada anlayarak bir kimseye dedesinin, babasının nüfus kayıt örneğini vermemek vatandaşa güçlük çıkarmaktır.

Bu konuda da yukarıki madde uygulanarak istenilen örnek verilecektir. İsteyenin aynı aileden olması yeter görülecektir. Ancak her vatandaş hiç ilgisiz bulunmayan başka bir aile veya ferde ait nüfus kaydını istiyemez ve göremez şeklinde ifade kullanılmak suretiyle 15 inci madde hükmü yorumlanarak uygulama esasları Belirtilmiştir. Bilhassa ikinci tamimde kanunda geçen (kendisine taalluk eden) deyiminin manası açıklanmış bu deyim dar manada

anlaşılması bir kimseye sadece kendisinin değil dedesinin, babasının da nüfus kayıt örneklerinin verilebilmesi tamamen tebliğ olunmuştur. Tamimlerde belirtilen esaslar toleranslı bir düşüncenin ifadesi olup kanunun ruhuna ve maslahata uygun düşmektedir. Her iki tamimde vekil müvekkil münasebetlerine değinilmemiştir. Vekilin, düzenlenen vekâletnamede belirtilen "esaslar" bağlı kalmak kaydıyla müvekkiline ait işleri takip ve intaçla muvazzaf olduğu ve 1136 sayılı avukatlık kanununun 35 inci maddesine göre müvekkilinin resmi dairelerdeki bütün işlerini takip yetkisini "hâiz bulunduğu dikkate alınır" müvekkiline ait bir işin intaçı zımında vekâletname ibrazı suretiyle müvekkiline ait nüfus kayıt örneğini istemesinin 15 inci madde esaslarına aykırı düşmeyeceği nitekim 1 Eylül 1974 tarihinde yürürlüğe girecek olan 1587 No'lu Nüfus Kanununun 14 üncü maddesinin 61 inci madde hükmü saklı kalmak şartıyla adli makamlarla resmi dairelere ve ilgilinin kendisi, karı veya kocası, veli, vasi veya resmi vekili, usul ve furuu ile ikinci dereceye kadar olan civar hısımlarına nüfus kayıtları örnekleri; istenildiğinde verilir" şeklindeki hükmüyle kanun koyucunun, resmi vekile nüfus kayıt örneği verilmesini kabul ettiği, sicilli nüfus kanununun 15 ci maddesinin, nüfus kayıtlarının ilgiliden başka kimseye verilemeyeceğine dair nehyedici bir hüküm taşımadığı da dikkate alınarak, avukatlara vekâletname ibrazı suretiyle müvekkiline ait nüfus kayıt örneği verilmesinin kanuna aykırılık teşkil etmeyeceği, düşünülmektedir.

Tasvip buyurulduğu takdirde yazımın Nüfus İşleri Genel Müdürlüğüne havalesi arz olunur, Nüfus İşleri Gn. Md.ne

22/6/1972

Kemal Özgüney
Hukuk Müşaviri

Bkz. TBBB: 1970/3, 18, 19, 20; 43; 1971/9-11; 10-34; 1972/13-20; 14-14.

1972/16-11

Avukatların Dosya İnceleme Hakkı - 1136 Sayılı Kanununun 46. Maddesi - İcra Memurlukları Esas Defterlerinin Avukatlar Tarafından İncelenebileceği - Birlik Görüşü.

Konya Barosu Başkanlığı

Konya; 26/9/1972
Sayı : 972/338Türkiye Barolar Birliği Başkanlığı
Ankara

Baromuz avukatlarından Karamanda Mehmet Ocak inzalı İcra Memurluklarındaki esas defterleri

nin avukatlar tarafından müvekkillerine ait işleri ispat ettiği taktirde icra defterlerinin tetkik edilemeleri mevzuunun birliğiniz tarafından aydınlatılmasını istemesi üzerine dilekçesinin bir adet fotokopisi ilişki olarak sunulmuştur.

Durumun aydınlatılarak Karaman İcra Memurluğuna duyurulmasını saygılarımıza arz ederim.

Eki : 1 Foto kopya

Baro Başkanı
Av. İhsan OnarBaro Başkanlığına
K o n y a

Konu : Avukatların İcra Memurluğunca tanzim olunan İCRA ESAS DEFTERİ'nin tetkik edip etmeyecekleri hakkında.

Yukarıda izah olunduğu veçhile İcra Memurluğunca tanzim olunan İcra Esas Defterinin Avukatlar tarafından müvekkillerine ait işlerini ilgili olduğunu ispat ettiği takdirde tetkik mevzuu Karaman İcra Memurluğunca tereddütte karşılanmakta bu hususta bizlere gerekli kolaylık gösterilmemektedir. Bu cihetle durumun Baromuz vasıtasıyla Türkiye Barolar Birliğinden durumun aydınlatılması hususunda, emsal karar itihazi hususunda gerekli işlemlerin ifasını saygılarımla arz ederim. 20.9.1972

Karaman da Avukat
Mehmet OcakAnkara; 26/10/1972
Sayı : 3229Baro Başkanlığı
K o n y a

İlgi 26.9.1972 gün ve 972/339 sayılı yazım.

İlgi yazım üzerine Yönetim Kurulumuzca itihaz olunan karar örneği aşağıya çıkarılmıştır.

Bilginizi rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan7.10.1972 gün ve 675/38 sayılı
Yönetim Kurulumuz Kararı :

İcra memurluklarındaki esas defterlerin, müvekkillerine ait işler dolayısıyla avukat tarafından incelenebilme konusunun aydınlatılması hususunda Av. Mehmet Ocak'ın 20.9.1972 günlü dilekçesi gereğini isteyen Konya Barosunun 26.9.1972 gün ve 972/339 sayılı yazısı okundu.

Avukatların icra ve dava dosyalarını vekâletname ibraz etmeden inceleyebilecekleri 1136 sayılı Kanununun 46. maddesinde açıkça hükme bağlanmış, diğer taraftan, adli mercilerle diğer resmi dairelerin görevlerinin yerine getirilmesinde avukatlara yar-

dımcı olmakla yükümlü buldukları aynı Kanununun 2. maddesinde belirtilmiştir. Avukatların dava ve icra dosyalarını inceleme yetkileri kuşkusuz bu dosyalarla ilgili esas defterinin incelenmesini de kapsar. Zira avukat hangi dosyayı inceleyeceğini esas defterinden öğrenebilecektir. Gereğinde de belirtildiği gibi 46. maddede vekâletname ibraz edilmeden inceleme hakkı yeni bir hükümdür. Bu itibarla Karaman İcra Memurluğunun esas defterini incelemesi için avukatın müvekkiliyle ilgisini ispat etmesini istemesi yersiz ve kanunun lafzına ve Kanun koyucunun amacına açıkça aykırıdır. Maddedeki «Vekâletname ibraz etmeden inceleyebilir» hükmü avukatın müvekkiliyle ilişki kurmadan dosya hakkında bilgi alması olanağı sağlamak amacını güder.

Bu şekilde beliren Birlik görüşünün Konya Barosuna bildirilmesine oybirliğiyle karar verildi.

Bkz. TBBB-1970/3-18, 19, 20; 1970/4-3; 1971/5-11; 1972/12-5.

1972/16-12

Avukatlıkla Birleşebilen İşler-Ortaokul Öğretmeni
Avukatın Hazine Aleyhine Dava Takibi.

Trabzon : 12/9/1972

Sayın Faruk Erem
Türkiye Barolar Birliği Başkanı
Ankara

Ortaokul öğretmeni olarak avukatlık yapmaktayım. 1136 Sayılı Yasa ve gerekse eski kanun gereğince öğretmenlik ile avukatlık bağdaşmakta olduğu malumunuzdur. Öğretmen avukatların Hazine aleyhine dava açıp açamayacağı hususunda bilginizi istiham ediyorum. Saygılarımla.

Trabzon Barosu avukatlarından
Tahsin SayılAnkara; 27/9/1972
Sayı : 3281.Sayın Av. Tahsin Sayıl
Trabzon

İlgi : 12.9.1972 günlü dilekçeniz.

İlgi dilekçeniz üzerine Yönetim Kurulumuzca itihaz olunan karar örneği aşağıya çıkarılmıştır.

Bilginizi rica ederim.

Saygılarımla,
Başkan7.10.1972 gün ve 684/47 sayılı
Yönetim Kurulumuz Kararı :

Öğretmen avukatların hazine aleyhine dava açıp açamayacakları hususunda bilgi isteyen Av. Tahsin Sayıl'ın 12.9.1972 günlü dilekçesi okundu.

1136 sayılı Kanununun 12. maddesinde hazine aleyhine dava alamayacak olan avukatlar Cumhuriyet Senatosu Üyeleri ve Milletvekilleridir. Avukatlıkla birleşebilen işleri yapanlar arasında bulunan öğretmenler Avukatlık Kanunu açısından bu yolda herhangi bir yasaklamaya tabi tutulmamışlardır. Diğer özel kanunlarla ayrı bir yasaklamaya tabi tutulmuşlarsa öğretmen avukatların hazine aleyhine dava almalarına 1136 sayılı Avukatlık Kanunu bakımından engel olmadığının dilekçe sahibine duyurulmasına oybirliğiyle karar verildi.

Bkz. TBBB. 1972/14-18.

1972/16-13

Mukayyet Avukatlar-Avukatlık Ücreti-1589 Sayılı Kanun Gereğince Çıkarılacak Kararname-Ankara Milletvekili Av. Şinasi Özdenoğlu'nun Başbakan'a Yazılı Sorusu-Belediye Avukatlarının Durumu.

Ankara; 29/9/1972

Türkiye Barolar Birliği Yüksek Başkanlığına

Kamu kesimi avukatlarına vekâlet ücreti ödemesi konusunda, 16.6.1972 tarihinde Sayın Başbakan'a yönelttiğimiz yazılı soru önergesine, Başbakan'a izafette yetkili Devlet Bakanı tarafından verilen cevap ilişkiyledir.

Arzeder, bu vesile ile saygılar sunarım.

Şinasi Özdenoğlu
Avukat
Ankara MilletvekiliT.C.
Devlet BakanlığıAnkara; 23/9/1972
Sayı : 2.04-828Sayın Şinasi Özdenoğlu
Ankara Milletvekili
T.B.M.M./Ankara

Kamu kesimi davalarını sonuçlandıran avukatlara, vekâlet ücreti verilmesi konusundaki incelemeler sonuçlandırılmıştır.

23.5.1972 gün ve 1589 sayılı «Devlet Memurları Kanunu ile ilgili Yetki Kanunu» çerçevesinde çıkarılacak bir Kararnamede bu konu da çözümlenmiş olmaktadır.

Arz ederim.

Zeyyat Baykara
Devlet Bakanı